Gunnar Westin

GEORGE·SCOTT

OCH·HANS·VERKSAMHET I·SVERIGE

II

Handlingar, tal och brev

SVENSKA·KYRKANS·DIAKONISTYRELSES
BOKFÖRLAG·STOCKHOLM

Class 92 Book Sco84 v.2

General Theological Seminary Library

CHELSEA SQUARE, NEW YORK

Purchased from the fund bequeathed to the Seminary by

EUGENE AUGUSTUS HOFFMAN, D. D.

DEAN 1879-1902

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/georgescottochha0000gunn_k8c3

GEORGE SCOTT OCH HANS VERKSAMHET I SVERIGE

II.

HANDLINGAR, TAL OCH BREV

UTGIVNA

AV

GUNNAR WESTIN

TEOL. LIC. OCH FIL. KAND.

UNION THEOLOGICAL SEMINARY NEW YORK

STOCKHOLM

SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

92
Sco84w
94127 v.2

UPPSALA 1928
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

Förord.

Den volym *Handlingar, tal och brev* berörande George Scotts verksamhet i Sverige, som härmed ligger färdig, utgör ett bidrag till en högst nödig men hittills ganska sparsamt förekommande källpublicering inom 1800-talets svenska kyrkohistoria. Att på detta område stora uppgifter vänta, faller särskilt i ögonen, om man närmar sig den stora religionsfrihetsfrågan, vilken under 1800-talet blev en huvudangelägenhet i vårt lands kyrkliga liv.

Med föreliggande volym har endast en ringa del av aktstycken berörande George Scotts verksamhet i vårt land nått offentligheten. Innehållsförteckningen ger strax upplysning om att en stark begränsning skett. Av det år 1924 i England påträffade rika materialet (se nedan, s. 1 ff.) ha egentligen endast en del av breven, rapporten till Missionskommittén 1842 och något enstaka tal medtagits. I fråga om brevurvalet ha skäl angivits nedan å sidan 209. Det torde dock bli möjligt att senare kunna utgiva ett urval av det stora antalet ännu opublicerade brev från George Scott. Av vad Scott-samlingen av år 1924 innehåller, har vidare hela gruppen »predikoutkast, predikningar och föredrag» (se nedan, s. 3 f.) utelämnats med undantag av Scotts tal i Stockholms prästsällskap 1840 (se nedan, s. 189 f.). Mängden av predikoutkast, predikningar och föredrag omöjliggör f. n. deras publicering. Här erbjuder sig emellertid ett rikt material för en homiletisk studie, vilket bör kunna locka någon att ge sig i kast med uppgiften. Därvid kunde möjligen en begränsad publicering ske. De tal och predikningar, som i denna volym upptagits, hade sin särskilda betydelse. De höllos för svenska åhörare, på svenska, utom ordinationstalet (se nedan, s. 205 ff.), och dessutom utkommo de flesta i broschyrform och spredos i stort antal i landet.

De omfattande dagboksanteckningarna (se nedan, s. 1 ff.) ha här icke ens i urval kunnat medtagas. Även om man begränsade sig till de under Scotts Sverige-vistelse förda dagböckerna, skulle en publicering bli av sådan omfattning och kostnad, att saken f. n. ter sig omöjlig. Dessutom ha dessa dagboksanteckningar ett mycket skiftande värde, varför, ifall publicering i framtiden möjliggöres, ett kritiskt urval nog blir av nöden. I detta sammanhang bör meddelas, att den första av de tre dagböckerna från Amerika-resan 1841, vilken nedan rapporterats såsom saknad (se s. 2), vid ett senare besök i England av utgivaren återfunnits.

Slutligen ha några polemiska skrifter, missionsskrifter o. d. utelämnats. Dessa komma att närmare påvisas och användas i den avhandling om George Scotts verksamhet i Sverige, som snart utgives och som kommer att utgöra 1:sta delen av det arbete, vars 2:dra del härmed föreligger.

F. ö. bör framhållas, att det är utgivarens förhoppning, att publiceringen skall kunna fortsätta. I fråga om tiden har det ansetts lämpligt att i denna volym göra halt vid 1842 och händelserna kring Scotts avfärd från Sverige. Scotts förbindelser med vårt land voro dock alltfort livliga. Denna omständighet kräver, att undersökningen senare föres vidare utöver 1842, varvid nytt material torde påkalla fortgång i publiceringen. Av denna anledning har utgivaren här icke medtagit ett mindre antal påträffade brev från Scott efter 1842. Det är icke uteslutet, att en fortsatt, grundlig undersökning skall låta denna brevsamling svälla ut i omfång, liksom också flera brev från Scotts Sverige-tid torde kunna påträffas.

Den som uppmuntrat till arbetet med föreliggande volym och även möjliggjort dess tryckning, är professor Em. Linderholm. Utgivaren inskränker sig till att här säga ett tack för denna stora hjälp. En högt värderad hjälp i korrekturläsningen har lämnats av fil. kand., fru Lajla Hoppe Gunnarson för den engelska texten och av fil. stud. Bertil Pettersson för den svenska. Den senare har dessutom arbetat med personregistret och innehållsförteckningen. Utgivaren vill till dessa två medhjälpare uttala ett tack.

Stockholm i oktober 1928.

G. W.

Inledning.

Vid början av de kyrkohistoriska seminarieövningarna i Uppsala hösten 1923 fick undertecknad av seminariets ledare, professor EM. LINDERHOLM, till uppgift att utarbeta en uppsats över ämnet *George Scotts verksamhet i Sverige*. Närmast inriktades undersökningen helt naturligt på det svenska källmaterialet, som visat sig ganska rikt och i en blivande undersökning skall närmare påvisas och utnyttjas. Av särskilt intresse och betydelse äro de rättegångshandlingar, som här till en början publiceras.

Prof. LINDERHOLM yttrade redan vid ämnets utgivande, att en resa till England för efterforskande av Scotts möjligen bevarade papper vore nödvändig för en grundligare behandling av detta ämne. Den omständigheten, att Scotts betydelsefulla insats i svenskt kyrkoliv under 1800-talet ännu icke gjorts till föremål för en grundlig undersökning, talade också för en forskningsresa i detta syfte. Resan, som livligt tillstyrktes av professor LINDERHOLM, företogs sommaren 1924.

Resultatet av de gjorda forskningarna blev ganska betydande. I nedanstående kortfattade översikt omnämnes det väsentligaste av det i England påträffade källmaterialet. Det mesta av detta befinner sig nu i undertecknads händer och torde kunna förvärvas för ett svenskt bibliotek.

1. *Scotts dagböcker.*

Av de funna källorna torde Scotts dagböcker vara de betydelsefullaste. De omfatta tiden fr. o. m. den $^{10}/_{11}$ 1827 t. o. m. den $^{22}/_{1}$ 1874. Hela antalet dagböcker är trettiofyra, av vilka dock de flesta äro små och tillhöra tiden efter 1842. Då Scott enligt egen uppgift började föra dagbok i slutet av år 1827, så är praktiskt

taget allt vad Scott efterlämnat av egna dagboksanteckningar tillfinnandes i den nu påträffade samlingen. Endast för åren 1843 och 1844 saknas anteckningar, varjämte några smärre resedagböcker ännu icke anträffats.

Sina första dagboksanteckningar har Scott själv senare i sitt liv renskrivit, så att de nu föreligga i två böcker in folio, vardera på fyrtioåtta sidor. Den första omfattar tiden den $^{10}/_{11}$ 1827—$^{21}/_{8}$ 1828 och den andra den $^{22}/_{8}$ 1828—$^{27}/_{11}$ 1829. Därefter följer en mindre bok med ursprungliga anteckningar, omfattande tiden $^{28}/_{11}$ 1829—$^{30}/_{4}$ 1830. En fjärde samling anteckningar från tiden före Scotts avresa till Sverige finnes bevarad. Den har av Scott benämnts *Journal of Sermons etc. N:o 3. 1829—to July 18th 1830. (Or Sabbath Journal.)* Den börjar först med den 6 december 1829. Den innehåller även anteckningar från Scotts första tid i Sverige, en förteckning över hans predikotexter, över böcker, som han studerat etc.

Störst och viktigast av dagböckerna äro de två volymer, som omfatta tiden för Scotts verksamhet i Sverige från sommaren 1830 till våren 1842. Den första av dessa är en diger volym på nära fyrahundra foliosidor och har följande titel: *Journal kept by George Scott Wesleyan Methodist Missionary at Stockholm July 12th 1830 —to [1837].* Scott har glömt att här införa det datum, som han lämnat plats för och som skulle markerat avslutningen på denna volym. Sista egentliga dagboksdatum är den 10 april 1837, men sedan följer på flera sidor en redogörelse för en penninginsamling etc. och därjämte en kronologisk förteckning över svenska och engelska predikningar, över nattvardsgudstjänster och kommunikanter samt en lista på medlemmarna i metodistförsamlingen i Stockholm.

Under åren 1830—1837 företog Scott tre resor utom vårt land. De dagboksanteckningar, han förde under två av dessa, finnas bevarade i en särskild volym, som dessutom innesluter anteckningar från dels en senare utlandsresa och dels en resa inom landet. I en särskild bok bevaras anteckningar från en Englands-resa.

Den andra stora dagboksvolymen från Scotts vistelse i Sverige omfattar tiden fr. o. m. den $^{30}/_{11}$ 1837 t. o. m. den $^{10}/_{9}$ 1842. Denna volym är betydligt mindre till omfånget än den förra. Den har också en del luckor i anteckningarna, beroende på att Scott under denna tid företog flera resor, av vilka den längsta var Amerikafärden sommaren och hösten 1841. Hans anteckningar från den sistnämnda resan fördela sig på tre mindre böcker, av vilka tyvärr endast de två sista anträffats. Liksom i den första av de stora volymerna från Sverige-tiden finnes också i den andra kronologisk förteckning över predikningar, nattvard, dop, lista på kommunikanter etc.

Från tiden för Scotts verksamhet i England efter 1842 finnas

tjugufyra smärre dagböcker. Anteckningarna börja den $^{1}/_{1}$ 1845. De äro nu mycket kortfattade, då de i flesta fall äro begränsade till anteckningsbladen i årsalmanackor. Tjugu sådana årsalmanackor finnas i samlingen. De omfatta tiden $^{1}/_{1}$ 1845—$^{31}/_{12}$ 1864, ehuru här och var stora luckor finnas. Resedagboken från Scotts besök i Sverige 1859 har tyvärr ännu ej påträffats.

Anteckningarna fr. o. m. den $^{1}/_{1}$ 1865 t. o. m. den $^{31}/_{8}$ 1869 äro införda i en större volym. För resan till Kanada sommaren 1866 finnes ett par särskilda dagböcker. Och slutligen finnes i samlingen en mindre volym, upptagande anteckningar för tiden $^{1}/_{9}$ 1869—$^{22}/_{1}$ 1874. Den sista anteckning, Scott själv gjort, är för den $^{9}/_{12}$ 1873. De sparsamma anteckningar, som sedan följa, äro av en annan hand. Den sista är införd den $^{22}/_{1}$ 1874. Den 28 i samma månad dog George Scott.

2. *Scotts rapport inför Missionskommittén i London 1842.*

Denna rapport avgavs i maj 1842 vid de långa förhandlingar, som då fördes i London med anledning av Scotts verksamhet i Sverige. I rapporten redogöres noggrant för de svårigheter, Scott haft att kämpa emot. Detta betydelsefulla aktstycke, som omfattar tjugusju foliosidor med sexton bilagor, är av Scotts egen hand och är daterat den 16 maj 1842. Det har följande rubrik: *Narrative of events leading to, or connected with the suspension of the Stockholm Mission.*

3. *Predikoutkast, predikningar och föredrag.*

I den påträffade samlingen finnes ett betydande antal predikoutkast, predikningar och föredrag. Sammanlagda antalet uppgår till nära fem hundra. De egentliga predikoutkasten äro över fyra hundra, av vilka ett hundratal behandla texter ur Gamla testamentet. De skrivna predikningarna äro tjugufyra till antalet. Tre serier skrivna föredrag ingå i samlingen. En serie på tjugusju föredrag bär rubriken *Scripture History*, en annan på tjuguåtta föreläsningar kallas *Lectures on Matthew*. Den tredje serien består av sex föreläsningar över *Religion in Sweden* — i vilka följande intressanta ämnen behandlas: Ecclesiastical history. (1) Heathen. (2) Popish. (3) Lutheran; The Swedish Church as now constituted; Moral state of Sweden — Religious awakenings — Preaching sickness; Intemperance, and the means used for its cure; Religious benevolent Societies — Mission to Lapland; Wesleyan Mission — Persecutions and expulsion of Missionary. (I en mindre anteck-

ningsbok förekommer en sammandragen redogörelse för missionen i Sverige.)

Utom det nu nämnda finnes bland utkast och predikningar något, som man kunde kalla en troslära. Det är en liten anteckningsbok, som bär titeln *Evangelical Doctrines, scripturally established.* Här har Scott nedskrivit sin trosbekännelse. Hela framställningen omfattar trettiotvå sidor i litet format och synes vara från Scotts yngre dagar.

För bedömande av Scotts förkunnelse och dess betydelse för den svenska folkväckelsen är det givetvis av den största betydelse, att en så rik samling predikningar och utkast nu finnas i vårt land och kanske kunna förvärvas för svenskt bibliotek.

4. *Brev.*

De i England påträffade breven uppgå till nära tre hundra, av vilka några äro brev till Scott under och omedelbart efter hans vistelse i Sverige. Dessa äro nu i undertecknads händer. Bland brevskrivarna märkas Fr. av Wingård, P. Wieselgren, J. H. Thomander, Magnus Björnstjerna, L. P. Esbjörn, C. O. Rosenius, C. L. Tellström, Anders Wiberg, F. O. Nilsson, m. fl.

De förkortningar, som i denna första del behöva förklaras, torde vara endast följande:

Eckl. Dep. = Ecklesiastik-Departementet.
SSCA. = Stockholms Stads Consistorii Akter.
SSCP. = » » » Protokoll.
ÖÄ. = Överståthållar-Ämbetet.
ÖÄP. = Överståthållar-Ämbetets Protokoll.

I. Handlingar till rättegången mot George Scott 1839–42.

1. *Kyrkoherde N. J. Ekdahls anmälan av George Scott den 3 dec. 1839.*

(SSCA. 1839, n:o 248.)

Till Stockholms Stads Consistorium!

Undertecknad utbeder sig Consistorii benägna svar och upplysningar på följande frågor:

1:o) Till hvad folk och bekännelse hörer Hr Geo. Scott?

2:o) I hvad egenskap är Hr Scott här anställd och med hvad rätt uppträder han som Agent för Methodist congregationen?

3:o) Förutsatt att han är Methodist-Congregationens behöriga ombud, hvar finnes gränsen för hans verksamhet?

4:o) Med hvad rätt begär han i de allmänna bladen understöd för den af honom vid Hötorget besörjda Capellbyggnaden, den han dock utfäst sig att, utan vårt betungande, fullföra?

5:o) Med hvad rätt låter han Svenska undersåter, och ibland dem prester, insamla medel för nämde Capellbyggnad och andra för oss fremmande ändamål?

6:o) Med hvad rätt bildar han bland våra bekännare Conventiklar der sådana religiösa bruk och sedvänjor införas, som strida mot gällande författningar?

7:o) Huru skall den af honom, för ett sådant ändamål, bland vår kyrkas bekännare föranstaltade namnteckningen bedömmas?

8:o) Kunna vi utan bekymmer åskåda hans försök att amalgamera vår kyrka med sin?

Stockholm d. 3 Dec. 1839. N. J. Ekdahl.

Denna skrivelse behandlades vid konsistoriets sammanträde den 3 december. Den föranledde då icke någon åtgärd, utan sedan den upplästs, begärdes den på bordet.[1]

Den 17 december samma år var frågan åter före i konsistoriet, men bordlades ännu en gång. Därom berättar protokollet följande: »Herr Kyrkoherden Ekdahls Memorial rörande Geo. Scott och Methodisterne föredrogs och discuterades, hvarefter Herr Doctor Pettersson och Herr Kyrkoherden Rohtlieb ånyo begärde det på bordet».[2]

[1] SSCP. 1839, 3/12, § 11.

[2] Ibdm 17/12, § 10.

2. *N. J. Ekdahl till Stockholms Stads Konsistorium den 3 mars 1840.*

(SSCA. 1840, n:o 38.)

Till Stockholms Stads Consistorium!

Då Consistorium ej visat sig hågadt att yttra sig öfver mine d. 3 sistl. Dec. framstälde frågor, och då Præses Consistorii offentligen i prestsälskapet tillkännagifvit sitt förmenande wara, att mine yttrade betänkligheter om Methodismens framsteg inom Fädernesländet grundade sig allena på lösa rygten och förtjente intet afseende, får jag härmed, och till den verkan lag förmår, göra följande anmälan:

1:o. Har Hr Scott eller någon annan å hans eller hans bekännelses wägnar kringsändt bok (stambok?) för insamlande af medel till Kapellbyggningen vid Hötorget.

Wittnen: 1. Skomakaremästaren J. Wahlgren i Clara Förs. 2. Waktmästaren och Sångaren J. Malmqvist. D:o. D:o.

I sammanhang med denna punkt torde ej oförtjent böra upptagas annoncerna om understöd i de allmänna bladen och insamlingarne för Kapellbyggningen, som blifvit gjorde i åtskilliga landsorter.

2:o. Har Scott eller hans bekännare låtit införa, och öfvertalat folk af wår Kyrkas bekännelse att införa låta sine namn i en serskild förteckning eller matrikel.

Wittnen: 1. Ofvannämde Malmqvist. 2. Waktmästare Rosén i Maria Förs. 3. Styckjunkare Nyström vid K. Artilleri. 4. Skräddaremästare Blomqvist i Storkyrkförs. 5. Snickareges. Björklund i Clara Förs. 6. Skräddareenkan Fru Sundberg i Jacobs D:o. 7. Fru Ericson. D:o. D:o. 8. Fru Kullén, D:o D:o.

I sammanhang härmed böra Conventiklarne och Klassledningen företagas äfvensom försöket att wärfva och indraga i deras band, hvaröfver sättaren Harfstrand på Bredbergska tryckeriet å Kungsholmen torde äfven som wittne böra höras.

3:o. Har Hr Scott distribuerat Sacramentet åt wåra Trosförwanter.

Wittnen: 1) Jfr. Christina Lundin i Clara Flickskola. 2) Demois. Röhl, Skollärarinna i Fahlun, hvarjemte Comminister Bollin i Storkyrkan och v. Comminister Isæus böra höras för att upplysa huru en viss städerska den de känna och kunna namngifva sagt sig taga Sacramentet först af Hr Scott och sedan af Församlingens prester, hvilket senare hon blott gjorde för det yttre skenets skuld.

Stockholm d. 3 Mars 1840. N. J. Ekdahl.

Såväl denna kyrkoherde Ekdahls anmälan som skrivelsen av den 3 dec. 1839 föranledde konsistoriet att vid sammanträde den 3 mars fatta ett beslut, som med följande ord omförmäles i proto-

kollet: »Beslöt Consistorium det skulle de af Herr Kyrkoherden Ekdahl, rörande Pastor Schott och Methodisterna, ingifna skrifvelser, af d. 3 Dec. sistlidne äfvensom af denna dag, bland Consistorii Herrar Ledamöter per Capsulam circulera».[1]

Vid konsistoriets sammanträde den 31 mars bragtes saken till ett avgörande, som kom att äga giltighet i ungefär två år. Vid detta tillfälle — liksom vid sammanträdet den 3 mars — deltog konsistoriets preses, ärkebiskop af Wingård, som var Scotts personlige vän.

Protokollet lyder å denna punkt sålunda[2]:

»Efter att bland Consistorii Herrar Ledamöter hafva circulerat, föredrogs nu åter de af Herr Kyrkoherden Ekdahl, rörande Pastor Georg Schott och hans förhållande såsom predikant vid härvarande Methodistiska församling till Consistorium, under den 3 sistlidne December, ingifne förfrågningar, äfvensom de af bemäldte kyrkoherde, under den 3 innevarande, ytterligare gjorda anmälanden om en af Tit. Schott längre utsträckt werksamhet för befordrandet af sin Sect[s] läror, än som med nu gällande lag och författningar öfverensstämmande vore, och hvilken skulle gått så långt, att till och med flere personer derigenom blifvit förledda att från vår kyrkas läror öfvergå till hans.

Consistorium, som erkände Herr Kyrkoherdens berömvärda nit och verksamhet att vaka öfver vår Kyrkas oförkränkta bestånd, beslöt dock, uppå hemställan af H. H. ErkeBiskopen, och med fästadt afseende ej mindre på vådan af att väcka en religionstvist, hvars slut ej kunde beräknas, än derföre, att samma sak, uppå väckt motion inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln, redan kommit under nu församlade Riksens Ständers behandling, det ville Consistorium afvackta Riksens Höglofl. Ständers beslut i detta vigtiga ämne, förr än Consistorium till ytterligare handläggning detsamma upptoge, hvilket äfven derföre tills vidare skulle komma att hvila. Och ansåg sig Consistorium med så mycket mera skäl kunna stanna vid detta beslut, som H. H. ErkeBiskopen benäget lofvade, att genom sitt enskildta inflytande söka förmå Schott, ait ej sträcka sin verksamhet såsom Religionslärare längre, än han af lag och författningar berättigad vore.»

3. *N. J. Ekdahl till Stockholms Stads Konsistorium den 11 jan. 1842.*

(SSCA. 1842, n:o 15.)

Till Consistorium Holm.!

Sedan det af H. Högw. Erkebiskoppen m. m. Doktor af Wingård i Consistorio d. 31 Mars 1840 äskade uppskofvet med hand-

[1] SSCP. 3/3 1840, § 24.

[2] SSCP. 31/3 1840, § 16.

läggningen af min anmälan i Methodistfrågan af d. 3 Mars s. å., nu kan anses fullkomligen motswaradt, får jag, som finner omständigheterne i besagde sak i ingen wäsentlig mån förändrade, anhälla derom, att målet ånyo företages till fullständigt utredande. De upplysningar jag widare kan hafva att meddela förbehåller jag mig att under sakens handläggning, och, efter sig företeende omständigheter, få afgifva.

Stockholm d. 11 Jan. 1842. N. J. Ekdahl.

Denna anhållan föredrogs i konsistoriet den 25 januari, men lades på bordet på begäran av doktorerna Wallin och Fuchs.[1] Den 8 februari behandlades saken åter i konsistoriet. Kyrkoherde Ekdahls inlagor av den $^{3}/_{12}$ 1839 och den $^{3}/_{3}$ 1840 jämte den vid sammanträdet den $^{25}/_{1}$ 1842 upplästa anhållan föredrogos åter. Efter en längre diskussion beslöts att överlämna Ekdahls anmälan av den $^{3}/_{3}$ 1840 till Kungl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt.[2]

4. *Chefen för Ecklesiastik-departementet till Stockholms Stads Konsistorium den 3 febr. 1842.*

(SSCA. 1842, n:o 57.)

Till Stockholms Stads Consistorium!

Af förekommen anledning får jag anmoda Consistorium skyndsammeligen till mig upgifva, huruvida någon så beskaffad afvikelse från Författningarnes stadganden och en behörig ordning må hafva förekommit i afseende på den vid härvarande Engelska Wesleyanska Capell anställde Predikants utöfning af sitt embete, som påkallat Consistorii upmärksamhet, eller må anses böra derför blifva föremål.

Stockholm af Kongl. Ecclesiastik Departementet
den 3 Februarii 1842.

S. Grubbe.

Carl Fr. Liljevalch.

5. *Stockholms Stads Konsistorium till Chefen för Ecklesiastikdepartementet den 8 febr. 1842.*

(SSCP. $^{8}/_{2}$ 1842, § 3. Bilaga, Concept.)

Uti skrifvelse af den 2:dra innevarande månad har Tit. anmodat St[ockholms] Stads Cons[istorium], att skyndsamligen till Tit. uppgifva, »huruvida någon så [beskaffad afvikelse från Författningarnes stadganden och en behö.ig ordning må hafva förekommit i

[1] SSCP. $^{25}/_{1}$ 1842, § 7.

[2] Ibdm $^{8}/_{2}$, § 2. Jfr den $^{1}/_{3}$ 1842, § 3.

afseende på den vid härvarande Engelska Wesleyanska Capell anställde Predikants utöfning af sitt embete, som påkallat Consistorii uppmärksamhet, eller må anses böra derför blifva föremål»;] och får Con[sistorium], till åtlydande deraf, vördsammast anföra följande.

Ehuruväl Predikanten vid Eng. Wesl. Capellet, i likhet med Predikanterne vid de i hufvudstaden befintliga främmande Religioners Kyrkor, enligt för dem utfärdade Kongl. Stadganden, icke äro ställde under Cons[istor]ii jurisdiction, har dock Cons., sin pligt likmätigt, icke uragtlåtit, att med uppmärksamhet följa alla dessa predikanters utöfning af deras embeten i de afseenden densamma kunnat ega mer eller mindre menligt och störande inflytande på den Svenska Lutherska kyrkans frid, samt dess Ledamöters samvets- och familliefrid.

Hvad angår den vid Engelska Wesleyanska kapellet anställde Predikanten, så hafva mot hans embetsutöfning i officiell väg icke några hitills fullföljda anklagelser blifvit gjorde. Vid de af Predikanten Scott i methodistiska kapellet anställde predikningar och böneförrättningar har, så vidt till Consistorii kunskap kommit, intet förefallit, som kunnat anses störande för den allmänna Religionsfriden. Consistorium har visserligen icke varit i okunnighet om de rykten, som kringgått angående åtskilliga förfoganden, som af Predikanten Scott skola hafva varit vidtagne inom husliga kretsar och med enskildta personer, hvilka förfoganden, derest de verkligen ägt rum, skulle kunna anses såsom stridande emot Kyrkolag och Ordning. Men det kan icke eller vara Consistorium obekant, att de beskyllningar, som af lösa rykten och berättelser kringföras, ofta nog uppkomma ur helt andra källor än sanningens. Då Consistorium, sådana rykten, och måhända oroande tecken till Sectens intolerance oansedt, i allt fall saknat utvägar att i lagenlig väg vinna full tillförlitlighet om dylika beskyllningars befogenhet, så har Consistorium icke eller ansett sig ega skäliga anledningar att med undersökningar om dylika ryktens sanfärdighet besvära den Auctoritet, som vederbort.

Under den tid Predikanten Scott härstädes utöfvat sitt embete har blott ett enda mål i Consistorium förevarit, som möjligen kunnat väcka någon misstanke om något menligt inflytande af Predikanten Scotts embetsutöfning i afseende på samvets- och familliefriden. Målet angick en oenighet mellan tvenne äkta makar, vid hvars undersökning i Consistorium, enligt hvad Consistorii protokoller innehålla, väl upplystes, att mannen brukat afhöra Predikanten Scotts predikningar; men ock att mannen, förnämligast genom läsning af vissa aschetiska skrifter, blivit försatt i det Religiöst svärmiska sinnestillstånd, som föranledt hans vägrande att gemensamt med hustrun begå Herrans Heliga Nattvard i den svenska Lutherska kyrkan, hvilken omständighet egentligen vållat makarnes missämja;

hvarföre ock Consistorium skäligen icke kunde anse Predikanten Scott dertill vållande. Enligt hvad församlingens Pastor sedermera till Consistorium inberättat har icke eller någon osämja mellan makarne försports, sedan mannen numera ordentligen deltager i det Hel. Sacramentets begående.

Det har lika litet för Consistorium som för någon annan af hufvudstadens invånare varit obekant, att Predikanten Scott allt ifrån den tid, då han erhöll nådigt tillstånd att härstädes uppbygga Capell, likasom tillförene, utan dertill serskildt erhållen nåd. tillåtelse, predikat på Svenska, icke blott Sön- och Högtidsdagar, utan äfven förrättat bön på Söndagarne, hvarigenom, sedan lokalen blifvit rymligare, antalet af hans åhörare betydligen förökats. Och får Cons. derjemte vid handen gifva, att vid så väl predikningar, som Böners förrättande, åtskilliga Svenska undersåter, af Lutherska bekännelsen, dels på längre, dels på kortare tid, varit antingen anställde eller brukade.

Enskildt hafva visserligen åtskillige af Consistorii Ledamöter här och der försport husbondsfolks missnöje och obelåtenhet dermed, att deras tjenstefolk, på de Söndags eftermiddagsstunder, då predikningar hållits i Eng. Wesl. kapellet, icke kunnat förmås att quarstanna i sina hem för husliga göromåls förrättande; dock torde ett sådant förhållande icke vara ovanligt, hvarhelst en omtyckt Predikant låter höra sig, och allrahelst om detta sker på sådana stunder, då tjenstefolk måhända förmena sig ega någon slags rättighet, hvilken äfven af mången husbonde dem icke förvägras, att för enskildt uppbyggelses eller annan angelägenhets skull vara från göromålen innom hus befriade.

Huruvida Predikanten Scott eger någon af Kongl. Maj:t i nåder beviljad rättighet att uppbära de collecter, hvilka vid Gudstjensterne i det Eng. Wesl. kapellet insamlas, har Consistorium sig icke bekant. Men äfven om en sådan Kongl. tillåtelse skulle vara medgifven, vågar Consistorium till Tit. hemställa, huruvida icke det vore med god ordning överensstämmande, att en lika redovisning för de medel som insamlas blefve Predikanten vid detta kapell ålaggd, som den, hvilken för collectinsamlingarne vid de Svenska Lutherska kyrkorna i Kongl. författningar är föreskrifven, till hvad ändamål dessa collecter än må uppbäras.

Slutligen får Consistorium äran tillkännagifva, att redan för omkring 2:ne år sedan en af Consistorii Ledamöter, Herr Kyrkoherden Ekdahl, till Consistorium ingifvit en skrift med åtskilliga anklagelsepunkter emot Predikanten Scotts embetsutöfning och andra af honom vidtagne åtgärder. Då Kyrkoherden Ekdahl kort tid efter skriftens ingifvande ifrån fullföljandet af de gjorda beskyllningarne tills vidare afstått, har icke eller densamma kunnat föranleda Consistorium till vidtagande af någon officiell åtgärd. Men då

nu Kyrkoherden Ekdahl, uti ingifven skrift, för Consistorium tillkännagifvit sin afsigt vara, att bemäldte anklagelser fullfölja, så har Consistorium denna dag beslutat, att desamma till Kongl. Maj:ts och Rikets Svea HofRätts handläggning öfverlemna, och får, i afskrift, Cons[istorium] s[amm]a anklagelsepunkter äran härhos bifoga, jemte ett denna dag af Tit. Winter till Cons[istorii] protocoll ingifvet anförande.

I öfrigt åberopar Cons. hvad det redan år 1838 rörande Methodist-secten anfört.

Stockholm d. 8 Februarii 1842.

Consistoriales.

E. M. T—r

Justeradt den $^{8}/_{2}$ 1842

Josef Wallin.

6. *Advokatfiskalsämbetets i Svea Hovrätt memorial den 23 mars 1842 till Hovrätten, angående anmälda klagomål mot predikanten uti Wesleyanska kapellet George Scott.*

(Dagl. Allehanda den 1 och 2 april 1842.)[1]

Ödmjukt Memorial!

Uti en till Kongl. Hofrätten, den 1 innev. Mars aflåten skrifvelse, har Stockholms Stads Konsistorium förmält, att, sedan Hr Kyrkoherden vid Adolf Fredriks Församling, N. J. Ekdahl, hos Konsistorium anmält hvarjehanda klagomål mot Predikanten vid härvarande Wesleyanska Methodistiska Kapell G. Scott, för en verksamhet, som sträcke sig utöfver de för fremmande religionsförvandter, genom författningarne uppdragne gränser samt gifna föreskrifter, och som möjligen kunde vara eller blifva af ett menligt inflytande för vår läras renhet och dess bekännares samvetsfrid, och Kyrkoherden derjemte yrkat, att få samma klagomål inför Kgl. Hofrätten genom vittnen styrka och uti bevis leda, Konsistorium, som icke ansett sig kunna denna Hr Kyrkoherdens begäran förvägra, finge, med stöd af Kgl. Brefvet den 29 Maj 1751 och Kgl. Kungörelsen den 24 Jan. 1781, till Kgl. Hofrätten öfverlemna, i bifogadt protokollsutdrag för den 8 nästlidne Febr., så väl nämnde klagomål, som Konsistorii diskussion öfver ämnet, vid remissens beviljande.

---

[1] Originalet har icke påträffats. En översättning finnes bevarad i Scottsamlingen.

Efter det Kongl. Hofrätten, den 9 i denna månad, öfverlemnat desse handlingar till Advokatfiskals-embetet, har jag af desamma tagit kännedom och af Konsistorii nyssberörde protokollsutdrag inhemtat, hurusom Hr Kyrkoherden Ekdahl, som redan den 3 December 1839 skriftligen utbedt sig Konsistorii svar på åtskilliga frågor, rörande ofvanbemälde Hr Scotts person, trosbekännelse, befattning och verksamhet härstädes, samt huruvida, under förutsättning att Hr Scott vore Methodistkongregationens behöriga ombud, hans försök att amalgamera vår kyrka med sin, kunde utan bekymmer åskådas; derefter uti en till Konsistorium ingifven skrift af den 3 Mars 1840, enär Konsistorium visat sig ej vara hågadt att yttra sig rörande nyssnämnde frågor, samt, med anledning af ett i Prestsällskapet tillkännagifvet förmenande, att Hr Kyrkoherdens yttrade betänkligheter om methodismens framsteg inom fäderneslandet, skulle grunda sig endast på lösa rykten, de der intet avseende förtjenade, gjort, till den verkan lag förmådde, anmälan derom:

1:o att Hr Scott eller någon annan, å hans eller hans bekännares vägnar, kringsändt bok (stambok) för insamlandet af medel till Kapellbyggnaden vid Hötorget; i sammanhang hvarmed ej oförtjent torde böra upptagas annonserne i de allmänna tidningarne, om understöd och insamlingarne för Kapellbyggnaden, som blifvit gjorde i åtskilliga landsorter;

2:o att Herr Scott eller hans (?läras) bekännare låtit införa och öfvertalat folk av vår kyrkas bekännelse, att införa låta sine namn i en serskild förteckning eller matrikel; i sammanhang hvarmed borde utredas förhållandet med konven iklarne och klassledningen, äfvensom försöket att värfva och inleda uti deras band; samt

3:o att Hr Scott distribuerat sakramentet åt våra trosförvandter, rörande hvilket allt Hr Kyrkoherden såsom vittnen åberopat åtskillige namngifne personer, hvarefter, sedan Hr Kyrkoherden Ekdahl, uti ytterligare till Konsistorium ingifven, den 25 sistl. Jan. bordlagd inlaga, anhållit om företagande till handläggning af nyssberörde den 3 Mars 1840 gjorde anmälan uti methodistfrågan, och ämnet, i följd deraf, förekommit till diskussion hos Konsistorium den 8 nästl. Febr., hvarunder den meningen först sökt göra sig gällande, att målet, i dess helhet, borde öfverlemnas till handläggning af Öfverståthållare-embetet, Hr Kyrkoherden Ekdahl, jemte yttrande bland annat, af sin åsigt, att sådane omständigheter, som de, att Herr Scott distribuerade nattvarden åt vår församlings medlemmar, inmatrickulerade dem i band, cirklar och klasser, gåfve målet egenskap att tillhöra Kongl. Hof-Rättens behandling, utbett sig, att till hvad Hr Kyrkoherden redan mot Predikanten Scott anfört, ytterligare få lägga, att denne Palmsöndagen år 1840 hållit en Predikan om nattvarden enligt Reformerta bekännelsens åsigt och

tro om densamma, hvilket Herr Kyrkoherden trodde vara i strid ej mindre med allmänna lagens stadgande i Missgernings-Balken 4 1 (? 1 Cap. 4 §.) än Kongl. Förordningen den 20 Mars 1735, äfvensom att Herr Scott, under ett samtal i Prestsällskapet vid något af dess sammanträden under sommaren 1840, vidgått, att han ansåge sig hafva själavård inom vår församling och att han inmatrickulerade och fördelade dem, som ingingo i Methodistföreningen i band, cirklar och klasser, samt att han då först ansett tänkesätten nog beredde att allmännare emottaga undervisning i hans, från vår bekännelse afvikande, lära om nattvarden; till bestyrkande af hvilka sednare uppgifter Herr Kyrkoherden åberopat åtskillige namngifne prestmän, som vid samtalet varit närvarande och skulle kunna åberopa flere, dem Herr Kyrkoherden likväl icke för tillfället erinrade sig; och har Konsistorium, med föranledande häraf, efter ytterligare diskussion i ämnet, stadnat i det beslut, att de af Hr Kyrkoherde Ekdahl, dels uti inlagan af den 3 Mars 1840, dels på sätt nyss nämndt är, munteligen mot Predikanten Scott gjorde angifvelser skulle, med stöd af Kongl. Kungörelsen den 24 Januari 1781 till Kongl. Hof-Rätten öfverlemnas.

Enligt nyss åberopade Kongl. Kungörelse, med flere Nådiga Författningar, är visserligen obestridligt, att vederbörande Hof-Rätt tillhörer, att omedelbarligen döma i Religionsprocesser, sedan med Kongl. Maj:ts Justitiæ-Canzlers tillåtelse, undersökning vid Domstol i orten försiggått rörande de angifna förhållanderne; men i och med det är icke sagdt, att hvarje mål, hvilket såsom Religionsprocess rubriceras, ovilkorligen är att till sådan kategori hänföras, endast derföre, att det angår religiösa och kyrkliga förhållanden. För att vara Religionsmål och af beskaffenhet att, såsom föremål för Religionsprocess, tillhöra Hof-Rätts omedelbara behandling, fordras, enligt min öfvertygelse, stödd, bland annat, på innehållet af 6 § i Kongl. Brefvet den 7 December 1787, att målet skall innefatta angifvelse mot någon för sådant brott, hvarom 1 Cap. 3 och 4 §§. Missgernings-Balken handla, eller, med andra ord, för söndring och affall från den hos oss såsom Stats-Religion antagna evangelisk Lutherska Lära eller försök dertill, medelst utspridande af lärosatser, stridande emot grunden för samma vår läras tro och bekännelse.

Innefatta nu ofvanberörde af Herr Kyrkoherden Ekdahl emot Predikanten Scott framställda klagopunkter angifvelser af sådan beskaffenhet?

På bejakandet eller förnekandet af denna fråga, beror, såsom jag vågar föreställa mig, helt och hållet huruvida ifrågavarande mål bör, eller icke bör behandlas på sätt och i den ordning, som angående Religionsprocesser är i Författningarne föreskrifvet. Försök skall nu göras att besvara denna fråga.

Att hvad i 1:sta klagopunkten förekommer och endast afser åtgöranden af Hr Scott, eller någon annan af samma bekännelse med honom, för insamlande i landet af [medel till] det nyligen här i hufvudstaden byggda Wesleyanska Methodistiska kapell, icke innefattar angifvelse om brott af här ofvan omförmälda beskaffenhet, det ligger så gifvet i sjelfva saken, att något bevis för åsigten ej torde behöfva anföras, helst vid det förhållande, att härvarande Wesleyanske methodister, genom Kongl. Maj:ts nådiga resolution den 16 November 1838, undfått tillåtelse att uppbygga nämnde kapell till gudstjensts hållande.

Uti 2:dra klagopunkten är väl angifvet, det Hr Scott eller hans läras bekännare skola öfvertalat medlemmar af vår Evangelisk Lutherska kyrka, att låta införa sina namn i en särskild förteckning eller matrikel, i sammanhang med hvilken angifvelse Hr Kyrkoherden Ekdahl, enligt Consistorii protokoll, ytterligare muntligen tillagt den, att Hr Scott skulle inmatrikulera dem i band, cirklar och klasser, men då sagde angifvelser icke tillika innefatta den, att med nämnde, visserligen i och för sig, om de verkligen skett, i hög grad obehöriga åtgärder, stode i förening att Hr Scott sjelf eller genom andra, förledt eller sökt förleda någon medlem af vår kyrka till affall från dess tro och bekännelse, anser jag mig för ingen del äfventyra misstag, då jag bestämt nekande besvarar det möjliga påstående, att omförmälde i denna 2:dra klagopunkt anmärkte förhållanden röra sjelfva grunden för vår tro, med hvilken de icke hafva någon gemenskap, enär desamma, i och för sig betraktade, endast, enligt min öfvertygelse, afse en, låt äfven vara efter vårt lärobegrepp förkastlig, rituel form för gudaktighetens utöfning och befästande.

3:dje klagopunkten innefattar angifvelse emot Hr Scott att hafva distribuerat Sakramentet åt våra trosförvandter; och har Hr Kyrkoherden Ekdahl, i sammanhang dermed, tillvitat Hr Scott, att hafva dels Palmsöndagen år 1840 hållit en predikan om den Heliga Nattvarden, enligt reformerta bekännelsens åsigt och tro, dels ock vid ett tillfälle i Prestsällskapet, sommartiden samma år, under ett derstädes förefallet samtal, låtit förstå, att han ansåge sig hafva själavård inom vår församling, äfvensom att tänkesätten voro nog beredde, att dädanefter emottaga undervisning i hans, från vår bekännelse afvikande lära om sagde heliga Sakrament.

Vore stadganderne i 1 Kap. af 1686 års Kyrkolag och 1 Kap. 4 §. Missgernings-Balken i deras ursprungliga skick ännu fullt gällande för så vidt de afse fremmande Religionsförvandter, vore icke dessa Lagstadganden just i detta afseende väsendtligen modifierade genom Kongl. Kungörelsen angående Religionsfriheten af den 24 Januari 1781; så skulle visserligen ingen tvekan hos mig uppstå att tillerkänna här ofvan omförmälde Hr Scott gjorde tillvitelse att

i offentlig predikan hafva rörande den heliga nattvarden framställt lärosatser, stridande emot vår kyrkas dogmer, egenskapen af angifvelse om brott af beskaffenhet att göra saken till föremål för Religionsprocess; men nu då genom nyssberörde Kongl. Kungörelse blifvit främmande Religionsförvandter tillerkänd rättighet att i egna kyrkor offentligen öfva sin gudstjenst, samt att, för sådant ändamål, jemväl kalla ordentlige Lärare af sin Religion; då, i öfverensstämmelse härmed, Kgl. Maj:t under d. 16 November 1838 i Nåder tillåtit härvarande Wesleyanska Methodister att uppbygga Kapell till gudstjensts hållande, under ledning af den Evangelii-Predikant, som bemälde Methodister kunde dertill, med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd, kalla; då antagas måste att Hr Scott med högvederbörlig tillåtelse fungerar såsom Predikant vid nämnde Kapell, efter som han, opåtaldt, under en lång följd af år, fått och ännu får i sådan egenskap vid Kapellet tjenstgöra; då, utan förnärmande af den fremmande Religionsförvandter i Lag tillförsäkrade religionsfrihet, Predikant af annan trosbekännelse än vår ej lärer kunna tillförpligtas att i sine predikningar framställa andre lärosatser, än som öfverensstämma med hans tro samt följaktligen honom omöjligen kan såsom brott tillräknas, om hvad han predikar i ett eller annat afseende står i strid med vår Lutherska kyrkas tro i samma ämnen, samt då hvarken angifvelsen utmärker eller någon anledning dertill är, att Hr Scott hållit nämnde sin predikan om den Heliga Nattvarden på annat offentligt ställe, än uti Wesleyanska Methodistiska Kapellet; vid alla dessa förhållanden, säger jag, kan väl omöjligen, utan kränkning af rättsbegreppet, Hr Scotts omförmälde förfarande honom såsom lagöfverträdelse tillvitas, än mindre blifva föremål för Religionsprocess.

Icke eller synes mig den af Hr Kyrkoherden Ekdahl angifne omständighet, att Hr Scott skall, under ett samtal i Prest-Sällskapet, tillkännagifvit sin åsigt vara, det tänkesätten härstädes voro nog beredde att allmännare emottaga undervisning i hans, från vår bekännelse afvikande, lära om den heliga Nattvarden, kunna föranleda till anställande emot honom af religionsprocess, då blotta yttrandet af en dylik åsigt, dertill, såsom det synes, fälld under vetenskapligt samtal med Religions-Lärare af vår Kyrkas tro, icke, enligt vår Lag, är underkastadt något ansvar, och en sådan yttrad åsigt icke, i och för sig, ovilkorligen förutsätter andra åtgöranden å Hr Scotts sida för spridande af en från vår Kyrkas dogmer afvikande lära om Altarets Sakrament, än dem, som honom ej kunna förtänkas, såsom Predikant för bekännare af en främmande här tolererad Religion samt angifvelsen om sagde af Hr Scott yttrade förmenande icke är åtföljd af någon anförd omständighet, ådagaläggande, att Hr Scott på annat sätt verkade i denna riktning. Och om, såsom Herr Kyrkoherden Ekdahl jemväl uppgifvit, Herr Scott

skulle vid samma tillfälle äfvenledes hafva yttrat, det han ansåge sig hafva själavård inom vår församling; ja! om Hr Scott gått ännu längre, om han dervid erkänt, ej allenast att han *ansåge sig hafva*, utan att han *verkligen utöfvade* själavård inom vår Församling, eller, med andra ord, att åsigten öfvergått till handling, på hvilket sednare förhållande Hr Kyrkoherden Ekdahls angifvelse, att Hr Scott skall distribuerat Sakramentet åt våra trosförvandter, äfven syftar, — icke kan något af detta allt, hvilket, om saken sig så förhåller, vore högeligen otillständigt å Hr Scotts sida, enligt min öfvertygelse, hänföras till ämnen, som utgöra föremål för religionsprocess, då med angifvelserne härom ej är förknippad angifvelse att Hr Scott, med dessa sina tillgöranden och sin verksamhet i öfrigt, förledt någon medlem af vår Evangelisk Lutherska kyrka att öfvergifva samma kyrkas tro eller hade för afsigt att befordra söndring derifrån. Sjelfva ordalagen i Hr Kyrkoherden Ekdahls anföranden tyckas äfven utmärka, att Hr Kyrkoherden ej velat tillvita Hr Scott något sådant, enär Hr Kyrkoherden öfver allt talar om Hr Scotts verksamhet inom *vår* Församling och bland *våra* trosförvandter, men ingenstädes ens antyder, som skulle densamma hafva afseende å någon eller några, som förut tillhört, men numera skiljt sig ifrån, vår kyrka.

Genom hvad nu blifvit anfördt tror jag vara ådagalagdt, att ovanberörde af Hr Kyrkoherden Ekdahl emot Hr Scott gjorde angifvelser, *såsom de i Konsistorii Protokoll framträda*, icke afse brott emot vår Evangelisk Lutherska Lära eller försök och förledande till söndring från dess bekännelse och öfvergång till annan Kyrkas tro. Häraf följer ock, att jag, för min del, anser Hr Scotts omförmälda åtgärder, i och för sig och, såsom de blifvit af Hr Kyrkoherden Ekdahl framställde, *icke innebära egenskap af religionsmål eller utgöra föremål för Religionsprocess, den der må af Kongl. Hof-Rätten omedelbarligen behandlas.*

Denna min tillkännagifna öfvertygelse må dock för ingen del tydas så, som skulle jag dermed velat säga, att de angifna förhållanderne vore af den beskaffenhet att icke böra föranleda till någon åtgärd.

Har nemligen, att förtiga den omständigheten, som rörer insamlande här i Landet af frivillige bidrag till uppförande af Wesleyanska Methodistiska Kapellet, hvilket synes mig göra hvarken till eller ifrån, Herr Scott, såsom emot honom blifvit angifvet, öfvertalat medlemmar af vår kyrka, att låta införa sina namn i en särskild förteckning eller Matrickel, indelat dem i band, cirklar och klasser, samt med dem hållit konventikler, äfvensom distribuerat Sakramentet åt våra trosförvandter; så, om än dylika åtgärder ej må vara honom förmenade, då de inskränka sig endast till de Wesleyanska Methodister, som här i Riket sig nedsatt eller sig här-

städes uppehålla, enär desamma tvifvelsutan öfverensstämma med nämnde Religionsbekännares KyrkoOrdning och disciplin, — torde dock delade meningar ej kunna uppstå derom, att ju icke Herr Scott, derest han sträckt sina åtgöranden derutöfver och till medlemmar af vår Evangelisk Lutherska Kyrka, förfarit i högsta grad obehörigen och öfverskridit gränsorne för den verksamhet, som genom Kongl. Kungörelsen den 24 Januari 1781, blifvit främmande ReligionsLärare, äfven hvad rituella kyrkohandlingar beträffar, medgifven.

Att i följd af den främmande Religionsförvandter, genom högstberörde Kongl. Författning tillerkände Religionsfrihet, sådane förhållanden kunde inträffa, de der, utan att egentligen kunna sägas röra grunden för vår kyrkas tro, eller afse söndring derifrån, dock kunde medföra oro i Församlingen och verka störande för dess medlemmars lugn och samvetsfrid, det har, såsom af den Kongl. Författningens innehåll synes, Lagstiftaren förutsett. Derföre förbjudes ock i densamma ej allenast medlemmar af vår Lutherska Kyrka, vid stadgadt ansvar, att bevista främmande Religionsförvandters Gudstjenster, utan ock desse sednare, att vid sine Gudstjenster inlåta andre, än de som äro af deras trosbekännelse, samt anbefaller uttryckligen Öfver-Ståthållaren i Stockholm och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i orterne, att genom vederbörande hålla en vaksam tillsyn öfver verkställigheten af det Nådiga påbudet rörande Religionsfriheten, afvärja alla missbruk och tidigt tillkännagifva om sådane förspörjas.

Till ämnen just af sådan egenskap att påkalla den administrativa myndighetens här i hufvudstaden allvarsamma uppmärksamhet, undersökning och deraf föranledande vidare åtgärder, anser jag, med stöd af det förut anförda, af Herr Kyrkoherden Ekdahl hos Konsistorium emot Herr Scott anmäldte, här ofvan omförmälde åtgärder och förhållanden endast kunna och böra hänföras, och jag hemställer fördenskull, å AdvokatFiskals-Embetets vägnar, vördsammast, det Kongl. HofRätten täcktes, med förklarande, det Kongl. HofRätten, i betraktande af de utaf bemälde Herr Kyrkoherde emot Herr Scott framställde angifvelsers beskaffenhet, finner sig icke tillkomma att med målet i dess nuvarande skick taga omedelbar befattning, förvisa målet åter till Consistorium för den vidare åtgärd, hvartill Consistorium, vid sådant förhållande, torde finna sig befogadt.

De remitterade handlingarne bifogas i ödmjukhet.

Stockholm den 23 Mars 1842.

Carl Henr. Pfeffer.

7. *George Scott till Överståthållareämbetet om uppträdet i Engelska kyrkan den 20 mars 1842.*

(ÖÄP. 30/3 1842.)[1]

1842 den 30 Mars. N[ärvaran]de Herr Polismästaren Berg.

S. D. Till Öfwer Ståthållare Embetet hade predikanten wid Engelska Methodist Församlingens Capell här i staden Geo. Scott ingifwit ett så lydande Memorial:

»Undertecknad nödgas anmäla, att genom en mängd wildsinta personers hurrande, stampande, m. m. vid Engelska Kyrkan i går afton, blev icke allenast den talrika och stilla Församlingen störd i sin andakt, utan predikanten, efter flere förnyade försök att fortsätta förrättningen, nödsakad att *densamma afbryta.*

I anledning häraf finner jag mig föranlåten att wördsammeligen anhålla om upplysning, huruvida behörigt skydd kan väntas vid fortsättande af de genom Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution »medgifna» gudstjensterna, på det jag må veta, huru jag bör förhålla mig, dels som Lärare, dels som befullmäktigadt Ombud för Wesleyanska Conferencen, hwars beviljade rättigheter i Swerige jag är skyldig bevaka; och detta derföre, att jag måste underrätta wederbörande i London om förloppet.

Emedlertid, för att bespara de fromma Christna, hwilka till sin uppbyggelse pläga besöka Engelska Kyrkan från störande uppträden under instundande helg, komma de Swenska förrättningarna att inställas tills efter påsk.

Stockholm den 21 Mars 1842.

Geo. Scott.

Pastor vid Eng. Förs. i Stockholm.»

I anledning häraf hade Predikanten Scott blifwit kallad att denna dag inför Öfwer Ståthållare Embetet tillstädeskomma och inställde sig jemväl, dervid och sedan ofwanintagne skrift blifwit uppläst, Scott underrättades, att undersökning, angående de oroliga uppträden, hwilka uti och omkring Engelska Methodist Capellet nästl. Palmsöndag egt rum, redan vore uti Kongl. Polis Kammaren företagen samt åtskillige personer derföre under tilltal ställde; hwarförutan Scott erhöll det besked, att han nu och för framtiden kunde påräkna allt det skydd, som lagarne åt fremmande religionsförvandter medgifwa; Och wille Öfwer Ståthållare Embetet begagna

[1] Detta utdrag ur ÖÄ:s prot. för polisärenden finnes i avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen. Det är undertecknat: På befallning E. Fr. Ziervogel.

detta tillfälle, att meddela Scott upplysning om innehållet i vissa delar af Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse, rörande religionsfriheten, af den 24 Januari 1781.

Predikanten Scott förklarade nu, att hans uti här ofwanintagne skrift afgifne yttrande, att Gudstjensterne på Swenska språket uti Methodistiska Capellet under påskhelgen kommo att inställas, gälde äfwen för framtiden och intill dess han från wederbörande myndighet erhölle besked, huruwida det vore hans lagliga rätt att å Svenska språket utöfva predikoembetet; Och skulle, efter af Scott framställd begäran, Protocolls Utdrag öfwer hwad nu förekommit honom tillhandahållas. Afträdde. Ut supra.

8. *Överståthållareämbetets förbud för George Scott att hålla gudstjänst på svenska den 21 april 1842.*

(Eckl. Dep:s Handl. $^{23}/_{1}$ 1843.)

Utdrag af Protocollet, hållet inför Herr t. f. Öfverståthållaren, Öfverstekammarherren m.m. Grefve M. Lewenhaupt i Stockholm följande dagar år 1842.[1]

Den 21 April. S. D. Till Öfverståthållare Embetet hade blifvit ingifne tvänne så lydande skrifter:

1:o »Till Kongl. Öfverståthållare Embetet i Stockholm.

Såsom jag uti skrifvelse till Kongl. Öfverståthållare Embetet af den 21 sistlidne Mars hade äran tillkännagifva, ansåg jag mig af det störande upträdet, som Palmsöndagen egt rum uti Engelska Kyrkan, föranlåten att till efter Påsk inställa de Svenska Gudstjenster, som i nämnde Kyrka förut varit hållna.

Under den nu förflutna mellantiden torde den besinning hafva återkommit, som förebygger allt förnyande af dylika upträden, och då mina förbindelser fordra af mig ett ordentligt fortsättande af mina embets-åligganden, får jag vördsammeligen hos Kongl. Öfverståthållare Embetet anmäla att jag nästa Söndag ämnar åter öppna

[1] En i Scotts papper påträffad avskrift av detta protokollsutdrag har följande bestyrkande tillägg:

Lika lydande med originalet intyga

Stockholm 26:te April 1842.

C. O. Rosenius. J. P. Malmqwist.

Engelska Kyrkan till Svensk gudstjenst å den förr vanliga tiden, såvida Kongl. Öfverståthållare Embetet icke finner nödigt att deremot lägga något hinder. Stockholm den 18 April 1842.

Geo. Scott.
Pastor i Eng. Förs. i Stockholm.»

2:o »Till Kongl. Öfverståthållare Embetet i Stockholm.

Med anledning af min den 18 dennes hos Kongl. Öfverståthållare Embetet gjorda anmälan, upkallades jag i dag af Polismästaren Herr Häradshöfdingen Berg, och vid mitt inställande emottog af honom den tillsägelsen, att icke förr än jag erhållit svar från Kongl. Öfverståthållare Embetet åter börja mina i Engelska Kyrkan förut hållna Svenska Gudstjenster. Beredvillig att åtlyda denna tillsägelse ville jag endast härmedelst hafva äran tillkännagifva för Kongl. Öfverståthållare Embetet att jag nu mera icke anser ansvaret för bemälde Gudstjensters vidare inställande på mig hvilande. Stockholm den 19 April 1842.

Geo. Scott.
Pastor i Eng. Förs. i Stockholm.»

I anledning häraf hade kallelse till denna dag blifvit utfärdad å Predikanten vid härvarande Wesleyan-Methodistiska Capellet Georg Scott, hvilken nu, efter uprop, tillstädeskom; dervid Scott, sedan ofvanintagne skrifter blifvit upläste, upmanades dels att upgifva de skäl, hvarpå han grundade sin förmenta rätt, att här i staden förrätta Gudstjenst å Svenska Språket, dels ock att, i händelse han stödde sådant å något honom skriftligen meddeldt tillstånd, samma handling nu förete.

Till svar härå anförde Scott, att han väl icke ägde någon handling, hvarigenom honom medgifvits att här i staden å Svenska Språket förrätta Gudstjenst; men då Scotts åtgärder i afseende å Gudstjensts förrättande endast vore en fortsättning af hvad, som ägt rum under Scotts företrädare i embetet Master Stevens tid; samt Scott dessutom ännu icke kände någon Svensk Lag, som föreskref hvilket språk, han skulle begagna vid sina predikningar; ansåge Scott sig oförhindrad till Gudstjensts förrättande å Svenska språket; Hvarjemte Scott nu inlemnade dels denna:

»Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution uppå en af Bruksidkaren, Riddaren af Kongl. Wasa Orden Samuel Owen och Engelska Pastorn Georg Scott, i egenskap af den härvarande Engelska församlingens Ledamöter och enligt dertill erhållet updrag, gjord ansökning, hvarigenom de, med åberopande af vigten för nämnde församling att äga en egen plats för utöfning af sin offentliga Gudsdyrkan, å Conferencens för Wesleyanska Methodisterna i England vägnar,

i underdånighet anhållit om Nådigt tillstånd, att, till dess ägande och besittning, inköpa en del af den härstädes vid Grytgjutaregränden och Östra Beridarebansgatan belägna trädgårdstomt till egendomen N:o 4 i Qvarteret Putten af Clara Församling, för att å berörde tomt upbygga och inreda ett Capell till offentlig Gudstjenst, under ledning af den eller de Evangelii Predikanter, som bemälde Conference, såsom ägare till Capellet, tid efter annan kan Nådigst tillåtas dertill insätta; Öfver hvilken ansökning Stockholms Stads Consistorium med infordradt underdånigt utlåtande inkommit; Gifven Stockholms Slott den 16. November 1838.

Kongl. Maj:t har ofvanberörde underdåniga ansökning i Nådigt öfvervägande tagit; och som Kongl. Kungörelsen den 24. Januari 1781 redan medgifvit främmande Religions förvandter, utom andra förmåner, rättighet att bygga sina egna kyrkor, på sätt likväl Kongl. Förordningen om publika byggnader af den 31. Julii 1776 förmår, samt att till sina Församlingar kalla ordentlige egne Lärare af sin Religion; så vill Kongl. Maj:t i Nåder samtycka, att härvarande Wesleyanske Methodister må få inköpa ofvan upgifna tomt och deråpbygga ett Capell till Gudstjensts hållande, under ledning af den Evangelii Predikant, som bemälde Methodister kunna, tid efter annan, dertill med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd kalla; åliggande nämnde Predikant att i öfrigt ställa sig Rikets lagar och författningar till noggrann efterrättelse; Hvilket till underdånig efterrättelse länder. Gifven som ofvan.

Carl Johan

(Sigill) C. I. Heurlin.»

dels ock afskrift af Stockholms Stads Consistorii, den 17. April 1838, till Kongl. Maj:t afgifna underdåniga utlåtande öfver Scotts och Bruksidkaren Owens i ofvanintagne Nådiga Resolution omförmälde ansökning; uti hvilket underdåniga utlåtande Consistorium, jemte det Consistorium ansett sig upmanadt tillkännagifva den öfvertygelsen, äfvensom underdånigst fulltyga, det någon brist på undervisning i Evangelii lära och dess förkunnande icke i hufvudstaden förefunnes, och att, om saken från denna synpunkt betraktades, Consistorium visserligen icke skulle för sin del kunna tillstyrka inrättandet af en ny Församling härstädes och anställandet af en Evangelii Predikant, såsom icke af behofvet påkalladt, — beträffande hufvudsaken yttrat, att då Consistorium icke kunde anse eller erkänna några flera berättigade att sig till ifrågavarande församling hålla än härvarande Engelske undersåtare, eller möjligen äfven Svenska, i England födda, hade Consistorium, till följd af Kongl. Kungörelsen den 24. Januari 1781, icke rättighet att afstyrka nådigt bifall till ansökningen att å upgifna platsen ett Capell upbygga

och inreda till förrättande af Gudstjenst; dock trodde Consistorium sig böra, sin pligt likmätigt, underdånigst hemställa om ej Kongl. Maj:t likväl härvid täcktes fästa de vilkor, att, i betraktande af deras ringa antal, som efter ofvan antydda grund komme att utgöra Engelska församlingen, endast en Predikant i sender skulle vid densamma anställd vara, att Språket för Gudstjensten komme att till det Engelska blifva inskränkt, samt sjelfva Gudstjensten, i afseende på tiden, till Sön- och Helge-dagarne, äfvensom slutligen att Predikanten måtte förment vara, att sin Embets-åtgärd, i ett eller annat hänseende, utsträcka till andra än dem, som med rätta utgöra medlemmar af ifrågavarande Capell.

Efter upläsandet häraf, förmälte Scott, att då Consistorium uti sitt underdåniga utlåtande begärt en lex in casu, samt föreslagit åtskilliga vilkor, som borde fästas vid bifall till Scotts och Owens ansökning om Capells upbyggande; men Kongl. Maj:t, uti Dess Nådiga Resolution, icke å Consistorii berörde hemställan lemnat något svar, följde deraf, enligt Scotts förmenande, att Kongl. Maj:t ansett sig icke böra lemna bifall till hvad Consistorium hemställt och föreslagit.

Härefter och sedan Scott, nu ytterligare derom tillfrågad, förklarat, att han till stöd för sin förmenta, nu ifrågasatta rättighet icke hade vidare att åberopa, så

Resolverades

att som Predikanten vid härvarande Wesleyan-Methodistiska Capellet Georg Scott icke kunnat förete någon handling, hvarigenom honom är vordet medgifvet att här i staden å Svenska språket förrätta Gudstjenst; alltså, och då i huvudstaden icke veterligen finnes någon Svensk Methodistisk Församling, samt härtill komme att Scott för närvarande är vid Domstol angifven att hafva öfverträdt gränsorne för de främmande trosförvandter här i Riket lemnade rättigheter, pröfvade Herr t. f. Öfverståthållaren för godt förbjuda honom, Georg Scott, att i berörde Capell å Svenska språket förrätta Gudstjenst eller att i öfrigt här i staden å samma språk anställa religionsöfningar, af hvad slag de vara må.

Efter afkunnandet af detta beslut, anmärkte Scott, att han väl i Tidningarne läst det skulle han vara vid Domstol angifven, men derom hade han ännu icke erhållit någon officiel kännedom.

Härpå underrättades Scott, att, i händelse han är missnöjd med det nu afsagda beslutet, äger han att deri hos Kongl. Maj:t i underdånighet söka ändring genom besvär, som sist före klockan Tolf å Femtonde dagen härefter, som, denna oräknad, blifver Fredagen den Sjette (6) nästkommande Maj, skola till Kongl. Maj:ts Ecclesiastik Departement ingifvas. Afträdde.

Den 23 April.

S. D. Det för den 21. dennes förda protocoll[et] uplästes nu till justering för Predikanten Georg Scott, som lemnade det utan anmärkning. Ut Supra.

På Befallning
G. Cederschiöld.

9. *Scotts reservationsvis avgivna besvär den 26 april 1842 över Överståthållareämbetets förbud.*

(Eckl. Dep:s Handl. 23/1 1843.)[1]

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Jemte det jag, med biläggande af Öfver Ståthållare Embetets Protocoll för d. 21 och d. 23 innevarande April, reservationswis beswärar mig öfver samma Embetes beslut i fråga om tillämnad fortsättning af de Gudstjenster, som alltsedan flere år tillbaka warit i Wesleyanska Methodistiska Capellet här uti Stockholm på Swenska språket hållna, får jag i underdånighet begära, det anstånd med afgifvande af fullständiga beswär i denna fråga blifver mig i Nåder förunnadt intill den 1:ste nästkommande Julii månad, hvarförinnan de uplysningar jag från Wesleyan Methodistiska Conferencen i London har att inhändiga säkerligen icke kunna erhållas och bringas i det skick, som wederbör, för att kunna underställas Eder[s] Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning.

Med djupaste wördnad framhärdar,
Underdånigst
Geo. Scott.
Pastor v[id] Eng. Förs. i Stockholm.

Stockholm den 26:te April 1842.

10. *Kyrkoherden Ekdahls påminnelser emot Advokatfiskalsämbetets i Svea Hovrätt memorial angående George Scott, inlämnade den 28 april 1842.*

(Svenska Biet 29/4 och 9/6 1842.)[2]

Till K[ongl.] Maj:ts och Rikets Svea HofRätt!

Då det blifvit mig tillåtet att, genom påminnelser emot K[ongl.] HofRättens Adv[okat]FiskalsEmbetes Memorial, rörande mina an-

[1] Besvären inkommo 30/4 1842. Avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen.

[2] Originalet har icke anträffats.

gifvelser mot härvarande Meth[odist]-Missionären Scott, få ytterligare andraga och utveckla de omständigheter, af hvilka målets upptagande såsom Rel[igions]mål kan bero, får jag i detta afseende vördsammast anföra:

Hvad första anklagelsepunkten beträffar, så medgifver jag gerna, att om den stode ensam, den möjligen kunde vara af föga vigt i förevarande mål, men tagen i sammanhang med de öfrige, torde den hvarken vara ovigtig, ej heller sprida ett så ringa ljus öfver Scotts sätt att gå tillväga, hvarföre den ej torde böra lemnas utan allt afseende. Det är i allmänhet förbjudet att lägga skatt och tunga på Konungens undersåter. Då Scott i underdånighet anhöll hos K[ongl.] Maj:t om rättighet att härstädes för Methodistsamfundets räkning få uppbygga eget Kapell, ställde han sig ock detta lagbud i så måtto till efterlevnad, att han frivilligt åtog sig att, utan Svenska undersåters betungande, verkställa Kapellbyggnaden på Methodistkonferensens bekostnad. Men sedan han erhållit den nådiga tillåtelsen, dröjde det icke många veckor förrän annonser infördes i landets allmännast lästa tidningar, der de nästan för åratal voro att anse som stående, om bidrag till det fromma företagets befrämjande, åsyftande att beskatta de Svenska menigheter, som han trodde vara sin sak tillgifna. Scott har själf i allmänna blad uppgifvit den summa, som på detta sätt inflöt, till mer än 800 R:dr B:ko. Kollekter hafva dessutom vid alla gudstjenst- och bönestunder blifvit upptagne af de Svenska kyrkans bekännare, hvilka söndagligen, och i senare tider dagligen, besökt Meth[odist]-kapellet. Att detta allt skett med K[ongl.] Maj:ts nådiga tillstånd är icke bekant och, under de omständigheter, som jag ofvan uppgifvit, icke troligt. Visserligen bör väl den förseelse, som i detta afseende ligger Scott till last, icke omedelbarligen hänföras till Religionsmål; men jag anser dock denna punkt vara af beskaffenhet, att inverka på bedömmandet af Scotts verksamhet i det hela, och måste fördenskull, i sammanhang med saken i sin helhet, för densamma påkalla uppmärksamhet.

Hvad dernäst 2:dra punkten beträffar, torde det tillåtas mig meddela följande upplysningar: Scott har flerfaldiga gånger både muntligen inför Svenska Kyrkans vårdare och målsmän och i offentligt tryck inför hela Sveriges allmänhet försäkrat, att det aldrig varit och aldrig komme att blifva hans sak, att draga folk från hans kyrkobekännelse till sin, d. v. s. från Lutherska Kyrkan till Reformerta, utan att han ville på allt sätt här i landet arbeta i vår Lutherskt Prot[estantiska] Kyrkas anda och syfte. En sådan försäkran har han senast meddelat i sin härhos vördsamt bifogade skrift: Sveriges religiösa tillstånd sådant det blifvit uppfattadt och uti Amerika framställdt, pag. 30—32. Det kan synas af några omständigheter som om Scott ville i Sverige framstå i detta fördel-

aktiga ljus både inför Kyrkans styresmän och inför allmänheten. Således har han, enligt uppgift af H. H. Erkebiskopen, i Stockholms Consistorium i Mars 1840, hos honom uppvisat bref från sine hufvudmän, deri de dels klandrat honom för hans ådagalagda mindre lyckade nit att här bilda en Meth[odist]församling, och dels förmanat honom till större ansträngning i detta fall. Likaledes har han i början af 1841 i Tidningen Dagl. Allehanda offentliggjort åtskilliga skrifvelser af samma syftemål. Men utom det häraf framstående förhållande, att Methodistkonferensen har så beskaffade anspråk på sin härvarande missionär, lärer det knappt vara troligt, att en Methodistmissionär, som endast i 3 år har lof att uppehålla sig i kristligt land, mer än 4 gånger denna tid skulle fortfarit att härstädes vara anställd, ej heller att besagde Konferens skulle för en Meth[odist]missionsanstalts grundläggande i Sverige vågat så stora uppoffringar, om han icke i propagandistiskt afseende motsvarat sine principalers väntan. Om detta skett mera doldt än öppet; om hans verksamhet, såsom nedanföre närmare skall visas, endast varit en långsamt mognande förberedelse till en församlings grundläggande; lärer den derföre icke vara mindre anmärkningsvärd, ej heller mindre påkalla de offentliga myndigheternes uppmärksamhet.

Till stöd för min till visshet gränsande öfvertygelse i detta fall får jag påpeka en note pag. 3—4 i nyssanförde skrift, der Wesleyanska Missionssällskapets Komité i London, under hvilken Scott sorterar, tillåter honom, Scott, »att mottaga Kyrkoherden Bairds vänliga inbjudning, att vara honom följagtig till Amerikas Förenta Stater i den förhoppning, att den lefvande Kristendomens sak uti Sverige i allmänhet samt i synnerhet *det Svenska Kapellet och dess Kongregation i Stockholm* skola hafva betydlig fördel af Hr Scotts personliga kommunikation med de olika Religiösa sällskap och vänner uti Förenta Staterna med hvilka han redan haft brefvexling». Af detta Komitéens yttrande inhemtas 1:o den oväntade upplysningen, att den hittills i våra Tidningars Predikoannonser benämnda Engelska Kyrkan, i England betraktas som ett Svenskt Kapell, till sitt ändamål icke existerande för härvarande utländska Methodisters Gudstjenstliga uppbyggelse, utan för Svenska medborgare; 2:o att till detta Kapell hör en Kongregation i Stockholm. Visserligen är detta sednare ord mångtydigt och derföre försigtigt valdt; men det torde åtminstone förtjena en undersökning huruvida icke dermed af Konferensen antydes ett i Stockholm existerande ännu fördoldt, till besagde Kapell hörande, Meth[odist]samfund, som redan, ehuru icke öppet, frånträdt Lutherska bekännelsen. Den slutsats synes åtminstone icke alltför aflägsen, att Scott, under det han i Sverige gifver sig sken af att arbeta i Lutherska bekännelsens anda, inför sina principaler i England framstår såsom hufvudman för ett härstädes redan bildadt Meth[odist]samfund. I sådant afseende få

hans i det följande till sin beskaffenhet närmare utvecklade åtgärder, med bildande af Band, Cirklar och Klasser, en betydelse, ej mindre än hans försigtiga beteende i sin lärometh od, äfvensom den omständigheten, att personer af honom, oaktadt Svenskar och Lutheraner, med Nattvarden administreras.

Hvad bildandet af Band, Cirklar och Klasser angår, är detta af Scott erkändt samt af mig genom 8 till namn och vistelseort uppgifne vittnen till bevisning erbjudet. Scott har nemligen i Stockholms Prestsällskap, som i så måtto är ett offentligt samfund, att Protokoll öfver dess förhandlingar föres — vidgått, att han eger en serskild Bok, hvari han låter dem, som hos honom anmäla sig till serskild själavård, införa namn och adresser. Han har väl icke tillstått att denna namnteckning vore att betrakta såsom medförande öfvergång från vår bekännelse till hans; men han uppgaf dess bestämmelse vara att tjena honom sjelf till ledning vid upprättandet af den till hans själavård hörande Band-, Cirkel- och Klassbildning, så att de, som bo hvarannan närmast, kunna tillsamman i Klass, Cirkel eller Band indelas. På fråga om han redan gått i befattning med sådana inrättningar, jakade han och uppgaf sjelf såsom klassledare i Mariatrakten, Prestsällskapets på stället varande Vaktmästare Rosén, hvilken jag önskar må såsom vittne inkallas för att om denna inrättning afgifva upplysningar. Jag kan gerna medgifva Herr AdvokatFiskalen, att dessa kyrkligt disciplinära förhållanden icke utgöra »sjelfva grunden för vår tro», men obestridligt är dock, att de bevisa Scotts inblandning i våra egne kyrkliga angelägenheter och befattning med en Pastoralvård som för honom bort vara fremmande likasom denna kyrkodisciplin är med vår kyrkas grundsatser alldeles oförenlig. Om den icke bevisar redan skedt affall, så måste den dock innebära betänklige förberedelser till affall och bildande af en serskild kyrka i Kyrkan. Sjelf har jag en gång varit vittne till en dylik Classmeeting med sin bigt och känner således det med vår Kyrka oförenliga i dessa sammankomster. Såsom upplysning till hvilka förvillelser sådant kan leda må jag nämna ett i Stockholm allmänt kändt förhållande med en numera afliden Fru af hans anhängare, som befattade sig med att vilja gifva sig sjelf och sina 12 Cirkelsyskon Nattvarden och sedan påfann ett nytt Sakrament, Fottvagningens, som hon påstod sig hafva fått Guds befallning att administrera. Om detta än härrörde af vansinne, kan dock ifrågasättas om detta vansinne icke uppvuxit på Methodistisk grund.

Vidare torde tillåtas mig andraga, att under Scotts bortresa till Amerika anställdes, förliden sommar, som jag förmodar, med vederbörande Auktoriteters tillåtelse, såsom hans vicarie en ung man, vid namn Rosenius, hvilken ock sedermera med biträde Scott tillhandagått. Ehuru det icke är upplyst huruvida Rosenius som

prest tillhör Methodistiska bekännelsen, lärer dock sådant få antagas, enär han väl annars svårligen kunnat få ordinär anställelse vid Methodistkyrkan. Rosenius är dock född af Lutherska föräldrar i Sverige och i Lutherska bekännelsen konfirmerad. Han måste således såsom affällig från densamma betraktas, och det ligger Scott till last att hafva föranledt hans affall.

Då det väl är obestridligt, att till vederbörande Domstols beifrande höra icke allenast sådana förhållanden, då uppenbart affall och söndring från Kyrkan redan skett, utan ock sådana som påtagligen syfta dithän, att bereda affall, söndringar och oro inom Kyrkan, och då af nu uppgifne omständigheter synes, att Scotts verksamhet uppenbarligen innefattar ett sådant beredande, torde tillräckliga anledningar finnas, att anse besagde Scotts verksamhet, såsom på mångfaldigt sätt utöfver tillåten gräns ingripande i Svenska Lutherska Kyrkans angelägenheter, vådlig; och då åtgärder till bildande af en reformert Kyrka inom den Lutherska till öfvertagande af från Lutherska bekännelsen hemligen afvikne personers själavård och till Luthers bekännares affall från sin lära och befattning med methodistiskt predikoembete väl icke annorlunda kan anses, än som Religionsmål, får jag vördsamt anhålla, att, utan afseende på AdvokatFiskalens gjorda invändningar, hvad i denna punkt är andraget, må af Kongl. HofRätten såsom sådant till behandling upptagas.

Rörande tredje punkten förekommer först emot Scott att han utdelat Nattvarden åt Lutherska bekännare. Till upplysning häraf må tillåtas mig anföra, att Scott Långfredagen 1840 i Engelska Kapellet meddelat Herrans Heliga Nattvard åt Skollärarinnan i Fahlun Mamsell Röhl. Såsom vittne härtill får jag här åberopa Herr Komminister Beckman i Clara. Äfvenledes får jag upplysa att i Consistorii skrifvelse till EcclesiastikMinistern af den 8 sistl. Februari influtit ett yttrande af Kyrkoherden i Catharina, Kongl. Hof-Predikanten Winter, med uppgift om Sjömannen Olof Pettersons, född på Öland 1807 och der konfirmerad, flere gånger förnyade begående af Nattvarden i Methodist-kapellet. Utdrag af besagde handling bifogas vördsammast i bestyrkt afskrift. Förbemälde personers formliga öfvergång från Lutherska Kyrkan till den Methodistiska torde genom denna offentliga Religiösa handling vara satt utom allt tvifvel, äfvensom Scotts utöfver behörig gräns sträckta åtgärd i detta hänseende. Då det icke lärer kunna förnekas, att gällande lagar härigenom såväl af affällingarne som af Scott äro öfverträdde och då denna anklagelsepunkt icke annorlunda kan rubriceras än som Religionsmål, får jag vördsamt anhålla, att den som sådant af Kongl. HofRätten upptages, samt att Röhl och Pettersson må behandlas i enlighet med Kongl. Kungörelsen den 24 Januari 1781, och Scott befordras till det ansvar, hvartill han kan pröfvas skyldig.

Vidare och hvad angår Scotts från vår Kyrkas bekännelse afvikande lära om Nattvarden och dess inflytelse på Svenska Kyrkobekännare, må nämnas, att redan i Mars 1840 förekom att 2:ne personer tillhörande vår Kyrka och boende i Kungsholms församling, hvilkas namn jag framdeles skall uppgifva, tvistade med hvarandra en dag då de begge skulle gå till Skrift om Nattvardens väsende, och att den ena, tvertemot Lutherska bekännelsen, ville öfvertyga den andra, att brödet och vinet i Nattvarden icke vore, utan, på sätt Methodistkyrkan lärer, betydde Christi Lekamen och Blod. Den person, som hyste denna villomening, besökte då och sedermera flitigt Gudstjensterne i Methodistkyrkan, och stod i förhållande till Scott såsom Lärjunge; kort efter denna tvist, eller Palmsöndagen 1840, höll Scott i Methodistkapellet inför sin Svenska kongregation en predikan, hvari afhandlades läran om Nattvarden efter hans och Reformerta bekännares grundåsigt. Sedan han redogjort för sitt ämne på nämnde sätt, vidrörde han helt kort, att Lutherska Kyrkans lära vore härifrån något skiljaktig; men påstod denna skiljaktighet vara af en mycket underordnad vigt. Jag införde förgäfves uppmaning i ett offentligt blad om denna predikans tryckande. Sjelf erkände ock Scott på tillfrågan i Prestsällskapet, att han hållit densamma på sätt nämndt är. På tillfrågan om han icke förr bland vår Kyrkas bekännare sökt utbreda denna vilsefarande lära, vidgick han, att han ej gjort det offentligt, af skäl, att han ej ansett tiden dertill förr vara inne, men väl i enskildt samtal. Jag anhåller att på dessa omständigheter och i synnerhet på denna predikan lägga synnerlig vigt; då den tydligen åsyftade att bland Lutherska Kyrkobekännare utbreda en äfventyrlig villfarelse. Jag utbeder mig att Herr Scott må åläggas förete besagde predikan och åberopar i öfrigt såsom vittnen PastorsAdjunkten i Kungsholmen Angeldorff och Fabrikanten Petter Pettersson Elde, hvilka båda, i Kapellet närvarande, anmärkte besagde oriktigheter. De vittnen, som jag har att från Presterskapet åberopa, skola längre ned uppgifvas.

Det lärer icke få betviflas, på samma gång jag, lika med Herr AdvokatFiskalen, erkänner Herr Scotts rättighet, att för sine Engelske Methodistiske åhörare framställa sin Kyrkas lära, en sådan framställning inför åhörare af vår bekännelse, syftande att förringa eller minska värdet af dess företräde i Bibelenlighet framför Reformerta Kyrkans, utgör en både efter Svensk lag otillåtlig och för vår Kyrka äfventyrlig handling, hvilken, enligt 1781 års ofvan åberopade Religionsförfattning, ovilkorligen måste såsom religionsmål rubriceras. Jag torde således äfven beträffande tredje punkten hafva framlagt sådana omständigheter, att Herr AdvokatFiskalens mening må lemnas utan afseende och saken äfven i denna del af Kongl. Hof-Rätten såsom Religionsmål upptagas.

Slutligen och hvad angår Herr AdvokatFiskalens anmärkning, att hvad i Prestsällskapet passerat icke kan anses annorlunda än som ett privat vetenskapligt samtal och således i detta mål icke avses, må mig beviljas tillstånd att något närmare upplysa Scotts ställning till detsamma och anledningen till de uppgifter Scott i närvaro af flere dess medlemmar lemnat. Hans Högvördighet Erkebiskopen, som, lika med mig, anmärkt redan 1840 flere af de betänkligheter, hvartill Scotts verksamhet syntes gifva anledning, tillstyrkte med den mogna och betänksamma vishet, som är honom egen, med anledning af den af mig gjorde angifvelse, att Methodismen ännu till en början borde följas med den uppmärksamhet, att man hade tillräckliga data i händerne, innan ett lagligt steg toges, hvarigenom man, i händelse af ett nederlag, endast skulle äfventyra, att Methodismen ännu verksammare befästades, likasom det skedde 1838. Erkännande riktigheten af detta råd, ej mindre än af fruktan att brista i bevisning, lät jag till en tid det väckta åtalet hvila, tilldess en sådan, tillräckligt fullständig, blef mig möjlig. Under tiden aflägsnade sig Scott till Amerika. Vid hans återkomst var min tid upptagen i StatsRevisionen. Jag kunde derföre icke entamera målet förr än vid innevarande års början. Jag hade emellertid varit betänkt på att stärka min bevisning. Ett tillfälle härtill erbjöd sig. Jag hade under loppet af 1839—1840 ventilerat Theser i Prestsällskapet om Methodist-företeelserne här i landet. Saken ansågs af den vigt, att hufvudsakliga innehållet af förhandlingarne förtjente att genom skrifvelse i Consistorium anmälas. Då beslutet härom skulle justeras, uppträdde Doktor Wallin i Clara, som i beslutet icke deltagit, med förklarande att mina uppgifter icke voro sanningsenliga, samt yrkade beslutets utgående ur protokollet. Hans åsigt segrade vid tillfället. På samma gång uppträdde Komminister Beckman med det påstående, att Scott förklarat hvad jag om hans tillgöranden yttrat vara sanningslöst och begärde inträde såsom sällskapets Ledamot, för att få tillfälle tillräftavisa dem och afgifva förklaringar. Detta bifölls på det sätt, att Scott skulle som Hospes få hafva tillträde och upplysa hvad han äskade. På detta sätt tillkom det samtal, som här ofvan är omnämndt. Det var icke en vetenskaplig discussion, utan en frivillig redogörelse inför Lutherska prester, åsyftande att hos dem bereda sig ett fördelaktigare omdöme. Ett så offentligt uppträdande måste åtminstone vara af lika mycken vigt att afse, och de vittnesmål, som derom kunna afgifvas, förtjena lika mycket afseende som om upplysningarne varit af enskildare natur; och då de i sednare fallet om någon ledning derifrån kunnat hemtas, ej kunnat undgå att vinna uppmärksamhet, torde denna ej bö a minskas till följe af den omständigheten, att de blifvit afgifne i ett sällskap af prester. Jag tror mig härmed hafva ådagalagt, att det ifrågavarande

samtalet icke var af den beskaffenhet, som Hr AdvokatFiskalen velat antyda.

Såsom vittnen vid det nu uppgifna tillfället får jag utbedja mig att få kallade Hr Komm.Adj. Mellin, Hr Pastor Schmidt, Hr KonRektor Bergius i Clara, Hr Komminister Beckman, Hr HofPredikanten Wenström, Hr PastorsAdj. Ternström samt Skolläraren vid Barnängen Hr Elmblad; hvarjemte jag, utom nyssnämnde och ofvan åberopade vittnen, får vördsamt förbehålla mig, att, under sakens fortgång, ytterligare förebringa den bevisning, hvartill jag kan finna mig befogad.

Stockholm d. 28 April 1842.

N. J. Ekdahl.

11. *Scotts besvär den 30 juni 1842 över Överståthållareämbetets förbud.*

(Eckl. Dep:s Handl. $^{23}/_{1}$ 1843.)[1]

Stormägtigste, Aller Nådigste Konung!

Med åberopande af min till Eders Kongl. Maj:ts Ecclesiastik Departement den 30 sistlidne April ingifne besvärsskrift, går jag nu att ytterligare utveckla de skäl, på grund hvaraf jag tror mig vara lagligen berättigad att vinna önskad rättelse uti det af Eders Kongl. Maj:ts Öfver Ståthållare Embete den 21ste i samma månad meddeldte besluten, hvarigenom jag blifvit förbuden att vidare fortsätta de af mig uti Engelska Methodist Capellet på Svenska språket hållne Gudstjenster.

Att detta beslut, bland annat, innefattar förbud för mig att här i staden på Svenska språket anställa Religionsöfningar af hvad slag de vara må, kan jag icke betrakta annorlunda, än som en oegentlighet i uttryck, enär det icke möjligen kunnat ligga i Öfver Ståthållare Embetets afsigt att förbjuda hvad som icke står i menniskomagt att förbjuda eller bestraffa.

Hvad samma beslut i öfrigt angår, befinnes det grundadt på 3:ne skäl, dem jag nu utbeder mig att, i den ordning de nu uti Protocollet förekomma, få hvar för sig, närmare skärskåda.

Skälen äro:

1:o. »*Att jag icke kunnat förete någon handling, hvarigenom mig är vordet medgifvet, att här i staden på Svenska språket förrätta Gudstjenst!*»

[1] Avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen. Besvären inkommo $^{30}/_{6}$ 1842.

Någon sådan handling finnes icke och har icke eller af mig ansetts behöflig. Denna åsigt var icke blott min, utan äfven deras, hvilka redan år 1826 och således fyra år före min ankomst till Sverige, öfverlade om saken. Hade något serskildt tillstånd vid den tiden ansetts nödigt, så hade man visserligen icke uraktlåtit att derom hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig framställning, som då sannolikt äfven blifvit bifallen. Men huru kunde väl tillåtelse begäras att hålla Gudstjenst på något visst språk, då Landets Lagar ingenstädes föreskrifva det språk, Utlänningar vid sine Gudstjenster skola begagna, och ett serskildt tillstånd för Engelsk eller Svensk Gudstjenst i sig skulle innefattat uteslutande från rättigheten, att förrätta Gudstjenst på ett tredje språk, der sådan kommit i fråga. Min företrädare, Herr Stephens, började sina Svenska Gudstjenster AdventsSöndagen 1827; derom annoncerades offentligen i de Allmänna Tidningarne. Intet störande af KyrkoOrdningen åsyftades med dessa Gudstjenster, som derföre höllos sedan all Gudstjenst i de Svenska kyrkorne var slut för dagen. Min åtgärd, hvad dessa förrättningar angår, utgjorde endast en fortsättning af min företrädares. Samma grannlagenhet att undvika all medtäflan med Svenska kyrkan, samma offentlighet, hvarmed han gått till väga, iakttogs äfven af mig. Dessa Gudstjenster mottogos ock fortfarande af Allmänheten med samma bifall som förut försports, och då slutligen antalet af de personer, som, heldre än att tillbringa Söndagsaftonen i sinnliga nöjen, önskade åhöra Gudstjensten i Engelska Capellet, tid efter annan ökades, så att den hittills begagnade localen icke mera kunde inrymma dem alla, uppstod fråga om anskaffande af ett annat, större samlingsrum. Nu först sattes behörigheten af de förutnämnde Gudstjensterne i fråga. Med den öppenhet, som alltid utmärkt mina åtgärder i Sverige, hade jag vid den ansökning, som hos Eders Kongl. Maj:t gjordes, angående inköp af den tomt, der Capellet nu är uppbyggdt, tillkännagifvit ändamålet, kyrkobyggnaden, ehuru något sådant tillkännagifvande här desto mindre var af nöden, som rättigheten till dylik byggnad redan fanns försäkrad i Kongl. Kungörelsen den 24 Januari 1781. Eders Kongl. Maj:t behagade emedlertid öfver denna min skrift inhämta underdånigt utlåtande af Stockholms Stads Consistorium, som, vid besvarande af den Nådiga Remissen, på anförde skäl också begärde, att Engelska Pastorns förrättningar skulle inskränkas inom Engelska språket. Denna Consistorii framställning lämnades dock af Eders Kongl. Maj:t utan afseende, och då Eders Kongl. Maj:ts Resolution i ämnet utkom, antogs den af ena och andra parten såsom ett bestämdt medgifvande, att de omnämnde Gudstjensterne icke voro på något sätt otillbörliga. I följd af denna Nådiga Sanction företogs ock uppbyggandet af den nu tillslutna kyrkan, som derförutan aldrig kommit i fråga att uppföras. Om

nu härtill lägges, att kyrkobyggnadens storlek och beskaffenhet jemväl på förhand var känd, enär ritningen dertill, jemlikt Kongl. Förordningen den 26 Julii 1776, blifvit af Eders Kongl. Maj:t i Nåder fastställd, lärer det icke med fog kunna förebrås mig eller mina Principaler, att vi icke i någon mån hyste tvekan om vår rättighet till kyrkans begagnande för det afsedda och af oss öppet tillkännagifna ändamålet.

2:o. »*Att i Hufvudstaden icke veterligen finnes någon Svensk Methodistisk Församling*».

Under hela den tid min verksamhet i Sverige fortfor, har jag gång efter annan högtidligen förklarat, att »Proselytmakeri» icke utgjorde någon del deraf. I denna åsigt understöddes jag äfven af mina Principaler i England, hvilka oegennyttigt medgåfvo att de Svenska Gudstjensterne, oansedt den dermed förenade betydliga kostnad, skulle få fortsättas. Dermed ville man befordra lefvande Christendom i allmänhet, utan att någon serskild fördel för den egentliga Methodismen dervid afsågs. Men då Engelska Predikanten i Stockholm, för sin verksamhet inskränkt inom Engelska språket, är långt ifrån att vara tillräckligen sysselsatt, skulle ock Methodist Conferencen, som icke anställer några Prestmän der, hvarest presterliga värf icke taga deras hela verksamhet i anspråk, säkerligen icke eller gjort det i Stockholm, om man icke trott, att genom en dylik åtgärd fördel kunde beredas äfven för andre än den egentliga Methodistkyrkans fåtalige medlemmar. Åsigten må vara egen och ovanlig, men är ingalunda förkastlig, och då MethodistPredikanten använder sin *öfverloppstid* uti oegennyttiga försök att efter förmåga göra godt emot alla, utan att dervid inblanda secteriska syften, bör han väl derföre icke tadlas.

Emedlertid måste det alltid vara tillfredsställande för mig, att i en tid, då så mycket talas om de många Proselyter Methodismen tillvunnit sig i Sverige, höra den Myndighet, hvilken har närmaste uppsigten öfver främmande trosförvandter sig anförtrodd, offentligen förklara, det någon Methodist-Församling icke veterligen finnes i Stockholm, men att *derutinnan* skulle förefinnas någon laglig anledning att förbjuda de omtaldte Gudstjensterne, kan jag likväl icke förstå. Å ena sidan har man lagt mig till last, att jag skulle med min verksamhet här i landet förnämligast hafva afsett bildande af en Svensk Methodistisk Församling; nu tillvitar mig en Auktoritet att icke hafva gjort det och grundar derpå ett förbud för mig att vidare predika på Svenska språket.

Således har då Öfver Ståthållare Embetet i oförtäckta ord här uttalat den åsigten, att tillvaron af en dylik Församling skulle med ens hafva häft alla hinder för min predikoverksamhet. Jag måste erkänna, att jag hittills icke sett saken från den sidan, ty hvad hade väl varit lättare, än att, der sådant någonsin legat i min af-

sigt, bilda en Svensk Methodistisk församling, hvilken varit så mycket snarare constituerad, som, ehvad åsigt man än må hafva om Kongl. Förordningen den 24 Januarii 1781, angående Religionsfriheten, det, efter min tanka, är klart att med ordagrann tolkning af 1809 års Regeringsform, Svenska undersåter kunna öfvergå till Methodismen, utan annan påföljd, än att blifva uteslutne från rättigheten till civile och en del militaire Embeten. Men, som sagdt, i denna rigtning har jag icke arbetat. Jag har icke velat föranleda till någon söndring inom den nationella kyrkan; en väckelse till mera verksamhet inom densamma är allt vad jag, om jag kunnat, velat åstadkomma. I denna rigtning önskar jag ock att fortfarande få verka inom Sverige. Någon anledning till oro kan derigenom icke väckas eller underhållas. Det uppträde, som närmast föranledt de mot mig nu vidtagne åtgärderne, är icke af den beskaffenhet, att det ens förtjenar, att här tagas i betraktande. Vida betänkligare till sina följder förefaller mig det missnöje, hvaraf de »Stilla i landene» måste intagas, då de förnimma att Svenska medborgare fritt få samlas till hvarje sinnligt nöje, men deremot betagas rättigheten att bevista en stilla andaktsöfning, med mindre de öfvergifva Statskyrkan och bilda en egen församling. Andra länders häfder bära härom talande vitnesbörd, och Eders Kongl. Maj:ts höga vishet var det förbehållet att för Sverige förebygga de olyckor, hvartill en sådan sakernas ställning lätt nog skulle kunna föranleda.

3:o. »*Att jag är vid Domstol angifven att hafva öfverträdt gränsorne för de främmande trosförvandter här i Riket lemnade rättigheter.*»

Vid den tid Öfver Ståthållare Embetets beslut meddelades, hade ännu ingen anklagelse blifvit mig communicerad, och att dömma af de i Allmänna Tidningarne synliga documenters beskaffenhet, lärer det ännu vara högst problematiskt, huruvida den ifrågavarande angifvelsen kan föranleda till någon för mig besvärande påföljd eller ens till pröfning upptagas. Öfver Ståthållare Embetet borde dessutom väl veta, att det är en himmelsvid skillnad emellan angifvelse och öfverbevisning, och märkvärdigt förefaller det i sanning en utlänning att höra en Myndighet, sådan som Öfver Ståthållare Embetet, begagna lösa, icke till pröfning upptagne och än mindre beviste angifvelser såsom stöd för sitt beslut i en så vigtig fråga, som utestängande af icke mindre än 1200 eller flere Svenska Medborgare från en dem lagligen tillkommande och af Eders Kongl. Maj:t serskildt i Nåder tillförsäkrad rättighet.

Utan att inlåta mig i något svaromål öfver den emot mig gjorda angifvelsen, torde det emedlertid tillåtas mig att här ytterligare förklara, det jag aldrig kringsändt någon bok för insamling af bidrag till Engelska kyrkobyggnaden i Stockholm, men väl be-

gärt sådan genom annoncer, införda uti de allmänna tidningarne; att jag lika litet uti Matrikel antecknat Svenska Methodister, hvilka, enligt Öfver Ståthållare Embetets ofvanomförmälda intyg, icke eller finnas; och att jag en enda gång tillåtit en Luthersk trosbekännare med Engelska Församlingen deltaga uti Nattvardens begående, dertill föranledd af Nattvardsgästens egen begäran och den åsigt, enligt hvilken jag betraktar Nattvardsbordet, icke såsom Luthers, Calvins, Wesleys eller någon menniskas, utan såsom Herrans bord, dit hvarje Hans Lärjunge ock bör, utan afseende å religionsbekännelse, få framträda. Så har äfven saken ansetts af andra, enär icke allenast härvarande Engelska Ministrar, med flere, ehuru tillhörande Anglicanska Kyrkan, uti Engelska Capellet begått den Heliga Nattvarden, utan ock de Lutherska prester, som med den ifrågavarande Nattvardsgästen sedermera haft att skaffa, meddelat henne hedrande intyg om ett ordentligt bruk af Salighetsmedlen.

Detta är nu allt, hvad som kan läggas mig till last, och öfvertygad, som jag är, att, inför sakkunnige och rättvise Domare, kunna rättfärdiga hvarje min åtgärd, skall jag, uppå första anmaning, desto heldre inställa mig inför behörig Domstol, som jag derigenom erhåller ett efterlängtadt tillfälle att närmare redogöra för arten och mängden af mina försök, att, efter yttersta förmåga, befordra Svenska Medborgares gagn och bästa.

Inför Eders Kongl. Maj:t har jag nu i korthet framställt allt hvad, efter min tanka, visar obefogenheten af det förbud Öfver Ståthållare Embetet meddelat. Å den förlust, som jemväl i pecuniärt hänseende skulle blifva Methodist Conferencen tillskyndad, om den med högst betydlig kostnad uppbyggda kyrkan icke vidare finge till sitt ändamål begagnas, vågar jag ock fästa Eders Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet och föreställer mig äfven att om Eders Kongl. Maj:t skulle i Nåder pröfva rättvist fastställa det meromnämnda förbudet, Methodist Conferencen, på ett eller annat sätt beredes fullt skadestånd för de med den ifrågavarande kyrkobyggnadens uppförande förenade, men i sådant fall onyttigt förspillda kostnader.

Slutligen och för att undvika de ytterligare förluster som Conferencen får vidkännas derigenom, att dryga räntor å de till kyrkobyggnaden upplånta medel, måste utbetalas, äfven under det kyrkan står obegagnad, vågar jag anhålla om detta måls snara afgörande. Och härmed öfverlemnar jag en sak, som med rätta ådrager sig hela den bildade verldens uppmärksamhet, till Eders Kongl. Maj:ts Visa och Nådiga ompröfning, allt under den tillförsigt, att Eders Kongl. Maj:t skall tillåta Methodist Conferencen ånyo öppna en kyrka, der ännu aldrig predikats annan lära, än den, hvars syfte

varit, att befordra den enskildes andliga och eviga väl samt derigenom äfven lydnad för Lagarne och kärlek för Öfverheten.

Med djupaste vördnad framhärdar

G. Scott
genom S. Owen
efter fullmakt.[1]

12. *Överståthållareämbetets utlåtande den 1 aug. 1842 angående George Scotts besvär.*
(Eckl. Dep:s Handl. 23/1 1843.)[2]

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Öfwer de af Predikanten wid härwarande Wesleyan Methodistiska Capell Georg Scott i underdånighet anförde beswär emot Öfwer Ståthållare Embetets den 21 nästlidne April meddeldte Beslut, hwarigenom honom blifwit förbjudet att i berörde Capell å Swenska språket förrätta Gudstjenst eller i öfrigt uti Hufwudstaden å samma språk anställa religionsöfningar, åligger det Öfwer Ståthållare Embetet, till följd af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga befallning i Remiss den 30 nästl. Junii, att underdånigt utlåtande afgifwa.

Wid fullgörande af detta åliggande, åberopar Öfwer Ståthållare Embetet i underdånighet de, såsom grund för Dess öfwerklagade Beslut deruti uptagne skäl, åt hwilka Öfwer Ståthållare Embetet nu underdånigst anhåller att få gifwa den widare utweckling, som af beswärsskriften må anses föranledd. Härwid framstår i första rummet, såsom föremål för upmärksamhet, frågan om de wilkor, hwarunder Capellet fått upstå, hälst i beswären, såsom wesäntlig anledning till Capellets upkomst, öppet uttalas och åberopas den afsigt, att utsträcka Gudstjensten derstädes äfwen till Swenska Allmänheten. I denna fråga inhämtas dock af Eders Kongl. Maj:ts den 16 November 1838 i Nåder meddelade Resolution, att sedan Bruksidkaren och Riddaren af Eders Kongl. Maj:ts Vasa Orden Samuel Owen och Klaganden, i egenskap af härwarande Engelska

[1] Fullmakten, som i handlingarna bevaras, lyder sålunda:

Fullmagt för Herr BruksPatron och Riddaren S. Owen att å mina wägnar underteckna och på Kongl. Maj:ts Ecclesiastik-departement inlemna mina besvärshandlingar i anledning af Kongl. Öfver Ståthållare Embetets den 23 sistledne April utfärdade förbud mot mina Swenska gudstjenster i Stockholm.

London den 17:de Junii 1842.

Geo. Scott.

Pas[t]. v[id] Eng. förs. i Stockholm.

[2] Avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen.

Församlings Ledamöter, med åberopande af wigten för nämnde Församling att innehafwa egen plats för utöfning af sin Gudsdyrkan, å Conferencens för Wesleyanska Methodisterne i England wägnar i underdånighet anhållit om Nådigt tillstånd, att inhägna en upgiwen tomt här i Staden för att derå upbygga och inreda ett Capell till Gudstjenst, under ledning af den eller de Evangelii Predikanter, som bemälte Conference, såsom ägare till Capellet, kunde Nådigst tillåtas dertill insätta, så har Eders Kongl. Maj:t genom Högstberörde Resolution, under åberopande af Kongl. Kungörelsen den 24 Januarii 1781, i Nåder samtyckt att *härwarande* Wesleyanska Methodister finge inköpa den upgifne tomten och derå upbygga ett Capell till Gudstjensts hållande, under ledning af den Evangelii Predikant, som bemälte Methodister kunde dertill med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd kalla; men tillika i Nåder erinrat om åliggandet för nämnde Predikant, att i öfrigt ställa sig Rikets Lagar och Författningar till noggran efterrättelse. Ibland desse Författningar har tillwaron af nyssnämnde Kongl. Kungörelse, såsom af Eders Kongl. Maj:t Klaganden serskild till efterföljd anwisad, minst bordt kunna af honom förbises. Genom denna Kungörelse äro främmande Religionsförwandter, som här i Riket sig nedsätta, wäl försäkrade om en fri och otwungen Religionsöfning, med rättighet tillika att bygga sina egna Kyrkor, men derjemte till ofelbart iagttagande föreskrifwet, bland annat, att icke locka någon till deltagande uti deras andaktsöfningar och affall från Lutherska läran —, att icke intala någon sina religionssatser, och att icke, under hwilken förewändning som hälst, widtaga någon anstalt, som kan syfta på deras Religionsläras utwidgande, eller tilltällen att göra Proselyter —, samt att icke wid sina Gudstjenster inlåta andra än dem som äro af deras trosbekännelse. För Klaganden kan således icke wara obekant, huruledes hans lofliga werksamhet i Swerige, såsom hufwudman för här i Staden warande Methodist Samfund, endast afsett deras upbyggelse och underwisning, som lagligen ägde besöka Capellet, nemligen de härstädes wistande, såsom han sjelf medgifwit, fåtalige Wesleyanske Methodister. Hafwa wid dessas offentliga eller enskilda andaktsöfningar befunnit sig personer af wår Evangelisk Lutherska bekännelse, så hafwa de befunnit sig derstädes obehörigen, och derigenom icke allenast sjelwa afwikit från förbudet i åberopade Kongl. Kungörelse att biwista främmande Religionsförwandters andaktsöfningar, utan ock blottat Klagandens öfwerträdelse af samma Kongl. Kungörelse, från följderna hwaraf inför borgerliga Lagen, Klagandens föregifna syftemål att derigenom åstadkomma en wäckelse till mera werksamhet inom den Nationella Kyrkan, samt befordra lefwande Christendom i allmänhet, och derigenom bereda den enskildes andliga och ewiga wäl, destomindre kunde freda, som weterligt är att, på sätt Stockholms Stads Consi-

storium uti dess underdåniga utlåtande, i anledning af förenämnde ansökning om tillstånd till Capellets upbyggande, jemväl uplyst, någon brist på underwisning i Evangelii lära och dess förkunnande icke i Hufwudstaden förefunnes, och Capellets anläggning således lika litet som Klagandens tillgörande inom eller utom detsamma warit för nämnde ändamål af behofwet påkalladt.

I hwad mohn har nu Klaganden låtit sig angeläget wara, att icke öfwerskrida den werksamhet, hwartill han, såsom omförmäldt blifwit, warit och är lagligen berättigad? Anmälan har ingått derom, huruledes Wesleyanska Methodist Samfundets Styrelse i England skall upmanat Klaganden till större ansträngning för att härstädes bilda en Methodistisk församling, äfwensom af Methodismens inre wäsende ej mindre än af Methodist Conferencens betydliga upoffringar för grundläggandet af en Missionsanstalt här i Swerige, den slutsats torde kunna dragas, att bemälte Samfunds Styrelse werkeligen gjort och gör anspråk på en propagandistisk werksamhet i Samfundets anda hos sin härwarande Missionär; och då denne måste handla i öfwerensstämmelse med sina principalers åsigter och syftemål, torde, med afseende derå, att han en lång följd af år fortfarit, att i nämnde egenskap wara här anställd, äfwen deraf kunna hämtas någon ledning för bedömandet af hans werksamhet härstädes. Klaganden har också, med anspråk på rättighet att fortfarande få werka i samma rigtning, uti beswären erkänt, att han öppnat Capellet till Gudstjenst äfwen för Svenska Allmänheten, att han derstädes distribuerat Nattwarden äfwen till Lutherska Trosbekännare, att han efter yttersta förmåga sökt befordra, såsom det heter, Swenska Medborgares gagn och bästa, äfwensom han oförtäckt upgifwit, att icke mindre än 1200 af desse blifwit genom Öfwer Ståthållare Embetets öfwerklagade åtgärd från Gudstjenstens biwistande i Capellet utestängde; hvarjemte på Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hof-Rätts pröfning för närwarande är beroende den af en bland Hufwudstadens Kyrkoherdar hos Consistorium framställde och med åberopad bewisning beledsagade, samt af Consistorium till Hof-Rättens åtgärd öfwerlemnade anmälan derom, att Klaganden härstädes äfwen bland Medlemmar af wår Evangelisk Lutherska Kyrka utöfwat själawård, öfwertalat dem att låta införa sine namn i en serskild förtekning eller Matrikel, till Gudaktighetsöfning indelat dem i band, Cirklar och Classer samt med dem hållit Conventiklar, tillika distribuerat Sacramentet åt wåre Trosförwandter och under sammanträde i Prestsällskapet härstädes öppet förklarat, det han ansåge sig hafwa själawård inom wår församling, samt att han då, nemligen år 1840, ansett tänkesätten nog beredde, att allmännare emottaga underwisning i hans från wår bekännelse afwikande lära om Nattwarden.

Nu och då således, om än berörde på Domstolens pröfning

beroende anmälan tills widare lemnas å sido, iakttagelserna i öfrigt å Methodismen dels undanröjt alt twifwel derom, att Klaganden, såsom Methodist-Sectens härwarande föreståndare, med glömska eller upsåtlig förgätenhet af de wilkor, som äro förenade med tillåtelsen för honom, äfwen såsom utländning att här i Riket få wistas, werksamt sökt befordra Methodismens framgång här i Riket, dels ock ledt till wisshet derom, att han inblandat sig i wåra kyrkliga angelägenheter och befattat sig med själawård inom wår Evangelisk Lutherska Kyrka, samt genom denna inkräktning på området af wår Religionsfrihet, och genom de förwillelser, som sålunda på Methodistisk grund upwuxit, lätteligen kan, såsom han i besvären jemväl antyder, bereda till affall från wår lära och sålunda åstadkomma söndringar och oro inom Kyrkan —, nu, sedan han följaktligen på mångfaldigt sätt öfwerträdt gränsorne för den verksamhet, som genom Högstberörde Kongl. Kungörelse warit honom, såsom främmande Religionslärare medgifwen, äfwen hwad rituella kyrkohandlingar angår, nu har det tillhört den administrativa makten, i följd af stadgandet i oftanämnde Kongl. Kungörelse, att söka afwärja widare missbruk i nämnde afseende och, om möjligt, derför sätta en gräns.

Wid bestämmandet af den åtgärd som för sådant ändamål borde widtagas, har Öfwer Ståthållare Embetet mera afsett nödwändigheten att förekomma ytterligare fortsättning af dessa öfwerträdelser, än att å Öfwerträdaren befordra tillämpning af hwad Lagen i thy fall bestämmer; hwadan ock Öfwer Ståthållare Embetet för det närwarande låtit bero wid den oundgängligaste och mildaste, ehuru nu öfwerklagade påföljden af slika öfwerträdelser, nemligen den, att, så widt görligt är, sätta Klaganden ur tillfälle till widare werksamhet i ofwananmärkte riktning. Sålunda då Swenska språkets begagnande wid Gudaktighetsöfningen ingalunda erfordras för de fåtalige härwarande loflige medlemmar af Wesleyanska Methodistiska Samfundet, för hwilka, såsom utgörande antingen Engelske Undersåter, eller ock Svenske i England födde, serskild Gudstjenst å Engelska språket i Capellet obehindradt hållits, och utan hinder från Öfwer Ståthållare Embetets sida, får fortsättas, då Klaganden för ingen del är tillåtet att öppna Capellet till Gudstjenst för Swenska Lutherska Trosbekännare eller till dem utsträcka sine Religionsöfningar, då, med ett ord, någon Swensk Methodistisk församling i Stockholm icke lagligen kan finnas, hälst affällingar från den rena Evangeliska Läran genom sitt affall förverkat all rätt att widare inom Riket wistas, då således Swenska språkets begagnande wid de Religionsöfningar Klaganden härstädes anställt, måste i allmänhet anses såsom ett nödwändigt medel för möjligheten att fortfarande verka i den rigtning Klaganden emot Lag sig tillåtit, har Öfwer Ståthållare Embetet ansett detta missbruk af Swenska språket

till förfång för Swenska folket och dess Religion, böra Klaganden förbjudas, dervid Öfwer Ståthållare Embetet wäl icke fästat någon serskild påföljd wid förbudets öfwerträdelse, under den förutsättning, att detta förbud i sig sjelf innefattat tillräcklig bewekelsegrund för Klaganden att afstå från missbrukets förnyande, men derföre icke uphört att med den upmärksamhet som på Öfwer Ståthållare Embetet ankommer, waksamt följa de Methodistiska anhängarnes widare tillgöranden.

Det af Klaganden, under förutsättning af beswärens ogillande, jemväl wäckte anspråk på skadestånd till Methodist Conferencen för det hinder som sålunda skulle blifwit lagdt för Capellets begagnande till sitt ändamål, lärer i Nåder anses icke förtjena något afseende, enär, såsom skäl för detta anspråk, uteslutande blifwit åberopadt det emot Lag stridande förmenande, att Capellet till sitt ändamål existerat ej allenast för härwarande Wesleyanska Methodister, utan äfwen och i synnerhet för Swenska Lutherska bekännares Gudstjenstliga upbyggelse.

Då Öfwer Ståthållare Embetet således, med underdånig hemställan tillika, om icke beswärsskriften, i afseende å den spirituella delen deraf, må föranleda äfwen till Stockholms Stads Consistorii hörande, nu i underdånighet öfwerlemnar frågan i dess närwarande skick till Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, wågar Öfwer Ståthållare Embetet i underdånighet widblifwa den förutsättning, att dess öfwerklagade Beslut af Eders Kongl. Maj:t i Nåder gillas, hälst, med fästadt afseende jemväl å de inom några af Rikets Provincer sig yppade betänkliga symptomer af religieusa willomeningar och dermed förenad predikoanda, följderna af Methodistiska Capellets öpnande för offentlig Gudstjenst på Swenska språket swårligen torde kunna beräknas.

Med djupaste wördnad, trohet och nit framhärdar

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste

tjenare och undersåte

Maur. Lewenhaupt.

Stockholm den 1 Augusti 1842.

O. B. Hult.

13. *Stockholms Stads Konsistorii utlåtande i sept. 1842 angående George Scotts besvär.*

(Eckl. Dep:s Handl. $^{23}/_{1}$ 1843.)[1]

Stormägtigste Allernådigste Konung!

Sedan Predikanten wid härwarande Wesleyan-Methodistiska Capell Georg Scott anfört underdåniga beswär öfwer Öfwer Ståthållare Embetets, den 21 nästlidne Aprill afkunnade Utslag, hwarigenom honom blifwit förbjudet, att i berörde Capell å Swenska Språket förrätta Gudstjenst, eller i öfrigt uti Hufwudstaden å samma språk anställa Religionsöfningar, och Eders Kongl. Maj:ts t. f. Öfwer Ståthållare underdånigt utlåtande häröfwer afgifwit, har Eders Kongl. Maj:t under den 4 Augusti sistl. i nåder behagat uti detta mål infordra underdånigt utlåtande af Stockholms Stads Consistorium, hvilket Consistorium ock nu får, lika underdånigt, härmed nåden afgifwa.

Det är wid frågan om språket, hwilket får och bör wid Gudstjensterna i Methodist-Capellet anwändas, som Herr Scotts beswär först uppehålla sig, — och med rätta — ty på afgörandet deraf beror i så wäsendtlig mån Methodismen och dess öde inom wårt land, och kanske skulle man, utan öfwerdrift, kunna säga, att dermed står han eller faller. Kongl. Kungörelsen af den 24 Januari 1781, hvarigenom fri Religions utöfning förunnas främmande Religions Förwanter, ytterligare genom Grundlagen bekräftad och förwarad, lemnar flere föreskrifter och reser hwarjehanda wärn för bewarandet af wår läras och tros renhet, på samma gång som den lemnar andra rättighet och frihet, att, efter deras olika sätt, här hålla och begå deras Gudstjenst. Men i afseende på språket, hvarpå denna främmande Gudstjenst skall hållas, nämner Religions Stadgan intet; om af uppsåt eller förbiseende må wara osagdt, helst det i allt fall förblifwer oafgjordt. Dock kan icke nekas, att något besynnerligt ligger i den omständigheten, att i Methodist-Capellet Gudstjenst hålles på Swenska Språket, då de få af Eders Kongl. Maj:ts undersåter, hwilka kunna anses berättigade att sig till detta Capell hålla, äro af Engelska Nationen, och således måste i modersmålet wara hemmastadda. Emedlertid, och då någon annan tolkning af högstberörde nådiga Kungörelse icke är medgifwen än den bokstafliga, finner Consistorium wisserligen, att det icke warit Herr Scott förmenadt att predika äfwen på Swenska språket, men anser derjemte uppenbart, på enahanda skäl, att det endast warit Engelsmän lofgifwet att sig deraf begagna. Ty att Swenska Un-

[1] Avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen. Jfr SSCP. $^{20}/_{9}$ 1842, § 16, och $^{11}/_{10}$ 1842, § 5. Utlåtandet inkom den $^{15}/_{10}$ 1842.

dersåter af Evangelisk Lutherska bekännelsen fått bevista Gudstjensterna i Methodist Capellet opåtaldt, så wäl af dem, hvilka Capellet bekostat och uppbyggt, och der ensamt woro berättigade att hålla Gudstjenst, som ock af dem, hwilka uppsigten öfwer den främmande och wården om wår Kyrkas och läras enhet och renhet närmast åligger, kommer sig icke af någon laglig rättighet dertill, och kan således betagas och förnekas både från den ena sidan och den andra, och måste, enligt Consistorii förmenande, förnekas från wår, då oro och förargelse deraf uppkommer, eller anledningar yppa sig till farhåga för wår Kyrka och lära. Ett sådant förhållande, som det förstnämnde, har ock inträdt genom Gudstjenstens störande sistlidne PalmSöndag i Methodist Capellet, och då det sednare hade varit att förmoda, för att sluta af hvad Herr Scott i sina underdåniga beswär yppar och tillkännager, synes det Consistorium, som hade Öfwer Ståthållare Embetets åtgärd, att förbjuda fortsättningen af de Swenska Gudstjensterna i Engelska Capellet warit af nödwändigheten påkallad och oundviklig. Jemte det Consistorium sålunda i allo instämmer i den af Öfwer Ståthållare Embetet widtagne åtgärden, såsom nödig och ändamålsenlig, anser Consistorium ett sådant förbud för framtiden i afseende på Wesleyan-Methodist Samfundets Religions öfning på Swenska språket här nödvändigt, helst Kongl. påbudet om uppsigten öfver och förbudet för wåra Trosförwanter att bewista andras Gudstjenst icke utan större swårighet och obehag — och dock icke med lika säker werkan — torde kunna handhafwas och tillämpas. Under sådana förhållanden är det derföre som Consistorium wågar, med förnyadt stöd af Öfwer Ståthållare Embetets beslut och de omständigheter, som föranledt detsamma, samt hwad Consistorium utbeder sig här nedan få anföra, underdånigst förnya den tillförene gjorda underdåniga hemställan och anhållan, »det måtte språket för Gudstjensten i Wesleyan-Methodist Capellet komma att till det Engelska blifwa inskränkt, samt sjelfwa Gudstjensten, i afseende på tiden, till Sön- och Helgedagarne, äfwensom att Predikanten må förment wara att sin Embetsåtgärd, i ett eller annat hänseende, utsträcka till andra än dem, som med rätta utgöra medlemmar af detta Capell».

Widare ingår Klaganden i en förklaring af sättet för sin werksamhet härstädes och ändamålet dermed. Begge förråda stor öppenhet, på samma gång som de sprida ljus och gifwa nära nog full wisshet åt den af många förmodade, och äfven öppet yttrade, afsigten med Herr Scotts werksamhet härstädes, men hwilken Consistorium, då endast rygten men ej facta och bewis derföre förefunnos, hittills icke ansett sig tillständigt widröra. Häraf förklaras ock, — då en erkänd sak måste anses lika god som en bevittnad, — den förändrade ton mot Herr Scott och hans werksamhet här, hvilken Consistorium nu kan antaga, ehuru den åsigt Consistorium hyst och

en gång yttrat om Mannen och hans Separatism alltid warit och är oförändrad.

Klaganden, som i sin till Eders Kongl. Maj:t ingifna underdåniga ansökan af den 12 Februari 1838, anhöll, »att få uppbygga och inreda ett Capell till offentlig Gudstjenst, *sedan härwarande Engelska Församling för sig funnit af synnerlig wigt att i Hufwudstaden ega en egen plats för sin offentliga Gudsdyrkans utöfning*», yppar nu helt oförtäckt, att afsigten med de Swenska Gudstjensterna i nämnde Capell warit, »att befordra lefwande Christendom i allmänhet», att »gifwa en wäckelse till mera werksamhet inom den Nationella Kyrkan, utan att likwäl föranleda till någon söndring», eller att »bilda en Swensk Methodistisk Församling», hwilken han anser hafwa warit så mycket snarare constituerad, som Klaganden finner »klart, att med ordagrann tolkning af 1809 års Regeringsform Swenska Undersåter kunnat öfwergå till Methodismen, utan annan påföljd, än att blifwa uteslutna från rättigheten till civila och en del militaira Embeten», och att han, »hwars åtgärder i Swerige alltid warit utmärkta af öppenhet» och af hwilka »Proselytmakeriet» således icke utgjort någon del, endast welat anwända sin »öfwerloppstid», för att, enligt Conferencens fordran och egen önskan »efter förmåga göra godt emot alla», under förmodan att derigenom »fördel kunde beredas äfwen för andra än den egentliga Methodist Församlingens *fåtaliga* medlemmar».

Ett rikt, och i flerfalldigt hänseende, nytt fält för betracktelser öppnar sig här; utbedjande sig Consistorium underdånigst att få inskränka sig till några färre.

Att Methodist Conferencen sörjer äfven för sina »fåtaliga» Ledamöter, hvar de ock må finnas, samt söker bereda dem andelig uppbyggelse, är icke blott tillåtet, utan berömwärdt. Men att Conferencen fordrar af sina Missionärer att de skola anwända den tid, som är dem öfrig, sedan de fullgjort hvad dem åligger mot deras Lärjungar, att, såsom Herr Scott säger, »göra godt emot alla, utan att dervid inblanda secteriska syften», är något, som kunde betwiflas, men nu måste såsom ett factum antagas. Huru ombuden emedlertid skola kunna uppfylla dessa fordringar, utan att öfwerträda de gränsor, som i merberörde Religions-Stadga för wårt land blifwit för dem och deras werksamhet uppdragna, och således lofgifna, utan att göra sig skyldiga till det af Klaganden omnämnda »proselytmakeri», är en uppgift, hvars lösning man, utan synnerlig fara för orättwisa, torde kunna förneka. Visserligen kunde den stora och rymliga Kyrkobyggnad, som här uppfördes för ett ringa antal Methodister gifwa skälig anledning förmoda att en tillwäxt af Samfundet dermed både afsågs och motsågs, ty att Herr Scott skulle uppträda såsom Predikant i wår Kyrkas anda och efter dess lärobegrepp war icke behöfligt, eller lofgifwet, eller åsyftadt. Kanske

torde detta syfte åtminstone till någon del wara träffadt i Consistorii förswar af dess inför Allmänheten klandrade underdåniga utlåtande rörande Herrar Scotts och Owens underdåniga ansökan om Kyrkobyggnad, och ur hwilket förswar Consistorium torde i nåder tillåtas att få återkalla: »Methodisterna äro ett slags »*Verldsläsare*»: Deras Missionärer gå ut i all werlden, den de tyckas anse för hednisk, så länge den ej är methodistisk».

Huruwida nu den »grannlagenhet», hwarmed Herr Scott säger sig hafwa gått till wäga, för att »undwika all täflan med den Swenska Kyrkan», kan förenas med det mål, som han uppgifwit för sin sträfwan, att nemligen »befordra en lefwande Christendom och inom den Nationella Kyrkan wäcka mer werksamhet, utan att likwäl föranleda till någon söndring inom densamma», är lika swårt att inse, som Consistorium skulle tro det wara omöjligt att werkställa. Ty med åsigten af den Nationella Kyrkans förfall, och med målet i sigte »att göra godt emot alla», »befordra lefwande Christendom och wäcka till större werksamhet», huru skulle denna åsigt fullföljas och detta mål hinnas utan genom söndring och affall fråu den Nationella Kyrkan och öfwergång till och upptagande i Methodist Samfundet, helst då man tar i betracktande den benägenhet till söndring, hwilken alla Secter i Kyrkans Historia uppenbarat? Men Consistorium måste å ena sidan helt och hållet *förneka* ett sådant tillstånd, som det nu uppgifna, inom Swenska Kyrkan, på samma gång som Consistorium, å andra sidan betviflar, på goda skäl, och förnekar Methodismen förmågan att utan söndring kunna werkställa hwad dess målsman uppgifwit. Inom Swenska Kyrkan saknas ännu hwarken lif eller werksamhet, de ökade underwisnings tillfällen, de i denna wäg utkomna talrika skrifter, det närmare deltagande, som de Kyrkliga angelägenheterna och troslärorna ådragit sig, ja, äfwen den strid, som otron framkallat, synas wäl gemensamt motsäga den föreburna anledningen till Herr Scotts uppträdande och werksamhet inom wårt Land. Consistorium vidhåller ock derföre ännu hvad det i underdåniga Utlåtandet af den 17 April 1838 hade nåden att i samma ämne yttra: »det någon brist på undervisning i Evangelii lära och dess förkunnande icke i hufwudstaden förefinnes», hvilket Consistorium ock förmodar vara händelsen öfver hela Riket. — Visserligen medgifwes, att Kyrkan, betracktad såsom äfwen en mensklig inrättning, har i vissa fall behofwet af en fortgående förnyelse, men Consistorium wore färdigt beklaga, så Stat som Kyrka, skulle denna förnyelse wäckas och werkas af Methodismen, hwilken wisserligen protesterar mot hvarjehanda, icke blott oskyldigt, utan nyttigt, men derföre alldrig blir reformerande i ordets sanna och höga betydelse. Huru många omständigheter, hwilka höra till Methodismens cult befinna sig icke i strid med andan af Protestantismen, och bekännelsens rådande satser och åsigter af werlden

och lifwet i allmänhet bidraga icke till och torde swårligen kunna ens förenas med slägtets fortgående allmännare upplysning och förädling. Man rådfråge endast de länders erfarenhet, inom hwilka Methodismen gjort större framsteg och inkräktningar, och omdömet, som blifvit fälldt, lär icke kunna jäfvas, äfvensom fruktan för Methodismens innästlande lätteligen torde kunna både förklaras och rättfärdigas.

Likaledes kan och bör Consistorium icke oanmärkt lemna och förbigå Herr Scotts yttrande, att, enligt ordagrann tolkning af 1809 års Regeringsform, Swenska Undersåter kunnat öfwergå till Methodismen utan annan påföljd, än att blifwa uteslutne från rättigheten till civila och en del militaira Embeten». Visserligen bjuder 16 § Regeringsformen bland annat, »att Konungen bör ingens samvete tvinga eller tvinga låta, utan skydda hvar och en vid en fri utöfning af *sin* Religion, så vidt han derigenom icke störer Samhällets lugn eller allmän förargelse åstadkommer», men häraf — så widt Consistorium finner, — följer ingalunda hwarken förändring eller än mindre upphäfvande af, så wäl hvad merberörde Kongl. Kungörelse af den 24 Januarii 1781 stadgar, i afseende på den Religionsfrihet, hvilken blifvit främmande Trosbekännare förunnad, som ock af de straffbestämmelser, hwilka Allmänna Lagen i 1 Cap. 3 § Missgernings Balken fäster vid dem af Rikets innebyggare, de der affalla från wår rätta Evangeliska lära. Om nu så är, måste deraf äfven följa, att den »*rättighet*», hvarom Herr Scott ordar, hwilken skulle hafwa warit 1200 eller flere Swenska Medborgare »*lagligen tillkommande*», att bewista Gudstjensterna på Swenska språket i Methodist Capellet, men hwilken betogs dem då samma Gudstjenster der inställdes, endast härleder sig af obekantskap med eller missförstånd af Lagarnes tydliga föreskrift.

Beträffande slutligen den angifwelsen, hwilken blifwit mot Predikanten Scott gjord för öfwerträdelser af de rättigheter, hwilka finnas främmande Religions Lärare förunnade, och en öfwer gränsorna för hans befattning härstädes utsträckt werksamhet, anser Consistorium sig så mycket mindre böra ingå i något närmare utlåtande deröfwer, som samma angifwelse blifwit af Consistorium till behörig Domstol öfwerlemnad, och för närwarande finnes på dess pröfning och afgörande beroende. Men då Herr Scott icke blott widgår en af de beskyllningar, angifwelsen innehåller, eller »att han en enda gång tillåtit en Luthersk Trosbekännare med Engelska Församlingen deltaga uti Nattwardens begående», utan äfwen söker anföra skäl, som skulle rättfärdiga denna hans åtgärd, torde Consistorium i nåder tillåtas derwid göra några erinringar. Det af Klaganden andragna exemplet, att härwarande Engelske Ministrar, med flere, ehuru tillhörande Anglikanska Kyrkan, uti Engelska Kapellet begått den hel. Nattwarden, eller den af Herr Scott yttrade åsigten af Nattwarden synes Consistorium icke nöjagtiga. Att

högbemälde Ministrar och andre af Anglikanska Kyrkan begått Nattwarden i Methodist Capellet härleder sig säkerligen af de 2:ne förenade omständigheterna, att sagde Kyrka här icke äger någon Prest anställd, och att ifrågavarande heliga förrättning sker på Engelska språket. Men ingendera af dessa omständigheter inträffade med eller kunde tillämpas på den ifrågawarande Lutherske Trosbekännaren af wår Nation; och hurudan Herr Scotts åsigt af Nattwarden än må wara, skulle Consistorium förmoda, att han, vid utdelandet deraf, ehvad han bland gästerna räknar Anglikaner eller Lutheraner, likwäl icke framställer någon annan lära om Nattwarden, än den, som är det Kyrko-Samfunds, hvilket han tillhör. Sådant är åtminstone åliggandet för den Lutherske Presten, skulle hans Embetsbiträde af främmande Religions förwanter anlitas och begagnas. Huruvida Herr Scott nu i denna omständighet endast fullgjort hwad honom ålåg, eller trädt deröfwer, är af Domstolens pröfning beroende.

Hwad af Consistorium sålunda framställdt blifwit öfwerlemnar det, under full förtröstan till Eders Kongl. Maj:ts höga wishet och ömma behjertande, härmed i underdånighet till Dess nådiga afgörande. Visserligen har Consistorium en gång yttrat, att »Svea folk ej kan blifwa *Methodistiskt*, innan det upphört att wara *Swenskt*», och Consistorium widhåller ännu detta yttrande, ty det hyser än detta hopp. Men Consistorium förbiser icke eller att i wissa fall förändrade omständigheter inträdt, de der påkalla en ökad werksamhet, en stegrad waksamhet. Consistorium utlofwar, att, ehwad på detsamma ankommer, med den Högstes bistånd, icke fela i eller underlåta någondera, hwarigenom wår läras renhet äfwensom enheten i wår Kyrka må oförryckt bibehållne och bewarade warda, såsom hufwudgrunden för all både enskild och allmän, lekamlig och andelig trefnad, framgång och wälsignelse; och hyser Consistorium den hugnande förwissan att under sina bemödanden för ett sådant mål alltid wara mött af och få påräkna Eders Kongl. Maj:ts höga hägn och nådiga uppmuntran.

En Ledamots särskildta yttrande får Consistorium nåden härhos bifoga.[1]

Med djupaste undersåtliga wördnad, trohet och nit framhärda städse

Stormägtigste Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts
underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

Josef Wallin. Abr. Z. Pettersson.
Johannes Rohtlieb. C. C. Lilljenwalldh. O. Winter.
M. Chr. Bergwall.

E. M. Tegnér.

[1] Se nästa sida.

14. *Kyrkoherde N. J. Ekdahls enskilda yttrande den 20 sept. 1842 angående George Scotts besvär.*

(SSCP. $^{20}/_{9}$ 1842. Bil. C.)[1]

Ehuru jag fullkomligt och till alla delar gillar Consistorii utlåtande till Kongl. Maj:t angående Meth[odist] Missionären Scotts besvär af d. 30 sistl. Junii, önskar jag dock få såsom mitt enskilda utlåtande vidfoga följande:

1:o) Så skiljagtig än Methodisternes bigt är från Catholikernas öronbigt, anser jag den dock ej mindre utan snarare mera vådlig att bland Lutheraner införa. Det är bekant, att Methodismens bigt består deri, att hvar och en af de tillstädesvarande vid en Meeting (conventikel) meddelar presten, eller den hans plats företräder, ljudligen, så att alla höra det, förtroende av sitt inre lif, redovisar för sitt andliga tillstånd, sina strider mot och segrar öfver de andliga fienderna. (Några nederlag lära sällan eller aldrig omtalas eller ens anses möjliga.) En sådan Classmeeting har jag sjelf öfvervarit här i Stockholm och erfarit att så tillgick. Det är tydligt, att ett sådant blottande af det inre tillståndet i närvaro af flera, måste vara vådligt för samvetsfriden samt medel- eller omedelbarligen föranleda hykleri. De bekännelser, som sålunda göras, kunna svårligen vara upprigtiga. Spioneri, oro, andligt högmod och split inom de husliga kretsarne är den frukt,som deraf uppvexer. Då det utsträckes, som här var fallet, till Svenska Statskyrkans bekännare, får den fremmande Religionsläraren på dem dymedelst ett obehörigt band, blir i tillfälle att hemligen ingifva dem misstroende för sina egna lärare, och spinner oförmärkt omkring dem ett nät, i hvilket han utan svårighet håller dem fängsliga. Då vårt kyrkoväsende hittills varit fritt från dylika Jesuitiska tilltag, skulle det vara i hög grad smärtsamt, om en institution här blefve legaliserad, som, på detta sätt, småningom undergräfde det heligaste af allt: samvetets frihet, och bragte vår kyrkas bekännare i ett andligt slafveri. Methodisterna sjelfva göra ingen hemlighet af att de anse nästan hvarje Svensk prest såsom en sofvande eller död väktare, hvars vices de både äro berättigade och förpligtade att öfvertaga. Jag vill fråga hvad skulle följden blifva, om, genom Methodisterne medgifven rätt till själavård (som Scott förklarat sig hafva) inom vår församling, icke Statskyrkans prester, medelst detta bigt- och spionerisystem, snart skulle undergräfvas och förlora allt det förtroende, som de hittils och med rätta haft af sina åhörare? Så

[1] Avskrift i den i England anträffade Scott-samlingen. Jfr Eckl. Dep:s Handl. $^{23}/_{1}$ 1843.

välgörande och välsignelserik jag anser den de Lutherske presterne åliggande skyldigheten, att ömt vårda de själar, som med sina andliga angelägenheter enskildt vända sig till dem, så farligt skulle det, i min tanke, vara om dessa dyrbara förtroenden finge nedläggas i methodisternes händer.

2:o) Det Methodistiska predikoföredraget är det, som jag dernäst anser skola medföra fara i kyrkligt afseende, om det för Svenska åhörare på Svenska språket blir medgifvet. Om en Luthersk lärare afviker i sin homiletiska framställning från kyrkans antagna och besvurna tro och bekännelse, så står han under Svenska myndigheter och faran af det vilsefarande föredraget kan i tid förekommas. Den Methodistiske läraren sorterar under ingen kyrklig auctoritet i Sverige, kan lära hvad han vill, sprida hvilka villomeningar han behagar utan hinder. Methodisterne ega väl inga bekännelseböcker eller s. k. symbola. Detta oagtadt äro väsentliga felagtigheter och irrläror i deras föredrag, jemväl sådant det visat sig i Sverige, icke obekanta. Den mest framstående afvikelsen är, som vi veta, deras lära om Nattvarden, i hvilken de följa Reformerta kyrkans uppfattningssätt. I läran om nådeverkningarne afvika de äfven i så måtto, att de upphäfva nästan hela gången af människohjertats successiva omskapning och antaga ett nådens genombrytande på en gång, hvarigenom de svåraste villomeningar hos de enfaldiga kunna och skola uppkomma och befästas. Deras omvändelse är en ögonblicklig, framträdande i en yttre, convulsivisk botkamp och förenad méd ett omedelbart mer eller mindre sinnligt förnimbart den helige andes vittnesbörd, och således såsom en allt för lätt passerad brygga från syndens till nådens rike, en farlig tillflygt för vantro, skrymteri, andligt högmod och köttslig säkerhet. Redan dessa båda afvikelser i läroformen äro mer än tillräckliga för att göra ett, af ingen Svensk myndighet öfvervakadt, föredrag för åhörare af Lutherska kyrkan betänkligt, äfven innan någon förvillelse och förargelse uppkommit, som dessvärre, icke nu är fallet. Vådligt, i högsta grad vådligt måste det alltså nu anses vara, att tillåta Herr Scott, eller någon annan Methodistprest att sålunda predika på Svenskt språk emot de Lutherske lärarne och göra innehållet af deras predikningar och öfriga christliga verksamhet misstänkt.

3:o) Methodisternas uppfattning af adiaphora torde ock vara ett ibland de förhållanden, som böra inverka vid bestämmandet deraf, om lärofrihet må dem medgifvas på Svenska språket eller ej. Att Methodisterna förkasta sådana verldsliga förströelser, om hvilka Guds ord ingenting uttryckeligen bestämmer, anser jag icke vara hos denna sekt det vådligaste, alldenstund den samvetsgranne Lutherske lärarn ofta finner sig föranlåten att i detta hänseende med dem instämma. Men att de i detta förkastande innefatta en

väsentlig del af den helgelse, som Guds ord påyrkar, och att de göra denna försakelse till ett hufvudsakligt kännetecken på barnaskap och nådestånd hos Gud, anser jag vida mer farligt. Häraf uppkommer och näres hos den enfaldige den tro, att den som 1) bekänner sig till Methodist sekten, bivistar dess Gudstjenster och öfriga Religiösa sammankomster (Meetings) och 2) afhåller sig från skådespel, dans, verldslig musik, praktfulla kläder m. m. m. m. är en af nåden helgad christen, då deremot den, som ej underkastar sig alla dessa godtyckliga försakelser, dömmes utan nåd och barmhertighet till ett vredens ocb förkastelsens barn. Jag vill fråga om icke allt detta är en väfnad af menniskobud, som söker fängsla sinnena och göra dem till slafvar under bigtfädren, hvilka ej tyckas hafva försummat att ikläda sig Fariseernas vida mantlar, hvars bräm prunka med väldiga bud och tänkespråk? Jag vill ej neka att vår egen kyrka har lärare, som tala och verka i samma rigtning; men dessa höra åtminstone icke till regeln. Då Methodismen vill upphöja dessa tillfälligheter till hufvudsak, hvarigenom uppmärksamheten drages från den rätta hufvudsaken, kärleken af ett rent hjerta, ett godt samvete och en oskrymtad tro, så kan jag ej heller från denna synpunkt anse deras inflyttning i kyrkan annorlunda än skadlig.

4:o) Inom Lutherska kyrkan i Sverige finnes ett fenomen, som af styrelsen förtjenar att på det ömmaste vårdas: *Läseriet.* Detta är vida äldre i vårt land än Methodismen. Det har hittills, ehuru behäftadt med partiella villfarelser på serskildta orter, icke allenast anslutit sig till Lutherska kyrkan, utan varit kanske det renaste uttrycket af dess (kyrkans) spirituella lif. Hittills har ej detta, med få och obetydliga undantag, varit anfrätt af sektanda. Vårdadt af upplysta och nitiska Lutherska lärare är det och kan blifva en herrlig plantering. Men det erbjuder i sitt närvarande skick mångfaldiga anknytnings- och berörelsepunkter med Methodismen. Finge denna fullkomlig lärofrihet på Svenska språket, så skulle, hvad redan till en del inträffat, denna sekt snart draga till sig och methodisticera hela detta kyrkliga fenomen. I Methodisternas bigt, i dess uppfattning af läran om adiaphora, i dess conventikelsystem (meetings) ligger någonting, som för det Svenska Läseriet, der det ännu ej hunnit arbeta sig ut ifrån det mystiska känslodunklet till full klarhet, är högst förledande. Methodismen, förstärkt af det svenska läseriet, skulle blifva en kyrka i kyrkan med allt det goda och dugliga, men också allt det skadliga, oroande och förkastliga, som finnes inom methodistsamfundet. Det har redan visat sig här i Stockholm, att scismer uppkommit, brodersband slitits, misstroende slagit rot och partier bildats bland de om sin salighet bekymrade. Några hafva slutit sig till Scott, andra hafva sökt råd och vägvisning hos kyrkans lärare. Bland dem, hos hvilka andans en-

het borde bibehållas genom fridens band, har blifvit ofrid, missämja, split och tvedrägt. De hafva bortdömt hvarandra. Det har gått så långt, att de, som förr voro umgängesvänner, icke mera helsa hvarandra. Hurudan ställningen i landet skulle blifva, om denna tvedrägtsanda finge bemäktiga sig hela Sveriges, som den under förra seklet, bemäktigade sig hela Englands christliga befolkning, är lätt att inse. Jag vill icke neka att Herr Scotts verksamhet inom hufvudstaden bidragit till att uppväcka en och annan ur syndasömnen till bekymmer om sin salighet; men jag måste dock, sanningen likmätigt, förklara, att de flesta bland de af honom skrytsamt omtalade 1200 personerne, som han påstår hafva förlorat tillfället till Gudlig andakt genom Kapellets tillslutande, voro antingen väckte till andligt bekymmer före hans hitkomst, eller äro de sedan, genom Statskyrkans presters och ordets påverkning, bragta till denna helsosamma omsorg. Det är jemväl en omständighet i Scotts beteende, som förtjenar uppmärksamhet, att han, med förbigående af de djupt fallne, sökt uppsnappa och tillegna sig allt hvad som haft ett andligt lif så väl i hufvudstaden, som i alla landsorterne.[1] Till den ändan har han, med början af detta år, besörjt en serskild organ för sin missionsverksamhet i tidningen pietisten, hvars problem att lösa tydligen var att amalgamera läseriet (som i början af förra seklet och intill dess Kongl. Brefvet af den 26 Januari 1726 sådant förbjöd, kallades pietism) med methodismen. En mystisk artikel i denna Tidning för den 2 Februarii, alltså tidigare än predikosjukan i Småland var känd, visar att Scott hade sin hand med i detta spel, som har ett alltför frappant syskontycke med företeelserne vid de Amerikanska Camp-meetings. Artikelns början (pag. 30) är följande: »Såväl genom trösterika meddelanden af den lefvande christendomens vänner, som af lätt förstådda klagorop från dess fienders sida, förnimme vi med glädje, att en vederqvickelses tid för Herrans ansigte (Apg. 3: 20) synes hafva kommit öfver folket, både i norr[2] och söder[3] om hufvudstaden. (Önskligt vore om denna hufvudstad finge i allt rikare mått njuta deraf!)»[4]

[1] Finland har jemväl varit ett tacksamt fält för hans verksamhet, ehuru han, mig vetterligen, ej der kunnat verka annorlunda än genom correspondence.

[2] Härmed syftas förmodligen på företeelserna i Dalarne, södra Lappmarkerne o[ch] å[tskillige] a[ndra] st[ällen] i norra orterne der han dels personligen, dels genom sina handtlangare, varit verksam.

[3] Företeelserna med predikosjukan i Småland äro nogsamt kända.

[4] Denna önskan hade partiellt gått i fullbordan långt förr än den gjordes, ithy han lyckats bearbeta sådane män som Tellström, Rosenius o[ch] a[ndra] och sådana qvinnor, som Fru H., Mamsellerne S. m[ed] fl[era] till predikoverksamhet. Följden deraf, den önskade och lifligt efterlängtade, blir väl också snart här synlig liksom den blifvit det i landsorterna. Vill man lära känna Scotts sätt att bearbeta sina blifvande redskap till predikosjuka, så må man läsa hans nyligen på Svenska öfversatta Biografi öfver Tellström.

Jag anser, på grund af hvad jag nu haft äran anföra, Herr Scotts missionärsverksamhet vara här i landet slutad, sedan den börjat bära sådana bittra frukter, och kan ej, utan att handla i strid med min pligt som Consistorialis, undgå att fästa en synnerlig uppmärksamhet på de vådor, som för kyrkans framtid skola uppstå, om methodismen, legaliserad i den form, som den i senare tider antagit, här får fritt vara och verka. Jag hoppas åtminstone att den af Scott äskade lärofriheten, på vårt språk och för vår kyrkas bekännare, ej må honom beviljas, förr än det, genom den lagliga undersökning, som beror på Svea HofRätts tillgöranden, är nöjagtigt vordet utredt, att ingen af de här ofvan antydde farhågorna äro för handen.

Stockholm d. 20 Sept. 1842. N. J. Ekdahl.

15. *Kyrkoherde Johannes Rohtliebs enskilda yttrande den 20 sept. 1842 angående George Scotts besvär.*

(SSCP. 20/9 1842. Bil. B.)

Då Consistorium, såsom det av handlingarne vill synas, egentligen har att fästa sig vid den »spirituella delen» af Predikanten Scotts Besvärsskrift, så vill jag blott i förbigående fästa uppmärksamheten derpå, att sjelfva Wesleyanska Methodist-Conferencen i London måste sakna alldeles upplysningar, som skulle vara i stånd att sprida ett klarare, eller kanske ett annat ljus öfver Tit. Scotts begäran, då uti den, d. 30 Junii ingifna skriften icke ett ord finnes af de upplysningar, som Herr Scott d. 26 April lofvade (eller kanske hotade) att inhemta, och för hvilka han trodde sig behöfva så långt rådrum med Besvärens fullföljande. — Likaledes vill jag blott i förbigående hänvisa derpå, att Hans Maj:t Konungen uti Sitt Nådiga Bref d. d. 16 Nov. 1838 *icke* egentligen bifallit, hvad Herrar Owen och Scott begärt, nemligen att »å Conferencens vägnar till *dess* ägande och besittning inköpa en tomt och deråbygga ett Capell till offentlig Gudstjenst under ledning af den *eller de* Evangelii Predikanter, som *bemälde Conference*, såsom egare till Capellet, tid efter annan kan Nådigst tillåtas dertill insätta», utan att Hans Majestät blott i Nåder tillåtit, »att *härvarande Wesleyanska Methodister* må få inköpa ofvanuppgifna tomt och deråbygga ett Capell till Gudstjensts hållande, under ledning af *den* Evangelii predikant, som bemälde Methodister kunna — — — kalla»; hvarutaf följer att Conferencen, en helt och hållet enskild auctoritet, lagligen *ingenting* har att göra med samma Capell. Då för öfrigt Herrar Owen och Scott i deras första underdåniga Ansökning blott hafva åberopat vigten för meranämnde Församling, att äga en egen

plats för utöfning af *sin* offentliga Gudstjenst och denna ensamt angår Engelsmän, så måste jag i alla delar instämma uti Herr Öfverståthållarens på lag och billighet grundade underdåniga Utlåtande.

Hvad nu vidkommer den »spirituella delen» af nämnde Besvärsskrift, så är jag långt ifrån att vilja misskänna eller neka, att verkligen Methodismens predikande kan hafva gjort något till att väcka en liflig Christendoms anda bland några, kanske till och med efter Predikanten Scotts beräkning 1200 Lutherska Kyrkans medlemmar. Men det synes tillhöra den inbilskheten, som röjer sig så ofta just hos Methodisterna, att tillskrifva *sig* detta, hvilket till äfventyrs lika mycket har sin rot uti Lutherska predikanters verksamhet, eller uti andra den Hel[ige] Andes medel. Ty onekligen hafva både förr och sednare långt flera härstädes blifvit förda till en liflig och sann Christlig tro Methodisterna förutan än genom dem, och Jesu ord om jordens salt och surdegen torde icke blott kunna tydas — hvad icke Wesley, men väl hans lärjungar alltför gerna göra — på Methodisterna.

Men om man än gerna medgifver, att verkligen Methodistiska Predikanter hafva åstadkommit sådant, så är just derföre faran så mycket större att derigenom affall från vår Kyrka förberedes, som de skadliga afvikelser dölja sig bland mycket sannt Christligt. Och att Methodismen har sådana farliga afvikelser, som ganska ofta befrämja en förledande säkerhet, vanligtvis inbilskhet och ofördragsamhet och lika ofta ett yttre lagligt (nomistiskt) sträfvande, samt ett äfventyrligt prestvälde, torde dels vara allom bekant, dels ligga uti en *Sekts* natur. Om än derföre verkligen Herr Scott har gått tillväga »med all öppenhet vid sina åtgärder i Sverige», — hvilket visserligen af många motsäges, — om hans uppförande tål att »nagelfaras och ändå består sanningsprofvet» (!), om han är »fri från allt proselytmakeri», — hvilket likväl är svårt med en djup öfvertygelse om den predikade lärans sanning och ett lågande nit, samt oförenligt med det medgifna factum af Nattvardens administration åt en Lutheran; — om allt detta är så, hvem svarar då derför, att äfven hans methodistiske efterträdare äro lika honom och icke likna de många proselytmakarne, andra länder hafva sett? Och om dessa då hade en lagligen sig tillerkänd rättighet till en sådan verksamhet inom Svenska Kyrkan, som hitintills olagligen utöfvats, månne då icke verklig fara för apostasi ifrån vår besvurna, härliga tro vara förhanden? Hr Scott säger sjelf: »Hvad hade varit lättare än att, der sådant någonsin legat i min afsigt, bilda en Svensk methodistisk församling?» Huru hittills det förhåller sig med afsigten, lärer väl undersökningen visa, men om nu en hans efterträdare kommer, i hvilkens afsigt sådant bestämdt låge? Jag kan för min del, såsom förbunden till en Consistorialis' pligter, icke

annat än lifligt önska att afböja alla steg, som så lätt förleda till apostasi.

En annan fara — vådlig just i vår tid — tyckes mig ligga deruti, att de methodistiska villfarelser och ensidigheter genom sin uppenbara öfverdrift in adiaphoris väcka hos de personer, hvilka mer eller mindre smittats af nutidens otro, obenägenhet emot *all* tro, *all* verklig och liflig Christendomsöfning; och derföre anser jag för min del vara bäst, d. v. s. för den sanna, lefvande Christendomens framgång nyttigast, för de »Stilla i landene» förmånligast, att inskränka Methodisternas verksamhet på dem sjelfve, då större fara än vinst af en deras allmännare verksamhet torde följa. I vår tid är ändock nog split och nog strid mot otron i Kyrkan, så att visserligen Methodisterna ej behöfvas, för att få ett rikare fält till polemik. Visst böra och, jag är viss derpå, vilja Svenska Kyrkans trogne tjenare icke fegt undvika striden för sin dyra Salighetslära, men att sjelf framkalla den, vore oklokt af dem, som nog behöfva sina krafter till motstånd mot trons uppenbara fiender, utan att vara nödsakade att äfven akta på och vara redo mot tvetydiga vänner.

Betänke man derjemte, att uti Stockholms församlingar ingen får predika, med mindre han, om han är prestvigd, fått dertill Pastoris primarii tillåtelse, om han icke är prestvigd, Consistorii venia, i alla fall ej utan laglig pröfning. Så kan alltså deras duglighet öfvervakas, men ingalunda deras förmåga eller skicklighet, som ville hålla Svenska predikningar uti Methodist-Kapellet. Derjemte äger Pastor i hvarje Församling icke blott rättigheten, utan äfven en moralisk skyldighet, att vaka öfver det sätt, hvarpå i hans Församling Guds ord predikas; i följd af lagens påbud får ej någon Luthersk prest besöka Methodist-Kapellet, och om än detta förbud en gång kommer att upphäfvas, så har åtminstone ingen rättighet att der varna för missbruk eller, utan formligt åtal, hindra opassande, kanske till och med förledande predikningar, och sålunda skulle en Methodistisk prest utan ansvar predika på Svenska emot Kongl. Resolutionen d. d. 20 Nov. 1786, under det att en Luthersk prest skulle »med strängaste näpst varda ansedd».

Jag känner vigten af ett lifligt nit för Christendomens sak och önskar högst, att vår tid må derigenom föras till ett bättre sträfvande; men just derföre måste jag önska, att ej ytterligare split må åstadkommas i Församlingarne; ty den protestantiska kyrkans arffiende har icke glömt och skulle alltför gerna se besannad äfven här den gamla sanningen: Divide och impera. Må det derföre ej uttydas såsom ofördragsamhet; men jag tror, lika med flera bland Tysklands mest nitiska, sannt Christliga prester, enligt deras, på erfarenhet grundade, för mig uttalade öfvertygelse, att vi i våra dagar likasom i Luthers dagar böra akta oss lika mycket för svär-

mare (Schwarmgeister), som för otrogne, på det Guds Ord må predikas *rent* och *oblandadt*, såsom det innehålles uti den Hel[iga] Skrift och vår Kyrkas symboliska Böcker.

Johannes Rohtlieb.

16. *Kyrkoherde O. Winters enskilda yttrande den 20 sept. 1842 angående George Scotts besvär.*

(SSCP. $^{20}/_{9}$ 1842. Bil. A.)

Då, enligt Hr Grefvens och t. f. Öfverståthållarens underdåniga hemställan, Stads Consistorium är ålagdt, att i underdånighet utlåta Sig öfver den Spirituela delen af Tit. Skotts Besvärsskrift, d. ä. enligt min tanke, om Methodist Sectens åtgöranden i Sverige äro i fullkomlig öfverensstämmelse med den hos oss tillåtna Religionsfriheten, så tror jag att Consistorium, redan 1838, i Sitt från trycket utkomna Försvar af dess underdåniga Utlåtande om Methodist Sekten, fullständigt derom yttrat sig. Bland annat heter det i detta Försvar:

»Om Religions friheten sträcktes derhän, att Främmande Rel. Förvandter delade lika rättigheter med den Rådande Kyrkan, att de offenteligen, på landets tungomål, finge öfva hvar och en sin Religion — — — — eller hvad farligare vore, inträngа i Famillerne, inqvirera i det enskilda lifvet, göra sig först till Hushålls Råd, sedan till Samvets Råd och, att efter tillfälle och omständigheter, locka de lättsinniga, förbrylla de enfaldiga, uppskrämma de svaga: så kunde väl sådant ej annat än ske på den rådande Religionens bekostnad.» År 1838 fann Consistorium »att Methodisternes öronbikt, botöfningar, Bann m. m. ej kunde annat än vara i strid med protestantismens anda, att deras satser och åsigter svårligen kunde förenas med m[en]skligheten fortgående utveckling ej blott i moraliskt och industrielt utan äfven i intellektuelt och æstetiskt hänseende; då kände man, att Methodisterne voro ett slags Werlds Läsare, som gå ut i all Werlden, den de anse för hednisk, så länge den ej är Methodistisk; då ägde Consistorium den fasta öfvertygelsen, att Svenska Folket ej kunde blifva Methodistiskt innan det upphört att vara Svenskt.»

Denna öfvertygelse är liflig hos mig äfven 1842, då Consistorium, med sitt yttrande, skall må hända afgöra om Methodisterne skola insläppas i Sverige och der, vådligt för Samhällets lugn och Christnas sanna frihet, stadga sig eller icke. Denna min öfvertygelse har vunnit styrka af den sedan 1838 vunna erfarenheten af all den oro, splittring och jäsning som Methodisternas ansträngningar, att af Svenska medborgare bilda en Methodist Församling,

här uppväckt. Måtte Sverige för altid vara befriadt från denna farliga Sekt! Må våra Egna Lärare altid nitiskt, i Lära och Lefverne, uppfylla sina pligter, och derigenom leda sina åhörare till bättring och salighet! Detta är, detta skall altid blifva min hjertliga önskan!

O. Winter.

17. *George Scotts slutpåminnelser den 28 okt. 1842.*

(Eckl. Dep:s Handl. $^{23}/_{1}$ 1843.)[1]

Stormägtigste Aller Nådigste Konung!

Begagnande mig af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse, får jag nu underdånigst afgifva påminnelser vid de underdåniga utlåtanden, hvarmed Öfver Ståthållare Embetets och Stockholms Stads Consistorium, i anledning af mina besvär öfver förstbemälde Auctoritets Utslag, i fråga om fortsättning af de i Engelska Capellet här i Stockholm hittils på Svenska språket hållne Gudstjenster, numera till Eders Kongl. Maj:t inkommit.

Öfver Ståthållare Embetet har, som det i dess afgifna utlåtande heter, åt de i Utslaget förekommande skäl velat gifva den vidare utveckling, hvartill mina besvär kunde föranleda. Häri ville jag till en början se Öfver Ståthållare Embetets afsigt, att, jemte utveckling af de egna skälen, till vederläggning upptaga de af mig begagnade. I stället har nu Öfver Ståthållare Embetet, utan att besvara mina anmärkningar, endast upprepat de meningar och antaganden, hvarpå öfverklagade Utslaget hvilar. Uti min underdåniga besvärsskrift tror jag mig likväl hafva ådagalagt, att en del af dessa antaganden sakna laglig grund. Sålunda har jag deri, efter förmåga, sökt bevisa, att, då Svensk Lag icke föreskrifver det språk, som vid Främmande Trosförvandters Religionsöfningar här i Landet bör begagnas, allt skäl saknats, att förbjuda mig predika på Svenska språket, serdeles som Eders Kongl. Maj:t i Dess Nådiga Resolution af den 16 November 1838, icke funnit lämpligt, att, i enlighet med Consistorii då gjorda hemställan, göra någon inskränkning i den af Methodist Predikanten dittills opåtaldt begagnade rätt, att hålla Svenska Gudstjenster. Hvad har nu Öfver Ståthållare Embetet svarat härtill? Jo! att den i Högstbemälde Nådiga Resolution uttryckligen åberopade Kongl. Kungörelsen af den 24 Januarii 1781, innefattade åtskillige föreskrifter, som af mig skola blifvit öfverträdde, hvilket förhållande, i Öfver Ståthållare Embetets tanka, fullkomligt rättvisade den nu vidtagna åtgärden. Icke annat

[1] Avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen. Påminnelserna inkommo den $^{28}/_{10}$ 1842.

jag kan finna, innebär detta, dels att jag öfverträdt Författningen och dels att denna öfverträdelse föranledt förbudet för mig att vidare predika på Svenska språket. Då Öfver Ståthållare Embetet lika litet nu, som tillförene, kunnat visa hvari denna öfverträdelse består, hade jag knappast trott, att här få se detta skäl å nyo upprepadt. Om också min i den underdåniga besvärsskriften förekommande erinran, att *hvad som icke är lagligen bevist, ej eller inför Lagen får läggas mig till last,* ansetts vara af den beskaffenhet, att densamma ej förtjenade uppmärksamhet, hade man dock kanske med något skäl kunnat vänta, att, innan postulatet upprepades, Öfver Ståthållare Embetet skulle hafva besvarat mitt inkast, om och i hvad mohn den åberopade Kongl. Kungörelsen kunde anses vara till kraft och verkan inskränkt genom de i detta hänseende, uti 1809 års RegeringsForm förekommande stadganden, hvilka måste ordagrannt tolkas och således icke medgifva annan tydning, än den jag förut angifvit. Emedlertid är detta ämne i underdåniga utlåtandet icke ens vidrört, och då Öfver Ståthållare Embetet, utan vidare discussion, synes hafva tagit för afgjordt, att 1781 års Kongl. Kungörelse ännu är till kraft och verkan fullt gällande, har jag här endast att undersöka, om och huruvida föreskrifterne deri må hafva blifvit af mig öfverträdde. Det visar sig då, att, oansedt alla de beskyllningar, som blifvit emot mig gjorde, icke ens den ringaste bevisning kunnat företes derom, att jag *lockat* Lutherska Trosbekännare till deltagande i Methodistiska Andaktsöfningar eller till affall från Lutherska Läran. Icke eller har jag vidtagit några åtgärder till Methodismens spridande eller gjort några Proselyter. Öfverträdelsen skulle då hafva bestått deri, att jag, emot stadgandet uti den oftaåberopade Kongl. Kungörelsen, vid de af mig hållne Svenska Gudstjenster inlåtit andre än egna Trosförvandter. Men har man då besinnat, att beskaffenheten af de hållne Gudstjensterne härvid måste i första rummet afses och bestämmas. Förhållandet härutinnan afgör ensamt om min brottslighet eller icke-brottslighet. Har jag således vid dessa Gudstjenster predikat en Lära, som i ett eller annat hänseende kan anses stridande emot den Lutherska, så har jag i och med detsamma också, efter Öfver Ståthållare Embetets åsigt, öfverträdt gränsorne för den mig tillåtna verksamhet — men något sådant är icke ens antydt, än mindre bevist. Om så varit, att jag för Lutherske Trosbekännare predikat främmande lärosatser, hvarföre har man icke satt denna anklagelse främst bland de mot mig gjorde beskyllningarne? Ingen af dem alla hade i afseende på bevisning företett samma lätthet som denna, då jag vid mina Svenska predikningar esomoftast räknat Prestmän bland de närvarande Åhörarne och dessförutan sannolikt ingen enda Gudstjenst blifvit af mig förrättad, dervid icke en och annan med tillräcklig sakkännedom utrustad person, varit tillstädes. Frågan blir då, om jag må anses

hafva öfverträdt Författningen dermed att jag, utan all afvikelse från Lutherska Lärosatserne, predikat inför Svenska Åhörare. Jag tror det åtminstone icke och styrkes i denna min tro, ända till visshet, deraf, att de Gudstjenster, hvarom här är fråga, oafbrutet fått fortsättas alltsedan 1827 och således något öfver 14 års tid. Om dessa Gudstjenster i sig sjelfva varit obehöriga, är det väl tänkbart, att Auctoriteterne så länge skulle med tystnad åsett ett förhållande, som nu med ens väckt så många farhågor? Nej! så förhöll sig icke saken; tvertom var man sedan gammalt i Sverrige van, att höra Främmande Trosförvandter, såsom t. ex. Herr[n]hutare-Församlingen, förrätta sina Gudstjenster på Svenska språket och hyste man ännu något tvifvel om denna deras rättighet, var detta fullkomligen häfvet i och med Eders Kongl. Maj:ts ovanåberopade Nådiga Resolution af den 16 November 1838. Ått förhållandet vid den tiden så af vederbörande uppfattades, vore icke eller svårt att utreda, äfven om de af Öfver Ståthållare Embetet nu vidtagne åtgärderne icke innefattade mer än tillräcklig bekräftelse härpå. Öfver Ståthållare Embetets försök, att öfvertyga mig om brottslighet, innebära ju redan förutsättning om rättighet å min sida. Om *rättighet* här icke funnits, hvarföre då söka skäl för indragningen deraf i en förment brottslighet? Hvad som icke var tillåtet kunde ju, utan anförande af annat skäl, än det som innefattas i den saknade tillåtelsen, af vederbörande, efter godtfinnande, förbjudas. Också gäller det meddeldta förbudet mig och Methodisterne, men icke Herr[n]hutare- eller Catholska Församlingarne, som obehindradt fortsätta sina Gudstjenster på Svenska språket, utan att Öfver Ståthållare Embetet, såvidt kändt är, derföre sökt lägga minsta hinder i vägen. Förbudet, härledt från denna sistnämnda orsak, eller *bristande tillåtelse,* hade dock ovilkorligen skolat drabba alla Främmande trosförvandter gemensamt. Då härvid tillika i betraktande tages, att Eders Kongl. Maj:t uti 2 § af den genom Commerce Collegii Circulaire af den 13 Augusti 1838 allmängjorde »Ordning» för härstädes varande medlemmar af Mosaiska Trosbekännelsen, uttryckligen stadgar, att predikningarne i Synagogan företrädesvis böra hållas på Svenska språket, hvem finner icke af allt detta, att Öfver Ståthållare Embetet sjelft ansett och ännu lika med mig anser Svenska språkets begagnande vid Främmande Trosförvandters Religionsöfningar vara i Lag tillåtet? Men hvad som är i Lag tillåtet, måste också vara en rättighet, som ej kan innehafvaren godtyckligen betagas. Från denna i sig sjelf lika klara, som orubbliga åsigt, har man således att ursprungligen härleda de otaliga försöken, att öfverbevisa mig om brottslighet, ty inom sig erkände man, att min predikoverksamhet derförutan icke kunde lagligen inskränkas. Men då alla dessa försök misslyckades på samma gång som ropen emot Methodist Predikanten, understödde af Tidningspressen, från alla

håll tilltogo, hvad var väl mindre underligt, än att de ständigt upprepade angifvelserne hördes och troddes och så småningom mot mig uppväckte en opinion, nog stark för att, såsom nu äfven skett, förmå en Auctorité, att såväl emot mine ständigt upprepade förklaranden, som all juridisk princip, anse den bekanta anklagelse, som vid denna tid äfven offentliggjordes, såsom hade den varit med bevis behörigen styrkt och min brottslighet utom allt tvifvel satt. Man inser dock lätteligen att skäl, så lösliga som dessa, icke blifvit framdragne, ifall andra mera öfvertygande varit att tillgå, serdeles som det ändå alltid hade sina betänkligheter, att, i sakens närvarande skick och förrän Domstol sig derom yttrat, åberopa öfverträdelse från min sida, såsom hufvudsaklig grund för den beslutade indragningen af en rättighet, som dittills varit mig förunnad — ty härigenom, så vidt man annars vill vara consequent, hafva ju vederbörande, på sätt merbemäldt är, sjelfva medgifvit tillvaron af denna rättighet och dermed äfven sjelfve uttalat förkastelsedomen öfver deras påstående, att jag för de ifrågavarande Gudstjensternes förrättning icke haft något serskildt tillstånd att åberopa.

Om jag nu öfvergår från denna del af underdåniga utlåtandet, som innefattar den egentliga utvecklingen af de i Utslaget förekommande rätts-åsigter och betraktar den återstående delen af samma utlåtande, deri Öfver Ståthållare Embetet, för att begagna ett dess egna talesätt, synes hafva berört frågan från den spirituella sidan, så finner jag äfven här, liksom i det föregående, såsom oafvisliga framhållna vissa resultater, hvilka dock ytterst hvila på antaganden, som icke allenast äro obestyrkta, utan, efter hvad jag hoppas kunna utreda, fullkomligen origtige. Sålunda förmenar Öfver Ståthållare Embetet, att Wesleyanska Methodist Samfundets Styrelse skall hafva uppmanat mig till större ansträngning för bildandet af en Methodist församling. Hvar Öfver Ståthållare Embetet hämtat upplysningen härom, är mig obekant, men då bemälda Embete framfört uppgiften i eget namn och sålunda medelst iklädt sig ansvaret för sanningen deraf, hvarigenom mången också till äfventyrs skall förledas, att sätta tro dertill, får jag öppet förklara, att någon dylik uppmaning så mycket mindre kunnat komma i fråga, som Conferencen hade sig väl bekant, att denna slags verksamhet i anseende till flere motverkande omständigheter, här icke kunna påräkna ringaste framgång. Mina förklaranden hafva hittills icke lyckats att tillvinna sig det ringaste afseende och det har således icke eller varit möjligt att förekomma den opinion härom, som mine motståndare så ihärdigt vetat bibringa den större allmänhet, som heldre tror, än sjelf undersöker. Men, om det också lyckats, att på denna väg väcka känslor af misstro och ovilja mot ett Samfund, som städse handlat i den mest oegennyttiga afsigt, hyser jag likväl den säkra tillförsigt, att den nu ifrågavarande beskyllningen, — som dessutom endast lärer gälla

afsigt, men icke handling, — ej skall i laglig väg läggas mig till last, då jag ser mig föranlåten, att, såsom nu är händelsen, ovilkorligen bestrida rigtigheten deraf.

Hvarifrån Öfver Ståthållare Embetet hämtat kunskapen om Methodist Samfundets anspråk på »Propagandistisk verksamhet» hos sin härvarande »Missionair» är mig lika så obekant; men då Öfver Ståthållare Embetet säkerligen icke uttalat sin opinion härom, med mindre densamma vore objectivt grundad, hvarföre hafva skälen härföre icke blifvit, jemte beskyllningen, öppet framställde. Då jag nu nödgas inskränka mig till ett enkelt bestridande af hela uppgiften, hade jag, ifall några skäl varit synliga, kunnat vända mig mot desse och, efter förmåga, ådagalagt grundlösheten af en opinion, som vill finna lifsprincipen för Methodistisk verksamhet uti den politiskt-hierarchiska syftning, som med Propagandism i detta fall väl skulle förstås. Sanningen att säga, är Methodismen, så till form som kärna, långt ifrån känd här i Landet, och de föreställningar derom, som, hufvudsakligen grundande sig på Tidningsartiklar samt en och annan motion från sista Riksdag, här bildat sig, utgöra tillräcklig ledning för bedömmande af den verkligen förvånande okunnighet, som, rörande detta ämne, temligen allmänt råder. Detta förklarar ock, huru man kunnat misstaga sig ända derhän, att sammanställa Methodism och den nu gångbara Predikosjukan, såsom vore den ena en följd af den andra — ett misstag, det jag dock ej behöfver rätta, då officiela handlingar, hvilka helt nyligen varit aftryckta i de Allmänna Tidningarne, fullständigt utreda förhållandet med denna sjukdom, äfvensom orsakerne dertill.

I sammanhang härmed må jag också anmärka, det Öfver Ståthållare Embetet citerat mitt yttrande: att 1200 Svenska Medborgare eller flere blifvit genom Kyrkans tillslutande förnärmade ute sine rättigheter, såsom vore detta ett medgifvande af mig, att mot gällande föreskrifter, hafva bildat en Svensk Methodistisk Församling. Missförståndet är här uppenbart, ty icke kan man vilja på alfvar förfäkta den satsen, att hvar och en som afhört mina Svenska Predikningar, derföre skulle vara Methodist — icke ens att de som i Engelska Capellet försett sig med bänkrum och derföre, i likhet med hvad öfverallt äger rum, betalt en viss årlig afgift eller hyra, öfvergifvit Lutherska Läran och blifvit Methodister. Emedlertid lärer det icke vara för mycket sagdt af mig, då jag förment de medborgare, som genom Kyrkans tillslutande, hindrats från vidare afhörande af de Gudstjenster, som de förut der brukade bevista, vara förnärmade i sina rättigheter, hvilka, så obetydliga de än kunna synas mången, dock icke destomindre förtjena samma skydd, som vore deras vigt och betydenhet i materielt hänseende mera allmänt erkänd.

Må det förestående vara tillräckligt, för att visa obefogenheten

af de antaganden, som uti Öfver Ståthållare Embetets utlåtande i mängd förekomma, men likasom i en brännpunkt förenas uti följande uttryck, dem jag icke kan neka mig att här ordagrannt upprepa: »att iakttagelserne i öfrigt å Methodismen dels undanröjt allt tvifvel derom, att Klaganden, såsom Methodist Sectens härvarande Föreståndare med glömska eller uppsåtlig förgätenhet af de vilkor, som äro förenade med tillåtelsen för honom, äfven såsom utländning, att här i Riket få vistas, verksamt sökt befordra Methodismens framgång här i Riket» etc. etc. Orden, likasom de beskyllningar, hvilka deri innefattas, äro alfvarsamma, men drabba icke den, hvars medvetande fritager honom från hvarje förebråelse, att i sin Religieusa verksamhet hafva öfverträdt gränsorne för det vidsträckta arbetsfält, han, enligt Författningarne, opåtaldt kunnat bearbeta.

Slutligen kan jag, hvad angår Öfver Ståthållare Embetets yttrande öfver min underdåniga hemställan, om ersättning för den skada, som måste drabba Conferencen, i händelse Eders Kongl. Maj:t skulle i Nåder finna lämpligt sanctionera den nu öfverklagade åtgärden, icke tillbakahålla den erinran, att det synes hafva legat utom gränsen för det afgifna underdåniga utlåtandet, att till besvarande upptaga en fråga, som icke ens vilkorligen varit hos detta Embete väckt och ej eller härleder sig från ett dess föregående Beslut. Först i den stund Eders Kongl. Maj:t förklarar de Svenska Predikningarne i Engelska Capellet icke vidare vara tillåtne, föranleder denna fråga till en annan, den nemligen, om vid de förhållanden, hvarunder det ifrågavarande Capellet blifvit uppfördt, Conferencen må vara lagligen berättigad eller icke, till ersättning för den skada, som uppkommer derigenom, att Capellet icke vidare får till dermed afsedde ändamålet begagnas. För afgörandet häraf fordras åter ett rätt bedömmande af dessa samma förhållanden, hvilka jag också, så väl i min underdåniga besvärsskrift, som här ofvan, efter förmåga sökt opartiskt framställa.

Då jag härmed öfvergår till det af Consistorium afgifna utlåtandet och dervid hufvudsakligen åberopar hvad så väl uti mina besvär, som härofvan finnes vara i underdånighet anfördt, får jag, med förbigående af allt hvad som uti nyssberörde utlåtande förekommer, angående de mina åtgärder, hvarom vid Domstol serskildt skall undersökas, nu endast erinra, att, då Gudstjenstens störande sistliden Palm Söndag, efter hvad allmänt kändt är, icke varit föranledt af någon min åtgärd såsom Prestman, utan fastmera haft sin orsak i förhållanden, som för nämnde min verksamhet varit fullkomligen främmande, denna händelse, hvarpå så mycken vigt nu synes vara lagd, icke eller kan anses utgöra bevis eller ens inne-

fatta skäl till föregifvande derom, att Gudstjensterne i Engelska Capellet i ringaste måtto föranledt till »oro och förargelse» inom Stats Kyrkan. Jag för min del kan icke medgifva, att så varit och dristar äfven påstå, att Consistorii antagande i den delen icke instämmer med sanna förhållandet, som måhända förtjente, att genom anställande undersökning blifva till alla sina delar utredt. Såväl jag, som Methodismen skulle deri finna en upprättelse emot de mer eller mindre orimliga föreställningar, man synes hafva gjort sig om detta uppträde och om anledningarne dertill. Så mycket tyckes dock till en början kunna medgifvas, att der ingen förbrytelse är, der kan bestraffning icke eller äga rum. — Hvad »anledningar till farhåga för vår Kyrka och Lära», såsom Consistorium vidare säger, kunna igenfinnas i min underdåniga besvärsskrift, förmår jag icke eller inse, och då jag i denna skrift icke »yppat» annat, än hvad jag under mitt fleråriga vistande i Sverrige, lika öppet ådagalagt i handling, som nu i ord, synes den beskyllning, som häri innefattas, icke kunna afse annat än mitt företag, att åberopa 16 § i nu gällande Regerings Form, såsom stöd för mina åsigter om beskaffenheten af den här i landet verkligen existerande Religionsfrihet. Mina åsigter härom må vara olika med Öfver Ståthållare Embetets och Consistorii, men att de delats af de utmärkte män, som bildade 1809 års Constitutions Utskott, har jag trott mig finna, ej mindre uti detta Utskotts tryckta Protocoller för den 21 December, hvari sidan 1431 i 4 Bandet 2 Afdelningen, det, bland annat, heter i afseende å de Kongl. Prinsessorne, att de ej af några Statsskäl kunna beröfvas »den *hvarje* undersåte tillagda Religionsfrihet» och, med hänsigt till Högvördige Preste Ståndets anmärkning, »att det hägn, som Landets Religion bör njuta, måtte i § utmärkas genom följande tillägg: *såvidt derigenom icke tillskyndas mehn och skada för den rena Evangeliska Läran, icke störes samvetets lugn etc.*» följande tänkvärda ord yttras:

»*Då alla band på Samvetet snarare tjena att tillskapa skrymtare, än rätta Christna, då tvånget långt ifrån att skänka öfvertygelse och förbättra hjertat, ofta födt af sig fanatiska Secter och blodiga förföljelser, då ändtligen Religionen säkrast försvaras genom sin egen Gudomliga kraft, anser Utskottet en fri Religionsöfning, med iakttagandet af de i § föreskrifna förbindelser, ej vara vådlig för Religionens sanning, ej kunna betagas ett samhälle, der hvarje nyttig lugn och laglydig medlem njuter skydd*».

Som bekant är, antogs detta Utskottets Betänkande af samtlige Riks Ständen och de ifrågavarande anmärkningarne förföllo.

Consistorium har jemväl antagit, att det med min verksamhet såsom Methodist skulle vara oförenligt, att, utan öfverträdelse af mig förunnade rättigheter, här i landet medverka till befordrande af lefvande Christendom; men icke nog med detta antagande — Consi-

storium har vidare derifrån ledt sig till den slutsatsen, att jag, medelst mina bemödanden i den vägen också i sjelfva verket föranledt split och söndring inom Kyrkan. Ehuru jag här ofvan tror mig hafva ådagalagt grundlösheten af hvad man i afseende härå sökt lägga mig till last, måste jag dock serskildt protestera emot denna Consistorii åsigt, som, från början grundad på ett origtigt antagande, äfven vederlägges deraf, att under hela den tid jag predikat på Svenska språket, mig vetterligen icke förekommit det ringaste att anmärka emot beskaffenheten af mina predikningar, eller det sätt, hvarpå jag i öfrigt sökt befrämja ett ändamål, det jag ansåg vara af den upphöjda och vidtomfattande beskaffenhet, att mina bemödanden derför lika litet skulle kunna misskännas, som de borde såsom överflödige förkastas.

Det af Consistorium med ädel tillförsigt gjorda tillkännagifvande att i hufvudstaden likasom öfver hela Riket icke förefinnes *brist på undervisning i Evangelii Lära och dess förkunnande,* tillhör väl icke mig att besvara, men den erinran må dock här tillåtas, att den åsigt som i detta tillkännagifvande innehålles, i allmänhet icke obetingadt delas, heldst rätt många torde gifvas, som i de för handen varande förhållanderne icke tro sig finna ämne till samma hugnande opinion, som den Consistorium nu trott sig kunna inför Thronen frambära.

Ehuru sistberörde Utlåtande ännu innehåller ett och annat, som serskildt borde besvaras, nödgas jag dock, i anseende till den vidlyftighet dessa påminnelser redan erhållit och enär hvad som till besvarande återstår, egentligen utgöres af tankar och betraktelser, som väl hafva sin upprinnelse i Consistorii åsigt af saken, men dermed dock icke stå i sådant samband, att de nu äro föremål för omedelbart bedömande, inskränka mig till det härofvan anförda, deri jag ock hoppas hafva fullständigt utredt, att så länge Svensk Lag icke finnes, den der innefattar förbud för främmande Trosförvandter, att vid deras Religionsöfningar begagna Svenska språket, denna rättighet icke eller kan Methodister mer än andra främmande Religions bekännare lagligen betagas.

Med djupaste vördnad framhärdar

underdonigst

Geo. Skott

genom S. Owen.[1]

[1] Undertecknandet är av den nära sjuttioårige Samuel Owens hand.

18. *Svea Hovrätts utslag i målet mot George Scott den 1 nov. 1842.*

(Svea Hofrätts utslag i brottmål 1842, bd 3, s. 393.)[1]

> Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hof-Rätts Utslag uti ett vid Stockholms Stads Consistorium förehafdt och, jemlikt Consistorii den 8 Februarii innevarande år fattade beslut, till Kongl. Hof-Rätten öfverlemnadt mål angående Predikanten vid Wesleyanska Methodistiska Capellet här i Staden Georg Scott, hvilken är worden af Kyrkoherden Nils Johan Ekdahl angifven att hafva, utöfver gränsen för sin berörde befattning, vidtagit åtgärder, som förmenats möjligen kunna vara eller blifva af menligt inflytande på Lutherska lärans renhet och dess bekännares samvetsfrid; Uti hvilket mål Herr HofRättsRådet Carl Henric Pfeffer, å AdvocatFiscalsEmbetets vägnar, med utlåtande inkommit; Gifvet i Stockholm den 1 November 1842.

Kongl. Hof-Rätten har handlingarne i detta mål sig föreläsas låtit och inhemtat, hurusom Kyrkoherden Ekdahl, hvilken uti en till Stockholms Stads Consistorium ingifven skrift af den 3 December 1839, utbedt sig Consistorii svar på åtskillige frågor rörande Predikanten Scotts person, trosbekännelse och werksamhet härstädes, sedermera den 3 Martii 1840, under åberopande deraf, att Consistorium icke visat sig benäget att besvara nyssberörde frågor, skriftteligen hos Consistorium gjort anmälan derom, att Predikanten Scott eller någon annan, å hans eller hans bekännares wägnar, kringsändt stambok för insamlande af medel till en Capellbyggnad; i sammanhang hvarmed anmärkts, att annoncer i allmänna tidningarne skett om understöd för nämnde byggnad samt insamlingar dertill blifvit gjorde uti åtskillige landsorter; att Scott eller hans trosförvandter låtit införa och öfvertalat personer af Lutherska bekännelsen att låta införa sine namn i en särskild förteckning eller matrikel, till hvilket ämne jemväl hörde frågan rörande af Scott hållne conventikler och af honom företagne klassledningar; samt att Scott utdelat sacramentet åt Lutherska trosbekännare; till hvilka angifvelser Kyrkoherden Ekdahl, vid målets förehafvande i Consistorium den 8:de Februarii innevarande år, tillagt, att Scott, Palmsöndagen år 1840, hållit en predikan om Nattvarden enligt refor-

[1] Avskrift i den i England påträffade Scott-samlingen. Jfr Svea Hofrätts protokoll, den 1/11 1842, § 5.

merta bekännelsens åsigt och tro om densamma, hvilket Kyrkoherden ansåge vara i strid med ej mindre allmänna Lagens stadgande i Missgernings Balken än Kongl. Förordningen den 20:de Martii 1735; samt att Scott, under ett samtal i Stockholms Prest-Sällskap, vid något af dess sammanträden sommaren 1840, förklarat, att han ansåge sig hafva själawård inom Lutherska församlingen och att han inmatriculerade och fördelade dem, som inginge i Methodist-Föreningen, i band, cirklar och klasser, samt att han då först funnit tänkesätten nog beredde att emottaga undervisning uti hans, från Lutherska bekännelsen afvikande lära om Nattvarden; — till bestyrkande af hvilket allt Kyrkoherden Ekdahl såsom wittnen åberopat åtskillige namngifne personer; Och har Consistorium, efter föregången öfverläggning i målet, den 8:de ofvanberörde Februarii fattat det beslut, att Kyrkoherden Ekdahls, dels skrifteligen den 3 Mars 1840, dels, på sätt nyss är anfördt, muntligen emot Predikanten Scott gjorde angifvelser skulle, jemlikt Kongl. Kungörelsen den 24 Januari 1781, till Kongl. Hof-Rätten öfverlemnas.

Sedan handlingarne i målet blifvit af Consistorium, jemte skrifvelse af den 1:ste Martii innevarande år till Kongl. Hof-Rätten insände, samt Herr HofRättsRådet Pfeffer, den 9:de i nämnde månad, af desamma erhållit del, har Herr HofRättsRådet, uti afgifvet utlåtande den 23:dje berörde Martii, hufvudsakligen anfört, att då till egenskap af Religionsmål, som borde af Hof-Rätt omedelbarligen handläggas, erfordrades att målet innefattade angifvelse mot någon för sådant brott, hvarom 1:sta Capitlet 3 och 4 §§ Missgernings-Balken handlade, eller för söndring och affall från den rena Evangelisk Lutherska Läran eller försök dertill, medelst utspridande af lärosattser, stridande mot grunden för samma läras tro och bekännelse, beroende ifrågavarande måls upptagande och behandling såsom Religionsprocess på utredande af den fråga, huruvida de af Kyrkoherden Ekdahl mot Predikanten Scott framställde klagopunkter innefattade angifvelser af omförmälde beskaffenhet; att, vid öfvervägande häraf, det vore uppenbart, att angifvelsen rörande insamlande af medel till uppförande af det här i Staden byggda Methodistiska Capell icke afsåge brott af förutnämnde beskaffenhet, helst vid det förhållande, att härvarande Wesleyanska Methodister, genom Kongl. Resolution den 16 November 1838, undfått tillåtelse att uppbygga nämnde Capell till gudstjensts hållande; att angifvelsen det Predikanten Scott eller någon af hans trosförvandter öfvertalat medlemmar af den Lutherska Kyrkan att låta införa sine namn i en särskild förteckning eller matrikel, samt att Scott skulle indelat dem i band, cirklar och klasser, icke heller hade afseende å sådane förhållanden, som rörde sjelfva grunden för den Lutherska tron, med hvilken de icke egde någon gemenskap; att, derest stadganderne i 1:sta Capitlet af 1686 Års Kyrkolag

och 1:sta Capitlet 4 § Missgernings-Balken voro i deras ursprungliga skick gällande i hvad de hade afseende å främmande religionsförvandter, och icke blifvit just i berörde omständighet väsendtligen ändrade genom Kongl. Kungörelsen ang[ående] Religionsfriheten den 24 Januari 1781, skulle ock den Predikanten Scott gjorda tillvitelse, att hafva rörande den Heliga Nattvarden framställt lärosattser, stridande emot Lutherska Kyrkans dogmer, vara af beskaffenhet att göra saken till föremål för religionsprocess; men då genom berörde Kongl. Kungörelse blifvit främmande religionsförvandter tillagd rättighet, att i egna kyrkor öfva sin gudstjenst samt att, för sådant ändamål jemväl kalla ordentlige lärare af sin religion; då, i öfverensstämmelse dermed, Kongl. Maj:t den 16 November 1838 i Nåder tillåtit härvarande Wesleyanska Methodister att uppbygga Capell till gudstjensts hållande under ledning af den Evangelii Predikant, som de dertill kunde utse, och således måste antagas, att Scott, med vederbörligt tillstånd, tjenstgjorde såsom Predikant vid nämnde Capell; då, utan förnärmande av den främmande trosbekännare tillförsäkrade religionsfrihet, Predikant af annan bekännelse än den Lutherska ej kunde tillförpligtas att i sine predikningar framställa andra lärosattser, än dem som öfverensstämde med hans tro, samt hvarken angifvelsen utmärkte eller anledning dertill wore, att Scott hållit ofvannämnde predikan om den Heliga Nattvarden på annat offentligt ställe, än uti det Wesleyanska Methodistiska Capellet, kunde, enligt Herr HofRättsRådets tanke, Scotts omförmälde förfarande icke såsom lagöfverträdelse honom tillvitas, än mindre blifva föremål för religionsprocess; att den angifna omständighet, att Scott, under ett samtal i Stockholms prestsällskap, tillkännagifvit sin åsigt vara, att tänkesätten härstädes voro nog beredde att emottaga undervisning i hans från wår bekännelse afvikande lära om den Heliga Nattvarden, icke heller syntes kunna föranleda till anställande emot Scott af religionsprocess, helst blotta yttrandet af en dylik åsigt icke enligt lag vore ansvar underkastadt; och att, om än, såsom jemväl blifvit angifvet, Scott fällt den utlåtelse, att han ansåge sig hafva själavård inom Lutherska Församlingen, eller äfven yttrat att han werkligen utöfvade en sådan själavård, hvarpå Kyrkoherden Ekdahls angifvelse att Scott skulle utdelat Nattwarden åt Lutherska trosbekännare äfven syftade, vore sådant icke att hänföra till föremål för religionsprocess, då dermed ej vore förenad angifvelse, att Scott, medelst en sådan werksamhet, förledt någon medlem af den Lutherska läran att öfvergifva densamma eller haft för afsigt att befordra söndring derifrån; på grund af hvilka förhållanden, Herr HofRättsRådet ansåge de af Kyrkoherden Ekdahl mot Predikanten Scott framställde angifvelser icke innebära egenskap af religionsmål eller utgöra föremål för religionsprocess, som borde af Kongl. Hof-Rätten omedelbarligen behandlas.

Sedan Kyrkoherden Ekdahl, uppå derom gjord begäran, af AdvocatFiscals-Embetets berörde utlåtande erhållit del, har Kyrkoherden uti en den 28 April innevarande år ingifven skrift, sökt närmare utveckla sine ofvanberörde angifvelser mot Predikanten Scott samt visa, att desamma voro af beskaffenhet att de borde såsom religionsmål upptagas; hvarjemte Kyrkoherden förmält, att två till namn uppgifne personer affallit från den Lutherska och öfvergått till den Methodistiska Kyrkan, samt yrkat att desse personer måtte behandlas i enlighet med Kongl. Kungörelsen den 24 Januari 1781; Och har Herr HofRättsRådet Pfeffer, efter tagen kännedom af berörde skrift, i anledning deraf inkommit med ett ytterligare memorial, deruti Herr HofRättsRådet dels hemställt, huruvida sistberörde angifvelse, såsom af skiljaktig beskaffenhet med det emot Predikanten Scott wäckte åtal och enär de, för affall från den Evangeliska läran angifne, två personer icke undergått den, före deras ställande under tilltal inför werldslig Rätt, i lag föreskrifne förberedande behandling, för närvarande kunde af Kongl. Hof-Rätten till pröfning uptagas, dels ock fortfarande påstått, det Kongl. Hof-Rätten, med afseende å beskaffenheten af Kyrkoherden Ekdahls emot Predikanten Scott framställde angifvelser, måtte förklara sig icke vara behörig att med målet, i dess nuvarande skick, taga omedelbar befattning.

Detta, med hvad mera handlingarne innehålla, har Kongl. Hof-Rätten i öfvervägande tagit; Och som hvad Kyrkoherden Ekdahl, ej mindre hos Consistorium än skrifteligen inför Kongl. Hof-Rätten, emot Predikanten vid här i Staden varande Wesleyanska Methodistiska Capellet Scott såsom lagstridigt framställt, icke innefattar bestämd angifvelse, det Scott skall lockat och förledt någon till affall från den rena Evangeliska läran, eller att Scott, utom vid Gudstjenst i Capellet, hvarest, till följd af den genom Kongl. Kungörelsen den 24 Januarii 1781 stadgade Religionsfrihet, predikande af Methodistiska Sectens Lära, äfven der denna wore stridande mot Lutherska Trosbekännelsens dogmer icke kan anses åtal underkastadt, annorledes under sitt vistande här i Staden utspridt eller eljest intalat någon Svensk undersåte af Lutherska bekännelsen villfarande Lärosattser; Altså och då de af Kyrkoherden Ekdahl emot Scott nu gjorde tillmälen icke äro af beskaffenhet, att de böra till Religionsmål hänföras, finner Kongl. Hof-Rätten det af Consistorium till Kongl. Hof-Rätten hänskjutne mål, i dess närwarande skick, icke kunna af Kongl. Hof-Rätten omedelbarligen till pröfning uptagas.

Beträffande den af Kyrkoherden Ekdahl först hos Kongl. Hof-Rätten, i sammanhang med utvecklingen af hans tillvitelser emot Predikanten Scott, gjorde angifvelse, att tvänne till namn uppgifne personer skulle hafva från den rätta Evangeliska Läran affallit, samt Kyrkoherdens anhållan att dessa personer kunde behandlas i enlig-

het med ofvanåberopade Kongl. Kungörelse; så enär icke ens upgifvet är, att, i afseende å bemälde personer, blifvit af vederbörande Presterskap och Consistorium widtagne så beskaffade, i 4 § af Kongl. Stadgan den 20 Mars 1735 föreskrifne förberedande åtgärder, de der angifvelsens befogenhet styrka, anser sig Kongl. Hof-Rätten icke tillkomma att med berörde fråga nu taga befattning.

Den, som med detta Utslag icke åtnöjes, äger att deruti hos Kongl. Maj:t i underdånighet söka ändring, genom besvär, som af Klaganden sjelf eller lagligen befullmägtigadt Ombud skola författas och underskrifvas, samt sist innan klockan Tolf å Tretionde dagen efter af Utslaget bevisligen erhållen del, den dagen likväl oräknad, uti Kongl. Maj:ts Justitiæ Revisions Expedition ingifvas; Men försummas det, skall Klaganden hafva förlorat sin talan och besvären komma ej under pröfning.

19. *Kongl. Maj:ts resolution den 31 jan. 1843 angående förbud mot gudstjänster på svenska språket i Engelska kapellet.*

(Originalet i den i England anträffade Scott-samlingen.)[1]

Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution uppå den klagan predikanten wid Wesleyan-Methodistiska Capellet i Hufwudstaden Geo. Scott, genom befullmägtigadt ombud, i underdånighet anfört deröfver att, sedan bemälde predikant uti en till Öfver-Ståthållare Embetet inlemnad skrift af den 18 April sistlidne år anmält hurusom, efter det de Svenska gudstjenster, hvilka förut i berörde Capell varit hållne, blifwit inställde i följd af ett derstädes å föregående Palm-Söndagen timadt störande upträde, klaganden ämnade Söndagen den 24 ovannämnde April månad åter öppna Engelska kyrkan till Svensk Gudstjenst å den förr vanliga tiden, derest Öfver-Ståthållare Embetet icke funne nödigt att sådant hindra; så har detta Embete, inför hwilket Scott blifvit förekallad och upmanad att framlägga de skäl eller förete den handling, hvarpå han grundade rättigheten att i Hufwudstaden förrätta Gudstjenst på Svenska språket, genom beslut den 21 samma månad förklarat att, som predikanten Scott icke kunnat förete någon handling, hvarmedelst honom är vordet medgifwet att här i Staden på Svenska språket hålla Gudstjenst, altså, och då i Hufwudstaden icke veterligen finnes någon Svensk Methodistisk församling, samt härtill komme, att Scott vore vid Domstol angifven att hafwa öfwerträdt gränsorna för de här i Riket

[1] Jfr Statsråds-Protocoll i Ecclesiastik-Ärenden 1843, den $^{23}/_{1}$, och Ecclesiastik Expeditionen 1843, $^{31}/_{1}$.

fremmande trosförwandter lemnade rättigheter, pröfvade Öfver-Ståthållare Embetet skäligt förbjuda Scott att uti ifrågavarande Capell på Svenska språket förrätta Gudstjenst, äfvensom att här i Staden på samma språk anställa Religions-öfningar af hvad slag som helst: varande af klaganden, till vederläggande af grunderna för det öfverklagade Beslutet, hufvudsakligen i underdånighet anfördt: att Landets lagar icke innehålla någon föreskrift i afseende på det språk, hvaraf utlänningar vid deras Gudstjenster härstädes skola sig begagna: att Scotts företrädare predikanten Stephens började Advents Söndagen år 1827 hålla Svenska Gudstjenster, samt att klaganden allenast fortsatt företrädarens berörde åtgärd: att redan från början allmänheten ansett med bifall dessa Gudstjenster, så att antalet af åhörare dervid ökades, i följd hvaraf fråga upstod att anskaffa ett större samlingsrum eller det nuvarande Capellet: att denna kyrkobyggnad egt rum med Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse och efter i Nåder fastställd ritning: att klaganden under den tid hans werksamhet i Sverige fortfarit, högtidligen förklarat, det proselytmakeri icke utgjorde någon del deraf: att, då klagandens principaler i England för deras del medgifvit fortsättandet af de Svenska gudstjensterne, dermed blifvit afsedt befordrande af lefvande Christendom i allmänhet utan någon särskild fördel för den egenteliga Methodismen; samt att, enär Engelska predikanten i Stockholm, för sin verksamhet inskränkt inom Engelska språket, vore långt ifrån att hafva tillräcklig sysselsättning, Methodist Conferencen säkerligen icke skulle anställt någon prestman i Stockholm, om man ej trott att genom en dylik åtgärd fördel kunde beredas äfven för andre, än den egentliga Methodistkyrkans fåtalige medlemmar: att, vid den tid Öfver-Ståthållare Embetets beslut meddelades, ingen anklagelse för öfwerträdelse af fremmande trosförwandters rättigheter här i Riket blifwit Scott delgifven, och vore i alla fall en väsentelig skillnad mellan angifvelse och bevisning: att klaganden blott en enda gång tillåtit en Luthersk trosbekännare deltaga med Engelska församlingen uti Nattvardens begående, dertill föranledd af Nattvardsgästens egen begäran samt deraf att, enligt klagandens åsigt, till Herrans bord borde hvarje Hans lärjunge, utan afseende å trosbekännelse, få framträda; och då de af Öfver-Ståthållare Embetet till stöd för öfwerklagade beslutet anförde skäl syntes icke tillfyllestgörande för beståndet deraf i en fråga af den vigtiga beskaffenhet, att den rörde utestängande af icke mindre än 1200, eller flere, Svenska medborgare från en dem lagligen tillkommande rättighet, har klaganden öfverlemnat målet till Kongl. Maj:ts Nådiga ompröfning, under yttrad tillförsigt, att Methodist-Conferencen måtte tillåtas å nyo öppna ifrågavarande kyrka; Öfwer hwilken af predikanten Scott förda klagan Öfver-Ståthållare Embetet på Nådig befallning afgifvit underdånigt utlåtande, innehållande hufvudsakli-

gen, att såsom föremål för upmärksamhet framstode i första rummet frågan om de vilkor, hvarunder Capellet tillkommit, helst i besvärsskriften öppet uttalades den afsigt, att utsträcka Gudstjensten derstädes äfven till Svenska Allmänheten; i afseende hvarpå af Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution den 16 November 1838 inhemtades att, under åberopande af Nådiga Kungörelsen den 24 Januarii 1781, härvarande Wesleyanska Methodister blifwit i Nåder medgifvet att inköpa en upgifven tomt och deråbygga ett Capell till Gudstjensts hållande under ledning af den Evangelii predikant, som bemälde Methodister kunna tid efter annan dertill med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd kalla, och skulle det åligga nämnde predikant att i öfrigt ställa sig Rikets lagar och författningar till noggrann efterrättelse: varande genom ofvanberörde Nådiga Kungörelse fremmande Religions-förwandter, som här i Riket sig nedsätta, väl försäkrade om en fri och otvungen religionsöfning, med rättighet tillika att bygga egna kyrkor, men dem derjemte till ofelbart iakttagande föreskrifwet, bland annat, att icke locka någon till deltagande uti deras andakts-öfningar och affall från Lutherska läran; att icke intala någon sine religionssatser och att icke, under hvilken förewändning som helst, vidtaga någon anstalt, som kan syfta på deras religionsläras utvidgande eller tillfällen att göra proselyter; samt att icke vid sina Gudstjenster inlåta andre än dem, som äro af deras trosbekännelse: kunnande för klaganden således icke vara obekant, att hans lofliga werksamhet i Sverige, såsom hufvudman för här i Staden warande Methodistsamfund, endast afsåge deras upbyggelse och undervisning, hwilka lagligen egde besöka Capellet, nemligen de härstädes vistande, såsom han sjelf medgifwit, fåtalige Wesleyanska Methodister: och har Öfver-Ståthållare Embetet widare anmärkt att, om vid desses offentliga eller enskilda andaktsöfningar befunnit sig personer af wår Evangelisk-Lutherska bekännelse, så hafva de befunnit sig derstädes obehörigen och derigenom icke allenast sjelfve afwikit från förbudet i förut nämnde Nådiga Kungörelse, utan ock blottat klagandens öfverträdelse af samma kungörelse, från följderna hvaraf inför Lagen klagandens föregifne syftemål att åstadkomma väckelse till mera werksamhet inom den Nationella kyrkan samt befordra lefvande Christendom i allmänhet desto mindre syntes kunna freda, som, enligt hvad kändt är, någon brist på undervisning i Evangelii Lära eller å dess förkunnande icke i hufwudstaden försports, och Capellets anläggning således lika litet som klagandens tillgöranden inom eller utom detsamma varit för berörde ändamål af behofvet påkallade: samt att vidkommande den af klaganden ådagalagde werksamhet, hade han uti de underdåniga besvären erkänt, att han öppnat Capellet till Gudstjenst äfven för Svenska Allmänheten; att han derstädes utdelat Nattvarden till en Luthersk Trosbekännare; att han efter

yttersta förmåga sökt befordra Svenska medborgares gagn och bästa samt oförtäckt upgifvit att icke mindre än 1200 sådane blifvit genom den öfwerklagade åtgärden från Gudstjenstens bivistande i Capellet utestängde: Och om äfwen å sido lemnades den på Domstols pröfning beroende anmälan derom, att klaganden öfwerträdt gränsorna för fremmande trosförvandters rättigheter här i Riket, hade likväl iakttagelserna å Methodismen dels undanrödjt allt tvifvel, att klaganden, såsom Methodist Sectens härvarande Föreståndare, med glömska eller upsåtlig förgätenhet af de vilkor, som äro förenade med tillåtelsen för honom, jemväl i egenskap af Utlänning, att här i Riket få wistas, werksamt sökt befordra Methodismens framgång härstädes, dels ock ledt till wisshet derom, att han inblandat sig i wåra kyrkliga angelägenheter och befattat sig med själawård inom härvarande Evangelisk Lutherska kyrka samt genom denna inkräktning på Religionsfrihetens område och deraf härrörande förvillelser kunnat verka till affall från den bestående Läran och sålunda åstadkomma söndringar och oro inom kyrkan; hvadan, och då Svenska språket ingalunda behöfver begagnas wid Gudstjensterna för härvarande medlemmar af Methodist-Samfundet, för hvilka, såsom varande antingen Engelske undersåtare eller ock i England födde Svenskar, Gudstjenst å Engelska språket i Capellet obehindradt blifvit hållen och utan hinder från Öfver-Ståthållare Embetets sida får fortsättas, bemälde Embete ansåge, såsom följd af hwad i omförmälde måtto mot klaganden förekommit, det hafva tillhört Öfver-Ståthållare Embetet, i enlighet med föreskrifterne uti ofvannämnde Kungörelse, att söka afwärja widare missbruk och derför sätta en gräns; hwarefter Stockholms Stads Consistorium, till åtlydnad af Nådig befallning, jemwäl inkommit med underdånigt Utlåtande, deruti Consistorium, bland annat, yttrat sig anse Öfver-Ståthållare Embetets åtgärd att förbjuda fortsättningen af de Svenska Gudstjensterna i Engelska Capellet af nödvändigheten påkallad och oundvikelig; hemställande Consistorium, af anförde skäl, underdånigst att språket för Gudstjensten i berörde Capell måtte inskränkas till det Engelska samt sjelfva Gudstjensten, i afseende på tiden, till Sön- och Helge-dagarne, äfvensom att predikanten må vara förment att i ett eller annat hänseende utsträcka sin Embets åtgärd till andra, än dem som äro rätte medlemmar af detta Capell; Och har klaganden underdåniga påminnelser inlemnat: Gifven Stockholms Slott den 31 Januarii 1843.

KONGL. MAJ:T har i Nåder låtit SIG föredragas handlingarne i detta mål; men i anseende till hwad som förekommit derom, att klaganden Scott öfwerträdt gränsorna för sin lagliga werksamhet såsom predikant vid härwarande Wesleyan-Methodistiska

Capellet, finner Kongl. Maj:t icke skäl att uppå Scotts klagan göra ändring i det slut, hvaruti Öfver-Ståthållare Embetet stadnat; Hwilket wederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Datum ut supra.

Carl Johan.

(Sigill) C. I. Heurlin.

II. Tal och predikningar.[1]

1. *Predikan.*

(1832.)[2]

[Tillägnan.]

Eders Excellence!

Med djup erkänsla af den wälwilja, hwarmed Eders Excellence omfattat min tilläfwentyrs för dristiga anhållan, wågar jag nu offentligen begagna mig af ett sålunda erhållit tillstånd, och i djupaste ödmjukhet tillegna Eder följande enkla men wälmenta rader. Eders Excellence har ej mina loford af nöden, min närwarande afhandling är deremot owärdig edra, hwarföre mig torde blott tillåtas framställa motivet till min nämnde anhållan. Icke allenast min företrädare, Herr Stephens, icke allenast jag, utan ock hela den här wistande Engelska Församling, erkänne wår stora förbindelse hos Eders Excellence för den eder wärdiga beredwillighet, som öppnat en del af eder egendom för wår Församlings offentliga Gudstjenst. Sålunda öfwerlemnad åt en främmande Nation, hörande till en an-

---

[1] De förkortningar, som i denna andra del användas och behöva förklaras, äro endast följande:

DI = Diary kept by George Scott 1830—1837. — DII = Diary kept by George Scott 1837—1842. — Angående dessa dagböcker, se ovan, s. 2.

[2] Denna predikan utgavs av trycket under följande rubrik: »Huslig Gudstjenst. Predikan hållen i Engelska Kapellet i Stockholm första Onsdagen år 1832, af George Scott, Wesleyansk-Methodistisk Predikant.» Sthlm 1832. Dagboksanteckningarna för onsdagen den $^4/_1$ 1832 ha följande notis: »Evening preached to a crowded audience». DI, p. 137. Den tryckta predikan har följande dedikation: »*Konungens högstbetrodde man, en af rikets herrar, öfwerste-kammarjunkaren, riddaren och commendeuren af Kongl. Maj:ts orden, ordens öfwersteskattmästare, commendeuren af Kongl. Wasa orden, högwälborne herr Grefwen Carl de Géer*, tillegnas detta arbete i djupaste ödmjukhet af Författaren».

nan afdelning af den heliga allmänneliga Kyrkan, har, under ett lopp af nu 5 år, denna del af eder egendom begagnats utan fordrad ersättning derför å eder sida, i hwars ställe en annan ersättning, nemligen den, som ofwanifrån kommer, otwifwelaktigt ej uteblifwer. Å nämnde ställe hålles numera äfwen Sweuska predikningar, och då jag och min egenteliga Församling ödmjukeligen aflägge härmed hjertats innerliga tacksägelse, får tacksamhetskänslan deraf hos mig en egen rigtning, ett särskildt lif wid åtankan af den uppmuntran och tröst jag njutit i mitt kall genom Eders Excellences ädelmod och några af edra Landsmäns nitälskan för Christendom, till ernående eller stärkande hwaraf ifrågawarande Kapell är för litet motswarande, i anseende till sin inskränkta local, jemförd med det betydliga antal åhörare, som på en hwardags-afton wanligen der infinna sig. Dock torde många icke allenast nu, utan måhända i ewigheten, tacka Eeder för upplåtandet af detta rum. Må derföre Han, för hwilkens ära I detta gjort, så helga Eder i sin sanning, ledsaga Eder i sin fruktan, och uppfylla Eder med sin kärlek, att, när Han behagar hädankalla Eder, I kunnen med glädje ingå genom portarna till den heliga staden, och erfara, att Han, för hwilkens tjenst I upplåtit ett hus på jorden, upplåter för Eder en herrlig boning i himmelen!

Med wördnadsfull tacksamhet får jag äran teckna mig

Eders Excellences ödmjukaste tjenare

Geo. Scott.

Till läsaren.

Följande Predikan är tryckt på både offentlig och enskild begäran, och hos dem, som wilja criticera, anhåller Författaren om att få framställa 3:ne anmärkningar. 1:o. Är närwarande arbete författadt af en Utländning, och emedan han ej ännu eger ett och ett halft års bekantskap med detta lands tungomål, till hwars närmare inhämtande hans trägna göromål ej lemnat honom tillfälle, torde man ej wänta hwarken rikedom i språk eller hwad man kallar ädelhet i stil. 2:o. Wäntade aldrig Författaren att något af hans ringa arbeten skulle, på detta sätt, komma inför Allmännheten, och som han efter sådan begäran icke kunde neka sitt bifall dertill, beslöt han att utgifwa detta, utan omarbete af meningar. 3:o. Söker icke Författaren wältalighet, wäl wetande att om hans predikan är sådan, att de mindre upplyste kunna förstå den, de lärde äfwen skola fatta meningen deraf; emedan det är möjligt att täckas de sednare, under det de förre icke begripa hwad som talas, och han erinrar sig, att Paulus »talade icke med sådana ord, som mensklig wisdom lärer, utan med sådana ord, som den Helige Ande lärer och dömde andeliga saker andeligen». För dem åter, som wilja anamma och åtlyda Guds ord, fastän förklaradt af en Utländning, i enfaldiga ordalag, beder Författaren att Gud måtte gifwa sitt bistånd dertill, »att dessa ord må komma till dem icke allenast med ord, utan både i kraft och i den Heliga Anda och i full wisshet».

I J. N.

Mine älskade Åhörare! Genom Guds barmhertighet tillåtas wi att församlas i detta Hans hus den första Onsdagen i ett nytt år. Med en hjertelig längtan efter eder lycksalighet will jag söka fästa eder uppmärksamhet på ett ämne, som passar för wåra närwarande omständigheter, ett ämne, hwilket, ehuru särdeles passande för Husbönder och Matmödrar, likwäl är nyttigt för alla, både unga och gamla, och säker är jag derpå, att jag icke kan önska eder mera godt, än hwad som skall följa på åtlydnaden af det beslut jag nu skall framställa. Emedlertid

Förnya, Gud, wårt sinne
I detta nya år!
Gif, att wi oss påminne,
Hur tiden snart förgår.
I himlen tecknad står
Hwar stund, som anwändts illa:
Gud! låt oss ej förspilla
Kanske wårt sista år.

Text: Josuae Boks 24 Cap. 15 v.

»Men jag och mitt hus wilje tjena Herranom.»

De, som wilja uppoffra sig åt Gud, måste icke frukta för att synas besynnerliga. Wi stå i fara, i närwarande tider, att gifwa wika for allmänna sedwanor, och göra hwad andra göra heldre, än hwad wår pligt mot Gud, wår egen själ och wåra medmenniskor fordra att wi skole göra; och den tanken: hwad skall werlden säga derom? hwad skola wåra bekanta säga derom? hafwa otwifwelaktigt ledt många uti snaran, och hindrat deras strid mot synden. Sådan war icke Moses; ehuru saktmodigare än alla andra menniskor, war han likwäl oförfärad och obeweklig angående Religionens pligter, hwilket han klarligen bewisade, när Israels folk hade befläckat sig med afgudadyrkan; ty, oförskräckt öfwer ett allmänt affall från hans wänskap och förmåner, likgiltig för sin egen säkerhet, då det angick Guds ära, stod han, ensam, der och utropade: hwem är på Herrans sida. Hade Moses egt det werldsliga sinnet, som är så allmänt i wåra dagar, skulle han hafwa följt den syndiga hopen, och såsom ursäkt föreburit den farliga meningen: hwad alla göra, kan icke wara orätt; men han räddes ej för att wara besynnerlig, och, fastän hela Nationen hade afwikit ifrån Gud, förklarade han modigt: »Jag will tjena Herranom». Josua, hans efterträdare, war en man af samma anda; det synes gudaktighet, likstämmighet, redlighet och tillgifwenhet förenade i Josuae wandel, som derföre utmärka honom såsom en sann Guds tjenare. Han hade fört Israels barn till det förlofwade Landet och skiftat det emellan dem, och, efter Moses efterdöme, samlade han folket, samt, afbidande sin snara skiljsmässa ifrån dem, talade han med dem om Guds godhet och förmanade dem att ånyo uppoffra sig åt Honom, under det Josua sjelf wisade wägen med de ord wi nu läst, i hwilka wi borde märka, att han förmodar möjligheten deraf, att allt folket skulle affalla ifrån Gud och blifwa afgudadyrkare, dock, äfwen i detta fall, förklarar han, på Gud förtröstande: »men jag och mitt hus wilja tjena Herranom». Ett sådant efterdöme är wärdt att följa. Gud hjelpe oss att rätt eftersinna wår text och förläne sin Anda till intryckande på allas wåra hjertan af dess wigtiga innehåll! Wi skole betrakta:

Betydelsen, Billigheten och Nyttan af Josuae beslut: »Men jag och mitt hus wilje tjena Herranom».

Betraktom betydelsen af Josuae beslut. Här måste wi förutsätta, att ett sådant beslut eger ingen framgång utan Guds hjelp, och, ehuru detta förlitande på Gud icke är uttryckeligen nämndt i texten, kunne wi af hwad som läses om Josua, hans oupphörliga erkännande af Guds bistånd wid alla tillfällen, hans tillflykt till Honom i wedermödor och beswärligheter och hans erkännande af Gud i framgången, öfwertygas om sanningen deraf, att Josua kände sin oförmögenhet utan Guds hjelp. Det är ock under djup känsla af wår owärdighet att blifwa Guds tjenare, af wår oskicklighet utan den Heliga Andas inflytande, wi måste följa Josuae beslut och nalkas Gudi med fast förlitande på Hans nådiga hjelp och wälsignelse att wi måge blifwa beståndande i wårt beslut. Med denna anmärkning tänke wi att Josuae beslut innebär 1:o Sjelfuppoffring åt Guds tjenst. Här borde werkan börja. Wi wete att det är wanligt bland menniskor, att råda andra hwad de ej wilja åtlyda sjelfwa, och i Phariseisk anda »binda tillsammans tunga, odrägliga bördor och lägga på andra, men sjelfwe ej wilja widröra dem med ett finger». Sådan är ej Evangelii ordning. En Christen, som önskar hafwa ett godt inflytande på sin familj, på kyrkan eller werlden, måste sjelf gå i spetsen och säga med Apostelen: »Warer mine efterföljare, såsom jag ock är Christi;» ty fåfänga äro alla försök att intrycka Religionens pligter på andras hjertan, om man sjelf »säger, men gör intet,» och särdeles fåfängt är det för en Husbonde att försöka uppmana sin familj att blifwa gudaktig, om han sjelf icke är en Christi lärjunge, och wisar med en god umgängelse sin wandel wara enlig med en sann Christendom. Låt hwarje Husbonde följa Josuae exempel och först gifwa sig sjelf Gudi, låt honom besluta: »Jag will tjena Herranom,» detta innebär afsägelsen af all annan tjenst. Kanske en sådan hade warit djefwulens träl, men nu bortkastar han det oket och söker omwändelse från satan till Gud; öfwertygad derom, att Herren allena är Gud, försakar han Baals tjenst, och önskar af hjertat utrotandet af alla djefwulens gerningar, all satans säd, uti sig. Tillförene hade han warit denna werlden tillgifwen, hela hans omsorg war »hwad skall jag äta, hwad skall jag dricka, hwad skall jag kläda mig med?» Nu »söker han först efter Guds rike och Hans rättfärdighet,» nu äro hans egodelar i himmelen och hans hjerta också der. Förut tjenade han åtskilliga nöjen och begär, nu har han fått lära att de, »som lefwa i wällust äro lefwande döde» och »han försakar sig sjelf, tagande sitt kors på sig hwar dag och följer Christum.» Denna sjelfuppoffring innebär ett friwilligt wal af Guds tjenst. »Utwäljen eder i dag hwem I tjena wiljen,» sade Josua till Israel. »Huru länge halten I på båda

sidor, sade Elia, är Herren Gud, så wandrer efter Honom; men är Baal det, så wandrer efter honom.» Likalydande äro Apostelens ord till de Romare: »Så förmanar jag nu eder, käre bröder, wid Guds barmhertighet, att I utgifwen eder lekamen till ett offer, som är lefwande, heligt och Gudi behagligt, eder skäliga Gudstjenst, och håller eder icke efter denna werlden, utan förwandler eder med edert sinnes förnyelse, att I mågen erfara hwad Guds gode behaglige och fullkomlige wilje är.» Hela den heliga Skrift lärer oss den sanningen, att wi måste utwälja det goda och afsäga oss det onda; ty hwarken det ena eller det andra är oundwikeligen bundet wid oss.

Denna tjenst fordrar att wi gifwe åt Gud allt hwad wi äro och allt hwad wi ege, wi böre tillbakahålla intet, wi böre wara beredwillige att lemna allt och följa Christum, göra hwad uppoffring som heldst, uthärda hwad beswärligheter, lida hwad förföljelse, göra hwad werk wår Herre än kunde beställa öfwer oss; och då wi öfwerlemna oss åt Herran, måste wi wara underkastade Guds wilja i allt, och söka att ära Honom på allt möjligt sätt, görande alla menniskor godt efter tillfälle och förmåga, och älskande dem för Christi skull. Dessa äro qwistarna af rättfärdighetens träd; men wi wåge ej gå förbi detta ämne med mindre än att wi säge några ord om roten. Den wandel, wi hafwe beskrifwit, kan ingen blott naturlig menniska framwisa. O nej, hon måste födas på nytt, förnyas i sinnets anda, omskapas i Christo Jesu till goda gerningar; hon måste känna hwad som förstås med ånger och omwändelse, innan hon kan bära sådan frukt; hon måste känna hwad det är att tro på Herren Jesum Christum, och undfå Hans rättfärdighet; hon måste förenas med det lefwande Winträdet, och i den mån hon drager näring från detta trädet, skall hon bära den Helige Andes frukt; ty så wäl må wi wänta windrufwor af törne, som ståndaktig gudaktighet af en opånyttfödd menniska; så wäl må wi wänta att den afbrutna grenen, som ligger och ruttnar bredwid trädets fot, skall bära frukt, som att en, hwilken icke är i lefwande förening med Christus, och »äter Hans kött och dricker Hans blod,» skall tjena Herranom täckeligen med Gudsfruktan. Sen derföre till, mine Åhörare! att I begynnen på rätta ändan, och tänken icke, att I kunnen tjena Gud, innan I fått förlossning genom Christi blod, syndernas förlåtelse efter Hans nåds rikedomar. — En Christen, som är Husfader, och hwilken hafwer sjelf beslutit att tjena Gud, är icke nöjd med att wara ensam, han åstundar att hela hans familj skall dela hans lycksalighet, han söker till, ja, han beslutar, att de också skola förena sig i denna tjenst: »Men jag och mitt hus wilje tjena Herranom.» Här måste wi skilja emellan hwad wi kunne, och hwad wi icke kunne uträtta, angående fullbordandet af detta beslut. Wi kunne ej förändra barnens eller tjenste-

folkets hjertan, wi kunne ej utrota de förwrängda grundsatser, som åstadkomma syndiga utswäfningar, wi kunne ej inplanta i deras själ Guds kärlek, den enda tillräckliga grundwalen för en rätt wandel, med ett ord: Wi kunne icke gifwa dem Guds nåd, icke göra dem till Christne; »det är icke af magt eller kraft men af min Ande, säger Herren.» Och ofta hafwa sådana ordalag blifwit hörda och påyrkade från Föräldrars mun, såsom ursäkt för deras barns brister; men om wi undersökte mera noga, skulle wi finna en beklaganswärd wårdslöshet hos Föräldrar; och deras ordalag: wi kunne icke gifwa wåra barn nåd, skulle förtjena samma omdöme? Likasom den åkerman, hwilken, såsom ursäkt för den ofruktsamma åker, som han aldrig plöjde eller sådde, skulle säga: Ack! jag kan icke åstadkomma hwetets växt, detta är Guds werk, kunnen ock I wisserligen swara i sådant fall. Men Gud behagar werka genom medel, och befaller oss att bruka dem; derföre, om wi icke lyde Guds bud, huru kunne wi afbida att Han skall gå ifrån sin wäg att wälsigna wår likgiltighet? O mine älskade Åhörare! I den husliga Gudstjenstens angelägna wärf låtom oss icke lättfärdigt anklaga Gud; wi wete, att wälsignelsen måste komma ofwanifrån, och att Gud för wisa orsaker kan finna för godt att pröfwa sina tjenare, om deras werk synas ofruktsamma. Men wi äre fulleligen öfwertygade derom, att, om hwarje Husfader uppfyllde sin pligt efter sin förmåga, skulle många familjer snarligen framwisa ett helt annat tillstånd, än det, hwaruti de nu befinna sig. Jag känner, att jag talar om en punkt, som är högst ömtålig; men jag hoppas att de, hwilka hafwa erfarenhet i de utöfningar, som beträffa en familj, skola hafwa fördragsamhet med mig, då jag föreslår några handledningar till fullbordan af beslutet i wår text, och lemna dem att säga, efter bön och ransakande af Guds Ord, huruwida de borde genast följa dem, eller beständigt gå framåt, om de redan förut iakttagit dem. Här innefattar jag tillika med barnen alla dem, som wi kunna säga höra till en familj; ty wi tycke Guds Ord tydeligen förklara, en Husbonde böra ega det wigtiga embetet, att wara sin familjs själasörjare, och alla, som genom den höga Försynen äro ställde i hans hus, såsom medlemmar af hans hushåll, äro, så länge de blifwa qwar, under hans wård, och han har att uppfylla pligter emot dem, pligter, som borde draga honom ofta till Guds thron, att undfå nåd till att förstå och uppfylla dem.

Nu säge wi, att en Husbonde torde werka betydligt på sitt hushåll genom sitt exempel. Detta är den mest kraftiga förmåga wi kunne ega, särdeles öfwer dem, som äro i wårt bröd, och är oundgänglig för att tillwägabringa någon religiös fördel. Wisen dem som omgifwa eder, att I ären Guds tjenare, derigenom att I wörden Hans namn, och tillåten aldrig detta herrliga namn, eller Jesu namn, gå genom eder mun i likgiltighet eller wanwörd-

nad. Det minsta missbruk på eder sida torde göra dessa heligaste namnen gemena i edert hushåll. Wisen att I ären Guds tjenare genom wördnad för Hans Ord, bewisen eder aktning för Bibelen genom att ofta och med andakt läsa dess innehåll. Låten det icke wara en hemlighet, att I kännen eder twungna att ransaka den heliga Skrift dageligen, och tillåten aldrig någon att förakta denna bok, om det står i eder förmåga att förekomma det. Wisen att I ären Guds tjenare genom att hålla Sabbathen helig; påminnen eder, hwem som sagt, att wi icke skole göra på Guds helga dag, hwad oss lyster, utan skall den kallas en lustig Sabbath till att helga och prisa Herran; ty då warde wi Honom prisande, när wi icke gå wåra wägar, eller warda fundne uti hwad oss täckes; och kommen ihåg, att den minsta stridighet i eder wandel öppnar wägen för Sabbaths-förakt ibland edert husfolk, och ju mera gudfruktig denna wandel synes i andra ting, desto mer synes en sådan stridighet. Låten edert besökande af Guds hus wara stadigt och wärdigt, och försöken att så inrätta edert hushålls angelägenheter, att så många som möjligt af edert hus komma att tillbedja Gud, antingen med eder, eller hwar de kunna höra Guds rena Ord. Wisen att I ären Guds tjenare genom att utöfwa Hans befallningar. Jesus säger: »I ären mine wänner, om I gören hwad jag bjuder eder;» i all stycke I framför alla måsten »bewisa med eder goda umgängelse edra gerningar uti saktmod och wisdom;» »ty så är Guds wilja, att I med goda gerningar skolen igenstoppa munnen på de galna och oförståndiga menniskorna.» Besinnen att, till följe af eder belägenhet, edert exempel omöjligen kan wara neutralt; ingalunda, det måste wisserligen åstadkomma ondt eller godt. Det goda efterdömet af en gudfruktig Fader är likt solens uppgång, dess strålar sträcka sig allt omkring och utsprida ljus och wärma öfwer hela den krets, i hwilken de wandra. Deremot är ett ondt efterdöme, särdeles ett efterdöme, som strider mot bekännelsen till Christendomen, likt den giftiga dunst, som smittar med dödlig sjukdom allt, hwad den widrörer, och såsom om den egde tyngdlagarna, förökes i wigt och förderflighet i samma mån, som den nedstiger.

Edert inflytande på edert hushåll skall blifwa betydligt genom den underwisning I gifwen dem. Detta angår i synnerhet barnen; ty, fastän tjenstefolket icke är uteslutet från detta goda werk, kunde pligter i anseende till de sednare blifwa förändrade efter omständigheterna; men ingen omständighet kan befria en Fader från den pligten, att upplysa sina barn om den rätta wägen; tidigt underwisa dem i Evangelii wigtiga lärdomar, om deras fallna och befläckade tillstånd, deras answarighet inför Gud, den nåderika frälsning, som är dem beredd, medlen, genom hwilka denna ernås, och de gudomliga wälgerningar den medförer.

Söker att intrycka hos dem wördnad för Christendomens pligter, i synnerhet att »tänka på deras Skapare i deras ungdoms dagar;» lären dem, att taga Guds Ord såsom deras »fötters lyckta och ett ljus på deras wägar,» så att man må säga om dem, hwad sagdt war om Timotheus, »du hafwer af barndomen kunnat den heliga Skrift, som kan underwisa dig till salighet genom tron på Jesum Christum.» Underwisen dem om deras särskildta answarighet till följe af deras döpelse och de religiösa förmåner, som omgifwa dem; »ty den mycket gifwet är, af honom skall ock mycket utkräfdt warda.» Underwisen dem i hwad bönen beträffar, dess beskaffenhet och nytta, samt wår pligt derwid. Och efter all eder förmåga bemöden eder derom, att det må sägas om edra barn, likasom yttradt war om Konung Josia: »Medan han en yngling war, begynte han att söka sin faders Davids Gud.» Och att man må lämpa på eder den beskrifning om Abraham, som gjordes af Gud sjelf: »Jag wet att han befaller sina barn och sitt hus efter sig att de skola hålla Herrans wägar och göra hwad rätt och godt är, på det att Herren skall låta komma öfwer Abraham allt det Han honom lofwat hafwer.»

Edert inflytande på edert hushåll skall blifwa betydligt genom en wis stränghet. »Ris och straff gifwa wishet, men ett barn, som hafwer sjelfswåld skämmer sin moder;» »den sitt ris spar han hatar sitt barn, men den som det kärt hafwer han näpser det i tid;» »tukta din son, så skall han wederqwecka dig och göra din själ wällust.» Sen de beklaganswärda följderna af likgiltighet angående detta ämne i hwad som läses om Eli i 1:sta Samuels Boks 2:dra och 3:dje Capitel; och, medan I läsen den rörande historien, tänken ej längre att I wisen kärlek till edra barn, under det I tillstädjen dem en obillig efterlåtenhet. O nej, medan I inbillen eder att I bewisen eder tillgifwenhet, kunnen I med egna händer lägga grundwalen till deras wanheder och uselhet i detta lifwet, och ett ewigt förderf i ett annat. Tidens korthet förbjuder oss att utbreda oss mera öfwer detta ämne; men i allmänhet märkom, att en noggrann uppmärksamhet borde gifwas i anseende till tidens anwändande, huru de nemligen bruka den, och sedan i anseende till deras sällskaper, dragande till minnes »allt ondt snack förkränker goda seder,» och alla edra försök inom hus kunna blifwa gjorda om intet genom dålig umgängelse utom hus; så ock i anseende till de böcker, som de läsa, ty ungdomens sinne kan snart blifwa förwändt genom bekantskap med otjenliga böcker, af hwilka en hel hop finnes i wåra dagar till en beständig wanära för deras skändlige författare. Icke heller skole wi understödja ett tanklöst förhållande med hwad som kallas tidsfördrifsläsning; ty att ej säga något om förspillandet af den dyrbara tid, som torde kunna begagnas till bättre ändamål,

äro otaliga omoraliska tänkesätt omärkbart utspridde öfwer allt i de fleste sådane, och i synnerhet lärer ungdomen deraf att lefwa i en blott diktad werld och göres oskicklig för det werkliga lifwet, särdeles oskicklig till Religionens heliga pligter. Ungdomsåren behöfwa tillfällig wederqweckelse; men ack! sen till, att edra barns nöjen ej få motwerka edra Christendomsunderwisningar, annars rifwen I alltid ned med den ena handen, hwad som blifwit uppbygdt med den andra, och derföre fån I ingen framgång. I anseende till edert tjenstefolk, skullen I iakttaga wis stränghet. Denna slutsats följer klarligen af texten, och borde de, som utesluta sitt tjenstefolk från sina Christeliga bemödanden, blygas wid att blifwa jämförde med en hedning, t. ex. den Höfwitsmannen, hwilken, emedan hans tjenare war sjuk, utsatte sig friwilligt för den förföljelse, som kunde uppstå till följe af ett personligt och offentligt nalkande till Christus för sin tjenares bästa. O huru många tjenare måga icke klaga med Konung Davids ord: »ingen låter sig wårda om min själ!» Jag begriper icke, hwarmed Christne på domsens dag skola förswara sin likgiltighet i denna sak. Wisserligen hafwa sådane magt, att göra de reglor gällande, hwilka äro angelägna i anseende till den husliga ordentligheten, som alltid bör utmärka en Christens boning; eller kunna sådane afskilja de olydiga, och mycket bättre är det att skiljas wid en, fastän skicklig i många andra stycken, än behålla en syndare eller synderska, som skall tillintetgöra mycket godt. Sådane betraktelser framwisa nödwändigheten icke allenast af dagligt bedjande om himmelsk wisdom, utan ock af huslig Gudstjenst, i hwilken I kunnen dagligen tillsammans lofsjunga och bedja Gud. Sen på David, hwilken, efter de allwarligaste offentliga Gudstjenster, wänt sig wid att wälsigna sitt husfolk. Sen på Job. Och, medan I eftersinnen angelägenheten och fördelaktigheten af denna Gudstjenst, tänken icke på besynnerlighet eller oskicklighet i dess utöfning. — Jag gör ingen ursäkt för dessa enkla anmärkningar; om de äro enliga med Guds Ord behöfwa de ingen, om de äro stridande deremot, kan ingen ursäkt af mig wara antaglig. Mitt werkeliga syftemål med det jag så talar är att öfwertyga Föräldrar, och dem, som i deras ställe äro, om deras pligt, så att de skola utöfwa den, och med Guds nådiga wälsignelse få säga på sistone: »här äro wi och barnen, som Du oss gifwit hafwer, och ingen af dem hafwe wi förlorat».

Betraktom med största korthet: Billigheten och Nyttan af Josuae beslut. Dess Billighet synes, om wi eftersinne Guds befallning: »Så fatta nu dessa orden i hjertat och i din själ, och lär dem dina barn, så att du talar derom, när du sitter i ditt hus, eller går på wägen, när du nederlägger dig, eller uppstår.» Att detta bud ej är inskränkt innom Mosis tid är klart deraf, att slägt-

skapet, som detta bud förutsätter, är oförändradt och oföränderligt till tidens ända. Men i Nya Testamentet finne wi, att fädren äro befallde: »uppföder edra barn i tukt och Herrans förmaning,» och i Pauli Epistel till de Colosser läse wi sålunda: »I Herrar! hwad lika och rätt är, det bewiser tjenarenom, wetande, att I hafwen ock en Herre i himmelen; håller uppå bedja och waker deruti med tacksägelse.» Denna förening af personer och pligter innebär, att tjenstfolket borde wara delaktigt i detta waraktiga bedjandet och tacksägandet, uppmanade af sina Husbönder. Den Christen som uraktlåter denna pligt, hwilken i Josuae efterdöme blifwit framställd, han söker att undfly Guds befallning; och kan den wara en Christen, som icke lyder Christi wilje? Billigheten af detta beslut synes, om wi eftertänke wåra inbördes förhållanden. Tänken med alfwar på dessa frågor: Hwarföre har Gud gjort mig till Fader eller Moder? Hwarföre äro barn gifne mig? Hwarföre blefwo mina barn uppoffrade åt Gud i Döpelsen? För hwad ändamål är jag en Husbonde eller Matmoder? Skall Gud fordra sträng räkenskap i afseende på jordiska håfwor, skulle Han då ej fordra räkenskap i afseende på dessa odödliga, dyrt köpta själar, ställde under min wård? Skall Gud fordra räkenskap för de talanger och egodelar, den inflytelse och tid han förlänat mig, skulle Han då icke fråga efter, huru jag wandrat såsom Fader och Husbonde, Moder eller Matmoder? Sådana frågor borde wara alfwarligen öfwertänkte och undanröjde, innan någon kan undwika den stora pligt wi nu betraktat. Eftersinnen ock wärdet af en odödlig själ, och den fara, för hwilken hon alltid är blottställd. Eftersinnen äfwenså att detta beslut är så högeligen nyttigt i sin fullbordan, det skall förskaffa sinnesfrid, af den öfwertygelsen, att wi söke att uppfylla wår pligt; det skall förena wåra hushålls medlemmar med ett dyrt band; det skall stärka wårt egentliga inflytande i allt; det skall werka ordentlighet och trefnad i sammanlefnaden; det kan, med den Heliga Andas bistånd, gå ut på werkelig omwändelse bland wåra barn och wårt husfolk, och skall säkerligen winna den Allrahögstes bifall, »hwilkens förbannelse är uti de ogudaktigas hus; men den rättfärdigas hus warder wälsignadt.» — Gud, af sin stora barmhertighet, gifwe alla närwarande Husfäder eller Matmödrar nåd, att besluta med Josua: »Jag och mitt hus wilje tjena Herranom!» Amen.

Bönen efter Predikan.

Herre Gud, himmelske Fader, wår Skapare, Beskärmare och Förlossare! Wi äre dina, allt hwad wi se och njute är ditt. O! intryck på allas wåra hjertan wår oundgängeliga pligt att tjena Dig,

och öfwertyga oss derom, att wi aldrig kunne tjena Dig rätteligen, så länge wi hålle oss wid werlden, och söke wår lycksalighet derutinnan; ty alle dine tjenare äro utkorade ifrån werlden, söka och finna deras lycksalighet i Dig, och följa dina bud, som ålägga skiljandet från allt, som strider mot andans ewiga wäl. War nådig, o Gud! emot hwarje Husfader och Matmoder i denna församling, och lär dem att komma ihåg deras wigtiga answar inför Dig, och att de skola wisserligen och snart nog göra räkenskap för deras förhållande emot sina barn och sitt tjenstefolk. Hjelp dem, o Gud! att besluta med Josua: »Men jag och mitt hus wilje tjena Herranom.» Wälsigna detta deras beslut och förläna framgång till hwad de till följe häraf företaga sig. O att hwarje hushåll måtte wara en liten, Dig behaglig, Christelig församling, hwarest din fruktan är erkänd, din dyrkan dageligen utöfwad, och din saliga närwaro erfaren, så att den slägtskap, som är timmelig och förbigående, må knytas af din nåd och sålunda förblifwa ewinnerlig.

Ack! låt oss wåra dagar
Framlefwa uti ro,
Att wi, som Dig behagar,
I kärlek, hopp och tro,
Må wandra lifsens stig;
Ja, Herre! oss förläna,
Att wi Dig rätt må tjena,
Och så få ro hos Dig! Amen.

2. *Nykterhetstal.*

(1832.)[1]

Tillåt en utländning att yttra några ord om wår förening. Jag känner mig oförmögen att uttrycka mig, som Jag önskade, på Svenska Språket — men Jag hoppas att I, mine Herrar, icke skolen vara för mycket benägna att criticera utan hellre öfverse med mitt mindre städade tal. — Det är ej vanligt i mitt fädernesland att uppläsa dylika, men Jag behöfver nu eder tillåtelse, då Jag så gör. I anseende dertill att Jag är så okunnig i detta landets stil, hoppas jag blifva ursägtad om Jag talar med samma frihet som brukas i England.

[1] Detta tal utgavs i broschyrform under följande titel: »Pastor Scotts Tal vid Kungsholms Filial-Nykterhetsförenings första årssammankomst den 10 maj 1832». Sthlm 1832. Detta var Scotts första tal i föreningen enligt hans egen uppgift. DI, p. 152.

De förskräckliga följder som uppkommit genom bränvinets bruk behöfver man ej omtala — hvarje öga kan se, — hvarje ömt hjerta kan beklaga det — och många hafva länge önskat på det högsta att ett hjälpmedel måtte visa sig emot detta national-plågoris. Ofta har dryckenskapen blifvit anklagad — och de rysliga följderna deraf blifvit framställde till allmänhetens varnagel — men må vi icke fråga, om vi ej börjat på orätt ända. Vi hava stridit emot bränvinets följder, emedlertid har sjelfva bränvinet blifvit bibehållit såsom en god och behöflig vän — derföre tjena alla medel mot följderna till intet, så länge det hvilket åstadkommer dessa följder, tillåtes ibland oss. Vi hafva anklagat qvisterna och frukten men sjelfva roten som frambringar desamma har fått tillstädjelse att finnas hos oss. Detta misstag läste Jag för en kort tid sedan uti en liten athandling i hvilken författaren vill att man skall strida, icke mot fylleriet allenast utan också mot tanklösheten, osnyggheten, spelraseriet, sedeslösheten, tvedrägt, vårdslösad barnuppfostran, bristande huslig sammanlefnad o. s. v. Men Jag svarar först, om man icke kan göra allt hvad man vill, låt oss göra hvad vi kunna — om vi icke kunna utrota hvarje ondt, skole vi fördenskull icke söka att utrota ett — ett som är allmänt kändt för det mest skadliga. Men mitt andra och mera vigtiga svar är det, bränvinets bruk, Jag säger bruk, ty om intet bruk funnes kunde det omöjligen blifva missbruk, är säkerligen orsaken till de flesta — ja kanske till alla dessa brott. Utrotom bränvinet, så utrota vi dessa brott, men tillåta vi bränvin, så tillåta vi Fadren till hela den efterkommande afveln, ty Regering, Presterskap, Läkare och Domare äro öfverens om den punkten att bränvinets missbruk frambringar alla möjeliga laster. — Nu veta vi väl att många hjelpmedel hafva blifvit försökta — ifrån Regeringen, ifrån Domstolarne, ifrån kyrkan hörde vi anklagning mot detta gift, ja äfven har man rådfrågat Apothek förgäfves. I förlidet år kom ett gammalt par — Gubben blind och ledd med en lång käpp af Gumman som var öfver sextiosju år — hvilka hade kommit från Dalarna, frågade på ett stort Apothek härstädes om någon medicin finnes som kan borttaga bränvinssmaken från menniskan — ty, sade de, flera af våra slägtingar skole snart blifva förderfvade genom bruket af denna dryck. — Nej! svarade Apothekaren, Jag känner ingen kur, utom Nykterhets-föreningen — och straxt kom Gubben och Gumman till Kungsholmen för att köpa bränvins-kuren. Då de blefvo underrättade om Föreningens ändamål och fått några skrifter emot dryckenskap, gingo de sin väg — mycket bekymrade att ingen kur för bränvinssmaken finnes en gång i Hufvudstaden. Den kur som vår Förening önskar begagna är ganska enkel, men också ganska kraftig — vi söka blott att upplysa menniskan om bränvinets skadlighet — icke allenast genom dess öfverflödiga förtärande, men också

genom dagligt ehuru måttligt bruk. Och jag är säker derpå att när de bättre klasserna äro öfvertygade om bränvinets umbärlighet och dess skadlighet, skole de straxt öfvergifva en sak som har åstadkommit oberäkneligt ondt och deras exempel skall uträtta underverk på de lägre klasserne, för hvilkas väl vi arbete. — Det fägnar mig att se det stora antal af den arbetande klassen som har så frivilligt lofvat att afhålla sig ifrån detta menniskoslägtets förödande gift — men vi vända oss till dem som hafva stort inflytande med tröstfullt hopp att de skola gerna uppfylla den plikt som menniskokärlek ålägger alla att söka vår nästas bästa, samt åtminstone fördomsfritt och alfvarsamt skärskåda detta Föreningens ändamål. — Jag tänker de äro få som icke äro underkufvade af bränvinsbegäret och dock vilja bibehålla ett dagligt bruk som öppnar dörren till allt möjligt elände, särdeles om de äro underrättade att bränvin är onödigt och ohälsosamt ehuru litet man deraf må förtära. Den första punkten har denna förening redan bevisat, ty flera ibland dess medlemmar erkänna sin hälsa och matlust mycket förbättrade sedan de öfvergåfvo bruket af denna onaturliga dryck. — Jag har läst i en Americansk Tidning om en namnkunnig man vid namn Guvernör Coss, han hade vistats länge ibland Indianerne i Norra America, och uthärdat med mera ståndaktighet, krig, köld och besvärligheter än någon annan i landet. Han är öfver Femtio år gammal, en stark och frisk man, han var på en Nykterhets-sammankomst och sade: om Jag får lof att tala om mig sjelf, vill Jag säga, Jag står här ett bevis af spirituösa dryckers totala onödighet. — Jag har aldrig smakat dem och likväl har Jag utstått min fulla del af besvärligheter och faror i frid och i krig. — Jag är ingen Läkare, men Jag vet väl de flesta af dem som alfvarsamt eftersinnade bränvinets verkan på menniskokroppen, äro öfvertygade derom att det minsta bruk är visserligen skadligt för helsan. Jag hörde en utaf detta landets Läkare säga på vår sista sammankomst i detta rum, att alla som tänka de behöfva någon aptitsup bevisa derigenom deras mages sjukliga tillstånd och äro nödsakade att taga in medicin för att få matlust.

Jag har nyligen läsit uti en Engelsk Tidning den märkvärdiga berättelsen att i Edinburg som är känd såsom den första plats i verlden för Läkarekonst, sjuttiosju Läkare hafva förklarat att spirituösa dryckers vanliga förtärande, äfven i mindre quantitet, är skadligt för hälsan och långsamt men också säkert undergräfver den starkaste kropps-constitution; utom dessa 77 hafva 48 i Dublin och 33 i Manchester intygat detsamma. Nu se vi att hvar och en som öfvergifver bruket af bränvin gör ett godt verk för sin egen helsa; men också gör han en stor välgerning för nations bästa. Man kan icke beräkna hvilket inflytande deras föresyn skall åstad-

komma, men visserligen skall ett sådant efterdöme utrota mera ibland de classer som äro mest begifna på denna förderfliga dryck, än alla uppmaningar eller allt våld. — Det var ett hederligt fruntimmer som kom hit förlidet år och hon underrättade mig om exempels verkande i hennes Faders hus. Fadren som är en rik och from man, hade en dräng hvilken var en ryslig supare, aldrig kunde han gå till staden, som låg en half mil derifrån, och komma tillbaka nykter. Under flera år försökte hans husbonde förgäfves alla honom bekanta medel till hans bättring — husbonden vill ej heller bortköra honom, af fruktan att drängen skulle i sådant fall bli alldeles förstörd; så hände sig att husbonden och hela familjen slutade med att afsäga sig bruket af alla rusgifvande drycker, och familjen stiftade sins emellan ett litet Nykterhets-sällskap. När drängen blef underrättad hvad herrskapet gjort för hans skull, kommer han gråtande och vill anteckna sig på listan. Han fick icke tillåtelse denna gång — men när han hållit sig nykter några veckor så blev det honom tillåtit att skriva sitt namn — och ända till dess min bekanta for bort, hade denna dräng hållit sitt löfte och icke en enda gång förgått sig deremot. Detta är blott ett bevis af hvad exempel kunna uträtta, och alla som afsäga sig bruket af spirituösa saker, stärka deras helsa och förbättra deras grannar.

Men om hvar och en för sin del kan åstadkomma sådan verkan, huru mycket mer skall ej uträttas genom föreningen af alla som äro öfverens om denna sak. En ensam person kan icke trycka och utsprida skrifter, hålla sammankomster och upplysa hela landet; men om flera förena sig så kunna de åstadkomma hvad tusende gånger så många icke kunna göra hvar för sig. Kan en privat person möta inkast och fiendskap så väl som en förening? Och när vi strida emot en så förstörande fiende som bränvinet, måste vi förmoda svårt motstånd — men visserligen skall icke — kan icke — denna fiende öfvervinna en förening så väl som flera särskilda personer. När många hålla ihop så utgöra de en stark mur, hvilken fienden icke så lätt kan genomtränga, också inrätta de en tillflykt i hvilken de som förut hafva missbrukat bränvin, och lupit mot deras förderf, kunna få en säker hamn, när de övergifva förtärandet af rusgifvande drycker. De som sjelfva afsäga sig bruket af ofta nämnde dryck gagna sin egen helsa, och exempel göra likaledes någonting för andras väl — men då flera förena sig så utgöra de mera för allmänheten. Låtom oss alfvarsamt eftertänka, att hvad sak som helst som åstadkommit stora verk — intet kunde hafva haft så mycket framgång utan förening af många som voro öfverens om ändamålet. Se till exempel BibelSällskapet. Huru många millioner exemplar af den Heliga Skrift hafva icke blifvit utdelade genom förening af alla som önska utspridandet af Guds ord. Nu om hvar och en skulle säga — ja, Jag tycker mycket

om ändamålet. Jag skulle fröjda mig om alla mina medmenniskor i landet, ja på jorden, hade en Bibel och kunde läsa den. Jag läser den sjelf dagligen och hoppas många göra detsamma, men Jag vill intet inträda i sällskapet, Jag vill icke komma framför allmänheten såsom en Bibel-vän. Jag frågar, om alla som nu tillhöra Bibelsällskapet hade talat på detta sätt — hvad skulle väl hafva blifvit uträttadt — visserligen ingen ting. Deras Bibel kärlek och nit för dess utspridande tjenar till intet. Åter — se på Missionärsällskaper. Deraf finnes mången i verlden. Må det mig tillåtas att tala om ett som Jag känner väl, det som skickat mig till min härvarande bestämmelse. Vi hafva tvåhundrade och trettio Missionärer utomlands, omkring tvåhundrade ibland hedningarne, och förlidet års sammanskott för detta ändamål gick till öfver femtiotusende pund, öfver 700,000 R:dr B:co. Mer än hälften af denna summa samlas genom en liten offring af en penny — eller 3 skilling banco hvar vecka — den ringa afgiften ersättes genom antalet af personerna. Nu om hvar och en skulle säga, ja, Jag älskar Evangelium — det är min sällhet, mitt hopp — och Jag önskar att alla hedningar måtte få höra om återlösningsverket genom vår Frälsare och genom honom blifva saliggjorde; men Jag vill icke förena mig, Jag vill stå ensam och göra hvad Jag kan; hvad skulle väl i sådan händelse uträttas, ingenting. Kanske en rik och gudfruktig man finnes, som vill bära bekostnaden för en Missionär, likväl kan man icke vänta sig det. Men, att icke tala om de öfriga sällskaperna, hvar skulle då de tvåhundra och trettio Missionärer kunna verka, som nu arbeta i vår Herres vingård? Jag vill icke trötta eder mina vänner, men sen eder blott omkring på alla föreningar som ni känner. VetenskapsAcademien — Academien för de Fria Konsterna o. s. v., och frågen hvad kan åstadkommas utan förening. Nu veta vi också att Bibel- och MissionärSällskaper förena sig intet så mycket för att få många namn utan hellre att samla penningar — om de kunde få tillräckligt penningar ändå, så behöfdes intet mer än en Styrelse bestående af tolf eller tjuge personer. Men Nykterhetsföreningar behöfva intet så mycket penningar som namn. Man kan befordra Bibel- eller MissionärSällskaper om man skickar penningar till Direction och namn är icke så nödvändigt — men ingen kan befordra vår förenings ändamål så länge hans namn ej finnes i Matrikeln — och Jag hoppas ingen vill tala om sin önskan för vår framgång så länge han icke vill inträda. Men säga några — vi äro nyktre förut och kunna således nu hålla oss utan förbindelse. Nå väl — ni ären just de som vi behöfva — derföre att vi kunna lita uppå sådant med förtröstan att de aldrig skada saken. Om ni alltid varit nyktre och kunnen säkert förblifva det — så är det mycket lätt för eder att afsäga eder helt och hållet allt förtärande af bränvin — och be-

tänken att inträdet i denna förening sker icke så mycket för eder egen nytta skull — som för de många tusendes, hvilka genom bruket af denna afgrunds dryck förstöra sig. För deras förbättring söka vi förening af alla som äro nyktra för att visa dem vägen till nykterheten genom detta factum, att man mår och befinner sig bättre utan att smaka bränvin. Men, säga andra, nog kunna vi låta bli att supa men det synes någonting förnedrande att lägga ett band på oss — genom upptecknandet af våra namn. Nykterhetsföreningen pålägger inga band utom öfvertygelsens — och verkan af dess åtgärder blifver sålunda: genom meddelad upplysning kommer Jag till den försäkran att bränvin är ett förgift — och en sak hvilken mer än någon annan skadar mina landsmän hvarföre Jag med orubbeligt beslut afsäger mig det. Men dernäst frågar Jag, huru kan Jag göra min öfvertygelse mest verksam på andra. Svaret är ju det, att Jag går i förening med de lika sinnade — och tillsammans med dem utsprida ljus och förmaning. Och nu, finnes der väl för det första någon ting förnedrande deruti att Jag bortlägger ett förgift — eller för det andra att Jag sammanfogar min inflytelse med andras som ega samma öfvertygelse. — Men några synes vara rädda att visa sig besynnerliga och afhålla sig ifrån bränvinssupande — der andra bruka det måttligt — och ehuru öfvertygade om dess skadlighet både för enskild helsa och Samhällets väl, blygas att förklara sin öfvertygelse och verkställa den. Men är det manligt att tillåta oskälig blygsamhet locka oss till en sak som visserligen skadar — och om det är så att vi till följe af vårt afhållande ifrån bränvin ådraga oss gäckeriets tomma, dåraktiga åtlöje, hvad betyder det — hvad gäller det, när vi veta att det är helt och hållet oförtjent, — hellre ömka dem, hvilka äro så fastbundne med köttsliga kedjor, att de förmå ej slå sig lösa från en ovana, som är alldeles oförsvarlig. Och tillåten mig att sluta med en vigtig påminnelse. Bränvin är Sveriges största fiende — eger jag då namn af Patriot om Jag visar vänskap mot mitt lands största fiende — om Jag dageligen umgås med den — ja till och med söka locka andra till att visa samma vänskap. Om Jag vill förtjena namn af Patriot måste Jag förblifva en fiende emot mitt lands fiender — och gerna deltaga uti hvarje åtgärd som kan tilbakadrifva denna fiende. Om derföre I afsägen eder bränvin — och händelsevis komma ibland dem som vill framhärda att supa — i stället för att blygas — varen glade att I icke ären bland deras antal — och utmärken dem såsom de personer hvilka bibehålla vänskap med hela landets grufligaste fiende. I stället att inträda bland dem förenen eder med nationens sanna vänner hvilka bemöda sig att hejda denna glödande ström — hvilken hvar som helst den flyter — förstörer allt hvad godt heter. Och I Christne, som känner hvad det är att åtnjuta umgängelse med en Himmelsk Fader, anropen honom om hans nådiga bistånd och välsignelser att detta prisvärda

företag må ega lycklig framgång till dess allt det onda som förhindrar hans rikes utspridande är skaffadt ur vägen — och detta land blifva uppfyllt med en ren och lefvande gudsfruktan.

3. *Nykterhetstal.*

(1832.)[1]

Då det mig tillåtes att inför denna höga närvaro yttra några ord — får jag allraförst förklara min glädje öfver den nåd som vederfarits nykterhetsväsendet, i det en Konglig person täckes bivista en dess sammankomst — ett värdigt efterdöme, som vi önska måtte med verksamhet gå ut ifrån Svea land, och blifva efterföljdt hos många andra nationer. I detta land borde nykterhetens vänner hoppas framgång då landets Fader utgifvit en så öm uppmaning som vi hafva läst, — och då landets störste broder och vän gifver sitt offentliga bifall till våra bemödanden, hvaraf landets ädlaste tvifvelsutan skola finna sig uppmuntrade att befrämja nämnda bemödanden och känna sig hedrade af deltagandet uti en så god och nyttig sak. — I djupaste ödmjukhet anhåller jag att Sammankomsten täcktes öfverse med de fel i språk eller framställningssätt, som härleda sig ifrån min ännu ofullkomliga bekantskap med landets tungomål och stil.

Nykterhets-Sällskaperna påstå att spirituösa drycker under ingen omständighet som helst böra, såsom en vanlig förtäring, begagnas. De kunna icke föreställa sig att någon upplyst menniska skall vara så förmäten att hon säger: — emedan den Heliga Skrift tillåter vinets bruk hvilket också är rusgifvande — är det ock lofligt att sätta i dess ställe hvilken annan rusgifvande dryck man behagar. Om man antager att en dryck upptäckes och tillverkas i morgon, som är 100 gånger mer rusgifvande än det starkaste Bränvin — vill då en enda klok menniska genast ställa den på sitt bord och bjuda den åt sina gäster och barn? Den omständighet att alkohol finnes uti vissa viner, utgör ingen ursäkt för bruket af bränvinet, som är idel alkohol blandad med vatten, — ty det är bevisligt att den alkohol som finnes i viner, är till en del neutraliserad genom

[1] Infört i Stockholms Nykterhets-Härold $^{18}/_{3}$ och $^{1}/_{4}$ 1833, sålunda rubricerat: »Måttliga Supare, orsaken till Dryckenskap; ett Tal, hållet i H. K. H. Kronprinsens höga närvaro vid Stockholms Nykterhetsförenings Extraordinaira Sammankomst den 15 December 1832, af Pastorn vid Engelska Församlingen G. Scott». I Di, p. 186, förekommer följande anteckning för samma dag: »In the evening had the earthly honour of delivering aplain faithful address against any use of ardent Spirits — before H. R. H. the Crown Prince».

andra ämnen med hvilka den är förenad — eller med andra ord, det är bevisligt att vin och brännvin äro af alldeles olika beskaffenhet. — Just detsamma argument som framställes att ursäkta brännvinets bruk, såsom ett allmänt lifsmedel, torde med lika skäl användas på opium. Men skola vi gilla ett sådant utlåtande från en Turk som detta, nemligen: »Vin, som är en rusgifvande dryck, blef begagnadt bland Judarne, och Bibeln förnekar icke dess bruk, — derföre är det rätt och passande för oss att nyttja opium, ty opium är likaså rusgifvande». Ett sådant resonerande skulle synas för oss alldeles orimligt; icke dess mindre finnes det mer skäl uti detta än uti försvaret för spirituösa dryckers bruk — ett Samfund af Opiiätare skulle vara uti en mindre beklagansvärd ställning än ett samfund af brännvinssupare. Opium verkar hufvudsakligen på inbillningskraften. Brännvinet deremot verkar på sinnesrörelserna, eller böjelserna och lustarne. Opiiätaren är väl en odugling — Brännvinssuparen en galning. Opiiätaren sätter sin rygg till väggen och är förtjust öfver syner uti andra verlden. Brännvinssuparen är ett otygladt vilddjur som sprider förderf allt omkring och säger: »Jag gjorde det i mitt skämt». Än mer, Opium är en naturlig produkt och ätaren deraf torde åberopa Bibelns ord: — »allt det Gud skapat hafver är godt och intet bortkastandes, som med tacksägelse tagit varder,» — men deremot är Brännvin ingalunda något af det Gud skapat, alldeles icke någon Guds gåfva — utan med konst framalstradt af menniskor, genom ett lika konstigt som ovärdigt förderfvande af sund och nyttig föda, för att frambringa en dryck oduglig för alla lifvets verkliga behof — men nog verksam, att förhindra det allmänna goda Gud gifver oss (eller rättare sagdt) anförtror åt oss, Säd och Potates. Angående dessa, likasom alla andra hans anförtrodda gods — äro vi blott Hans fogdar, och skola säkerligen och snart nog göra räkenskap för vårt fögderi. Ack! hvad för räkenskap skola då de väl aflägga, som hafva förvandlat Guds goda och välsignade gåfvor till ett allmänt förderf? — eller hvad skola de säga som medelst sitt förtärande af denna bedrägliga förvandling, hafva godkänt en sådan ogerning? Brännvin en Guds gåfva! Ack tvertom — det är en bland de mångfaldiga Djefvulens listgrepp att förvända Guds gåfvor till stridsvapen emot Gud sjelf — men här heter det »och ändock Gud hafver öfversett här till dags sådan fåvitskhet, förkunnar Han dock nu menniskorna att alla allestädes skola bättra sig».

Många fromma män i England blefvo förhäpne öfver den sanningen att sjette delen af en viss Apothekares kunder voro opiiätare — dock väckte det icke någon synnerlig uppmärksamhet, att en stor del af samhället der de lefde, rusade fram på förderfvets bana, till följe af spirituösa dryckers verkan. Hvarföre då denna liknöjdhet angående den ena saken — och uppmärksamhet på den

andra, när i vissa afseenden deras beskaffenhet och verkan kunna jemföras, ehuru som sagdt var, man finner att just den sak som väcker minst uppseende, är mest skadlig. — Brännvin och Opium äro beggedera narkotiska eller döfvande — beggedera verka till sömnaktighet och sanslöshet. Om opium förtäres i stor qvantitet följer genast denna verkan med sådan våldsamhet att lifvet utsläckes — äfvenså är det med Brännvin. Om opium intages blandadt eller i smått — så åstadkommes dess verkan mer indirekt — det vill säga — i början uppväckes en ovaraktig retelse och dernäst följer sömnaktigheten, — på samma sätt förhåller det sig med brännvin, — hvarjemte ligger en källa till mångfaldige bedrägliga tankar som äro gängse ibland menniskor. Medan nemligen retelsen fortfar, inbillar man sig må bättre, vara starkare, varmare, mindre mödad, och så vidare, till följe af sin bränvinssup. Men ack! deras ögon hafva blifvit igenlyckta för den ådagalagde sanningen — att så snart som denna ovaraktiga retelsen farit sin skyndsamma väg, är man lämnad uti en sämre belägenhet än förr — och att varje sådan retelse köpes på bekostnad af en verklig förminskning i kroppsstyrkan — och att en förökad qvantitet af retelsemedlet måste nyttjas en annan gång, för att tillvägabringa samma effect. Hvar enda sådan retelse ådrager en motsvarande vanmakt, och i mån af retelsernas grad och idkelighet blifver lifskraftens aftynande större. — Är det då rätt och passande att en så beskaffad sak bör vara i så allmänt bruk, och hafva vi icke att frukta för allahanda olyckor, då en sådan sak finnes i allas händer, och begagnas efter smak eller ovana, eller behag. Men tyvärr vi äro icke öfverlemnade åt idel Theori i hvad detta ämne beträffar. — Häfderna lära hvad hvarje klok menniska bör använda till nytta. — Ända ned till sextonde seklet voro spirituösa drycker kände endast som medicin — och knappt hava två århundraden förflutit sedan de blefvo ansedda för allmänna lifsmedel. Alla göromål företogos — i alla samqväm herrskade anständig munterhet, bland våra förfäder, lika så väl, måhända bättre än nu — utan en dryck, af hvilken deras barn nu supa upp årligen vida mer än tjugutvå millioner kannor, och ingen förmår bevisa att dryckenskap var så rysligen allmän och rådande då som nu. — Denna sällsynta och kostsamma vara, blef i förstone utminuterad såsom medicin och förmodeligen såld af Apothekaren för ett ganska ansenligt pris. — Gifve Gud att den aldrig hade kommit undan Apothekarens vård! Förordnadt af en Läkare såsom medicin, kunde brännvin vara nyttigt, men när det går ut ibland Allmänheten, är det förvändt ifrån dess rätta ställe, och de sju yttersta plågor skola icke svårare förhärja jorden. När det brukas allmänt, ehuru måttligt, blifver kroppen van dervid och dess medicinala egenskaper duga till ingenting. Frankrike insåg skadligheten av denna dryck

— under Ludvig den XII och hans efterträdares regeringar. Den förre gaf för första gången i verldens historia tillåtelse att spirituösa drycker skulle få distilleras i stor skala — och sådana voro de rysvärda följderna, att efter 22 års förlopp blef hans efterträdare nödsakad utfärda stränga lagar, för att om möjligt befria sina undersåtare ifrån fylleriets förödande verkningar. Detta Lands erfarenhet framlägger ett dylikt exempel såsom bekräftelse till de bevis att Bränvin kan [o]möjligen utan fara begagnas bland lifvets förnödenheter. — Om jag rätt erinrar mig, var det år 1783 som Gustaf den III vidtog vissa åtgärder till förmån för Bränvinets tillverkning och konsumtion, hvaraf följden blef den att Bränvinsinförandet gjordes anständigt, och alla de hvilka väntade sig någon förtjenst genom denna handel, tillade Bränvinet många goda egenskaper. Resultatet häraf fanns kort derefter, — dryckenskapen tilltog — allehanda olyckor uppkommo, och, om jag ej misstager mig, tillkännagaf samma Konung sin ledsnad öfver utgången af sina åtgärder och sin tillåtelse. Äro icke sådana historiska facta vigtigare än tusende argumenter? Deruti förefinnes skäl nog till att varna alla Philanthroper, alla Patrioter emot befrämjandet af Brännvinets allmänna bruk. Hvad för en bedröflig ställning har landet då ej iråkat, när det för en sund grundsats antages, att dess väl förkofras i den mån spirituösa dryckers konsumtion tilltager? — Detta måste vara en fruktansvärd grundsats, enär de flesta bland de förnämsta Läkare förena sig i denna öfvertygelsen: »att ingenting skall säkrare lända till allmän sundhet och helsa, än spirituösa dryckers totala afsägande. — Det måste vara en fasansvärd grundsats, då Presidenten af Sundhetscollegium i Irland låtit trycka, såsom resultatet af sin erfarenhet, »att om 10 unga män från och med sin tjugondeförsta födelsedag förtära hvarenda dag blott ett glas Bränvin, skola Åtta bland dem derigenom förkorta sin lefnad, tolf eller femton år.

Men om sådana åsigter äro ej nog kraftige till att förmå oss bannlysa Bränvinet från det husliga lifvet, så låtom oss betrakta några omständigheter som hafva följt på dess allmänna bruk — och här håller jag mig huvudsakligen till utländska uppgifter, emedan sammankomsten hörer väl ifrån andra talare om de inländska och det är vigtigt att veta detta factum, att verkan af Bränvins allmänna bruk är det samma i alla länder. Americanernas undersökningar i detta ämne förde dem till den öfvertygelse, att 3-fjerdedelar af all den fattigdom och alla de brott som befunnos vara begångna i landet, härledde sig ifrån Bränvinet. Icke allenast voro nästan alla deras Correctionister begifne på dryckenskap, utan de fleste hade i ett berusadt tillstånd begått de brott som förorsakat deras fångenskap. Slutsatsen af hvad som i England blifvit ventileradt angående denna sak blifver den, att 8 utaf hvart 10-tal

i landets häkten arresterade personer, blefvo uppmuntrade till och förhärdade i brott medelst fylleriet. Af 83 Correctionister som voro fängslade på ett ställe hafva allenast 12 förklarat sig varit nyktre när de verkställt de brott som ådragit dem denna dom. Derstädes gifves ty värr hus der tjuvar och röfvare blifva uppfostrade till sina rysliga göromål, och der är det vanligt att gifva hvar och en ett par glas Brännvin för att göra honom modig innan han far ut att förrätta sin syssla; det är en bevislig sanning att en stor del af alla mord äro verkställde af personer öfverlastade af starka drycker, och Försvararen af ett måttligt begagnande deraf, bör ej bortglömma att under det han tracterar sig sjelf och sina barn dermed eller trugar dem på sina tjenstehjon eller gäster, såsom en god och nyttig förtäring, är emedlertid kanske någon röfvare eller mördare sysselsatt med att genom samma retelsemedel bereda sig till våldsamma och blodiga missgerningar, hvilka, detta medel förutan, han skulle fasa för att verkställa. Det är tydeligen bevisadt att hälften af de olycklige som sitta på dårhusen måste tillskrifva sitt tillstånd, såsom en följd af starka dryckers förtärande, och icke alltid till följe af öfverdådig dryckenskap, utan i många händelser af hvad som torde anses för en måttlig förtäring, och sådan är Bränvinets skadliga verkan på menniskokroppen; sådan är mängden och beskaffenheten af de sjukdomar som det förorsakar, att det med rätta blifvit sagdt om Bränvinet, att det producerar flere sjukdomar än någonting annat. De förnämste Läkare hafva rent ut förklarat för verlden sin på vetenskap grundade opinion, att spirituösa drycker borde vara alldeles afsagde af friska personer såsom ett skadligt öfverflöd. Är det då rätt och passande, öfverensstämmer det med den christliga kärlekens lagar, och med vår pligt att förvara oss ifrån ondo, från äfven det som synes ondt och skadligt, att en sådan sak skall dageligen finnas på våra bord såsom bevis på gästfrihet, gifvas åt våra barn och tjenstefolk, tvingas på våra gäster, framhafvas vid våra sammankomster, och brukas vid alla tillfällen; en sak som tillvägabragt 3-fjerdedelar af all fattigdom och alla brott i landet, hälften af all galenskap och som år efter år bortrycker till en förtidig graf flere eländige offer än någonsin tio de mest dödande sjukdomar som angripa menskligheten. Det hufvudsakligaste redskapet till vår tids förderfliga dryckenskap är distillerad spiritus. Jästa drycker bidraga ock något till förderfvets verk; men den stora, grymma och rysliga förstöraren är Bränvin, och hvad är detta annat än ett konstigt påfund, ett förklaradt förgift af samma slag som opium, okändt i verlden på flera tusende år och allmänt begagnadt endast inom de sednaste två århundradena.

Hvem har då bragt denna dryck i detta allmänna bruk? Hvem har gjort en sådan fasansfull förändring i detta land, att Brännvin,

i stället för att finnas endast såsom en farlig medicin under Apothekarens vård, skall nu mera blifva fritt förtärdt vid alla tillfällen som ett nyttigt lifsmedel och bjudas ut af gästfrihet och vänskap vid alla högtider och strömma i floder ifrån Brännerierna? Hafva drinkare verkställt denna förändring? Hafva de i trots af de måttliges opinioner och handlingssätt bragt starka drycker uti allmänt bruk, och gjorde *de det* till ett behof och en tractering som borde allenast tillåtas under ett varsamt begagnande som en medicin? Hafva Drinkare gjort allt detta? *Alldeles icke.* Måttliga supare hafva tillvägabragt det, de hafva meddelt anseende och understöd åt superiets hela system och utan allt tvifvel äro de just de förnämste Agenter till dryckenskapens befordran och fortplantning. Detta är ett dristigt påstående och borde icke framställas utan säkra och oemotsägliga bevis på sannfärdigheten deraf. Sådana bevis äro icke svåra att anföra. Låtom oss betrakta beskaffenheten af Bränvinssupandet. Då denna production först gjordes allmänn, drucko väl alla, som förut smakade derpå, till öfverflöd? Vi anse det alldeles omöjligt. Nej kroppen måste genomgå en betydelig förändring innan den tål en stor qvantitet af Bränvin; derföre voro de som i förstone begagnade Bränvin, allenast måttliga supare, och hafva de icke börjat och fortplantat Bränvinets öfverflödiga förtärande? Jo visserligen. De falska begreppen om spirituösa sakers egenskaper, begrepp, som göras särdeles gällande af de måttliga, utgöra fruktsamma orsaker till dryckenskapslasten. Nästan alla medicinaliska goda egenskaper hafva blifvit tillskrifne bränvinet, och allmogen isynnerhet har fattat den tanken att hvilken sjukdom som helst måste vika för dess magt; till och med Läkare hafva blifvit vilseförda af denna fördomens och falskhetens flod; men de börja inse, och draga i betänkande följden av sitt misstag och ett ansenligt antal i England har allmängjort sin öfvertygelse att de med skäl bortlagt användandet af spiritus bland sina patienter, och det är icke nog af att de erkänna sin vilfarelse, utan de återställa också så mycket de förmå, sanningen mot en den mest fatala vilfarelse som någonsin fängslat menniskosinnet. Den falska idé om Bränvins goda egenskaper, som är hyllad och utbildad endast af de måttliga, att nemligen spirituösa drycker orsaka en hjertstyrkning, ett stöd och så vidare, ligger till grundval för hela tracteringens väsende, som har gjort tusendetals drinkare, och är just en väl arrangerad schola för Drinkares uppfostring. Huru kunna barnen frälsas, då de se sina föräldrar täfla med hvarandra i att truga rusgifvande drycker på sina gäster, då de se dessa drycker framställas vid alla tillfällen för att bidraga till munterhet, då de äro inöfvade i den lära nemligen, att förena dessa med alla högtider, glädjedagar och festiviteter; då de se dem intagna för att hjelpa matsmältning, att förekomma förkylning, att ut-

härda hetta och brist och möda; då de se dem lemnade åt tjenstehjon såsom bevis på ynnest, såsom ett medel att utstå ansträngningar, då barnen sjelfve undfå dem såsom prof på faderlig eller moderlig tillgifvenhet, och då hvar enda dag de åskåda spirituösa drycker, gjorde till en oundvikelig beqvämlighet eller nödvändighet i hushållsangelägenheter, och då alla lifvets nöjen äro förenade dermed. I stället för att förvåna oss öfver mängden af Drinkare, borde vi helldre undra derpå att några hafva undflytt de idkeliga frestelser till dryckenskap som just de måttliga framställa hvar dag. O! att Fäder och Mödrar kunde förmås att ej längre ställa frestelsen framför sina barn. O! att Husbönder och Matmödrar insågo skadligheten deraf, att genom oförståndig gifmildhet uppfostra sina tjenstehjon till fylleriet. O! att de måttlige af hvarje grad ville i Guds namn ej längre upprätthålla de falska opinioner och förderfliga handlingar, hvarigenom det uppväxande slägtet är bekant gjort med drinkarens dryck och hvarigenom en generation af Drinkare beredes för att upptaga de platser som göras ledige genom de förras förtidiga hädanfärd. Spirituösa drycker äro onyttiga till alla lifvets egenteliga behof; hvarföre då skada någon, för att tillfredsställa ett ovärdigt begär, äfventyra i någon måtto både kroppens och själens hälsa? Ett omåttligt, tillfälligt bruk befordrar ett oaflåtligt måttligt bruk, och ett oaflåtligt måttligt bruk är raka vägen till omåttlighet. Ack! hvarföre vill då någon ställa på sin eller på sina anförvandters väg en frestelse, som är snart sagdt oemotståndlig, hvilkens förödande verkan har förnärmat många husliga kretsars frid och sällhet? Ett vanligt ehuru måttligt begagnande af Bränvin, är icke allenast öfverflödigt och frestande, utan verkeligen skadligt; kroppen får derigenom en fallenhet för smittsamma och andra sjukdomar, och många hafva blifvit beröfvade sin helsa, utan att ens ana att Bränvin var orsaken dertill. Ett ovanligt måttligt begagnande sanctionerar, upprätthåller och fortplantar falska föreställningar om Bränvinets natur och egenskaper, och tillvägabringar en förvrängd smak, hvilken fordrar *starkhet* såsom hufvudfördel i alla slags drycker. Hvarföre och huru länge skall det då förblifva en oförneklig sanning att största orsaken till dryckenskap är just den omständigheten att personer, som synas hafva afsky derföre, behålla spirituösa drycker i sina hus bland lifvets förnödenheter? Om äfven alla Bränvinets förmenta förmåner voro verkliga, skola de dock icke för ett enda ögnablick kunna ställas i bredd med de oberäkneliga olyckor de hafva i fordna tider utgjutit öfver en syndig verld. Olyckor, som måste fortfara så länge de måttliga fortsätta att försvara ett måttligt begagnande deraf. Låt den från lifvet bortryckta Drinkarens efterlemnade torftiga, eländiga Enka och barn uppräkna Bränvinets förträffligheter, och jag skall intet frukta för resultatet. Ett måttligt bruk af Bränvin gifver anstän-

dighet och anseende åt superiet och förhindrar verlden åskådandet af dess rysliga och mördande beskaffenhet. Om de måttlige vilja förena sina uppmaningar och sitt uppförande i afseende på bruket af Bränvin, då skall samma verkan som alstrat och ledt Bränvinssupandet till dess nuvarande skadliga höjd, alldeles utrota det. Att då åstadkomma en sådan verkan, att med beslutsamhet sammanfoga och styra den till förmån för nykterheten, är ändamålet med Nykterhetsföreningar. En naturlig och välgrundad princip för dessa föreningars verksamhet är en total afsägelse af starka drycker, och ett med lära och lefnad stadgadt motarbetande af alla de villfarelser som befordra fylleriet; en sådan afsägelse bryter icke mot någon hvarken Gudomlig eller mensklig lag, äfven om vi medgåfvo att spirituösa drycker äro goda och nyttiga (hvilket icke är förhållandet); ty äfven med ett sådant antagande är total afsägelse, icke endast loflig utan jemväl berömlig; ty Guds ord medelst en tillämpning af den allmänna Christliga kärleken just på denna omständighet förklarar: »Godt är dig att du äter intet kött, eller dricker intet vin, ej heller något der din broder stöter sig på eller förargas eller försvagas». Bränvinet är alldeles förvändt ifrån dess egenteliga bruk då det nyttjas som ett allmänt lifsmedel, och allt bruk deraf, utom i medicin, är ett missbruk. Den vara som gjort, som ännu görer, och som efter all förmodan, skall än vidare göra oberäkneligen mer skada än den någonsin eller möjligtvis kan göra godt, borde bannlysas ifrån hvart hushåll. Det är ju klart, att en förening af alla som så tänka, måste verka mer för ändamålet än enskilta personer; men vi mötas ofta af detta inkast: att ingå i förbundet är att lägga ett förnedrande band på oss och förnärma den menskliga friheten. Förhållandet är likväl just motsatsen. Är icke det ett förskräckligt band, som håller så många upplyste och förståndiga menniskor fångne vid en Bränvinssup, hvilka, ehuruväl de äro öfvertygade derom, att denna dryck är snarare skadlig än nyttig och dagligen tillvägabringar oberäkneliga olyckor, likväl äro så fängslade af Bränvinssmaken, att de förmå ej slita sig lösa, utan taga sin tillflykt till inconseqventa ursäkter hellre än öfvergifva denna träldom. Nykterhetsföreningår försöka att befria sina medmenniskor ifrån ett slafveri, som har förblindat, försvagat och förderfvat flera än man hinner uppräkna. Vi bedje derföre alla att fatta mannamod och sönderslita ovanans förnedrande band, och såsom bevis på sin beslutsamhet, underteckna de reglor hvilka utgöra blott en förklaring, att de undertecknade *vilja vara frie ifrån Bränvinets nesliga träldom.*

4. *Predikan.*

(1833.)[1]

Några ord om Wesleyanska Methodisterna.

Ehuru afsigten med denna lilla Skrift egentligen är, att inför allmänheten framlägga Wesleyanska Methodisternas Lärosatser, sådana de i Engelska Kapellet i Stockholm blivit föredragna, torde det icke wara onyttigt, att såsom inledning låta några historiska underrättelser föregå, beträffande detta samfunds namn, ursprung, egenskap m. m.

Med Methodister förstod man i början en wiss LäkareSekt, som praktiserade efter en wiss method. Sedermera öfwergick detta namn i en helt annan bemärkelse till wissa polemiska författare i den Katholska Kyrkan i Frankrike, hwilka genom en ny dialektisk method förstodo att sluta striden med Protestanterna. Och under Oliver Cromwells tid började man i England äfwen så kalla Puritanerne eller det parti, som bemödade sig att rensa den Reformerta Kyrkan ifrån Katholicismens lemningar. Ifrån den tiden blef namnet Methodist ungefär såsom hos oss namnet Pietist en allmän benämning på alla, som utmärkte sig genom samwetsgrann gudaktighet i sin wandel och genom nit i sina bemödanden till andras bästa. Såsom sådana utmärkte sig isynnerhet några fromma unga Theologer af den Reformerta Biskopliga Kyrkan, hwilka i Oxford 6 till antalet hade förenat sig, att i Gudaktighets öfningar, studier och tidsfördelning följa en wiss regel eller method, i enlighet med Christendomens föreskrifter, och att isynnerhet egna sig åt christliga kärlekswerk. Ifrån dessa aktningsvärda män härleder sig det samfund, som företrädeswis är kändt under namn af Methodister; och kallas de Wesleyaner till skillnad från de Methodister, som slöto sig till Herr Whitfield och med honom bibehöllo Calvins lära om det owillkorliga Nådawalet. Följande är i korthet de Wesleyanska Methodisternas historia:

Predikanten John Wesley, (född d. 17 Junii 1703,) plägade under sin wistelse i Oxford hwarje wecka några aftnar sammanträda med ofwannämnde med honom likasinnade Theologer för att till gemensam uppbyggelse läsa det Nya Testamentet på grundspråket. Dessa sammankomster började 1729, och korrt derefter företog sig det fromma sällskapet att besöka fängelserna och hospitalerna i Oxford, för att upplysa och trösta de okunniga och nödställda. Sedan Wesley wunnit Philosophiae Magister-graden samt tillträdt en lön såsom föreståndare för Lincolnska Nationen wid Uniwersitetet (*Fellow of Lincoln College*), fortfor han, att såsom af den Engelska Kyrkan ordinerad prest predika Christi öfwerswinneliga rikedomar. Hans hjerta war djupt rördt och hans helga nit wäcktes af den bedröfliga liknöjdhet för all lefwande Christendom och den benägenhet för all slags ogudaktighet, som den tiden war så rådande; ty Evangelium blef så sällan predikadt, trott och efterlefwadt. Någon tid förkunnade han den rena Sanningen i den rådande eller Biskopligt Reformerta Kyrkans tempel, men den tidens werldsligt sinnade presterskap kunde icke tåla hans wäckande predikningar, och afundades det stora tillopp och bifall han wann hos allmänheten: ehuru han aldrig for ut emot någon af sina embetsbröder, wägrade de honom likwäl slutligen tillträde till sina predikstolar. Nu war för honom ingen annan råd, än att antingen upphöra att predika, eller gå ut på gator och gränder, wägar och gårdar och nödga alla att komma, Luc. 14: 21, 23. Genom Guds nåd walde han det sednare, och förkunnande nådens budskap ofta för 10, 15 till 20,000 menniskor på en gång, blef han ett kraftigt Herrans

[1] Publicerad i en broschyr med så lydande titel: »Några ord om Wesleyanska Methodisterna och deras lärosatser». Sthlm 1833. Jfr Di, p. 194. Predikan har som inledning här bifogade »Några ord om Wesleyanska Methodisterna».

redskap att göra Hans werk lefwande Hab. 3: 2; och werkningarna deraf spridde sig till alla trakter af England, och wisa sig nu i de aflägsnaste delar af werlden. Ja de fromme ibland den rådande Engelska Kyrkans presterskap erkänna med glädje, att hon för sitt närwarande lifaktiga och lyckliga tillstånd isynnerhet har att tacka Wesleys outtröttliga bemödanden. Huru stort hans inflytande warit på bildningen och fortgången af Bibel- Missions- och andra wälgörande Sällskaper derom kunna wåra läsare finna en interessant framställning i nedanberörda arbete.[1]

Gränsorna af denna wår korta uppsats medgifwa icke, att lemna en omständlig berättelse om denna Guds mannens kanske oförlikneliga arbeten och framgångar. I nära 62 år höll han hvar wecka i medeltal 9 predikningar; reste årligen 700 till 1000 Svenska mil; författade, öfwersatte, förkortade och utgaf en owanlig mängd religiösa böcker, och afled i god ålder af 88 år d. 2 Martii 1791, ödmjukt bekännande sig blott hafwa warit en onyttig tjenare, Luc. 17: 10, men fröjdande sig i hoppet om en herrlig odödlighet genom Jesu Christi förtjenst och försoning.

Korrt efter sedan han begynnte predika Evangelium med kraft af höjden, blefwo många wäckte utur syndens sömn, och började fråga efter wägen till Zion och wända sig dit. Jer. 50: 5. Detta gaf anledning till en egen plägsed hos denna församling, och som blifwit mycket misstydd. Som Herr Wesley icke hade tid att samtala med hwar och en person särskilt som behöfde hans råd i salighetens sak, så kallade han alla sådana tillsammans på wiss tid att underwisa dem och bedja med dem. I den mon antalet ökades, blef det nödwändigt att bestämma wissa sådana sammankomster och att förordna passande personer till deras ledning. Afsigten dermed war aldrig att draga någon ifrån den rådande Engelska Kyrkan, utan att göra alla till wärdigare medlemar af densamma. Olyckligtwis wille denna Kyrka icke antaga någon sådan förbättring genom Herr Wesleys och dess anhängares åtgärd, utan satte sig emot och förföljde dem i alla riktningar. Följden blef, att de Wesleyanska Methodisterna emot sin afsigt måste blifwa en särskildt församling med egna Prester, Kyrkor och Gudstjenster.

Bruket att hålla weckosammankomster till gemensam uppbyggelse fortfar ännu, och genom Guds wälsignelse hafwa de gjort tusende heliga och sälla i tiden, och gjort dem skickliga att möta döden utan fruktan, och att hellre åstunda skiljas hädan och wara när Christo, hwilket ock mycket bättre är, Phil. 1: 23; och i sanning kunde sådana goda frukter icke komma af ett ondt träd. — Enligt de sista underrättelserna är antalet af de Wesleyanska Methodisterna i hela werlden följande, neml. Prester 3,057; öfrige Medlemmar 801,680. Af dessa äro 211 Prester såsom Missionärer anställda isynnerhet i Hedniska länder, och 42,743 andra medlemmar af Samfundet räknas i Missions-orterna.

Wi slute dessa anmärkningar med anförande af Herr Wesleys egen beskrifning af berörde Samfund: »Ett Sällskap af menniskor, som följa samma form, och söka gudaktighetens kraft, förenade för att tillsammans bedja, anamma förmaningens ord och waka öfwer hwarandra i kärlek, på det de måtte hjelpa hwarandra inbördes att befordra sin salighet» — och som de till ernående af detta stora syftemål bygga på Skriftens grundwal och följa Skriftens bud, så kunna de ödmjukt fortfara att hoppas wälsignelse af Honom, som allena wäxten gifwer. 1 Cor. 3: 7. Författaren af dessa anmärkningar begagnar tillfället att tacksamt erkänna den wälwilja, han nästan oföränderligt erfarit alltsedan sin ankomst hit; och, ehuru han någon gång oroats af swärmares och willfarandes missledda nit, har han dock orsak, att tacka Gud, att hafwa arbetat icke alldeles fåfängt, ej heller onyttigt förtärt sin kraft, Es. 49: 4; och han känner sig uppmuntrad, att ännu framgent nitälska för sina Swenska Christna Bröders

[1] Herr Prosten Häggmans Tal wid Evangeliska Sällskapets Allmänna Sammankomst i Stockholm den 17 Martii 1812.

ewiga wälfärd, i hopp att Gud, som hittills warit med honom, äfwen hädanefter skall wälsigna honom. Nåd ware med allom, som wår Herra Jesum Christum rättsinneliga kär hafwa: Amen. Eph. 6: 24.

Utdrag af en Predikan, framställande Wesleyanernas åsigt af Christendomens grundläror, hållen i Engelska Kapellet i Stockholm, d. 13 Februari 1833, af Geo: Scott.

Texten: 2 Tim. 1: 13,

»Håll dig efter de helsosamma ords eftersyn.»

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

1. *Tro wi att ett oändligt wäsende gifwes, som är alla warelsers upphof, och hwilket wi kalle Gud:* en ewig sjelfrådande, sjelfbestående Ande, som uppfyller gränslösheten med sin närwaro, eger all makt, är oändeligen wis, helig, rättfärdig och god. Han är ock alltings skapare och uppehållare, och kan omöjeligen fela eller misstaga sig; ty hans kunskap är fullkomlig: och emedan hans egenskaper äro öfwermåttan wälgörande, så kan Han omöjeligen göra något, som icke är wäsendtligt och ewigt rätt och godt. Denna stora Gudens tillwarelse skönjes af werldens underbara sammansättning, som öfwer allt röjer den största wishet och makt. Men fullständiga begrepp om Hans fullkomligheter och egenskaper hämtas allenast af Hans heliga ords urkunder. Enligt dessa är det endast en Gud; och denna enda Guden uppenbarar sig såsom Fader, Son, och Helig Ande, såsom Apostelen Johannis yttrar i 1 Ep. 5: 7, »Tre äro som wittna i himmelen, Fadren, ordet och den Helige Ande: och de tre äro ett». Det är icke af nöden ej eller rådligt, att söka uttyda denna djupa och heliga hemlighet. Men att de heliga Skrifterna omtala Fadren, Sonen eller ordet, och den Helige Anda, är en sanning, som bestrides allenast af de okunniga eller fördomsfulla; och ehuru obegripeligt sättet, hwarpå Treenigheten existerar kan wara, så är sjelfwa läran derom tydeligen uppenbarad, och utgör Christendomens egenteliga grundwal.

2. *De heliga Skrifterna äro den enda tillräckeliga och godkända regel för wår tro och wandel.* Wi påstå icke, att ingen ting är sannt utom Bibelen, men att ingen ting kan göras till en oumbärlig trosartikel, som icke är der uppenbaradt. Menniskors meningar och upplysningar kunna wara sanna och hafwa sitt wärde, deras stadgar och reglor wara ganska nyttiga och passande; men ingenting kan åläggas såsom nödwändigt att tro, eller göras till medel för wår salighet, om icke det blivit oss tydeligen uppenbaradt i den heliga Boken. När frågan är, om wår salighets wigtiga ämnen, så är det icke menniskans godtycke, utan Guds underwisning som skall utgöra rättesnöret för wår tro och wandel.

3. *Menniskan blef skapad af Gud, och begåfwad med odödlighet, fullkomlig rättfärdighet, helighet och sällhet;* och huru kunde det wara annorlunda, då Gud skapade henne »sig till ett beläte» 1 Mose 1: 27. Men menniskan egde också fri wilja, och ställdes under ett bud eller en lag, hwilken hon hade makt och frihet, antingen att åtlyda eller öfwerträda. Hon gjorde ty wärr det sednare, och genom denna sin ohörsamhet, och otacksamhets gerning, förlorade hon sin första fullkomlighet; hela hennes wäsende blef af synden förnedradt och besmittadt, och Adam den förste mannen fortplantade detta moraliska förderf till alla sina afkomlingar. Så blef det moraliska onda orsaken till allt naturligt ondt. Med öfwerträdelsen infördes i werlden icke allenast alla de lidanden som här trycka oss, utan ock döden som förstörer wår jordiska warelse, såsom Apostelen säger: »Genom ena mennisko är synden kommen i werlden, och för syndens skull döden» Rom. 5: 12. Tillwarelsen af det moraliska förderfwet kan hwar och en af egen erfarenhet snart förnimma; ty om man upprigtigt betraktar sitt eget hjerta, så måste man medgifwa, att det warit och ännu är uppfyldt med oordenteliga och onda begär och böjelser, besmittadt med högfärd, otukt, girighet och ondska. Ogudaktighetens öfwerhandtagande är också ett bewis, lika klart som rysligt att menniskorna till naturen äro förderfwade; menskligheteńs historia är till största delen en historia om ogudaktighet. Under hwarje tidehwarf i hwarje land, bland wildar och civiliserade finna wi: att den naturliga menniskan är förnedrad genom synden, fiendtlig emot sina likar, och uprorisk emot Gud. En sådan beskrifning är wisserligen förskräckelig, men den är enlig med Guds ord; ty der heter det: »Ett argt illfundigt ting öfwer all ting är hjertat;» Jer. 17: 9. »Hwar och en mun skall tillstoppas, och all werlden skall för Gudi brottslig warda», Rom. 3: 19. »Wi worom af naturen wredsens barn, såsom ock de andre», Eph. 2: 3.

4. *Gud öfwergaf icke menniskorna att förgås i detta fallna, syndiga och eländiga tillstånd;* ty Hans wishet uptänkte och Hans allmakt werkställde en herrlig förlossnings och salighets ordning, en plan som hade sitt ursprung i Guds gränslösa wälgörenhet, och blef werkställd af wår Herre och Frälsare Jesus Christus. Denna salighets ordning eller åtminstone så mycket deraf, som är nödigt och möjeligt för oss att begripa under wår förberedelses tid, finnes framställd i det nya Testamentet; men att fullkomligen fatta de werkningar af Gudomlig wishet, kraft och barmhertighet, som uppenbaras i menniskornas frälsning, är omöjeligt för oss här i werlden; ty i denna plan finnes hemligheter, »hwilka Änglomen ock lyster se», 1 Pet. 1: 12.

5. *Herren Jesus Christus, werldens Återlösare och wår heliga tros grundläggare är sann Gud.* Wi wete allt för wäl, att denna

lära bestrides af förmätna fritänkare, som upkasta onyttiga frågor, då de borde lyda, och disputera då de borde bäfwa. Men för oss är läran om Christi Guddom en oemotsägelig sanning, en wäsendtlig del af wår tros bekännelse, en grundlära som meddelar åt Christendomen dess rätta betydelse och höga anseende, och hwarförutan det hela skulle wara mörker och förbistring. »Gud war ordet; detsamma war i begynnelsen när Gudi, genom det är all ting gjord; och thy förutan är intet gjordt, det gjordt är.» Joh. 1: 1—3. Men det heter ock att genom »Sonen äro all ting skapad, som i himmelen och på jorden äro, synlige och osynlige, ware sig thron, eller herrskap, eller Förstadöme, eller Öfwerhet: allt är skapadt genom honom, och till honom. Och han är för alla, och all ting bestå i honom.» Col. 1: 16, 17. Och han säger om sig sjelf: »Jag är A och O, begynnelsen och änden, som är, som war, och som komma skall, den Allsmäktige.» Upb. 1: 8. Jemföre wi nu härmed Johannis märkeliga wittnesbörd: (1 Ep. 1: 1—3.) »Det som war af begynnelsen, det wi hafwe hört, det wi hafwe sedt med wåra ögon, det wi hafwe beskådat, och wåra händer handterat hafwa af lifsens ord: hwilket war när Fadren, och är oss uppenbarat, det förkunnom wi eder: — hwad kan wäl då klarare bewisa, än dessa och likartade Bibelspråk, att wår Herre och Frälsare, Jesus Christus, Guds Son är det ewiga ordet och således sann Gud. Men för oss menniskor och för wår salighet, blef detta ewiga ordet »Kött och bodde ibland oss», Joh. 1: 14. Således är Frälsaren menniska så wäl som Gud eller enligt Skriftens ord, »Gud uppenbar i köttet», 1 Tim. 3: 16. Wårt inskränkta förnuft är och förblifwer kanske alltid oförmöget att fullkomligen utforska denna stora gudaktighetens hemlighet, äfwensom föreningen af twänne naturer, den Gudomliga och den menskliga i Christi person. Men denna förening är icke dess mindre sann och werkelig, om wi tro det uppenbarade ordet, fastän wi ej förmå bewisa, huru och på hwad sätt den sker. Oräkneliga händelser i den naturliga werlden och i Försynens skickelser, som ådraga sig wår uppmärksamhet, winna ju wår tro och öfwertygelse, fastän wi aldrig kunna förklara många med dem förknippade omständigheter.

6. *Guds Sons lidande och död, utgör en egentelig, och fullkomlig tillfyllestgörelse, och försoning för menniskornas synder.* Om Frälsarens död föreställes såsom ingen ting widare, än en wanlig händelse, eller på det högsta som en Martyrs död, hwilken uppoffrat sig för sanningens skull; så borttages derigenom efter wår öfwertygelse allt som är wäsendtligt, synnerligt och tröstefullt i Christi religion. Sannerligen om icke Christi lidande och död utgör en werkelig och för oss tillräckelig försoning, så är det omöjeligt att söka försoning annorstädes; ty hwarest och huru skulle wäl eljest förlåtelse winnas för de brottslige utan förnärmande af Guds rättfärdighet

och helighet, emedan ett försoningsoffer nödwändigt måste wara willkoret. Det är oss obegripeligt huru menniskor kunna utesluta Christi tillfyllestgörelse twärt emot Guds ords tydeliga wittnesbörd, som säga: »Han är sargad för wåra missgerningars skull, och slagen för wåra synders skull: näpsten ligger uppå Honom, på det att wi skulle frid hafwa, och genom Hans sår äre wi helade.» Esaia 53: 5—6. Wi »warda rättfärdiga utan förskyllan, af hans nåd, genom den förlossning som i Christo Jesu skedd är, hwilken Gud hafwer satt för en nådestol genom trone i hans blod:» Rom. 3: 24—25. »Ty Christus led ock ena reso för synderna skull, rättfärdig för orättfärdiga; på det han skulle offra oss Gudi», 1 Pet. 3: 18. »Den oss älskat hafwer, och twagit oss af wåra synder med sitt blod; Honom ware äre och wälde, ifrån ewighet till ewighet: Amen.» Uppenb. bok. 1: 5—6. Ingen, den mest förwrängda förklaring kan beröfwa dessa Bibliska uttryck deras egenteliga mening och syfte, att öfwertyga oss om den glädjerika sanningen, att Christi lidande och död utgör en werkelig försoning för synden.

7. Uti »de helsosama ord» 2 Tim. 1: 13, efter hwilkas eftersyn wårt samfund håller sig, är det en wäsendtlig sak, att *Christus iche allenast hafwer låtit sitt lif till ett försoningsoffer för synden, utan ock gjort det för alla menniskors synder utan undantag*, och således Guds afsigt med återlösningen är: att Christi blods saliggörande kraft skall komma hela werlden till godo, så att genom hans blods utgjutelse Ewig Salighet werkeligen skall kunna tillfalla alla menniskor, och alla, om de wilja, deruti kunna deltaga. Att Gud af ewighet och owillkorligt skulle hafwa uteslutit någon del af menniskoslägtet från åtnjutandet af Frälsarens barmhertighet och förtjenst, är en satts, som icke hörer till wår bekännelse. Twärtom anse wi den så kallade läran om det owillkorliga nådawalet såsom en ryslig förolämpning emot den milde och wise Guden, när hwilken är intet anseende till personen. Wi fröjda oss öfwer sådana uttryck som dessa: »Så älskade Gud werlden, att han utgaf sin enda son, på det, att hwar och en som tror på honom, skall icke förgås, utan få ewinnerligt lif», (Joh. 3: 16); att »Jesus af Guds nåd skulle smaka döden för alla», (Eb. 2: 9); att »Han är försoningen för wåra synder: icke allenast för wåra, utan ock för hela werldenes», 1 Joh. 2: 2. Och jemföre wi med sådana språk läran om ett ewigt och owillkorligt nådawal eller en ewig owillkorlig förkastelse, så finne wi, att den måste wara ett foster af oförnuft, willfarelse och wantro.

8. *Wi äro rättfärdiggjorde inför Gud och återställde i Hans ynnest icke för några wåra gerningars skull, utan genom tron på Herran Jesum Christum, och genom den allenast.* Som alla goda gerningar äro en följd af den oss af Gud förlänta Nåden, så är det klart att dessa gerningar aldrig kunna anses såsom wår för-

tjenst, att wi med dem skulle kunna förtjena Guds nåd; och i sanning sjelwa uttrycket, att förtjena Guds nåd eller förlåtelse innebär en motsägelse. Man kan möjligtwis efter menniskosätt att tala, förtjena en wiss lön; men förlåtelse måste förlänas af nåd. Samma förhållande äger ock rum i rättfärdiggörelsen. Gud Fader har sändt en Frälsare, Herran Jesum Christum, som »kan ock ewinnerliga saliga göra dem, som genom honom komma till Gud», Eb. 7: 25, och tro wi på denna Frälsaren, d. ä. förlita wi oss med full förtröstan på honom om nåd och salighet, så förlåter oss Gud för hans skull alla wåra synder, ehuru mångfalldiga och styggeliga de än kunna wara, och upptager oss till sina Nådebarn, och sätter oss i ett gladt åtnjutande af sin kärlek. Så »trodde Abraham Gudi, och det wardt honom räknadt till rättfärdighet», Rom. 4: 3, och »medan wi nu rättfärdige wordne äro af trone, hafwe wi frid med Gud genom wår Herra Jesum Christum», Rom. 5: 1.

9. *De, som äro upptagne i Guds ynnest och nåd ega den förmån, att de äro försäkrade derom af den Helige Andas wittnesbörd i sina hjertan.* Endast dåraktig lättsinnighet eller fräckhet kan förleda en menniska till en falsk förtröstan eller säkerhet, fastän hon inom sig känner att hon icke eger frid med Gud. Och wi fråge huru kan någon äga och känna denna frid om icke den Gud, hwars rättighet allenast det är att förlåta, förlänar den? En syndares benådande är en sak, som afgöres inför himmelens domstol, och kan allenast intygas med hugswalelsen och friden af den Alrahögste sjelf genom den Heliga Anda. Men lyckligt, outsägligt lyckligt är det folk, som wi kunna tilltala med dessa Apostelens ord: »I hafwen icke fått träldomens Anda åter till räddhåga: utan I hafwen fått utkorade barns Anda, i hwilken wi ropa: Abba, käre Fader. Den samma Anden wittnar med wår anda, att wi äre Guds barn», Rom. 8: 15, 16.

10. *Emedan Menniskan af naturen är förderfwad och oren, så måste hon genomgå en märkelig förändring till böjelse och begär, till hjerta och själ, innan hon kan wara skickelig, att ingå uti heligheten och lycksalighetens ewiga boningar.* Denna andeliga wigtiga förändring kallas förnyelse, omwändelse, pånyttfödelse, omskapelse, m. m. Och en själ, som är på detta sätt född af Gud, född af höjden, undfår Christi sinne, Andans sinne, som är lif och frid, Rom. 8: 6; och dermed följer en helig och nyttig wandel samt alla rättfärdighetens fridsamma frukter. Så högst wigtig, så owillkorligt nödwändig är denna förändring, att inga kunskaper, ingen utwärtes anständighet, inga utwärtes gudaktighetsöfningar förmå ersätta dess uteblifwande: »Utan en blifwer född på nytt kan han icke se Guds Rike», Joh. 3: 3. »Utan I omwänden eder, och warden såsom barn, skolen I icke komma i himmelriket», Matth. 18: 3. »I Christo Jesu gäller intet, hwarken omskärelse eller förhud, utan ett nytt kreatur», Gal. 6: 15.

11. *Denna nya födelse och allt annat, som till lif och gudaktighet hörer, werkställes af den Heliga Anda.* Läran om den Heliga Andas werkning på menniskosjälen förkastas af ganska många i wåra dagar, såsom orimlig och swärmerisk. Men säkert är det icke mera swärmeriskt, att tänka, att den Heliga Anda förnyar, helgar och hugswalar en menniskas själ, än att tänka, att samma Ande skapat denna själ och förenat den med kroppen. Wi hänwise för öfrigt till Bibeln, wårt enda rättesnöre: Den talar i detta wigtiga ämne icke något twetydigt språk: »I ären aftwagne, I ären helgade, I ären rättfärdigade genom Herrans Jesu namn och genom wår Guds anda.» 1 Cor. 6: 11. »Guds kärlek är utgjuten i wårt hjerta, genom den Heliga Anda, som oss gifwen är», Rom. 5: 5. Men ingenstädes i Bibeln säges, att dessa werkningar äro wåldsamma eller oemotståndliga, utan twertom förmanas wi att icke emotstå, eller »utsläcka» eller ens »bedröfwa» den Heliga Anda, och wi warnas alfwarligen att icke förgäfwes låta denna Andan bestraffa oss.

12. *Själen är odödlig.* Den föreställningen, att Själen i dödens stund förlorar allt medwetande för någon tid eller för ewigt, är blott ett förwillat förstånds inbillning eller ett ogudaktigt hjertas önskan och hopp. Då sjukdom och död hafwa bragt wår jordiska hydda till grafwens lugn, och då förwandlingens werkan blandat dess beståndsdelar med stoftet, eller förskingrat dem i luften eller wattnet, skall själen fortwara, och bibehålla medwetande och förmåga att tänka och urskilja, och antingen upphöjas till en outsäglig lycksalighet, eller nedsjunka till obegripligt elände. Lif och odödlighet äro nu ådagalagde, helwete och förstörelse äro ej längre fördolde, hwar och en Guds tjenare kan nu säga med Paulus: »Jag åstundar skiljas hädan och wara när Christo: hwilket ock mycket bättre wore», Phil. 1: 23, medan för de ogudaktige intet annat förestår, än »en förskräckelig domsens förbidelse och eldsens nit, som motståndarena förtära skall». Eb. 10: 27. Den helige Lazari frälsta själ, ehuru skiljd från kroppen, är ju i Abrahams sköt, medan den ogudaktige rike mannens deremot pinas i helwetes lågor. Luk 16.

13. Kanske är ingen bland Guds ords uppenbarelser wigtigare och mer hugswalande, än läran om *de dödas uppståndelse*; kroppen upplöses wisserligen genom döden, och dess delar måhända förskingras widt omkring; men ingen del är tillintetgjord, ingen del förlorad ur Guds Rike. Då man betraktar den totala upplösning, som kroppen undergår genom döden, och huru dess beståndsdelar förstöras, än blandade med jorden, än bortförda af wädret, än kringwräkta af hafwets böljor, så torde man wäl fråga: hwad för en makt förmår återsamla och återupplifwa dessa strödda delar. Men i kraft af Guds ord fråge wi tillbaka: hwad war det för en

makt, som i förstone samlade, skapade och upplifwade dessa delar, hwaraf menniskokroppen gjordes? I mågen benämna denna makt hur som hälst, säkert är, att en sådan makt är till. Derföre och intill dess någon kan bewisa, att det fordras större makt till att återställa, än att skapa, wåge wi äfwen påstå, att åtminstone möjligheten af de dödas uppståndelse är owedersäglig. Men med Guds uppenbarade ord i handen kunne wi säga, så wäl till de swaga och förfärade, som till motståndare oeh fritänkare: »hwi warder det hållit af eder otroligt, om Gud uppwäcker de döda», Ap. Gern. 26: 8; »förundrer eder icke öfwer detta: ty den stund skall komma, i hwilken alla de i grifterna äro skola höra hans röst. Och de som wäl hafwa gjort, skola framgå till lifsens uppståndelse; men de, som illa hafwa gjort, till domsens uppståndelse», Joh. 5: 28, 29. »Så skall nu den, som Christum uppwäckte ifrå de döda, göra edor dödeliga lekamen lefwande, för sin anda skull, som i eder bor.» Rom. 8: 11. »Basunen skall ljuda och de döda skola uppstå oförgängelige, och wi skola förwandlade warda; ty detta förgängliga måste ikläda sig oförgänglighet, och detta dödliga måste ikläda sig odödlighet.» 1 Cor. 15: 52, 53.

14. »*Gud hafwer satt en dag före, på hwilken Han skall döma jordens krets med rättfärdighet, genom den man i hwilkom Han det beslutit hafwer, gifwandes allom trona före, i det han honom uppwäckt hade ifrån döda.*» Ap. Gern. 17: 31. Bibelens beskrifningar om denna stora dag, om det som då skall förehafwas, och om sjelwa dagens allwarsamhet, äro af den beskaffenhet, att de uppfylla själen med både wördnad och fruktan. Det är nemligen den dagen, på hwilken Menniskones Son skall komma i skyn med stor makt och herrlighet, Marc. 13: 26, sittande på sin herrlighets stol, omgifwen af alla heliga änglar, Matth. 25: 31, — den dagen då all folk, både de som då lefwa, så ock de som afsomnade äro, allt ifrån tidens begynnelse, skola församlas framför Christi domstol, Matth. 25: 32, Rom. 14: 12, Upb. bok. 20: 12 m. fl., — den dagen, då alla twifwelsmål skola uplösas, alla hemligheter uppenbaras och alla fördolda gerningar updagas, — den dagen, då räkenskap skall göras af hwar och en menniska för hwarje gerning, ord och tanke, Pred. b. 12: 14, Matth. 12: 36, 1 Cor. 4: 5, — den dagen, på hwilken hwar och en mensklig warelse skall afhöra sin dom, en dom, hwilken aldrig kan återkallas och hwilken skall bekräftas och fastställas med ewighetens insegel. Matth. 25: 34—46. Bestämmandet af en sådan dag bewisar, att menniskan är answarig inför Gud för alla sina handlingar; men är detta klart och i grund af Bibelens ord obestridligt, så är ock den satsen orimlig: att menniskornas gerningar äro af Gud predestinerade eller förut bestämda. Genom en sådan predestination wore de ju oundwikeliga, och som det således vore obilligt att för dem fordra an-

swar, blef ju den yttersta domen ett onödigt upträde, och ej en helig och rättfärdig wedergällning. Beware oss Gud för en sådan willfarelse! Låtom oss aldrig bortglömma att, »wi måste alle uppenbarade warda för Christi domstol: på det hwar och en skall få efter som han handlat hafwer medan han lefde, ehwad det är godt eller ondt», 2 Cor. 5: 10.

15. *Ändteligen: Denna stora Herrans dag skall medföra för de rättfärdiga ewinnerlig lycksalighet, men för de ogudaktiga ewinnerlig fördömelse.* De uttryck och liknelser, hwarmed Bibelens författare framställa himmelens hemlighet äro högst hänryckande; men kanske äro inga beskrifningar dråpeligare, än de som föreställa den himmelska saligheten så hög och herrlig, att den öfwerstiger allt menskligt begrepp. »Nu se wi genom en spegel, uti ett mörkt tal», 1 Cor. 13: 12, den öfwer all beskrifning stora förmån äfwen att känna såsom wi kände äro, att njuta en ewig och öfwer all måtta wigtig herrlighet, (2 Cor. 4: 17) att wara alltid när Herren, (1 Thess. 4: 17); Sådana höga och för oss obegripeliga herrligheter kunna allenast förstås medelst werkelig erfarenhet. Men å andra sidan omtalar samma gudomliga ord de fördömdas pina på ett sätt, som är högst förskräckande och fasansfullt. Gud förhindre! att någon af oss, mina åhörare, skulle sluteligen falla uti den af eld och swafwel brinnande sjön, (Upp. b. 21: 8.) och känna den odödlige matkens gnagande och den outsläckelige eldens frätande, (Marci 9: 44) och de rysliga följderna af det ewiga förderfwet af Herrans ansikte och af Hans herrliga makt! 2. Thess. 1: 9. Bland allt som Bibelen kungörer oss, läre wi ingenstädes någon ting, som torde ingifwa oss den förmodan, att de dömda själarnes tillstånd skall undergå någon förändring; twertom lärer oss Guds ord oupphörligen och öfwerallt, att detta närwarande lif är en bepröfningstid, den enda, oss förunnas, och det ewiga lifwet en wedergällning derföre. Det stora swalg, som är emellan Lazarus i himmelen och den rika mannen i helfwetet, är ett swalg, som är befäst och kan icke passeras, (Luci 16:), och Frälsaren sjelf, då han förutsäger menniskors olika och oföränderliga öden, förkunnar ju att de ogudaktige »skola gå uti ewiga pino: men de rättfärdige i ewinnerligt lif», Matth. 25: 46.

Således har jag, mina älskade åhörare, framställt för eder »de helsosamma ords eftersyn,» som af de så kallade Wesleyanska Methodisterna antagas och predikas, och jag förmanar eder allwarligt och kärleksfullt, att undersöka, huruwida dessa läror öfverensstämma med Guds dyra ord eller icke. Strida de deremot så följen dem icke, men instämma de dermed, så hören och lyden Apostelens förmaning och »hållen eder derefter». Emedlertid skall Apostelens yttrande i allmänhet tagit, gifwa oss anledning att inskärpa hos eder följande warningar. (1) *Wakten eder för, att ut-*

byta »de helsosamma ords eftersyn» emot otrons och fritänkeriets läror och owissheter. Beklaganswärd är dens tillstånd, som utbyter en Christens förhoppningar, emot en otroendes grundsatser, eller rättare sagdt, grundlösa, förmätna inbillningar. Otrons system har wäl stundom blifwit upprätthållit af en Humes illistighet och förmenta Philosophi, stundom prydt af en Voltaires intagande qwickhet, stundom rekommenderadt af en Gibbons hänförande wältalighet och sluga inwändningar, och har således wunnit anhängare ej blott bland de obildade och fåkunnige utan ock ibland de lärda och bildade; men detta otrons system det må finnas hwar som helst, i hwad form som helst, och hyllas af hwem som helst, så är det likwäl ett djefwulskt och stygglgt påfund, och wi råda eder, fly det såsom en pest; ty att blifwa besmittad dermed är en säker död. Till ungdomen isynnerhet ställa wi en sådan uppmaning: Om I mina unga wänner utbyten den religion, som är bekräftad af Gudomliga tecken och för hwilkens skull martyrer hafwa underkastat sig allahanda lidanden, — den religion som utgör landets ära, och af hwilken edra förfäder lärde att lefwa och att dö: om I utbyten denna religion emot fritänkarens öfwerdåd oeh gäckeri, ogudaktighet och hädelse: om I wiljen sitta der de bespottare sitta och med ogudaktigt skämt göra gäck och åtlöje, af sådana heliga föremål: om I wiljen förklara eder fiendskap emot Christi heliga person och sak: då förutsäge wi eder i denna församlings närwaro, ja i den Aldra Högstes närwaro, att eder derföre skall drabba wanära, brott, elände genom detta lifwet, öfwer eder dödssäng skall swäfwa ett swart moln af Herrens förskräckliga wrede, förtwiflan och jemmer och fasa skola såsom fiender ställa sig i eder wäg wid dödens möte och helfwetet der nere skall bäfwa för eder emot eder tillkommelse. Esaia 14: 9. (2) *Tagen eder till wara för willfarelse i eder bekännelse.* Den tro I bekännen är ingen likgiltig sak; ty, såsom sanningen werkar till wår förbättring och sällhet, så werkar willfarelsen till wår försämring och förderf. Att antaga troslärorna på blott menskligt anseende, utan allwarlig och noggrann undersökning, utan trägen bön om gudomlig uplysning medelst det uppenbarade ordet, wisar en oförswarlig liknöjdhet och kallsinnighet för mensklighetens wigtigaste och dyrbaraste angelägenhet. »De helsosamma ord,» hwilka I, som hören till den Lutherska Kyrkan, erkännen, synas öfwerensstämma med Guds klara ord; och jag hoppas I antagen dem af en wäl och djup grundad öfwertygelse, en öfwertygelse härflytande ifrån allwarlig, upprigtig och granlagen pröfning. Om I då hafwen sett, att dessa hälsosamma ord, detta lärosystem af Gud blifwit wälsignadt med en allmännare spridning, att det framträngt till landets mörkaste wrår och ditfört uplysning, trefnad och förbättring, och omwändt tusentals menniskor till gudaktighet, lärande swärjaren att frukta sina swordomar, drinkaren att wara nykter, den lösaktige

att wara kysk: om I hafwen sett den förnöjelse och frid som utmärka de fromma och ledsaga dem under wandringen midt igenom lifwets bekymmersamma och inwecklade förhållanden, samt bestråla deras ansikten med förtröstan och fröjd wid dödens annalkande: om detta gjort intryck på edra egna hjertan genom »den Heliga Anda och i full wisshet» till ljus uti edert förstånd, och öfwertygelse i edra samweten, så att I deraf låtit ledsaga eder till »Guds Lamb som borttager werldens synder;» då är det till eder, ja, till eder isynnerhet, som textens förmaning med kraft talar: »hållen eder efter de helsosamma ords eftersyn», hållen eder efter dem, åtminstone till dess I sen att något motsatt system medförer kraftigare bewis och werkar mera godt. (3) *Tager eder till wara, »att I icke färhållen sanningen i orättfärdighet:»* Rom. 1: 18. Sjelfwa sanningen blir utan wärde för eder, om den icke får werka en upprigtig, helig och nyttig wandel. Guds Sons Evangelium är ett rättesnöre för wår wandel, så wäl som ett nådens budskap. Hafwen I af allt hjerta anammat detta Evangelium? wisen då dess öfwerlägsenhet öfwer werldslig klokhet, och dess höga företräde framför alla menskeliga systemer; bewisen dess himmelska ursprung och ojemförliga förträfflighet, genom en Christelig, en rättfärdig och oklanderlig wandel, genom flit och andakt i alla Andeliga förrättningar, genom redlighet i alla edra handlingar, genom saktmod och ödmjukhet och kärlek i hela eder umgängelse — med ett ord: »Farer efter frid med allom; och efter helgelse, utom hwilken ingen får se Herran.» Eb. 12: 14.

»Men fridsens Gud, som igenfört hafwa ifrå de döda, den stora Fåraherden, genom dess ewiga Testamentsens blod, wår Herra Jesum, Han göre eder skickeliga uti allt godt werk, till att göra sin wilja, och skaffa uti eder hwad honom täckeligt är, genom Jesum Christum; hwilkom ware ära af ewighet i ewighet: Amen! Eb. 13: 20, 21.

5. *Nykterhetstal.*

(1834.)[1]

Som Direktionen för Stockholms Nykterhets-Förening anmodat mig, att wid denna sammankomst lemna en berättelse om hwad

[1] Talet trycktes och har följande rubrik: »Tal, hållet wid Stockholms Nykterhets-Förenings årssammankomst å Stora Börssalen, den 5 Februari 1834, af G. Scott, Pastor wid Engelska Församlingen». Skrifter utgifne af Stockholms Nykterhets-förening. N:o 2. Sthm 1834. I dagboksanteckningarna meddelar Scott om detta möte följande: »In the evening I attended the Annual Meeting of the Stockholm Temperance Society. Many were present, several Bishops,

jag, under mitt wistande i England, utrönt i anseende till Nykterheten derstädes; anhåller jag ödmjukast, att sammankomsten täcktes ursäkta de felaktigheter i framställningssättet, som härleda sig deraf, att jag, såsom utlänning, äger en mindre fullkomlig bekantskap med detta lands språk, än som med skäl torde förwäntas af den, som uppträder på ett offentligt rum. Jag skall, å min sida, söka att göra mina anmärkningar begripliga för alla.

Det är redan bekant, att England war det andra bland de länder, som insett nyttan af Nykterhetssällskaper, och bemödat sig att stifta sådana; och i Juni månad sistlidet år hade jag det werkliga och icke ringa nöjet, att göra mig personligen bekant med den förtjente man, som torde anses såsom stiftare av dessa Föreningar i mitt fosterland, — Herr Collins, en förmögen, gudfruktig och höglärd Bokhandlare i Glasgow.

Denne Nykterhetswän har, med stora uppoffringar af tid och penningar, arbetat med outtröttligt nit och ihärdighet, och sett sina ansträngningar wälsignade af den mest oerhörda framgång. Jag hade tillfälle att erhålla kännedom af den, för Herr Collins hedrande, sanning, att hans åtgärder till Nykterhetens befrämjande kostat honom ej mindre än Ettusen Pund Sterling, och att han ännu fortfar att werkställa sitt från början fattade beslut, att jemwäl uppoffra 6 timmar af hwarje arbetsdag åt denna saks befordrande. Icke nöjd dermed, att Nykterhets-Föreningar stiftades nästan öfwer allt i Skottland, insåg Herr Collins, att saken skulle winna mycket, om ett Centralsällskap blefwe inrättadt i London; han war nemligen öfwertygad derom, att blotta inrättandet af några föreningar bland de lägre klasserne, icke skulle wara ändamålsenligt, och derföre uppfattade han planen till det s. k. Brittiska och Utländska Nykterhets-Sällskapet, i det hopp att flere filantropiskt sinnade män bland de rike och uppsatte skulle finnas benägne att befrämja den goda saken. Han företog en resa till London; besökte Parlaments-ledamöter, Prester, Domare m. fl., men förgäfwes. Många förklarade sig wara wänner af nykterhet och sedlighet, men ingen wille anteckna sig såsom ledamot af ett Nykterhetsförbund. Derefter företog Herr Collins en resa till flera stora städer i England, inrättade allestädes likartade föreningar, och besökte sedermera, för andra gången, hufwudstaden; men efter några dagars fåfäng möda, måste han återigen med innerlig bedröfwelse lemna denna stora stad. När han, en kort tid derefter war i Bristol, föll det honom i sinnet, ja i hjertat, att ännu en gång göra ett försök

Excellence De la Gardie, speaker in the House of Lords, and the speaker of the House of Common etc. I had great freedom in delivering my address, and Bishops Wingård, Faxe, Hedrén & Franzén as also the speaker of the house of Lords came forward and thanked me heartily.» Di, p. 223.

i London; och då först lyckades det honom att förmå 30 förnäme och ansedde filantroper, att anteckna sig såsom Ledamöter af Nykterhetssällskapet, och kort derefter kommo de tillsammans och började sin werksamhet under namn af det Brittiska och Utländska Nykterhets-sällskapet.

Det torde tillåtas mig att uppläsa namnen på dem, som först blefwo utsedde till Direktion för detta Sällskap, samt grunderne för Sällskapets werksamhet.

Ordförande: Biskopen af London; Ledamöter: Biskopen af Lichtfield och Coventry, Biskopen af Chichester, Biskopen af Chester, Biskopen af Sodor och Mann, Biskopen af Calcutta, Gen. Löjtn. Viscount Lorton, Lord Calthorpe, Lord Bexley, Lord Henley, Domprosten af Chichester, Lord-Majoren i London, Sir Thomas Baring, Baron et M. P., Sir Math. J. Tierney, Baron et M. D., Amiral Rich. Goodwin Keats, G. C. B., Amiral Joh. Brenton, G. C. B., Sir J:s M'Griger, M. D. Gen. Dir., Gen. Maj. Sir G. B. Fisher, K. C. H., Gen. Löjtn. Sir Herb. Taylor, G. C. H., Sir John Webb, K. C. H., Gen. Dir., Sir John Richardson, Ph. C. Crampton, Esq. M. P. Gen. Adv., John J. Briscoe., Esq. M. P., Henr. Drummond, Esq.

Det Brittiska och Utländska Nykterhets-Sällskapets Beslut och Reglor:

1. Att den olyckliga böjelsen för bruket af distillerade starka drycker, är en af de egentliga orsakerne till fattigdom, sjuklighet och brott i detta rike.

II. Att de bemödanden, hwilka hittills blifwit gjorda till att förhindra omåttlighet, hafwa befunnits wara otillräckliga.

III. Att sedan medlet mot en omåttlighet, som en gång slagit rötter, befunnits, om icke kraftlöst, åtminstone högst owerksamt; kan Sällskapets syftemål endast ernås genom sådana medel, som äro beräknade på att hindra utbildningen af dryckenskap.

IV. Att detta sällskap således skall bestå af sådane personer, som underteckna följande

Förklaring:

Wi öfwerenskomma att afhålla oss från distillerade starka drycker, annorlunda än såsom läkemedel, och att förhindra uppkomsten och utwecklingen af omåttlighet.

V. Att Medlemmarne af detta Sällskap skola befordra utspridandet af Skrifter, hwilka blifwit godkända af Committéen, och som skola inskränkas till spridande af sådan upplysning, som leder till måttlighet i bruket af jästa drycker, och till fullkomligt afhållande från distillerade starka drycker, annorlunda än såsom läkemedel.

VI. Att någon afgift icke är nödwändig för att wara medlem af Föreningen; ehuru man på det högsta rekommenderar hos hwar och en, att befordra Föreningens ändamål medelst frivilliga bidrag.

Wid min ankomst till London i Maj månad förlidet år, besökte jag detta Sällskaps Sekreterare, med hwilken jag hade förut warit i korrespondens, och blef genast underrättad, att Sällskapets årssammankomst skulle äga rum inom några dagar, samt bjuden att intaga plats med Direktionen, wid sammankomsten. Årshögtiden firades uti den s. k. Exeter Hall, en ofantligt stor sal, uppbyggd medelst allmän subskription, endast för de åtskillige i London befintlige wälgörande Sällskapers offentliga sammanträden. På detta ställe finnes beqwämt utrymme för mer än 3,000 personer, ehuruwäl ingen läktare ännu är uppbyggd; och wid nämnde tillfälle blef hwar enda plats upptagen, för det mesta af bildadt folk. Årsberättelsen upplästes af Sekreteraren, och bland de många talare, som deltogo i sammankomsten, hwilken warade ej mindre än 6 timmar, eller från kl. 12 middagstiden till kl. 6 e. m., utmärkte sig i synnerhet följande, ur hwilkas yttranden jag tager mig friheten meddela några korta utdrag.

Biskopen i London, Sällskapets Ordförande, förklarade, att han i början twiflade huruwida Nykterhets-sällskaperna woro ändamålsenliga eller huru en Inrättning, så enkel, kunde uträtta något stort emot fylleriets förskräckliga härjningar; men erfarenheten hade numera öfwertygat honom, att han gjorde rätt, då han inskref sitt namn bland nykterhetens förklarade wänner; och han fann sig hågad att med förnyad kraft fortsätta sina bemödanden att befordra en sak, som hwilade på en så god och förnuftig grund, och hwars werkningar woro så förwånande och wälsignelserika.

Lord Wenley anmärkte, att för dem som omgåfwo honom wore det ej någon uppoffring att afsäga sig allt bruk af spirituösa drycker; men när wi sågo huru de lägre klasserne i synnerhet förderfwades deraf, ansåg han för en skyldighet, den ingen filantrop, ingen patriot, kan med rent samwete undgå, att medelst förklarande af sitt beslut att aldrig förtära dessa waror, anwända sitt inflytande på andra, samt uppoffra både penningar och tid till utspridande af nödig upplysning i detta ämne.

Kyrkoherden i Newyork, D:r Cox, sade, att i Amerika antog man såsom grundprincip i alla deras wälgörande åtgärder, denna sats, neml. att det som bör göras, kan göras; och de hade handlat i öfwerensstämmelse med denna grundsats i allt hwad nykterheten beträffar. Ty, fastän det i början syntes nästan omöjligt att kullkasta långwariga, djupt inrotade och allmänna wanor, war Nykterhetswännen icke desto mindre öfwertygad, att det bör göras, trots allt motstånd och alla swårigheter; och Herr Cox berättade

nu, att i de Förenta Staterne finnas ej mindre än 5,000 Nykterhetsföreningar och öfwer 1 million ledamöter; 1,500 Distillatorer hade upphört med tillwerkning af spirituosa och 4,000 Handlande med försäljning af brännwin; öfwer 600 fartyg gjorde långwäga resor utan spirituosa ombord, och Assurans-Kompanierne försäkra dessa fartyg för några procents mindre afgift än wanligt, medan köpmännen betala högre frakt för waror förda på dessa fartyg. Flere 100,000 exemplar af en så kallad Nykterhets-almanack utgifwas hwarje år, och landsboer i synnerhet wägra att emottaga någon annan Almanack, emedan de anse de nyktre äga ljusare hufwuden, och att deras kalkyler måste wara de mest pålitlige. Men han berättade hwad än wigtigare war, att Guds Ords förkunnande äger en förwånande och wälsignad werkan, der Nykterhets-sällskaperna wisade största framgången, och öfwerallt såg man, att antalet af de werkligen gudfruktige förökades i mon af nykterhetens tillwext; ej heller wore detta swårt att förklara, ty der hwarest en kyrkobesökande tillförene tog sin förberedelse ur brännwinsflaskan och derigenom döfwade alla sina bättre känslor, der läste han nu heldre sin bibel; och följaktligen war han i stånd att afhöra med alfwar, och begrunda med förstånd, det som förkunnades i kyrkan. — Uti America, sade han, hafwa wi uppräknade ej mindre än 21 inkast mot Nykterhetsföreningar; men wi wilja icke nedlåta oss att beswara ett enda; ty wi hänwise till de ögonskenliga sanningar hwaraf wi äro kringwärfda, och dessa förswara saken på det kraftigaste.

Sedan tog Herr Jos. John Gurney, Esq., en förmögen och högt ansedd Qwäkare, till ordet, och jemförde de förwånande resultaterne af Nykterhets-föreningars åtgärder, med de enkla och okonstlade medlen de begagna; och af det hela drog han den slutsats, att dessa Föreningar njuta den Allsmäktiges bistånd och kraftiga wälsignelse, och att Christne således böra prisa Herran för hwad som blifwit gjordt, och med förnyadt alfwar begifwa sig till till striden, i den förhoppning, att de också hädanefter skola erfara, att Gud är med dem; och om »Gud är med dem, hwem kan wara emot dem». — Herr Gurney sade widare, att det war en orimlig ursägt mången framställde, neml. »wår werkningskrets är så inskränkt, att wi intet kunna uträtta»; ty, sade han, om saken är god, böra wi åtminstone försöka att befrämja den, och wår bewekelsegrund bör wara sakens wigt och wärde, och hwar och en har någon eller några, på hwilka hans efterdöme och förmaningar äga werkan; derföre bör ingen på nämnda sätt söka ursäkta sig, ty, säger Guds Ord, »den der kan göra godt, och gör icke, honom är det synd».

Näst efter denne talade Biskopen af Winchester. Han erkände, att i början räknade han sig ibland de s. k. Försigtige.

Han tänkte werkligen, att fastän dessa föreningar woro ganska nyttiga och framgångsfulla i Amerika, de likwäl icke passade för England. Han beslöt att hålla sig tillbaka, till dess han såg huru principen werkade i England, och derefter, om han finge tillfredsställande bewis om dess nytta, gifwa sitt namn och inflytelse dertill. Men en händelse föranledde andra tankar; då han war i Southampton, blef han warse den bedröfliga sanning, att uti en bod derstädes plägade man sälja åt små barn en liten qvantitet Genever, och för att göra det mer begärligt, hade sockerbagaren gjort små glas af socker; glaset och Genevern såldes för ungefär 2 skilling banko. Då Biskopen betraktade hwilka werkningar denna rysliga handel torde göra på det uppwexande slägtet, insåg han nyttan af Nykterhetsföreningar äfwen i England. Och nu, sade Biskopen, har jag just i dag inskrifwit mitt namn såsom ledamot, och med blygsel och smärta bekänner jag inför denna stora församling, att jag begått ett werkligt fel och gjort orätt att icke för ett år sedan hafwa uppträdt såsom en förklarad Nykterhetswän; ty så länge saken är föga ansedd, behöfwer den medhjelpare och medwerkan, men då den wunnit styrka, stort anseende och mäktig inflytelse, har den ej längre detta behof, och jag råder alla, som höra mig i dag, att akta sig för det fel, som har förorsakat samvetsförebråelser hos mig. Sedan Biskopen slutat sitt förträffliga tal, tog först Kyrkoherden i London, Herr S. Clayton, och sedermera Kyrkoherden i London, Herr Sandersen Robins, ordet, och woro deras förmaningar högst wäckande och uppmuntrande; men för att ej blifwa alltför widlyftig, skall jag förbigå dem, och blott tillägga några yttranden af twenne talare.

Den ene war Herr Chellitoc, en förmögen Qwäkare, 80 år gammal, som sade, att under de första 30 åren af sin lefnad war han stadd i werkligt elände, nerfswag, sjuklig, och på allt sätt usel och skröplig. De läkare som besökte honom, rådde honom att bruka stark och mäktig föda, dricka Portwin och Cognac, o. d.; men han blef allt sämre och sämre. Ändtligen kom han att tala med en Läkare i Hampshire, hwilken sökte förmå honom till total afsägelse af alla starka drycker och öfwerflöd i mat. Bedjande om Herrans Nåd att styrka honom, beslöt han genast att werkställa detta råd, och i 50 år hade han icke smakat något slags distillerad eller jäst dryck, ej heller förtärt någon köttmat, och nu i hans åttationde år war han wid bättre helsa, klarare förstånd och starkare krafter, än då han war endast 30 år. Denne hederwärde mannen sade widare: »det är ett alldeles falskt begrepp, att spirituösa drycker äro nödwändiga för att uthärda kyla. På mitt sjuttionde år reste jag från Köpenhamn till Christiania, i December månad; passerade sundet i en öppen båt, och reste genom landet i en öppen släda. Min resbetjent tog sig en sup, då jag drack en

kopp kaffe, och den åldrige mannen uthärdade kylan mycket bättre, än den som icke war hälften så gammal. Jag war ock en winter i Petersburg, och gjorde många resor inuti landet; men aldrig fann jag att spirituosa woro nödwändiga, utan twertom mådde jag mycket bättre än de som förtärde sådana.»

Kyrkoherden i Manchester, Herr Stowell, berättade, bland mycket annat, en händelse, som torde anses synnerligen lärorik och warnande för föräldrar. Han sade: »Jag blef för en kort tid sedan anmodad besöka en sjuk yngling, och blef på det högsta upprörd att se en wacker ung man, som knappast hunnit sitt tjugonde år, angripen af delirium tremens till en förfärlig grad; det är omöjligt att med ord beskrifwa för eder hans rysliga tillstånd, — och detta tillstånd war en följd af dryckenskap; hans dagar woro förkortade af fylleriet. Efter hans död anställde jag en undersökning för att utforska upphofwet och fortgången af hans fasansfulla owana, och jag utrönte, att hans fader, en rik, gudfruktig och ansedd man, hade den wanan att, efter slutade göromål för dagen, undfägna sig med ett glas Cognac och watten; och det förmärktes, att nämnde yngling, då endast 3 á 4 år gammal, steg ur sin säng, sedan föräldrarne gått till hwila, smög sig in i rummet, der fadrens glas stod qwar, och uttömde de qwarlemnade dropparne. Snart wäcktes begäret hos honom, han uppsökte wägen till skänken, blandade åt sig sjelf, och började sålunda sin rysliga bana. Fadren hade försökt alla för honom kända medel att rädda sitt barn, men intet lyckades, och ynglingens slut blef sådant jag nyss nämde. Ack, huru lycklig skulle icke denne fader hafwa skattat sig, om han aldrig hade haft spirituosa inom sin boning! Måtte hwarje fader, här närwarande, taga denna händelse sig till warning; ty fastän en fader äger förstånd och kraft att inskränka sitt supande inom måttlighetens gräns, sakna likwäl barnen dessa nödwändiga egenskaper, och just derföre, att fadern super utan skada och oförfäradt, uppmuntras barnen att göra bekantskap med en fiende, som törhända förföljer dem till dess de dö en förskräcklig död.»

Det är icke lämpligt, att jag längre begär Sammankomstens uppmärksamhet, och derföre afbryter jag min ofullkomliga berättelse, tilläggande några få slutsatser af det hela, och

Först, är det ådagalagdt, att endast en ren och wälgrundad princip, det är en total afsägelse af spirituösa drycker, äger framgång, så wäl i Amerika som i England; och erfarenheten har wisat oss, att inga halfmesurer äro ändamålsenliga. Det enkla medel, hwarigenom Nationen skall återföras till nykterhet och wälmåga, är nemligen, att hwar och en, som är öfwertygad derom, att brännwin är Swenska Nationens olycka, bannlyser denne sitt lands fiende från sin mun, sitt bord och sitt hus, samt söker, genom förklaran-

det af sitt beslut, att bringa andra till samma öfwertygelse. Måtte hwar och en noga begrunda den sanning, att måttlighet i brännwinets förtärande är just det brott, som straffas med fylleriet; det ena gifwer anledning till det andra, och det är ryśligt att tänka, huru de hyfsade, de ansedde, dageligen och stundeligen begå det brott, som straffas på de fattige och eländige. Ack, måtte de med behörigt alfwar taga detta i öfwerwägande! Några säga: »brännwin har aldrig gjort mig skada, hwarföre skulle jag då bortlägga det?» Om detta icke har skadat eder kropp, hwilket torde kunna sättas i fråga, har det då icke skadat eder derigenom, att det werkat stor och bedröflig skada bland edra anhöriga och bekanta, bland medborgare i edert kära fädernesland? Har icke brännwin skadat eder derigenom, att, till följd af dess werkan, edra gäldenärer hafwa blifwit urståndsatta att betala sina skulder? Obegripligt är, huru upplyste män kunna förmå sig att skydda, ja, att förswara en fiende, som wållat dem sjelwe så mycken skada.

För det andra finna wi, att det är i synnerhet de upplyste och bildade, som werka kraftigast i denna saks befrämjande. Det är sannt, att »dem fattigom är Evangelium predikadt», och att »icke många köttslige wise, icke många mäktige, icke många ädlingar», söka del uti »de ting, som deras ewiga frid tillhöra»; men som upplysning och efterdöme utgöra de enda medel, hwilka kunna begagnas till nykterhets befrämjande, kunna wi icke förwänta någon widsträckt och kraftig werkan, så länge som den bättre klassen wisar liknöjdhet i denna sak. Personer af denna klass må tala så mycket dem lyster, om brännwinets skadliga härjningar, men aldrig komma de att uträtta något bland andra, förr än de föregå de mindre lottade med ett godt exempel. Den lägre klassen ser uppåt efter exempel och upplysning, och man wet huru färdige personer af denna klass äro att efterapa de rikes owanor. O, att Sweriges upplyste, bildade och förnäme män wille taga denna sak i öfwerwägande, och, för att rädda sina mindre upplyste landsmän, genom ord och gerning ådagalägga, att brännwin är ett öfwerflöd, som gerna kan umbäras, ja, en fiende, som bör bannlysas.

För det tredje har jag märkt med huru stor glädje man i England och Amerika iakttager bibliska grundsatser, och förenar en sann christelig anda med alla nykterhets-handlingar, och wid ett annat tillfälle torde jag kunna wisa huru Nykterhets-föreningar i sina principer och werkningsplaner öfwerensstämma med Evangelium; men tillåten mig nu säga, att medan Patrioten uppwäckes till nit och ansträngning i denna sak, af kärlek till sitt fädernesland; medan Filantropen känner sig rörd wid betraktandet af sina medmenniskors bedröfliga omständigheter, och försöker alla medel till deras räddning; — äga Christne högre bewekelse-grun-

der, och ett wigtigt answar åligger dem; ty de måste utan twekan afsäga sig allt som förorsakar andras skada, så wida det icke är nödwändigt för deras lifs uppehälle att bibehålla det; t. ex. mången skadar sig medelst missbruk af oumbärliga saker, men det åligger icke en Christen att bortlägga dessa; annorlunda förhåller det sig likwäl med starka drycker; dessa äro ej nödwändiga, och emedan de till en så hög grad skada sina medmenniskor, åligger det hwar och en Christen att afsäga sig bruket deraf. — Slutligen, i Amerika och England, anse Nykterhetswänner nödigt, att med outtröttlig flit hålla saken i liflig rörelse, medelst utspridande af en ofantlig mängd tjenliga skrifter, idkeliga sammankomster och resande agenter, hwartill stora summor årligen anwändas. Wid ofwannämnde sammankomst uppgick kollekten till nära 700 R:dr B:co, och en Subskriptionslista inrättades till att samla en summa af 1,000 P. St. eller nära 13,000 R:dr B:co, på hwilken lista antecknade sig 20 personer för 20 P. St. hwardera.[1]

Här i Swerige kan man icke wänta sådana insamlingar, men tryckning och dylika kostnader äro också mindre här än i England; och wisserligen är det wigtigt, att Nykterhets-föreningen i Stockholm kunde, medelst en wäl försedd kassa, sättas i tillfälle att sprida upplysning i detta ämne. Brännwin har dragit öfwer Sweriges rike ett det swartaste och mest farliga moln, som någonsin hotat dess frid, lycka och bestånd; men genom utspridande af sanningens ljus, hoppas wi att detta moln skall förskingras, och lyckans och sällhetens klara dag lysa öfwer Swerige. — Måtte alla rättänkande bewekas att dertill medwerka! Måtte den Allrahögste med den rikaste framgång wälsigna Stockholms Nykterhets-förenings oegennyttiga bemödanden! Amen.

6. *Nykterhetspredikan.*

(1834.)[2]

»Den der kan göra godt, och gör icke, honom är det synd.»

(Jacobi Ep. 4: 17.)

Att »ingen af oss lefwer sig sjelfwom,» är en sanning, ej allenast förklarad i Herrans Ord, utan bekräftad af daglig erfarenhet: Menniskan är af Försynen ställd i ett Samhälls-förhållande,

[1] Det Brittiska och Utländska Nykterhets-Sällskapet har anslagit en summa, stor 5 P. St., åt hwar och en National-förening, som stiftas på Continenten.

[2] Denna predikan publicerades: »Predikan, hållen uti Engelska Kapellet i Stockholm, den 22 Februari 1834, af G. Scott, Pastor wid Engelska Församlingen.» Skrifter, utgifne af Stockholms Nykterhets-Förening. N:o 1. Sthlm.

på det hon skulle söka andras bästa, så wäl som sitt eget; och om någon af oss äger ett tillfälle att gagna en medmenniska, men icke destomindre underlåter att så göra, är detta ej en likgiltig sak, utan innefattar ett werkligt brott; ty »den der kan göra godt, och gör icke, honom är det synd».

Om wi nu tillämpa denna anmärkning på wårt föresatta ämne, eller till förmån för Nykterhets-föreningarna, så finne wi, att ingen nekar, det spirituösa dryckers missbruk är ett ondt. Hwarje älskare af sitt fosterland grämer sig öfwer de rysliga werkningar, som äro tillwägabragte medelst ett öfwerflödigt förtärande af bränwin i detta land. Jag åsyftar icke i afton att beskrifwa några bland dessa werkningar. Mitt syfte är att framställa flera enkla, på sanning grundade, anmärkningar. Eljest kunde jag från edra fattighus, edra hospitaler, edra brottmåls-berättelser, edra fängelser, edra dårhus, afmåla en tafla, hwars åskådande skulle komma eder att bäfwa af förskräckelse. Hwarje sann Kristen bedröfwas, så ofta han betraktar huru begäret efter spirituösa drycker hos så många utträngt begäret efter Guds Ord och Salighetens rika gåfwor, och tillwägabragt ett så fasansfullt sedeförderf bland folket. Af allt detta slute wi, att anwändandet af medel till hämmande af detta onda, är ett godt werk, och deraf följer, att om någon »kan göra godt, och gör det icke, honom är det synd».

Om jag hade den äran att tala inför några bland Sweriges högtärade Herrar Riksdagsmän, skulle jag i all ödmjukhet hemställa, om icke det hörer dem till att wäcka och genomdrifwa sådana propositioner, som skulle, genom Försynens nådiga wälsignelse, öppna wägen till ett förbättradt förhållande inom detta Rike. Låt dessa af ädelmod bortglömma all egennytta och alla biafsigter; låt dem upphöja sina sinnen öfwer all menniskofruktan; låt dem bewäpna sig till en afgörande strid mot Sweriges största fiende; låt dem nu göra godt åt deras skadade, lidande land; då skola de förwärfwa sig ett odödligt namn, och efterkommande generationer skola stå upp och wälsigna dem; och till en warning mot all liknöjdhet i denna sak, låt dem påminna sig, att »den der kan göra godt, och gör icke, honom är det synd».

Flere upplyste och sjelfförsakande medborgare hafwa här antagit och ställt i werksamhet en grundsats, hwilken hos andra nationer åstadkommit de mest förwånande resultater, det är nemligen: att såsom brännwinets skadliga följder hafwa uppkommit genom ett friwilligt missbruk af denna farliga dryck, måste man medelst

---

1834. Många upplagor följde. Scott meddelar i sin dagbok följande om denna predikan: »In the afternoon preached to a large audience, composed principally of respectable men on the principles of Temperance Society & their harmony with the Gospel. May Good be done to thy Glory, o my God.» D1, p. 225.

friwilliga åtgärder återföra brännwinet inom dess rätta område, och på detta sätt förekomma dessa följder. En reaktion i opinionen och wanan anses af nämde personer som det kraftigaste medlet att befria landet från en werklig och gruflig träldom. Till att bättre winna sitt ändamål, hafwa dessa förenat sig och offentligen förkarat sin föresats, att afsäga sig ett ondt, hwilket mer än något annat skadat deras landsmän. Ingen nekar, att ju föreningens medlemmar äro wälmenande menniskor. Inga fördomar böra finnas emot dem; inga misstankar falla på dem. De äro oegennyttige, och de fleste hafwa uppoffrat en för dem ganska behaglig njutning. Men om jag wågar taga ett steg widare, och söka bewisa, att, om man beslutar, och förklarar sitt beslut att afhålla sig från spirituösa drycker, gör man ett godt werk; då blifwer förhållandet ändradt; och om jag lyckas att framställa oemotsägliga bewis derföre, skulle textens ord med hjertskakande kraft kunna tillämpas på sådana, som vägra ett dylikt beslut; »den der kan göra godt, och gör icke, honom är det synd». Till winnande af mitt syftemål, går jag nu att upptaga och utweckla den sanning: nemligen: att Nykterhetsföreningarnes grundsatser och werkningsplaner öfwerensstämma med Evangelii anda och föreskrifter. En evangelisk Predikant bör alltid stödja sig på Guds Ord; och emedan ingen Christen nekar, att ju utspridandet af Evangelii grundsatser är ett godt werk; så skola alla medgifwa, att då wi anwända evangeliska grunder för att motwerka ett erkändt ondt, göra wi det som rätt och godt är, och deraf följer, i anseende till de gensträfwige, »den der kan göra godt, och gör icke, honom är det synd».

1:o Evangelium ålägger oss sjelfförsakelse. »Hwilken som will följa mig», säger wår dyre Frälsare, »han wedersake sig sjelf och tage sitt kors uppå sig och följe mig.» Detta utgör ett oumbärligt wilkor för hwar och en, som will wara en Jesu lärjunge; och den som icke är beredwillig att göra alla uppoffringar, som Christi Rikes befrämjande eller wåra medmenniskors wälfärd fordrar, kan icke wara en sann Christi lärjunge. — Nykterhets-föreningarne grunda sig på sjelfförsakelse i hwad spirituösa drycker beträffar, och deri antaga de just en princip, som är wilkoret för ett inträdande uti Evangelii förmåner. Om Nykterhets-föreningarna icke lyckas att tillwägabringa allt det goda de åsyfta, kan likwäl ingen förebrå dem antagandet af en obillig grundsats, utan orsaken måste sökas hos de så kallade Christna, hwilka, under det de erkänna, att Evangelium ålägger dem ett uppoffrande af allt, till och med lifwet, för Christi sak, icke destomindre wägra en obetydlig sjelfförsakelse för sina likars bästa. Intet är klarare, än att dessa Föreningars framgång beror på en sådan uppoffring, och deruti äro Föreningarne ense med Evangelium. Dessa föreningar hafwa icke upptäckt denna grundsats, de hafwa endast ur dess mörker och förgätna wrå

framdragit den i dagsljuset, och det är i stöd af Guds Ords förklaringar, som denna princip inskärpes. Om derföre någon frågar med förakt: »hwad äro de, dessa förmätna menniskor, som wilja wåga ålägga oss ett sådant försakande?» hänwise wi dem till Guds Ord, såsom wår fullmakt. Christne måste medgifwa, att då Nykterhetsföreningarne påyrka sjelfförsakelse, påyrka de en pröfwad och nyttig grundsats; ty hwad annat lifwade wår dyre Frälsare, »hwilken, ändock han war rik, wardt han likwäl fattig för eder skuld, på det I, genom hans fattigdom, skullen rike warda;» hwad annat uppmuntrade hedningarnes store Apostel att underkasta sig allehanda förföljelser och swårigheter, i det han förkunnade ett salighetens budskap? Denne Apostel, till följd af Kristi exempel och sitt eget uppförande, kunde med rätta förmana oss sålunda: »hwar och en ware så till sinnes, som ock Christus Jesus war; ser icke hwar på sitt eget bästa, utan hwar och en på en annans bästa».

Om alltså Christne, trots dessa exempel och råd, wägra antagandet af nämde grundsats, strida de ej allenast mot Nykterhetsföreningarne, utan jemwäl mot Evangelii anda. Återigen: hwarje evangelisk grundsats är ämnad att lända till enskilt och allmänt wälstånd, och den af Nykterhetsföreningarna antagna grundsatsen, att man bör förneka sig för andras bästa äger en förädlande werkan, upphöjer själen öfwer kroppen, och befriar menniskan från wäldet af de djuriska och köttsliga begärelser, som förnedra och försämra en med förstånds- och urskillning-skraft begåfwad warelse; och således syndar hwar och en, som wägrar att underkasta sig denna princip, emot sin egen anda; men icke nog dermed, i stället för att utwisa för andra ett helsosamt och godt efterdöme, är hans sjelfförnöjelse, såsom en smittosam sjukdom, andra till skada. — Wi kunna bekräfta denna grundsats ifrån en annan synpunkt. Utforsken landets häfder, och sen der huru ädelmodige Patrioter försakade sig sjelfwa, och underkastades mångahanda swårigheter för att befria sina landsmän från fiendens wåld; wi läsa med beundran om en Gustaf Wasas uppoffringar, i det han sökte bortdrifwa en Christiern Tyrann ifrån Riket. — Men en ännu förskräckligare tyrann är brännwinet, som herrskar i Swea land; — och under det att dess bortdrifwande beror endast derpå, att Sweriges inwånare förena sig uti att göra en ganska obetydlig uppoffring, är det wäl möjligt, att någon förståndig, patriotiskt sinnad man längre will skona en tyrann, som sparar ingen, utan utsuger all märg och kraft och förhindrar all framgång? Nej! Nutidens häfdatecknare skola med sanning beskrifwa, huru Swenska män blefwo wäckta ur sin långwariga sömn, fattade mannamod och wunno seger öfwer en owana, som förer landet på branten af sin undergång.

2:o Evangelium ålägger oss kärlek till wår nästa;

och ett dylikt åläggande utgår ifrån Nykterhets-föreningarne. Hela Guds Salighets-ordning andas en god wilja hos menniskorna; den är roten till allt godt uti menniskan, och den kraftigaste driffjäder till alla wälgörande företag. Men att tillwägabringa godt bland andra, är föremålet för Nykterhets-föreningarnes bemödanden, och kärlek till nästan är en wigtig del af den grund hwarpå de i sin werksamhet stödja sig. Den kristliga kärlekens stora lag är, säger Aposteln, »att man älskar sin nästa såsom sig sjelf», och för att tydligare ådagalägga sin mening, tillägger han: »kärleken gör sin nästa intet ondt»; och nu frågas: hwilken som bäst uppfyller denna lag; den, som för sin nästas skuld afsäger sig en för sig sjelf behaglig njutning, eller den som fortfar att förtära en dryck, som är för honom onödig, ehuruwäl många, uppmuntrade af hans exempel, förledas till sin fullkomliga förstörelse? Wisserligen den förre, och häruti finna wi också huru Nykterhets-föreningarne öfwerensstämma med Evangelii anda; ja, med den sanna wälgörenheten. Wi äro alltför benägna att säga såsom Cain: »skall jag taga wara på min broder»; men detta befriar oss icke från answar, ty om wi medgifwa, att det icke tillhörde Cain att taga wara på sin broder, war han wisserligen icke derigenom ursäktad, då han mördade honom; och om wi än skulle påstå, att det icke åligger oss nitälska för dessa föreningars befrämjande, äro wi likwäl ingalunda berättigade att medelst wåra wanor stadfästa och utbreda ett förderfligt ondt. — Historien och erfarenheten förena sig uti det wittnesbörd, att der bruket af spirituösa drycker är mest allmänt, der är också folket mest eländigt och brottsligt; och ingen kan neka, att det icke öfwerensstämmer med den himmelska kärleken att upprätthålla wanor, hwilkas ofelbara följder äro att utsprida last och uselhet bland wåra medmenniskor.

3:o Evangelium ålägger oss waksamhet emot synd. Nykterhets-föreningarna göra det också. Guds ord lärer oss, att ej allenast afhålla oss ifrån uppenbara laster, utan ock att »fly allt det som ondt synes»; och Nykterhets-föreningarne öfwerwäga med klokhet erfarenhetens wigtiga rön, och fordra en total afsägelse af all beröring med spirituösa drycker, såsom den enda fullkomliga säkerhet mot deras missbruk; ty nämde drycker äga sådana lifliga egenskaper, att man af dem blir dragen i en neslig träldom, (och kanhända ej förmår göra sig lös derifrån) förrän man warseblifwer faran. Huru ofta höra wi icke Christna yttra sig sålunda: »sådana som icke kunna inskränka sitt supande inom måttlighetens gräns, böra aldrig smaka brännwin»; men är icke det just ett erkännande af spirituösa dryckers farliga egenskaper; hwarföre eljest en sådan warning? och emedan dylika drycker äga samma frestande makt öfwer alla, är det icke klarligen orätt af hwar och en att blottställa sig derför? Men det synes, som om Christna föreställde sig

att de äga rättighet att på detta sätt göra ondt, nemligen, att inlåta sig uti ett wänskapligt förhållande med denna listiga frestare. Evangelium försäkrar oss, att wår trygghet emot syndens förderfliga följder, ingalunda består uti att anfalla frestaren, utan deruti att wi wid alla tillfällen undwika att blottställa oss för dess makt. Likaledes göra Nykterhets-föreningarne; de söka öfwertyga oss derom, att det är högst farligt att leka med elden, genom att taga en frestare, som öfwerwunnit oräkneliga förståndiga män, inom wåra hus; minst af allt, att låta honom angripa wåra personer. Dessa föreningar framställa i ljuset denna wigtiga warning: »den som låter sig tycka han står, han se till att han icke faller»; och med grämelse och bittra tårar framställa de mångfalldiga exempel till denna warnings bekräftelse, hwilka besanna Salomons ord: »den sig uppå sitt hjerta förlåter, han är en dåre».

4:o Christelig frihet är en hufwudsaklig Evangelisk grundsatts. En grundsatts, som Nykterhets-föreningarna iakttaga och ställa i werksamhet. Det är genom allmänna wanor, som omåttlighet har inträngt sig och segrat öfwer så många. Den förskansar sig inom dessa wanor, och trottsar allt hitintills alla åtgärder att utdrifwa dem. Superiet har blifwit så förenadt med gästfrihet och sällskapslifwet, att samhället småningom blifwit fängsladt wid wanan; och derigenom att hon ikläder sig wänskapens drägt, har omåttlighet, såsom Satan »förwandlat sig till en ljusens Engel» och sålunda bedragit oss; men Nykterhets-föreningarne hafwa blottat detta afgrunds-foster, och framställt det i sina werkliga egenskaper, och warna oss att undfly den, såsom en bedragerska och förstörerska. Jag wet, att det ännu gifwas många, som afhållas från dessa föreningar till följd af sina idéer rörande gästfrihet; men, — ibland alla swårigheter emot sakens riktighet, som wi finna framställda af wåra plägseder och wänner, — är det så wi alldeles bortglömma huru saken förhåller sig i anseende till wår Gud? Måste Gud beröfwas sin thron uti sin egen werld, hellre än att wåra owanor skola lida någon förändring? Det är just förakt för den af Herren oss gifna regel: »ehwah I nu äten eller dricken, eller ehwad I gören, så gören allt Gudi till ära», som har banat wägen för fylleriets fasansfulla härjningar. Dessutom äro nämde swårigheter snarare inbillade än werkliga. Om en Christen afsäger sig för sig sjelf och sina barn bruket af brännwin, emedan det är skadligt, skall ingen bildad, ingen rättänkande gäst fråga efter denna dryck. En dylik fråga skulle wisa ett sådant förakt för en gästfri wärds öfwertygelse och känslor, att framställandet deraf skulle röja en beklaglig brist på höflighet och grannlagenhet. Jag wet, att fruktan för något förnärmande af gästfrihetens lagar förhindrar mången ifrån att genast bannlysa brännwin från sitt hus; men jag wet också, att der detta bannlysande skett, har wärden funnit sina

förmenta swårigheter wara idel drömmar, som förswunno då han waknade upp till öfwertygelsen om sin skyldighet, och utöfwade den. Om några bland wåra gäster ännu äro under mörksens skugga i hwad denna sak angår; är det ett bewis på wänskap å wår sida, att wi qwarhålla eller förmörka denna skugga? Om de ännu fortfara att umgås med en farlig fiende, kan det wara ett bewis på wänskap hos oss, att då wi bjuda dem till oss, denna fiende skall finnas i wåra hus och ställas der de ej kunna undwika att se den? Nej! Wisserligen fordrar gästfriheten, att wi täckas wår nästa; men förståndet, kärleken och Guds ord förena sig uti detta yttrande: »så skicke sig hwar och en af oss, att han måste täckas sin nästa till godo, till förbättring».

5:o Ett kraftigt medel till Ewangelii framgång på jorden, är ljuset, och inflytelsen af ett sannt Christligt uppförande. Wår Frälsare lärer oss, att ett uppförande, öfwerensstämmande med Ewangelium, är nyttigt på tweggehanda sätt: först att förklara sanningen: »I ären werldens ljus»; och för det andra, att utbreda sanningens werkningar: »I ären jordens salt»; men kanske har intet mer kraftigt förhindrat dessa begge nyttiga werkningar, än de owanor som hafwa uppkommit bland Christna i anledning af spirituösa dryckers bruk. Häruti hafwa de wisat sig i gemenskap med de uppenbarligen ogudaktige; häruti i synnerhet hafwa de nästan fullkomligt förlorat den skillnad, som alltid bör förmärkas imellan Guds barn och werldens barn; och i stället för att uppfylla sin bestämmelse att wara »ljus i werlden» och »jordens salt», äro syndiga menniskor hågade att draga från dessas uppförande denna slutsatts, nemligen: Ewangelium är kraftlöst och odugligt, och derigenom besannas Christi ord: »I ären jordens salt, är det så att saltet mister sin sälta, hwarmed skall man då salta? till intet mer är det nyttigt, utan att man kastar det ut, och låter det trampas af menniskomen». Skolen då I, mine medchristne, se med misstanka och owilja på Nykterhets-föreningarna, då dessa komma att förskingra edra falska inbillningar, och sönderbryta edra bojor? Dessa föreningar säga Eder, och säga Eder med sanning, att spirituösa drycker aldrig bewara helsan, eller stärka swagheten, eller borttaga stränga arbetens följder, eller meddela någon kraft åt kroppen; de säga Eder och säga Eder med sanning, att spirituösa drycker ej förädla någon sinnesförmåga, eller rätta urskillningsgåfwan, eller upplysa förståndet; de säga Eder, och säga Eder med sanning, att spirituösa drycker aldrig rena någon föresatts, eller helga någon böjelse, eller förkofra själen i det goda; de säga Eder, och säga Eder med sanning, att spirituösa drycker förstöra helsan, sinnet och själen. Äro då Nykterhets-föreningarne »edra owänner, att de säga Eder sanningen»? Wiljen I wisa dem Eder

owilja, då de, till fullbordande af sitt syfte bortskaffa edra brännwinsbord, kasta brännwinsflaskan i dess förtjenta mörker, för att aldrig mera synas uti en Christens hus, förrän någon Läkare förordnar wissa droppar deraf ifrån Apotheket? Och om I frågen: hwarföre skulle en sådan förändring i wåra wanor ske? så swara Nykterhets-föreningarne: ert folk, begifwet på fylleriet, fordrar det, ty edert efterdöme bibehåller de plägseder som äro farliga och förderfliga; — edert fosterland kräfwer det, ty I fortplanten bruket af en dryck, som har warit och ännu är landets förbannelse; — Christna församlingen fordrar det, ty I godkännen förtärandet af en dryck, som har i allt för många fall förhindrat det förkunnade ordets saliggörande werkningar, och kommit många att förakta Herrans dag, bud och hus; och kan någon Christen, för en obetydlig, i sig sjelf skadlig, sjelfförnöjelse, tillstänga sitt hjerta för sådana fordringar? Om han så gör, förtjenar han icke detta herrliga namn.

6:o Evangelium ålägger oss en sann bättring, och häruti instämma Nykterhets-föreningarna. Bättringen, som är en wäsendtlig del af Guds Nådeordning, härleder sig ifrån ett upplyst sinne, ett förändradt hjerta, och ehuru Nykterhets-föreningarna icke åsyfta den allmänna upplysning och förnyelse som tillwägabringas af Ewangelium; så, i anseende till föremålet för deras ansträngningar, påyrka de likwäl en förändring, nemligen i opinionen och wanorna angående spirituösa drycker. Olyckligtwis äro de flesta kristna, till följd af likgiltighet i hwad detta ämne beträffar, känslolösa för sina fel, och derföre anse de ej någon bättring af nöden. De säga: »måste wi, som förtära brännwin anständigt och måttligt, afsäga oss en oskyldig njutning och anstränga oss att förmå andra dertill? Nej, låt dem, som behöfwa någon förändring, arbeta derpå»; men just häruti ligger ett förförande misstag. Det är, nemligen, de måttligas opinion och wanor som utgöra källan till all den omåttlighet som finnes, och derföre behöfwa de bättras. Aldrig skall en drinkare locka någon, som aldrig förut brukat brännwin, att öfwerlasta sig deraf, ty drinkaren wisar uti alla sina åthäfwor, en beskrifning af brännwinets styggelse; men ett måttligt anständigt förtärande af brännwin, upphöjer denna dryck till anseende, och gifwer åt den en inflytelse, som den aldrig annorlunda kunde winna. Ingen drifwes till brännwin af naturlig böjelse; ingen lockas dertill af drinkare; och wi kunna med wisshet säga: att om ingen måttlig supare fanns i den nuwarande generationen, skulle ingen drinkare finnas i den nästkommande. Men så länge som Christna, medelst måttligt förtärande af brännwin, gifwa det anseende, skola deras efterdömen följas af andra, om de än åsyfta det eller icke; och på detta sätt kommer brännwinets missbruk att fortfara i landet, och föra med sig lika mycken

skada, som hittills; ja, ännu mer, ty missbruket skall wisserligen tilltaga och de skadliga följderna deraf blifwa förökade.

Här slutar jag min jemförelse imellan Evangelii och Nykterhets-föreningarnas grundsattser. Mycket mera kunde sägas derom, men nog är redan sagdt, för att rättfärdiga mitt påstående, nemligen: att Nykterhets-föreningarnas grundsatser och werkningsplaner öfwerensstämma med Evangelii anda och föreskrifter. Dessa föreningar hafwa hwarken upptänkt eller förklarat nya grundsatser, de endast antaga hwad som finnes i Evangelium, och göra en särskilt tillämpning deraf till ett särskildt ondt och upplifwa Evangelii anda; — utrustade med dess harnesk och förstärkte af dess fullmakt, gå de ut att börja en oaflåtlig strid emot superiets hela wäsende. Böra då Christne, som wörda Evangelium, ogilla dessa åtgärder; böra de wägra att wisa en Christlig kärlek till sin nästa; — att iakttaga sjelfförsakelse för andras wäl; — att waka emot frestelsen till synd wid alla tillfällen; att förklara sin Christeliga kärlek genom sin afsky för werldens owanor; — att utsprida ljus omkring dem; och att lyssna till den förmaning till bättring, som nu utgår? Sådana äro de principer, som Nykterhets-föreningarna anwända; om dessa principer anses oförståndiga eller orättfärdiga, då måste twisten afgöras med Evangelium, icke med Nykterhets-föreningarna; och den allwarliga frågan, som måste tillställas alla Christna, blir nemligen denna: äro dessa principer Evangeliska? Om I medgifwen, att de äro det, då förwäntar jag, att I skolen wisa och bibehålla öfwerensstämmighet med edra erkända grundsattser, derigenom att I på allt möjligt sätt understödjen Nykterhets-föreningarna. Eljest komma Textens ord att gälla Eder: »den der kan göra godt och gör icke, honom är det synd».

Jag förmodar, att många emottaga Nykterhets-föreningarnas principer, utan att inskrifwa sig såsom ledamöter; men hwad är det annat än att »sätta edert ljus under en skäppa» och förneka andra någon nytta af dess lysande? I hafwen fattat den öfwertygelsen, att brännwin icke bör finnas i dagligt bruk, och hafwen I icke mod att förklara för werlden eder öfwertygelse! Hafwen I icke mod att uppteckna edra tankar rörande bruket af spirituosa, och offentligen tillkännagifwa edert beslut att ej längre förtära dessa? Hafwen I icke mod att inför allmänheten protestera emot tillwarande owanor i samhället? Wiljen I förswaga edra bröders händer, derigenom att I förneken dem all medwerkan? — O att sådana, som, ehuru öfwertygade om Nykterhets-föreningarnas riktighet, dock dölja sin öfwertygelse. wille taga dessa frågor i öfwerwägande; och om de äro frestade att hålla sig tillbaka och wänta till dess de se huru saken går fram, låt dem erinra sig, att det är just då en god sak är nyligen börjad, och är opopulär bland de oförståndiga, oupp-

lysta och egennyttiga i werlden, som den tarfwar hjelp af de förståndiga, upplysta och oegennyttiga. Då saken åter wunnit seger och fått stadga sig, behöfwer den ej längre sådan hjelp; och är det icke owärdigt att först då smyga sig in, och söka del i lagern, fastän man icke warit med i striden?

Tillåten mig att påminna föräldrar om den sanning, att hwad Nykterhets-reformen beträffar, utgöra landets ynglingar wårt hopp. — Erfarenheten har ådagalagt, att det är swårt, om ej nästan omöjligt, att uträtta något stort ibland äldre personer; men det är ibland de uppwexande, hwilkas wanor icke rotfästat sig, hwilkas böjelser ännu icke stå under brännwinets wåld, som Nykterhets-föreningarna skola äga största framgång; och denna omständighet ålägger föräldrar ett wigtigt answar, att äfwen hos sina barn inprägla afsky för spirituösa drycker, och beredwillighet att kämpa för den goda sakens befrämjande. Och emedan en sådan uppfostran skall försäkra Nykterhets-föreningarnas bestånd och framgång, skall den också utestänga från den husliga kretsen fylleriet, denna fiende, som förstörer hushållets frid och trefnad. Ingen mensklig åtgärd skall äga en lyckligare werkan på deras framtid, än att barnen förmås att antaga och efterlefwa Nykterhetens grundsatser. Måtte derföre den goda sakens wänner inse nyttan deraf, att på allt möjligt sätt uppmuntra de unga att förena sig med Nykterhetens förklarade anhängare.

Med några ord till Ledamöterne af Nykterhets-föreningarne slutar jag mina anmärkningar. — I hafwen börjat en god sak, hwilken allt efter som den utwidgar sig och winner framgång, skall på det kraftigaste werka stora moraliska och fysiska förbättringar i edert land; ty det förtjenar wår synnerliga uppmärksamhet, att Nykterhets-föreningarna förmå uträtta, hwad ingen annan mensklig stiftelse kan göra. Genom att jag lemnar det fastställda bidraget, kan jag blifwa en ledamot af en Bibel- eller Missionär-förening; men dessa inrättningar, ehuru förträffliga i sig sjelfwa, tillskynda mig icke, af nödwändighet, något direkt och omedelbart gagn; ty willkoret för mitt inträdande är icke, att jag sjelf måste läsa den boken, eller iakttaga det Evangelium jag önskar skicka ibland andra. Men deremot, då jag inträder i Nykterhets-förbundet, gör jag deri, först ett godt werk åt mig sjelf, ty mitt inträdande förutsäger, att jag har bortlagt ett ondt; och widare den fördel som jag winner, winnes af hwar och en som inträder, och i samma mån som antalet af Nykterhets-föreningarnas ledamöter förökas, är samhället befriadt från ett ondt.

Bibel-, Missionär- och Uppfostrings-sällskaper hafwa förökats, men icke destomindre hafwa brott och elände tilltagit; alldenstund supandet motwerkat sådana stiftelser och utbredt ogudaktighet bland folket; men allt efter som Nykterhets-föreningarna winna

framgång, komma alla andra wälgörande instiftelser att få en ny och obehindrad fart.

Är icke då stiftandet af en Nykterhets-förening ett godt werk? Ett godt werk kan befrämjas af hwem som helst, men synnerligen af de bildade och ansedde, ty deras werkningskrets är stor, och deras exempel gäller mycket. — O, måtte ingen ibland oss härwarande, blifwa i anseende till denna sak, saker till allt, som innefattas uti de orden: »den der kan göra godt och gör icke, honom är det synd» — och måtte wår Himmelske Fader, lemna åt Nykterhets-föreningarne i Swerige all den framgång dylika hafwa rönt i andra länder; — Hans Namn till Pris och Ära! Amen.

7. *Predikan.*

(1834.)[1]

Luc. 13: 6—9.

»Sade han ock denna liknelsen: En man hade ett fikonaträ planteradt i sin wingård, och han kom och sökte frukt derpå, och fann ingen. Då sade han till wingårdsmannen: Si, nu i tre år hafwer jag kommit, och sökt frukt på detta fikonaträd, och jag finner ingen; hugg det bort; hwarefter skall det förhindra jordena? Han swarade, och sade till honom: Herre, lät stå det ännu i detta året, så länge jag grafwer omkring det, och göder det; Om det så kunde bära frukt; hwar ock icke, så hugg det sedan bort.»

Denna liknelse angår, i det första, Guds gamla församling, hans gamla förbunds folk, Abrahams säd; och innehåller en bland de många ömma bestraffningar, de kärleksfulla warningar, meddeladt Judarna af wår dyre Herre Jesu, Guds Son, werldens Frälsare. På detta folk fullbordades Guds tjenares ord: »Hwilken som emot straff genstörtig är, han skall med hast förderfwad warda, utan all hjelp». (Ords. 29: 1.) Flerfalldige och trogne woro de bestraffningar, uttalade öfwer Judarne, af många Herrans Propheter, och Johannes Döparen utskickades att warna dem, det Guds tålamod med dem skulle snart gifwa wika för hans rättwishet; ja, »att yxen war satt till rotena på trän;» (Matth. 3: 10.) samt att om Jesus, den sista barmhertighetens Budbärare föraktades, skulle deras förstöring wara,

[1] Publicerad under följande rubrik: »Predikan, hållen i Engelska Capellet i Stockholm. Den 2 November 1834.» Sthlm 1834. Scotts namn förekommer icke å predikan. I förteckningen över svenska predikningar, införd i dagboken, angives, att Scott söndagen den $^{2}/_{11}$ 1834 kl. $^{1}/_{2}$ 5 e. m. predikade över texten Luk. 13: 6—9. DI, p. 363. Jfr Ibdm, p. 256.

på en gång, oundwikelig och öfwer all beskrifning gräselig. Guds Son sjelf, då hån uppenbarades i köttet, och förutsåg det förderf, som detta folk genom sin halstarrighet skulle ådraga sig, ställde det tydeligen för deras ögon, och med ömt deltagande, bedröfwades han öfwer deras förskräckliga omständigheter; ty samma Ewangelist upptecknar desse ord om Jesus: »Och då han kom fram, och fick se staden, (det är Jerusalem), gret han öfwer honom. Och han sade: Om du ock wisste, hwad din frid tillhörer, så worde du det wisserliga i denna dinom dag betänkandes; men nu är det fördoldt för dina ögon. Ty den tid skall komma öfwer dig, att dine owänner skola dig belägga, och skansa kring om dig, och tränga dig på alla sidor. Och de skola nederslå dig till jorden, och dina barn som i dig äro, och de skola icke låta igen i dig sten på sten; derföre, att du icke kända kunde den tiden, der du uti sökt war.» (Luc. 19: 41—44.) Syftemålet med liknelsen före oss war, nemligen: att ådagalägga för dem samma sanningar. Men här anwänder wår Herre det Österländska, bildrika talesättet, och framställer Gud såsom egaren till en wingård, utwäljande ett kosteligt fikonaträd, det han planterar i en fördelaktig jordmon, och odlar med all omsorg. — Han förwäntar, naturligtwis och med skäl, frukt på rättan tid, — frukt, öfwerensstämmande, i beskaffenhet, med trädets goda art, och i mängd med dess gynnande omständigheter; men tywärr gäckad i sina rättwisa förhoppningar, ser han trädets oförklarliga ofruktsamhet och är, i följd deraf, beslutsam att hugga det bort och plantera ett dugligare i dess ställe; men afhålles från uträttandet af sin föresats, att en ny och bestämd pröfwotid, nya och kraftiga åtgärder först måtte försökas. I anseende till de trenne år här nämnes, mena somliga att wår Herre har afseende på fikonaträdets art, som borde bära frukt på tredje året från dess plantering; ty efter denna tidrymd är det föga hopp om dess fruktbarhet. Andre åter anse uttrycket »tre år» såsom åsyftande de trenne stora perioder, under hwilka Gud sökt sitt folk, nemligen: före och efter den Babyloniska fångenskapen samt medelst Christi utsändande ibland Judarne; och flera påstå att med »tre år» menas den tid, under hwilken wår dyre Frälsare synbarligen wandrade, predikade och werkade ibland dem, då Gud kunde med rättwisa fordra frukt. Med »wingårdsmannen» åsyftas tydeligen wår Herre sjelf, såsom den werksammaste arbetare på Judarnes upplysning, och såsom den barmhertige Medlaren, hwars förböner äro kraftiga inför Gud. Det torde wara nyttigt att anföra ett annat ställe i Guds ord, der en dylik liknelse brukas med samma syftning, ja, kanske hade wår Herre detta ställe för sig, när han talade textens ord. Hos Propheten Esaias läse wi som följer: »Nu wäl, jag will sjunga minom wän, ens mins wäns wiso, om hans wingård. Min wän hafwer en wingård, på ett fett rum. Och han gärde omkring honom och

med stenhopar bewarade, och satte ädla winträ deruti: Han byggde ock ett torn deruti, och grof der en präss, och wänte efter, att han skulle bära windrufwor; men han bar wilddrufwor. Nu dömer, I Jerusalems inbyggare, och I Juda män, emellan mig och min wingård. Hwad skulle man dock mer göra minom wingård, det jag honom icke gjort hafwer? Hwi hafwer han burit wilddrufwor, då Jag wänte efter, att han skulle burit drufwor? Nu wäl, jag will kungöra eder, hwad jag minom wingård göra will: Hans gård skall borttagen warda, på det han skall ödelagd blifwa, och hans mur skall sönderrifwen warda, på det han skall förtramppad warda. Jag skall låta honom ligga öde, att ingen skall skära eller grafwan, utan tistel och törne derinne wäxa; och skall bjuda skyarna, att de icke regna deruppå. Så är nu Herrans Zebaoths wingård Israels hus och Juda män hans lustiga plantering: Han wäntar efter rätt, si, så är här icke annat än öfwerwåld; efter rättwiso, si, så är här alltsammans klagomål. We dem som draga det ena huset intill det andra, och kommer den ena åkern in till den andra, till dess att intet rum mer är, att de skola besitta landet allena.» (Es. 5: 1—8.)

Men borde wi icke göra en mer widsträckt tillämpning af denna liknelse? Wi hafwe ofta gjort anmärkningar emot oförståndigt och onyttigt förwridande af liknelser och tecken, som finnas i Guds ord, hwarigenom hwarje uttryck, hwarje omständighet twingas att uttala en andelig mening, den Herren aldrig nedlagt deri, till följe hwaraf mycken skada förorsakas i Guds församling. Men wisserligen äro wi lika långt ifrån sanningen, då wi betrakta liknelserne och tecknen i Herrans ord blott såsom intagande berättelser, innehållande ej någonting lärorikt för oss. Wi äro öfwertygade derom, att hwar och en sådan liknelse, uttalad af wår Herre, förklarar tydligt en eller flera wigtiga hufwudsanningar, och under det wi noga akta oss för ett mystiskt uttydande deraf, måste wi ock taga oss till wara, att ej förbigå den lärdom, som innebäres deri. Det gifwes hwad som torde kallas liknelsens syftning eller ändamål, som är för oss högst nyttigt, och skulle finnas öfwerensstämmande med de öfrige delar af Guds ord. Syftningen af liknelsen, för oss, torde lätteligen bestämmas af hwad som föregår. Wår Herre hade warnat sin omgifning, att de icke skola bedöma en menniskas andeliga tillstånd efter hennes lekamliga omständigheter och de Försynens skickelser hon war underkastad; han kallar dem ifrån ett onyttigt fördömande af andra, och ställer för deras ögon denna wigtiga sanning: »Om I icke bättren Eder, skolen I allesammans förgås» (Luc. 13: 3) samt såsom en påminnelse om deras fara, om de skulle uppskjuta sin bättring, meddelar han dem den liknelse, som nu utgör wår text, hwari han lärer alla: att en tid är af Gudi bestämd, under hwilken allena det är möjligt, att en menniska kan

bättra sig och frambringa rättfärdighetens frukter och att om wi försumma detta wårt enda tillfälle, skall följden owillkorligen blifwa, att wi för ewigheten bortryckas ifrån all möjlighet att bättra oss, och framwisa sådana frukter. Denna syftning af liknelsen, torde tillämpas på menniskor i allmänhet, men wid detta tillfälle wilja wi inskränka dess tillämpning till sådane som äro Christi bekännare, och med någon uppmärksamhet bewista nådemedlen, till desse gifwes här en högtidlig warning, »att de icke undfå Guds nåd fåfängt». (2 Cor. 6: 1.)

Denna liknelse lärer Christi bekännare, för det första: att Gud, med skäl, afbidar frukt hos sådane. Låt det alltid inpreglas i wåra hjertan, att wi icke äro sjelfständige egare af Försynens gåfwor eller Förlossarens wälsignelser; i anseende till beggedera äro wi fogdar, ålagde, till följe af wårt embete, en flitig och trogen förkofran, den rätta egaren till pris och ära, af allt som wi hafwe under wår wård. I en särdeles mening är detta sannt, i anseende till Christi bekännare, för dem äro Frälsarens ord synnerligen passande: »Dem som mycket gifwit är, af honom skall mycket warda utkraft; och hwem mycket befaldt är, af honom skall warda mycket eskadt.» (Luc. 12: 48.) I kunnen törhända, ursäkta ett träds ofruktsamhet, om det stod bredewid stråtwägen, blottställt för den ombytliga wäderleken, och på hwilket ingen möda blifwit anwänd att skydda, rena eller odla det; men om I skullen utwälja en lofwande planta, ställa den på den förmonligaste delen af Eder trädgård, dagligen bruka medel att skydda den för den starka blåsten, den förstörande frosten eller den förwissnande torkan, samt anwända all möjlig kunskap och möda, att odla dess rötter, klippa bort dess skadliga grenar och befordra trädets fruktbarhet; — skulle icke Eder ledsnad öfwer detta trädets ofruktsamhet blifwa stor, i mon af det myckna arbetet I förgäfwes haden anwändt derpå. Låten icke inbilla Eder att det betyder ingen ting, om wi anwända till uppbyggelse eller alldeles försumma de många andeliga förmoner hwarmed wi äro begåfwade. Gud, i sin underbara barmhertighet, har utwäljt oss framför många millioner wåra medmenniskor. »Lotten är [oss] fallen i det lustiga: [Oss] är en skön arfwedel tillfallen.» (Ps. 16: 6.) Herren har gifwit oss Biblen, hans uppenbarelse, hwarigenom wi kunna wise warda til salighet, »hwilken kallas det planterade ordet,» (Jac. 1: 21), »och dess werkan är att rena det wildoljoträdet och göra det godt.» (Rom. 11.) »Han har öppnat för oss wattufloder på höjderna, och källor midt på markena, har gjort öknena till wattusjöar, och torra landet till wattukällor.» (Es. 41: 18.) Han har beredt för oss salighetsbrunnar, nästan wid hwarje steg, på wår wäg, genom lifwet; ty wi njuta Evangelii predikande ymnigt och troget, tillfällen för wänlig Christelig umgängelse och förenade bönestunder, hwilka lända till uppbyggelse, fri

tillgång till Fadrens nådastol, medelst Sonens försoning, och framför allt den Helige Andas nådewerkningar, hwilka wederqwicka, upplysa och helga wåra odödliga själar, — eller är det så att Herren aldrig skall göra räkenskap med oss i anseende till sådana förmåner, och utforska huru wi hafwe emottagit och anwändt hans dyrbara gåfwor? Skall Gud wara tillfredsställd med oss, om wi icke hafwe förkofrats, till följe af en sådan odling? Ack, mina älskade! om wi icke hafwe med uppriktighet, och utan förbehåll, uppoffrat oss åt hans tjenst. Om icke wi hafwe wunnit tillwäxt »i nådena och wår Herres och Frälsares Jesu Christi kunskap,» (2 Pet. 3: 18.) äro wi wisserligen brottslige inför honom: wi hafwe uppfört oss såsom otrogne fogdar, och om icke Guds barmhertighet och nåd förhindra det, måste wi huggas bort och kastas i ewinnerlig eld. Låt oss alltid erinra oss — å ena sidan — att wi icke äro egentliga egare af något här nere; de gåfwor som äro oss lånade, för några dagar, skola snart återställas. »Hwad hafwer du det du icke undfått hafwer?» (1 Cor. 4: 7.) »Hwad har du wäl till själ och kropp, utaf dig sjelf? allt är ett lån, allt gifs, allt kommer ofwanifrån;» wi äro derföre, i sakens natur, answarige för allt inför Gud. Och — å andra sidan — låtom oss aldrig glömma att Gud förlänar oss icke något utan ett bestämdt och wist ändamål. När han gifwer oss kläder, så sker det att wi med tacksamhet och utan flärd må bruka dem; när han gifwer oss föda, så sker det att wi må med måttlighet förtära den; när han förklarar Evangelium för oss, så sker det att wi skole tro derpå, och när han utsänder sin Helige Ande sker det att wi skole öppna wåra hjertan för hans bestraffande, förnyande och helgande werkningar, och då wi motstrida, eller äro liknöjda, i anseende till dessa gåfwor, söka wi att omintet göra Guds nåderika syfte, »wi förakte Guds nåd emot oss sjelfwa.» (Luc. 7: 30.) »Och hwem hafwer det dock gått wäl af, som sig hafwer satt emot honom?» (Job. 9: 4.)

Denna liknelse lärer Christi bekännare, för det andra: att Gud fäster ett uppmärksamt öga på wårt uppförande. Somlige säga såsom de gamle: »Herren ser det intet, och Jacobs Gud aktar det intet.» (Ps. 94: 7.) »Herren ser oss intet, utan Herren hafwer öfwergifwit landet.» (Hes. 8: 12.) Men ett sådant handlingssätt öfwerensstämmer hwarken med sann wisdom eller Guds uppenbarade egenskaper. Hwilken, ibland Eder, skulle wara alldeles liknöjd, angående följden af Edra bemödanden, att fostra upp ett fruktträd? hwilken fader ibland Eder, wille skaffa lärare åt sin son, förse honom med böcker och kläder samt skicka honom till Academien, och sedan detta är gjort, alldeles glömma honom, aldrig fråga efter huru han uppförer sig der, eller hwad för framsteg han gör i sin lärdom? Hwilken wälgörare wille rycka ur brott och elände, en förförd menniska, anwända alla medel att återställa henne

till dygd och Gudsfruktan och sedermera, kasta henne ut till oinskränkt umgängelse med en farlig och frestande werld, utan att en gång fråga om hon fortfar att wandra på sedlighetens wäg? Och, mine älskade! då wi betrakta de gåfwor Gud skänker oss, i deras herrligare wärde, af ojemförligare större wigt och ståtligare syfte; låtom oss icke anse honom mindre mon om deras rätta anwändande, mindre försigtig, mindre uppmärksam på werkan af sin wälgörenhet än I skulle blifwa, i hwad wida mindre föremål beträffa. — Nej, mine älskade! Han kommer och söker frukt; han kommer år efter år, det är: han kommer på rättan tid, den tid då frukt borde finnas, t. ex. När han gifwer oss Bibelen, och lärer oss läsa deri, så kommer han dageligen att se om wi så göra, om wi frambära denna frukt. När han gifwer oss en helig söndag, en hwilodag, själens högtidsdag, med befallning att helga den åt honom, bortlägga alla jordiska förrättningar och egna hela dagen åt andeliga angelägenheter, så kommer han på denna dagen och förwäntar de frukter, som borde framalstras af en sådan herrlig och ändamålsenlig instiftelse. När han påbjuder den husliga andakten, der föräldrar och barn, husbonde och underhafwande borde morgon och afton förena sig till Guds tillbedjande, och ett gemensamt öfwerlemnande af deras allt i Herrans bestyr, så kommer han, för att hemta denna sköna, nyttiga frukt, och det misshagar honom om den ej är till. När han befaller oss att »gå in i kammaren, och slå dörren till, och bedja wår Fader som i löndom ser,» (Matth. 6: 6.) så kommer han till oss i wår enslighet för att undfå denna oumbärliga frukt, och om han ser oss stå upp, wandra hela dagen och åter lägga oss ner, utan att enskildt åkalla honom, anser han oss för ofruktsamma fikonaträd. I anseende till alla nådemedlen, kommer han på rättan tid, att söka frukt. Han kommer att söka werkningarne af en sann och lefwande tro, en oinskränkt undergifwenhet och en brinnande kärlek, under lifwets swåra wedermödor. Han kommer att se huru wi handla och wandla i werlden, och på hwad sätt wi prisa honom der i »wår lekamen och wår anda, hwilka äro hans.» (1 Cor. 6: 20.) Han kommer att se huru »wi förlåte wåra medmenniskor deras brott emot oss,» (Matth. 18: 35.) på hwad sätt »wi älska wåra owänner,» (Matth. 5: 44.) »och öfwerwinna det onda med det goda.» (Rom. 12: 21.) Ja, hwar och en af oss må säga, som Psalmisten David: »Herre, du utransakar mig och känner mig, ehwad jag sitter eller uppstår wet du det; ehwad jag går eller ligger är du omkring mig och ser alla mina wägar;» (Ps. 139: 2—3.) »Ty hwars och ens mans wägar äro för Herranom, och han mäter alla deras gångar.» (Ordspr. 5: 21) Han kommer att söka frukt; han är icke tillfridsställd med löf, — med idel bekännelse, med muntro och munkärlek. Wid ett tillfälle fick wår Herre se ett fikonaträd, som hade löf, men ingen

frukt, och han bannade detta fikonaträd, och det blef förtorkadt. »Icke warder hwar och en kommandes in i himmelriket, som säger till mig: Herre, Herre; utan den som gör mins faders wilja, som är i himmelen.» (Matth. 7: 21.) Han är icke heller nöjd med goda föresatser, lofwande blommor. Han söker frukt, inwärtes och utwärtes helighet, den frukt som kan allenast frambringas af »tron, som werkar genom kärleken.» (Gal. 5: 6.)

Denna liknelse lärer Christi bekännare, för det tredje: att en ofruktsam Christen är werkeligen skadlig i Christi Församling; äfwenså heter det i texten: »hugg det bort; hwarefter skall det förhindra jordene,» och upptaga ett ställe, som torde bättre fyllas af en annan, eller dragande förgäfwes den näring, som torde befrämja och gifwa tillwäxt åt ett fruktsamt träd, emedan sjelfwa det odugliga trädet är en wanprydnad för trädgården. O! låtom oss aldrig förgäta att wi, såsom medlemmar i Christi församling, antingen göra werkeligt godt, eller bibringa werkelig skada. Det är ej någon likgiltig sak, att wara ofruktsam; wi förhindra derigenom jordene. Om en sådan oduglig Christi bekännare är iklädd något embete i församlingen, fyller han ett rum, för hwilket han icke passar, och utestänger en annan, som skulle med nit och framgång förrätta den tjenst han försummar, och således gör han werkligt ondt, hwad denna del af Herrans wingård beträffar; han dämmer eller, ty wärr, orenar lifsens wattuströmmar, till följe hwaraf folket försmäktar af törst, eller wämjes att drick deraf. Men i alla stånd, och i alla händelser, är en ofruktsam Christi bekännare skadlig. Han förhindrar deras bemödanden, som äro upplifwade af Herrans Anda och nitälska för Herrans sak; han uppmuntrar skenhelgon i deras ljumhet, och dessa åter bifalla och skydda de gudlösa. Det är för denskull att wår dyre Frälsare, i sitt bref till Laodiceerne, brukar sådana ytterst stränga ordalag: »Jag wet dina gerningar, att du äst hwarken kall eller warm; jag wille, att du wore antingen kall, eller warm; men efter du äst ljum, och hwarken kall eller warm, skall jag dig utspy utur min mun.» (Upp. Bok. 3: 15, 16.) Sådane bekännare förhindra jordene, de äro en wanprydnad för Christi församling och lemna lastarenom rum, såsom Judas, som förrådde menniskones son med en kyss. Tänken aldrig, mine älskade! att I blott skaden Eder sjelfwa, medelst något oskick i Eder wandel; ty I skaden derigenom alla, på hwilka Edert efterdöme eger någon werkan. Edert uppförande är pestartadt, och sprider sjuklighet och döden allt omkring. Söker då, att »pryda Guds wår Frälsares lära i alla stycken.» (Tit. 2: 10.) »Låter Edert ljus lysa för menniskorna, att de måga se Edra goda gerningar, och prisa Eder fader, som är i himmelen.» (Matth. 5: 16.)

Denna liknelse lärer Christi bekännare, för det fjerde: att Gud i sin rättwisa kan bortrycka de otrogna. »Si nu, i tre år, haf-

wer jag kommit och sökt frukt på detta fikonaträd, och jag finner ingen; hugg det bort.» Det är ett werkeligt misstag, hwaruti så många falla, nemligen, »efter det icke straxt går domen öfwer onda gerningar, warder menniskornas hjerta fullt till att göra ondt,» (Pred. 8: 11.) ty »Herren fördröjer intet sitt löfte såsom somlige mena det wara fördröjelse.» (2 Pet. 3: 9.) Han är icke skyldig oss något fortfarande af sin långmodighet. O nej! — hade han blott en enda gång erbjudit barmhertighet, medelst Christi försoning, skulle detta bewisa en kärlek, såsom allt förstånd öfwergår, och att han hafwer tålamod med oss, år efter år och sänder oss det ena budet efter det andra, torde bewisa, att »han är Gud och icke menniska,» att »han är barmhertig och nådelig, och långmodig, och af stor nåde,» (2 Mos. 34: 6.) men bewisar hwarken att han icke förmår eller icke will straffa de obotfärdige och gensträfwige, de ofruktsamme och oduglige. Låtom oss se på Judarne, och betrakta i deras öde, att Herren är trofast i sina hotelser, så wäl som i sina löften. Låtom oss tänka på de sju Församlingar i Asien, hwarom skrifwes i Uppenbarelse-Bokens andra och tredje Capitel, och under det wi förgäfwes söka dessa Församlingar, under det ingen kan med säkerhet wisa oss de ställen, der de stodo; låtom oss lära deraf: att Gud både kan och will hugga bort det ofruktsamma fikonaträdet.

Denna liknelse lärer Christi bekännare, för det femte: att om de ofruktsamma äro skonade, är detta en följd af en särdeles och kraftig förbön. »Wi hafwe en förswarare när Fadrenom, Jesum Christum, den rättfärdig är.» (1 Joh. 2: 1.) Han beder: »Herre, låt stå det ännu i detta året,» och framställer sin försoning, såsom det alltid gällande skäl, hwarföre hans bön skulle höras. Jesus, såsom medlaren emellan Gud och menniskor, ställer sig i borgen för oss, antingen att wi skole bära frukt, blifwa lydaktige och Gud Fader till behag, eller då den förlängda pröfwotiden är förbi, framhafwas för rätten. Han förbinder sig sjelf, att wi på det sista, komma att stå framför domen och wälsignas eller fördömas, allt efter som wi förtjent hafwa, och till följe af Christi förbön, skonas det ofruktsamma fikonaträdet, och ett nytt tillfälle till bättring och salighet är oss gifwit. Ack! hwem kan uppräkna huru mycket man är denne Medlaren förbunden? Huru ofta har icke Herrans tålamod med oss nästan warit slut, och rättwisans swärd blifwit utdraget, att hugga oss bort, då Försonarens upplyftade händer, i det han gjorde förbön för oss, hafwa förekommit wårt borthuggande, och förwärfwat åt oss ett förlängande af wår pröfwotid. Ack! huru obeskrifligen syndigt är icke det, att förakta en sådan wän, att icke med glädje förneka oss allt, som är honom misshageligt.

Denna liknelse lärer Christi bekännare, för det sjette: att Jesus ej allenast beder för de ofruktsamma, utan bemödar sig äfwen

om deras förbättring; och häri borde Christi Lärare, och Christne i allmänhet, wandra som han ock wandrade. Det heter i texten: »låt stå det ännu i detta året, så länge jag grafwer omkring det, och göder det.» De lättsinnige, de liknöjde och skenhelige måste uppwäckas och störas, förrän Evangelii dyrbara nådelöften på dem tillämpas. Lagen är wår tuktomästare, att drifwa oss till Christum; (se Gal. 3: 24.) och det kan wara farligt, ja skadeligt, att med oförsigtighet påtruga Christendomens stora, herrliga och fröjdefulla gåfwor, förrän de som höra, hafwa kännt Andans genomträngande swärd, och kommit att allwarsamt betrakta sitt synda-elände. Man skall först gräfwa bort alla jordiska, odugliga, förruttnade och skadliga ämnen, alla grundlösa förhoppningar, alla falska stöd, och sedan göda med Evangelii oskattbara och wälsignelserika löften. Desse uttryck torde också angå Försynens skickelser: Herren, för wisa och nådiga ändamål, gräfwer omkring oss, tager bort de jordiska håfwor, de köttslige wänner, som woro oss till hinder på salighetens wäg; lägger roten blott och bar, för en tid, att himmelens hälsosamma luft må komma åt den, renar trädet, det är: hugger bort de grenar hwilka hindra trädets wäxt, på det sjelfwa trädet må upphöja sig närmare himmelens sol och blifwa mer sundt, samt frambära rikare och ymnigare frukt. Wi medgifwa, att det är påkostande för kött och blod, att genomgå dylika wedermödor; men Herren ser att det är af nöden, och wi borde fästa wår uppmärksamhet på det stora syftet, under det wi genomgå profwet; ty sedan han gräfwit omkring, skall han göda, lägga till allt det som skall lända till wår frid och lycksalighet, allt som kan befrämja wår beredelse för ewinnerligt lif.

Ändteligen lärer denna liknelsen Christi bekännare, för det sjunde: att en tid är föresatt, då de oförbättrade skola bortryckas från möjligheten att blifwa frälste. »Låt stå det ännu i detta året, så länge jag grafwer omkring det, och göder det; om det så kunde bära frukt; hwar ock icke, så hugg det sedan bort.» Om icke det stora syftet winnes, så skall det ofruktsamma trädet förstöras. Hörer Apostelen Pauli ord: »Föraktar du hans godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förståndandes, att Guds mildhet låckar dig till bättring? utan efter dina hårdhet, och obotfärdiga hjerta, samkar du dig sjelfwom wrede, på wredenes dag, när Guds rättwisa dom blifwer uppenbar.» (Rom. 2: 4, 5.) Lika lydande äro wår Frälsares ord till Församlingen i Ephesus: »Jag hafwer emot dig, att du den första din kärlek öfwergifwit hafwer. Betänk derföre, hwaraf du fallen äst, och bättra dig, och gör de första gerningarna; hwar det icke sker, då warder jag dig snarliga kommandes, och skall bortstöta din ljusastaka af sitt rum, utan du bättrar dig.» (Upp. B. 2: 4, 5.) Och måtte hwar och en erinra sig, att de förskräckliga följderne af detta borthuggande, komma

att mycket förswåras af den missbrukade nådatiden och den föraktade förbönen. Ack! huru ryslig är ej den tanka, att den dag nalkas, då Frälsaren skall fordra deras ohjelpliga förstörelse, som hafwa warit hans Evangelium olydige; en dag, då den, hwilken nu beder: »låt det stå ännu i detta året,» skall befalla: »hugg det bort,» de mina owänner, som icke wille, att jag skulle råda öfwer dem, leder hit, och dräper dem här för mig.» (Luc. 19: 27.) Ack! »det är gräseligit, falla uti lefwandes Guds händer.» (Ebr. 10: 31.) »Ty wår Gud är en förtärande eld.» (Ebr. 12: 29.) Gud låte ingen, af oss, erfara hwad som innefattas i dessa fruktanswärda ord: »hwar ock icke, så hugg det sedan bort.»

Mine älskade Åhörare! På den 2:dra November 1831, började jag att här, i Guds namn, predika Christi Evangelium, på Edert språk; det är jemt 3 år, på denna dag, sedan jag, efter min ringa förmåga, begynte förkunna för Eder det ewiga lifsens ord. Oaktadt min swaghet, och det ofullkomliga sätt, hwarpå hans ord här blifwit framställdt, eger jag dock, i kraft af min fullmakt, Bibelen, rättighet att säga Eder, det Herren har, under dessa trenne åren, kommit för att söka frukt — har han ock funnit någon? Hwad för goda werkningar förspörjas hos Eder, till följe af de många enfaldiga, men sanningsfulla predikningar I hafwen hört härstädes? Låt hwar och en swara för sig sjelf, och i sitt hjerta, inför Gud, som pröfwar njurarna. Prisad ware Herren! det har warit för mig en glädje, att se någon werkan, att göra bekantskap med några, till hwilka Herrans ord här förkunnats, kommit ej allenast med ord, utan i kraft. Men ack! huru få, huru ytterst få äro icke, jemförelsewis, dessa. Låtom oss alla prisa Herren för sitt tålamod, sin långmodighet, och såsom det sista, det af wår Frälsare begärdta året, torde nu wara inne; — låtom oss, med behörigt allwar, söka det, som wår ewiga frid tillhörer; må det icke fördoldt warda för wåra ögon! Amen.

8. *Predikan.*

(1835.)[1]

Col. 2: 6.

»Såsom I nu anammat hafwen Herran Jesum Christum, så wandrer i honom.»

Öfwerlägsenheten af en sannfärdig Gudsfruktan, då den jemföres med hwad som torde kallas werldens religion, ådagalägges

[1] Publicerad under denna titel: »Predikan hållen i Engelska Capellet i Stockholm. Den 7 Januari 1835» Sthlm 1835. Scotts namn förekommer icke å den tryckta predikan. I förteckningen över svenska predikningar angives, att Scott onsdagen den 7/1 1835 kl. 6 e. m. predikade över Kol. 2: 6. Di, p. 364.

synnerligen deruti, att den framställer mångfaldiga och wigtiga bewekelsegrunder, att uppmuntra dess anhängare till fortfarande och förkofrande i allt hwad godt heter. Den obefullmäktigade, otillfredsställande, osaliggörande sak, som werlden hafwer wågat bepryda med namnet religion, hwarken fordrar eller uppmuntrar till förkofring; twertom, tillåter den dess anhängare, att sysselsätta sitt snille med försök att upptäcka planer, enligt hwilka de kunna ursäkta en mindre sträng åtlydnad för denna slags religions allt för lösa befallningar; och en ny utwäg, på hwilken någondera af dessa befallningar torde undwikas, är ansedd såsom en rätt orsak till stor glädje. Ty hurudan beskaffad är en religiös man, i detta ords allmänna bemärkelse? Är icke han en, hwilken anser det högst anständigt och nödigt, att understödja stats-kyrkan der han wistas, och hedra dess offentliga förrättningar, derigenom att han då och då besöker en eller annan helgedom, när nemligen en omtyckt predikant skall tala; en, som tänker, att det war en ganska god sak, äfwen att Herran utskickat sin Son till att dö för werlden, på det felaktiga, swaga menniskor måtte kunna komma till himmelriket då de hädanfara; och för att behålla någon gemenskap med denna försoning, är det mycket rätt, att åtminstone en gång om året begå Herrans Nattward; samt för att lugna samwetet är det nyttigt, att uppföra sig på ett moraliskt sätt, moraliskt nemligen efter sina egna reglor: att skänka en skärf af sitt öfwerflöd åt de fattiga: eller då han dör och icke mer behöfwer den, att bewilja en penningsumma åt någon wälgörande inrättning. Men att göra mer med religion (säga sådana), är att wara allt för mycket rättfärdig. Att fordra hjertats förening med den osynliga Guden, själens uppfyllande med hans närwaro, är grufweligt swärmeri: att tänka på förnekandet af werldsliga föremål, werldsliga nöjen, werldsliga sällskaper: att råda till att påtaga korset och följa Christus: samt tillwexa i nåden: att lefwa af tron på Guds Son: att bedja i den Heliga Anda, i enslighet, eller i hushållet: att ransaka dagligen den Heliga Skrift: att samtala i sällskapskretsar angående Christi kärlek: — med ett ord, att sysselsätta sinnesrörelser och hjertat med religion, att fordra Christendomens inre erfarenhet i själen, är en galenskap, för hwilkens påyrkande en menniska förtjenar att blifwa bannlyst ifrån den anständiga werlden. Dock likwäl wågar jag förklara, att denna så kallade galenskap, detta så kallade swärmeri är sannfärdig Christendom. Och ännu mera wågar jag påstå om alla, som icke komma i besittandet; om alla som icke bewisa denna så kallade galenskap, detta så kallade swärmeri; att de skola förgås till ewig tid. Om denna stränga anmärkning widrörer några närwarande, låt dem ifrån Guds ord bewisa dess orättwishet, innan de bortglömma, eller en gång åsidosätta hwad som för dem är ett så högst wigtigt ämne; ty om jag känner någon ting om Bibelens innehåll, består sann-

färdig. Christendom deruti, att man gifwer hjertat åt Gud utan inskränkning eller förbehåll: att man gifwer lefnaden åt Gud att styras helt och hållit af hans wilja: att man öppnar själens alla krafter för den Heliga Andas nådefulla werkan, att samma den Heliga Anda måtte upplysa, förnya, rena och förädla dem. Christendomen består ännu widare deruti, att man anammar Jesum Christum såsom själens försoning, frid och fröjd; såsom det andeliga lifwets upphof och underhåll; att man wandrar med och uti honom genom hwarje wår jordiska lefnadsdag; och ymniga och kraftiga bewekelsegrunder till förkofring i nåd och i wår Herres Jesu Christi saliggörande kunskap, framställes i Guds ord. Ja, wi wåga utan twekan förklara, att om icke en Christen förkofrar sig; om icke han förwärfwar en starkare tro, en mer brinnande kärlek, en förökning af frid, fröjd, makt öfwer werlden, makt öfwer sig sjelf, skall han twifwelsutan förlora hwad han en gång hade undfått. Här finna wi orsaken till de mångfaldiga uppmaningar som framställas i Guds ord med afsigt, att tillwägabringa en sådan tillwext; likaledes de ofta upprepade bestraffningar hwilka syfta på den stillastående; samt de kärleksfulla önskningar, yttrade af Paulus i synnerhet, att de rättroende måtte kunna wisa framgång på salighetens wägar: af hwilka önskningar wår text är ett talande bewis. Wi borde, för att mer fullkomligen inse Apostelens kärlek till de Colosser läsa de werser som stå i sammanhang med texten: »Så will jag, att I weta skolen, hwilken kamp jag hafwer om eder, och om dem, som äro i Laodicea, och om alla dem, som min person i köttet icke sett hafwa; På det deras hjerta måga få någon hugnad, och sammanfogade warda i kärleken, till all rikedom uti fullkomligt förstånd, till att kunna besinna Guds hemlighet, både Fadrens och Christi; Uti hwilken fördolda ligga alla wisdoms och förstånds håfwor. Men detta säger jag, på det ingen skall bedraga eder med kloka ord. Ty ändock jag är ifrån eder efter köttet; är jag dock när eder i Andanom, fröjdar mig och ser eder skickelse, och eder tros stadighet på Christum. Såsom I nu anammat hafwen Herran Jesum Christum, så wandrer i honom; Och warer rotade och uppbygde i honom och warer faste i tron, såsom I lärde ären, och warer i henne rikeligen tacksamme» (v. 1—7).

Upplyften edra hjertan till Gud och nedkallom hans nåderika wälsignelse öfwer oss, under det wi försöka att upplösa och tillämpa textens lärorika innehåll. »Såsom I nu anammat hafwen Jesum Christum, så wandrer i honom.» Dessa ord fordra, att wi betrakta:

I. *Ett särdeles Nådestånd.*
II. *En ändamålsenlig förmaning.*

Betraktom för det första:

I. *Ett särdeles Nådestånd.* »Såsom I nu anammat hafwen

Herran Jesum Christum.» Ordet Christum åsyftar Herrans embete såsom Messias, att han är Guds smorde, utwald till en Frälsare och Förlossare; samt utskickad ibland menniskor såsom himmelens herrliga Sändebud: och i denna egenskap betyder anammande af Christum, 1:o en fast tro på de läror han förkunnade. Det sades åt honom: »du äst kommen af Gudi för en lärare» (Joh. 3: 2); och wi läsa om flera som afhörde hans underwisningar: »wi tala det wi wete, och det wi hafwe sett det wittne wi; och wårt wittnesbörd anammen I icke» (Joh. 3: 11). Derföre betyder, att anamma, något mer än blott hörsel eller förnuftets bekantskap med det af Christus förkunnade system; det betyder, att tro på hans ord. Christus förklarade menniskans affallna och förderfwade tillstånd, och försäkrade oss, att innanefter, utur menniskors hjertan (Marc. 7: 21.) utgå alla onda stycken. Han lärde menniskans ytterliga hjelplöshet sägande: »Mig förutan kunnen I intet göra» (Joh. 15: 5.); han förkunnade ångrens och bättringens oumbärlighet i sådana ord som dessa: »Om I icke bättren eder skolen I alle sammalunda förgås» (Luc. 13: 5.); »utan I omwänden eder och warden såsom barn, skolen I icke komma i himmelriket» (Matth. 18: 3.): samt omöjligheten af att inträda uti Herrlighetens rike utan att blifwa förnyade af den Helige Anda; ty han sade: »Sannerligen, sannerligen säger jag eder, utan en blifwer född på nytt kan han icke se Guds rike; förundra icke, att jag sade dig, att I måsten födas på nytt» (Joh. 3: 3, 7.). Han framställde en Gudsfruktan som kan, ja, till och med som måste erfaras och åtnjutas i själen, alldenstund han försäkrar oss: »Jag känner mina får, och mina känna mig» (Joh. 10: 14.): »Utan I äten menniskones Sons kött, och dricken hans blod, då hafwen I icke lif i eder» (Joh. 6: 53.); han lärde nödwändigheten deraf, att hans efterföljare skulle förneka sig sjelfwa; icke akta de ogudaktigas smälek, utan framhärda allt intill ändan; ty han sade: »Hwilken som will följa mig, han wedersake sig sjelf, och tage sitt kors uppå sig, och följe mig (Matth. 16: 24.); hwilken som älskar fader och moder, son eller dotter mer än mig, han är mig icke wärd» (Matth. 10: 31.). Ja, att hwad som war dyrbart som ett högra öga eller nyttigt såsom en högra hand, måste öfwergifwas om den förhindrade andelig wälfärd (Matth. 18: 8, 9.); och att endast »den som står fast uti ändan skall blifwa salig (Matth. 10: 22.); emedan den, som sätter sin hand till plogen och ser tillbaka, är icke beqwäm till Guds rike» (Luc. 9: 62.). Christus uppenbarade ewighetens hemligheter; omtalte en allmän uppståndelse ifrån de döda; en tillkommande räkenskapsdag, då alla menniskor skola samlas inför Guds domstol, och blifwa dömde, allt efter deras uppförande på jorden; — oändelig herrlighet för Guds barn och oändelig pina för de ogudaktige (Joh. 5: 28, 29. Matth. 25: 31—46.).

Sägen mig, mina älskade åhörare! tron I hwad som nu är framställdt; nemligen, att I af naturen ären alldeles förderfwade i synd, och utan förmåga att skaffa hjelp; att I måsten begråta edra synder, bättra eder, blifwa omwända, pånyttfödda och undfå Christendomen i edra själar; att I måsten blifwa beredwillige att förneka eder sjelfwa någonting, ja allting, som förhindrar en helig wandring åt Zion; att I måsten framhärda i helgelse allt intill döden; och att en dag nalkas, då I skolen stå framför Christi domstol? Om I tron dessa sanningar, då kunna wi uppmuntra eder, att I hafwen i den mån anammat Herran Jesum Christum, att I hafwen anammat honom som eder Prophet: och wi äro försäkrade derpå, att I icke förmå åtnöja eder med den menskliga uppfinning werlden kallar för religion.

Att anamma Herran Jesum Christum är, 2:o att ega en werkelig personlig del i hans försoning eller tillfyllestgörelse. På detta sätt anamma wi Jesum eller Frälsaren; och af detta prof kunnen I undersöka huruwida eder tro, ehwad Christi underwisningar angår, är sannskyldig; ty om I tron, att I ären syndiga, hjelplösa och i faran af ewig fördömelse, skolen I wisserligen hwar för sig fråga: »hwad skall jag göra, att jag må blifwa salig» (Ap. G. 16: 30.)? och då I ären underrättade derom, att Christus hafwer låtit sitt lif för eder; att om I tron på honom, så blifwen I saliga, — I skolen icke tweka, utan med tacksamhet anförtro honom edra själar och förlita eder på förtjensten af hans återlösningsdöd, till förlåtelse och nåd. Wi fröjda oss deröfwer, att en försoning för synd är oss beredd; men wi borde icke förgäta, att tillämpningen på oss af denna försonings fördelar beror på wår åtlydnad för detta wilkor, nemligen, att wi hwar för sig öfwa en rättskaffens tro, förtröstan eller förlitan på detta försoningsoffer. Och wi kunna snarligen märka åtskilnaden emellan ett wanligt wittsord eller en wanlig tro och en saliggörande tro. Det är möjligt ega de förra, utan att känna någonting af den sednare: de förra kunna ernås till följe af förnuftets utforskningar i hwad Guds ord angår; den sednare är en Guds gåfwa: den förra erkänner, att Christus dog för werlden; den sednare medförer denna försäkran, Christus dog för mig: den förra blandar oss ihop med wåra medmenniskor; den sednare skiljer oss ut ifrån de öfriga, och leder oss, att hwar och en för sitt eget bästa nalkas Gud och förlita själen på den sanning, att Jesus är för wåra synder skull utgifwen och för wår rättfärdighets skull uppwäckt (Rom. 4: 25.). En allmän eller wanlig tro tillwägabringar inga särdeles följder, hwarken i anseende till den inwärtes eller den utwärtes menniskan. En saliggörande tros öfning, genom Guds nåd, förwärfwar syndernas förlåtelse, återställelse till Guds ynnest, frid, glädje och den Helige Andas wittnesbörd till wårt barnaskap; hwarigenom wi äro befriade

ifrån syndens fördömelse, fruktan för döden och undfå förmåga, att på ett förut obekant sätt, se upp till Gud och ropa Abba käre Fader (Ap. G. 13: 38, 39. Rom. 5: 1, 2. 8: 15.). Christus hafwer kommit, att gifwa sitt folk salighetens kunskap till deras synders förlåtelse (Luc. 1: 77.): och den som genom en saliggörande tro anammar Jesus, farer ifrån döden till lifwet; han berömmer sig af Gudi genom sin Herra Jesum Christum, genom hwilken han nu förlikningen fått hafwer (Rom. 5: 11.). Mina älskade åhörare! om sådan är eder erfarenhet, då kunna wi prisa Gud för eder skull, derföre att I nu anammat hafwen Herran Jesum Christum; att I honom anammat hafwen såsom eder *Öfwerste Prest.* Om I föreställen eder, att I hafwen tron, men dock likwäl icke egen någon wiss försäkran derpå; så bedja wi eder, att med flit undersöka om en sådan försäkran erbjudes eller icke; och tager I eder till wara, att I icke sägen frid, frid, der ingen grundelig frid eger rum, emedan Gud icke hafwer sagt eder denna frid: och i denna flitiga undersökning, fråga icke efter menniskornas meningar, utan till lagen och witnesbördet. Ransaken dagligen den heliga Skrift; och derigenom skolen I förnimma sanna förhållandet.

Att anamma Herran Jesum Christum är: 3:o *att åtlyda med upprigtighet och ihärdighet Herrans befallningar.* Frälsaren är Herre, så wäl som Jesus och Christus; han är Konung så wäl som Prophet och Prest, och fordrar underdånighet för sina lagar, såwäl som tron på sina läror, och förlitan på sitt offer. »I ären mina wänner (säger Christus) om I gören hwad jag bjuder eder (Joh. 15: 14.). Och som wi redan hafwa framställt en saliggörande tros inre frukter, borde wi icke underlåta, att framställa dess yttre frukter; ty tron, då hon icke hafwer gerningarna, är död i sig sjelf (Jac. 2: 17.). Och långt ifrån att göra lagen om intet med tron, upprättom wi lagen (Rom. 3: 31): ty låtom oss med noggrannhet anmärka, att en förändrad wandel bewisar ett förändradt hjerta; om hjertat är heligt, skall lefnadssättet också blifwa heligt; om trädet är förbättradt skall frukten likaledes blifwa förbättrad. Och den menniska, som förklarar, att hon hafwer anammat Jesum Christum, och icke dess mindre fortfar med att uppsåtligen underlåta någon enda af hans befallningar, bedrager sig sjelf, och sanningen är icke i henne. Hwad tron och gerningars förening i menniskors salighetsordning beträffar, torde wi säga: tron är trädet; gerningarne frukten: — tron är källan; gerningar strömmarna: — tron är det andeliga lifwets uppehälle; gerningar detta lifwets öfning: — tron förenar oss med Gud; gerningar wisa för andra, att denna förening har skedt: — tron emottager nådegåfwor; gerningar bruka dessa till det påsyftade ändamålet: — tron fattar nåd; gerningar anwända denna nåd, hwilken öppnar wägen till förkofring, alldenstund Gud föröker sin nåd; och den enda wedergällning hans kärlek fordrar,

är att wi bedja om förkofran. Framwisen I då, mina wänner, under det I förliten eder på Christus för rättfärdighet och kraft, frukterna af ett heligt lefwerne; åtlyden I Herrans wilja, icke för thy, att I måtte kunna tro och blifwa rättfärdiggjorde, utan derföre, att I hafwen trott och ären rättfärdiggjorde; då kunna wi uppmuntra eder med den försäkran, att I Herranom Jesum Christum anammat hafwen, att I honom anammat hafwen såsom eder Prophet, Prest och Konung. Och wi bedja eder, waren faste, owikelige och rike uti Herrans werk alltid; efter det I weten, att edert arbete är icke fåfängt i Herranom (1 Cor. 15: 58.). Betraktom för det andra:

II. *En ändamålsenlig förmaning.* »Så wandrer i honom.» Ehuru Apostelens ord synes wara en enkel förklaring af Colossernas nådestånd och en derpå grundad förmaning, att fortsätta på deras salighets bana; kunna wi likwäl säga att sjelfwa textens sammansättning gifwer oss anledning, att på ett ganska lärorikt och tryggt sätt påyrka dess uppmaning: såsom I anammat hafwen Herran Jesum Christum, så wandrer i honom. Låt de närwarande, hwilka anammat hafwen Herran Jesum Christum, påminna sig den märkwärdiga, oförgäteliga tiden, då denna högst wigtiga förändring i deras erfarenhet, omständigheter och utsigter skedde: låt dem erinra sig, de med denna förändring förenade tankar och beslut, och ännu wandra uti desamma. För att komma eder, mina medchristne, till hjelp, äfwensom att meddela nödig underwisning, skole wi omtala några saker som åtföljt edert anammande af Herran Jesum Christum. Såsom 1:o *en ödmjuk och läraktig anda.* I insågen eder ringhet och oskicklighet; att I woren owärdige den minsta bland Guds wälgerningar; att I icke förmådde framställa ett enda skäl, hwarföre I skullen förlåtas hellre än fördömmas; edra själar woro bedröfwade wid betraktandet af eder ohörsamhet och edra öfwerträdelser; I känden eder andeliga swaghet, att I woren alldeles utan förmåga att tänka, säga eller göra något godt; I blefwen öfwertygade derom, att om I woren frälste, måste frälsning i alla dess delar, ifrån dess början till fullbordan, härflyta ifrån Guds oförtjenta medlidsamhet. Ordalag, lika med dessa föllo ifrån edra läppar: »Si jag hafwer syndat, hwad skall jag swara?» — »Gud miskunda dig öfwer mig syndare» (Luc. 18: 13); »Herre hjelp mig» (Matth. 16: 30); och I blefwen werkeligen såsom små barn, öfwertygade om eder okunnighet i anseende till andeliga ting; I anropade Gud, sägande: »Herre wisa mig din wäg och led mig på den rätta stigen» (Ps. 27: 11.); »öppna mig ögonen, att jag må se under i din lag» (Ps. 119: 18.): — med Propheten Samuels ödmjukhet och lärgirighet saden I: »tala Herre ty din tjenare hörer till» (1 Sam. 3: 10.); och med tacksamhet emottagande Christus för eder Prophet, woren I beredde, att utan minsta förbehåll, efter-

lefwa hans underwisningar. Till eder säga wi: Såsom I anammat hafwen Herran Jesum Christum, så wandrer i honom; fortfaren så med samma ödmjukhet och anspråkslöshet att wandra på den för eder utstakade bana; alltid ihågkommande, att ehuru högt I torden stiga i andelig wext, I hafwen derföre icke någon orsak till sjelfberöm eller egenkärlek; ty af Guds nåd ären I hwad I ären (1 Cor. 15: 10.); och under det I med tacksamhet bekännen eder förkofran i det goda, »bären fram Herranom hans namns ära» (Ps. 29: 2.), och blygens för eder förra ogudaktighet, eder nuwarande bristfällighet: erinren eder också, att Christi kärlek all kunskap öfwergår: (Eph. 3: 19) att här på jorden wi känna blott endels (1Cor. 13: 12.); och tagen I eder tillwara för den tankan att I hafwen kommit så långt uti andelig upplysning och kunskap, att I ej längre behöfwen den Helige Andas underwisning. »Håller eder icke sjelfwe för kloka; ty om någon låter sig tycka, att han wet något, han wet ännu icke huru honom bör weta» (1 Cor. 8: 2.).

Edert anammande af Herran Jesum Christum blef åtföljdt: 2:o *af ett flitigt begagnande af alla de af Gud förordnade nådemedlen.* Under det i ångraden edra synder och sökten befrielse derifrån; och medan edra hjertan upplifwades af den första kärleken; ack! huru tacksamt, huru fröjdefullt, huru beständigt blef icke edert brukande af alla dessa nådemedlen: alldrig gick en dag förbi utan bibelläsning och en grundelig tillämpning på edra själar af hwad som lästes, samt en trogen och noggrann hjertpröfning; morgon och afton ordentligen, så wäl som efter tillfälle under dagens lopp inträdden I uti kammaren, för att upplyfta edra själar till honom, som lönligen ser och hörer; — i hushållet inrättaden I, om möjligt, den wigtiga husliga andakten; eller om redan förut inrättad, besökten I utan återwändo densamma: Ack! med hwad för glädje sågen I icke Sabbatens inträffande, då I egden tillfälle, att uppoffra en hel dag åt Guds hänryckande tjenst; I fröjdades att ingå uti Herrans hus, — ingen obetydlig sak förmådde hindra eder derifrån; och om oundwikeligen förhindrade, känden I en märkbar förlust, erforen I en werklig sorg deröfwer; och då Herrans Nattwardsbord framställdes för hans lärjungar, prisaden I Gud för tillfället att äta af det bröd och dricka af den kalk, eder dyre Frälsare till åminnelse: — Såsom I anammat hafwen Herran Jesum Christum, så wandrer i honom. Bewisen samma flit i Guds ords läsning, i sjelfpröfning, i den enskildta, i den husliga, den offentliga böneöfningen; med ett ord, wisen samma aktning för alla af Gud förordnade nådemedel; och såsom I anammat hafwen så wandren.

Edert anammande af Herran Jesum Christum war åtföljdt: 3:o *af ett fullkomligt afsägande af all synd och en noggrann waksamhet mot allt hwad som syntes wara syndigt.* Med glädje sålden I allt för att köpa den kostliga perlan (Matt. 13: 46.) och med full-

komlig kännedom derom, att hwilken mening, hwilket föremål, hwilken öfning, som war Guds wilja emot, äfwen motwerkade eder egen lycksalighet, sökten I blott att lära Guds behag med eder; I fruktade att I skullen tillåta någon enda synd att bo uti eder; och öfwertygade om hjertats bedräglighet, anropaden I Gud, i Psalmistens ord: »Utransaka mig Gud och få weta mitt hjerta, bepröfwa mig och se till om jag på en ond wäg är, och led mig på den ewiga wägen» (Ps. 139: 23.); I sökten till att wända igen af det onda och deremot att lära göra det godt är (Es. 1: 16, 17.); långt ifrån att förswara de syndiga öfningar I haden förut blifwit brottsliga till, hwars åminnelse war eder till bedröfwelse (Rom. 6: 21.), åstundaden I att afkläda eder den gamla menniskan med hennes gerningar och att ikläda eder den nya; den der förnyas till hans kunskap och beläte, som henne skapat hafwer (Col. 3: 9, 10); och I räknaden allt för skada emot den öfwerswinneliga eder Herras Jesu Christi kunskap (Phil 3: 8.); I woren redo att misstänka allt som war hylladt af menniskor i allmänhet, wäl wetande, att den wägen som drager åt lifwet är smal och få wandra derpå, medan den porten, som öppnar åt fördömelsens wäg är wid, och många inträda deri (Matth. 7: 13, 14.); I höllen eder ifrån allt som syntes wara Gudi misshagligt, och anropade Gud om ett ömt samwete, som ej tål att på det minsta widröras af synd; I flydden såsom pesten, icke allenast uppenbar synd, men också allt som är den lik eller drager dit åt. I wänden eder ej endast ifrån de ting som woro skadliga för eder sjelwa, utan äfwen ifrån de ting, som ehuru för eder oskyldiga, likwäl woro edra bröder till förargelse, eller förswagade dem (Rom. 14: 21.). Såsom I anammat hafwen så wandren; flyn allt det som ondt synes (1 Thess. 5: 22.), så wäl som uppenbara laster, och förtörnen hellre alla menniskor på jorden än att på det minsta sätt förtörna den Gud, som älskar eder; — den Frälsare som låtit sitt lif för eder; — den wälsignade Anda, som upplyser, hugswalar och helgar eder.

Edert anammande af Herran Jesum Christum war åtföljdt: 4:o *af en upprigtig tillgifwenhet för alla som hade Christum kär.* Hwar som helst I träffaden en sanskyldig Christen, edra hjertan rördes åt en broder, och det icke tillfölje af yttre omständigheter, utan derföre att den war ett lefwande Christi sändebref (2 Cor. 3: 3.); I sågen der, och älskaden genast, eder Frälsares beläte; I omtalten med glädje eder Christeliga erfarenhet till medchristnas uppbyggelse (Ps. 66: 16.) och fröjdade eder att uppmuntra andras själar, genom att meddela för dem hwad Jesus hade gjort för eder; intet sällskap war för eder så intagande, som sällskapet med Christi lärjungar; intet samtal war så glädjefullt, som det, hwilket rörde andeliga ämnen; ingen sysselsättning war så lockande som den, nemligen, att söka tillwägabringa Guds barns trefnad och

framgång; I bortglömden werldsliga urskillningar, i den tanken, att alla äro ett i Christo Jesu; — misstagom oss icke, wi säga icke, att Christendomen blandar ihop alla classer, och tillåter ingen urskillning; men wi äro hågade att fråga de rika och högt uppsatte, hwilka förakta en Christi lärjunge, derföre att han är fattig, och är klädd uti en Lazari drägt, om de werkligen föreställa sig, att der finnes åtskillnad mellan de rikas och de fattigas himmel. Ack! sådana högfärdiga warelser, borde hellre frukta wid åtankan deraf, att kanhända de skola sluteligen upplyfta sina ögon ifrån helwetets pinorum och få se den fattige, föraktade Lazarus långt ifrån uti Abrahams sköte. Men, I som werkeligen anammat hafwen Herran Jesum Christum; I älskaden Guds folk derföre, att de woro Guds folk, och kände ingen åtskillnad uti eder tillgifwenhet, undantagande denna, att de fattiga och nödtorftiga bland Christi hjord berett eder ett tillfälle, hwilket I gerna fattat för att bewisa eder kärleks upprigtighet af dess werkan.

Detta ämne lärer oss, att wi borde iakttaga *stadga* och *likformighet* i wår Christeliga wandel. Det är icke nog af att wi en gång anamma Herran Jesum Christum, utan wi måste framhärda med att tro på honom och efterlefwa hans befallningar. Wi läsa om den säden som föll på stenören, der det hade icke mycken jord, och gick snart upp; ty det hade icke djup jord; men när solen gick upp, förwissnade det, och efter det hade inga rötter torkades det bort (Matth. 13: 5, 6.) Så går det ock med många, hwilka höra Evangelium förkunnas; de höra ordet och taga det straxt gladeligen, men hafwa inga rötter i sig sjelf, utan stå till en tid, och när bedröfwelsen och förföljelsen påkomma för ordets skull, straxt förargas de (Matth. 13: 20, 21.). Många bekänna sig till Christendomen och wisa sig wara Jesu wänner uti medgångens tid, och när det är på modet att åtaga Christi namn; men när de äro försmädade för deras Gudsfruktan, kallade sectarister, läsare och dylika, då kasta de bort mantelen och framwisa sig wara werldens barn, såsom andra. Många wilja wara godkända såsom gudfruktiga ibland de gudfruktiga, men då de komma ibland de lättsinnige och liknöjde förwandla de genast sin gudsfruktan till lättsinnighet och liknöjdhet. Låtom oss, mina älskade åhörare! taga oss till wara för ett sådant uppförande, ihågkommande, att en Christen borde igenkännas hwar som helst och bland hwilket sällskap som helst, han befinner sig; ty, säger wår Herre: »hwar och en som mig bekänner för menniskor, honom will jag ock bekänna för min Fader, som är i himmelen; men den som mig wedersakar för menniskor, honom skall jag ock wedersaka för min Fader som är i himmelen» (Matth. 10: 32, 33.).

Detta ämne bestraffar *andelig lättja* och uppmanar till *ett werk*.

samt fortfarande i helgelsen. — »Wandrer i honom.» — Wi ega ingen rättighet att hwila på Christus, om wi icke likaledes wandre i honom: och wi borde taga oss till wara för ett owerksamt förlitande på Christi förtjenst; erinrande oss, att icke den som blott säger: Herre, Herre, skall ingå uti Himmelriket, utan den som gör Guds wilja, som är i himmelen (Matth. 7: 21.); och de äro Christi wänner som åtlyda hans befallningar. Wi måste wisserligen med en fast tro och tillförlit anamma Herran Jesum Christum, såsom wår ende Förlossare, såsom den, hwilken gottgörer hwad wi hafwa förbrutit och försummat; men wi måste likaledes wandra i honom, såsom wår eftersyn och wår kraft att wända ifrån det onda och göra det godt är.

Ändteligen frågar jag eder, alla närwarande, hafwen I anammat Herran Jesum Christum, såsom eder Prophet, Prest och Konung, såsom edert allt i allom? Kanske någon är färdig att dömma allt, som derom blifwit sagt, för swärmeri. Ack, mina wänner! det är ett swärmeri af den sämsta art, att inbilla oss, wi kunna ernå målet utan att nyttja tjenliga medel dertill; att wi kunna komma till Fadershuset, utan att wandra på den enda wägen som drager ditåt. Det är grufweligt swärmeri, att föreställa oss, wi skola ändtligen komma uti Himmelen utan att anamma Herran Jesum Christum och wandra i honom. Herran af sin nåd frälse oss ifrån ett sådant swärmeri, och af sin kraft förware oss genom tron på Christum till ewig salighet. Amen.

8. *Nykterhetstal.*

(1836.)[1]

Allt sedan min ankomst till detta, i många afseenden, älskwärda land, har jag med innerlig bedröfvelse blifvit warse den sorgliga sanning, att Sverige utmärkes framför alla andra Europeiska länder af ett ymnigt och i dess verkningar högst skadligt bruk af spirituösa drycker. Förgäfves söker man dölja det faktum, att intet land i verlden gifves, der, i förhållande till folkmängden, så mycket bränvin förtäres[2]; intet land, der fylleri-lasten, med dess otaliga följeslagare af brott och elände är så allmän och så förderflig; pålitliga statistiska uppgifter äga rum, som medelst oböjliga ziffror leda till den oomkullstötliga, ehuru rysvärda, slutsats, att Sverige

[1] Utgafs som broschyr: »Hvad är bränvin? En fråga ställd till förståndet och hjertat, af en Utländning.» Sthlm 1836. Scotts namn förekommer icke å broschyren. Jfr dock D1, pp. 313, 324.

[2] Om man tager ett medium af resultatet utaf de olika kalkylerne öfver den qvantitet bränvin, som årligen konsumeras i landet; finner man, att minst *40 millioner kannor* uppsupas hvarje år.

är hufvudorten för spirituösa dryckers tillverkning och förtäring, ja dryckenskapens hufvudort. Då jag sökt utforska orsaken till denna ömkliga ställning, har jag trott mig finna den deruti, att de så kallade bättre klasserne anse bränvin som en nödvändig hushållsvara och tillåta sig den oförsvarliga ovanan, att nyttja bränvin jemte sin dagliga föda, hvaraf den ovillkorliga följden är, att de lägre folk-klasserne, följande det gifna exemplet, drifva till öfverflöd, hvad som af de mera upplyste bibehålles inom anständighetens gränser. Det anstår mig visserligen icke att strängt dömma min nästa, men det är nödvändigt, att hvar och en frågar sig sjelf: »är jag icke, enligt Evangelii föreskrifter, ansvarig inför Gud för mitt uppförande, i hvad min närmaste omgifning, ja mina medmenniskor i allmänhet, beträffar? — och, om jag onödigtvis lägger i en annans väg den stötesten, öfver hvilken han faller och förderfvar sig, är jag icke i följd deraf brottslig inför all verldens Domare?» — Må hvar och en pröfva sig sjelf härutinnan.

Då jag betraktar bränvins-supare i Sverige, skulle jag vilja dela dem i trenne klasser: 1:o sådana, som äro sjelfva bränvinet tillgifne och derföre supa; 2:o sådane som förtära bränvin i obetänksamhet, emedan andra så göra, emedan det är vanligt; samt 3:o sådane som supa för bränvinets förmenta goda egenskapers skull. Den första klassen inbegriper många, som visserligen icke bruka bränvin så, att de öfverlastas dermed, och dessa framställa många undskyllningar för sitt förfarande. Men, sedan man kullkastat den ena skenbara ursäkten efter den andra, och lemnar bränvinssuparen blott och bar, samt beskrifver för honom den mängd af olyckor, som härleder sig från bruket af denna dryck, behåller han ändock sin kära sup, och förklarar derigenom högtidligen, att han är färdig uppoffra allt på detta afguda-altare. En sådan är redan omättlig, om han än tager blott tvenne supar om dagen; han är fängslad af bränvinet och släpar sig fram i en neslig träldom; han är på stråtvägen, som leder till dryckenskapens fridlösa stad, och, om han icke anländer midt uti dess rysligheter, är felet icke hans och förtjensten icke heller; hans förståndskrafter äro förvände och förblindade; i ett hänseende äger han en fix idé, ehuru sansad och förnuftig han än må vara i alla andra, och det synes vara en omöjlighet att föra honom till förnuftiga begrepp i detta hänseende; han förmår med ett orördt hjerta åskåda den gräsliga taflan, som afmålas för hans ögon och föreställer bränvinets verkningar; eller, medan han håller i handen och förer till läpparne just den fiende, som tillvägabragt dessa förödelser bland hans landsmän, utbrister han i detta tomma, oförståndiga utrop: »Ack, Gud nås! Allt detta är ganska sant; men hvad kunne vi göra? Den råa hopen kan icke förmås att, såsom vi, supa måttligt.» — Ja. Aldrig, aldrig skall den så kallade råa hopen föras till nykterhet och sedlighet,

så länge de upplysta och inflytelsefulla icke öfvervunnit sin kärlek till bränvinet. — Vi måste medgifva, att det är föga hopp om *denna* klassens återställande; dock torde äfven bland dessa några sönderslita sina förnedrande bojor och förklara sig frie från bränvinets träldom.

Den andra klassen, eller de obetänksamma, måste försvinna i den mån upplysning i ämnet utsprides. Tiden att tänka på denna sak är nu inne. Om vi äfven förtige Nykterhets-Föreningarnes bemödanden, har mycket blifvit gjordt under de sista fyra åren, att fästa allmänhetens uppmärksamhet på verkningarne af bränvinets bruk. Snart skall, till följe häraf, den nu omnämnda klassen nödgas förena sig med den *första*, eller för någon kort tid taga sin tillflykt till den tredje.

Denna tredje klass utgöres af sådane, som supa, emedan de föreställa sig, att bränvin har många goda egenskaper och är ganska nyttigt, om ej nödvändigt, för kroppens välfärd. Det uppvärmer dem, då de frysa, och är svalkande i hettan; återställer dem, då de äro sjuka, och är ett säkert preservativ för helsan; retar magen till en ymnig förtäring af mat, och underlättar smältningen, när för mycket blifvit förtärdt; vederqvicker, när man är uttröttad och orkeslös, och gifver ro, då sömnen viker ifrån dem — med ett ord, det är nyttigt till allt, och är lika gagneligt i de mest motsatta och stridiga fall. Om nu vi förmå öfvertyga dessa om sin villa, skola de genast öfvergifva bruket af spirituosa. Deras supande grundar sig på sanden af mångfaldiga villfarelser, och det är allt skäl att hoppas i anseende till dem, att, blott de inse bränvinets verkliga egenskaper, komma de att afsäga sig dess bruk — ja att *tillkännagifva*, andra till nytta, sitt afsägande. Ty, då en ädelsinnad och välgörande man är öfvertygad om sin villa, en villa, som varit kanske tusendetals menniskor till skada, är han genast beredvillig att öppet erkänna sitt förändrade tänkesätt, andra till gagn.

Jag vill nu vända mig från bränvinssuparen till sjelfva bränvinet, och medelst svar på några frågor söka att i min ringa mån bidraga till en på sanning grundad upplysning i ämnet.

1. *Är bränvin en Guds gåfva?* Om denna dryck måste blifva räknad bland antalet af Försynens gåfvor, då är dess bruk en skyldighet och endast missbruket deraf farligt: »Ty,» säger Aposteln, till vederläggning av vissa kätterska lärare, som sökte ålägga en inskränkning, i hvad brukandet af Herrans gåfvor angick, »allt, det Gud skapat hafver, är godt, och intet borkastandes, som med tacksägelse taget varder.» Om då bränvin inbegripes i de ord: »allt det Gud skapat hafver;» så är det högst orätt att en gång åstunda, ännu mer att påyrka ett totalt afsägande af dess bruk. Ja, Nykterhets-Föreningar äro, om det så förhåller sig, ej

allenast fantastiska, utan ogudaktiga; ty med en fräck förmätenhet söka de då att motverka Försynens hushållning med menniskor och att tillvägabringa ett öfvergifvande, af hvad Herren har önskat, vi skulle begagna. *Men icke så!* Ingen kan af grundade skäl inberäkna distillerade drycker bland antalet af Försynens gåfvor: det gifves icke något ställe i naturens rike, der bränvin alstras, och, om vi fråga de förgångna generationer, till och med den första mannen, erhålla vi ej den underrättelse, att bränvin är en bland *de* goda och fullkomliga gåfvor, som komma ofvanefter ifrån Ljusens Fader. Ty hvad är det, som Gud gifver oss? Jo, spanmål samt potates. Och hvad är väl Herrans afsigt med dessa gåfvor? Visserligen icke att de skola kastas i hafvets djup, ännu mindre uppbrännas i elden; utan vår milde Skapare och Välgörare förser oss derigenom med passande medel till lifvets uppehälle. »Allas ögon,» säger Psalmisten, »vänta efter honom, och han gifver dem spis i sinom tid, han upplåter sin hand och uppfyller allt, det som lefver, med behag.» Den Allsmägtige, i sin oändliga godhet, förunnar oss spanmål och potates, på det vi må deraf födas och förstärkas. Men bränvin deremot beredes medelst ett verkligt förstörande af det närings- och kraftgifvande ämne, som Herrans gåfvor innehålla, och är i sig sjelf helt olikt, hvad Gud förlänar. Vi tale ännu icke om bränvinets egenskaper, vi hvarken berömme eller fördömme denna vara; vi blott påstå, att det icke är en omedelbar Guds gåfva, utan en mensklig uppfinning, som måste dömmas efter sin förtjenst, och hvarken sättas högre eller lägre, än hvad som rätt är. Men af vårt påstående, att bränvin ej är någon Guds gåfva, hämta vi den slutsats, att dess bruk ej är någon *skyldighet*. Sjelfva bruket må vara gagneligt eller skadligt; så kan dock ingen, för det han aldrig smakar denna dryck, anses såsom förbrytare emot Försynens ordning. Och då vi finne, att vi hafva med en mensklig uppfinning att göra, böra vi oförfäradt undersöka dess art, och behöfve ej derifrån afskräckas genom den ödmjuka vördnad, som alltid bör iakttagas, då våra forskningar angå den Allsmäktiges fullkomliga och herrliga verk. — Jag frågar:

II. *Är Bränvin en likgiltig eller overksam uppfinning* — en sak, som är helt neutral och hvarken gör godt eller ondt? Många menniskor sysselsätta sitt snille med uppfinnandet af saker, som äro, i ordets egentliga bemärkelse, oskyldiga, inverka ganska litet antingen på kroppen eller själen; såsom t. ex. barnsliga leksaker, ja till och med stora barnens lekar, som roa och uppmuntra för ögonblicket, men icke äro i och för sig sjelfva lockande, åtminstone hvad förståndiga menniskor beträffar. Det gifves, som en och hvar vet, många uppfinningar, som, emedan deras begagnande är en alldeles likgiltig sak, icke genom detta begagnande medföra några bestämda följder. Är då bränvin en sådan overksam upp-

finning? — Nej. Ingalunda. Utan tvertom, den är ganska förtrollande, och utöfvar en kraftig inflytelse på menniskan. Jag säger ännu icke något om *beskaffenheten* af dess verkningar; jag blott påstår, att dess bruk ej är någon likgiltighet: ty det är dess natur att *fängsla* och allt mer och mer *utbreda* sitt välde. Den som har börjat begagna bränvin, skall snart finna, att det smakar godt, och föreställa sig, att det bekommer honom ganska väl; hans tillfälliga, sällan förtärda sup, skall snart blifva en daglig vana, och inom kort anses lika oumbärlig, som sjelfva maten, ja törhända skattas ännu högre, emedan middagen icke smakar honom, derest ej en sup föregått. Ja, det gifves mångfaldiga exempel derpå, att de fattige hafva sålt eller pantsatt sina husgerådssaker, ja kläderna ifrån sin af köld darrande kropp, för att åtkomma bränvin; andra hafva begått förnedrande gerningar, hellre än att vara det förutan. Och denna uppfinning sprider sin verkan. Den som sjelf börjat förtära spirituosa, råder sin nästa att också försöka det, och, då någon bekant besöker hans hus, framställes denna dryck som prof på gästfrihet; snart är den ansedd som en den mest passande vänskapsbetygelse, en oumbärlighet vid alla högtider och glädjefester: och detta ej allenast hos en, utan hos alla klasser, ifrån den minsta allt intill den största, och dess uteblifvande måste betraktas som en märkvärdighet. I följd af allt detta riktas uppmärksamheten på denna vara, såsom ett lönande näringsfång, och dess tillverkning drifves nu af en betydlig del af den arbetande klassen; om bränvinet får obehindradt spela sin rol i något land, skall det vinna ett sådant anseende, att den Lagstiftande Makten blifver hufvudsakligen sysselsatt med förordningar rörande dess handtering, och förnämsta handeln på Börsen kommer att bestå uti dess köpande och säljande; och sådan är bränvinets förtrollande kraft, att till och med upplyste, bildade menniskor ofta finnas fängslade deraf, ehuru öfvertygade, att de ej längre böra bruka det. Af detta påstående hämtar jag följande slutsats: Såsom bränvin är en sak, hvilken är ganska verksam och har den egenskapen att alltmer och mer utbreda sitt inflytande, borde hvar och en med flit och allvar undersöka och med sans begrunda dess egentliga art, innan han låter sig komma i beröring dermed. — Och nu frågar jag vidare:

III. *Är Bränvin en god och nyttig uppfinning?* Vi böre ej förkasta en gagnelig sak fördenskull, att den ej är någon Gudomlig gåfva, utan ett alster af mensklig konst. Ett skepp t. ex. är en mensklig uppfinning, som har spridt sin verkan öfver hela verlden; och hafve vi ej denna uppfinning att tacka för en betydlig del af våra beqvämligheter och vår trefnad? En ångmaschin är en mensklig uppfinning; förtjenar dock icke uppfinnaren deraf en allmän hyllning? Jo; den som ur ett land infört denna nyttiga uppfinning uti ett annat förtjenar detta sednare landets aktning och tacksam-

het. — Men är *bränvin* en uppfinning, som hedrar uppfinnaren, emedan den är gagnelig och verkar till enskildt och allmänt väl? Jag måste på denna fråga svara bestämdt nej; ty jag känner icke *något* verkligt godt, som bränvin åstadkommit, vare sig hos den enskilda menniskan eller i samhället, och intilldess jag erhållit oemotsägliga bevis på det goda, denna dryck tillvägabringar, nödsakas jag förneka den någon enda god egenskap, såsom lifsmedel betraktad. Jag medgifver, att bränvin i vissa sjukdomsfall kan vara tjenligt såsom en medicin; men det fordras då en upplyst läkare, som bestämdt känner dess inverkan på sjukdomen, att föreskrifva, *när* och *huru mycket* deraf skall nyttjas, för att vinna det åsyftade ändamålet. Ibland alla de skäl, hvarmedelst bränvinssuparen söker undskylla sitt förtärande af spirituosa, finnes icke ett enda, som icke står i gemenskap med ett sjukdomstillstånd, och man saknar ännu något skäl, hvarföre en sund och frisk menniska borde betrakta bränvin såsom en för honom god och nyttig sak. Jag har väl träffat många, som förklara, att deras helsa är mycket förbättrad, till följe af deras afsägelse af bränvin; och andra, som anse bränvin nödvändigt att styrka nerverna, bortskölja magsyran, m. m., men ännu har jag icke funnit någon frisk och sund menniska, som vågat berömma bränvin såsom orsaken till sin goda helsa. Jag måste alltså påstå, att denna uppfinning icke är nyttig, då den betraktas såsom hörande till husbehofvet; och är den ej nyttig för enskildt väl, kan den omöjligen befrämja det allmänna bästa. Den och den landtbrukaren torde anse det för en god sak att kunna, medelst tillverkande af bränvin, erhålla några riksdaler kontante penningar, och handelsmannen att hasta till förmögenhet genom spekulationer på denna vara; men hade jag förmåga att uppräkna alla de förluster, bränvin förorsakat, så väl landtmannen, som de handlande, samt att lägga dem i den motsatta vågskålen, är jag viss derpå, att det goda skulle mycket öfvervägas af dess motsats. Jag fruktar icke utgången af en den noggrannaste undersökning af bränvinets verkningar, hos enskilda menniskor, i hushållet, i samqväm, — genom hela Riket. Den skall ovilkorligen visa, att bränvin ej är någon god uppfinning. — Och nu frågar jag

IV. *Är Bränvin en skadlig uppfinning?* Denna är just kärnfrågan, och af följande anledningar måste den *bejakas*. Icke sjelf läkare, kan jag ej heller beskrifva bränvinets egentliga verkan på menniskokroppen. Emellertid är det en väl känd sak, att ett stort antal bland Sveriges namnkunnigaste män, i hvad de kemiska och medicinska vetenskaperna angår, i bestämda ordalag yttrat sin öfvertygelse, att bränvin, utan allt tvifvel, är skadligt för en frisk menniska, ja menligt för helsan; och jag äger betyg i ämnet, undertecknade af ej mindre än 532 bland Englands, Skottlands och Irlands mest upplyste och aktningsvärde läkare, hvaraf inhämtas, att

Ardent Spirit eller bränvin är egentligen ett förgift och förorsakar, betraktadt såsom en hushållsvara, oberäkneliga och förskräckande sjukdoms- och dödsfall, och att ett dagligt begagnande deraf, äfven på det måttligaste sätt, är skadligt för både kropp och själ. Ett särskildt betyg af den vidtberömde Sir Astley Cooper, förtjenar att också nämnas. Han skrifver: »Ingen är en större fiende till bränvinssupande, än jag, så att jag aldrig tillåter Ardent Spirits i mitt hus, emedan jag anser dem vara Evil Spirits, eller Onda Andar, och om de fattige menniskorna kunde skåda alla de hvita lefrar, vattusot och förstörda nerfsystem, som jag har sett vara följder af bränvinssupande, skulle de finna sanningen deraf, att spirituosa och gift hafva enahanda betydelse.» Äfven här i landet skulle mången hafva undsluppit långvariga och tärande sjukdomar, om han öfvergifvit bruket af bränvin. — Jag tvekar icke att bestämdt förklara det vara en för helsan skadlig uppfinning; och hvem nekar väl, att det är en skadlig uppfinning för hushållet. Jag medgifver gerna, att bränvin i många hus nyttjas, utan några ögonskenligen skadliga verkningar; men då vi betrakte det stora hela, och åskåde den missämja, lättja, försumlighet och elände, som i oräkneliga, utan bränvinets olycksaliga inflytelse lyckliga, hus hafva följt dess spår, och derjemte erinra oss, att bränvin på intet ställe är gagneligt såsom en hushållsförnödenhet, måste vi ovilkorligen förena oss i den slutsats, att bränvin är en skadlig uppfinning för hushållet. Och då jag fäster min uppmärksamhet vid bränvinets i ögonen fallande verkningar i samhället, d. ä. på nationen i allmänhet, förundrar det mig, att någon enda upplyst och sansad *Svensk* man finnes, som vågar sig fram såsom försvarare af en så ytterst skadlig uppfinning; ty om en fiende ville försvaga, med afsigt att eröfra ett land, gifves ej bättre medel dertill, än ett sådant öfverflödigt bruk af spirituösa drycker, som nu äger rum. Hvilken vill neka, att i de flesta industrigrenar Sverige står långt efter andra länder? och hvem ser icke, att, oaktadt det ej saknas snillrika menniskor, som gerna vilja befrita sig om landets förkofran, arbetspersonalen är så förstörd af bränvin, att de äro, snart sagdt, orkeslösa oduglingar och i högsta grad opålitliga; så att den, som äger någon förmögenhet, räds att våga sitt kapital i något för landet nyttigt företag. Med en aktningsvärd omsorg lemna vissa publika verk medel, att understödja lofvande ynglingar, i det de söka undervisning i någon praktisk vetenskap; men i allt för många fall äro dessas goda egenskaper bortförde af bränvinsfloden, långt innan deras undervisningstid hunnit till ända. Understundom införskrifvas utländningar att förestå och upphjelpa någon industrigren; men, hvad händer? äfven dessa fatta oftast tycke för bränvin, som svimmer omkring dem och erbjudes, hvart helst de vända sig; de börja supa: och genast är det förbi med deras nytta för landet. Då det så för-

håller sig och härigenom all uppmuntran till industriens förkofran i landet saknas, bör ingen undra, att Sverige står så långt tillbaka. — Men äfven i ett annat afseende är bränvinet skadligt för Nationens välmåga. Sveriges hufvudprodukt består, ty värr, uti en sak, den ingen utländning vill köpa för penningar, eller en gång taga i byte mot sina varor; hvaraf följden åter är, att den måste konsumeras inom landet, till men för nationens välmåga, och att andra, nödvändiga varor, som ganska väl kunde erhållas inom Riket, måste köpas utifrån: landtmannens största omsorg är att åstadkomma mycket säd, på det han må hafva mycket bränvin att afyttra, och derföre har han hvarken åker eller tid öfrig, för att upplifva och utvidga andra, till landet hörande och för folket oumbärliga saker; och man reser till Finland, att köpa kött, fläsk, smör, ost, talg, hudar, ved, m. m., fastän Sverige borde sjelf tillvägabringa allt detta, eller åtminstone afyttra så mycket spanmål, som skulle mer än ersätta inköpspriset på dessa varor; och det verkligen förundrar en utländning, som fäster någon uppmärksamhet vid sakernas gång, att se Rikets Höglofliga Ständer så af eget intresse förblindade, att de synas sakna förmåga att skönja landets verkliga ställning, hvad bränvinets verkningar angår, eller vidtaga ändamålsenliga åtgärder till hämmandet af den förstörande floden. — Men ännu en skugga måste sättas på den mörka taflan. Bränvin utgör en ymnig källa till brott och sedeförderf. Få föreställa sig den mängd af lagligen dömda brott, till hvilka bränvin är skulden. Mitt hjerta har blifvit på det högsta rördt vid genomläsandet af Justitiæ-Statsministerns underdåniga berättelser i detta ämne. Följande paragraf, utur den för år 1833, står i sammanhang med mina erinringar:

»Hvad deremot angår antalet af de för dryckenskap sakfällde, så är detta antal sistlidet år, beklagligen till betydlig del ökadt emot år 1832, då det likväl hade tilltagit emot år 1831. De olyckliga följderna af denna last blifva allt märkbarare, liksom offren derför talrikare. I landsorter, der förr bränvins-importen varit okänd, har, efter Domhafvandernes uppgifter, fattigdom och sedeförderf inkommit. En stor del af brott- och våldsmål leda sin upprinnelse endast från bränvinets omättliga bruk. För att nämna några exempel, må anföras: att i Östra och Vestra Göinge Härader af Christianstads Län, har en mansperson begått dråp i bråd skillnad, efter föregången ymnig bränvinsförtäring, och en annan mansperson så omättligt förtärt starka drycker, att han deraf aflidit, samt en, likaledes mansperson, efter flerårigt öfvande af fylleri, blifvit bragt till sådan sinnesförvirring, att han från allmän väg, i sin faders närvaro, kastat sig i en å och drunknat. I uppgiften på sjelfmord uti Fellingsbro Domsaga af Örebro Län, äro inberäknade 2 manspersoner om hvilkas begrafningssätt såsom för sjelf-

mördare, Domstolen förordnat i anseende dertill, att de förtärt så omåttligt starka drycker, att de deraf dött, samt en qvinna, som aflidit af intaget förgift i rusigt tillstånd. I Fryksdals Nedre Tingslag samt Jösse Härad af Wermlands Län, har en mansperson tagit lifvet af sig under rusigt tillstånd. Härads-Rätten uti Norra Helsinglands Domsaga har dömt 2:ne personer, hvilka genom omåttligt förtärande af bränvin sina lif förspillt, till neslig begrafning; och i Wartofta och Frökinds Häraders Domsaga i Skaraborgs Län, hafva 2 personer, hvilkas död hade samma orsak, jemväl blifvit behandlade såsom sjelfmördare. Alla sjelfmorden i Marks, Wedens och Bollebygds Härader af Elfsborgs Län, hafva bestått uti omåttlig förtäring af starka drycker, deraf döden bevisligen omedelbart varit följden; och i Järrestads, Ingelstads, Ljunits och Herrestads Häraders Domsaga, har en person af samma anledning omkommit.

Men dessa exempel, som endast äro hämtade från förefallna händelser vid Lands-Domstolarna, kunde vidare utsträckas genom bevis, tagne af fylleriets verkningar inom städerne, der kroglifvets vedervärdigheter, uti än högre grad sig visa, derest, för bevisande af dryckenskapslastens förderflighet, icke en daglig erfarenhet vore tillräcklig, att till öfverflöd vittna, om de skadliga och olyckliga följderna af bränvinets omåttliga bruk: påföljder, som länge skola låta känna sig i samhällskroppen, och hvilkas afvändande bör vara ett ömt föremål för både den lagskipande och lagstiftande Statsmagtens omsorger.»

Och då jag närmare betraktar beskaffenheten och antalet af de under år 1833 begångna brott, finner jag följande förtjena nykterhetsvänners uppmärksamhet:

Sakfällde för fylleri	4,722.
Berättelsen medgifver, att det är svårt, att få af vittnen utredt, att någon varit af starka drycker öfverlastad, och derföre är de sakfälldes antal mycket mindre än det verkliga förhållandet.	
Fällde för förbrytelser emot Bränvins-Förordningen .	2,952;
Således brott, direkte föranledde af bränvin	7,674:
men det påstås i Berättelsen, att de flesta sjelfmord härleda sig från bränvin, och, emedan dessa utgöra 185, vilja vi upptaga på bränvinets räkning	100,
samt alla mord	52,
och af slagsmålen, hvilkas antal är 3,175, två tredjedelar, som ingen lärer anse öfverdrifvet	2,116.
Berättelsen påstår, att bränvin är källan till många andra förbrytelser; men, utan att räkna sådane, hafva vi här, under ett års förlopp, i ett land, der ej 3 millioner menniskor finnas, ett antal brott, stort	9,942,

eller mer än en tredjedel af alla förbrytelser i landet, ögonskenligen förorsakade af bränvin.

Hvem ser ej, att, om ett sådant förhållande fortfar, kommer nationen att förlora sin ära bland andra folk. Sverige intager ett utmärkt rum i Europas häfder, såsom ett stolt, ärligt, troget, bragderikt land; och så vidt min svaga förmåga sträcker sig, har jag med glädje förnummit, der jag någon gång råkat en äkta, oförkränkt Svensk, att Historien icke förmycket upphöjt Svenska folkets sedlighet, trofasthet, ädelsinne och gästfrihet; men hvem ser icke, att, i det hela betraktadt, är Sverige icke mera Sverige — ja att, om icke kraftiga och skyndsamma åtgärder vidtagas, komma dessa utmärkelsetecken att endast stå bland fordna tiders häfder, såsom lysande strålar, att klarare uppdaga folkets förfall. Sådane upptäckter borde icke göras af utländningar, hvar och en derom upplyst Svensk, som nitälskar för sin nations ära, bör oförtövadt skynda till striden mot sitt lands förskräckligaste fiende, och fortsätta den, till dess segern är vunnen.

Ännu en fråga, och jag skall upphöra med mina okonstlade erinringar. Jag har, törhända, redan varit för mångordig.

V. *Hvad skulle vi göra med Bränvinet?* Bränvin är ett alster af kemien, alldeles onyttigt och vanligtvis skadligt i det allmänna lifvet. I laboratorium är det klassificeradt såsom ett förgift, hvilket, likasom andra af samma klass, kan begagnas till botande af vissa sjukdomar; men är brukbart endast såsom medikament. Dess fängslande och förtrollande art gör, att det bör, framför alla andra, sorgfälligt vårdas och varsamt handteras. När bränvin införes uti hushållet, som ett lifsmedel, och hvar och en äger tillfälle att efter behag bruka det; då har denna dryck kommit ifrån dess rätta ställe, dess lämpligaste bestämmelse, och är högst farlig. Nykterhets-Sällskaper åsyfta återförandet af bränvin till dess egentliga ställe och bruk. Nämnde Sällskaper bestå af sådane medborgare af alla stånd, som hafva fått en sannfärdig upplysning i afseende på detta ämne. Ledamöterne af nämnde Föreningar anse bränvin: 1:o onyttigt, fastmer *skadligt* för sig sjelfva; och hafva derföre frivilligt afsagt sig dess bruk — samt 2:o onyttigt och skadligt för samhället; hvarföre de förena sig till ett gemensamt förbund, för att derigenom kunna med mera kraft utsprida nödig upplysning och öfva verkan af ett förenadt efterdöme på sina landsmän, — ty ett skolbarn känner ju, att, då flere likasinnade förena sig, uträtta de mycket mera än de kunnat göra, om hvar och en arbetade särskildt. Men, såsom bränvinets missbruk har uppkommit utan alla tvångsmedel, medelst ett *frivilligt* förtärande deraf; måste Föreningar, stiftade att hämma det onda, noga akta sig för tvångsmedel. Frivilligt måste hvar och en medlem inträda och lika frivilligt förblifva eller gå ifrån Föreningen, när han så önskar. På en så okonstlad, anspråks-

lös grund står Stockholms Nykterhets-Förening; ty hvem som helst äger rättighet att inträda deri, medelst inskrifvande af sitt namn i Föreningens matrikel, samt att träda ifrån Föreningen, när han så behagar. Denna förening har varit till under fem års förlopp, och uträttat mycket mera, än man i betraktande af alla omständigheterna kunnat förvänta. Ty hela landet ligger i det onda; smak, vana och intresse äro förenade på bränvinets sida, och, då man erinrar sig, att nykterhetens vänner i ett sådant land äro som ett intet emot den stora massan, torde man hafva förmodat, att det svaga, nyss upptända ljuset skolat genast slockna: men det brinner ännu och dess klara, fastän mindre vidsträckta sken, har äfven i år lyst några på deras flykt ur bränvinets mörka fängelse. Nykterhetens vänner böra ej tröttna eller uppgifvas; de försvara och söka utsprida ljus och sanning; de grunda sin verksamhet på en oomkullstötlig klippa, alldenstund (såsom Föreningens Skrift N:o 1 klarligen visar) de iakttaga Evangeliska grundsatser och verka på ett med Evangelium öfverensstämmande sätt. De måste ännu förvänta svårt motstånd, svåra prof: men, om än deras verksamhet skulle af den mäktige fienden afbrytas, är det ingen skam att hava försökt en god sak, ehuru den ej lyckades; utan det är en gruflig skam, att vara bland deras antal som förhindrat eller med liknöjdhet betraktat dess gång. Nyttiga reformer hafva i alla tider mött stora svårigheter. Pharao, Konungen i Egypten, bespottade Guds tjenare Mose och Aaron, då de begärde Israels lösgifvande; men de fångar fingo en herrlig befrielse och de Egyptiske härarne blefvo förstörde. Guds församlings fiender skrattade åt Nehemia, då han ville återuppbygga Jerusalems nedfallna murar; men hans Gud hjelpte honom och arbetet fullbordades. Hela Judéen föraktade Christus och hans Apostlar, och en af de sednare, Paulus, uppräknar de grufliga försmädelser och förföljelser, som måste uthärdas af de förste Christne; ty, såsom Skriften säger, de utgjorde ett parti, det alla allestädes talade emot; och må icke Nykterhetens vänner afbida en ömmare behandling i detta land; alla allestädes, som älska eller draga fördel af bränvin, skola naturligtvis tala emot de Föreningar, som söka upplysa folket om bränvinets skadlighet. Den odödlige Martin Luther fick icke en lätt och beqväm seger öfver Påfveväldet i Tyskland; och, att återkomma till Sverige, hvad för svårigheter och motgångar rönte ej en Gustaf Wasa, innan han lyckades befria sitt land från ett tvefaldt tyranni, det timliga och andeliga? Men han segrade: och, om icke bränvinet varit det redskap, hvaraf mörkrets furste begagnat sig att bringa landet i oordning, så hade Svealand än i dag njutit de välsignelserikaste följder af hans dråpeliga och lyckliga företag. — Ack, ja! — vi skole fara fort och, uppmuntrade af den öfvertygelsen, att Gud den Allsmäktige, som icke will den ogudaktiges död, bifaller våra be-

mödanden, att de goda Englar, som glädja sig öfver en syndares bättring, fästa en uppmärksam blick på våra försök, och att sannskyldige christne i detta land — ja i alla länder, önska oss framgång i Herrans namn: vilje vi ånyo arbeta för medmenniskors väl, och om vi misslyckas, finna vår tröst uti det goda vi åsyftat, samt om vi segre, nedlägga segerkransen vid Hans fot, som gifver oss kraft till alla goda verk.

10. *Missionstal.*

(1838.)[1]

I Guds Faders och Sons och den Heliga Andas namn. Amen.

Min gerning nådigt skåda,
Hjelp nu det bästa råda,
Låt upphof, fortgång, ända,
Allt till din ära lända.

Förnya, Gud! i detta år
Wälsignelsen och lyckan wår,
Att wi, med dygd och ära,
Dig tjena må i frid och ro,
I Christlig kärlek sammanbo,
Oss redeligen nära.
Gud, stärk Wårt werk,
Bördan lätta, Oss upprätta
Och förandra
Att, som nya menskor, wandra.

Amen.

Då wi tacke och prise Dig, kärleksrike Fader, för kunskapen om den stora saligheten jämte alla dina wälgärningar, samt anrope Dig om nåd att kunna rätt anwända de dyra salighetsmedlen; blöder wårt hjerta wid ihågkomsten af de många tusende sinom tusende wåra medåterlösta, som ännu sakna denna kunskap och dessa medel. Med stor bedröfwelse förnimma wi, huru många de äro, ibland hwilka Christus alldrig blifwit nämnd: de äro försking-

[1] Detta tal utkom av trycket i en broschyr, så betitlad: »Bön och Tal, hållna wid Swenska Missions-Sällskapets Böne-Sammankomst, i Enkhus-Kyrkan, Nyårsdagen 1838, af Geo. Scott, Pastor wid Engelska Församlingen i Stockholm». Sthm 1838. I dagboksanteckningarna skriver Scott om denna sammankomst: »I begin the year propitiously, as regards my intercourse with the Swedish Church, having this afternoon to occupy a Swedish Pulpit. Lord help me & make this the opening to much that is good. The Crowd at the Church was immense, my excitement of mind conciderable, but the Lord graciously aided me, to His name all praise be given.» D II, p. 10.

rade och försmäkta, såsom får, de der ingen herde hafwa, de sitta i mörkret och dödsens ängd och skugga; de knäböja i sin blindhet för en stock, en sten, ett dödt, känslolöst beläte, af deras egna händer gjordt; de uppoffra det käraste de äga på jorden åt dessa stumma afgudar och begå de mest afskywärda laster i förening med sin afgudadyrkan. Wi märke med innerligt deltagande, huru dessa olycklige känna sitt behof af umgängelse med Dig, utan att weta den rätta wägen till din nådastol; utan att känna sig wara syndare, skyldiga til straff, eller hafwa hört något om Jesu försoning och den barmhertighet, som wederfares alla, hwilka söka nåd genom honom.

Och då wi skåde djupet af deras elände, finne wi oss uppmanade, att bruka alla de medel, som Du, Herre, oss anwisar, till deras räddning. Men wi ödmjuke oss inför Dig och bekänne med förkrossadt hjerta, att wi så länge uraktlåtit wår dyra pligt mot dessa wåra bröder; wi hafwe alltför länge ringa aktat dessas anspråk på wår kärlek, medlidsamhet och hjelp; wi hafwe alltför länge, förnöjande oss med wår egen fullhet, förgätit den hedniske brodrens nöd; ty hade ditt folk, i alla tider, werkat efter sin förmåga till hedningarnes upplysning och omwändelse, så hade ock det af himmelen nedkomna brödet blifwit tillgängeligt för många, många, som ännu i dag äro i saknad deraf. — Och, Du Kärleksrike! Du har likwäl haft tålamod med oss och fortfarit att wälsigna oss med dina nådeskatter. O, för Christi skull, för Jesu försoning skull, förlåt! ack, förlåt oss all wår liknöjdhet, alla wåra försummelser, i hwad wåra i mörkret sittande medmenniskor beträffar! O, låt bättringens tid wara inne och ditt folk allestädes wisa sig williga att med förtröstan på dig werka ditt werk, medan dagen är.

Stor är den ära, som wederfares oss, då Du tillåter oss att wara medarbetare med Dig till andras wäl. Lär oss, o Gud, att werka Dig till behag; wisa oss wår werkningskrets och förläna oss nåd att göra det, som Du föreskrifwer, af ett willigt hjerta. Wille Du, att någon ibland oss skall öfwergifwa sitt land och sitt folk, för att, såsom ditt sändebud, fara ut i hedniska ödemarker och der uppsöka, samt till Dig föra de borttappade fåren; o, gif en sådan kärlek och mod att säga: »Här är jag, sänd mig.» Och åt oss alla, som hemma njuta wåra christeliga företräden, åt oss gif nåd och kraft att med brinnande böner och frikostiga gåfwor beledsaga dina trogne tjenare i sin wigtiga werksamhet, hwilka gå och predika Evangelium allom kreaturom.

Wärdes wälsigna alla bemödanden att sprida Evangelii ljus och kraft. Du, sädenes Herre, sänd arbetare i din säd; låt Rättfärdighetens Sol uppgå öfwer de mörka landen med helsa och saligheт under sina wingar! O att ledstjernan må snart lysa på hed-

ningarnas förmörkade himmel och föra dem till Jesus, werldens Frälsare, draga dessa wilseförda får, att det måtte blifwa ett fårahus och en Herde, ja: gif din Son hedningarne till arfs och werldenes ändar till egendom. — Befrämja med din nåd alla stiftelser, hwilka åsyfta utspridandet af ditt heliga ord, eller utsändandet af fromma Guds män att ropa till de af andelig törst försmägtande: »Kommer hit till watten.» (Es. 55: 1.) Krön dessa bemödanden med en framgång, som wisar, att werket är ditt. Skydda med din mägtiga hand alla trogna Missionärer: bewara och förläng deras werksamma lif; trösta dem under mötande swårigheter och gif dem kraft att predika Jesum Christum och Honom allena, korsfästan. Wälsigna och gif önskad framgång åt alla föreningar af Christna i detta land, hwilka medelst gemensamma bemödanden söka utwidgandet af Jesu nåderike på jorden. Wärdes wara det Swenska Missions-Sällskapet jämte alla dess utgreningar nådig; gif dess Styresmän wishet af höjden, brinnande kärlek och christelig ihärdighet, på det de må kunna rätt förwalta denna sin herrliga kallelse i Christo Jesu. Wälsigna alla dem, som medelst sina böner, sin werksamhet och sina gåfwor komma detta Sällskap till hjelp; belöna dem Du, som kan det, i andeligt godt; och gif nåd åt oss alla, att wi, hwar och en efter den förmåga, Du oss gifwer, och de tillfällen, Du yppar, må beflita oss om Jesu rikes utwidgande och wåra medmenniskors frälsning. Hör, milde Herre Gud! ditt folks böner; hör ej endast wårt rop, utan böj dina öron till de mång tusende suckar, som på olika tungomål, öfwer hela werlden, i afton förenas, att nedkalla din wälsignelse öfwer det heliga Missionswerket; ty alla dina barn åkalla Dig i Hans namn, hwilken Du hörer alltid, wår dyre Frälsares Jesu Christi namn. Hör oss: Fader wår, som är i himmelen — — — ty riket är ditt, magten och herrligheten i ewighet. Amen.

Gud ware oss nådelig och wälsigne oss; Han låte sitt ansigte lysa oss; att wi på jordene måge känna hans wäg, bland alla hedningar hans salighet. Ps. 67: 2, 3.

Så bad den fromme konungen för sig och sina medtjenare i Herranom. Han anropade Gud om nåd och barmhertighet till syndernas förlåtelse, om ett meddelande af den wälsignelse, som gör rik, om Guds wälbehag, som är lif, ja: om Hans godhet, som är bättre än lif.

Och en Bön mera lämplig för oss, älskade Medchristne! då wi församle oss i helgedomen på första dagen af ett nytt ingående år, kunne wi knappt föreställa oss. Ty hwad är det förlängda lifwet annat, än en »förskräckelig domsens förbidelse», om icke Gud, för Christi skull, förlåter oss synderna, hwilkas »lön är döden», den ewiga döden. Och hwad äro wäl alla timmeliga håfwor, alla jordiska

skatter annat, än usla brunnar, de der intet watten gifwa, om icke Herrans wälsignelse hwilar ofwer oss wid dess åtnjutande, om icke hans ansigtes ljus bestrålar dem alla. Det är denna nåd, denna wälsignelse, detta wälbehag, som uppfyller den odödliga själen med en frid, en förnöjsamhet, en glädje, den werlden hwarken kan gifwa eller fråntaga. Saligt är det folk, hwilket alltså går; men »saligt det folk, hwilkets Gud Herren är.» (Ps. 144: 15.)

Önske wi då, älskade Åhörare, ett lyckligt år — ett år, utmärkt af inre lugn, inre fröjd under lifwets alla skiften; af yttre nyttig werksamhet för medmenniskors wäl, så låtom då Davids bön blifwa wår bön; ja: må denna bön uppsändas ur hjertats grund af hwar och en af oss till Honom, som hörer de troendes rop: »Gud ware oss nådelig och wälsigne oss; Han låte sitt ansigte lysa oss.» — Men hwarföre bad Herrans tjenare om förökad nåd och wälsignelse öfwer Guds församling? Jo: att Herrans wäg måtte blifwa känd på jordene; hans salighet bland alla Hedningar. David efterlängtade en sådan wälsignelse, som uttalades af Gud sjelf öfwer Abraham, då Han sade: »Jag skall wälsigna dig och du skall wara en wälsignelse.» (1 Mos. 12: 2.) Han bad om församlingens förkofran, på det de i ödemarken irrande fåren måtte genom hennes kraftigare åtgärder blifwa uppsökte och förenade med de lyckliga i fårahuset. Och, mine älskelige! Guds nåd i själen wäcker till ett upprigtigt bekymmer för dem, som ännu ej blifwit delagtige af Jesu Evangelium, och den werkar ett träget begär att kunna wara medel till deras räddning. Den husfader, som är sjelf delaktiggjord af den himmelska wälsignelsen, kan omöjeligen wara liknöjd om sina barns, sitt husfolks salighet. Ack nej! Guds nåd leder honom att bedja med och för dem, samt att anwända alla medel, som Herren förlänat honom, till deras upplysning uti det goda. Den medlem i församlingen, som sjelf anammar till sin glädje Christi kraft och kärlek, som känner sig drifwen deraf att framträda till Nådastolen för att bedja såsom Propheten: »Herre, gör ditt werk lefwande» (Hab. 3: 2.), han beslutar att icke tiga, »till dess Jerusalem warder beredt och satt till ett lof uppå jorden» (Es. 62: 7.); och söker på detta sätt ett lyckligare tillstånd i församlingen; ty genom owist klander torde man wäl förbittra, men aldrig förbättra. Och der Christi församling uti något land befinner sig i den ställning, som Paulus beskrifwer uti sitt bref till de Thessalonicer, der det heter: »Wi tacke Gud alltid för eder, käre bröder, såsom tillbörligt är; ty eder tro förökas storliga och allas eder kärlek öfwerflödar inbördes;» der Christi församling undfår de kärleksbewis, som omtalas i Davids bön; der är också deltagande för de olycklige i mörkret sittande; der är ett lefwande bemödande att Herrans wäg må blifwa känd på jordene, hans salighet bland alla hedningar. Och ju noggrannare wi forske i Christna

Kyrkans häfder, desto klarare skall detta förhållande uppdagas för oss. De till Christus, i Apostlarnas tid, omwände Judar sågo på de kringliggande folkens behof om Jesu nåd och begåfwo sig åstad att förkunna dem Christi outgrundeliga rikedomar; och inom en korrt tid spriddes till många länder ljuset af Jesu Evangelium. På detta sättet fortfor det, till dess Christi församling hade wunnit anseende i werldens ögon, ja: werldslig förmögenhet och magt; och då framträdde egennytta med dess för christelig kärlek qwäfwande beräkningar; sjelfförnöjelse framställde sina betänkligheter; liknöjdhet och ljumhet insöfde allt christeligt nit; och Christi bekännare ställde ljuset under ena skeppo, gömde sitt pund i jorden, lemnande de arma hedningarna åt sitt mörker och sitt förderf. Och i samma mon, som församlingen upphörde med sina sjelfuppoffrande ansträngningar för hedningarnas frälsning, i samma mon blef hon owerksam, efterlåten och wanmägtig, ja: »då folket sof, kom owännen och sådde ogräs midt ibland hwetet.» (Matth. 13: 25.) Och detta ogräs wäxer till och sprider sig och blifwer starkt och förqwäfwer hwetet, derest icke Christi församling åter wäckes att uppfylla sin höga, wälsignelserika bestämmelse, såsom werldenes ljus, och iakttager sin answarsfulla pligt att gå ut i hela werlden och predika Evangelium allom kreaturom; ty då Gud är församlingen nådig och wälsignar henne och låter sitt ansigtes ljus lysa henne, sker det, att hans wäg må blifwa känd på jorden, hans salighet ibland alla hedningar. Dyra och stora löften äro Christna gifna, för att de, enligt Apostelens ord, »må blifwa delaktige af Guds natur» (2 Petr. 1: 4.) och Guds kärlek må utgjutas i deras hjertan. Om då en Christen undfår en droppa ur detta omäteliga, bottenlösa haf, som är sjelfwa det Gudomeliga Wäsendet; ty Gud är kärleken; så twingas han deraf att älska alla menniskor uti hela werlden, emedan denna Gudomliga kärlek omfattar hela det fallna menniskoslägtet. En benådad själ bör wara »så till sinnes, såsom ock Christus Jesus war,» (Phil. 2: 5.) och emedan »Han ömkade sig öfwer folket, som woro förlåtne och förskingrade, såsom de får, som ingen herde hade» (Matth. 9: 36.) samt bemödade sig om deras upplysning och salighet, så skall den benådade bedröfwas wid åsynen af hednawerldens beklagliga ställning och efter förmåga kalla dem till delagtighet uti Evangelium. En rättsinnig Christen är med Christus och samlar med honom. (Matth. 12: 30.)

Twingade af Christi kärlek, hafwa Missionärerna (dessa sjelfförnekande Jesu sändebud) öfwergifwit sitt fosterland och alla dess kära förhållanden, trottsat werldshafwets faror, ett osundt klimats förswagande werkningar, wilda djurs och ännu wildare menskoätares fiendtlighet, för att wittna bland swärden och bålen om Gud; för att wittna om Honom, som, död för wår synd, blef genom sin död en förstling til lifwet. Upplifwade af Christi kärlek hafwa mång-

tusende i hemlandet bedit för och bidragit till det heliga Missionswerket. Och när denna kärlekseld genom sådana bemödanden får luft, brinner den klarare och kraftigare än förut; ja: den fördrager med mildhet alla mindre magtpåliggande skiljeämnen, som icke hota grundwalens bestånd. Det är denna kärlek, som andas uti det Swenska Missions-Sällskapets handlingssätt i inwäljandet bland dess Styresmän af en, som är främling till Nation och Kyrkoafdelning, samt i sättet, hwarpå de insamlade gåfwor fördelas. O, att denna ande måtte länge råda i denna wälsignade stiftelse! — I mitt fädernesland har jag funnit samma kärleksanda, förenande Christna af olika tänkesätt i anseende till icke wäsendtliga ting, till en gemensam werksamhet uti Missionssaken: således öppnades flera af den Skottska Nationalkyrkans helgedomar för den Wesleyanske Predikanten, och jag gladde mig inför Gud deröfwer. Samma kärleksanda har kallat mig, fastän mindre hemma i edert språk och icke hörande till eder Kyrka, att i denna helgedom berätta för eder i afton något uppmuntrande ifrån det land, der (man måste erkänna det) Missionswerket lifligast omfattas. Allt detta är, som det bör wara; ty rättsinnige Christne äro icke främmande, utan »helga manna medborgare och Guds husfolk.» (Eph. 2: 19.) De älska hwarandra, som syskon, och säga med upprigtighet: »Nåd ware med allom, som wår Herra Jesum Christum rättsinneligen kär hafwa.» (Eph. 6: 24.)

Under min sex månaders wistelse uti England och de många resor jag kallades att företaga mig, hade jag ett gynnsamt tillfälle att göra bekantskap med flera utmärkta Christi tjenare, som nitälska för Hans saks befrämjande på jorden. Och jag finner det swårt, att bland det myckna, som kunde berättas, göra ett lämpligt urwal. Enligt mitt uppdrag helsade jag med innerlig fröjd det Londonska och det Wesleyanska Missions-Sällskapet från det Swenska Missions-Sällskapets Direction. Denna helsning emottogs med alla möjliga bewis på Evangelisk kärlek, äfwensom med den innerligaste tacksamhet för den gåfwa af 100 L. Sterling, som jag medförde till hwartdera af dessa Sällskap. Sedermera hörde jag den Swenska Stiftelsen och dess gåfwor äfwen omtalas på dessa Sällskapers Högtidsdagar med all wördnad och tacksamhet. Öfwerallt fann jag, att underrättelsen om Swenska Medchristnes lifliga deltagande i det stora Missionswerket ansågs wara en ny uppmuntran för dem, som länge arbetat deruti: de fingo liksom en ny kraft, då de märkte, huru nya härskaror kommo dem till biträde på det wigtiga stridsfältet. Och denna uppmuntran war desto mera öfwerraskande för dem, emedan Sweriges inre belägenhet, i synnerhet hwad dess religiösa bemödanden angår, war alltför föga känd hos mina landsmän. Många, många christeliga helsningar skickades genom Herrans ringe

tjenare till medarbetarena i Swerige och mången rättfärdig mans böner uppsändes till allas wår Fader, att Han wille wara Swenska Församlingen nådig och wälsigna henne, ja: låta sitt ansigtes ljus lysa henne, på det hans wäg må blifwa känd på jorden, ibland alla hedningar hans salighet. — Jag måste förbigå någon beskrifning om de stora Maj-sammankomsterna i London; ty då denna Månads alla dagar upptagas med firandet af de fromma Stiftelsernas högtider, och Christi lärare och folk då församla sig från snart sagdt alla orter att deltaga deruti, är det tydeligt, att en beskrifning om, hwad som der förehafwes, skulle blifwa alltför widlyftig. Hänryckande war det för mig, att bewista dessa och förnimma, huru Gud nådeligen wälsignar sina barns bemödanden att befrämja Hans ära. — En sammankomst, som hölls i Exeter Hall d. 17 sistledne October, war så märkwärdig, att den förtjenar en särskild uppmärksamhet. Flera af det Londonska Missions-Sällskapets förtjenstfulla Missionärer, hwilka, efter en mångårig werksamhet på hedniska orter, hade återwändt till hemorten med förswagade kroppskrafter och funnit, hwad de sökte, en återställd hälsa, erbjödo sig att å nyo gå ut i det wigtiga kallet att predika för hedningarna Christi outgrundeliga rikedomar. Och Directionen, högt wärderande dessas sjelfförnekande kärlek, beslöt, att icke allenast förena med dem andra Herrans tjenare, utan också att sammankalla Missionswännerna, för att offentligen säga farwäl åt dessa Christi sändebud samt att anförtro dessa och deras hwärf uti den trofaste Gudens omwårdnad. Och i denna församling togo Missionärerna, större delen med sina hustrur, (hela antalet war 35) ett rörande afsked. Efter slutad sång och bön, samt ett korrt tal, uppläste Secreteraren en skildring af Ost-Indiens närwarande tillstånd i religiöst hänseende samt Dr. C. Meads framgångsfulla werksamhet derstädes. Sedan höll Kyrkoherden i Stepney Dr. Fletcher ett afskedstal, ställdt till Dr. Mead och de fem bröder, som skola wara honom följakteliga på sin återresa till Indien. Detta tal beswarades i ganska rörande ordalag af Dr. Mead. Secreteraren uppläste nu en korrt berättelse rörande Missionswerket i Södra Africa, i synnerhet bland den wilda Kafferstammen, och sedan han slutat densamma, uppträdde Kyrkoherden i London, Hr. Th:s Binney, hwilken med den wältalighet, som är honom egen, i församlingens namn tog afsked af Dr. Philip, som nu återwände till Africa jämte åtta medarbetare, för att med desto större kraft kunna der werka för Guds, wår Frälsares ära. Han slutade med dessa ord: »Farwäl, dyre wänner, i sällskapets namn, farwäl! Förmodeligen är det för många ibland oss det sista farwäl! Wi mötas må hända alldrig åter, innan wi möta hwarandra uti en oändeligen större församling — der skola wi mötas, icke för att säga farwäl, icke att åtskiljas; utan att förenas och efter slutade mödor hwila med en ewig hwila (uti Guds kunskap och kärlek)

och njuta med de förlossade och framför allt med Förlossaren wår ewinnerliga och lycksaliga ro. Farwäl! om än till denna tid, farwäl. Jag befaller eder Gudi och Hans nåds orde, hwilken mägtig är uppbygga eder och gifwa eder arfwedel bland allom dem, som helgade warda.» Dr. PHILIP och Hr. READ, som bäggedera länge arbetat i Africa, swarade på detta tal och yttrade sin beredwillighet, att »oförbehållsamt uppoffra sitt allt på Missionsaltaret.» — Twenne Herrans tjenare, bestämda till West-Indien, förenade sig äfwen med denna lilla hop. — Sedermera meddelade Secreteraren några ganska hugnande upplysningar, rörande Evangelii framgång på Söderhafwets öar; och Kyrkoherden JOHN BLACKBURN, ställande sitt tal till den outtröttelige och med särdeles framgång wälsignade Missionären, J. WILLIAMS, tolkade Missionswännernas deltagande i hans kärleksarbete, och dess innerliga åstundan, att Gud, alla goda gåfwors gifware, wille ännu wälsigna hans nitiska bemödanden för medmenniskors wäl. Hr. WILLIAMS, som snart afreser, förstärkt med ej mindre än ellofwa Missionärer, yttrade sig på ett för alla närwarande oförgätligt sätt och nämde ibland annat, att det lyckats honom att samla en betydlig summa, till inköp af ett större fartyg, ej allenast för att begagnas till Missionsstationen, utan äfwen att sedermera anwändas för mindre resor till de nästan otaliga öar, som utgöra föremål för deras werksamhet. Sammankomsten slöts med bön och sång, och dess följder torde blifwa större, än någon kan beräkna. — Bland enskildta Christna, som äro förenade med Missionswerket, woro många, som ur djupet af ett warmt och trofast hjerta helsade sina bröder och systrar i Christo, detta werks nitälskare i Swerige. Med glädje helsar jag eder på deras wägnar och försäkrar eder om deras tillgifwenhet och förböner. — Mottagen, dyre Christne! en helsning från den rikt begåfwade, höglärde och wältalige Prestmannen JONATHAN CRASTER, en lärare, som redan hunnit en owanlig grad af högaktning och inflytelse uti det Wesleyanska Samfundet, och som hade de bästa förhoppningar för sin framtid uti hemlandet. Men han kände inom sig en kallelse att fara till den Ost-Indiska ödemarken, för att der uppsöka och till Frälsaren föra de irrande fåren; och, hörsammande denna kallelse, är han nu med sin älskwärda hustru, sina fem barn och fem embetsbröder på det stora hafwet. Måtte den gode Guden föra dem lyckligen fram till arbetsfältet!

En helsning, älskade Christne, från Missionären FREEMAN, som för en tid blifwit nödsakad att lemna den folkrika, men hedniska ön Madagascar, men som förwissade, att ej litet af den goda säden derstädes fallit i god jord och frambragt Herranom till pris dess rätta frukt; ja: att inga åtgärder, som widtagas till det godas utrotande, kunna möjligtwis utplåna, hwad som blifwit tillwägabragdt. Han längtar att återwända dit, och tror den tid icke wara långt

aflägsen, då hans önskan skall uppfyllas. — En helsning från Missionären MEDHURST och dess för sannskyldiga Christna intagande följeslagare den omwände Chinesaren, hwilken, oförändrad i hwad den utwärtes menniskan beträffar, det will säga, bärande sin chinesiska drägt och synnerliga kroppsprydnader, umgicks med de Christna i London, såsom en till den inre menniskan förnyad broder i Herranom. Rörande war det, att uti honom betragta ett lefwande bewis på Herrans magt att genomtränga alla förskansningar, som uppresas mot framgången af Christi Evangelium. Missionären MEDHURST, som länge wistats i China, eller rättare utanför det så kallade himmelska rikets murar, twiflar ingalunda på Chrisendomens framgång derstädes. Han önskar sig medel till inköpande af ett skepp, för att dermedelst resa oupphörligt mellan de mångfalldiga ö-flockar, som begränsa det fasta landet. Detta Missionsskepp skulle uteslutande anwändas till Evangelii befrämjande; dess passagerare blifwa Evangelii sändebud; dess last Herrans heliga Ord och andra med det öfwerensstämmande skrifter.

Förakten icke, dyre Christne, en helsning från trenne bröder i Christo, med swarta ansigten, men redliga af Jesu nåd uppwärmda hjertan. — 1:o Från JAN IZATZOE, ej länge sedan en rå, barbarisk Kafferhöfding, gömmande sig, liksom wilddjuret, undan dagens allt uppenbarande ljus, för att sedan, när nattens mörker öfwerhöljer jorden, lömskt krypa fram för att stjäla och mörda. Såsom bewis, att Evangelium är Guds kraft till salighet *allom* dem, som tro, är denne mannen nu mera »klädd och wid sin sinne, sittande wid Jesu fötter». (Luc. 8: 35.) I honom hafwe wi en pant, att äfwen Kaffrarne »skola utsträcka sina händer till Gud,» (Ps. 68: 32.) blifwa menniskor och Christna. Wid nämnde sammankomst tackade han Missionswännerna för allt, hwad de gjort för de arma Kaffrarne, yttrade sitt hopp att mera hjelp skulle sändas dem och att, när de Christne i England ej mera sågo honom, de icke derföre skulle upphöra att bedja för honom. Han kunde alldrig förgäta dem, utan skulle oupphörligen se mot höjden och anropa Gud att wälsigna dem. — 2:o Från SHAWUNDAIS, en omwänd Indian från Norra Americas wilda skogar, en man, som wandrade förut i dessa wilda skogar, utan hem, utan kläder, utan bergning, och mörk som midnatten i sin själ. Han fick höra det glada budskapet, som fördes till honom af Missionären. »Den store Anden» wäckte honom till bekymmer om sitt ewiga wäl, och efter att länge draga en swår börda af synd och sorg, skänktes honom kraft att medelst tron komma till Jesum och finna ro till sin själ. Med honom war jag ofta i sällskap, och hans enkla, men tydliga beskrifning på sitt och sina anförwandters tillstånd, både innan Evangelii ljus besökte dem och sedan de annammat ordet om Christus, woro oförgätliga; och hans uppmaningar till fortfarande

förökadt nit i Missionswerkets drifwande sådana, att de utöfwade en synbar, wälsignad inflytelse på alla, som hörde honom. Han har sistledne höst återwändt till sitt folk, och kommer med Guds nåd, att wara en nyttig lärare bland de ännu kringströfwande Indianerna. — 3:o Från den älskwärde Negriske Missionären Edward Fraser, en man, som kan med träffande färgor afmåla slafweriets, det West-Indiska slafweriets förskräckelser; ty han har sjelf dragit det nesliga, menniskan förnedrande, oket; han har sjelf warit en West-Indisk slaf. Men Gud, som beredde en tillflykt åt Israels befriare, skickade så, att den unge, lärgirige slafwen köptes af en barmhertig och förståndig herre, som uppmuntrade honom i sina studier; och, när frågan uppstod om hans anwändbarhet, som lärare i församlingen, skänkte honom sin frihet. Inwigd till Prest, har han under 11 års tid predikat Evangelium, till stor wälsignelse för många. Jag önskade blott, att tiden medgaf anförandet af några utdrag ur de tal, jag hörde af hans mun. Men jag will endast nämna ett tillfälle, som war för mig dyrbart och oförgätligt. Uti staden Leeds blef han anmodad att predika offentligt. På predikstolen i en ofantlig stor helgedom derstädes, stod anspråkslös, men oförfärad, ödmjuk men förtröstansfull, den omwände Negerslafwen, omgifwen af minst 500 Christna lärare och 2000 andra åhörare, och med okonstlad wältalighet förklarade han på ett sätt, som rörde alla till tårar, dessa Apostelen Petri ord: »Nåd och frid föröke sig uti eder». Ofta utgjorde Swerige, Swenska Christna och i synnerhet det Swenska Missions-Sällskapet kära ämnen för wåra samtal; ty han hade på ön Antigua läsit om det Swenska folkets bragder uti werldsliga strider, och önskade och bad, att Swenska Christna måtte blifwa lika tappra, lika sjelfförnekande, lika oförtrutna, lika framgångsfulla i utförande af Herrans strid mot mörksens andar.

Under det wi glädje oss, älskade Åhörare, öfwer sådana berättelser, uppkommer en ganska wigtig fråga, som hwar och en bör inför hjertats högsta ransakare öfwerwäga. Har jag hitintills gjort något, med afsigt att föra de i mörkret wandrande hedningarna till Jesum? Många tillfällen till deltagande i Missionswerket gifwes i detta land. Missions-Tidningen kan anskaffas, läsas och spridas. Det Swenska Missions-Sällskapet emottager, med christelig glädje, såsom ledamöter, alla, hwilka bidraga till dess heliga ändamål medelst den bestämda afgiften. Detta Sällskap bereder en nyttig werksamhet åt de mindre bemedlade, genom utlemnandet till pålitliga personer af subscriptionslistor, på hwilka en weckopenning, ringa och lätt bespard, kan offras åt det stora werket; samt af Missionssparbössor, en werklig prydnad för en Christens boning; ty der de synas, tala de om nit för Jesu rikes utwidgande. Och dagligen kunna och böra wi, med en troende förbön, befrämja

denna sak. Finner du då, käre Medchristen, att du har allt hittintills försummat detta stora, wigtiga wärf; ack! gå ofördröjeligen till Nådastolen med en ödmjuk bön, anropa Herran om nåd och förbarmande för dina förra försummelser, och nu, wid ett nytt års början, besluta med förtröstan på Guds bistånd, att hädanefter bättre uppfylla din bestämmelse, såsom Christen, bättre bewisa din kärlek mot Honom, som utgjöt sitt blod för dig, bättre ådagalägga din tacksamhet för undfången nåd; sök Herrans wälsignelse, på det du må blifwa en wälsignelse för många; ty då den sista stunden är inne, och dina lefnadshandlingar betraktas i sin sanna gestalt, skall du icke ångra, hwad du med upprigtigt hjerta har försökt till Missionswerkets befrämjande. De fleste närwarande hafwa wäl någon gång tänkt på hedningarna; någon gång gifwit af sitt öfwerflöd till deras upplysning. Men det torde ännu frågas: hafwen I gjort, i detta afseende, hwad som Christus, eder Herre, eger rätt att fordra, skäl att förwänta? Kan det sägas om eder, som sagdt wardt om qwinnan i Evangelium: »det hon kunde, det gjorde hon?» Eller är det icke så, att under det edra egna förnöjelser äro, likasom den rika mannen, klädde i purpur och kosteligt linkläde, lefwande hwar dag kräseliga, Christi sak, såsom tiggaren Lazarus, ligger utanför dörren, wäntande på de smulor, som kanske torde falla från wällustens eller egennyttans öfwerflödande bord. Under denna Jultid hafwa många tusende Riksdaler blifwit anwända på ganska umbärliga ting, och det skulle anses mycket, kanske alltför mycket, om, under samma tid, etthundrade insamlades, af en talrik församling för Missionssaken. Christelige Wänner! wi tale om de wälsignelser Evangelium medförer oss, om wår kärlek till Jesum; men hwar och hurudana äro wåra uppoffringar för Christus och hans sak? Huru ofta, under hela wår lefnad, hafwa wi nekat oss något nöje, något öfwerflöd, för att spara en penning åt denna saks befrämjande? Ack! att dessa frågor må wäcka oss till besinning. I afton är hedningarnas rop: »kommer hit öfwer och hjelper oss!» fördt till edra öron. Och wisen icke ifrån eder de arma olyckliga, med tomma wälönskningar, utan ansen, som sig bör, deras upplysning och salighet, såsom ett werk, till uträttande af det, till hwilket Herren kallat eder som medarbetare med sig sjelf; och stån ej längre fåfänge på torget, utan gån, efter Hans befallning, ut i wingården. Och I skolen få lönen i rättan tid; ty wid slutad arbetsdag skall Jesus, Domaren, säga åt dem, som försummat detta wärf: »hwad I icke hafwen gjort enom af dessa minsta, det hafwen I ock icke gjort mig;» men äfwen till de trogna arbetarne, ehuru ringa deras förmåga har warit: »hwad I hafwen gjort enom af dessa minsta mina bröder, det hafwen I ock gjort mig.» Gifwe Gud, att den sednare domen må förkunnas öfwer alla här warande! Amen.

Fall, Christen! för din Fader ned
Och bed för dina bröder;
En bön för hwarje hjerta bed,
Som under korset blöder.
När se'n du handlar, som du ber,
Din tro du rätt bewisar;
När du en usling bistånd ger,
När du en sjukling lisar,
Du bäst din Fader prisar,

O du, som gaf ditt lif för fåren!
Om nåd och kraft wi bedje dig,
Att framgent följa dig i spåren,
På kärlekens och fridens stig.
Låt mer och mer en skingrad skara
Förenas i din sannings ljus,
Att det må wara, ewigt wara,
En Herde och ett Fårahus.

Herre! hela riket akta,
Led wår Konung i ditt ljus,
Dina änglar sänd, att wakta
Hans regering och hans hus:
War hans tröst uti all sorg,
I all nöd hans fasta borg;
Styr hans råd med dinom Ande,
Styrk hans magt till watten och lande.

Högste Gud! ack, wärdes höra
Hwad ditt barn nu bedit har.
Jesu! din förtjenst kan göra,
Att jag får ett nådigt swar.
Helge And'! jag beder dig,
Wärdes mana godt för mig.
Ja! jag tror det skall så hända,
Ty will jag med Amen ända.

Amen.

Gud, wår Gud, wälsigne oss, och all werlden frukte Herran! Herren wälsigne eder, och beware eder; Herren upplyse sitt ansigte öfwer eder, och ware eder nådig; Herren wände sitt ansigte till eder, och gifwe eder en ewig frid; i Guds Faders, och Sons, och den Heliga Andas Namn. Amen!

11. *Nykterhetspredikan.*

(1838.)[1]

Ser icke hwar och en på sitt eget bästa; utan hwar och en på ens annars bästa.

(Phil. 2: 4.)

Ett annat Kyrko-år, älskade Åhörare! har slutats; alla dess wälsignelserika tillfällen äro lyktade, och församlingens uppmärksamhet har på den sista Söndagen af det förflutna Kyrko-året blifwit fästad wid ett alfwarligt och högst lämpligt ämne, en högtidlig erinran af den stora, allt afgörande dagen, då wi skole, alla och en hwar, framkallas inför den, som dömer lefwande och döda, för att der afgifwa en fullständig, sannfärdig och oförbehållsam redogörelse i hwad wår förwaltning af Evangelii håfwor beträffar. Der skall det uppenbaras om wi, medan nådens dag warit, sökt och erfarit en fordrad beredelse för det utlofwade riket, samt huru wi hafwa förhållit oss till wåra medmenniskor, och we oss då, om wi på jorden hafwa försummat wår Christeliga plikt mot en den minsta bland Christi bröder; men wäl oss, om wi hafwa i allt och alltid iakttagit Apostelens förmaning: »Ser icke hwar på sitt eget bästa; utan hwar och en på ens annars bästa;» ty i sådant fall skall den rättwise Domaren förklara: »Sannerliga säger jag eder: Det I hafwen gjort enom af dessa minsta mina bröder, det hafwen I gjort mig.» (Matth. 25: 40.) Wi förutse förhoppningsfullt en kommande Söndag, då wi gå att ånyo deltaga uti Christi Kyrkas år efter år erbjudna förmåner; wi börja redan stämma wåra hjertan för de fröjdefulla Hosiannas, hwarmed församlingen uttrycker sin glädje wid Kyrko-årets början, då det säges henne: »Si, din Konung kommer till dig!» och hon svarar: »Wälsignad vare Han, som kommer i Herrans namn!» (Matth. 21: 9.) Men der den rätta, den med Christi sinne öfwerensstämmande fröjden finnes, der finnes ock ett omfamnande af hela slägtet i den innerliga åstundan, att alla knän må böja sig i Jesu namn, alla tungor bekänna att Han är Herren, och alla hjertan lyckliggöras af Hans nåd; ty de sannskyldige Christne »se icke hwar på sitt eget bästa; utan hwar och en på ens annars bästa.» Stående midt emellan det lyktade gamla och det ej ännu påbörjade nya Kyrko-året, är det wår plikt, Å. Å., att se tillbaka och blicka framåt — låt oss ställa det förflutnas tankar, ord och gerningar inför Evangelii trogna spegel, och noga

[1] Denna predikan utgavs anonymt och utkom i flera upplagor. Att predikanten är Scott, framgår dels av innehållet och dels av dagboksanteckningarna, där det uppgives, att Scott den $^{28}/_{11}$ 1838 predikade över denna text. Se D II, pp. 98, 389.

bepröfwa wårt framfarna förhållande till Gud, oss sjelfwa och wåra medmenniskor, på det wi må beundra den långmodighet som skonat oss, ödmjukt bekänna inför wår Herre wåra ofta förnyade öfwerträdelser och försummelser, alfwarligt söka barmhertighet till wåra synders förlåtelse samt nåd der hjelp behöfwes, på det wi, helgade och styrkte av denna nåd, må »wända igen af det onda och lära göra det godt är.» (Es. 1: 16, 17.) En dylik pröfning, ett dylikt sökande, skola twifwelsutan framkalla goda föresatser med afseende på det tillkommande. Blickande framåt, skola wi alfwarligen fråga, om icke några wåra tänkesätt och handlingar hafwa hitintills öfwat ett skadligt inflytande på wårt andeliga lif, warit till hinder för Evangelii framgång i wår själ, eller werkat menligt på wåra, törhända swagare bröder, och blifwit för dem en stötesten och förargelseklippa, och derest sådana för andans wäl fiendtliga wanor ega rum, böra wi, räknande allt för skada mot Christi Jesu kunskap, besluta, i ödmjuk förtröstan på Guds bistånd, att »fly allt det som ondt synes,» (1 Thess. 5: 22,) ej allenast i hwad wårt enskildta förhållande angår, utan äfwen i anseende till wåra bröder; ty Apostelen säger: »Ser icke hwar på sitt eget bästa; utan hwar och en på ens annars bästa.»

Ibland de många ämnen, tillhörande det practiska hwardagliga lifwet, är det, på hwilket jag önskar nu rikta eder uppmärksamhet, af stor wigt, och om icke i ordets strängaste bemärkelse Evangeliskt, likwäl så nära beslägtadt med Evangelium och så tydeligen förklaradt och inskärpt af Evangelii satser, att ingen Christen kan med likgiltighet förbifara det, utan att bryta mot bägge delarna af den apostoliska förmaningen, och försumma både sitt och andras bästa. Detta skall bewisas med desto större klarhet, ju närmare vi skärskåda de andra ställen, der Apostelen meddelar förmaningar likalydande med texten: såsom t. ex. i sitt Bref till de Romare, der det heter: »Så skicke sig hwar och en af oss, att han måtte täckas sin nästa till godo, till förbättring,» (Rom. 15: 2,) och till de Corinthier: »Ingen söke sitt, utan annars bästa.» »Såsom ock jag, i all ting, är allom till wiljes, icke sökande min, utan mångs mans nytto, att de måga warda salige.» (1 Cor. 10: 24, 33.) »Derföre, ändock jag är fri för hwar man, hafwer jag likwäl gjort mig till hwar mans tjenare: på det jag må winna dess flere.» »Dem som utan lag äro, är jag worden lika som jag utan lag wore; ändock jag är icke utan Guds lag, utan är i Christi lag; på det jag dem winna må, som utan lag äro.» (1 Cor. 9: 19—21.) Ty märkom noga, alla dessa språk stå i omedelbart sammanhang med apostoliska råd om ätande och icke ätande, om drickande och icke drickande, och wisa oss, att wi såsom Christna äro pliktskyldige att så inrätta wårt lefnadssätt, i hwad mat och dryck beträffar, att wi ej bryte mot den af Frälsaren sjelf förkunnade, gu-

domeliga regeln: »Allt det I nu wiljen menniskorna skola göra eder, det görer I ock dem,» (Matth. 7: 12,) eller textens förmaning: »Ser icke hwar på sitt eget bästa; utan hwar och en på ens annars bästa.» När wi derföre anwända en stund att tillämpa textens lärorika ord på en religions- och tids-angelägenhet, så maktpåliggande som Nykterheten, förwränga wi icke detta skriftställe, ej eller bruka det på ett owärdigt sätt; och till undwikande af allt missförstånd, förklara wi oförbehållsamt, att det är: Christi bekännares plikt med afseende på spirituösa dryckers bruk, som wi önska afhandla.

Lätt wore det, att på wetenskapens och erfarenhetens grunder bewisa, det hwar och en, som är mohn om sitt eget bästa, ej bör befatta sig med dessa drycker, emedan de alldeles icke äro nyttiga, utan fast mera skadliga för kroppens underbara mechanism; ej eller är det klokt af Christna, att låta sig så beherrskas af en wana, som beklagligen är fallet med de flesta, om icke alla, hwilka wänja sig wid det dagliga, ehuru måttliga bruket af starka drycker. »Jag hafwer magt till allt: men ingen ting skall taga mig fången,» (1 Cor. 6: 12,) är den Christeliga frihetens walspråk i anseende till alla timmeliga, lofgifna förlustelser. »Eller,» skrifwer en lärd författare, »kan det förswaras, att den fria menniskan skaffar sig en herre, som i sjelfwa werket icke är hennes, och en herre af detta slag, en herre som alltjemt ökar sin makt, och lätt kan blifwa en wild och grym despot, lätt kan störta sin tjenare i det nesligaste slafweri, och som, om han icke gör detta, åtminstone utkräfwer starka contributioner af hennes cassa och hennes physiska krafter. Menniskan har tillräckligt många werkliga herrar; hon har ingen rätt att låta anwärfwa sig af nya. Huru är det wäl beskaffadt med den menniskas frihet, som på förmiddagen icke kan fullgöra sina åligganden förr än hon förtärt ett wisst qvantum spiritus, eller på eftermiddagen förr än ett lika stort eller kanske ännu större qvantum, likgodt om i aptitsupen, winglaset eller cognaken är intaget.»[1] Predikanten känner en andeligt sinnad man, som, många år innan Nykterhets-föreningar bildats, hade den wanan att wid slutade mödor för dagen undfägna sig med en ganska liten sup; men då han en wiss afton icke hade tillgång till den dagligen begagnade drycken, och kände oro och missbelåtenhet öfwer denna saknad, beslöt han genast att slita sig lös från en så lumpen träldom, erinrande sig Pauli redan anförda ord: »Jag hafwer makt till allt; men ingen ting skall taga mig fången.» Ware detta nog sagdt om det personliga afsägandet, i hwad eget bästa beträffar.

Gerna önskade wi att något utförligt tala till sådana, som finna sitt eget bästa uti tillwerkningen eller försäljningen af en wara,

[1] Om Nykterhet och Nykterhets-Sällskaper af H. Reuterdahl.

hwilken, enligt allas gemensamma intyg, har åstadkommit mera skada i landet än något annat, som kan nämnas. Sådane tillwerkare och försäljare hafwa sina ögon så uteslutande fästade wid, äro så förblindade af eget bästa, att de besinna icke sin plikt att se på ens annars bästa; den usla egennyttan uppslukar alla tankar på andras väl i denna riktning, och fastän tillwerkningen och försäljningen sprider sjukdom, oenighet, fattigdom, elände, brott och döden i landet, se tillwerkarena och försäljarena endast på den uppburna penningewinsten, eller trösta sig, när samwetet någon gång oroas, med den förnuftet owärdiga, af Guds ord ogillade satsen: »gjorde jag icke detta, så finnes det wäl många, hwilka gerna åtogo sig det, och tillwerkningen, försäljningen blefwe icke minskad, fastän jag upphörde dermed.» Ack, de glömma huru litet gehör ett sådant förswar skall winna, då hwar och en af oss kommer att göra räkenskap för sig sjelf. Men den inskränkta tiden warnar oss att ej widare widröra denna del af ämnet.

Wi återkomma till de Christnas plikt i anseende till förtärande af spirituösa drycker, och wi tro oss finna, att landets wanor och belägenhet äro sådana, det hwar och en, som will lyda Apostelens förmaning, måste för andras bästa wara beredd på att, om än bruket af Brännwin är för honom behagligt, eller, som han inbillar sig, behöfligt, aflägga detta af kärlek för medmenniskor, för att derigenom bidraga i sin mohn till det ondas utrotande, och om än ingenting uträttas med detta afläggande, förblifwer dock plikten oförändrad. Wi undwika denna gång att tala om de rysligheter, hwilka födas af Brännwinets öfwerflödiga bruk; wi föra eder icke till de fattigstugor, fängelser, dårhus, kyrkogårdar och afrättsplatser, der så talrika brännwinsoffer äro att uppräkna; wi kalla eder icke att skåda dessa uslingar, hwilkas wämjeliga mensklighet är så förtärd af brännwinslågan; wi sammanfatta icke öfwerdrifna målningar öfwer detta bedröfliga skådespel, som föres af brännwinets olyckliga slafwar; wi blotta icke de andeliga och ewiga följderna af rusdryckens förstörande werkan; wi söka ej att röra känslorna, ty det brusande känsloswallet sätter förnuftet ur stånd att uttala en så kraftig, beslutsam och oföränderlig dom öfwer rusdrycken, som saken fordrar. Wi anföra en lugn, lärd författares ord, hwars witnesbörd är destomera opartiskt, som han är ingen wän af Nykterhets-föreningar. Han säger sig tro, »att det onda hos oss kommit till en höjd, som är i hög grad wådlig, som förtjenar att af alla redliga och förståndiga på det ömmaste behjertas och som hotar wår stat och wår ära och wår mensklighet med icke mindre än undergång. Wäl må det wara sannt, hwad af så mången med stor sjelfförnöjelse göres gällande, att rusigheten är sällsyntare nu än förr; att i de högre ståndén det numera icke är en ära utan en skam att wara öfwerlastad; att det numera lika så litet är en hedersplikt för wär-

den att truga sina gäster att dricka, som en skam för gästen att undandraga sig det glas han icke anser sig tåla; att sådana bacchanalier, som fordom rätt ofta egde rum wid barnsöl, bröllop, begrafningar, embetsbefordringar och andra tillfällen, numera nästan alldeles förswunnit. Härmed är det onda ingalunda afhjelpt. Det är wisst förträffligt, att sådant ondt, som gjorde allmän skandal och uppenbarade sig i den wildaste och wederstyggligaste råhet, till en stor del förswunnit. Men ett annat ondt, kanske ett wärre ondt, återstår. Förträffligt heter det i en af de skrifter, som ligga framför oss: »»Till ytterlighet utöfwades dryckenskapen fordom, liksom nu, men den war då mindre förderflig, emedan den war begränsad till wissa tillfällen; den tillhörde ej det dagliga lifwet, undergräfde ej, såsom nu, nationens moraliska och medborgeliga kraft, och smög ej, såsom nu, ett långsamt dödande gift i dess ådror. Dryckenskapen är ej något nytt i Norden; den har tagit blott en annan form; det är hemseden som förändrat sig, då den öfwergått från en rå, men sällsynt njutning, till en lika rå men obegränsad; gått ifrån wissa utfall ur det dagliga lifwet, som liksom kriser i en sjukdom botade sjelfwa sjukdomen, till ett dagligt oupphörligt bruk, gått ifrån undantag, som just derigenom att de woro det, gjorde regeln så mycket strängare, sjelf till regel.»» Det är denna regel som numera är det onda. Det är detta dagliga, nästan stundliga förtärande af starka drycker, hwaraf folket nu lider. Det är detta oafbrutna intagande af små qvantiteter, hwilka wäl icke kunna gifwa rus, men som dock hafwa blifwit oumbärliga, om kropp och själ skola wara spänstiga och wakna, som utgör föremålet för alla bättres bekymmer. Man kan icke säga att de högre stånden äro mera fria från detta kräftsår än de lägre. I de högre förekomma på olika tider af dygnet Cognak, Portwin, Madera, Aptitsupen, Likören, Punschen; i de lägre först och sist, hela dygnet om, på alla dagens stunder, någon gång äfwen på nattens, och wid alla mer eller mindre högtidliga tillfällen, Brännwinet. Det är utrotandet af detta onda, som tidens bemödanden hufwudsakligen åsyfta.[1]

Swårt skall det blifwa för en rättskaffens Christen att med alfwar begrunda denna skildring, och, ställande sig i ljuset af textens förmaning, fortfara med sitt förtärande af Brännwin; ty icke behöfwa wi widlyftigt bewisa eder, att det är oemotsägligen de måttliga supare, som underhålla och fortplanta superiets hela wäsende. Drinkaren företer sådana wämjeliga bewis på Brännwinets afskywärdhet, att de gamle plägade berusa sina slafwar, för att af de drucknes uppförande afskräcka sina barn ifrån rusdrycken; men se! det måttliga förtärandet ikläder rusdrycken uti anständighetens drägt, gifwer anseende och wärdighet åt wanan att supa, och lockar der-

[1] Om Nykterhet och Nykterhets-Sällskaper af H. REUTERDAHL.

med mången, som eljest hade flytt drinkarens dryck, in på en bana, hwilken ofta slutar i fylleri och allahanda elände. Och kan den, som ser icke på sitt eget bästa, utan på ens annars bästa, äfwentyra något sådant? »Förderfwa icke med din mat den, som Christus lidit döden före.» (Rom. 14: 15.)

Det är detta förhållande, som har i sednare åren blifwit ställdt i dagsljuset, och dess uppdagande har alstrat de lyckligaste följder. En Nykterhetswän, som redan 1831 författade ett Cirkulär i detta syfte, säger med sanning: »Länge har det tilltagande fylleriet, med dess följder, warit ämne till bedröfwelse och oro för alla goda människor; och efter alla misslyckade försök att hämma det, har mer än en med djup grämelse uppgifwit hoppet, att åtminstone i wår tid se denna landsplåga hejdad. Men, i stället att öfwerlemna sig åt en hjelplös nedslagenhet eller förnäm likgiltighet, hafwa kraftigare naturer undersökt, om ej just hos de måttliga sjelfwa någon skuld legat till det öfwerklagade onda. Alla möjliga medel hafwa blifwit försökta, klagade de hopplöse. Derom är just frågan, swarade de modigare. Låtom oss eftertänka hwad wi gjort. Wi hafwa skrifwit emot dryckenskapen; wi hafwa predikat emot den. Och hwad gjorde wi under tiden sjelwe? Wi nyttjade måttligt den rusande drycken. Wi trakterade wänner och tjenare dermed. Wi gåfwo den som allmänt läkemedel. Wi berömde dess goda egenskaper, när den ej missbrukades. Wi drucko ett glas, medan wi tadlade wår granne för det han drack twå. Wi drucko på aftonen, och harmades när wår tjenare drack om morgonen. Wi frestade till dryckenskap och förwånades högeligen, att några föllo i de snaror wi utlagt. Om då de måttliges meningar och handlingssätt styrkt falska åsigter af rusande dryckers inflytelse på helsa och trefnad; om de gifwit mången owarsam yngling smak för rusets liflighet, och hindrat omåttlighetens annalkande att wäcka oro; om de, med ett ord, mer än allt annat befordrat omåttligheten, och om de ofelbart skola hädanefter werka detsamma, ända till dess de äro alldeles undanröjda; om detta eller något dylikt är utan motsägelse sannt, då wända wi oss till de måttliga med den fråga: Wilja de icke göra något annat än det, som utan framgång warit försökt under århundraden? Wilja de emot dryckenskapen endast höja utrop, i hwilka drinkaren sjelf skall instämma? Eller wilja de med mannlig beslutsamhet öfwergifwa det, som förstört flera än någon kan räkna, och torde undergräft deras egen helsa och frid, medan de intet sådant anat?»[1] Se här Ä. Å. den enkla anledningen till, den enkla beskaffenheten af Nykterhetsförbund. Ett försök nemligen mot dryckenskapen, på en förut obeträdd bana; ett försök att inskärpa goda råd med föredömets tysta,

[1] Kungsholms Nykterhets-förenings Cirkulairebref.

men kraftiga werkan; ett försök att göra gällande i samhället den mening, att rusdrycken icke är nyttig, än mindre nödig för den friska menniskan. Och o! hwilken kan förutse de lyckliga följderna af denna menings allmänna antagande i detta land, hwilken will icke bidraga med sitt lilla, till att, om möjligt, bereda wägen för ett sådant antagande. Ingenting annat åsyftas af Nykterhets-föreningarna; ty hwad äro dessa föreningar annat, än en samling av nitälskande menniskor, hwilka sjelfwa aflagt allt bruk af spirituosa, och, emedan de äro ens till sinnes, umgås med hwarandra till inbördes styrka, samt öfwerlägga om de tjenligaste medel att sprida upplysning, och således med efterdöme och råd werka på den allmänna opinionen till nykterhetens befrämjande.

Många underliga beskrifningar om Nykterhets-föreningarna hafwa gifwits och gifwas af personer, som kunna icke, eller wilja icke förstå deras beskaffenhet och syften, och alldenstund man här och der märkt eller trott sig märka en och annan, som med öfwerspända fordringar, mindre förswarliga uttryck och oklokt nit, drifwit en god sak till ytterlighet, har man tillskrifwit allt sådant Nykterhets-föreningarna, såsom låge det i dessas natur att owillkorligen alstra fanatism, högmod, ofördragsamhet, m. m., icke skiljande emellan sjelfwa saken och några sakens förfäktare. Men will man betrakta Nykterhets-föreningarna ifrån den redan angifna enkla, sanningsenliga synpunkten, så skall man icke finna något farligt eller fördömligt uti dem, och i stället att belasta Nykterhets-föreningarna med allt hwad som säges och göres af deras förswarare, innerligen beklaga, derest det är sannt, att en så god och wigtig angelägenhet illa skötes af wissa wälmenande, fastän obetänksamma wänner, samt skynda att med upplystare förstånd, fastare wilja och mognare åsigter lemna sin kraftiga hjelp till den wigtiga angelägenhetens behöriga behandling.

Onekligt är det, att Nykterhets-föreningarnas *indirekta* werkan, under de sist förflutna 8 åren, gjort mera i detta land till dryckenskapslastens hämmande, än flera decennier förut kunna omtala. Hwaraf kommer det, att de allmänna Tidningarne under dessa åren berätta så många olyckor, hwilka tillskrifwas Brännwinets werkan? icke deraf, att dylika olyckor saknades förut, utan att man ej aktade dem, eller wisste anföra Brännwinet såsom skulden till dem. Huru kommer det, att under dessa 8 åren så många börjat inse och omtala Brännwinets *umbärlighet* i det hwardagliga lifwet, då man förut tänkte och talade endast om dess inskränkning, om ej i följd af det ljus dessa Föreningar hafwa spridt öfwer ämnet? Det kan ej nekas, att många, hwilka aldrig kommit i något direkt samband med Nykterhets-föreningarna, likwäl afsagt sig allt bruk af spirituosa och nödgas tillstå, att det war dessa Föreningar, som först riktade deras uppmärksamhet åt saken. Af samma källa härleda sig twif-

welsutan de Christeliga förmaningar, hwilka hafwa hedrat de flesta Stifts circulairer under nämnde tidrymd, och de wigtiga rön hwilka, hemtade ur brottsmåls-statistiken, samlats och med uppwäckande kraftord beledsagats uti, till Regeringen ingifna, officiella berättelser. Utan att omtala flera bewis, torde dessa wara nog att ådagalägga det Nykterhets-föreningarna icke warit till förgäfwes, och att detta medel mot dryckenskapen är det werksammaste man hitintills försökt.

Ej eller äro de direkta werkningarna obetydliga. Wisserligen öfwer 10,000 medborgare, af alla stånd, hafwa låtit sig antecknas i Nykterhets-förbundets längder. Antingen hafwa desse aflagt Brännwinets bruk i följd af Nykterhets-föreningarnas förmaningar och upplysningar, eller, derest de ej begagnade denna dryck förut, hafwa de af dessa blifwit frambragte i ljuset, och förenade att desto kraftigare hos andra inskärpa sin öfwertygelse om Brännwinets umbärlighet, och i det ena som i det andra fallet är det en stor winst för Nykterhetens sak, att så många dess förklarade wänner kunna uppräknas. En stor mängd Brännwinstillwerkare hafwa, öfwertygade af den upplysning Nykterhets-föreningarna spridt, nedlagt sin rörelse och bidraga ej mera till det allmänna förderfwet, och ett talrikt antal försäljare hafwa upphört med utminuteringen af den farliga drycken. Flerfaldiga upplysande, öfwertygande, uppbyggeliga skrifter i ämnet hafwa blifwit tryckte, och till ett antal af öfwer 100,000 utspridde i landet; många betydande män i samhället hafwa, för att leda dessa Föreningars öfwerläggningar, eller på annat nyttigt sätt, lagt hand wid werket, hwilka förmodeligen, derest icke dessa Föreningar funnits, ej werkat i denna riktning; och Predikanten har nyligen haft tillfälle att inhemta, det flere Domare, i sina embetsberättelser, omtala Nykterhets-Föreningarna såsom orsaken till en bestämd och glädjande sedeförbättring i wissa provinser; allt wittnande om dessa Föreningars nytta i landet. Säkerligen är en tillfällig öfwerdrift i denna riktning långt ursäktligare, än likgiltighet för, eller fiendtlighet emot en sådan angelägenhet. Må man ifra mot öfwerdrift i Brännwinets bruk, så mycket man will; men man akte sig för att förhindra eller modfälla sådane, som af uppriktigt, sjelfförsakande nit wåga sig ut i den swåra fejden mot superiets djuptrotade, widtutgrenade och förstörande owanor.

»Men,» säga några: »hwartill tjena dessa Nykterhets-föreningar? allt hwad som påyrkas af dem, är af Evangelium ålagdt med ännu större kraft, och hjelper icke det sednares befallningar mot dryckenskap, skall föga kunna uträttas af de förra,» o. s. w. — Evangelii befallningar och warningar hafwa blifwit förkunnade för århundraden, dock har dryckenskapen, ty wärr, allt mer och mer utbredt sig, och det kan ej nekas att den enkla utwägen, som af Nykterhetsföreningarna utwisas, har haft en skyndsammare och lyckligare följd, än man under samma tidrymd på något annat sätt tillwägabragt;

icke derföre att Evangelium förlorat sin kraft, utan emedan menniskan förskansat sig inom de murar, hwilka af dryckeswanorna blifwit uppresta, och gjort sig, så till sägandes, oåtkomlige för Evangelii förmaningar. Evangelium ställer sitt budskap till den fria wiljan, twingar icke sina wälsignelserika förbättringar på någon, utan kallar menniskan att wälja mellan det goda och det onda. Men om nu wiljan är fängslad af en djurisk, onaturlig njutningslust, så kommer hon att wälja döden, i stället för det lif Evangelium erbjuder; och Nykterhets-föreningarna uträtta ett stort werk, om de lyckas att befria wiljan ur denna nesliga fångenskap, så att hon kommer i stånd att mera obehindradt öfwerwäga hwad som Evangelium har att förtälja. Häraf kommer det att så många, prisad ware Gud! hwilka börjat med att blott aflägga Brännwin, snart warseblifwit ett själabehof, som endast Gud wår Frälsare mäktar afhjelpa. Icke hafwa Nykterhets-föreningarna omwändt dessa själar, de hafwa blott upphemtat dem ur Brännwinets nedriga fängsel, och ställt dem i ett bättre tillfälle att lyssna till Evangelii budskap. Och widare, när wi betrakta de många, hwilka af Brännwin afhållas ifrån den offentliga Gudstjensten, dels deraf att de tillbringa tiden i ett eländigt bortsofwande af förra aftonens rus, eller, med af superiet döfwade känslor, ej finna något begär efter templets förrättningar, eller anwända helgedagen på sådana tidsfördrif, uti hwilka Brännwin utgör hufwudsaken, dels deraf att contributionerna till Brännwin försatt dem i fattigdom, klädt dem i trasor, och derigenom beröfwat dem tillfälle att gå i Guds hus, om de än önskade det; så må wi ej undra att öfwerallt, der dessa Föreningar haft märkbar framgång, der förökas i samma mohn antalet af Guds ords åhörare, templets besökare. Nykterhets-Föreningarna hafwa icke åstadkommit någon evangelisk förändring i dessas själatillstånd; men de hafwa samlat dem ur eländets boningar, och ställt dem i ett lyckligare utwärtes förhållande till Evangelii saliggörande inrättningar, och man bör hålla dem räkning derföre samt uppmuntra dem, så länge det synes att de sålunda werka, icke mot, men fastmer med Evangelium. Wi tro oss finna ett någorlunda likstämmigt förhållande i den underbara och wälsignelserika förändring, som skedde under den oförgätlige Martin Luthers ledning. Man torde hafwa sagt då: »Hwartill tjenar någon särskild förening? Evangelium är nog mäktigt att rensa sig sjelft ifrån de oskick och missbruk, hwilka menniskors förmätenhet och egennytta hafwa åstadkommit.» Men det låg i Försynens afsigt att de missbruk, hwilka hade af menniskor införts, skulle genom menniskor afskaffas; och Protestanterne, hwad woro de annat än ett förbund af likasinnade menniskor, förenade till winnande af ett negativt ändamål — det är, till afhjelpande af ett ondt? Och om det skulle finnas, att mennisko-owanor, med afseende på spirituösa drycker, äro på sitt sätt hinderliga för Evangelii

framgång, till en del besmitta de kanaler hwarigenom det sprides i landet, eller sätta folket ur stånd att rätt uppskatta dess wärde, innerligen åstunda dess andeliga njutningar, eller alfwarligen eftersöka dess wälsignelser, må då Nykterhets-förbundet afgifwa sin högtidliga protest mot dessa owanor, och, blottande sanningens tweäggade swärd, tåga ut mot denna fiende till Guds rena Evangelium; och fastän Nykterhets-föreningarna icke omwända och saliggöra sådana, som underskrifwa protesten, försättas dock dessa uti ett mera gynnsamt förhållande till Evangelii frälsande medel.

»Men hwarföre uppmaningar till förening?» frågar en annan: »jag kan aflägga Brännwin utan att ingå uti en förening. Nykterhet och Nykterhets-föreningar äro ju twenne olika ting?» — Olika äro de så [till] wida, att den Nykterhetswän, som afhåller sig från all förening med de lika sinnade, gömmer för sig sjelf en öfwertygelse, hwars offentliga förklarande landets tillstånd kräfwer. Här är icke fråga om förwärfwande af några individer ur dryckenskapens leder, eller ur de måttligt supandes leder, här är frågan om icke mindre än förändring af en landssed, upphäfwandet af en nationalowana, ett sådant bearbetande af allmänna tänkesättet, att icke supande skall blifwa regeln, och supande undantaget. Dertill fordras att allmänna uppmärksamheten wäckes, upplyses och ledes, och hwar finnes wäl den enskilda person, som afsöndrad från alla andra, förmår åstadkomma allt detta? Hans afhållsamhet torde werka förmånligt inom hans husliga eller bekantskaps krets, men föga utom denna. Hwad som en enskild, men med stora gåfwor utrustad man förmådde uträtta fordom, kan ej tillwägabringas nu, med mindre än att flera likstämmiga förena sig. I fordna tider war upplysningen föga spridd: ett mörker eller ett dunkel rådde i det allmänna, och när ett stort, kraftigt ljus då uppträdde, ådrog det sig allas uppmärksamhet, dess strålar lyste werksamt på de i mörkret sittande. Nu åter är ljuset mera utbredt, upplysningen både om ondt och godt jemnare fördelad, och det fordras en förening af många, för att hos ett folk åstadkomma, hwad som en fordom förmådde uträtta. De bättre klasserna skola finna det swårare, att hwar och en för sig sätta sig emot wanan att supa, än då de äro införlifwade med ett förbund, hwars alla medlemmar hafwa, af kärlek för bedragna likar, öfwerenskommit att afsäga sig Brännwinets bruk; de lägre klasserna skola finna det swårare att öfwerwinna frestelsen och andras trug, då de hwar för sig stödja sig endast på den enskilda öfwertygelsen, än då de kunna åberopa sitt ledamotskap i ett förbund, der man inskrifwit sig bland de icke supandes antal. Ja, aldrig skall en farlig och förderflig landssed besegras på annat sätt, än att man bildar och utwidgar en motsatt landssed, och medelst förenade wiljor bringar det derhän, att modet att supa gifwer wika för modet att icke supa. Och allt

hwad det offentliga framdragandet af ämnet widkommer — sammankomsters hållande, skrifters tryckande och spridande — skall sådant swårligen kunna werkställas, derest icke föreningar ega rum.

»Men,» säga några, »wi finna det betänkligt, att inlåta oss uti ett förbund med allahanda menniskor: det är, som wi tro, att draga »i främmande ok med de otrogna.» Med all aktning för en redlig och, framför allt, andelig betänklighet, kunna wi icke på något sätt finna, att samwerkan med sådana, hwilka uti det bestämda målet för werksamheten tänka lika med oss, så länge som denna samwerkan icke innefattar ett gillande af hwars och ens meningar i andra ämnen, är på något sätt stridande emot andan af Christi Evangelium. Antagom, att en mäktig fiende anföll riket, och spridde med hast sina landet förödande härar öfwerallt, så att man, gå i hwad hus som helst, råkade en fiende; antagom, att ett förbund till landets befrielse föreslogs: skulle då de fromma wägra att draga ut emot rikets förstörare på den grund, att de fruktade i anseende till fleres eller de flestes tänkesätt om andra ämnen? Wisserligen icke. Eller om de undandrogo sig, nekade sina stridande landsmän förmånerna af deras böner, råd och medwerkan, i följd hwaraf försöket misslyckades — huru kunde de då urskulda sig, eller med lugnt samwete betrakta sin underlåtenhet? När willkoren för förbundet icke innefatta något gillande af willfarelse, icke fordra något åsidosättande af wåra egna meningar, så kunna wi ej upptäcka något grundadt skäl, hwarföre man icke bör medwerka till ett godt ändamål tillsammans med alla, hwilka bemöda sig om ändamålets winnande; ty i annat fall skulle, om man handlar conseqvent, allt för många swårigheter uppkomma i det dageliga lifwets wanligaste förhållanden, och lagstiftningen och bolags-interessen till industriens befrämjande, med annat dylikt, skulle allt för mycket förhindras deraf. Uti det heligaste af alla förbund, det nemligen som beseglas wid Nattwardsbordet, är man alldeles icke förwissad derom, att alla der hysa samma tänkesätt eller föra samma wandel; dock twekar man icke att förena sig med de andra, okända nattwardsgäster uti denna heliga förrättning. Och månne icke Pauli redan anförda ord innehålla ett rättesnöre i afseende på wårt ämne, eller något dylikt; ty han säger: »Derföre ändock jag är fri för hwar man, hafwer jag likwäl gjort mig till hwars mans tjenare: på det jag må winna dess flera. Dem som utan lag äro, är jag worden lika som jag utan lag wore; ändock jag är icke utan Guds lag, utan är i Christi lag; på det jag dem winna må, som utan lag äro.» (1 Cor. 9: 19, 21.) Om jag har rätt uppfattat betydelsen af dessa ord, så lära de, att Paulus ansåg det rådligt att frånträda den bestämda, af honom mest omtyckta banan, så ofta han hade hopp om, att genom utomordentliga, mindre wanliga åtgärder befordra Evangelii heliga syftemål, och deruti wisar han, att han såg icke

»på sitt eget bästa, utan på ens annars bästa;» och detta gjorde han, utan att på det minsta bryta mot Evangelii anda.

Wi medgifwa gerna, att Nykterhets-Föreningarna alldeles icke äro af Guds ord anbefallda; men ej eller äro de af detta ord förbjudna, utan måste de dömas efter deras egendomliga beskaffenhet. Medan ingenting i dem finnes, som bör afskräcka en samvetsgrann Christen, och det är ådagalagdt att de werkligen werka ett godt werk, och kraftigt bidraga till undanrödjandet af ett af de swåraste hinder för Evangelii framgång bland menniskor, så böra alla sanna Christne önska dem lycka i Herrans namn, och akta sig att icke den illistiga fienden, förskapande sig uti en ljusens ängel, (2 Cor. 11: 14,) anwänder deras öfwerdrifna samwetsgrannhet till hinder för en reform, som så direkt bortrycker den farliga slöjan, under hwilken han har länge drifwit sitt förderfliga spel med menniskosjälar, undangömande dem för Evangelii heliga ljus.

Låt ingen förebrå oss, att wi säga för mycket om Nykterhets-Föreningarna. Wisa oss ett lika kraftigt medel till det ondas afskaffande. Wisa oss en ginare wäg till ändamålets winnande, och wi äre genast färdiga att lemna alla Nykterhets-Föreningar åt glömskan; men så länge wi äre fulleligen öfwertygade om de förut försökta medlens fruktlöshet och om detta medels framgångsfulla werkan, måste det tillåtas oss att anse det som Försynens wäckelseröst i samhället, en af tidens utomordentliga belägenhet framkallad, utomordentlig, underordnad anstalt till Evangelii båtnad, och alldeles icke till dess skada.

Låt de gudaktige då förena sig med oss, på det den goda inflytelsen af deras Christeliga råd, troende böner och andeliga werksamhet ej må saknas, utan nedkalla himmelens wälsignelse öfwer en wigtig moralisk angelägenhet. Låt de saktmodige, de kloke, de försigtige förena sig med oss, på det deras lugna, mogna åsigter må bewara saken ifrån all öfwerdrift och styra den tryggt förbi alla förargelseklippor. Låt alla, som önska befrämja till och med den arma drinkarens bästa, wara angelägne om att bereda honom en tillflyktsort, en fristad, der Christligt sinnade bröder skola med ömhet omfatta honom och arbeta på hans upprättelse. Och må enhwar besinna huru han uppmuntrar Brännwins supare och förswarare derigenom, att han undandrager sig en öppen förklaring, hwilket mer än något annat har bekymrat dessa. Innan sammankomsten slutas skall jag meddela ett träffande bewis derpå, som, jag hoppas det, skall öfwertyga några bland de betänksamma, att äfwen i denna sak den som icke är med oss, är emot oss.[1] Och o! då wi

[1] Det hände i England, icke längesedan, att en aktningswärd, lärd och samwetsgrann Christen infann sig wid en Nykterhets-sammankomst, och innan sammankomstens slut begärde och erhöll ordet. Han talade då med kraft och

eftertänka, huru den rena Julfröjden förkränkes af rusdrycken, och störes af drinkarens stojande; huru det wigtiga årsskiftet beröfwas all högre, heligare betydelse genom omåttlighetens inwerkan, huru tanklöshet, galenskap, djuriskhet förwandla den årliga betänketiden till de olycksaligaste bacchanalier, så att man önskar den förbi, på det menniskorna må återkomma till nykterhet och sans. När wi erinra oss allt detta, så böra wi högtidligen förklara för hela samhället, att wi hafwe intet att skaffa med de rusdrycker, som åstadkomma sådana oordningar — och en sådan förklaring aflägga wi, då wi, i följd af förut wunnen öfwertygelse, inträda uti Nykterhets-förbundet.

Gifwe Gud, att hwar och en af oss må kunna rätt inse sin plikt, att äfwen i denna sak se »icke på sitt eget bästa, utan på ens annars bästa.» Amen.

12. *Predikan.*

(1840.)[1]

Joh. 14: 1.

Och han sade till sina lärjungar: Edert hjerta ware icke bedröfwadt: tron I på Gud, så tror ock på mig.

---

wärma till förmån för Nykterhet i allmänhet; men påstod, att stiftandet af Föreningar icke war det ändamålsenligaste sätt att arbeta för denna wigtiga saks befordran, samt åberopade till förswar för sitt påstående de wanliga skälen. (Ty i alla länder äro inwändningarna mot Nykterhets-Föreningarna så nära beslägtade, att man genast känner igen dem.) Utkommen från samlingsrummet, gick han tankfull och belåten med, att han hade, som det syntes honom, wittnat med sanningen; då han plötsligen wäcktes ur sina betraktelser medelst ett dugtigt slag på axeln. När han upplyftade sina ögon, såg han för sig en rusig, raggiande gestalt, som med tordönsstämma utbrast: »Tack ska du ha, god wän, du är en dugtig karl, att skämma ut dessa fanatiska Föreningar, hwilka göra oss och de wåra så mycken skada.»

Den werkligen philantropiska och Christligt sinnade mannen, inseende genast huru hans yttrande mot Nykterhets-Föreningarna hade blifwit missbrukadt och ännu kunde missbrukas, wände genast om till den ännu icke slutade sammankomsten, och antecknade sitt namn som Ledamot.

[1] Denna predikan hölls den $^{19}/_{1}$ 1840, enligt förteckningen å svenska predikningar, D II, p. 394. I dagboksanteckningarna meddelas: »Had blessed liberty while warning against conformity to world, as also in the afternoon while talking of the Christians troubles and the antidote». D II, p. 195. Predikan publicerades: »Tröst i Bedröfwelsen. En anspråkslös Afhandling, grundad på Jesu Ord uti Joh. 14: 1, af G. S.» Falun 1840. Andra upplagan 1843.

»Menniskan är född till olycka; såsom foglarne till att flyga:» (Jobs 5: 7.) Denna lära förkunnas ej allenast af de heliga skrifterna, utan hemtas ur menskligheténs häfder, och bestyrkes af egen erfarenhet: »fåfänglighet och jämmer» står skrifwet på alla jordiska föremål; de ljusaste utsigter äro ofta plötsligt förwandlade i mörker; de klokaste uträkningar beswika; de käraste band sönderrifwas och de lyckligaste kretsar inkräktas af sjukdom och döden; — allt — allt lärande oss att wi icke skole blifwa här, att »wi icke här hafwe någon waragtig stad» (Ebr. 13: 14.), att »ens menniskas lif hänger icke derpå, att hon många egodelar hafwer» (Luc. 12: 15.), och att wi böra söka »egodelar i himmelen, der hwarken rost eller mal förderfwar dem; och der tjufwar icke grafwa, eller stjäla». (Matth. 6: 20.) Ehuru bedröfwelse och motgång är menskligheténs lott, dock synes det ofta att rättskaffens Christna få en större andel i dessa än andra, och det torde werkeligen så förhålla sig, ty ett Guds barn, å den ena sidan, känner många sorger, i följd af sin tillgifwenhet för Evangelii lära, hwilka de lättsinniga undwika; och, å den andra sidan, lärer oss Guds ord: »hwem Herren älskar, den agar han; men han gisslar hwar och en son, han anammar» — (Ebr. 12: 6.), så att wedermöda utgör en del af detta allt, som tjenar ett Guds barn till det bästa (Rom. 8: 28.). Ej heller må wi föreställa oss, att en sann gudaktighet förstockar hjertat och åstadkommer känslolöshet, i hwad jordens skiften angår; Nej ingalunda; — gudagtigheten renar, lifwar, förädlar den medfödda känsligheten, och ett Guds barn är gjordt mera blödigt än andra; — men gudaktigheten medförer detta stora företräde, att den nemligen meddelar en hugswalelse, en kraft, hwilka äro werksamma och waragtiga. En förblindad menniskowishet talar om ett oemotståndligt öde och att lifwets motgångar måste dragas med liknöjdhet, då Guds ord lärer oss att dessa äro en huld faders tillrättawisningar, samt, om wi underkaste oss dem med lydaktigt hjerta, skola de »föda i oss en ewig och öfwer alla mått wigtig herrlighet» (2 Cor. 4: 17). Den werldsligt sinnade will föra den bedröfwade menniskan uti de yrande nöjenas, allt uppslukande, hwirfwel och råda henne att der söka lättnad och tröst; men dessa botemedel kunna endast fästa sinnena, de erbjuda blott en tillfällig förströelse, de förmå hwarken hinna sjelfwa det sjuka stället, eller förblifwa hos den bedröfwade i ensamhetens bittra stunder. Men se! Evangelii hugswalelser gå till hjertat, utweckla sin kraft i själens djup — »Edert hjerta ware icke bedröfwadt» och, när frid och tröst sålunda äro tillwägabragte wid sjelfwa källan, så skola strömmarne deltaga deruti; Och dessa gudomliga hugswalelser äro aldrig kraftigare än just då, när en sålunda benådad menniska är afsöndrad ifrån alla yttre synliga ting och i lönlig umgängelse med sin Gud. Häraf skönje wi Christendomens herrliga öfwerlägsenhet. Den wälsignar menniskan i sjelfwa

hennes innersta och är qwar hos henne, då alla werldsliga tröstegrunder hafwa förswunnit. Ja! — om till och med detta icke är nog — så rigtar Christendomen trones öga upp åt en tid och ett ställe, der wärk och suckan måste bortgå, ty Gud aftorkar alla tårar.

I himmelen, i himmelen
Man inga tårar ser,
Ej döden, ej förgängelsen
Der skola härja mer.
Der skänkes fröjd och herrlighet
Och frid och oförgänglighet
Af Herren Zebaoth.

»Edert hjerta ware icke bedröfwadt: tron I på Gud, så tror ock på mig.»

Jag önskar, Mine älskade! att, i den treenige Gudens namn, och i förlitande på hans utlofwade bistånd och wälsignelse, orda något om: De Christnas bedröfwelser och det af Gud bestämda botemedlet.

Ty will jag, Gud till ära,
Jemt wandra i hans lag
Och endast det begära,
Hwartill Gud har behag.
Jag med Guds råd är nöjd,
Guds wilje är den bäste,
Gud är min borg, mitt fäste,
I Gud är all min fröjd.

Gif, Gud jag dig må ära
Af hjertat, all min tid,
Ett wärdigt lof dig bära
Och hugnas af din frid.
I frestelsen gif mod,
Gif tålamod i nöden,
Gif saligt hopp i döden,
O Fader ewigt god!
Amen!

»Edert hjerta ware icke bedröfwadt; tron I på Gud, så tror ock på mig.» För att rätt wärdera dessa hugnerika ord, låtom oss ihågkomma ho den är som här talar. Dessa äro icke någon menniskas ord, ehuru wis, lärd, erfaren eller god hon än må wara. Herrans man talar; »han,» som »är» Fadrens »herrlighets sken» (Ebr. 1: 3.). Ja, »Gud öfwer all ting, låfwad ewinnerligen» (Rom. 9: 5), talar för menniskor hugswalelsens språk. Såsom Gud talar han med myndighet, och på hans ofelbara tillsägelser kunna wi, utan twekan, lita. — En medmenniska, i thy hon icke förmår ransaka hjertat, torde icke weta, eller, wetande, icke mägta afhjelpa wår nöd; men här skåda wi en trofast wän, som älskar mer och

står fastare, än en broder rönt i nöden; »ty wi hafwe icke en Öfwerste Prest, som icke kan warkunna sig öfwer wår swaghet: utan den som frestad är i all ting, lika som wi; dock utan synd» (Ebr. 4: 15.). »Sannerligen han bar wår krankhet, och lade uppå sig wår sweda» (Es. 53: 4.); »han wet hwad för ett werk wi äre» (Ps. 103: 14.); han bewakar de »räknade hufwudhårena» (Matth. 10: 30.), och sänder ofördröjeligen den hjelp wi behöfwa och kräfwa. O! sälla äro de, som hafwa en sådan wän; olyckliga, dåragtiga äro alla, som säga med ord eller gerningar: »Wi wilja icke, att denne skall råda öfwer oss» (Luc. 19: 14.). Till sina Lärjungar säger han: »Edert hjerta ware icke bedröfwadt.» Förr än wi då tillegna oss dessa ord, är det wigtigt att wi undersöka huruwida wi äro hans rätta lärjungar; huruwida wi hafwe ingått i Christi skola, för att lära af honom, som »är mild och ödmjuk af hjertat» (Matth. 11: 29.); huruwida wi »wedersake oss sjelfwe, tagande på oss korset och följande honom efter» (Matth. 16: 24.); Med ett ord: huruwida wi äre »på nytt födde af den Helige Ande» (Joh. 3: 5.) och »wandra uti ett nytt lefwerne» (Rom. 6: 4.); ty endast sådana ega rättighet att tillegna sig Evangelii hugswalande löften. Det yttre skenet; en utwärtes sedlighet; ordentlighet i kyrkogång; goda böjelser stundom efterföljda, men oftare emotstådda; allt sådant gör icke tillfyllest. Den goda roten måste inplantas, förr än frid och hugswalelse kunna skördas. Wi måste känna Gud i Christo, såsom wår tillflygt och wårt beskärm, wår fader, wår wän, wår salighet, wårt allt i allom; innan wi hafwe Evangelii tröst att afbida i nödens stund. Men äfwen till sådana Guds nådebarn, som de än äro, är det sagt: »I werlden hafwen I twång» (Joh. 16: 33.) »Hwar I nu liden agan, så bjuder sig Gud till eder, såsom till barn; ty hwilken är den son, som hans fader icke agar?» (Ebr. 12: 7.) — Och om wi icke toge i beräkning Evangelii rika tröstekällor och den herrlighet, till hwilken det wisar wägen, skulle wi hågas att säga: De Christne äro de »eländigaste bland menniskor». (1 Cor. 15: 19.)

Med bedröfwelse ingår lärjungen i skolan. Endast sådana, som hafwa erfarit detsamma, förmå begripa den ängslan och själanöd, hwaruti många wäckta och, efter befrielse, längtande syndare falla. Sägen oss, om I det kunnen, hwad David kände, då han utbrast: »Jag ryser för mitt hjertas oros skull» (Ps. 38: 9.), »jag gör min säng flytande hela natten, och wäter mitt läger med mina tårar» (Ps. 6: 7.); sägen oss, om I det kunnen, hwad Manasse kände, då, uti det mörka fängelset i Babylon, han wäcktes att åskåda alla sina grofwa missgerningar, »och ropade till Gud om förskoning» (2 Chr. 33: 11, 12, 13.); Ack! beskrifwen för oss, om I det förmån, »bitterheten af Petri tårar», då han ångrade sitt affall (Matth. 26: 75.); eller deras ängslan, hwilka, på Pingstdagen,

fingo ett styng i hjertat, och ropade: I män och bröder, hwad skole wi göra? (Ap. G. 2: 37.); eller hans rörda känslor, hwilken i Philippi, föll ned, för Pauli och Sile fötter, bäfwande och sade: Herrar! hwad skall jag göra, att jag må blifwa salig?» (Ap. G. 16: 29, 30.) Ack! Mine älskade Medchristne! Somliga bland eder weta hwad det betyder att med botfärdig, förkrossad, bedröfwad själ begråta edra synder, och, då Anden uppenbarade för eder ett syndigt hjerta, en föraktad lag, en förtörnad Gud, ett öppnadt helfwete och en tillsluten himmel, känden I en ängslan, som ej kan med ord beskrifwas. Det torde gifwas några nu, likasom i Apostlarnes dagar, hwilkas hjertan Gud mildeligen öppnar att emottaga sanningen, såsom han gjorde med Lydia (Ap. G. 16: 14.); dock är det, i de flesta fall, igenom mycken bedröfwelse man inträder i Jesu nåderike (Ap. G. 14: 22.), porten är trång (Matth. 7: 14.), och wi måste med möda, ofta med ängslan, winlägga oss om, att wi må inkomma (Luc. 13: 24.); Ja! Himmelriket lider wåld: och de wäldige rifwa det till sig (Matth. 11: 12.): — ty, såsom första bewiset på barnets lif är, att det skriker; så är det i allmänhet det första bewiset på andans saliggörande werkan i själen, att den lifwade menniskan ropar: Gud miskunda dig öfwer mig syndare (Luc. 18: 13.) — Och ingenting mindre, ingenting annat, än syndernas förlåtelse och förlikning och frid med Gud, kan nedtysta ett sådant rop, när Christi blod stänkes på hjertat; — men icke förr borttages bedröfwelsen.

Men, en gång inne på den smala wägen, är det icke de Christna tillåtet, ja befallt, att Fröjda sig i Herranom alltid? (Phil. 4: 4.); att wara alltid glade och tacksamme i all ting? (1 Thess. 5: 16, 18.) — Wisserligen! Men de äro äfwen kallade att berömma sig ock i bedröfwelsen (Rom. 5: 3.), som Apostelen Jacob säger: »Mina bröder! Håller det för all glädje, när I fallen i mångahanda frestelser» (eller pröfningar): »Och weter, att eder tros bepröfwelse gör tålamod» (Jac. 1: 2, 3). Stundom bepröfwas den rättroende derföre, att hans Himmelske Fader gömmer bort ansigtet för honom. Någon försummad pligt, något wikande för frestelsen har stört hans frid; och, fastän ingenting märkes på det utwärtes förhållandet, som uppdagar hans otrogenhet, finner han likwäl, att han har »bedröfwat den Gode Anden» (Eph. 4: 30.): — och ljumhet, ödslighet finnes i själen, hans andaktsöfningar sakna den wanliga wärman och ljufheten; och, om icke han, medelst ljuset af Herrans ord, söker att förnimma anledningen dertill, samt ödmjukt och ihärdigt beder om förlåtelse och nåd, äfwentyrar han sin själaro och torde lätt falla i skenhelighet, och, såsom Profeten Zephanja uttrycker det: ligga på sine drägg, och säga i sitt hjerta: Herren warder hwarken godt eller ondt görandes» (Zeph. 1: 12). Stundom föranleder den qwarblifwande otron i hjertat otillbörliga betänklig-

heter, wåra bewis på den undfångna nåden likasom öfwerhöljas, och en fruktan, att, med barnsligt förtroende, kalla Gud fader, hyses. Hjertat känner sin egen plåga, och ofta är den rättroende underkastad en modfäldhet, en försagdhet, utan att någon yttre medwerkande orsak kan upptäckas. — O! då gäller det, att man anropar Gud, — icke en gång, — icke twenne gånger; — men utan återwändo, till dess »Han lyste på den bedröfwade sitt ansigtes ljus» (Ps. 80: 4.) — och »meddelar ett tecken till wälgång» (Ps. 86: 17; Ords. 14: 10.).

En Christi lärjunge är ej sällan i bedröfwelse, i mångahanda försökelser eller frestelser; och detta tillstånd torde wara för honom behöfligt; ej heller må wi föreställa oss, att det är fördömligt att hemsökas af frestelser; — Nej! ingalunda. Wår dyre Frälsare war helig och obesmittad, och dock frestades han ofta och swårligen. — »Frestaren förskapar sig uti en ljusens Ängel» (2 Cor. 11: 14.), och påminner lärjungen om sin förra syndiga wandel, sin närwarande owärdighet. Ibland ingifwer han en fruktan, att lärjungens ånger icke warit nog stor; att han bedrager sig med ett löst hopp; att man kan omöjligen wara förwissad om upptagande till barnaskapet; och så widare. — Alla dessa förfärande skräckbilder gå ut på ett förtwiflans tillstånd, — en hopplöshet, hwad Guds nåd beträffar; — men ibland uppenbarar han sig uti allt sitt mörker och frestar den rättroende att helt och hållet förkasta Guds ord, att sätta i fråga Christendomens heligaste, wigtigaste sanningar: — »hans glödande», Gudi hädande, »skott» komma hjertat att swida (Eph. 6: 16.). — Ack! i allt sådant är det bönen, — upplyftande »trones sköld» och brukande »Andans swärd» (Eph. 6: 16.), — som är den säkraste tillflygten och wärnar mot Djefwulens listiga anlopp, eller uppenbara anfall.

Christne bedröfwas af den omgifwande Gudlösheten. Ack! du syndiga, Gudi förgätande, menniskoson! du känner icke huru ditt uppförande bedröfwar Guds barn. Om du såge, om du kände detta; så skulle du kanske handla annorlunda. Du må förnimma det eller icke; men de Christne skåda dagligen ditt elände här och den ewiga fördömmelsen, åt hwilken du skyndar; och de sörja dig, såsom fadren sörjer det ohörsamma barnet. Herrans husnitälskan fräter de trogna: de äro måne om Frälsarens ära; och, när de höra Guds namn missbrukadt, när de se Guds dag wanhelgad, Herrans rättwisa lagar föraktade, Guds ord försummadt, känna de sorg i sitt hjerta.

Jesu efterföljare måste ofta erfara sannfärdigheten af dessa ord: »Det är Lärjungen nog, att han är såsom hans mästare, och tjenaren, att han är såsom hans herre. Hafwa de kallat husbonden Beelzebub, huru mycket mer skola de så kalla hans husfolk?» (Matth. 10: 25). »Woro de af werlden, så älskade werlden det

hennes woro;» men, emedan hela deras förhållande utgör en beständig förebråelse för de ogudagtige och liknöjde, så »hatar werlden dem» (Joh. 15: 19.). Prisad ware Gud att de första tidernas swåra förföljelser ej mera fruktas! Man wågar icke lif, gods och ära, då man will wara Gudelig. Men midt uti all den utwertes frid och frihet, som de Christne njuta, står Guds ord fast: »alle, de der gudeligen wilja lefwa i Christo Jesu, måste lida förföljelse» (2 Tim. 3: 12.). Denna sanning har icke blifwit utplånad ur Guds heliga ord, den är icke ändrad eller mildrad; och, om det frågas: huru kommer det till att Christi bekännare nu för tiden så sällan förföljas för sin fromhets skull? är swaret, — det enda swaret, detta: De lefwa icke Gudeliga i Christo Jesu. Mine Älskade! Det köttsliga sinnet, hos de oomwända, är icke förändradt. Det är i dag detsamma, som det har alltid warit, och, om än fängsladt af borgerliga lagar och derigenom beröfwadt tillfälle till häftigare, farligare utbrott, bibehåller det likwäl det gamla hatet mot all sannskyldig, werksam Gudsfruktan, och detta hat röjer sig i mångfaldiga — småagtiga förföljelser, hwilka äro ganska obehagliga och förhinderliga för Guds barn. Ack! Älskade Medchristne! Om I aldrig blifwit försmädade för eder gudagtighet, och eder fromhet aldrig har förorsakat eder förolämpningar ifrån de werldsligt sinnade; är det nödigt, högst nödigt, att I pröfwen eder sjelfwa, om Iären i trone, eller om I icke hafwen warit nöjde med ett slags gudsfruktan, som wänder sig med hwarje wind som blåser: — en Gudsfruktan, som man ikläder sig — eller afkläder sig allt efter som tillfället, beqwämligheten eller sällskapskretsen fordrar. O! låtom oss handla på ett med wåra tros- och tröstegrunder öfwerensstämmande sätt; låtom oss, utan förbehåll, följa Herran Jesum genom ondt rykte, så wäl som genom godt rykte, och omisskänneligen ådagalägga, att wi »här äro» blott främmande och gäster, hwilka söka ett fädernesland (Ebr. 11: 13, 14.). — Och, om wi så göre, komme wi snart nog att skörda wår beskärda del af den salighet, som tillhör Christi lärjungar, när menniskor försmäda och förfölja dem, och säga allt ondt emot dem, ljugande, för Christi skull. (Matth. 5: 11.).

Ännu en gång: — Christi lärjungar bedröfwas ganska ofta af timmeliga motgångar; och fastän de både åstunda och eftersträfwa att genom sin tro öfwerwinna werlden (1 Joh. 5: 4.), känna de dock bekymmer och smärta, när allting går emot dem. En rätt Christen råkar i timlig nöd; — hans utsigter swika honom; oförutsedda olyckor drabba honom; hans handel, på ett oförklarligt sätt, aftager; eller förlorar han, utan eget förhållande, sin tjenst och är utur stånd satt att förskaffa den dagliga födan, hwarigenom han, med obeskriflig ängslan, förutser, att den ömma makan och de älskade barnen snart skola sakna lifwets nödwändigaste och falla i

werklig nöd; eller är han hemsökt af kroppslig sjukdom, lagd på plågans bädd och beröfwad all möjlighet att sköta sitt jordiska kall, eller att en gång deltaga i helgedomens högtidliga förrättningar; mödans dagar och eländets nätter, äro honom pålagde; om morgonen säger han: O! att det wore afton, och om aftonen: O! att det wore morgon. — Ack! låt ingen säga, att dylika hemsökelser icke werka på anden. En sjuklig, plågad Kropp utöfwar, ty wärr! en alltför kraftig och modfällande inflytelse på själen. War öfwertygad derom, du säkre syndare! som uppskjuter med din salighets sak till dess du kommer på sotsängen. War förwissad derom, att ett sjukdomstillstånd behöfwer Guds nåd, Guds särdeles nåd att understödja den eljest försmäktade anden! Och we den! som då först börjar söka denna nåd. Ofta äro Guds barn bedröfwade af dödens härjningar bland sina anhöriga; och fastän en rätt Christi lärjunge »icke sörjer» sina hädangångne wänner »såsom de andre, de der intet hopp hafwa» (1 Thess. 4: 13.); fastän han sörjer med ett Gudi undergifwet hjerta; är dock hans sorg derföre icke mindre djup och mägtig. Huru ofta har icke en Christen, med tyst dock tårfull ängslan betraktat lifwets aftyning hos det ömt älskade barnet, hwars hjerteliga leende, oskuldsfulla joller och warma kärleksbetygelser hade blifwit sammanwäfda med faders- och modershjertats alla lifstrådar och fästat sig djupt der! Tung är den suck, som lyfter bröstet; bitter den tår, som faller bredwid det späda liket. Men ack! Osägligen mera påkostande är det, då äktenskapsbandet sönderrifwes; då mannen ser »hans ögons lust (Hes. 24: 16.) borttagas» genom döden. Ingen, — ingen utan den, som erfarit en sådan bedröfwelse kan beskrifwa, kan begripa den. Och då den ömma, tillgifna hustrun följer sin beskyddare, sin tröst, sin bästa jordiska wän till den kalla, mörka, tysta grafwen, och blickar fram åt den dystra, bekymmersamma, sorgfulla ensamheten! — O! då är det icke att undra på, om »hon icke wille låta hugswala sig» (1 Mos. 37: 35.). Ja! Mine Älskade! Christendomen frikallar oss icke från påkostande skilsmässor. Läraren hafwer erkänt hwad det wille säga att öfwerlemna i dödens famn bröder, systrar, maka och trofasta wänner. — Gud! Wår Gud! berede oss för all din wilje, och — när du hädankallar oss! O! må wi finnas wara färdiga, bidande din ankomst! — Syndare! du som ännu icke känner något behof af pånyttfödelse; du som icke har ingått såsom lärjunge i Christi skola; du skattar dig törhända lycklig derföre, att du icke är så bekymrad om din själ, icke lider de särdeles bedröfwelser, hwilka falla på de Christnas lott! Ack! besinna dig än en gång att, om det gifwes wissa pröfningar, hwilka äro förenade med en sann gudaktighet, så gifwes det ock många, hwilka alla menniskor måste gemensamt underkasta sig; och för dessa har gudaktigheten lämpliga tröstekällor; och det gifwes mycket elände, mycken fåfänglig-

het, som äro förknippade med det oomwända tillståndet, och ifrån hwilka gudaktigheten befriar oss. — Ja, widare! den rättroende plågas ej, i ensamhetens stunder, af ett brottsligt samwetes oroande förebråelser; Guds wrede hwilar icke öfwer honom, förbittrande all hans glädje; dödens annalkande förfärar honom icke; han bäfwar ej, då man talar om det helfwete, den fördömelse, hwilka återstå de obotfärdiga. Säg då! är det icke bättre att underkasta sig gudaktighetens beswärligheter, än fortfara i syndig lättsinnighet! O! att alla härwarande måtte få nåd att utwälja den goda delen!

Några ord endast om botemedlet för de Christnas bedröfwelser: — det är Tron, — Tron på Gud, Fadren och Jesum Christum, Frälsaren. »Edert hjerta ware icke bedröfwadt: tron I på Gud, så tror ock på mig». Denna segrande tro är wisserligen Guds gåfwa, i den bemärkelsen nemligen: att det är genom hans werkan wi få förmåga att kunna tro; men dess öfning är wår sak. Wi måste bruka den förlänta förmågan. I dess lägsta öfning är den ett anammande af Guds Ord såsom sannfärdigt; men så wida, tro många utan att warda salige. Ja, »djeflarne tro, bäfwa» och förblifwa djeflar (Jac. 2: 19.); och många syndare tro, men fortfara dock att synda. Derföre måste det äfwen finnas ett förlitande på Guds Ord. Den oförbehållsamma, barnsliga, förtroliga tillförsigten, som kastar den syndiga, hjelplösa, fördömelsewärda själen på Christi försoning; det ljufwa tröstande medwetandet: Christus dog för mig: hans blod aftwår mina synder; och af samma tro komma wi till den fröjdefulla försäkran att »alle Guds tillsägelser äro Ja i Christum, och äro Amen i honom, Gudi till ära genom oss» (2 Cor. 1: 20.). Denna tro, om den är »rättskaffens,» medförer ej allenast »Guds andas wittnesbörd», betryggande »wårt upptagande» till barnaskap» och wår werkliga del i »alla de wälsignelser, Jesus har köpt åt menskligheten» (Rom. 5: 1, 2; 8: 15, 16.); utan den uppenbarar sin tillwaro för alla. »Tron utan gerningar, är död» (Jac. 2: 17.); och den tro, som icke går ut på en förändrad, helgad wandel, är icke saliggörande. »Tron werkar genom kärlek» (Gal. 5: 6.). Tron förer till oss de, af Gud utlofwade, wälsignelserna; och dessas annammande wäcker oss till kärlek, mot gifwaren: en kärlek som alldeles icke är ljum eller owerksam. Denna tro lemnar allt i Guds händer; anförtror honom allt med den mäst oinskränkta undergifwenhet; afbidar hans föreskrift, hans ledning, hans wilja; i allt förwissad, att han skall allt wäl beställa. Denna tro är tålig och anspråkslös. Tryggad wid Herrans löften, föreskrifwer den icke när och huru dessa skola fullbordas. »Herren har sagt: Jag skall icke öfwergifwa eller försaka dig» (Ebr. 13: 5.); — och detta är nog. Denna tro fattar, så till sägandes, Guds kraft och anwänder den till den benådade, syndarens seger öfwer alla hinder på salighetens wäg; eller, såsom Apostelen uttrycker det: »Käre

bröder! warer starke i Herranom, och i hans starkhets magt» (Eph. 6: 10.). »Låt dig nöja åt min nåd», säger Herren Gud åt det frestade barnet, »ty min kraft är mägtig i de swaga» (2 Cor. 12: 9.). — Kännen I något, Älskade Christne! om denna tro och denna erfarenhet? Skåden då den herrliga utsigten, som uppdagas af denna tro! En fullkomlig seger afbidas af de trogna, sedan de hafwa kämpat ut och gjort och lidit Guds heliga behageliga wilje. »I min Faders hus äro många boningar: Jag går bort, till att bereda eder rum» (Joh. 14: 2.). Ett hem är beredt för dem: ett hem, högt öfwer alla jordiska försåt, alla fientliga anfall: — ett hem, beredt åt ett beredt folk: — ett hem, skänkt åt de troende uti Förlossarens Testamente: — »det Testamente nemligen, som beseglades med Hans blod» (Ebr. 9: 15, 16, 17.). — Och, såsom Christus wunnit hafwer, och är sittande, med sin Fader, på hans stol;» så skola »alla de som winna få sitta med honom på hans stol» (Upp. 3: 21.); — ja, »då Christus, deras lif, uppenbarad warder, skola ock de uppenbarade warda med honom i herrligheten» (Col. 3: 4.). — Och, Ack! herrliga tanke! — han lemnar oss icke att, hwar för sig leta sig fram genom dödens mörka dal! Nej, ingalunda! — »Jag skall komma igen,» säger han. — Jag skall wara med eder i den sista stunden och skydda eder under den wigtiga färden: »Jag skall komma igen och taga eder till mig;» — Ja, Kom Herre Jesu!

Sen då, älskade wänner, huru denna tro werkar såsom ett ofelbart botemedel mot alla slags bedröfwelser! Ären I botfärdige, ångerfulle, sörjande öfwer eder swåra syndaskuld, ropar Han: »Kommer till mig, I alle som arbeten, och ären betungade, och jag skall wederqwicka eder» (Matth. 11: 28.); »om edra synder än wore blodröda, så skola de dock blifwa snöhwita; och om de än wore såsom rosenfärg, så skola de dock warda såsom en ull» (Es. 1: 18.); »den som till mig kommer, honom kastar jag icke ut» (Joh. 6: 37.); — tron då hans tillsägelse, så fån I ro. Eller ären I bedröfwade, att Gud synes gömma bort ansigtet för eder; — hören hans förmaning: »Ho är den bland eder, som fruktar Herran, den hans tjenares röst lyder? den i mörkret wandrar, och honom skin intet, han hoppas uppå Herrans namn, och förlite sig uppå sin Gud» (Es. 50: 10.); — lyssnen till hans försäkran: Jag hafwer uti ett litet ögonblick öfwergifwit dig; men med stor barmhertighet will jag församla dig (Es. 54: 7.); — förtrösten på honom, så skolen I finna: att om aftonen sker gråten, kommer dock glädjen med morgonen (Ps. 30: 6.). Ären I frestade af Satan; — här hafwen I ett löfte: Gud är trofast, som icke låter eder frestas öfwer eder förmåga; utan gör med frestelsen en utgång, så att I kunnen dragat (1 Cor. 10: 13.): — uppreser då trones sköld (Eph. 6: 16.) och står emot djefwulen, så flyr han ifrån eder (Jac. 4: 7.). — Liden

I förföljelse för Christi skull; — Han säger ju sjelf: Salige äro de, som lida förföljelse för rättwisans skull; ty dem hörer himmelriket till (Matth. 5: 10.). — Är det fattigdom, som trycker och bedröfwar eder? Guds löften försäkra eder: att dem frommom skall intet godt fattas (Ps. 84: 12.). Jag hafwer ung warit, säger David, och är gammal worden, och hafwer ännu aldrig sett den rättfärdige öfwergifwen, eller hans säd efter bröd gå (Ps. 37: 25.). — Eller liden I af kroppslig sjukdom: åkalla mig i nöden, så will jag hjelpa dig, så skall du prisa mig (Ps. 50: 15.); — wår bedröfwelse, den dock timlig och lätt är, föder i oss en ewig och öfwer alla måtto wigtig herrlighet: wi som icke se efter de ting, som synas, utan efter de som icke synas (2 Cor. 4: 17, 18.); — ja, säges det om den troende: Herren skall wederqwicka honom på hans sotesäng (Ps. 41: 4.). Hafwen I förlorat goda wänner genom döden? Om de afsomnade i tron, så äro de alldeles icke förlorade; utan de hafwa blott hunnit målet före eder. De äro hemma när Herranom och förmaningen: blifwer deras efterföljare, som, genom trona och tålamod, fått det arf, som utlofwadt är (Ebr. 6: 12.), tillhörer eder.

Sen då, älskade åhörare! huru den barnsliga, men segrande tron, då den rätt fattar och tillegnar sig Guds tillsägelser, bibringar tröst i det bedröfwade hjertat. Sen huru sanna och träffande Christi ord äro: Edert hjerta ware icke bedröfwadt: tron I på Gud, så tror ock på mig. I min Faders hus äro många boningar: om så icke wore, säger jag dock eder, att jag går bort, till att bereda eder rum. Och om jag än går bort, till att bereda eder rum, skall jag likwäl komma igen, och taga eder till mig; att hwar jag är, der skolen I ock wara. Och hwart jag går, weten I, och wägen weten I (Joh. 14: 1, 2, 3, 4.). Christus har uppfarit till himmelen: detta weten I. Wägen dit, weten I, eller borde weta; — I hafwen ifrån barndomen hört talas derom; — I hafwen i edra biblar läsit derom; — ofta har wägen blifwit för eder beskrifwen i helgedomen; — i afton hafwen I å nyo hört något om denna wäg. Wandren I derpå? Är det den breda wägen i sällskap med de många, eller är det den smala i förening med de Få, som I nu fortsätten? Att I weten wägen, hjelper eder icke, om I icke wandren derpå. Eder kunskap, i de andeliga ting, torde wara endast bokstafwens, som dödar (2 Cor. 3: 6.); och, om I weten hwad som Gud fordrar af Eder, salige ären I, icke i edert wetande allenast, utan salige ären I, om I gören derefter (Joh. 13: 17.).

Jag wet på hwem jag tror:
Men honom rätt jag prisar,
När jag mitt hjertas tro
Med werk och gerning wisar;
Ej ropar Herre blott,
Men Herrans wilje gör:
Blott så i Christi tro
Jag lefwer och jag dör.

Amen!

13. *Tal i Stockholms prästsällskap.*

(1840.)[1]

Då jag med oskrymtad högaktning efterkommer Prest-Sällskapets vänliga inbjudning, att såsom gäst bevista dess sammanträden, anhåller jag att yttra blott några få ord.

Jag anser denna inbjudning visst icke såsom innebärande något godkännande hvarken af *alla* mina åsigter eller *alla* mina åtgärder, utan endast ett uttryck af den mening, att jag i de vigtigaste delarna af en Christi Tjenares läro- och handlingssätt har så mycket gemensamt med den Lutherska Kyrkans Prester, att vi kunna på den för hela jorden gemensamma salighetsgrunden trifvas tillsammans såsom bröder i Herranom; ty så snart som det medgifves att Methodister så väl som Lutheraner kunna ingå genom dörren till det *ena* fårahuset, och blifva emottagne af den gode Herden, medgifves äfven att dessa alla böra såsom Hans får behålla Andens enhet genom fridens band; och utan att å någondera sidan efterskänka de mindre magtpåliggande skiljaktigheter hvilka ega sin uprinnelse uti en ehuru från olika synpunkter upfattad och af olika nationella förhållanden upkommen dock samvetsgrann tolkning af det ord som visst är och lära kan, tillsammans utvisa det kännemärke Han har sjelf bestämdt då han sade: Häraf [skola alla förstå, att I ären mina lärjungar, om I hafven kärlek inbördes.][2]

Billigheten fordrar, att P[rest-]Säll[skapet] tager kännedom af den inbjudne gästens ordentliga införande uti Lärarekallet.[3] Ordinationen med händers påläggning meddelas efter noggrann pröfning äfven Methodist predikanter, och vid det högtideliga, för mig oförgätliga tillfälle då denna vigtiga handling uti en af Londons helgedomar förrättades på mig, erhöll jag vid sjelfva Altarerunden denna Bibel[4] såsom på en gång min fullmakt, mitt rättesnöre och min tröst, äfvensom mitt betyg inför den andeliga myndigheten samt

---

[1] I dagboksanteckningarna för den 17/2 1840 förekommer följande passus, DII, p. 200: »In the evening to my place in the Clerical Society and was much pleased with my reception». Därvid höll Scott detta tal, vars svenska koncept återfanns i de i England påträffade Scott-akterna. Likaledes anträffades en engelsk översättning av talet.

[2] Citatet utskrivet efter talets engelska översättning.

[3] Den engelska översättningen har här följande not: Ekdahl and Ternström & Co had asserted that I had no authority from any body for preaching etc.

[4] I den engelska översättningen är här infogat följande: (laid on the table).

dagen derpå detta document, att upvisa der det kunde behöfvas[1], och kort derefter Lord Majorens i London intyg om aflåggande af de i lagen stadfästade eder, i följd hvaraf den ordentligen ordinerade Läraren är berättigad att såsom sådan njuta det skydd lagen meddelar, icke till högkyrkan hörande Prester. Och utan ett godkändt befullmäktigande hade visserligen icke de härstädes vistande Engelska Ministrarna annamat den Hel[iga] Nat[tvarden] af min hand.

Ej sällan har jag fått fägna mig af en vänskapsbetygelse, som ehuru smickrande, är likväl mindre välkommen. Man har nemligen sagt, den här arbetande Läraren hafva vi ej något särdeles emot, men hans samfund är farligt. Dock inser hvar och en tänkande att jag förtjenar högaktning endast i den mån jag troget föreställer den kyrkoafdelning till hvilken jag hör, och att om jag beter mig annorlunda än Samfundet äskar och åstundar så bör jag föraktas såsom en hycklare. Anseende nödigt, att tillfälle bör gifvas till en närmare kännedom om Methodismens halt och syften än som nu synes vara för hand, då man till ex. begår det misstag att anse Engelska Kyrkans 39 artiklar såsom Methodismens grundlära, anhåller jag ödmjukast att denna bok[2] må finna en plats i Sällskapets Bibliothek. Och skall det för öfrigt vara för mig högst glädjande att när sådant begäres meddela sannfärdiga, opartiska uplysningar om Wesleyanska Samfundet. Äfvenledes skall jag gerna och oförbehållsamt då det äskas göra reda för arten af och syftemålet med min svenska verksamhet härstädes, hvarigenom skall allt mer och mer ådagaläggas att ingen söndring inom Svenska National Kyrkan, intet proselytmakeriet dermed afses. Jag fruktar alldeles icke den nogrannaste och fullständigaste undersökning om den nem[ligen] verkställes i kärlek och för sanningens skull, ty en trångbröstad och sjuklig misstänksamhet kan lätt missförstå och misstyda de oskyldigaste företag — men svårare blir det likväl att sålunda missförstå och misstyda, då den som är bäst i stånd att uplysa förhållandet kommer i tillfälle att svara på bestämda frågor.

Emedlertid aflägger jag min hjerteliga tacksamhet för Prestsällskapets välvilja, och yttrar anspråkslöst men förtröstansfullt det hopp, att Sällskapet alldrig skall behöfva ångra detta bevis på Christelig vänskap.

---

[1] Här är i den engelska översättningen infört följande: certificate of ordination presented.

[2] I engelska översättningen är infogat: Jacksons Centenary given to the President.

14. *Tal hållet i Amerika.*
(1841)[1]

Och jag såg, och si, der växte senor och kött uppå, och han öfverdrog dem med hud; men der var ännu ingen ande uti dem. Hes. 37: 8.

Propheten Hesekiel fördes af Guds Anda och ställdes på en slättmark, eller uti en dal, den full låg med de dödas ben. Ett så dystert föremål för hans betraktelser utgjorde visst icke Prophetens eget val, tvertom antyder han att Herrans hand fattade honom, att Herrans Anda förde honom på det ödsliga rummet, och han kallades att nogsamt betrakta hela förhållandet. »Han ledde mig» säger han »derigenom alltomkring, och si, benen lågo der ganska mång på markene, och si de voro platt förtorkad.» Sedermera tillfrågas han, om dessa benen kunde åter lefvande varda, och väl vetande att menniskosinnet förmådde icke besvara en sådan fråga, ställer han den tillbakas sägande: »Du vetst det Herre, Herre.»

Den märkvärdiga befallningen: »Prophetera om dessa benen och säg till dem: I förtorkade ben, hörer Herrans ord,» emottogs af Guds tjenare Hesekiel, och vi kunna lätt föreställa oss de många invändningar, som det menskliga förnuftet ville framställa mot ett så fåfängt och fruktlöst arbete som detta, att nemligen predika Herrans ord för en oräknelig mängd förtorkade ben. Men den lydaktige tjenaren gör inga invändningar mot Herrans förklarade vilja, destomindre som föreskriften åtföljes af ett guddomligt löfte. Hesekiel gör som Mästaren bjuder, förlitande sig på det gifna löftet, och han kunde snart förtälja: »der vardt ett stort gny, då jag propheterade, och si benen rörde sig och kommo åter tillhopa, hvart och ett till sitt ben, och jag såg och si det växte senor och kött uppå, och

[1] När Scott vid återkomsten från U. S. A. på hösten 1841 möttes av skarpt klander för de tal han där hållit, publicerade han en försvarsskrift, *Sveriges religiösa tillstånd sådant det blifvit uppfattadt och uti Amerika framställdt.* Sthm 1841. Däri ingår här publicerade tal, vilket Scott anser redogöra för det väsentliga av vad han i Amerika sagt om Sverige.

han öfverdrog dem med hud.» Så till vida lyckades det ovanliga företaget, och första afdelningen af en stor återställelse var fullbordad. Men nu måste Propheten vidtaga en ny åtgärd, förut hade han talat till benen, nu säges det honom: »Prophetera till andan; prophetera, du menniskobarn, och säg till andan: Detta säger Herren Herren: du ande kom här till ifrån de fyra väder, och blås uppå dessa döda, att de varda lefvande igen.» Här åter torde förnuftet hafva invändt: »hvad är jag, att jag skulle företaga mig ett så högt och vigtigt kall, att tala för Guds Anda, och såsom befalla honom att komma och lefvande göra denna döda kropp». Men Herren har sagt ordet, gifvit löftet, detta är nog, tjenaren begär endast vissheten derom, att föreskriften kommer ofvanefter, erhåller han denna visshet, då går han utan tvekan till verket, och han lyckas i sin lydaktighet. Så var det här; ty säger Hesekiel: »Och jag propheterade såsom han mig befallt hade: Då kom ande uti dem, och de vordo lefvande igen, och reste sig upp på sina fötter och de vordo en ganska stor hop.» Betydelsen af allt detta förklaras i ordet, och vi finna att hela den lärorika synen var ämnad att ådagalägga möjligheten, verkställbarheten af en återställelse bland Israels barn, lika obegriplig för det menskliga forskandet, som en uppståndelse ifrån de döda. Och när man noga öfverväger den tröstelära, som meddelades Hesekiel i denna syn, och det helas tillämpning på Guds församling, finnes giltig anledning till det bruk, som ofta blifvit gjordt af detta märkeliga Skriftställe, då man velat dermed förklara: *den andeliga uppståndelsen ifrån synderna och öfverträdelsernas död.* Eph. 2: 1.

Christi sändebud till ex. rigtar sina blickar åt hedendomens mörka dal, der de arma menniskorna sitta i dödsens ängd och skugga, der slättmarken är full af de andeligen dödas ben, och de äro många, och de äro platt förtorkade dessa döda ben. Det är visst icke någon för kött och blod behaglig eller lockande syn, men Guds hand fattar sändebudet, Guds Anda förer hans hjerta dit, och han tvingas af en himmelsk magt, att framför alla andra föremål för sina betraktelser välja just detta. Han öfverväger hela förhållandet, finner att de döda benen äro så fullkomligen skingrade, samhällets alla band så helt och hållet upplösta, att till och med modren förgäter sitt barn, »så att hon icke förbarmar sig öfver sins lifs son.» Es. 49: 15. Om han tilllfrågas: »Menar du ock, att dessa benen åter måga lefvande varda?» så har han intet svar att afgifva annat än detta: »du vetst det, Herre.» Men då han likväl undfår befallningen: »går ut och lärer *allt* folk,» gör han inga förnuftsinkast, utan far åstad på Herrans befallning, förtröstande på det densamma åtföljande löftet: »Si, jag är när eder alla dagar intill verldenes ända.» Matth. 28: 19. Han uppreser på den hedniska slättmarken det betydelserika korsbaneret, samt predikar för de döda benen Christi outgrundeliga rikedomar, och si! de kringströfvande vildarna samla sig omkring sändebudet, nomadlifvets råhet utbytes

mot samhällsordning, och den Christna Kyrkans bruk och föreskrifter sammanfatta uti ett de förut söndrade och kringspridda delarna, så att en organism, en kropp tillvägabringas. Tjenaren betraktar det af Gud välsignade verket, och är färdig att uttrycka sig som Hesekiel: »och jag såg, och si, der växte senor och kött uppå, och han öfverdrog dem med hud.» Men — icke nöjd med detta, märker han med bekymmer, att kroppen saknar lif, »ty der var ännu ingen ande uti dem,» och han vänder sig, efter Herrans föreskrift och i förlitande på Hans löfte, dit, der hjelp till utförandet af det stora värfvets andra afdelning är till finnandes. I begagnandet af de i Guds ord föreskrifna medel, i troende och trägna böner söker han Andans inblåsande uti den sammanfogade kroppen, och han upphör icke med sina bemödanden, till dess denne Ande kommer uti lemmarne, och de med nytt lif stå upp att vandra Herrans vägar och verka Herrans verk. Vi kunna, utan någon vridning af textens innehåll, föreställa oss möjeligheten deraf, att man låter det bero vid verkets första afdelning, med antagandet af en allt sammanfattande form, som förenar de spridda lemmarne uti ett gemensamt helt, och utgör i verkligheten hvad som af Prophetens bildrika språk antydes, senornas och köttets växande, och en öfverdragen hud beprydande det yttre, då likväl anda saknas, och törhända icke så allvarligt eftersökes. Om föreställningen är alltför ovanlig, må den då stå för talarens egen räkning, ty för honom har det blifvit genom den möjligt att begripa förhållanden, hvilka synas eljest alldeles obegripeliga. Genom denna föreställning förmår han göra full rättvisa åt till ex. den Svenska Kyrkans evangeliska och förträffliga inrättningar, utan att behöfva blunda för den kringgripande gudlösheten med dess bedröfliga frukter, som likväl uppenbarar sig i landet, eller ringa akta det behof af andeligt lif som är för handen, och de medel, hvarigenom med Herrans välsignelse detta lif må väckas och fortplantas. Det är visst icke Svenska Kyrkan allena, som utgör ett lämpligt föremål för den redan nämnda föreställningen; men vid detta tillfälle torde det vara min pligt, att i synnerhet omtala tillståndet i detta land.

Och utan farhåga kan man säga att Sverige äger en *Kyrka*, som i många afseenden har företräde framför andra. Den är byggd på Apostlarnas och Propheternas grund, den bekänner och med stor omsorg vårdar *i bekännelsen* Evangelii väsentliga oeftergifliga grundsanningar — bland hvilka den lära, hvars framdragande genom Luther ifrån det gömställe, der den så länge öfverhopades och undanskymdes af mennisko-meningar, skakade Påfvedömets grundvalar, nemligen läran om *rättfärdiggörelsen genom tron på Jesu förtjenst*, intager ett utmärkt rum —; och ehuru vi kunna nog finna anledning till ordaträtor om vissa till öfverbyggnaden hörande lärobegrepp, rörande hvilka enighet i omdöme icke är oumbärlig till saliget, finnes likväl intet i denna Kyrkas dogmer, som är hinderligt

för en menniskas salighet, som tarfvar ändring, innan vägen till lifvet är sådan den af Guds ord förkunnas vara. I Sverige är renlärigheten bibehållen på predikstolen; det missbruk som icke så sällan blifvit gängse hos andra trosförvandter, att nemligen Presten tillåtes offentligen förneka den lära han svurit att försvara, kan icke tillvitas Svenska Presterskapet, skulle icke tillåtas af Kyrkolagens skipare. Och hvad än må sägas om arten av predikningarna i allmänhet i detta land, så skall man ingenstädes höra offentliga, ifrån predikstolen afgifna, förklaringar, hvilka med Lärarens medvetande motsäga Kyrkans antagna trosartiklar. Granskar man den offentliga gudstjenstens öfriga förrättningar, så kommer man i det hela till samma slutföljd. Väl vore det visserligen, om Guds eget ord mera upplästes i kyrkorna och folket fingo göra en fullständigare bekantskap med dess innehåll, än hvad de kunna hemta af de fastställda texternas årliga uppläsande; men hvad än må saknas, så äro likväl de stycken, hvilka användas, evangeliska och lämpliga. En skönare kyrkosång, ehvad vi betrakta psalmernas innehåll i allmänhet, eller melodiernas vördnadsbjudande, andaktsrika beskaffenhet, kan svårligen uppgifvas, och en stillhet råder nästan alltid under gudstjenstens förrättande, som utgör ett mönster, det Christna i andra länder gerna må ställa sig till föresyn. Denna Lutherska Kyrka är så alltomfattande, att landets alla innebyggare tillhöra densamma, och lagen tillåter icke någon, att affalla derifrån eller öfvergå till en annan bekännelse. Barnet döpes tidigt och ovilkorligt till Kyrkans gemenskap, ynglingen blir ett föremål för Lärarens ganska mödosamma arbete, på det han må beredas för Confirmationen, och ordningen fordrar, att han skall sedermera minst en gång om året begå Herrans heliga Nattvard. Det gifves då icke här dessa synbara söndringar, hvilka uppkomma i andra länder, der hvar och en religiös mening får, jemte dess anhängare, träda fram i offentligheten. Icke att vi vilja påstå det inga olika meningar finnes bland medlemmarne af den Svenska Kyrkan, ty dessa äro tvertom mångfalldiga och olikartade, ja äfven, såsom Svedenborgianernas, stridiga mot Evangelium, och dock med stor flit utspridde på det sätt som sig göra låter[1]; men kroppen är *en*, och alla dess beståndsdelar sammanfattas till *en* församling, *en* allmän bekännelse. Hvad än må förövrigt sägas om Svenska Presterskapet, så måste man medgifva, att Församlingens Lärare i detta land hafva flera och vigtigare bestyr förknippade med sitt embete, än hvilket annat presterskap som helst, och emedan många bland dessa bestyr äro verkeligen af en ren jordisk art, så må det icke förundra någon, om mindre tid än hvad

[1] Den nyligen afslutade Straussiska frågan, hvarvid det numera är tillåtet att en populär framställning, som utgör en fullkomlig motsats till Svenska Kyrkans antagna läror, må tryckas och utspridas i landet, hade visserligen förtjent omomnämnas, om Talaren hade i utlandet fått kännedom om förhållandet.

som är tillbörligt, lemnas för de andeliga värfven, ja, om sinnet blir betungadt och besväradt af timmeliga förrättningar, så att den rätta lusten för den egentliga själavården nedtryckes och minskas. Men detta Presterskap har ock en lagenlig magt i Kyrkan af stor och vigtig betydelse, och som är ojemnförligt mera afgörande än någon annan National-Kyrka förmår uppvisa. Anordningar om de såkallade årliga husförhören och hela betygväsendet bevisa bäst detta förhållande. Att Presten eger rätt att fordra det hvar och en, ehvad han är hög eller låg, skall inställa sig vid förhöret, på det utrönas må, om och huru han kan läsa innantill, om han eger tillbörlig kunskap i christendomens sanningar, och att han må emottaga de särskilda förmaningar eller tillrättavisningar hvilka finnas vara nödiga; samt att ingen medborgare kan anses behörigen skyddad från möjliga obehagligheter derest han saknar Prestbetyget, är något som är föga kändt i andra länder. Denna magt kan blifva till stor välsignelse öfverallt, hvarest en andelig sinnad och nitisk Lärare brukar den i Herrans fruktan och med ren afsigt att befrämja medmenniskornas salighet. Folket, som sålunda tillhöra denna Protestantiska Kyrka, är i allmänhet böjeligt, fördomsfritt, snarare lätttroget än hårdnackadt, gästfritt och mildt, ja man kan nästan säga med Propheten vid åskådningen af det hela: »Jag såg, och si der växte senor och kött uppå, och han öfverdrog dem med hud;» men beklagligen nödgas man tillägga, »der var ännu ingen ande uti dem,» ehuruväl Apostelens ord »bokstafven dödar» (2 Cor. 3: 6) stå oss så för ögonen. Sanningsvidrigt och orättvist vore det att säga, det andeligt lif helt och hållet saknas i det Svenska Zion: i alla tider märker forskaren i kyrkans häfder, att Gud låtit sin anda hvila i nordlandena (Sach. 6: 8); att han icke lemnat sig utan vittnesbörd i hvad ett sannt, andeligt verksamt lif angår; att han ofta på ett mindre vanligt sätt gjort sitt verk lefvande, Hab. 3: 2. Och kanske just i denna stund är det i många delar af riket en varmare, verksammare, allmännare anda uti kyrkliga förhållanden än på långliga tider försports. Det måste också förklaras, att arten af den lefvande gudaktighet, som uppenbarar sig här och der i landet, står icke efter, vid jemförelsen med andra länders sanna christnas; denna gudaktighet är renare och mera på djupet gående i samma mohn, som den utgör ett undantag ifrån den allmänna namn-christendomen; ty ytlighet kunde svårligen bestå i de pröfningar, genom hvilka en lefvande Christen måste bereda sig att vandra. Men Kyrkan, i och för sig sjelf betraktad, kan vara Evangelisk och god, fastän dess medlemmar icke äro hvad som de, enligt sin bekännelse, borde vara; religion, såsom national-angelägenhet, kan med all omsorg vårdas, utan att folket, hvar för sig, blir delaktigt af det inre ljus, den kraft, den välsignelse i andelig måtto, hvilka af denna religion erbjudas; och man bör hvarken nedsätta Kyrkans allmänna inrättningar å ena sidan, eller blunda för folkets uppförande å den

andra, för att komma till ett sannfärdigt begrepp om ett lands religiösa tillstånd.

»Utaf deras frukt skolen I känna dem» säger vår dyre Frälsare, Matth. 7: 16, och af flertalets uppförande i samhället måste vårt omdöme om samhällets tillstånd hemtas. Hurudant är då förhållandet i Sverige i religiöst hänseende? Om Biblen läses i boningen, om bönen öfvas i kammaren, om den välsignelserika husliga andakten efter fädernas Christliga plägsed ordentligen förrättas, hafva vi svårt att afgöra; men omisskänneliga tecken i det allmänna lifvet lemna icke något bejakande svar på dylika frågor. Och när jag i möjeligaste korthet undersöker förhållandet, så är det egentligast hufvudstaden, såsom närmast känd och utöfvande en mägtig inflytelse på hela landet, hvars tillstånd beskrifves; äfvenledes bör den erinran i förväg göras, att hela saken skärskådas ifrån den inre Christendomens, eller som man behagat kalla det, Pietismens synpunkt. Ty mycket, som ifrån denna synpunkt betraktadt måste fördömas, finner ifrigt försvar i den allmänna rösten: och just deri ligger för betraktaren en bevisning ganska afgörande, då han nemligen saknar i det allmänna uppförandet hvad som af Guds ord anses tillhörande det andeliga lifvet. Första taflan i lagen, Herrans lag, visar oss vår pligt mot Gud, och andra budet säger: »Du skall icke missbruka Herrans dins Guds namn; ty Herren skall icke låta honom blifva ostraffad, som hans namn missbrukar.» 2 Mos. 20: 7. Att detta bud utgör en del af den lag Christus kom icke att upplösa utan att fullborda, synes tydligast deraf, att Han säger sjelf: »I skolen allsintet svärja, men edert tal skall vara ja, ja; nej, nej; hvad deröfver är, det är af ondo.» Matth. 5: 34, 37. Och att denna förklaring icke har tillämpning endast på några hos Judarna brukliga edgångar, bestämmes af Apostelen Jacob, hvilken i sin Epistel har denna förmaning: »Öfver all ting, mine bröder, svärjer icke, hvarken vid himmelen eller vid jordena eller någon annan ed. Men eder ord skola vara: ja, ja; nej, nej; på det I icke skolen falla uti skrymteri.» Jac. 5: 12; alldenstund man plägar gerna misstänka sannfärdigheten af den uppgift, som synes tarfva dylika bekräftelser. Men är icke den allmänna vanan i rak strid mot dessa föreskrifter? Hvart skall man vända sig, till och med bland väl uppfostrade, bildade, belefvade Christi bekännare i Sverige, utan att bedröfvas af ett nästan oaflåtligt missbruk af Herrans namn? Kan en händelse berättas, kan ett lifligt samtal fortgå, utan att sådana uttryck som »Herre Gud,» »Herre Jesus,» »min Gud i himmelen,» »Gud bevare oss,» »Kors,» »Jesus i himmelen,» »Jesus Guds Son,» och dylika, yttras med en ymnighet och en lättsinnighet, samt i förening med meningar, som tydeligen ådagalägga en beklaglig saknad af all vördnad för de guddomliga namnen? Vissa af dessa oanständiga sammanblandningar komma den tänkande att rysa, såsom till ex. det vanliga, »Kors hvad det var roligt;» ty det var visst icke för ro

skull, som Christus intog sin ställning på korset och befallte oss att taga korset uppå och följa honom efter. Visserligen invänder man: »vi mena intet dermed, det är blott en vana.» Men skall Gud förgäta sin egen högtidliga förklaring och låta menniskor blifva ostraffade för den skull, att de af blott vana och utan mening, det är, utan orsak trampa hans bud stundeligen under sina fötter? Frågan är lätt att besvara. Hvad än må sägas till ursäkt för detta tanklösa förfarande, så utgör det för Talaren ett i ögonen fallande bevis på den andeliga döden: ty om man »helgar Herren Gud i sitt hjerta,» 1 Petr. 3: 15, så kan man svårligen missbruka hans namn på tungan; om Christus är »kostelig», 1 Pet. 2: 7, för den troende själen, så skall man tala om honom med vördnad.[1]

Tredje budet befaller: »Tänk uppå Sabbathsdagen, att du helgar honom.» 2 Mos. 20: 8. Sabbathsdagen är den del af vår tid Gud har förbehållit sig, för guddomliga, heliga syften; eller egentligare, den dag han har gifvit oss för vår själs behof. Då vi använda sex dagar i de jordiska värfven, utom endast de korta och flygtiga undantagsminuter vi kunna uppsnappa ur den verldsliga, alltslukande hvirflen och använda på andelig förfriskning, så behöfva vi verkeligen den sjunde dagens aflägsnande af timmeliga förrättningar, icke att inkasta oss i sinnliga njutningar, utan att vänta efter Herren och få en ny kraft, Es. 40: 31; att lyfta själen ur mullen och höja henne åt det himmelska hemmet. Våra Sabbathsdagar borde utgöra på en gång en försmak af, och en beredelse för den eviga sabbathen som står Guds folk tillbaka; och sättet, hvarpå denna dag användes är såsom en barometer, ett väderglas, att utvisa huru den religiösa luften i samhället är beskaffad. I samma mohn som qvicksilfret stiger i glaset, förtäljer den bibliska taflan en friare, renare, lyckligare samhällsluft, men fallandet deremot är betänkligt, särdeles då, när detta fallande ställer mätaren

[1] Att den andra afdelningen i svordomens annaler icke omtalades utomlands, härledde sig egentligen deraf, att berättelsen då blifvit alltför afskyvärd, om nemligen det geometriska multiplicerandet af onda andar, åt hvilka så många i Sverige åtminstone med ett »— tag mig» anförtro sig, eller med ett »— i min själ» förklara sig vara redan besatte, åberopades. Det hör till tidens inconseqvenser det här åsyftade sättet att svärja. För vissa är djefvulen ännu en verklig ande, sådan han framställes i Biblen, men för andra en bild blott, en skugga, ett intet. Huru kunna då de förra, med vett och vilja, gifva sig stundeligen åt denna själsfiende, eller utan förskräckelse omtala honom såsom redan i dem; och huru kunna de sednare, hvilka äro så ytterst rationella, begå den fåvitskan, att de nemligen anropa ett oting. Talaren intogs af verklig bedröfvelse, då han i det af honom älskade Sverige hörde, inom några timmar sedan han anländt till Götheborg och tog landvägen åt Stockholm, långt flere svordomar, än under hela hans sex månaders resa utomlands. Svenske Lutherske bekännare, afskudden denna ochristliga skamfläck från samhällsytan!

under taflans utsago, ty då må stormar, ja orkaner i det endast till namnet christeliga samhället vara att förvänta. Men mägtig är ock Sabbathens inverkan på folkets tillstånd i allmänhet. Det var icke utan skäl det sades i förstone med afseende på denna inrättning: »Gud välsignade sjunde dagen och helgade honom,» 1 Mos. 2: 3; ty just med denna förklaring sammanbundos tvenne förhållanden allt in till verldenes ända, och menniskors och samhällens alla försök att sönderbryta detta föreningsband hafva varit och skola alltid blifva fruktlösa. Sabbathen är nemligen, då den helgas åt Gud, och i samma mohn som den helgas åt Gud, en välsignelse för menniskor. Ty då har den under veckan af oräkneliga jordiska bestyr jagade medborgaren tillfälle, att något tänka på de andeliga behofven, att umgås med Guds ord och andra dithörande öfningar; då har den om sitt husfolks sanna väl bekymrade husfadren tid att något vårda sig om de honom anförtroddes själar; då har den nitälskande Christi lärjungen läglighet att något försöka för grannarnes religiösa förbättring; då upplåtas alla helgedomar, och ifrån mång tusende munnar utgår det glada budskapet; ja, då kan mera andeligt godt undfås och meddelas än på någon annan dag i hela veckan, derest nemligen hela dagen användes på ett med Guds ord och menniskans behof och bestämmelse förenligt sätt. Men motsatsen har ock sin riktighet, och vi våga säga, att i samma mohn som ett till namnet christligt samhälle vanhelgar Herrans dag, skall den förvandlas snarare till en förbannelse än blifva en välsignelse; mera ondt, mera för christelig och samhällsordning upplösande ondt öfvas och fortplantas på den föraktade Sabbathsdagen än på någon annan dag i hela veckan. Ja, heldre må folket gå till sina arbeten på Sabbathen, sköta då sina jordiska värf, än taga sig ledigt för att dränka all allvarlig omtanka om själens välfärd uti allehanda sinnliga, ofta nog, syndiga njutningar och såkallade förströelser. Mycket vore visst att säga om de många sätt hvarpå Sabbathsdagen i Sverige vanhelgas; om Handtverkarens bekymmerslösa fortsättande af sitt yrke på den dagen, särdeles vissa årstider, då det hör till ordningen att arbeta och till undantag att icke så göra; om Köpmannens användande af denna dag till räkenskapers, brefvens utskrifvande, varors inventerande eller böckers afslutande; om flera för timmeliga föremål stiftade Sällskapers sed, att heldre låta Herrans dag undanskjutas, än välja en annan för firandet af sin årliga högtid; men till allt detta kunde svaras: »dylika missbruk finnas ju till och med i det stränga England, det puritanska Amerika,» och det gjorde kanske icke tillfyllest att man genmälde det sanna förhållandet: att när slika missbruk der tillhöra de sällsporda undantagen och stå till blygd för det ännu sunda allmänna omdömet, man deremot i Sverige har vant sig att med fullkomlig liknöjdhet betrakta och omtala sådant. På en annan väg komma vi likväl till målet. Ty då det är verldsbekant, att, uti Sverige så väl som i andra dels protestantiska dels papistiska

länder på den Europeiska Continenten, Operahuset, Balrummet, Concertsalen öppnas och flitigt besökas på sjelfva Sabbathsdagen, behöfver man endast tala derom, för att låta Amerikas sanna christna förstå hvad begrepp man i Sverige eger om helgden af Herrans dag. De offentliga sinnliga nöjena besökas ju icke allenast af de uppenbarligen ogudaktige, utan af de anständige, de i ordets der antagna mening allvarliga, de så kallade »gode Christne», ja, såsom ett tydligt bevis derpå att man anser detta besökande alldeles oskyldigt, finna många Församlings-Lärare intet ondt deruti, och hysa ej någon betänklighet vid, att der, såsom annars i Sverige i det offentliga lifvet, visa sig i presterlig drägt.

Jag anser, att detta sätt att använda Herrans dag, och på den söka sammanblanda så stridiga ämnen, icke är förenligt med det väckta andeliga lifvets begrepp om denna angelägenhet, utgör för detta lif en qväfvande pestsmitta. Alla, som tänka lika med mig i den saken, skola finna, att mycket återstår att göra i Sverige innan hela kroppen är lefvande gjord och Kyrkans i det hela förträffliga machineri drifves af den rätta kraften till åsyftad och lycklig verksamhet. För mig är det klart, att dessa lösa begrepp, rörande den rätta, practiska vördnaden för Herrans namn och dag, icke allenast tillkännagifva en låg religiös ståndpunkt utan verka mot en sann och lefvande christendom i flerfaldiga andra rigtningar. Att dessa lösa begrepp om Herrans namns och dags helgande utgör själafiendens mästarekonst, hvarigenom det lyckas honom att förekomma möjligheten af allvarsamma, själaväckande intryck i följd af ordets förkunnande, eller, derest någongång ett dylikt intryck blifvit gjordt, skyndsamt och fullkomligt utplåna det, är en föreställning, som må gerna ådraga mig namn af fantast; ty jag vågar utsäga den, och jag utsäger den i kärlek för Sveriges sanna väl. Saken är allvarsam; om ett folk äger Evangelii ljus och ändå vandrar i mörkret, känner Herrans sanning, men låter sig bedåras af lögnens fader, så är detta folks brott stort. Herren har ju sagt: »Den som mycket gifvit är, af honom skall mycket varda utkraft; och hvem mycket befaldt är, af honom skall varda mycket eskadt. Den tjenaren, som visste sin herras vilja, och icke beredde sig och icke gjorde efter hans vilja, han skall lida mycken hugg; men den der icke visste och gjorde dock det som hugg värdt var, han skall få hugg lida.» Luc. 12: 47, 48. Och vidare säger Paulus: »Om hedningarne, som icke hafva lagen, göra dock af naturen det lagen innehåller; desamme, ändock de icke hafva lagen, äro de likväl sig sjelfvom lag; och dermed sker då, att det som af naturen är förhud (hedniskt) och fullkomnar lagen, skall döma dig, som under bokstafven och omskärelsen bryter lagen.» Rom. 2: 14, 27. Dessa och dylika språk måtte bevisa, att de Christi bekännare, hvilka icke vandra »såsom Christi Evangelio värdt är», Phil. 1: 27, äro inför Gud brottsligare än de hedningar, hvilka aldrig hört Christi namn omnämnas. Och hvar helst de, som bekänna sig

till Christi lära, neka denna bekännelse med sina gerningar Tit. 1: 16, uppdagas ett tillstånd af andelig död, som är högst betänkligt i hvad de döda sjelfva angår, och som gör att de, ehuru bärande Christi namn, uteblifva ifrån det stora verk, som är Christi församling anförtrodt, nemligen hela verldens besegrande för Christum.[1]

[1] Att denna beskrifning om det religiösa tillståndet icke är en utgjutelse af utlänningens ensidiga öfverdrift och mindre sakkännedom, vore lätt att ådagalägga med tänkvärda utdrag ur Svenska författare. Det torde vara nog att åberopa endast en, som har med bjerta, men sannfärdiga färger skildrat förhållandet under tvenne olika perioder. Han skrifver: »Så långt voro vi komne, i hvad samtiden kallade ljus och en annan tid skall kalla mörker, att sjelfva det gudomliga Ordet, hvars nyttjande man kunde förlåta vårt Slägtes barndom, men ej dess fullmyndiga ålder, ansågs på sin höjd som ett slags bidrag till fornhistorien, hvilket redan gjort sin tjenst och nu mera ej behöfdes, då man, till sin bildning eller sitt tidsfördrif, ägde Romaner, Reglementen, Encyclopedier och Hushålls-Catecheser. Den himmelska Sanningen, som ej kunde förlikas med jordiska begrepp och begärelser, blef till straff ett mål för det småqvicka skämtet, som, när det förlorade sin nyhet och sitt salt, öfvergick till föraktets tystnad i dessa ämnen, och kallade sig då anständigt. Guds hus ville man väl ej nedrifva, emedan så mycket annat kunnat, omedelbart derpå, blifva nedrifvet; men att helga Sabbathen, att deltaga i den offentliga Gudstjensten, att gå till JEsu nattvardsbord, så långt trodde man sig ej behöfva drifva sin fruktan för Gud eller menniskor. Om man ock någongång, oupptagen af beredelserna till verldsliga förlustelser eller förlägen om en sysslolös timmas fördrifvande, för ro skull besökte helgedomen, var det helst der, hvarest man fick beundra Talarens konst att, på det andeliga farvattnet, som en skicklig Pilot, lofvera sig fram mellan dogmatikens klippor, och, sedan han behagligt gungat sina passagerare en stund på fantasiens känslosvall, återföra dem helbregda i den kända hamnen af en maklig Sedolära, som dock ej behöfde följa utom kyrkdörrarna. Här vidtogo andra lefnadsreglor. Här igenfann man sina vanliga klokhetsmaximer om verlden och menniskan, och återtog sitt förståndigare sätt att uttrycka dem.. Att nu, från en religiös synpunkt betrakta lifvets åligganden och tidens händelser, skulle hafva fallit sig löjligt, och ännu löjligare att i sådan form utlåta sig. Det var nog, att man visste njuta sitt lif, låta allt gälla hvad det kunde, vara sjelf sin lyckas smed och, der man misslyckades, skylla på sin otur. Ville man någongång, vid stora tillfällen, höja sig på stora ord öfver det alldagliga, så lät man det *allsvåldiga Ödet* styra sakernas lopp, eller ibland, för omväxlings skull, det *Högsta Väsendet,* hvilket man dock sorgfälligt vaktade för alla attributer, som kunnat väcka en åtanka på den i ordet uppenbarade Himmelske Fadren. I öfrigt skyndade man, så fort ske kunde, från sådana fraser, att ej löpa fara att misstänkas för någon hemlig christendom. Fanns här och der någon eljest bildad och kunnig man, hvilken noggrant iakttog gudaktighetens allmänna öfningar, strax stämplades han som en skrymtare, hvilken väl visste hvartill gudaktigheten var nyttig här i verlden. Samlade ännu någon Husfader, på gamla verldens sätt, sina barn, sitt tjenstefolk, sina vänner omkring sig, för att, efter dagens eller veckans mödor, tacka Gud och uppbyggas af Herrans Ord, föga

Om man ifrån det rent religiösa öfvergår till några erinringar om det moraliska tillståndet, så möter oss ganska mycket, som är

---

fattades att han fick namn af Sekterisk. Gudsfruktan kunde man, såsom en, lindrigast sagdt, oskadlig barnslighet, förlåta den oerfarna ungdomen, den vidskepliga hopen och det kön, som man, till armstyrkans pris, behagat kalla det svagare; men hos den mogne, sluge och genomdrifne verldsmannen skulle den hafva varit en på samma gång oförlåtlig och oförklarlig fördom. Då man härigenom kom efterhand så långt i detta slags ljus, att *fromhet* blef det samma som *fåkunnighet,* och *andakt* blott en paroxysm af periodisk sinnessjukdom, så gjordes ock snart den nyttiga upptäckten, att man kunde äga seder, och ändå vara sedelös; kunde inviga och undervisa andra till Christendom, och sjelf blygas vid Christi Evangelium; kunde vara medborgare, embetsman, hvad man ville, och på samma gång uppenbart förakta grundvilkoren, sjelfva de af yttre lag föreskrifna vilkoren, för sedlighet och samhällsordning. Att de personer, som valt det ansvariga kall, att vara det gudomliga Ordets tolkar bland de dödliga, skulle, såsom sådana, för en sådan tid, blifva af ringa värde, blifva onyttiga lärmästare på en jord der man vext ifrån lexorna, och onödiga vägvisare till en himmel dit man ej ämnade sig, det följer av sig sjelft. Då de likväl, såsom ett nödvändigt ondt i staten, måste tills vidare tålas, ville man åtminstone göra dem så brukbara som möjligt för de reela timliga behofven. Såsom Mantalsskrifvare, Taxeringsmän, Fiscaler, Expeditionsfogdar, o. s. v. kommo de snart i ett nytt och märkvärdigt förhållande till sina åhörare.» — — — »Jag tager handen från den mörka taflan, ehuru några drag ännu kunnat tilläggas. Den vore öfverdrifven, jag medger det, om dess urbilder endast hemtades ur vårt Fäderneslands historia. Den vore orättvis, om ej erkännandet af många och lysande undantag mildrade det skarpa i teckningen. Men dessa enskilda undantag, ehuru tröstande, betaga ej det hela sin dystra sannfärdighet. Det vissa blir, att en betraktare af nyss förflutna tidehvarf står villrådig, om han mer skall beundra skickligheten eller beklaga förderfligheten af det väl genomförda system, som, ehuru anstrukit med granna färger, i sjelfva verket gick derpå ut, att intet annat heligt gifves för menniskan, än hennes egen vinning eller fåfänga, intet annat sannt än hvad *hennes* mullvadsblick uppmäter, intet annat saligt än hvad hennes djurlighet njuter; och att, ehvad hon rasar som villdjur eller vrider sig som matk, är hon, i begge fallen, ingenting mer och ingenting mindre än ett stoftkräk, som närer sig af jorden, så godt det kan, tills det åter blir jord. Denna lära, född af en kall egoism, som ville heta vishet, och utbildad af en jollrande lättsinnighet som ville heta snille, steg till en början välkommen in i de lyckligas boningar, att lossa de besvärliga banden från passionerna, och spridde sig derifrån, genom det mäktiga efterdömet och det ännu mäktigare modet, förstörande till allmänna tänkesättet. Så fladdrar lustelden opp och leker i luften, ännu blott till nyfikenhetens fröjd och fåfängans pris; men stormen fattar det brännbara ämnet: på dess vingar sprider det sig med blixtens fart, och innan kort, om ej himmelen afvänder faran, ligga hyddor och palatser i aska.» — —

Han skrifver ock: »Ett slägte, som i många delar kommit af sig, icke är hvad det var, icke hvad det kunde vara, i enlighet med sin ursprungliga art, sin ståtliga historia, sitt sunda luftstreck, sin arfvejords naturläge, sin genom honom

bekymmerfullt, hvarom man ogerna talar, men hvarom man nödgas likväl säga något, för att än ytterligare uppdaga behofvet af Andans inblåsande uti den väl sammanfogade kroppen. Det omåttliga bruket af Brännvin verkar förderfligt på landets sedlighet. Om, som det påstås, Sextio Millioner kannor af denna dryck årligen consumeras i ett land, med endast trenne millioner innevånare, så kan icke detta ske utan märkbar skada för den allmänna sedligheten. Men dryckenskap är icke ändå så öfverallt förhanden, som man skulle ana af den dryga afsättningen, och de äro många, ja, år efter år allt flere, hvilka i följd af upplysning och öfvertygelse upphöra att någonsin vidröra drinkarens dryck. Den beklagliga verkan i sedligt hänseende skönjes hos mängden, hvilken väl icke öfverlastar sig så att den förlorar sans, men förtär den hetsiga drycken såsom stimulus och endast så länge den stimulerar; i följd häraf äro lidelserna bragta

---

vunna, oberoende ställning i verldsmakternas organism. Bredevid åtskilligt godt, som qvarstår gammalt eller uppstår nytt, och hvilket af den oväldige ej kan misskännas, visar sig ock mycket annat, som, Gudi klagadt! icke är godt eller af goda tecken, och som, antingen det utrikes-ifrån inkommit, eller vuxit på vanskött hemjord, bedröfvar fosterlandsvännen lika, då han ser det mänga sig ogräslikt med fältens ädla säd, eller sticka skändeligen upp från höjder, der det minst bordt väntas, fulast röjer sig och skadligast verkar. Det är en löslighet, en ogrundlighet i tänke- och handlings-sätt; ett vrångvist småsinne som, till bevis att det lefver, söker sak med Gud och menniskor; en snöd sjelfviskhet som, då den vet sig värdelös, förnekar ock andras värde, ej tror derpå eller ej tål det, och, hvarhelst det uppstår, äfven i sin fredligaste, oförargligaste gestalt, känner sig förnärmad, nedsätter, misstyder, ljuger; ett olika syftadt, men lika oroligt fikande efter njutning och lycka, hvilket, då det aldrig hinner målet, är alltid obelåtet och med dem, som anses hunnit det, alltid i krig; eljest en vindig outhållighet i både ondt och godt; en dufven, karakterslös odogsenhet för all ihärdig tankespänning, allt oegennyttigt arbete, all flärdlös försakelse. Hjertat blir trångt: der rymmas inga höga känslor — själen tom, fattig: der får ingen stor idé näring och fäste — tiden tung, långsam: den kan ej *fördragas,* ty det kostar egna och inre medel, och dem har man ej; derföre skall den *fördrifvas,* ty det kostar blott andras: — andras egendom, välfärd, kraft, lugn, heder....» »Teckningen är bedröflig, men efter naturen; de blad af nutidens, af dagens krönika, på hvilka den målat sig sjelf, kunna ej ryckas ut. Och skulle en sådan anda få rota sig, få öfverhanden, så vore det förbi med *Gustafvernas* och *Carlarnes* folk. Men, — med Guds hjelp, — derhän skall det icke komma!» — —

Den förra skildringen uttalades den 16 April 1816 vid Svenska Bibel-Sällskapets första offentliga sammankomst, och afsåg visserligen i Talarens då uttryckta mening en förfluten tid; men månne den sålunda åsyftade tiden har så alldeles förflutit, att skildringen är icke längre lämplig? Månne icke den sednare beskrifningen, som framställdes i Upsala den 21 October 1837, ådagalägger Författarens åsigt, att nemligen tillståndet icke hade under de mellanliggande 20 åren bättrat sig? Den oförgätlige J. O. WALLIN var talare vid begge tillfällen.

uti ett retlighets-tillstånd, som gör det svårare att motstå frestelsen till osedlighet. — Om brotten emot sjette budet må endast så mycket sägas, att statistiska uppgifter gifva vid handen den rysliga sanningen, att i Sveriges hufvudstad födas årligen oäkta barn, hvilka förhålla sig i antal till de äkta såsom ungefär 1 till 1 ½, det vill säga, nära två af de förra mot tre af de sednare, dock likväl synes icke på samhällsytan något tecken till ett så allmänt sedeförderf, utan man förvånas så väl som bedröfvas öfver den officiella sluträkningen.[1] Man behöfver icke säga mer[2] för att bevisa, det ett verk-

[1] Att den beroende qvinnoclassen betraktas allt för mycket såsom offer åt den otyglade lustan, och att man knappast vill låta föreställa sig, att en dygdig qvinna af denna class, som vill uppoffra allt heldre än sin dygd, gifves, torde icke vara så obekant för den, som närmare betraktar sedlighets-tillståndet i hufvudstaden. Men huru skall en lyckligare sakernas ordning i denna del tillvägabringas? Icke förr, att tala efter menniskosätt, än det allmänna omdömet blir rättvist, och hemsöker på *mannen* otuktssynden på samma sätt det gör på *qvinnan*. En qvinna af bättre classen, som syndat mot sjette budet, får icke upptagas i dygdigt sällskap, har aldrig hopp om att blifva lofligen förenad med en man, som har ringaste aktning för sin ärbara ställning i samhället, ingen bland dessa bildade unga män vill en gång taga henne i hand, eller visa henne någon höflighetsbetygelse; ty hon är fallen och förkastlig. Men just desse unge män få åsamka sig så många likartade förbrytelser de behaga, utan att förlora det ringaste af sitt anseende i anständiga samqväm; dygdiga fruntimmer måste emottaga dem utan anmärkning, fastän det är kändt, men kanske endast är föremål för roliga infall, att de äro otuktiga. Efter hvad rättvis regel fördömer och hemsöker man hos det ena könet samma last, som man hos det andra öfverskyler eller ringa aktar? Mannen, såsom angriparen, måste vara lika om icke mera syndig än qvinnan som är den angripna, och en beklaglig ensidighet i den allmänna sedlighetskänslan är till, så länge man icke uppför sig mot den brottslige mannen på samma sätt som man gör emot den brottsliga qvinnan, och till dess denna ensidighet upphör och anständigt sällskap vägrar att upptaga den sedelösa mannen skall sedeförderfvet fortfara. Man måste emedlertid innerligen beklaga dygdiga fruntimmer, hvilka i följd af samhällets nuvarande tillstånd nödgas vara i sällskap med sådana af det andra könet, som vandra i otukt. Hvarje sann Christen måste efterlängta den tid, då Guds ord blir skiljedomaren i alla dylika frågor, och en lefvande gudaktighet renar all denna orenhet.

[2] På ett eller annat ställe i Amerika, men högst sällan, nämndes något om de af lagen tilltalade brottens mängd och beskaffenhet, särdeles der, hvarest man förundrade sig öfver de af allmänna Tidningarne omtalte stora anslag af det fattiga Sverige till nya fängelsers uppbyggande; ty då behöfdes någon upplysning huru med saken rätteligen förhöll sig, och hvarföre dessa fängelser voro af nöden. Vid dessa uppgifter begagnades endera Justitiæ-Stats-Ministerns berättelse, utgifven år 1839, eller den förtjenstfulla afhandlingen »om Straff och Straffanstalter,» och man teg helst med den sanning, att brottmålen under de trenne åren, ifrån 1835 till 1838, hade i hufvudstaden fördubblats, samt under det sistnämnda året nära

sammare lif i Svenska Kyrkan, bland Svenska folket, är högeligen af nöden, och är ett värdigt föremål för andra Christnas deltagande och bön.

Det är min tro att mycket, ganska mycket, kan uträttas, till och med af utlänningar, hvilka i ren christlig anda ville göra uppoffringar, för denna sak. De äro icke så få inom Sverige, hvilka bedja och arbeta för fäderneslandets andeliga väl; men dessa behöfva, om vi skulle så säga, verktyg. De fattige hafva svårt att förskaffa sig Biblen, de emottaga gerna den religiösa ströskriften, och genom ett frikostigt utdelande af dylika kan man med Guds nåd hoppas någon skörd. Dessa Svenska arbetare behöfve äfven uppmuntran, och de känna sig tröstade då Christendoms-syskon utomlands visa deltagande, och försäkra dem om förbönens mäktiga biträde. Äfvenledes kan mycket göras till nykterhetens och sedlighetens befrämjande, ja, till det religiösa lifvets väckande, så länge jag eller någon annan i mitt ställe är beredvillig och eger förmåga att blifva, så till sägandes, en communications-länk emellan de Christne utomlands, hvilka önska verka för det godas befrämjande i Sverige, och de inom landet, hvilka vilja betjena sig af detta verkande. Men med allt detta verkande måste man noga akta sig för allt, som på något sätt skulle föranleda söndring inom den Svenska Kyrkan, eller draga dess medlemmar derifrån. Kroppen, den tillvägabragta organismen, måste beskådas sådan den är, och ingen fråga får uppstå om ändring eller förvandling af ett enda drag i dess utseende, en enda lem af dess beståndsdelar. Allt sådant måste den i Sverige verkande utlänningen slå ifrån sig, och ett medverkande dertill att ett inblåsande af Herrans Anda uti kroppen må ega rum, hvarigenom den skall göras mera lefvande, måste utgöra enda syftemålet med hans bemödanden och böner. För min del sätter jag ifråga någons rättighet att fara till ett protestantiskt land, der en Evangelisk Kyrka finnes, och säga: »Min kyrkoförfattning är bättre, mera biblisk, mera ändamålsenlig, än den I hafven, kasta bort den och antag min;» nej visserligen. Kan han i någon mohn bidraga dertill, att den i landet befindtliga kyrkoförfattning blir verksammare och framgångsfullare, så uträttar han ett stort och välsignadt värf, då han med proselytmakeri, om det än tilläts, skulle ingenting vinna för Christi sak. Om en kyrko-afdelning helt och hållet uppsväljde den andra, hvad skulle dermed vinnas för Guds rike; men om, genom ömsesidig verksamhet, de sofvande syndare uti begge kommo till eftertanke och omvändelse, då vore något uträttadt, som man icke behöfde blygas för. Min verksamhet i Stockholm, i Sverige, är af denna art, och ehuru den icke har fortgått utan förundran och misstanka, och de misstänksamme förorsakat icke så ringa besvär, har

$\frac{1}{15}$:del af Stockholms innevånare blifvit häktad för brott. — Denna not har tillkommit endast af den anledning, att man icke vill uppsåtligen utelemna något, som framställdes uti Amerika, utan gifva sanningsenligt hufvuddragen af allt, som der sades om Sverige.

dock det allmänna förtroendet allt mer och mer blifvit stadgadt i samma mohn som de noggrannaste undersökningar icke förmått uppdaga några för den Svenska Kyrkans bästa farliga syften. Och så länge jag sorgfälligt undviker allt proselytmakeri, så har jag skäl att af Sveriges milda Regering och dess upplysta Presterskap vänta skydd och hugnad. Den kyrka, som blifvit uppbyggd i Stockholm, och till hvars undsättning Amerikanske Christne hafva, genom Kyrkoherden Bairds enträgna begäran, tillfälle att bidraga, utgör ett bevis på christelig kärlek, som i dessa tider är ganska trösterikt. Länge predikade den Engelske Pastorn på Svenska uti ett rum, allt för litet motsvarande den folkmängd, hvilken önskade der infinna sig, och nödvändigheten af dessa förrättningars upphörande eller en större helgedoms anskaffande insågs tidigt. Det sednare alternativet valdes, och år 1837 företog sig Pastorn en resa till hemlandet, der han hugnades af den beredvillighet hvarmed Christne af olika bekännelser biträdde en sak, som tillhörde dem alla såsom Christne, men ingen uteslutande. En betydlig del af de då samlade medlen skänktes af Engelska Högkyrkans medlemmar, och det hela satte honom i stånd att i Herrans namn och till detta Namns ära uppbygga en ändamålsenlig kyrka i Sveriges hufvudstad, som invigdes till sin bestämmelse i October månad 1840, och att döma af åhörarenas mängd under vintern, visst icke är för stor. Den öppnas å en tid på Söndagen då stadens tempel äro tillstängda, och aldenstund den uppvärmes om vintern, då deremot de Svenska kyrkorna i det kalla klimatet äro utan all värmnings-apparat, så blir den en kär tillflykt för mången kroppsligen svag, som icke vågar sig uti de andra helgedomarna. Då den älskade Baird, hvilken Gud gjort till en stor välsignelse för Sverige, var i Stockholm 1840, yrkade han nödvändigheten och nyttan af ett besök i hans fädernesland, på det de Christne derstädes äfvenledes måtte komma i tillfälle att bisträcka medel till denna kyrka, uppbyggd af ingen särskild bekännelses medlemmar och åsyftande inga secteriska värfningar, utan stående der, ett synbart bevis på christelig oegennytta, på christligt nit i utöfningen af den apostoliska förmaningen: »Medan vi nu tid hafva, låt oss göra godt emot hvar man; men aldramest *emot dem, som våra medbröder äro i trone*».

TILLÄGG.

15. *Tal vid ordinationen.*

(1830)[1]

My Christian Friends, — Blessed with the advantage of an early religious education, I was preserved from running to excess of

[1] George Scott ordinerades den $^{12}/_{7}$ 1830 för tjänstgöring i Stockholm. Vid

riot in my younger years, and led by my parents to the house of God. I do not, however, remember any special work of grace upon my soul till I was about twelve years of age, when four concurring circumstances were used as instruments in God's hand to make me feel myself a sinner, and lead me to see the necessity of devotedness to Him. I can distinctly remember experiencing deep sorrow on account of my sinfulness, and engaging in ardent prayer for pardon; and had I then enjoyed the privilege of clear direction, I believe I should at that time have received the Spirit of adoption, and been enabled to cry, »Abba Father»; as it was, I commenced a more rigorous regard to religious duties, and so far as I can understand my experience, I was under the law, and sunk into a kind of contentedness with that state.

About the close of 1823 I began to attend the ministry of the Methodist preachers in the evenings; and but for an unreasonable, because ignorant, aversion to class-meetings, would have joined the society. I had never seen a meeting of that description, but, having heard a prejudicial report, satisfied myself with concluding it was something disagreeable and dangerous. While in this state of mind, I was invited to hear Mr. R. Jackson, who, for reasons which appeared plausible, had resolved to preach statedly in Edinburgh, and form a religious body professing Methodist doctrine under Presbyterian discipline. Methodism without class-meetings seemed quite an opening of Providence for me. I accordingly united myself to that body; but a course of painful schooling convinced me that this connexion did not further the Gospel in my soul, and therefore, in the fear of God, and through much very distressing opposition, I withdrew without knowing whither I would go. The ever-watchful providence of my God directed me among some pious young men of various denominations, who held a fellowship-meeting every Sabbath-morning in which, I believe, I was perserved from losing that relish for the things of God I had hitherto felt. After a little time, I was again led to listen to a Methodist Ministry, and one of the young men alluded to, being a member of Society, I inquired whether I might be permitted to attend a class-meeting; he gladly conducted me thither, and from the first day I entered those means, I regularly attended as God gave me opportunity, and found that this was just what I had for years needed, as a test to try my spiritual state.

About this time, i.e. July 2nd, 1827, I was privileged with admission to a love feast; and it was in that Meeting that I entered into the enjoyment of God's favour; while listening to the clear and decided statements of many who had received that direct witness of God's Spirit testifying their adoption, I was convinced of my danger

denna högtidlighet, som försiggick i London, höll Scott detta tal, vilket infördes i *The Christian Advocate* $^{15}/_{7}$ 1830. Det här publicerade är en avskrift därav.

in being without this blessing, and led earnestly and believingly to seek it. I found I had all my life been under the law, and was deeply humbled in the sight of God because of my circumstances; I besought the Lord to forgive me. I found power in that meeting to lay hold on Christ as my Redeemer; I felt him precious; I could without hesitation have declared then that the Lord was my portion, my God, my Saviour; that Jesus loved me, and gave himself for me; and through much unfaithfulness and many short-comings, the Lord has graciously continued to me the light of his countenance, and given me to walk in the enjoyment of his favour. During the last year, my soul has been hungering and thirsting after righteousness; I have been seaking a clean heart; often have I come near, very near, the enjoyment of this state of grace, — but a fear lest I should not be able to maintain my integrity, and by inconsistency bring a reproach on this glorious and important doctrine, has prevented my laying hold.

Since my coming to London, however, I have been specially blessed; and, to the honour of God's grace, I can now humbly yet confidently declare, that He is faithful and just, not only to forgive my sins, but to cleanse me from all unrighteousness. May my whole spirit, and soul, and body, be preserved blameless to the coming of my Lord Jesus Christ!

A great variety of circumstances have tended to confirm my conviction, that God has chosen me to preach the unsearchable riches of Christ. So early as my first awakenings, fourteen years ago, I felt I must be employed in some way for the spiritual benefit of others; it was not, however, till 1821 that I opened my mouth in public for the Lord. I was then assistant teacher in one of the Edinburgh Sabbath-schools, part of the duties of which office consisted in giving an exhortation, or rather a simple essay, on a previously selected doctrine; and I do most sincerely thank God for leading me in this way. In August, 1825, I preached my first sermon, and, though nearly overwhelmed by a consciousness of my total incapacity, the voice of the people and the voice of conscience said, »Go forward!» Even during the two or three months when not immediately united to a religious body, I found I dared not be idle, but associated with some young men in establishing meetings for reading the Scriptures, exhortation, and prayer, in the more neglected parts of the city; and again got under my charge a Sabbath Evening School. Shortly after joining the Methodist Society, being frequently invited to preach to seamen on board the Bethel Chapel, I was sorely tried on the subject. It was suggested to me, »You began preaching in a Connexion which you have discovered is not of God — therefore your preaching is not of God.» I nearly resolved giving it up altogether; but, whenever I made the attempt, I could feel a cloud of thick darkness coming on my soul, withering my

energies, and preventing my devotions from ascending to God; and a passage of Holy Writ haunted me night and day, I found I could not escape from it; it was this, »For, though I preach the Gospel, I have nothing to glory of; for necessity is laid upon me, yea, woe is unto me if I preach not the Gospel.» I therefore gave myself to God, that He might use me as he pleased.

On the last day of 1827, Dr. Warren spoke with me in reference to my being placed on the Local Preachers' plan: the time was a solemn one. My partner, to whom I had been happily united nearly four years, lay insensible to all around, and within twenty-four hours her happy spirit passed into eternity. In March, 1828, the idea was placed before me by one of the travelling preachers, that I had now no earthly hinderance to prevent my devoting myself entirely to this work. The more I examined and prayed, the more deep was my conviction, that if I preached at all, my duty was to be wholly devoted to it; this conviction increased till June, when I had another severe contest, having to take up the cross of preaching in the open air, near the city, where I had spent all my days. I would gladly have escaped. I was almost induced to turn back when near the spot; and it came into my mind, »Here have you been preaching nearly three years, and where is your fruit? If you are called of God, fruit would appear!» I resolved, as I could not think of disappointing the people, to expect fruit *then;* and if I saw no effect of my preaching, to preach no more. Bless God! He condescended to the weakness of his dust, and several individuals were awakened and remained after preaching, expressing a desire to flee from the wrath to come. Some of these have since turned aside, though not all. However, the encouragement was peculiarly seasonable, and I have never since been tried on that subject.

I have no choice regarding the place of labour; the commission I have received is, »Go ye into all the world, and preach the Gospel to every creature;» and I know, wherever God is pleased to send me, there his power can uphold me and his grace be sufficient for me. The Head of the Church has bid me leave my native land, and I cheerfully obey; and though nature feels keenly, sometimes painfully, yet I know I am at the disposal of God, and I go at his command, looking for the help of his Holy Spirit; encouraged by this consideration, that, as a Missionary, I have an interest in the prayers of the general church — and as a member of this body, I know I have the fervent breathings of many faithful souls with whom I have taken sweet counsel.

Brethren, withhold them not, for I need them all! May God answer them, and grant that every circumstance of my life may by his blessing be rendered subservient to the grand end of my existence, even to glorify God and enjoy him for ever.

Amen and Amen!

III. **Brev från och till George Scott.**

Vid publicerandet av dessa brev är det nödigt att bifoga några beledsagande ord. De här upptagna breven utgöra ingen fullständig samling av brev från och till Scott. För det första har det synts omöjligt och olämpligt att medtaga de brev, som Scott sände till sina förmän i London och vilka i regel äro långa, stereotypa månadsrapporter. Såväl deras antal som längd lägga dessutom hinder i vägen för deras publicering. Detsamma gäller om Scotts brev till andra sällskap och kommittéer i England.[1] En serie fästmansbrev från början av 1830-talet har av samma skäl uteslutits, ehuru de mera återge händelser och fakta än ge uttryck åt ömma känslor.[2]

De här medtagna breven röra således förnämligast personer inom Sverige. Breven *till* Scott finnas alla bevarade i den Scott-samling, som befinner sig i utgivarens händer.[3] Vad breven *från* Scott angår, äro de sammanförda ur olika samlingar. Breven till P. Wieselgren, C. Fr. af Wingård och Joh. Henr. Thomander äro hämtade ur de välkända samlingarna, den Wieselgrenska (förr hos prosten M. Wieselgren i Göteborg, nu i dess stadsbibliotek), den Wingårdska (i Uppsala universitets bibliotek) och den Thomanderska (hos fru Ida Thomander-Warholm, Lund). När det gäller några smärre brev till en del personer, har vid respektive brev angivits, var originalen finnas. Några brevkoncept och några förut tryckta brev ha ock medtagits.

---

[1] Brev till Wesleyan Missionary Society ha påträffats till ett antal av 140 och till British & Foreign Bible Society ett antal av 73.

[2] Breven äro 28 från Scott och 26 till honom.

[3] Se ovan s. 1 ff. Undantag från denna regel utgöra brev n:o 1 och n:o 31.

Återstår att säga några ord om den föga kända brevsamling, som innesluter det största antalet svenska brev från Scott. I Kungliga biblioteket finnes nämligen en brevsamling, som, så vitt jag kunnat finna, icke förr utnyttjats i utforskningen av 1800-talets religiösa rörelser. Och dock innesluter den brev från bl. a. följande: P. G. Ahnfelt, C. O. Angeldorff, C. J. Blix, P. Brandell, J. H. Ekendahl, L. P. Esbjörn, P. Fjellstedt, G. Gerhardsson, A. A. Grafström, N. Ignell, Eric Jansson, Jonas Kerfstedt, G. H. Mellin, Sv. Norell, J. Rolin, C. O. Rosenius, George Scott, A. G. Sefström, C. W. Skarstedt, J. Ternström, A. Wiberg, P. Wieselgren m. fl. En del av dessa brev äro dock av föga betydelse.

Brevens adressat är boktryckaren, förläggaren och bokhandlaren P. A. Huldberg i Falun, sedermera i Stockholm. Denne var av en tysk släkt och son till fänriken och handlanden Gustaf Adolf Huldberg i Uppsala.[1] P. A. Huldberg, som var född 1816, begav sig i tidiga år till Stockholm. Flyttningsbetyget, förvarat i Falu kyrkoarkiv, är utskrivet den 11 dec. 1832. Åren 1832—36 var Huldberg anställd som sättare på Norstedt & Söners tryckeri. I slutet av 1836 flyttade han till Falun. På ovannämnda betyg är utflyttningen daterad den 2 nov. 1836.[2]

I Falun blev Huldberg snart nog sin egen, då han på våren 1838 övertog ett tryckeri och i juli samma år började utgiva Falu Tidning.[3] H. utvecklade snart en allt livligare verksamhet. Han hade planer på ett eget tryckeri och en egen tidning också i Härnösand.[4] Därav blev nu intet, men däremot etablerades liknande verksamhet i Hudiksvall från år 1845.[5] År 1849 flyttade Huldberg till Stockholm[6], där han drev boktryckeri- och bokhandelsrörelse i flera år. Han dog år 1887.[7]

[1] Se Svensk slägtkalender för år 1886. Sthm 1885.

[2] Jfr Förhörs- och Communionbok 1837—46, fol. 159. (Falu kyrkoarkiv.)

[3] Se G. E. Klemming och J. G. Nordin: Svensk boktryckerihistoria, Sthm 1883, sid. 532.

[4] Se brev från landshövding Mörner till H., $^{7}/_{3}$ och $^{13}/_{7}$ 1839. P. A. Huldbergs brevsamling. Jfr H:s brev till Wieselgren, $^{21}/_{4}$ 1839.

[5] Se Klemming-Nordin: Svensk boktryckerihistoria, sid. 569.

[6] Se Utflyttningsbok, 11 okt. 1849. (Falu kyrkoarkiv.)

[7] Se C. M. Carlander: Sv. bibliotek och ex-libris, IV: 1, s. 14 f.

Huldbergs tidigare verksamhet kom att få ganska stor betydelse för den frambrytande väckelserörelsen. Som synes i det första av Scotts brev här nedan, kom H. i Stockholm under Scotts inflytande och därmed in på nya vägar. Det var t. o. m. fråga om, att han skulle bli missionär. I ett brev till Wieselgren skriver Huldberg: »Pastor Scott har jag att tacka för den tankeledning för min själs eviga väl, som mig vederfarits; det var fråga för 2 år, att jag skulle blifva missionär, men jag ansåg mig icke vuxen värfvet till så högt ändamål. Känner H. H. icke Scott, så får jag nämna att han är en mest outtröttliga arbetare i Herrens vingård, har goda gåfvor, samt är dessutom talare ex tempore och har en ypperlig stilistisk förmåga.»[1]

Vid en resa genom Norrland strax efter sin ankomst till Falun kom Huldberg i förbindelse med läsarna däruppe. Det är också särskilt H:s förbindelser med några av norrlandsläseriets främsta män, som ger brevsamlingen värde som kyrkohistorisk källa. Redan 1838 satte H:s bekantskap med norrlänningarna sin första frukt. Det var »Bref i andeliga ämnen från så kallade läsare, särdeles bland allmogen i Norrland». Denna skrift utgavs av H. och spreds mycket bland läsarna. I ett brev till Wieselgren ger Huldberg en intressant förteckning över brevens författare.[2] Som synes nedan, var även Scott med bland dessa, liksom fallet var med Rosenius.

Huldberg blev dock icke något andligt glädjebarn för Scott. Hans dragning åt liberalismen och hans temperament synas ha bragt honom i vissa svårigheter såsom tidningsman. Hans tidning uppmärksammades snart. Wieselgren, som ju icke var främmande för hyperboliska talesätt, skriver till H.: »Är det Tit. som spritter af geni i Fahlu tidning? — — — Säkert är att tidningen är kanske den bästa i Sverige; djupt allvar i grunden, men ett berg med blomster i hvarje springa. — — — Med slika landsortstidningar skall mera godt werkas, än någon ännu anar.»[3]

Denna attest på förträfflighet hindrade icke, att H:s tidning redan samma månad, som Wieselgren skrev sitt brev, råkade

[1] Brev till W., $^{25}/_{10}$ 1838. Wieselgrenska brevsamlingen.

[2] Ibdm.

[3] Brev till H., $^{8}/_{4}$ 1839. P. A. Huldbergs brevsamling.

ut för indragningsmakten och H. själv förklarades för ärelös och ådömdes tolv dagars fängelse vid vatten och bröd.[1] Denna sak hade dock sin egen historia, och H. befriades senare från detta straff.

Redan den 9 maj hade emellertid H. sin tidning ute igen, nu under namn av Tidning för Falu stad och län. Han meddelar, att den »skall redigeras i den ofta misskända liberalismens anda». Det blev också så. I ett brev till H. frågar C. O. Angeldorff efter skälen till att H. »arbetar Aftonbladets hedendom i spåren».[2] Som också framgår av breven från Scott, var Huldbergs politiska kurs icke med glädje sedd av de välsinnade.

Emellertid fortfor Huldberg att i sin verksamhet hålla förbindelserna med läsarna i Norrland. Så småningom växte han dock ifrån sin ungdoms »metodism». När H. år 1866 samlade 1816 års män på Hasselbacken, där de under glädje, tal, sång och vin bildade den första »årsföreningen»[3], så stod detta helt visst i avgjord motsats till den metodistiska anda, som grep Huldberg i Engelska kapellet på 1830-talet.

Vad nedanstående brev i övrigt angår, ha de endast knapphändigt beledsagats med korta förklaringar. Några uppgifter om en del personer, vilka äro mindre kända och icke finnas i gängse uppslagsböcker, ha ansetts nödiga. Då de i breven berörda förhållandena komma att i annat sammanhang bli föremål för undersökning, har det synts lämpligt att publicera breven på sätt, som här skett. Där icke behovet av klarhet annorlunda fordrat, ha stavning och kommatering bibehållits lika med originalen.

De förkortningar, som i denna avdelning förekomma, äro desamma som i avdelning II: DI = Diary kept by George Scott 1830—37 och DII = Diary kept by George Scott 1837—42.

[1] Se Fahlu tidning, $^{18}/_{4}$ 1839. Jfr H:s brev till Wieselgren, $^{21}/_{4}$ 1839.
[2] Brev till Huldberg, $^{20}/_{12}$ 1840. Avskrift i P. A. Huldbergs brevsamling.
[3] Svenska Dagbladet, $^{13}/_{2}$ 1916, B-numret.

1. *Från N. S. Swederus.*[1]

Vördade Herre!

Min Herres ärade Skrifvelse af den 18 October har gifvit mig den högsta tillfridsställelse. Jag har dröjt med dess besvarande, för att kunna lämna M. H. någon detaillerad underrättelse om mina åtgärder. Genom de uplysande tryckta Engelska Papper, som M. H. täcktes sända mig, tillika med sitt eget interessanta bref, har jag blifvit satt i stånd, att inför den Swenska Allmänheten framlägga de hugneliga Resultaterna af det Methodistiska Samfundets oafbrutna heliga och alfvarliga bemödande att befordra Jesu Religions både intellectuella och practiska utbredande i verlden, och derjemte frambära en enskild gärd af beundran och tacksamhet för det vördade Samfundet.

Jag får då nu den äran att härjemte till M. H. öfversända N:o 75 af Upsala Correspondent för den 28 Nov. d. å., hvaruti jag, med bibehållande af Anonymen, i dess första Artikel, under Rubrik *något för den sanna Religionens vänner* sökt redogöra för mina åsikter, j. D. de samma som det vördnadsbjudande Samfundet. Också har jag med denna artikel i Corresp. sökt bereda en god opinion i Swerige för det respectabla Samfundet och är derföre icke utan hopp, att både M. H. sjelf och det välgörande Samfundet, hvartill M. H. hörer, skola med välvilja emottaga mina i vårt språk öfverflyttade upsatser.

Vår Swenska Kyrka är i Dogmerna så nära den Engelska Högkyrkan, att de båda med obetydliga undantag kunna anses såsom en och densamma; men huru longt stå icke båda efter det Methodistiska Samfundet, hvad practisk Christendom angår! Derom har jag alltid förut varit fullt öfvertygad, och är det ännu, äfvensom jag högeligen beklagar våra Seders djupa förfall. M. H. finner utan tvifvel, att jag, genom denna artikel velat gifva en vink åt den Swenska Allmänheten, att, på samma sätt, som det Methodistiska Samfundet, söka förekomma Sedeförderfvet. Gifve Gud att denna vink icke må vara förgäfves giord! Men må ske är man lomhörd för sådana framställningar till dess den evige och allsmägtige Förbarmaren förut kommit med någon kraftig väckelse, och till äfven-

[1] N. S. Swederus, f. 1751, d. 1833. Prästvigdes 1780, blev hovpredikant kort därpå, företog år 1784 en resa till England, där han vistades i över ett år, vidare till Frankrike och Nederländerna; kyrkoherde i Näsby o. Ervalla församlingar 1789. Se Joh. Fr. Muncktell: Westerås stifts herdaminne, II, s. 42 f.

Detta brev finnes i Hartmansdorffska samlingen i Riksarkivet bland statssekreterarehandlingarna 1831—38, Kyrkoärenden, 2. Ehuru adress saknas, är det alldeles visst, att Scott är adressaten. Se D1, p. 133.

tyrs är den icke longt borta! Han är Herren; må Han derföre göra såsom Honom godt synes, till sin äras och vår Salighets befrämjande!

Jag lärer hafva nämnt för M. H. att jag, för nära 50 år sedan var personligen bekant med den vördnads- och älskansvärde Herr Wesley, och hörde honom prädika: han tog mig med sig till måltid, på åtskilliga ställen, då han besökte sitt Folk. Också feck jag af honom många af hans Pamphletter, och uti en af hans vidlyftigare Böcker behagade han skrifva sitt och mitt namn, med tillägg på Latin att Boken var en gåfva af honom till mig, hvilken Bok jag ännu äger qvar till åminnelse af honom.

M. H. säger sig nu så kunna Swenska Språket, att M. H. derpå är i stånd att prädika i Methodistiska Capellet i Stockholm. Detta är mig mycket kärt, men om jag vore i Stockholm önskade jag hälst att få höra M. H. prädika på engelska: och jag är försäkrad att altför många Stockholms Innevånare göra samma önskan, för att höra Talaren på sitt energiska Modersmål föredraga Religionens dyrbara Sanningar, och därnäst att få en riklig Engelsk pronunciation af en infödd Engelsman, (ej Skotte nifallor). — Då jag var i London brukade jag altid, när jag gick till kyrkan, jemte Psalmboken medtaga en Pocket-Bibel och följa noga efter Pronunciationen, sedan jag hemma på mitt rum förut genomläst de 2 Capitel af gl. och n. Testamentet och utmärkt de ord, om hvilkas rätta uttal jag icke var fullt försäkrad.

Med deltagande djup smärta beklagar jag det oroliga och våldsama upträdet som nyligen ägt rum i Bristol, i anseende till Parlaments-reformen och vissa Embetsmäns dåliga förhållande; ännu mer beklagar jag om så illa vore, att någon mindre försiktig af Methodistiska Samfundet giordt ett med den obetänksamma Mobben och våldsvärkareclassen!

Ledamot af Kungsholms Nykterhets Sällskap har jag väl talat och prädikat för denna ytterst goda Saken; men det tillhör den Stora Eviga Visheten att dertill gifva sin välsignelse, om talet skall lyckas och få framgång hos ett folk, förvilladt af den fasansfullaste egennytta, och oförmöget att slita sig löst ifrån en länge inbiten och diupt rotad vana. Herren hjelpe oss och vårt arma Land! Likväl har jag i min svaghet giordt något för i fråga varande Sak: jag har nemligen i samråd med mina Compastorer i Fellingsbro Contract, köpt 200 Exemplar af en i Norrköping nyligen utkommen Pamphlet, som har till Titel: *Några ord till den Swenska Allmogen angående Bränvinets förderflighet, af en människovän* och låtit den samma i Contractet gratis utdela, utinam felici successu!

Hvilken är den Dr. Townley, som M. H. nämner i sitt bref, och som har täckts hedra mig med en hälsning: jag kan ej ärindra mig honom. Emedlertid retournerar jag hälsningen, med hjertelig

tillönskan af Den Högstes gudomeliga välsignelse öfver denne Vännen.

Hvilken oskattbar och skön njutning vore det för mig, att personligen få se M. H. hos mig! då jag nu mera är så gammal (på mitt 81:sta år) och med stor kroppsskröplighet af en dubbel Hernia mycket besvärad, knappt kan komma ur kammaren, ännu mindre göra en resa till Hufvudstaden. Men om Gud skulle täckas förlänga mina dagar till nästa sommar, kan ingen önskan för mig vara lifligare än att då få profitera af M. H:s umgänge här i Näsby. Var emedlertid så gracieux och hedra mig med bref ju förr ju hällre.

Med hjerteligaste högaktning och vänskap har jag den äran framhärda

Min Vördade Herres

ödmiuke och trogne tjenare

Nils Sam. Swederus.

Arboga och Näsby den 9 December 1831.

Beder om min Respect för Herr Owen!

2. *Till Lord Bloomfield.*[1]

Vördsamt Memorial till Hans Excellence Lord Bloomfield.

Det är Er bekant, My Lord, att det rum Hans Excellence m. m. Herr Grefve De Geer benäget upplåtit här i Hufvudstaden till förrättande af Gudstjenst med härvarande Engelska Församling, nu mer ej svarar i vidd mot antalet af personer, som bevista den, sedan flere bland stadens innevånare af infödde Svenske visat sig benägne att deltaga i den, och jag, efter en allmännare yttrad önskan börjat att hålla mina predikningar jemväl på Svenska språket. Det är således angeläget, att någon rymligare local kan blifva att tillgå. Efter de upplysningar jag sökt förskaffa mig vore Finska Nationella Kyrkan det Rum som i alla afseenden fullkomligast kunde svara mot hvad i den delen är att önska. Då Kyrkan, för den Engelska Methodistiska Gudstjensten, endast behöfde begagnas hvarje Onsdags Eftermiddag, mellan kl. 6 och 8, så uppkomme ej derigenom något hinder eller intrång uti dess begagnande för dess hufvudändamål, och det vill derföre synas, som skulle någon svårighet från den sidan ej vara att befara. I Religiöst afseende syftar den Engelska Methodistiska Kyrkan till samma mål som den Svenska, att igenom den Heliga Skrifts läror verka till dygder, hvilka endast förmå lyckli-

[1] Detta brev förvaras i den Hartmansdorffska samlingen i Riksarkivet. Den i brevet nämnda planen beröres flerstädes i dagboksanteckningarna. Se DI, p. 141 ff. Lord B. var engelsk minister i Stockholm 1823—33.

göra Menniskan, medborgaren och undersåten under de olika förhållanden uti hvilka han sig befinner medan han vandrar på det jordiska lifvets väg. Den Höga Läran är i grunden den samma: Endast i den yttre formen må olikhet sökas.

Jag kan ej föreställa mig, att något hinder skall af den offentliga myndigheten läggas i vägen för denna Läras utöfning, i det lyckliga land, som styres af en upplyst Regering, och hvars innevånare hafva att gläda sig åt en lagbunden frihet.

Af alla dessa skäl, anhåller jag ödmjukast hos Er, My Lord, att hafva den godheten och använda de medel som kunde finnas lempliga till befordrande deraf, att tillåtelse, af dem som vederbör, kunde vinnas, att den Engelska Methodistiska Gudstjensten finge förrättas uti Finska Nationella Kyrkan Onsdags eftermiddagarne mellan kl. 6 och 8.

Med största vördnad framhärdar
My Lord's
Ödmjukaste Tjenare
Geo. Scott.

Stockholm, 20de Februarii 1832.

3. *Till Svenska Litteraturföreningens Tidning.*[1]

Stockholm, Dec.r 24th 1835.

To the Editors of Litteraturföreningens Tidning.

Gentlemen,

As the Methodists *have not, and never have had* any Missionaries either on the Sandwich or Society Islands in the South Seas, I have to request your immediate correction of the mistake, that the public here may not be misled in their application of opinions, which wether welldeserved or not, do not affect the Methodist connexion. Being the only preacher of that connexion in Sweden, I consider it my duty to request this act of justice, which the Conductors of so respectable a Journal cannot surely hesitate to render with all promtitude.

I have the honour to be, Gentlemen,
Your m[ost] Ob[edient] H[umbly] S[ervant]

G. Scott.
Pastor of the Eng. Cong. Stockholm.

[1] Detta brev bevaras i Kungliga bibliotekets autografsamling. Det avser en artikel i Svenska Litteraturföreningens Tidning, 23/12 1835: Ännu ett ord om Methodisterne.

4. *Från J. W. Sprengtporten.*[1]

Till Pastorn wid Engelska Wessleyanska Capellet.

Till följd af med Kongl. Franska Regeringen träffad öfwerenskommelse om ömsesidigt meddelande af dödsbewis öfwer de uti båda Staterne timade frånfällen af de Respective Magternes undersåtare, har H. E. Herr Stats Ministern för Utrikes Ärenderne, uti skrifwelse den 26te nästlidne April, anmodat mig att, då någon af Franska Nationen inom Stockholms Stad aflider, till Herr Stats Ministern insända deröfwer wederbörligen utfärdadt dödsbewis, jemte underrättelse om den aflidne warit gift och här i Riket efterlemnat arfwingar, eller i annat fall, så tillförlitlig upgift om dess qvarlåtenskap som kan erhållas.

I anledning häraf får jag anmoda H^{r} Pastorn, att insända så beskaffade dödsbewis öfwer aflidne af Franska Nationen, som kunna tillhöra Engelska Wessleyanska Capellet, till Stockholms Stads Justitiæ Collegium och Förmyndare Kammaren, som har att, efter det behörigen utröndt blifwit om den aflidne warit gift och här i Riket efterlemnat arfwingar, eller i annat fall, sedan underrättelse om dess qvarlåtenskap wunnits, med så tillförlitlig upgift härom, som erhållas kan, till mig, jemte dödsbewis inkomma.

Stockholm den 9de Maj 1836.

J. W. Sprengtporten.

5. *Till P. A. Huldberg.*[2]

Stockholm den 2^{dra} Dec. 1836.

Älskade wän i Christo!

Det hugnar mig att med denna öfverskrift addressera några rader till *en* hvars bekantskap jag gjort *först* då, när han sjelf blev wäckt att söka Christus såsom *wägen* till frid och sällhet, *sanningen* om verkelig själafrälsning samt det eviga och oss meddelta *lifvet;* samma öfverskrift är passande emedan *mina* bref så korta och ofullständiga de må än wara komma att handla hufvudsakeligen om Christus och den salighet som är till winnandes genom Honom. Och om jag i mina skrifvelser nyttjar det förtroliga *du* sker det visst icke

[1] Friherre J. W. Sprengtporten var överståthållare i Stockholm 1830—38.

[2] Om denne, se inledningen till denna avdelning.

af högmod utan fast mer af innerligt deltagande i själens bästa.[1] Guds Ande har wäckt dig att inse ändamålslösheten af ditt förra lefverne, samt huru nödvändigt det är, att ifrån »werldens usla brunnar de der intet watn gifva» wända igen till »den lefvande watnkällan». Glöm alldrig den stora kärlek som har sålunda med kraft återkallat det wilsefarande fåret; bragt till bekymmer om sin salighet, den som war förut en förlorad Son; och låt tanken på denna kärlek leda dig till ödmjuk tacksamhet, ett hjertligt erkännande af din stora förbindelse till Den, som innan det war allt för sent wändt dina ögon åt de ting som din frid tillhörer. — Clöm ej eller *afsigten* med denna wäckelse, denna kallelse. Gud din Frälsare har kallat dig, på det du må »låta af det ondt är och lära göra det godt är». »Guds nåd helsosam allom menniskom är dig uppenbaradt, och lärer dig att du skall försaka alle ogudaktighet och verldslig lusta, och lefva tukteliga, rättfärdeliga och gudeliga i denna werldena; och wänta det saliga hoppet, och den stora Guds wår Frälsares Jesu Christi herrliga uppenbarelse, den sig sjelf gaf för oss; på det han skulle förlossa oss ifrån all orättfärdighet och rena oss sig sjelfom ett folk till egendom, det sig om goda gerningar beflitar». Tit. 2: 11—14. Haf alltid för dina ögon denna heliga herrliga *afsigt* och räkna allt för skada som på något sätt strider emot dess winnande. Gud din Frälsare wäcker dig, på det Han må draga dig till sig sjelf, göra dig outsägeligen lycksalig i Honom, samt bereda dig för en oändelig sällhet deruppe. Låt Honom då föreskrifva hvad han behagar, föra dig huru och hvart Han will; ty winner Han sin afsigt, så är din sällhet tryggad, — motarbetas denna afsigt så är du förlorad. Mycket har du ännu att lära; du är som en hvilken har nyss upwaknat uti en alldeles ny werld, och oerfaren i allt, rädes för allt; men säg såsom David, »ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min wäg». Bland alla de andeliga böcker du eger, ransaka först och sist de Heliga Skrifterna ty de äro de som wittna om Christus; låt Christi ord bo rikeligen uti eder uti all wisdom. Och emedan detta ord är för den naturliga köttsliga menniskan obegripeligt, så bed med ödmjukt barnsligt sinne: Herre öppna mig ögonen att jag måge se under i dinom lag. Låt ingen morgon, ingen afton gå förbi utan att du med stilla andakt betraktar någon del af de Helga Skrifterna, samt upsänder på dina böjda knän allfvarliga bönesuckar till den som i löndom ser och wedergäller uppenbarligen. En trogen Bön är ofta såsom en god läromästare, ty Gud hör de enfalldigas bön, och gifver dem hvad de begära.

Din tid må blifva ringa, dina tillfällen att umgås med de redeliga salighetssökande få, men Gud vet allt detta, och gifver nåd efter som wi behöva det, derföre waren icke förfärad utan förtrösta på

[1] Denna mening har senare satts inom parentes och uteslutits vid tryckningen. Se noten nedan.

Honom. Den gudfruktige Dahlkarlen Olof Janson, en bland mina favoriter, en man som förtjenar mera högaktning än många af högre stånd, har i ett bref till sina slägtingar beredd dig väg till (jag hoppas det) nyttiga bekantskaper; han ansåg detta steg nödigt, ty äfven dessa äro skygga för de obekanta och icke gerna förtro sig åt blott fremmande. De lära bo 7 fjerdedels mil ifrån Fahlun uti en socken som heter Bjusås, kanske på en Söndag kunde du hinna dem.

Det åberopade stället ur »Hvad bör man tänka om Bibelen» har afseende på de fräcka försök under revolutionstiden i Frankrike att utplåna Christendomen ur denna del af Christenheten, — men — Gudi äran, dessa försök misslyckades.

Några ord om Methodist[ern]a är ett kort sammandrag af Christendomens vigtigaste läror, nyttig ej allenast att förswara Methodisterna ifrån all misstanka, utan nyttig äfven för en nybegynnare. — Evang. Säll.-Skrift N:o 9 — [är][1] ock ovärderlig.[2]

Kanske blifva mina bref ofta korta — alltid ett hastverk, dock, jag hoppas det, alldrig obetänksamma, och genom Guds nåd torde äfven detta ringa redskap wara till gagn.[3]

Skrif förtroligt och utan förbehåll till en

som af sanskyldigt hjerta tecknar sig

Din Själsvän

Geo. Scott.

Brefvena öfverlemnades genast.

6. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm den 19de Jan. 1837.

Älskade vän i Herranom!

Måtte wälsignelsen af Gud Fader, Son och Helig Ande rikeligen hvila öfver din själ under detta år. — Oh! att det må blifva det bästa du har någonsin uplefvat! Det förra har haft för mig sina mörka moln, och slutades med den sorgeliga underrättelsen om

[1] Lakun, som uppkommit vid sigillets brytande.

[2] Från och med orden »Den gudfruktige Dahlkarlen» etc. till och med orden »ock ovärderlig» är brevets innehåll satt inom en senare tillkommen parentes. Förklaringen härtill ligger i den omständigheten, att detta brev av Huldberg publicerades i den från hans tryckeri och förlag år 1838 utgångna skriften »Bref i andeliga ämnen från så kallade läsare». Det inom parentes satta uteslöts därvid av Huldberg.

[3] Även detta stycke har uteslutits vid tryckningen.

en högt älskad systers död[1], men jag knotar icke. *Herren vet hvad han gör* — han är min tröstekälla och den uttorkar alldrig.

Ofta har jag föresatt mig att med utförlighet beswara ditt sista bref, men lika ofta blifvit förhindrad, än af kroppsliga lidanden, än af trägna förrättningar. Jag will ej längre upskjuta, fast jag har blott några minuter att disponera innan postens avgång. —

MissionsTidningen skall Gross:r Keyser ordenteligen expediera, och är Postmästaren skyldig att utan arfvode utlemna Tidningen då den framkommer till Fahlun. Jag har bifogat Fosterlandsvännen för detta år utan kostnad.[2]

Af din skrifvelse hemtar jag, att du är ännu såsom en nyligen upwaknad, hvilken har under sofvetiden farit långt, och drömt mycket, — och ser nu omkring sig blott ämnen till förundran och beundran — förundran att han har sofvit så länge och försummat så mycket, beundran att Skaparens tålamod är icke ute, och att Han ännu »bidar att han må wara nådelig». O, måtte de hos dig wäckta känslorna alldrig ånyo insöfvas af Satan, kött eller werld. — »Waker och beder att icke du faller uti frestelse» och »förtröttens icke göra det godt är».

Det är mig rätt fägnesamt att du har träffat några alfvarliga vänner, hvilkas råd och upmuntringar torde wara af stor nytta för en nybegynnare. Tag emot med tacksamhet dessas på erfarenheten grundade och med Guds ord öfverensstämmande meddelanden. Men låt Herrans heliga ord och Nådestolen utgöra den slags umgängelse du flitigast plägar, och behåll alltid en ödmjuk, barnslig ande, alldrig glömmande Matth. 11: 25.

Såsom hjelpreda till en rätt kunskap om Christendomen nyttja flitigt Nohrborg, han är oväderlig för en som will wara vis till Saligheten; uti hans postilla finns ljus för förståndet och föda för hjertat. Har du den icke, så måtte väl någon bland dina själavänner ega och låna dig den.

»Fly det som ondt synes» — säger Apostelen. Det gifves i werlden många twetydiga ting: och en nybörjare blir endera samvetsjuk och onödigtvis rädd för allt, eller skall han fortfara att tillåta sig det som svårligen[3] förhindrar hans förkofran i det goda. »Wägen är smal» och wår trygghet består icke uti ett sjelftaget utwidgande deraf; utan deruti att wi hos Gud söka nåd, att wandra på sjelfva midten af den smala wägen; ty lättare är det att taga wilse genom för *mycken efterlåtenhet* än genom för mycken *sjelfförsakelse*.

Att icke jag endast uprepar i mina bref samma äm[nen], och

[1] Då även detta brev trycktes i ovan nämnda samling av läsarbrev (som n:o 13), förekomma även här parenteser i originalet. Så är fallet med uppgiften om systerns död, vilken är utesluten vid tryckningen.

[2] Detta stycke är uteslutet vid tryckningen.

[3] Detta ord är i den tryckta samlingen utbytt mot högeligen.

att de må blifva mera nyttiga för d[ig], ön[skar] jag, att du vill fråga mig, hvad som du åst[undar][1] veta — de swårigheter du önskar uplösta, och jag skall icke underlåta att efter den nåd mig gifven är rikta sanningens ljus på det mörka.

Helsa mina vänner i Christo. Ursäkta brådskan och tro mig wara

en trogen vän i Jesu

Geo. Scott.

7. *Till P. Wieselgren.*[2]

Stockholm, January 24th 1837.

Sir,

Mr. Sam. Owen, (who I rejoice to say is still the life of the Temperance cause in Sweden) has put into my hands your letter to him of the 3[d] with its accompanying most encouraging document; requesting me to communicate the following information:

1:o The »Kungsholms Nykterhetsförening» — no longer exists, i.e. the name was upwards of two years ago changed to »Stockholms — —»; in so far therefore as the name of the Society has been changed, the rules sent must at all events undergo verbal revision.

2:o The StockholmsNykterhetsFörening exists, I am sorry to say, only in name. I could, were it necessary, show that its want of success must be traced to *internal* and not external causes. You know how necessary a decided, straightforward President and a zealous, orderly and intelligent Secretary are to the success of any association. »A word to the wise is enough.» But

3:o The Temperance cause has not lost its warm adherents in Stockholm as witness the well edited »Fosterlandswännen». I have since the most useful visit of Mr. Baird from Philadelphia had several conversations with H.R.H. the Crown Prince on the subject and a new and I really hope most active Committee are about to take the lead of a Society differing in *name* but the same in *principle* as the »KungsholmsNykterhetsFörening». This new Society would have been established ere this, had not the illness of Count F.B.E. Sparre, who is to be the President, prevented. Very soon you may expect to hear of the formation of this Society, and Count Sparre, who sends his kind regards, is disposed to recommend that

[1] De i detta stycke gjorda emendationerna ha nödvändiggjorts av de vid brevsigillets brytande uppkomna lakunerna. Också detta stycke är uteslutet i det tryckta brevet.

[2] Wieselgren var vid denna tid kyrkoherde i Västerstad, Skåne.

your promising auxiliary may be incorporated with it, for most probably the S.N.F. will dissolve itself into the new so soon as the latter commences operations.

I write with perfect freedom, assured you will not take it amiss, and avail myself of the opportunity to assure you of the profit and pleasure I have derived by perusing your Sermon preached before the Clerical Society of Skania. I have sought to put it into many hands. May the blessing of God attend its circulation.

With affectionate remembrances from the worthy Mr. Owen, I subscribe myself

Your unworthy B^{r} in Xt
Geo. Scott.

Adress — Mr. Owen,
if you please: the Revd G. Scott
Stockholm.

8. *Till Gabriel Marklin.*[1]

Stockholm den 26 Jan. 1837.

Herr Adjuncten
Marklin.

Undertecknad har genom Herr Mag^{r} Estenbergs benägna försorg bekommit ett exemplar af Benzelii disputation »de Succesione Episcoporum Canonice» — samt med tacksamhet innesluter det af Tit. begärda wärdet nem. 32^{sh} B^{co} emedan han önskar behålla skriften.

Med högaktning
Tecknar sig
Tit. Ödmj. Tj^{re}
Geo. Scott.

9. *Till P. A. Huldberg.*[2]

Stockholm den 27de Februari 1837.

Älskade vän i Christo!

Ditt sednaste af den 9de emotog jag med glädje den 13de dennes. Dess många ämnen hafva blifvit föremål för omtanka hos mig

[1] Detta brev finnes i Uppsala universitets bibliotek. Utom som naturforskare gjorde sig Marklin känd som bibliograf och disputationssamlare.

[2] Detta brev — eller rättare senare delen därav — förekommer i den tryckta samlingen läsarbrev såsom n:o 14. Dateringen är där den 25 febr., vilket är felaktigt. F. ö. förekomma en del ändringar och uteslutningar i det tryckta brevet.

sjelf och samtal med min högaktade vän Tit. Keyser. Och jag skyndar att med några hastiga rader lemna den begärda uplysningen. Evangeliska Sällskapets Skrifter skall du gerna få. Ett passande förråd skall utwäljas, och du kan sälja der det låter sig göra, eller låna och skänka der det synes nödigt för att befrämja Christi sak. Gross. K. har äfven lofvat att låta några strödda numror af Missions-Tidningen medfölja. Swenska Bibel Sällskapet lemnar icke Biblar till nedsatt pris, emedan försäljningspriset är icke högre påsatt än hvad Böckernas tryckning och inbindning egenteligen kostar, och fördenskull har det Brittiska och Utländska Bibel Sällskapet inträttat ett Agentskap i Swerige, hvars werksamhet består hufvudsakeligen uti att förse de mindre bemedlade, men efter Guds ord längtande, med exemplar för ett lindrigt pris, ett pris med ett ord swarande emot deras betalningsförmåga. Prester i Swerige kunna bekomma ett förråd Biblar och Nya Testamenten till försäljning ant^{n} för fulla wärdet, eller nedsatt pris, ja äfven ega de rättighet att bortskänka ett och annat Nytt Testamente der stor fattigdom och oskrymtad Gudsfruktan finnes förenade. Dessutom sysselsätter Agentskapet några andra fromma personer i egenskap af Colporteurer hvilka utbekomma exemplar af Biblen och Nya Testamentet för halfva wärdet eller 50 procents rabatt, och sedermera afyttra dem på det förmånligaste de kunna. Det faller mig in att du kunna gerna på det sednare sättet försöka med några exemplar, men det förstås att wilkorena böra icke omtalas för andra, ty många skulle gerna willa såsom en werdslig speculation allenast, söka skaffa sig dessa heliga böcker för halfva wärdet, och sedan sälja dem alla för fulla priset. Jag talade med Pastor Warnke och han har lemnat hos Gross. K. för din räkning böcker enlig innelagda nota. — Men då lådan skulle skickas till Krydd:n Lindroth wägrade han att draga någon försorg om dess afsändande hvarföre Gross. K. har benäget lofvat att med någon Bonde afskicka den.

AndeSkåderskan har jag icke läst. Bokens halt vet jag nog, och tror att sådana som hafva låtit sig förvillas af dylika fantasier, står icke till att öfvertygas med Guds ords enkla sanningar. Jag har haft mycket beswär i Stockholm med drömmare och Synskådare i synnerhet bland qvinno-könet och förnummit att alla förnuftiga och på Guds ord grundade wederläggningar äro förgäfves gjorda och endast retar ännu mera det sjuka sinnet. Boken skall jag likväl läsa (om jag nemligen får läglig tid dertill) och sedan kan jag bättre yttra mina tankar derom. Stor skada är det att så mycket skräp som kallas andeligt och religiöst utkommer på swenska trycket. Jag är betänkt på ett botemedel genom utgifvandet af goda öfversättningar af Englands nyare religiösa litteratur kanske i form af »Läsebibliothek i andeliga ämnen». — Herren styre allt till det bästa.

Dina tankar om Missions Sällskapet äro wigtiga. Min öfvertygelse är, att du bör för det närwarande göra allt det goda du för-

mår, och öfverlemna åt Herren att sedermera föra dig huru Han behagar. Jag hoppas Gud skall ledsaga och wälsigna dig i dina försök att förbättra dina landtsmän. Men war alltid waksam emot ett ovist nit, ty dermed uträttas intet. Waren vise som ormar, oskyldige såsom dufvor, är Frälsarens råd, och vi finna huru Petri sjelfförtröstan och otidiga nit ofta förde honom i olyckliga omständigheter. Sök framförallt att din egen själ må förkofras i allt godt, ty ju heligare werktyget är, dessto herrligare skall det dermed uträttade werket blifva. Helsa va[rmt][1] i Jesu Christi vännen Skog — vännerna i Bjursås, ja alle som Herranom Jesum Christum kär hafva.

Måtte Gud wåra Fäders Gud wara dig nådig, så beder

din upriktige vän i Herranom
Geo. Scott.

10. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm, Mars 16. 1837.

Älskade vän!

I största brådskan bifogar jag till hosgående räkning och Cogr.[?] ett par rader.

Meningen med Colporteurskapet är alldeles icke att alla de böcker han afyttrar skola af Köparena betalas med endast 50 pct. af dess wärde. Du bör derföre taga af de köpande det pris de förmå betala ware sig hela kostnads wärdet; ty dermed är Sällskapet mest belåten, att neml. biblarna icke säljas för rampris om köparen förmår betala mera. Men ifrån dig wänta — — —[2] endast hälften av det påsatta priset. Och kan du af den ersättning som sålunda fås upoffra någon del af din arbetstid på detta företag, så bör du för ingen del anse detta som ett otillbörligt förtjenande på Herrans ord.

Inbetalning till agentskapet sker när böckerna äro afyttrade eller sednast vid ett slutadt halfår ifrån dess emotagande.

Evang. Säll:ts skrifter äro icke upförda på räkningen; men flyter något in för dessa skrifter så bör det öfversändas till Stockholm — eljes eger du rättighet att gratis utdela der godt kan åstadkommas, Räkningen blir till fullo betalt med RD. B^{co} 16. Rubriken på densamma afser de Prester som torde emotaga ett förråd på Sällskapets vilkor och icke Colporteurer.

Herran nådeligen wälsigne alla goda werk. — Amen.

Med tillgifvenhet
Geo. Scott.

[1] Lakun, uppkommen vid förseglingens brytande.
[2] Lakun, uppkommen vid förseglingens brytande.

11. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm d. 29de Dec. 1837.

Älskade vän i Christo!

Fastän öfverhopad med göromål, och knappt vetande huru jag skall kunna verkställa det myckna som åligger mig, ville jag ändå enlig önskan skrifva »en par rader på detta året». Gudi ware tack och lof, han har fört oss lyckligen åter till det i många afseenden kära Swerige. Måtte wår återkomst blifva Honom till ära, många till välsignelse. Bortawaron var visserligen längre än jag anat, längre än jag åstundat, men Swerige war orsaken dertill. Upmuntrad af vederbörande till att försöka en insamling med afsigt att komma i tillfälle att upbygga en Kyrka i Sockholm, ville jag dröja på det längsta i hemlandet för att kunna få desto mera.[1] Således reste jag i det hela öfver 800 Swenska mil, predikade 71 gånger, samt höll 57 Missions- och Bibeltal uti 28 olika städer och 73 särskilda helgedomar och resultatet wardt hugnande. Men arbetet war nästan för mycket för mina swaga krafter. Pris ske Herran som förde mig oskadd igenom.

Det fägnar mig högeligen att du fortfar ännu att werka för Herrans sak. Ack! håll dig fast vid ödmjukheten. Jag är en ropandes röst sade Johannes — endast ett ljud som förswinner så snart det har förkunnat en *annans* tanke. Oh, hvad det går herrligt när wi äro intet och Herren är allt och när wi göra allt af Kärlek till honom.

Han hålle dig vid magt, och rikeligen wälsigne din själ och din werksamhet. Amen.

Mera kan jag ej ännu hinna med — men tro mig wara

en uprigtig vän i Christo

Geo. Scott.

12. *Till P. Wieselgren.*

Stockholm Decr 29. 1837.

My dear Sir,

I dare not allow the year to close, without forwarding to you a humble petition. I really feel ashamed of my negligence, and know not how to excuse it. I shall only say that the nature

[1] Scott företog en insamlingsresa till England och Skottland sommaren och hösten 1837. Syftet var att få medel till det planerade kapellbygget. Se DI, p. 342 ff. och DII, p. 1.

of my engagements during my long stay in England, was such, that I had often great difficulty in snatching a moment to write a hurried line to my own wife, who was separate from me during great part of my stay; and my other, especially my Swedish friends, had to »take the *will* for the deed». — During my absence from Sweden this year, the Lord has conducted me safely through journeyings to the extent of 4.800 English or 800 Swedish miles, given me strength to preach 71 times, deliver 55 missionary & similar addresses, in 28 different towns and 73 separate places of worship, and when in connexion with this you remember that I was endeavouring to collect means to build an English Chapel here, you will perceive that I could not have much time for correspondence; — and since my return on the 28 ult. I have been and am now so closely occupied that I scarcely know how to get through, but I will not allow my debt to you to be carried into a new year, although in my insolvency (as regards time) you must be put off with a small composition.

I am thankfull to find that at length the cause of Temperance is likely to assume something like order, solidity and energy in this land. The poor, illnursed, puny, rickety thing, called the »Stockholms Nykterhets Förening», expired peacefully yesterday week. A meeting was held, when the President proposed that the association should be dissolved. I had previously arranged (in order to avoid the appearance of a defeat; in order to deprive the Newspapers of the opportunity of saying that the cause had been tried & had failed) that the »Swenska N.S.» should receive the documents of the other Society, which were to be handed over in order that there might be hereafter only one central association. We hear good news from various quarters. One man in Fahlun who took last year 300 Fosterlandsvännen now requests 400. We are about (I hope) to print a 2nd edition of Bairds excellent book, the King having given us the copyright. Mr. Baird has sent me £ 20 towards the expense of printing Temperance publications. May God in his great mercy smile upon, aid, and render successful the labours of His Servants in this important work.

I thank you most sincerely for the Book & appendix you kindly sent me. O Lord, water & render fruitful the seed sown!

But I am compelled to break off, hoping you will forgive my frail negligence & allow me still to retain a place in your friendship.

I am, Dear Sir,
Yours truly in the Gospel
Geo. Scott.

I will gladly allow you to write me in Swedish, if I may reply in my own language.

13. *Till okänd.*[1]

Dear Sir,

Aware how ready you are to promote any really useful measure for the improvement of your countrymen, I ought to apologise for not earlier having drawn your attention to the recently introduced Infant School System which promises to be as blessedly effective here as in my own country.

You will, I am sure, be much gratified yourself, and may greatly benefit a very important and decidedly good cause, if you could be present at an examination of the School in the »Stora Barn hus» — *tomorrow* at 11 o'clock precisely, as no person can form any adequate idea of the system till they have seen it in operation with their own eyes. — Pray, if at all convenient, endeavour to come, the fact is, I do not like to see a good cause, the welfare of which I have so much at heart, and for which I have laboured so ardently, taken notice of and lauded merely by the Radical Press; for it is by no means a Radical concern.

Excuse the liberty I use, your patriotism must forgive the freedom. I cannot on any other ground claim.

Believe me

Yours respectfully

Geo. Scott.

Eng. Past.

Monday 10 A.M.

14. *Till C. Fr. af Wingård.*[2]

Stockholm, April 14. 1838.

Respected and dear friend,

Will you kindly allow me to escape the formalities of etiquette. and thus address one, towards whom I indulge feelings of Christian esteem too powerful to brook the restraints of ceremony, be assured it is not impertinent forwardness that prompts me to it.

I thank you for your affectionate letter which I ought long ere this to have replied to, I thank you for the friendly »helsning» Mr.

[1] Detta brev förvaras i Kungliga bibliotekets autografsamling och torde vara skrivet till Askelöf. Datering och adress saknas. Tiden är det ej möjligt bestämma. Brevet torde dock vara från något av de år, varunder Scott ivrigast arbetade för de i brevet nämnda skolorna. Detta skedde enligt dagböckerna åren 1836—38.

[2] Wingård var vid denna tid biskop i Göteborg.

Gumpert conveyed, but more especially do I thank you for the speedy and valuable use you have made of »Mammon» and the specimens of printing for the blind. It is most gratifying to place interesting books where they will be thus employed for the benefit of many. Most sincerely do I unite with you in the wish that »Mammon» should be translated into Swedish. But — a suitable translator and — a willing publisher may not be so easily found. You have I presume seen »Britannia» by the same Author, and with pleasure I now send you a copy of his *great* Missionary Sermon, which I had the pleasure and privilege of hearing delivered, when more than fifty Ministers of the Gospel were bathed in tears during nearly the whole time. Oh! it was a season never to be forgotten. I feel assured that ere you finish reading this extraordinary Sermon, you will have resolved as soon as your other engagements permit, to convert it into the nervous language of your own country; and who can read such a sermon and remain unconcerned about the perishing heathen. I send you also (to be returned at your leisure) one of the most *important* books on the Mission question that has ever appeared. I have arranged with the Editor of the Missions Tidning about inserting a series of extracts which I shall render into *my* Swedish & trouble him to rectify.

Pardon me that I trespass upon your time, by sending the enclosed letter received lately from Paris. I know not what reply to make to it, and know no one in Sweden from whom I might expect a better advice than from yourself. This undertaking will depend for its usefulness & success very much on the persons conducting it, the Rev. Mr. Toase I know as a good & prudent man, but the writer of the letter is not known by me.

I have read with great interest the recently published Report of your Bible Society with the valuable address delivered by Dean Bruhn. Is it not remarkable, is it not painful that your diocesan Society really obtains (by Collections & Subscriptions) above 50 pct *more* than the Swedish Bible Society, the whole Income of the latter Society for 1837 arising from free contributions being only 764 B^{co}. Something must be done to raise its disposable Funds or it will shortly be able to accomplish nothing beyond selling copies at full-cost price. I have already written to London requesting that 250 Bibles may be placed at your disposal for gratis distribution in Bohus län.

Last Wednesday I attended the anniversary of the Swedish Bible Society. A very interesting address was delivered by Dr. Hagbergs Son; but when only *one* address is delivered I question the propriety of selecting so very youthful a speaker.

Having received letters from two different places in America offering large aid for religious efforts directed to the benefit of Seamen, I attended the last anniversary of »Stockholms Sjömanna

Sällskapet» of which I am a member, and in accordance with the spirit of those letters, and as the most efficient means yet discovered of promoting the best interests of seamen, proposed the fitting up an old Ship as a »Floating Chapel.» I have often preached on board such & with great comfort. I know not what regard may be paid to my proposal here, but ere I write again to America should like to know, how such a proposal would be estimated by the Parent Society in Götheborg.

Our Misssionary year has just closed, I have not yet heard the result, but considerably more than last year has been obtained. £ 400 has been voted to the four Societies which received similar donations last year, besides £ 50 additional to the Wesleyan to repair the Chapel at Bartholomews damaged by the Hurricane of Aug. 1837. During the same fearful visitation a Lady who gratuitously superintended the Negro School was killed, and the Missionary there knew of no one who could take her place, while the Sunday School in connexion with the Mission Chapel affords the *only free* instruction for the Children on that Swedish Island. Considering it a duty to care for these the Direction in Stockholm has proposed to the Wesleyan Committee to grant a fixed annual sum, if that Committee will select & send out a suitable Teacher.

Very good accounts continue to be received from our three young friends in Lappland, and as Bishop Franzén is now here some important arrangements regarding the best mode of prosecuting that work will be made. — Our Societies in the Capital would soon present a different appearence if we had a Bishop Wingård at the head of them, or had we even a Pastor Rahmn as general Secretary for them all. Rahmn we must have here, you do not need him in Götheborg, and however pleasant it might be to have him labouring under you, the cause of God in Stockholm really requires him.

How very painful the accounts are from various parts of Sweden; surely the fact of hundreds perishing for lack of bread must open the eyes of many to see the evil of consuming the *bread* of the land to produce its *bane*. Oh I have thought, & very seriously thought: — would that Bishop Wingård could now fulfill his long cherished purpose of visiting England (even should it be as a beggar). Most cheerfully would I accompany him and sure I am that help for Bohuslän & Dalarne & Wermland too could there be obtained. — Perhaps the thought is worth looking at —.

I almost fear you will be offended at the freedom with which I write, but I feel assured that your Christian charity will forgive me this time, and your Christian faithfulness forbid a repetition of what is offensive. —

May the Lord our God, the God & Father of our Lord &

Saviour Jesus Christ continue to *bless* you — and to make you a blessing. So prays

Your humble & affectionate friend

Geo. Scott.

15. *Till Aug. von Hartmansdorff.*[1]

The Right Hon.

Aug. von Hartmansdorff!

Sir,

I take the liberty of sending you herewith translated extracts of letters, which in ordinary circumstances I would never think of exhibiting, but which may have their use at present.

During an audience I had with H.R.H. the Crown Prince last Wednesday, H.R.H. requested me to communicate to you his wish to be informed when the Memorial of S. Owen & myself is to be considered in the »StatsRåds beredning» as H.R.H. desires to be present.

I shall be glad to know when you can conveniently receive me, that I may communicate any information in my power.

Believe me

With all respect

Yours obed. H. S.

Geo. Scott.

Stockholm den 27de April 1838.

16. *Till J. Chr. Askelöf.*[2]

Will Mr Askelöf have the goodness, to send by the bearer the numbers of the Minerva, M. A. kindly promised G. Scott.

G. S. called yesterday on M. A., but failed of meeting him and to day there is no opportunity.

God shall protect and defend truth, for He is truth.

Saturday Morning.

[1] Detta brev bevaras i den Hartmansdorffska samlingen i Riksarkivet.

[2] Detta brev bevaras i Kungliga bibliotekets autografsamling. Det saknar datering, men torde avse de nummer av Svenska Minerva i slutet av maj och början av juni 1838, där Askelöf behandlar religionsfrihetsfrågan. Således är brevet sannolikt från mitten av juni 1838.

17. *Till P. G. Ahnfelt.*[1]

Jag stod häromdagen, skådande med häpenhet och andäktig beundran de mäktigt imponerande Trollhätta fallen. Och då jag betraktade den oemotståndliga watnmassan som forsade utför de branta klipporna, leende högljudt åt allt som af mennisko-händer kunde göras att hejda dess framfart, erinrade jag mig att denna mäktiga kraft, bestod af ingenting annat än en oräknelig mängd *watndroppar* hvilka förenade på en punkt, och gemensamt trängande sig fram på samma wäg, bildade det herrliga resultatet som framkallade min högtideliga wördnad. Och jag tänkte hvad är det som icke kan uträttas af förenade wiljor, då man far fram på den wäg som Gud har banat, och på hvilken han ser med wälbehag. Om dessa watndroppar medelst ouphörliga werkningar fräta bort den hårda bergsklippan, hvad skall icke en saktmodig men outtröttlig ihärdighet i det goda åstadkomma. Stående der skådade jag ett tillfredsställande svar på alla invändningar mot *föreningar* till bortjagande af det onda, eller utverkande af det som godt är. Jag tänkte widare: I fordna tider då mörkret betäckte jordena, och endast här och där ett intellectuellt ljus war uptäckt, lyste ett sådant widt och bredt, och det omgifvande mörkret gjorde att det *enstaka* ljuset blev mera märkbart, men nu när uplysningen af en eller annan art är så utspridd, är det ej längre möjeligt för *en person* ehuru öfverlägsen han än må wara, att draga åt sig den upmärksamhet som fordras för att winna gehör hos folket. Nu för tiden måste många likasinnade förena sig för att kunna utöfva en ändamålsenlig werkan på folkmassan, och Nykterhets-föreningarna hafva antingen omwändt från Bränvinssupandets afgudatjenst sina tallrika anhängare, eller hafva de fördt fram i ljuset och sammanfogadt på en gemensam grund och till ett gemensamt ändamål dessa anhängare, och i båda fall, i det sednare så väl som det förra, hafva de uträttat ett väsentligt godt, och förtjena den christna menniskovännens tacksamhet. Jag har noterat åtskilligt i R.'s skrift[2] (och kanske det är idel fåfänga och inbillskhet), men jag tror mig finna att det wore icke svårt till och med för en sådan enfalldigan som jag att wederlägga den store mannen, som i denna bedrift har visat

[1] Ahnfelt var vid denna tid kyrkoherde i Bosarp, Skåne. Detta brev bevaras i den Wieselgrenska samlingen i Göteborg bland breven från Ahnfelt. Det är egentligen ett fragment, utan adressat och datum, som Ahnfelt tydligen sänt till Wieselgren. Scotts Göteborgs-resa skedde $^{25}/_{9}$—$^{8}/_{10}$ 1838. Scott skrev ett långt brev till Ahnfelt dagen efter sin hemkomst. Se DII, p. 84. Det är tydligen en del av detta brev, som finnes i den Wieselgrenska samlingen och här nu publiceras.

[2] Gäller tydligen Reuterdahls artikel i Theologisk Quartalskrift 1838: Om nykterhet och nykterhetssällskaper etc.

sig ganska liten — ty det är ögonskenligt att personligt agg mot dig och Broder Wieselgren har dicterat hela anfallet, och allt som afhandlar sak är till Nykterhetens fördel. Men nu är du trött med försöket att stafva dig fram genom mitt pladdrande — innerligen längtar jag efter den utlofvade antikritiken. Jag hoppas och väntar, att Thomanders lugna, jemna, tunga berg-krossande hammare skall sammanwälla dina och W.'s glödande tankar till ett fast och orubbligt helt. Alla vännerna här må väl så vida jag vet, ty sedan min återkomst har jag råkat endast Keyser. Helsa hjerteligen Thomander, och Wieselgren, samt alla gemensamma vänner. Jag funderade mycket på en resa från Götheborg till Skåne, men blef för länge uppehållen i denna trefliga stad der jag hade ganska upbyggelig umgängelse med den goda Bispen. Jag lade honom på hjertat nödvändigheten för alla nykterhetsvänner af talang och anseende, att nu komma ur sina gömställen för att förstöra werkan, den onda werkan af R.'s skrift. Laga att han får allt intressant i Nykterhetswägen som kom mer ut i Lund.

Wedergäll mig icke efter min förtjenst utan låt mig snart få några rader. Min lilla hustru och Owen's hela hus helsa dig innerligen.

Med Christlig kärlek

Geo. Scott.

18. *Till Joh. Henr. Thomander.*[1]

Stockholm, Oct. 12. 1838.

Respected and dear Sir,

I would most probably have troubled you long ere this with a letter, had I not been prevented by a journey to Götheborg, in company with my dear and only Sister, who has accepted an appointment as superintentant of Negro Schools on the Island of S:t Bartholomews. She sailed from Götheborg for England on Thursday last; the separation was painful especially for my beloved partner, but »the thing proceeded from the Lord, and we were dumb & opened not our mouths. She is a good & a talented girl and, I have no doubt, will be a great blessing in the West Indies.

At Götheborg I had much free and interesting conversation with the excellent Bishop, and among other subjects talked fully on the Temperance question. I find the Göth:g Clergy generally have banished Brandy from their dwellings, but I think something more ought to be done there in the way of holding meetings etc. — The

[1] Thomander var vid denna tid professor i Lund.

Bishop agreed to my sentiment that as such an opponent as Reuterdahl has taken the field, the friends of the Temperance cause possessed of talent and influence ought to come forth from their hidingplaces and confront the enemy. R[euterdahl]s pamphlet I obtained at Göth:g and on reading it I wondered that a man who possesses such excellent, profound and clear views on the general question, should attack so unmercifully a particular application of his general views, thus throwing the protecting concealing mantle of his learning and influence around the evilminded opponents of Temperance Societies; and I remembered the case of an enlightened and pious Clergyman in England who after stating similar objections against such Societies at a public Temperance Meeting, was retiring in happy contentedness with his strong arguments, when a reeling rascal tapped him on the shoulder accosting him thus: »give me your hand, you are a good fellow to oppose all this nonsense about signing a temperance pledge». The Clergyman not expecting such a comment on his proceedings, felt all the force of the application, returned instantly to the meeting and enrolled his name. I wondered that so honest & fair an antagonist as R. should take the opportunity of your absence to insert in a periodical of which you are co-editor an essay so diametrically opposed to your declared & published principles; this was bad taste. I wondered that so deep a thinker should fall into the snare of sacrificing plain and immoveable principles for the sake of making a paltry personal attack on two men, Wieselgren & Ahnfelt, for this is palpably the object of the pamphlet. It will, I have no doubt, do good, the fact of its existence proves that the Temperance reform is taking root and treading on the sore heel; it will draw forth I have little fear amply sufficient replies, it will I sincerely hope teach the friends of the Temperance cause prudence, the absolute necessity of avoiding extreme and violent statements and expressions, *and this lesson needs to be acquired.* Oh my dear Sir, you must furnish us with a series of pamphlets from your cool, clear, convincing, classical pen, as standards to which we can refer in justification of our persevering exertions, when the often wild flights of others are cast in our teeth.

If the friends of Temperance Societies are sometimes violent, their enemies are no less so as witness the following extract from a letter written by a zealous Clergyman in Finland (let Wieselgren see it for his comfort); he says: — — — »äfvensom ett parti ströskrifter, men icke af Swenska Nykterhetsföreningens, ty enligt min öfvertygelse, stå Nykterhetsföreningarne i rak motsats mot den lefvande Christendomen och äro ett af Djefvulens listigaste påfund i dessa werldens yttersta tider att hindra Guds nådesarbete hos själarna. Blir Christus wår genom den lefvande tron, så behöfvas inga Nykterhetsföreningar och är icke Christus wår, så bär det sannerligen till helvetet både för de supande och icke supande. I om-

vändelsens verk är allt till döds som föder gamla Adam, och en af de läckraste rätter för den skurken torde Nykterhetsföreningen wara.»

I send herewith the pamphlet on the Apocrypha and the Wesleyan Catechisms which after all our care were left behind, when you set off. The Temperance Report received this day from London may also interest you.

This evening I understand the Methodist case will be decided on; it has gone thro' the Statsrådsberedning without any opposition but Hartmansdorffs which was most violent. Heurlin takes it simply as a question of purchase & building without at all referring to the report of the Consistory.

I am necessitated to close hurriedly. Mr. & Mrs. Owen & family, and my dear wife unite with me in respectful & affectionate remembrances. I need not say how gratefully I shall receive a few lines from your hand in English or Swedish whichever you may prefer.

Believe me,

Yours most sincerely

Geo. Scott.

19. *Till M. Rosenblad.*[1]

His Excellency Count Rosenblad.

I beg to send herewith the book desired by Your Excellency.

I am informed that the Methodist case was brought forward last Friday, and an agreement come to that the Chapel in question might be erected, but that the Conference should have no right of property in the building. Such a decision if finally come to must be considered in the light of a refusal, as in order to contract the preaching in such places; in order to secure that the wellunderstood and approved doctrines of Methodism *and none other* shall be declared there, the Conference uniformly reserves to itself the right of possession or use as regards all Chapels to which that body appoints Preachers. Nor can such be considered unreasonable in this case when it is remembered that the greater part of the funds for the erection has been furnished by the Conference without any hope or purpose of promoting merely Methodist objects.

Knowing the deep and truly Christian interest Your Excellency is pleased to take in this matter, I feel it my duty to notice this device of the enemy by which, if successful, our hopes of doing good among our Swedish fellow Christians would be at once de-

[1] Detta brev finnes i koncept, förvarat uti Scott-samlingen.

feated, and most probably my removal from Sweden effected, which indeed is the object aimed at by the Consistory of Stockholm.

I may at once acquaint Your Excellency that such a restriction as the one above noticed, will assuredly prevent the erection of the Chapel, and involve the Conference in a loss of 6000 B^co *paid* for ground, as well as between 3 à 4 000 more laid out for foundation etc. In the hope that something may yet be done to avert such a calamity etc.

Oct. 14/38. [Geo. Scott.]

20. *Till C. Fr. af Wingård.*

Stockholm, November, 12. 1838.

Respected & dear friend,

Bearing a grateful remembrance of the unfeigned kindness with which you received my beloved sister & myself when I was last in Götheborg, I have not forgotten my engagement to give you the earliest information regarding the settlement of the long pending question. I Praise God who doeth all things well, that I can now speak with some confidence of a settlement and a favourable settlement too. Last Friday the matter was again brought forward, and as I am given to understand a resolution come to, that »the Wesleyan Methodists should have permission to build the Chapel and hold their services in Stockholm, with the understanding that they will carefully observe the existing laws on religious freedom». By the latter clause even the Consistory of Stockholm may be pacified, for this is (ostensibly at least) all that they have been contending for, but the vexatious illiberal conditions requested by their report are taken no notice of. The resolution not being »justerad» I cannot of course speak with absolute certainty, but I believe, blessed be God! the strife is drawing to a close and the Royal sanction to our peaceful and I hope useful proceedings not far distant. The Lord grant me prudence & grace to improve this to His glory and the good of many.

Strenuous have been the exertions made by the ArchBishop & C:o to delay a settlement, and marvellous will their surprise, disappointment and irritation be when they find that Bishop H. has carried it through.

Wallin finding that H. was not so manageable as the former H.[1] and fearing that it would go against him, has been extraordinarily active, and latterly shifted his ground & professing great dif-

[1] Heurlin hade denna höst trätt till som statssekreterare vid ecklesiastikexpeditionen efter Hartmansdorff.

fidence as to the correctness of his opinion, humbly! expressed the hope that so grave a question would not be decided, before the Prestestånd at the next diet should be heard over it; to help his cause, a case was (got up &) hurried through the Consistory, of a man (in Clara Parish) charged with illusing his wife, »because she would not go to hear Pastor Scott». This was represented as proof positive of the awfully injurious tendency of my Swedish Services seeing they spread such discord in families etc. etc. — and in a lengthy pro.men. delivered by W. to the King full of abusive misrepresentations this silly story forms a leading text. Having inquired quietly into the affair, I find that your friend Adjuncten Bagge, who employs the man gives him the best possible character for industry, economy, peacefulness etc. but says he has unfortunately a shrew of a wife, who torments him beyond bearing.

I am told that Heurlin sent by the King, laboured for two hours to convince W. of the impropriety and danger of carring such a question to the stormy discussions of a Diet, but W. was not to be convinced, and made use of such language that H., I understand, declares, had he not been on the Kings errand, he would have slapped the door in W:s face and never again crossed his treshold.

Hearing however that H. M. was likely to yield to W.'s mode of getting rid of a troublesome question, I felt it my duty to write a very respectful but very plain letter, giving all the dates etc., and expressing an anxiety to know how I was to account to my friends in England for the long delay etc. — — This was read to H. M. and an order dispatched instantly to Bishop H. to have the case brought up for decision. And last friday — Hartmansdorff having been removed in so remarkable a way — W.'s party had no agent *in* the Council, and while I understand that infatuated Prelate was busilly engaged cooking some new opposition, the matter was brought forward & settled. And the counsel of Achitophel turned to foolishness. I feel perfect confidence in writing you all particulars being assured you will excuse my freedom, & keep to yourself what ought not to be known.

By this post I write Mr. Blackwood about the plans, I am sure he would be most happy to shew them you, when they are ready, and I shall be very glad to have the erection placed in the hands of a Götheborgare.

I have not yet heard of my Sister's arrival, but expect daily a letter. May I trouble you to let friend Dahl know as much of this as you deem prudent. Téll him that Mr. Elder whom he saw at Tod's and with whom I thought of sending my sister, committed suicide by hanging himself in his Cabin, after he vainly endeavoured

to drown himself by jumping into the sea, being saved by the crew. What a Mercy Margt did not go in his company.

With Christian regards from friends here, to yourself & friends in Göthg .

Believe me

Yours in Gospel love

Geo. Scott.

21. *Till C. Fr. af Wingård.*

Stockholm, January 4. 1839.

Respected and dear friend,

May the richest blessings of »the upper and nether springs» be vouchsafed unto you in abundance this year. May that Lord »whose you are and whom you serve» grant you a continuance of health, and holy spiritual influence, that you may [be] increasingly happy in your own soul, and increasingly useful in the Church of God. So prays a sincere though unworthy fellowlabourer in the vineyard of the Lord.

I need not say what pleasure your letter received Nov. 30. 1838 afforded me; the kindness therein expressed, connected as it is with a knowledge of my multifarious engagements will readily forgive my delay in replying.

The fact is, as you had kindly expressed a favourable opinion of my Sisters poetic vein, I wished to copy out her thoughts on viewing the falls of Trollhättan last September, as a little reminiscence of the simple-hearted missionary girl, but never could command time till yesterday. I now send them, and have no doubt the perusal will please you, as regards the spirit displayed, if not in literary worth.

The Missions-Tidning for January will give you some account of great preparations among the Methodists for the celebration this year of the Centenary of Methodism; among the various meetings which have been held in divers places, that in London appears to have been specially interesting. I enclose a paper containing the report of that meeting, which can be returned at your convenience. The Centenary fund according to the last accounts exceeds already £ 90,000 and little doubt is entertained of raising £ 150,000 among these often despired methodists.

The same Missions-Tidning contains another piece of information which is not so pleasing, viz. that Blixén has ceased to be Editor. This would have taken place at all events next April, but its occurrence now is very unpleasant. I give you in full confidence the particulars, as we shall probably beseech you for help in our difficulties. About a month ago B. came to me to get some parti-

culars regarding the Centenary of Methodism, and in course of conversation stated, that he intended to insert in the January number an article on *Roman Catholic Missions in China,* giving an account of the number of Bishoprics, Priests, Christians?? etc. under the charge of Roman Catholics in that Empire; substantially the same as had already appeared in the Allgemeine Zeitung and Stats Tidning. I immediately suggested that as such difference of opinion existed among papists themselves as to the justifiableness of the means employed for spreading so called Christianity in China etc. it would not be wise to insert such article in our Tidning; and urged delay on the ground also, that I was aware Bishop Wingård was now reading a recent publication on China, and would do with it as he had done with »Williams». — B. defended his point very strongly yet left me (as I understood) promising delay till at least your article appeared; but in a day or two I was informed that his account occupying a page & half of the paper was in type, although Keyser and the printer, had both advised him to substitute something else. The Committee of four which has from the beginning published both Missions Tidningen & Fosterlands-vännen was then called together, and it was unanimously and cordially agreed that Blixéns article ought not to appear in the Missions-Tidning, but that paper in unison with the designation of the Swed. Miss. Soc. and the former course pursued, should hereafter confine itself to accounts of the progress of »*Protestant*» Missions among the heathen. Mr. B. was highly offended and instantly gave up all connection with the paper urging the insertion of the advertisement which now appears. My dear Brother Brusewitz has undertaken for the present to edit the paper, but as he is appointed Secretary to the »Fattigwårds Committé» his time will be much occupied for a month or two, and he will need help from the friends of Missions who can help in this matter; more I need not say to you — *a word to the wise is enough.*

Our Missionary Direction has now decided on having three Schools for Lapp-children; we have four catechists, one will be kept at liberty for visiting adult Lapps.

Most grateful shall I be at all times for your friendly advice, or equally friendly reproofs, and shall pray God to give me grace to profit by them; for

»'Tis *all* my business here below
To cry behold the Lamb.»

and whatever can aid me in this is good, very good. With respectful regards from my dear wife

Believe me

Most respectfully & affect[ionately]

Yours Geo. Scott.

22. *Till G. Stephens*[1]

Stockholm, Feb. 6. 1839.

Mr. G. Stephens,

On receiving yours of the 4th I at first resolved to let it remain unanswered, but on more mature deliberation I find duty must make feeling give way.

I do then most sincerely and most unaffectedly record my regret, if in my conversation with you at Mr. Hjertas, any expressions were used needlessly irritating, or inconsistent with that charity which hopeth all things. My deeply wounded feelings must plead some excuse. When on Thursday evening I saw the painful attack, I said instantly to Mrs. S.: »Could I conceive it possible that Mr. Stephens would drag me thus before the public of Sweden, I would say, judging from some expressions in this article, that he is the Author» — but we both agreed that *your* doing any thing of the kind was not to be thought of, and we went to bed with that conviction. The sequel shewed how far it was correct, and the discovery of the *author* gave tenfold bitterness to the attack itself.

You will of course retain your own opinion of the necessity *for*, and propriety *of* bringing the matter at all before the Swedish Public, but your better feelings tell you, I know, that you had no ground on which to rest such a charge against me as that preferred; the conversation at Mr. Bloomfield's in presence of Mr. Netzell & Mr. Owen, when the idea was suggested not by *me* certainly, could not possibly be construed into an attempt, much less into »astonishing attempts» to get the fund as a loan. And would you, — if even the case were so, & supposing the *security* such as to satisfy the proper parties concerned, would you interfere to provent this money being lent on a Chapel here, which you know cannot be made the property of the Conference in the sense in which English Chapels are considered to be so? — You know, for that too was stated fully to you, that the Conference authorities can not hold property here, and that the only security for the proper appropriation of the considerable sum contributed by English Methodists, which can be obtained is a mortgage on the property which is of no value till all other claims are discharged. A remark in Mr. Hjertas note, which he must have been instructed to make, shews that the explanations

[1] George Stephens, f. 1813 i Liverpool, d. 1895. Språkman, runforskare, senare prof. i Köpenhamn. S., som var broder till J. R. Stephens, metodistpredikanten i Stockholm 1826—29, kom till Stockholm 1834, där han sedan vistades i flera år. Se Dictionary of National Biography, LIV, p. 173.

Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen.

I gave you on this subject had quite escaped your memory, and that in consequence of a prejudice founded or unfounded, against the Wesleyan Methodist Conference, you took an erroneous view of the *peculiar* circumstances of this proposed Chapel.

You seem highly satisfied with what has been done, I am very far from being so. As regards the fund it is neither *more* nor *less* safe than before, in that respect the Newspaper interference has effected just nothing. But I hate disunion, and such a relation as that in which we at present stand to each other is very different from what I wish to be the case. God knows I would as much as lieth in me live peacably with all men. And now that the first burst of feeling is over, I can conscientiously say there is nothing in my heart contrary to peace with all men.

As regards »annihilating» me etc. you know well, that I have been honestly, disinterestedly, zealously labouring to do good to my fellow-sinners here for upwards of 8 years, you know well that in this I have pursued the most antisectarian course. I believe you allow also, that good to no inconsiderable extent has resulted from my exertions in a variety of ways. May I not then in greater honour to yourself, consider your forbearing to annihilate me, supposing you had the power of doing so, as the evidence of a Christian regard, not for my poor person, but for the somewhat important agency kept in operation by Gods blessing on my instrumentality. Whatever may be the state of the case as regards »Modern Methodism» in the general, I am sure the Wesleyan Mission in Stockholm will ever stand out as a perhaps unparalelled specimen of genuine Catholicity; and you have, I am conscious, too much good sense, & religious feeling to allow your sentiments regarding the Wesleyan Conference to operate in a way detrimental to an unassuming and really useful work here, merely because it happens to be connected with that Conference. If you had exerted the power of which you suppose yourself possessed and annihilated me, or rather my work here, a wound would have been inflicted on many Swedish unoffending souls, but the stroke would not have touched the Conference, and my liberation would have been effected; for be assured I would not for the gratification of private feeling remain here, was I not persuaded that my duty to God & my fellowmen demands it. Misunderstand not this communication, it is honestly wellmeant, & most heartily do I reciprocate your expressions of interest for the domestic circle. May we & ours ever walk in the light of Gods countenance & we shall not do wrong, nor lack happiness.

Believe me,

Yours in Gospel peace

[Geo. Scott.]

23. *Till Joh. Henr. Thomander.*

Respected & dear friend,

Among the many subjects of conversation while you were last in Stockholm, you may perhaps remember, that I took the liberty of recommending to your favour a young man named Alén[1], who has offered himself as a Missionary, & for that purpose wishes to be sent to the Missionary Seminary at Basel, but was desired by Count Rosenblad first to take Studentexamin. Having finished his course at the Gymnasium of Carlstad, he now presents this note to you; and it would be of great service to him if besides the *official* advantages offered by the University, he could have the privilege of friendly intercourse with one or more truly pious persons who could teach him the way of the Lord more perfectly. He is, I doubt not, under the guidance of the Holy Spirit, but is only a novice.

May I hope, some time or other to be favoured with a few lines from your hand. If you have not hitherto remembered Klockaren Palmqvist's request regarding Social Meetings for edification perhaps you will kindly do so now.

I sent a considerable time ago (pr Packet posten) a few pamphlets etc. which I hope you safely received.

Excuse great haste, and begging to be remembered to all who may care to be remembered by me.

Believe me

Dear Sir,

Yours respectfully & truly

Geo. Scott.

Stockholm den 18 Feb. 1839.

24. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm den 21 Mars 1839.

Älskade i Herranom!

I största hast nödgas jag besvara ditt kärkomna bref af den 14de dennes. Gerna wille jag råkat dig personligen för att upriktigt tala om ett och annat som jag icke rätt förstår, och önskade få reda på, men en annan tid kommer då du visserligen förnyar ditt besök till Staden och då blir tillfälle. Tack emedlertid för

[1] Om denne, se D II, p. 63 ff.

underrättelsen om E—l[1], med honom har jag icke haft mycket att skaffa under de sistförflutna fem åren, och fast han nu synes wilja närma sig till mig, är jag alltid på min wakt i hans sällskap.

Den tryckta skriften för Gross. Keyser anlände förliden Lördags afton.

De af mig begärda böckerna kunna skickas under min adress — i Commission till Fru Petterson då jag ansvarar för Commissionärens fullkomliga pålitlighet. 100 ex. af Wieselgrens Sup[l.n]t begäres. War god och noga upgifva villkoren vid försäljandet af dina förlager — och sända mig med det första *200 ex.* Tank-Almanach — det första partiet är alldeles slut.

Med vänskap

Geo. Scott.

Du kunde gerna låt[a] ett ex. af din Tidning addresseras till mig såväl som till Keyser.

25. *Till C. Fr. af Wingård.*[2]

Deeply revered, and truly beloved friend,

You will I know excuse, with your wonted Christian kindness, the liberty I use in thus addressing you. The occasion is as follows. In writing an annual account of my proceedings & prospects to be sent home to the Committee, under whose direction I act, I was led into the train of thought expressed in the enclosed document[3]; and as it must, I think, be satisfactory to you to know, not merely what I say & do here, but especially how I *represent* my sayings and doings to my *English friends,* I deemed it right to make an extract, and request two friends here to certify its genuineness You have it herewith.

Before the estimable Sefström departed[4], he charged me to let you know, that Riksdagsmannen Eric Persson, from Forssa, has in his possession a remarkable letter addressed to him by Prosten Berg, the contents of which will prove, that there are *other* grounds besides religion on which S. & B. cannot agree. E. P. is desirous that you should see this letter, but waits your naming it to him.

[1] En blyertsanteckning av annan hand upplyser om att E—l betyder Ekdahl. Denne var kyrkoherde i Adolf Fredrik i Stockholm sedan 1838.

[2] Brevet är odaterat, men måste vara skrivet i slutet av januari 1840. Wingård var sedan föregående år ärkebiskop.

[3] Utdrag ur den rapport Scott avgav till sina förmän i London i början av januari 1840. Se DII, p. 190.

[4] Detta skedde den 17/1 1840. Se DII, p. 195.

Ere S. left the town, he went as in duty bound, to take farewell of Ternström, when he received such a volley of illnatured abuse as he never was previously subjected to. Lieu:t Schönström who was present (as also Mag. Elmblad) assured me he had never in any circumstances heard one man so villify another. The possession of a conscience void of offence, and the assurance of your confidence formed his support.

I expect the Courier tom. and should there be any thing of importance from Rahmn, shall not delay communicating it.

Believe me
with unfeigned respect & love
Yours obediently with Gospel
Geo. Scott.

Monday, 4 P.M.

P. S. Many hearty thanks for the scriptural, spiritual & practical address at the Chapel Royal on the 12th. Many flowery speeches have I heard there, but my heart & eyes were full while listening to your »right words» and I prayed: Lord make me such a faithful & wise steward.

26. *Till P. Wieselgren.*

Stockholm, April 24. 1840.

Dear Brother,

Prostrate on my bed from an unusually violent rheumatic attack, I renew by a hasty line a correspondence which has long been interrupted. The reason — I received from the Rev:d R. Baird, *our Baird,* a letter a few days ago, intimating his intention of visiting Sweden, this coming summer. I immediately wrote to Jönköping to ascertain the day fixed for the great meeting there, that I might inform Mr. B., and urge him to endeavour to be present. It does not appear to be known there when the meeting is to be held, and a fear is entertained that the prolongation of the Diet, may interfere with it. In the meanwhile I write my dear Br. Baird to day, and mention the beginning of July, and I write you, that I have done so, and that you may make arrangements accordingly.

Hoping to hear from you soon,

Believe me,
Yours affectionately
Geo. Scott.

27. *Till P. Wieselgren.*

Stockholm, June 2. 1840.

My dear Brother,

I have delayed replying to yours of the 5th May, in daily expectation of receiving an answer from Baird stating whether & when we may expect him. But I can wait no longer especially as you ought to know, how it stands with the Jönköpingsmötet. Landshöfdingen Bergenstråhle cannot be there, Mr. Landegren is also likely to leave Jönköping for some months, Hartmansdorff cannot leave the Diet, and the latter told me the other day, that *no meeting could take place.* So much for that side, but there are others, and among them Thomander, who think that a meeting must and shall take place, that what has once been promised, and is now expected by many, ought to be kept and religiously observed.

Our friend Owen had by last post a letter from Mr. Kinman Fahlun, stating that he and several others intended to be present at the meeting, and making inquiry about steam Boats etc. Surely the cause must suffer if no meeting is held. And if friends in Jönköping should be afraid, that no meeting could take place there, how would it do, to have it in the neighbourhood (as at Madesjö) say at Barnarp, Prosten Hallenberg's (1 mile from Jön:g), he is a zealous Temperance friend, and might like such a meeting in his parish. By such an arrangement the *authorities* at Jönk:g could not be offended, and such as come there for a Temperance meeting, would not be disappointed. Think of this — and what thou doest do quickly & decisively. Unless you manage the matter I fear nothing can be done from this place. Our Direction won't move in the matter against the opinions of H. & B.

As to time & plan — it occurs to me, that the best way for Stockholm friends, is to take Steamer to Norrköping, returning same way. Suppose that we left on Wednesday the 1st July, reached Linköping same night and Jönköping Thursday 2nd, we could be there or in the neighbourhood Friday, Saturday, Sunday, and leave on Monday the 6th, getting to Linköping same night, and to Norrköping next morning, where a Temperance meeting might be arranged (nothing has as yet been done there) for the same day, and the party be again in Stockholm by 7 P. M. on Wednesday the 8th. —

The three days, 3rd, — 4th, 5th, — at Jön:g would afford abundant time for meetings, discussions etc. etc.

Do — if possible, let me hear your ultimatum before our Directors meeting Saturday week the 13th, that I may inform them

accordingly. Thomander agrees in thinking that all now depends upon *you*.

Believe me,
in great haste,
Yours in love
Geo. Scott.

I shall write first post after I hear from Baird, but the meeting must be made to depend on the great *cause* and not on any person.

28. *Till P. Wieselgren.*

Stockholm den 28de Julii 1840.

Älskade Broder!

Jag har alltsedan jag lemnat Jönköping kändt ett behof att skrifva några rader till dig. Ett behof att uttrycka mitt hjertas warma och okonstlade tacksamhet för den wälwilja, den christeliga kärlek hvarmed du omfattade fremlingen, ja den af andra dina ungdomsvänner missförstådda fremlingen. Jag berömmer icke dig, men jag prisar Gud för den nåd som i dig är, hvarigenom den lyfter att se hufvudsaken, att skåda rättfärdighetens sol, och kunna i ljuset af denna sol, i wärman af Christi kärlek, döma och känna de olikheter Christendomens bröder emellan hvilka icke vidröra grundvalen, och böra icke heller rubba det broderliga förhållandet. Hela min vistelse i Jönköping war en skön wederqvickelse för mitt af Stockholmska misstankar sårade hjerta, och med Herrans nåd, skall jag aldrig missbruka det christeliga förtroende du der visat mig. Men jag har äfven ett behof att yttra min misbelåtenhet med en del af din eljes så märkvärdiga och upbyggeliga förklaring om winets djupa betydelse i biblen, som du afgaf uti Barnarp. Medvetet eller omedvetet förekom då åtskilligt om Nattwardsläran som efter mitt sätt att se war mindre wäl beräknad, och jag önskade att genast orda något derom, men fann stället och omgifningen mindre passande, hvarföre jag upsköt dermed, till jag skulle hafva tillfälle att skrifva. Med dig, käre broder, will jag alltid ha rent spel, och icke gömma ett enda oenighetsfrö, som kunde werka en framtida uplösning af en så kär vänskap. Du förstår mitt upsåt, och förlåter gerna det felaktiga i utförandet. Nu till saken. Du upräknade 3:ne lärobegrepp om Nattvarden, 1:o det Påfviska, 2:o det Lutherska, 3:o det Reformerta, men då du beskref det sistnämnda war det endast Zwinglis materiella åsigt som framställdes, då det är wäl känd att Calvin och efter honom den Anglicanska Kyrkan skiljde sig an-

senligen ifrån Z. Engelska Kyrkans åsigt, densamma som methodisterna godkänna, uttryckes sålunda: »Herrans nattvard är icke allenast ett tekn af den kärlek Christne bör inbördes hysa för hvarandra: den är fastmera ett sakrament af wår Förlossning genom Christi död; aldenstund brödet som wi bryta är för alla, som rätteligen, wärdeligen och med tro anamma detsamma, Christi lekamens delaktighet, äfvenledes är wälsignelsens kalk, Christi blods delaktighet. Transubstantiation eller förvandlingen af brödet och winet i Herrans nattward kan icke bevisas av den hel. skrift, utan strider emot dess tydeliga ord, öfverändakastar sjelfva naturen af ett sakrament, och har gifvit anledning till mycken vidskepelse. Christi lekamen meddelas, anammas och ätes i nattvarden endast på ett himmelskt och andeligt sätt, och medlet hvarigenom Christi lekamen anammas och ätes i nattvarden är tro». (Engelska Kyrkans XXVIII artikel.)

Jag påstår visst icke att ofvanstående är det enda sanna begreppet, än mindre att alla böra förkastas hvilka detsamma icke erkänna, men säg sjelf om din definition af det Reformerta begreppet gick så långt som denna trosartikel, ja om icke den war något helt annat, en fjerde afdelning behöfdes visserligen, för att framställa den mening din då närvarande broder har undfått att hålla och försvara. — Återigen — du nämnde något såsom om endast den Lutherska Kyrkan (hvilken som du naturligtvis förmenade, hade det rätta, fullständiga begreppet) hemtade all den näring ur Altarets sakrament, hvilken war der till finnandes och att andra, särdeles den Reformerta, hade en magrare föda, och följakteligen icke kunde må så väl. — Af frukten känner man trädet (säges det) och jag befarar att denna bevisning kunde begagnas i motsatt rigtning; mitt inre öga kastade vid dina ord härom sin blick omkring Christenheten, och frågade, månne det wore så, att endast den Lutherska Kyrkan är sund, stark, andeligen manhaftig, förkofrande sig i allt evangeliskt godt; månne det visar sig att alla de andra, hvilka icke i allo godkänna den store mannens åsigt om Nattvardsläran, lefva på sämre föda, och utmerglas till allt andeligt lif i följd deraf. Jag rår icke för att det verkeliga, i detta ögonblick uppenbarade förhållandet syntes för mig helt annorlunda än din bevisning gifver vid handen. Den, efter min upfattning, war så:

> Endast den rätta åsigten af Nattwardsläran leder till den rikaste andelig näring, men den Lutherska Kyrkan allenast har denna åsigt, ergo har endast den Lutherska Kyrkan den rikaste andelig näring.

Men man kunde äfven upsätta utan stor fara en sådan syllogism som denna:

> Christi församling i England står icke efter någon annan i ren, practisk gudaktighet,
> men den Lutherska läran om Nattwarden icke antages der,

ergo, är detta antagande icke nödvändigt till en ren practisk gudaktighet.

Märkom k. broder, jag will alldeles icke twista med mig derom, huruvida ditt begrepp eller mitt, är rättast och bäst; nog af, jag finner ingen svårighet dervid att öppna mitt hjerta för en broder som hyser det Lutherska, du finner ingen för en som hyser det anglicanska, och wi behålla hvar sitt, som det uti hvilket wi må bäst. Nu har jag oförbehållsamt yttrat mig, du kan icke, får icke wara ond på mig derföre, men om du än blir det, blir jag icke ond tillbakas, utan gerna erkänner mitt fel, der jag har felat. Din sinnrika ordlek om hospes och hostis har warit för mig wälsignelserik, och jag pröfvar mig nästan dageligen deraf. Af inneliggande utdrag[1] skall du inhemta mina tankar om min ställning. Öfversättningen är icke skön men den är ärlig och bokstaflig — wore det möjeligt, så kunde det wara wäl att det blef synligt i Theologiska qvartalskriften, det kunde allt göra godt, binda mig, och stoppa munnen till på andra.

Ett stort möte hålles den 12 Aug. uti Hudiksvall, dit du väntas i följd af ryktet om ditt Stockholmsbesök som Kinman utspridde. Jag har många bjudningar, men det brister både tid och pengar — jag önskade visst att komma dit, att få ett och annat ifrån Jönköping antaget der — få se. Ett styggeligt, wederwärdigt afguderi egde rum här i Söndags.[2] Stockholms afgudadyrkare samlade sig tusendetals i lunden, och tillbådo det stumma belätet midt under behöriga bacchanalier. Par Bricole punsch (*arrak utan watn* eller annan blandning än socker och citron) dracks i betydelig mängd; och afgudabelätet låtsade hålla ett tal som begynte så:

Från glädjens högre werld, dit jag är gången
Och dit *en hvar* av *eder* ock *skall* gå.

O! tempora, Oh! mores!

Glöm icke ditt löfte om Christus är icke i kammaren.

Din tillgifne i Christo

Geo. Scott.

[1] Utdrag ur Wesleyanska missionssällskapets årsberättelse 1839—40, i vilken är infört ett meddelande från Scott angående hans ställning och avsikter. Utdrag av denna rapport hade Scott tidigare sänt till Wingård som bilaga till brevet i jan. 1840. Se ovan.

[2] Gäller Bellmansdagens firande. Se DII, p. 231.

29. *Till Aug. von Hartmansdorff.*[1]

The Honble

A. von Hartmansdorff!

Wherever I go, a strong desire is expressed, that a meeting of Temperance friends should be held while Baird is in town; this seems more desireable as Wieselgren is on his way here, and may be expected next Sabbath. I am aware that the S.N.S. [Svenska Nykterhetssällskapet] cannot well hold a meeting until the Directors are called together which can scarcely take place *this week*, engaged as you are. It is therefore suggested that »Filialföreningen» should have a meeting next Monday in the Exchange room, and the S.N.S. on the 2nd or 3rd Sept. when Mess:s B. & W. return from the North. Only Monday can be taken as our friends set off for Upsala on Tuesday morning, where a meeting is expected same evening. I would propose the meeting Monday at 12 noon, and our Direction meets I presume as usual at 5 P.M.

Have the goodness to favour me with a word in pencil or any form, that I may know wether you have any objection to this arrangement. It seems desireable that Wieselgren should be seen & heard on the way *up*, preparatory to a *great* meeting on the way *down*.

With deep respect

Yours

Geo. Scott.

Stockholm den 11te Aug. 1840.

30. *Till P. Wieselgren.*

S.H.T.

Herr Prosten P. Wieselgren!

Swenska Nykterhets Sällskapets första Filial-förening får genom dess Förvaltnings-Utskott, wördsammast anmoda Herr Prosten att vid Föreningens qvartals-sammankomst å Stora Börssalen, nästk. måndag den 17de Augusti meddela sådana uplysningar i Nykterhetssaken som han finner lämpligast. Utskottet anhåller äfven att Herr Prosten behagade med ett religiöst tal i ämnet uppbygga Föreningens Leda-

[1] Detta brev finnes i Hartmansdorffska samlingen i Riksarkivet.

möter, samlade i dess vanliga local (Engelska Kyrkan) Söndagen den 16de kl. ½ 7 e.m., så vida nemligen Herr Prosten i tid anländer till HufvudStaden.

Stockholm den 12te Augusti 1840.

Enligt Förvaltnings-Utskottets beslut och på dess wägnar,

Geo. Scott,

v. ordförande.

[Tillagt av annan person, av stilen att döma sannolikt A. Sandberg i Madesjö:]

Verte.

Om Hr Prosten Wieselgren anländer till Stockholm omkring kl. 11 eller 12 om Söndag, så träffas vid den tiden flere wänner och bekanta bewistande gudstjensten i Engelska Capellet ej långt från Jacobs kyrka.

31. *Från Carl Ekenstam.*[1]

Gusum d. 5 Sept. 1840.

Min käre Broder!

Med Retzius skickar jag i dag den i Jönköping ifrågakomna Nykterhets-Läroboken till StatsSekreteraren Hartmansdorff jemte ett bref deri jag yttrar: — — — Genom sådan åtgärd skall denna skrift, sedan den undergått Herrarnes granskning, säkerligen vinna insteg vid många skolor, och äfven i öfrigt af mången blifwa läst, ty då troligen ett protocollsutdrag blir tryckt framför den lilla boken, der alla Herrar Committerades namn (neml. de 8) komma att igen- finnas, så får skriften genom dessa utmärkta namn helt säkert en stor authorité. Gud låte mitt förslag blott så lyckats att Herrarne icke få altför mycket besvär med dess ändrande. — — —

Om detta har jag härmed velat underrätta Wieselgren och Dig Broder Scott, anhållande att W. såsom ledamot af Committéen ville af Hartmansdorff begära att till låns bekomma mitt förslag och sedan jemte dig genomläsa det, så att Wieselgren någorlunda stadgade sin opinion på förhand om den lilla skriften, innan den formelt kom före i Commitéen. Jag borde visserligen skrifva direct till Wieselgren

[1] Carl Ekenstam, f. 1798, d. 1879. Militär, disponent vid Gusums bruk sedan 1830, utgav flera skrifter om jordbruk och nykterhetssaken. Se Hj. Linnström: Svenskt boklexikon åren 1830—65, I, s. 302. Detta brev finnes i Wieselgren-samlingen bland brev från Carl Ekenstam.

härom, men då jag är oviss om brefvet skulle i tid träffa honom, då han endast såsom *resande* är Stockholmsbo, så har jag tagit mitt parti att heldre tillskrifva dig. Orsaken hvarföre jag är synnerligen angelägen att Wieselgren stadgar sin opinion på sätt nämnt är, är en viss farhåga för Erkebiskopens åsigt, sedan jag läst hans cirklade tal vid stora sammankomsten i våhras, helst han der på flere ställen visar sig minst sagt *försigtig* och *rädd*. Jag tänker likväl att utom Wieselgren äfven Thomander skall blifva honom en motvigt.

Helsa den så hjertligt käre Brodern Wieselgren på det innerligaste och likaså Brodern Owen! Du har väl fått mitt sista bref? Och äfven Wieselgren ett bref addresserat på Stockholm?

Gud välsigne Eder trogna kämpar!!!

Din hjertligt tillgifne vän

Carl Ekenstam.

32. *Till William A. Hallock.*[1]

When, about four years ago, Mr. Baird made his first visit to Sweden, many of our benevolent efforts were in a languishing state. The Temperance Societies formed in 1830 and 31 were all but dissolved, and the few which still remained at their post much discouraged an ready to faint in their minds. I cannot but look upon our friend's arrival here at that juncture, as most providential; as an illustration of the good old saying »Man's extremity is God's opportunity». During his short residence here, he had the opportunity of conversing not only with his majesty the king, the prince and princess royal, but also with several men of rank and influence, who listened with attention to his calm and clear statements. The gracious act of the king, in ordering a Swedish translation of »Baird's History of Temperance Societies» to be made, and presenting, at his own expense, a copy of the book to *every parish* in this kingdom, was a manifest proof that the Lord knoweth hearts of kings; for it would be quite impossible to give you any adequate idea of the effect produced by the circulation throughout the land of this book. As one of the Secretaries of the Swedish Temperance Society, I have the means of knowing, that in almost every instance where zealous temperance efforts have been commenced in the country, »Baird's book» has been cited as the moving instrument. »Baird's

[1] Detta brev till Rev. William A. Hallock, D.D., i New York, är daterat den 7/9 1840. Det här publicerade är ett utdrag ur brevet, infört i Robert Bairds levnadsteckning. Se Henry M. Baird: The Life of the Rev. Robert Baird. New York 1866, p. 189 ff.

book» or »the King's book» are the names by which the history is most generally known. Of all the more distinguished Temperance advocates I am acquainted with, there is not one who does not acknowledge, that it was the reading of »Baird's book» which decided to active exertion in this good cause. »The Swedish Temperance Society», a new and most efficient institution, numbering in its Committee a Berzelius, a Retzius, Hartmansdorff etc. owes its origin to the same source; and thousands of families rescued from the miseries incident to the use of ardent spirits, bless the day when »the King's book» came to their neighborhood. Seldom, if ever, has a single book, in so short a time, produced such results in a whole country.

You will not be surprised to learn that the intimation of Mr. Baird's intended visit this year was everywhere received with enthusiasm. By the goodness of God, he has been here for about two weeks, and it would require more time than I can at present command, to give you the interesting particulars. All ranks seemed equally anxious to show respect to a servant of God who, by the Divine blessing, had been enabled to accomplish so much for the good of this land. His reception by the king was, I understand, most gratifying; the cordiality of his royal highness the crown prince, I witnessed, and indeed, wherever he went, he was welcomed as a general benefactor. I very much question, whether any private gentleman living possesses a tithe of the influence here, which Mr. Baird has acquired. I accompanied him on a journey northwards, and attended many large meetings of the friends of religion and temperance; and wherever we went, we found the name of Baird known and loved, especially by the truly pious. Thanksgivings were addressed to him on many occasions, and by all classes, but what seems most deeply to affect him was the circumstance of two peasants, one at Huddiksvall, the other at Soderala, coming forward to express the gratitude of their own class, for the benefits resulting especially to them from the distribution of »Baird's book». The latter of these expressed himself nearly as follows: »This is the Lord's doing, and it is marvelous in our eyes; we render hearty thanks to Him who commanded the light to shine out of darkness, for bringing this simple remedy out of obscurity; we thank Him for raising up so many to exert themselves for the people's weal; we thank Him for inclining your heart and directing your way hither, for making you an honored instrument of extensive good. You will not understand our mode of thanking you. We acknowledge, we feel our great obligation to you; but just for this cause do we praise Him, who made you to us what you have been. This day can never be forgotten by us; we see, we hear, we speak to the servant of God whose book has long proved a blessing to our land; we renew in the presence of God this day, our solemn engagement to

be true to the excellent counsel you have given us, and thus prove our gratitude to you. May His rich grace and blessing rest upon you, guide and guard you in all your wanderings, and at length grant you an abundant entrance into His glorious kingdom.»

On returning to Stockholm, Mr. Baird had an opportunity of addressing the House of Farmers now assembled at the Diet; all were present and listened with deep attention, and at the close the speaker of the House addressed Mr. Baird in the most interesting manner, sending a warm salutation to the agriculturists of America, and a grateful expression of thanks to such of them as had aided Mr. Baird, in his several visits to Sweden . . . I know nothing at present, that Mr. Baird could have done, more beneficial to this country, than to avail himself of the interest awakened by his Temperance book, for the furtherance of the Temperance cause; for intemperance is the grand stumbling-block in the way of good here. Let that stone be removed out of the way, and glorious things will follow. But our friend did not confine himself to that object; he preached repeatedly in our chapel here (latterly, for the first time, in the new building), met for a lengthened period several Christians in Stockholm, and consulted with them fully as to what could be done in various departments of Christian benevolence, besides delivering, in different parts of the country, lectures on the state of religion in the United States, with special reference to the efforts made for the spread of vital godliness. The good seed thus sown cannot be unfruitful; but the conviction on many minds is, that if God spare him, Mr. Baird ought to make frequent visits and longer stays in this land. Sweden is now in a most interesting state, waking up from the slumber occasioned by evil habits, and putting forth the inquiry, »Lord, what wouldst thou have me to do?» Now is the time to lend a helping hand; a prompt, a vigorous helping hand. I very much question whether any country in Europe is at this moment so much alive to the importance of shaking off bad customs, and laboring to promote that which is good, as Sweden now is. But much information, advice, encouragement, support are wanted, and, by a remarkable providence, Temperance has proved the wedge which has opened Mr. Baird's way to the unlimited confidence, the unfeigned esteem *of this whole people;* and he must enter the opening fully, at any expense of personal convenience or American benevolence. Think, my dear sir, seriously on this matter, and while the steam is up, help us to guide the machinery to glorious results. Aid us in prevailing on Mr. Baird not to leave Europe for some years yet, and to spend a great part of those years in Scandinavia. Gladly would I let Mr. Baird, on account of his delicate health, and for his family's sake, escape; but it is not at all likely that any other man ever can attain the extent of favorable influence possessed by him. With God all things are possible, and He has shown Him-

self wonderful in counsel by giving this servant of His, by such simple means, such an extent of influence. Farewell, the Lord guide and bless you in this matter.

[Geo. Scott.]

33. *Till C. Fr. af Wingård.*[1]

Copy.

Venerated & beloved friend in the Lord!

The fear of intruding on your increasingly valuable time, connected with my own multifarious engagements at this period has prevented my waiting on you for the last few weeks, though I had much to relate from Helsingland which I know would gratify you.

I take therefore this method of informing you, that I had the other day a reply from Br. Rahmn to the request which encouraged by your kind and unreserved consent, I addressed him, soliciting his ministrations at the opening of the new Chapel. Br. Rahmn, as we could have expected, had no objection to the proposal but shewed by a detail of his present circumstances the impossibility of his coming to Stockholm this autumn.

I am happy to say, that by the pure Christian love of two servants of Christ each highly distinguished in his own way, I shall notwithstanding obtain what I wished from Rahmn, viz. a public testimony that the sanctuary in question is neither sectarian nor dangerous to the Swedish National Church. And knowing as I do your anxiety to promote peace & goodwill, I am fully persuaded you will rejoice to know, that Pastor Brandell from the most Northern Diocese in Sweden, and Dr Thomander from the most Southern, have in the true spirit of Evangelical piety agreed to preach in the new Chapel, the former on Saturday the 24th, the latter on Sabbath the 25th of this month.

I sincerely hope the season of misunderstanding is passing for ever away, when not only such men as the above named come forward with their unbiassed testimony in favour of genuine Catholicity but when even Messrs Ekdahl & Ternström have openly resumed the gauntlet they unadvisedly threw down, and engaged to cease from opposing my proceedings. It only remains for me, by the grace of God to walk worthy of the Confidence reposed in me, and exhibit more & more the entire disinterestedness & beneficial tendency of my operations, and long as I live or labour I shall never forget, that it was the *then Bishop of Götheborg who was the first*

[1] Denna brevkopia finnes i Scott-samlingen.

Lutheran Clergyman to break the ice here and enter a Methodist Pulpit, to advocate from thence the cause of our common Saviour; may the noble example be often followed, and richly crowned with the mighty blessing of Him who said, »*there shall be one fold and one Shepherd*».

Excuse kindly my thus trespassing upon you

& believe me most respectfully & truly yours

in the Gospel of Christ

Geo. Scott.

Oct. 14. 1840.

34. *Till C. Fr. af Wingård.*[1]

Revered friend in the Lord,

The reason of my following you with my letter to Upsala will be explained, when I mention that since I wrote the enclosed, Dr Thomander has informed me, you had expressed to him a doubt as to the propriety of his preaching in the English Chapel, and a fear that it might possibly involve me in new difficulties, and that in consequence Dr T. though quite willing to keep his promise, would not take a step which might lessen your friendship for me. Not having anticipated any such difficulty I can scarcely think he has rightly understood you, or fully explained his motive & object in undertaking the service in question. Suffer me then to mention, that when dining with Mr. Baird at Dr T.'s 2 months ago, the latter *voluntarily* and *unasked* expressed his willingness to assist at the opening of the Chapel, if more than one was to be engaged. I stated openly the nature of & reasons for my communication to Rahmn, and the gratitude I felt that neither the ArchBishop nor the Bishop of Götheborg had discouraged the application, adding: »if Rahmn cannot come I shall not forget your kind offer». — When therefore Rahmn was hindered I *as a matter of course* resorted again to Dr T. telling him that Pastor Brandell had also engaged to minister. (I ought certainly to have taken your kind counsel first, but be assured this was *no intentional* neglect, and forgive what appears to be so.) Dr T. accepted the invitation just because he, having diligently inquired into the whole affair, was fully persuaded in his own mind that no attempt foreign to the true interests of the Swedish Church was thought of, and he wished to say so publicly, at once to put an end to mere prejudice, and *so*

[1] Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen.

fix me in consequence of my unsectarian & Catholic declarations that my unworthiness would the more evidently appear, should I afterwards operate in a manner unfavourable to that Church. For he openly avows that the best method of preventing any proselyting schemes on my part, is to allow me such free intercourse with the Clergymen of the Swedish Church as shall effectually neutralize any such schemes. The promise to preach on the 25th was freely & openly given in the presence of several witnesses, and instantly talked of among the pious here as a most gratifying circumstance. I cannot but fear, that should he not be kept to his promise, and his excuse for nonfulfilment be, that you threw difficulties in the way, the consequence might be much more unpleasant than is desirable. Hoping you will with your usual Evangelical love & liberality loose the bands which Dr T. at least fancies restrain him.

Oct. 16. 40.

[Geo. Scott.]

35. *Till P. A. Huldberg.*

Min gode vän!

Kan du underrätta mig, ho den hjelte är, som begagnat Stora Kopparbergskan till skvallermoster åt hans till medeltidens mörker hörande fantasier? Flera uttryck smaka så starkt af Stockholms unkenheten, det man frestas att tro en utförsel härifrån af förskämd wara, för att, sedan Fahlu *swafvel luft* werkat derpå, återkomma mera sataniskt än någonsin. Alldrig kommer jag att besvara någonstädes eller på något sätt slika Rhodomonthader, men att undvika orätta misstankar vore det roligt att titta under hjelmen och se om jag känner igen ansigtet. Jag fruktar för att författaren är någon som warit nyligen ihop med Tornström, ty denna sednare oförbätterliga menniska har ånyo uplåtit sin mun ifrån Adolf Fredriks Predikstol och skriker med full hals emot utlänningen — ehuru han inför öfver 10 vitnen lofvat i Hudiksvall att alldrig mera anfalla mig; men si, Brandells kärleksförmaningar [ha] satt honom åter igen i fullt glöd. Denne herrlige Herrans tjenare anser han för en gammal kättare.

Gif mig ett ord till svar med omgående — och låt mig få de nummer af Kopparbergaren som innehålla hela artiklen.

I kärlek och frid, (ty wälsignad ware Gud — dessa ting rör mig intet.)

Geo. Scott.

Nov. 13. 40.

36. *Till P. A. Huldberg.*

[Poststämpelns datum: $^{26}/_{11}$ 1840.]

Min gode vän.

Hjertligt tack för så väl underrättelsen, om författaren till smädelserna, som för ex. af Tidningen. Jag får väl i sinom tid se, hvad Sefström svarar derpå, ehuru slika angripelser knappt förtjena annat svar, än det tysta föraktets. Dock likväl om jag kommer till Fahlun som åtskilliga önska, och får tillfälle att tala i den krets der artikeln är närmast känd, så lofvar jag att jag icke skall skona, han skall nog känna riset denne lömske angripare. En ärlig motståndares redligt uttalade öfvertygelse skall man alltid respectera, och ehuru rasande hans åsigter än må wara, fördraga honom och söka belysa hans hjerta, ty hjerta har han, men en hjertlös usling, som under anonymitetens slöja utspyr förargelsewäckande lögner, är en skamfläck i hvarje ordnadt samhälle och skallgång bör anställas för att utrota ett slikt odjur, på det samhället må njuta sitt rättmätiga lugn. En sådan söker icke sanning, will icke sanning, och har icke det ringaste anspråk på förskonande.

Huru skall jag förstå T—ms[1] ångerfulla yttranden. Hade intet annat händt än förklaringen i Hudiksvall, och brefvet till dig, så kunde man falla på den ljufva och hugnande tanke att omvändelsen war verkelig — men alldenstund han verkeligen förkättrade och förföljde Brandell för det han manade till kärlek och samdrägt, och emedan han har helt nyligen angripit mig ifrån Predikstolen hätskare än någonsin, så kan jag ej annat än betrakta brefvet till dig såsom föranledt af åstundan att få dig till anskaffare af Prenumeranter för N.K.T.[2] för nästa år, eller törhända förläggare, ty ingen sådan får han här. Jag utsäger oförställd min önskan att för T.s egen skull, för Christi kärleks skull och för församlingens skull nämde Tidning må gå till hvila vid årets slut, och komma till evig glömska. De äro några här som bereda sig på utgifvande af en *Christlig* Tidning, men vi ämna icke anmäla den förrän kanske nästa Februari att icke en gång synas gå T. i föreväg.

En jurist berättade mig i förrgårs såsom alldeles pålitlig att Consistorii Ombud, som på dess wägnar öfverwarit rättegången emellan E.[3] och Ahrenander, har hos Con:m yrkat det E. må för opresterligt förfarande i nämnda affair dömas att göra offentlig afbön inför hela Sweriges Presterskap.

I hast med wänskap.

G. Scott.

[1] Blyertsanteckning av annan hand: Ternströms.

[2] Blyertsanteckning av annan hand: Nordisk Kyrko-Tidning.

[3] Blyertsanteckning av annan hand: Ekdahl.

37. *Till P. Wieselgren.*

[Poststämpelns datum: 27/11 1840.]

Älskelige Broder!

Gifve Gud! att jag hade ännu ett tillfälle att visa Engelsmännens omsvepnings förträfflighet, på Nykterhetsfärder, ja måtte din Kära Makas belåtenhet med min åtgärd under Helsinglandsresan utwerka en ännu större beredwillighet att upoffra egen njutning för det allmänna bästa, och gerna släppa dig ut ifrån det älskade Westerstad, att hand i hand med nykterhetens Byalag anställa skallgång i de orter der de spirituosa dryckers skadedjur härja wärst.

Reuterdahl bör porträtteras och infattas i samma ram som De Ron, KopparbergsTidningens och bränvinsintressets hjelte, fintligheten hos den förre och grofkornigheten hos den sednare kunde anses sammanfatta Bränvins förfäktares A och O. Men allvarsamt sagt — war det wäl att draga fram N. — som gjordes? Det tillfälliga som torde åwägabringas af hans — med respect sagt — sladder, upwäger alldeles icke de olägenheter saken får i följd af hans tygelösa utsväfningar (i ord). Herren styr nog till det bästa — emedlertid hafva både Sandberg och Petersson warit framme i Directionen. Den förra med en formlig motion att Direct. wille hos Kongl. Maj:t utverka ett förtydligande af sina stadgar, som bestämmer huru med dessa möten på landsbygden bör förhålla sig — den sednare att berömma Kyrkoherden i Glimåcra allt up till skyarne och på den breda D:rns eget sätt apostrophera den arma N. och omtala hans första warningsgrad m.m. samt bevisa omöjeligheten, att något slikt förtydligande kunde ega rum, ty alla Domcapitel skulle höras m.m. Ganska litet är att uträtta i den wägen — men ett förslag. Du hörde, du som jag, huru förträffligt ErkeBpn yttrade sig i sitt tal till dig på Beursen. Skrif till honom, ett försigtigt men warmt och bindande bref — visa honom nödvändigheten af något sådant förtydligande eller bestämmande; han tycker ej om Circuläret, det vet jag, han har nyligen skrifvit till en Pastor i granskapet om dessa möten och är till deras förmån. Bed honom hafva ett waksamt öga på Directionen med afseende på S—gs motion — ett ord från honom och P. faller som en Pankaka, ja hela Directionen ropar höger om. W—d, som du äfven vet, är för närvarande allena styrande inom Ecclesiasticdep. och ett tu tre kunna vi få en Kongl. förordning i ämnet, som frågade icke efter tocka[?] R:ska barnsligheter. Käre du, för sakens skull tänk på — ja werkställ detta ju för dessto heldre — det är ingen tid att förlora, ty om icke W. lägger sig mellan är P. färdig att röra himmel och jord mot N. (ja ock dig såsom nykterhetsfantast betraktad). Ack! om det lyckades oss, att få W—d lika så beslutsamt fram som Nykterhets och Läseriets försvarare som

andra äro såsom motståndare; jag är alldeles icke utan hopp, men ingen påstötning kan ega rum från min sida, *du* är i närvarande ögonblick den enda som kan göra det.

Fahlu författaren Herr BruksPatron De Ron har werkeligen walt en listig utwäg, att förhindra sakens framgång; de förnäma skrämmer han bort ifrån Nykterhetsivrarne med skrik om läseriet, och de orthodoxe med Methodism, men till all lycka, hans lögner hafva i allmänhet ingen enda smula sanning till fotfäste, och de ramla i dyn. Kinman är beslutsam att ställa till ett möte 20:de dagen, jag har lofvat fara, och torde på stället gifva den gunstige herren litet skarp risbastu. Den ärlige motståndaren respecterar jag ehuru rasande än hans åsigter må wara — den lömske angifvaren som bakom anonymitetens buske skjuter sina giftiga pilar förtjenar ingen den ringaste skonsamhet, men jag inlåter mig ej i svaromål genom Tidningen, — ty der söker man icke sanningen.

Sandberg läste up härom afton ditt svar på R-n i Prestsälls., som afhördes med stor upmärksamhet. Men R. war dödad förut, särdeles af Fröst. Ditt svar måste tryckas, att följa med hans Theser.

Häromdagen hedrades jag med ett bref från Kyrkoherden Thomæus och hans Skandinavias Kyrkohis. för Baird. Jag skall när tiden medgifver genomläsa den och göra det korta sammandraget B. önskar — men will du låna mig ditt MS. till Hvilken är Sweriges religion — ty der måste wara en grufva med afseende på sednare tiders inre religions historia? Jag lofvar dig heligt att icke göra något annat bruk deraf än du sjelf föreskrifver.

I största hast
din tillgifne Broder Geo. Scott.

T—m är åter framme med sina anathemer ifrån Predikstolen, lika rasande som någonsin, utan (det vet Gud) någon den ringaste anledning från min sida. Arme man, han är oefterrättlig — men han må bete sig huru som helst, »gerningarna tala» är och skall fortfarande blifva min lösen. En jurist berättade mig häromdagen att Consistorii ombud i målet E—l v. A—r har inkommit till Const. Urb. med en skrift som yrkar icke mindre, än att E. skall dömas till offentlig afbön inför hela Svenska Presterskapet.[1] Jämmer och elände!

38. *Till P. A. Huldberg.*

[Poststämpelns datum: 7/12 1840.]

Min käre Huldberg,

Tack för Tidningsnumren och nu nytt besvär. Men jag vet du grufvar dig icke när en wän och en god sak kunna tjenas. Många

[1] Se närmast föregående brev!

af mig aktade vänner, hvilka afrådde mig ifrån allt inblandande uti De Ronska polemiken, hafva trott likväl, att hans yttranden om Methodisternas hotande werksamhet såsom politiska kannstöpare borde wederläggas. När Hauswolff wågade samma lögnaktiga upgifter, ansåg jag det knappt tillbörligt för mig att upträda mot en Riksdagsman och visa honom wara en ljugare, men denna consideration har ingenting att skaffa med en landsorts Patron søm velat utprångla det Hauswolffska förfalskade myntet, och ett dementi åt Patronen skall werka tillbakas på förfalskaren i Stockholm. Jag har derföre skrifvit en kort och kraftig Protest, anseende att många hvilka alldrig bry sig om de religiösa »grillerna» torde måhända skrämmas af De Rons anspeglingar på Chartism m.m. Om du kan snart råka Kinman, fråga honom ifrån mig om icke han wille tillställa Red.ⁿ inneliggande, och derest dess införande wägras så får jag anhålla att få den i ditt blad, med tillkännagifvande af orsaken hvarföre det kommer dit. Kanske du för in den i alla fall. Men en sak — Du har väl mina påminnelser vid Consistorii försvar (eller har M:ll Röhl dem) äfvensom Missions Tidningens Bih.g för Augusti detta år. Du kunde gerna låta några bland de mustigaste af de der befintliga betygen inflyta i Tidningen såsom omdömen ifrån opartiske och sakkunnige män, och icke ett på swensk botten författadt försvar för Methodismen. Skicka mig ett tiotal ex. af den Tidning, helst Kopparbergskan, dit Förklaringen inkommer, och låt minst ett af den och af din med S[efström]s replik afgå till Wieselgren. Någon i Fahlun kunde gerna anhålla hos Hjerta om Förklaringens införande i Aftonbladet. När vi råkas så få vi komma öfverens om liqvid.

Emedlertid låt mig fortfarande anses som en redlig

och tillgifven wän

Geo. Scott.

Jag har omkring 40 B^{co} för din räkning, skall jag betala till Keyser som förut?

Jag skickar conceptet med, ifall du wille begagna det, och icke dröja med afsändandet till Kopp. Red.

39. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm den 14de Dec. 1840.

Min gode wän!

Jag kan icke nog tacka dig för din skyndsamma och frikostiga åtgärd med afseende å »Förklaringen». Att jag någongång skrifver till en affairsman om min skuld, kan icke anses orätt; nu har wän-

skapen utplånat den, eller förflyttat den ifrån räkneboken till hjertat — ty skuld blir det ändå. Wåra åsigter om den politiska wägen till Samhällets lycka äro helt olika, dock wi äro öfverens, så hoppas jag, uti det högre botemedlet för samhällssjukan, och då blir det icke så farligt, så länge wi låta wåra politiska styras af wåra religiösa bevekelsegrunder.

Vi mötas möjeligen efter Jul — och då få wi widare talas vid. Får jag »Kopparbergskan» när den kommer ut, med min Förklaring. Red.n bör skicka mig ett och annat ex.

Med redlig tillgifvenhet
Geo. Scott.

40. *Till J. de Ron.*

To the Author of »Sambandet m. m.»[1]

Sir,

Yesterdays post brought me your letter and a copy of your pamphlet; and as it is not my province to judge motives, I must take the transmission of these as an act of civility requiring an acknowledgement from me. In return allow me to request your candid perusal of the accompanying production of my pen, with its addenda.

When the »Kopparbergs Tidning» containing your, by no means moderate attack, reached me, I resolved at once to take no sort of notice of it, for really it did not in the least disturb my placidity of mind, as belonging to the class »scurrilous» and containing in itself its own refutation. But the gross remarks about chartism coinciding with similar charges by Hauswolff having produced some effect on persons ignorant of facts and disposed to embrace any opportunity however slight of joining in the outcry against vital practical godliness, I was urged to take up that part of the article, and well knowing the ground on which I stood, and knowing too that the onus probandi rested with the person making the charge, I constructed my protest accordingly. Such a charge could only be answered by

[1] Den åsyftade förf. är brukspatronen Jakob de Ron i Falun, som skrev några artiklar i Tidning för Stora Kopparbergs län om Sambandet mellan läseriet, methodismen och nykterhetsföreningarne etc. Dessa artiklar kommo sedan ut i broschyrform, Falun 1840. Senare skrev han en broschyr om Sambandet mellan methodismen och missionsföreningarna i Sverige etc. Falun 1841, 42. Se Hj. Linnström: Svenskt boklexikon åren 1830—65, senare delen, s. 321. Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen. Brevet skrevs i slutet av år 1840. Se DII, p. 257.

giving the »lie direct» and till the proof righteously demanded is produced, the charge of bearing false witness against your neighbour remains at your door. I am aware that you only borrowed your notices of Methodism & Chartism from the veritable historian Hauswolff though by your manner of using the loan, you made the charge your own, and it may be asked why I did not reply to him, to which my answer is, that as a foreigner I felt the delicacy of so refuting a member of the Swedish Diet as he merited and from what I heard under the diverse discussions in the house I saw it to be unnecessary, though I have no objection whatever, should my declaration have a reactive & retrospective influence on Mr. H., and I ought to thank you for the opportunity of this indirectly exposing his falsehoods; for a more barefaced and malicious lie, than the connecting Methodism & Chartism never was ventured before a civilised public.

I possess neither the power nor the right of questioning the purity of your motives, in the present instance I am bound to believe your statement, that an honest desire to preserve the Swedish community from what appears to you a dangerous influence prompts your pen; but it may be questioned whether you have carefully endeavoured to collect sufficient impartial information ere throwing down the gauntlet, ex parte statement you are well aware cannot advance your object among thinking men; and it may be questioned too (presuming that you are fully and correctly informed) whether the rudiness of the attack may not prevent its producing the designed effect, and on the contrary lead to an opposite result. There is an imperishable principle in human nature, which leads the majority to take part with the weak and oppressed, and this sympathy is often spontaneously shewn without much exercise of discriminating judgement; so that really the best way to make a dangerous book or association more dangerous is to make a great outcry & say all manner of evil against them, for in proportion to the virulence of the attack will the amount of compassion excited generally be. If the talented & never to be forgotten Wallin had not got ruffled & composed his violent attack in impassion, it would have been much more favourable to his object; in like manner Ternström has gained me numerous friends among clergy & laity, who felt it a duty to inform me, that »tho' belonging to the same church as him, they could not but sympathise with the object of his abuse», and the unhappy man himself was necessitated in presence of many witnesses in Hudikswall, to eat up his own words, and promise never to do so again. Your article has, I can prove to you, the same effect, and persons who really know that the Wesleyan Methodists are not the contemptible wretches which some represent them to be, feel intense interest in the belied, and indignation against the beliers. Did I really seek an influence in Sweden dangerous to the com-

munity, nothing would be more delightful & encouraging to me than torrents of vilification against my Society & myself from all quarters, and write on, write on, the more violent tho better, would be my request; but as I really have no jesuitical plans and only seek to employ my leisure time in such »above board» disinterested labours as may do my Swedish brethren »good & not evil» it is my earnest wish to live peaceably with all men; this is surely the most moderate return I can demand for years of varied and often really wearisome exertion, which has brought in as regards *temporal* advantage just — nihil. Believe me, Sir, a principle more elevated than Jesuitism, as that term is generally bandied out, is requisite for such a course.

The declaration of your name is nøt *necessary* for me, for I »know the man & his communication»; but as regards the public it certainly is important, that the authority propounding so called *facts* should not be hidden, for many will conclude, that »the long bow» has been so fully in use, that the archer dare not appear; and that Theological statements regarding religious denominations not generally known here, should have a name attached to them, that we may judge of the Theological qualifications of the promulgator of such statements. It must be allowed that the names of such men of character & station, as have as in the accompanying pamphlet given their evidence regarding Methodism or myself possess more weight with every honest enquirer than 10,000 irresponsible assertions by an anonymous writer.

A History of Methodism, with introduction & notes by the Pastor of the Reformed Church at Frankfort is meanwhile in course of translation from the German, and will, I hope, ere long appear for the information of such as seek truth. I have no hesitation in recommending to your notice a similar history by the Poet Laureate Southey (certainly no Läsare or Methodist). I object to many of his theological views, but at the same time I believe he designed to write honest truth as far as he was acquainted therewith; and his book is on that account the more valuable being impartial.

I regret exceedingly if any thing in my »Förklaring» justifies the language you employ regarding it; for as Sterne wittily observes on Judge 1: 9, »had they got to railing the Devil would have been more than a match for the Archangel»; but you must yourself feel the difficulty of flinging back such an attack in words of oily smoothness, a large share of the opprobrium arising from a violent retort rests upon him who provoked it.

I shall be happy if I can contribute to the progress of truth anywhere & in any form, and therefore hold myself in readiness to answer »as far as I know or shall be asked» any enquiries presented

to me regarding Methodism in general or my own proceedings in particular.

I am, Sir,

Yours etc.

[Geo. Scott].

41. *Till P. Wieselgren.*

Dyrt älskade Broder!

Herren ware med dig och oss detta nya år!

Endast ett ord i största hast — dagens post förer till Lund Thorsdagens Allehanda med ett det hätskaste anfall, som ännu blifvit synligt. Methodismen är väl skott-taflan, men arghet öfver Nykterhetsifrarnas kringgripande werkan retar till målsjutningen. Jag will blott nämna att jag i går tillbragt 1 ½ timma med Notenius; och i dag en längre stund. Han lofvar full uprättelse i hwad de wrängda framställningar om Baird och Methodisterna angår. Ett särskildt bihang på min bekostnad kommer ut i tid för nästa post, så hoppas jag åtminstone; och *då sedan* får du lexa up de lilla guldbyxorna bäst du orkar. Han har så förfärligen förplumpat sig, att han mistat allt anspråk på förskoning. Artikeln är fabricerad inom Redaktionen, förmodeligen af Arfvedson.

Slagta Methodisten och äta up honom, om *saken* kan winna derpå — men — jag befarar att ett öppet wittnesbörd om huru Methodisten har förhållit sig i saken blir nödvändigt. Du kan ock intyga huruvida egna och sekteriska afsigter rådde i mina förehafvanden.

Nu till Directionen att besluta om — tyst tyst — inlaga till K.M. att omintetgöra Lunds Circulair. Thomanders förslag gillas af ErkeBpn, H—ff och Ber—s och kommer troligen att antagas i qväll. Det är Thomanderskt, nog sagt, — farväl — må väl

din i största hast

Geo. Scott.

Jan. 15. 41.

Behagliga följder af Notenii upmaning till »molestation» förspordes i går, då jag på det grymmaste förolämpades på twenne Stockholms gator — allt visande, att min fortsatta och i möjligaste måtto oförargeliga werksamhet är i hufvudstaden högeligen af nöden — och med Guds nåd skall jag fortfara hända hvad [hända] vill. —

42. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm, Jan. 18. 41.

Gode vän!

En lycklig fortsättning med allt godt detta år! En Litteratör här håller uppå med en öfversättning af Wesleys Leben, och skildring af Methodism, af Watson, öfversatt på Tyska med företal och många noter af Reformerta Presten i Frankfurt. Boken blir en octav af törhända 300 à 350 sidor, och om den tryckes för billigt pris, men snyggt, går [den] nog åt i dessa polemiska tider; vänskap fordrar af mig, att jag (utan öfversättarens updrag) frågar dig i förtroende om du skulle hafva lust att förlägga arbetet, och hurudana dina villkor skola wara. Wore det möjeligt att för någorlunda billigt pris låta ett godt porträtt af Wesley medfölja? Tänk på saken och skrif snart. De Ron skickade mig 4 fulla ark i går; mycket höfliga, med [= men] fulla af den oförskämdaste Deism. Jag har svarat fullständigt i dag, och upmanat honom att lemna alla sidohugg och komma till den egenteliga frågan, »är Deism eller wördnad för Biblen» nyttigast för Samhället.

I hast din i Christi tro
Geo. Scott.

Theorell är lika hätsk som De Ron, kanske wärre; werkan af Allehandas artikel war, att folket ropa efter mig på gatan. Men — Dalman nödgas med egen penna wederlägga sin artikel. Detta mår han icke wäl utaf.

43. *Till J. de Ron.*[1]

Jan. 18. 41.

J. de Ron, Esq.

Sir,

Not only the contents, but the length of your letter received yesterday assure me of the feeling of personal respect which you entertain, however widely you may differ from me in opinion, and however strenuously you may oppose proceedings on my part, which you deem injurious to your countrymen. It is highly gratifying to have to do even in controversy with a gentleman, and on my part, I cannot but honour the man who honestly expresses his sentiments, and consistently & zealously carries them out in public as well as private practice, however erroneus these sentiments may appear to

[1] Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen.

me. And I am persuaded you will take kindly a remark or two regarding the Methodists, which may prevent your falling into unpleasant mistakes when you again publish about that body. Allow me to say *most decidedly* that I am by no means kept in the dark regarding any of the mechanism of the Society under which I act, there is really no Sanctum sanctorum, no »behind the scenes», from which any preacher of the body is withheld; and it must at once appear to yourself that if any such mysterious place of concealment existed, *it is not likely that a stranger and an opponent* would be allowed a pup, which is denied the members of the order. There is evident absurdity on the face of the supposition. That many cannot comprehend, cannot appreciate the motives which actuate Methodists is readily granted, but it does by no means follow that secret, unworthy purposes conceal themselves under the professed principles. The latter rightly understood are quite sufficient to account for the operations flowing from them without having recourse to moody suspicions of secret machinations. The multitude of publications by Methodists, the annual Reports of the Mission department, the Minutes of the yearly Conferences explicitly unfolding all the proceedings and accounting for the appropriation of all the contributions printed and offered for public sale, prove beyond question that the body rather courts publicity than otherwise.

I felt pleased that you have not reverted to the political charges ag:t Methodism, believe not my word, but make *careful* and *impartial* enquiry and the result will convince you, that such charges are illfounded, when directed ag:t the *Wesleyan Methodist body*. And really, entertaining the sentiments expressed in your letter, it would be the wisest course to say as little as may be about the Chartists, for I know them, and I know that generally they are men who conceive that other *light* than that derived from the old Bible and the Priesthood, is necessary for the happiness and progress of Society, especially the poorer classes. If however, you can prove that any *Wesleyan* Methodist is at the same time a Chartist then I have exposed myself to a heavy charge indeed, and must lie at your mercy; your *authority* for the assertion, the specialities such as name, place, must, however, also be given, that I may have a fair opportunity of testing the proof. And here allow me to suggest whether you are not under an error, in confounding things that differ; in two ways does this appear in your statements.

1st where you assert that the Wesleyan Methodists were led into all possible extravagancies after receiving the gloomy doctrine of election or predestination. Now the Wesleyan Methodists never *did*, never *can* receive that doctrine without ceasing to exist. It was on this ground that Whitfield & Wesley parted company, the former having embraced that terrible doctrine, the latter continuing to teach that Christ by the grace of God tasted death for every man. The

symbol of the body on that point states among other thus: »There is not one Scripture from the beginning of Genesis to the end of Revelation, that denies this doctrine either negatively by saying that he did not die for all; or affirmatively by saying that he died only for some. — He himself commanded, that the Gospel should be preached to every creature, he calleth all men everywhere to repent etc». This is the strain in which all our theological writings, and most secret documents treat this question; in this then you perceive that you are under some misinformation. The German translator of the Methodist work I mentioned in my last as soon to appear in Swedish, just states that being a Calvinist he differs entirely from Mr. Wesley in doctrine, though he cannot but admire his zeal.

2nd where you refer to two Methodist Chapels standing side by side in Norfolk street, Sheffield. I have preached in Corner St. Chapel, in two others in Sheffield, and also in Norfolk St. Methodist Chapel. In the immediate vicinity of the latter I did perceive another like in form and enquired to what body it belonged, when I learned that it was a calvinistic Independant, or Congregationalist Chapel. Now these distinctions may appear trifling as regards *the general question* but they are important to me, as called to bear the brunt of all that objected to Methodism, and as having enough to answer for as regards my own body, without having the real or supposed failings of some dozen other denominations into the bargain.

Two or three other difficulties lie in the way of making out the marvellous secret Jesuitical and overthrowing influence of the Wesleyan body. As the noncontinuity of the head of the body; all the affairs of Methodism are under the administration of a President, or if you will Pope, for he is supreme within the circle of the laws; here is a concentration of power great indeed, but the reigns only one year, cannot resume his office till after the lapse of 8, and therefore 8 different Presidents elected by at least 400 Preachers must have exactly the same views, to carry out any undermining process! — The thing is preposterous. Apply the fact to Sweden. Dr. Townley was President when I was sent here, if he who personally during a visit to my native place Edinburgh selected me for this station had any secret object in view, then his sentiments & plans must have entered into G. Morley, G. Marsden, R. Newton, R. Treffry, J. Taylor, R. Reece, Dr. Bunting, E. Grindrod, T. Jackson, T. Lessey, and all these must have harmoniously supported his (said to be) insidious & unrighteous purposes. The President & the Conference are the only concentrated powers in Methodism. The former changes every year, the latter meet once a year, does not, by any means consist always of the same parties, and having been present once & again I can assure you, there is such wide spread and openly professed difference of opinion on *political* matters that any combined secret *political movement* is an utter impossibility. In

religious & moral matters they are *one*. No machinations of the kind attributed to Methodism can be carried on without money, much money — but there is not a *standing fund,* not a *capital* in the whole of Methodism; the very large outlay is met by yearly voluntary contributions, resting of course on the ground of Confidence, a confidence which can only continue while the amount contributed is appropriated fairly and consistently; the 350,000 Methodists in England look well to the appropriation of what is contributed by them.

It appears to me, that in further prosecuting your polemical essays, it would be the best, most honourable and most direct plan to bring the *general question* fairly forward in a manly style. The question at issue is not whether the Methodists are this, that or the other, but »whether in our improved age Deism or reverence for the Word of God as the only authoritative rule of faith & practise is most suited to the circumstances, most useful in the arrangements of civilized Society». It is evident from your letter, (which of course contains your unreserved, carefully formed opinion, and as such you can have no desire that it should be kept secret) that you are at issue with the Bible and the whole Theological system & apparatus connected therewith; for if the Bible is to be reverenced, you allow at once, that they are *most worthy* of respect who most decidedly & consistently carry out in all the departments of life, what that book teaches, and in this view Läsare, Methodists etc. are really more praiseworthy than such as profess what they do not practise; waste not valuable time then, dear Sir, in attacking specialities, came forward honestly against the whole system, and shew us the more excellent way. I have not been 10 years in Sweden, without knowing well, that the views openly expressed in your letter are somewhat generally entertained by the more educated classes in Sweden, at least Stockholm, and the discussion must come on; nor will that man be without the honour which is his due, who disdaining to come at the matter by a sidewind, advances with unhesitating, uncompromising courage and brings the above question fairly before the Swedish public; this would be what you justly call rent spel while other methods may happen to shew themselves ungentlemanly. Believe me Sir, when I say, that I now write with the most perfect calmness & candor, being in possession of your unvarnished sentiments I cease to wonder or feel hurt at your by no means quenched attack on Methodism, and if any expression contrary to the purest goodwill has crept into my hurried epistle I hope you will forgive it.

P. S. May I put in a word for Miss Röhl; she probably is mistaken, extravagant and what not, but *honest* she *undoubtedly* is. You worry her much in supposing her to be an emissary of Me-

thodism acting under directions from other quarters and in consent with the conclave; she acts from her own independant view and conviction of paramount duty and is entitled to claim the respect you also demand for following out your solemn convictions, and I have no doubt you as a polished gentleman will know how to treat even the failings of a *Lady*. Unless I am griveously misinformed regarding the moral state of the lower orders *in Fahlun*, (of course I do not include those under your care), they are not likely to be made *worse* by Miss R:s enthusiasm than they are already; we of course differ greatly as to the happiest state of man, we who receive the Bible argue that man was created to find his happiness in God, and that every attempt to derive a happiness worthy an immortal being from sensual pleasures, as a vain effort to find in earthly things a compensation for the absence of heavenly, or the seeking »in 10,000 objects the bless we lost in one»; we consider that in the truths of the Scripture we have a joy as superior to all earthly as heaven is to earth; and we claim in a land where freedom of conscience exists the liberty of seeking such recreations as we find most pleasing & advantageous, leaving to all others to use the same liberty, a claim which all who contend for *freedom of thought* must surely yield, for is it not despotic to say: »You *shall* use my pleasures, or you *shall not* have peace in using yours. See book of Wisdom, Chap. 2.

44. *Till P. A. Huldberg.*

Min gode vän,

Inneliggande från Brodern Sefström tagit en omväg öfver Stockholm, emedan han önskade jag skulle visa M.S. åt någon härstädes. Jag förmodar S. har gifvit dig alla de uplysningar om tryckning som behöfvas. Gud wälsigne den lilla boken, den måste werka godt. Nu förolämpas jag på Stockholms offentliga gator tack ware Allehandas upmaningar till »Molestation». Allt hvad Herren tillåter är godt för mig, och jag känner ett obeskrifligt lugn, och en alltjemt ökande kärlek och håg att här werka, desto flera och hårda de swårigheter äro, som hopa sig på min wäg.

Brådt som vanligt

Din i vänskap

Geo. Scott.

Stockholm, Jan. 25. 41.

45. *Till J. de Ron.*[1]

J. de Ron, Esq. Feb. 1. 41.

Sir,

I hope I shall not be charged with a breach of propriety in having (confidentially) shewn your last letter to the distinguished Author of the articles on Läseriet in the Swedish Bee. He expressed a strong desire to be allowed to make a public use of your communication in order that the question at issue may be placed on its proper merits, and discussed without any of those more personal references which are always unpleasant. This of course I would not consent to, without first requesting your permission, but I feel on my part really desirous to separate from the controversy all extraneous matter, & I am more and more convinced that even those who hold your views on religious subjects would gain thereby, as it is evident from the recent unlucky attack (by Theorell) in the Allehanda, the parties in question know too little about Methodism and they fall into such gross blunders on that topic, that the public are likely in consequence to judge unfavourably on their notions on other matters. My own proposal would be to publish »Brefvexling emellan Förf. till Skriften: Sambandet etc. och G. S. No. 1» which could be contrived if found desirable. I would of course avoid publishing names, my own excepted, that I alone might be answerable for the statements made & the views expressed on my side. We are in a certain sense on this subject already public men, and there seems no reason why our interchange of sentiments should be withheld from the public. May I hope for the favour of a few words in reply by return of Post.

I am, believe me, Sir,

Yours most respectfully

G. S.

P. S. As regards my position as a Methodist Teacher in Sweden I am willing to stand or fall by the document enclosed marked #. That document not only contains *my* unreserved sentiments, but being officially adopted by the authorities under whom I act, it has with it their full sanction & binds them to the same sentiments. But entre nous it is really *superfluous* to apply to Stockholm for private intelligence regarding my position, & *dangerous* to allow T[ernströ]m to be a guide in such matters, for really he so confuses all he touches, and so unsays to-day what he affirmed yesterday that his effusions on

[1] Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen.

such matters are little worth. I could shew you in his handwriting the strongest & most fulsome adulations in favour of Methodism & my office, that have ever been penned. You see that as a »knowing Jesuit» I am aware of your applications to him — and I was rather surprised at it, for you in consequence of your residence in England and consequent connections there must know more about the matter than he can possibly do.

46. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm, Mars 8. 41.

Min bäste vän!

Ett vackert Wesleys Porträtt jemte din skrifvelse öfverlemnades till Holm enlig din begäran. Inneslutna M.S. är författadt af vice Pastor Laurin i Öfre Torneå. Han skrifver: »Jag sänder nu en vid lediga stunder skrifven uppsats, med ödmjuk anhållan att gm: brors gunstbenägna försorg få densamma tryckt. Kanske Herr Rumstedt eller ock Herr Huldberg i Fahlun, hvilken sistnämnde låtit från sin Officin utgå flera skrifter rörande Läsare i Norrland, kunde åtaga sig tryckningsarbetet. I fall någon will åtaga sig slikt arbete, så önskade jag gerna erhålla för M.S. så många på *godt papper* tryckta och häftade ex., som wederbörande kunna an[se rätt][1] och billigt. Jag will äfven åtaga mig försäljning av 2 à 300 ex.»

Brochyren är i samma anda som Sefströms men med andra bevisningar och exempel, och utgör i mitt tycke en förträfflig förelöpare för Sefströms, hvarföre ock jag sänder dig den utan att tala med Rumstedt något derom. 50 eller kanske 100 ex. kunde jag nog afyttra här. Uplagan bör icke wara liten. Nu rustar jag till den längsta resa jag någonsin tagit, och hoppas tillbringa första dagarna i Maj uti Förenta Staterna. Med första Diligencefärd i April Månad afreser jag, will Gud, härifrån och hoppas återkomma i början af September. Wäl wore det om Herr De Ron wille skynda med sina upgifter om de Chartistiska Methodister, så att jag i England nästa månad kunde wara i tillfälle att Controllera desamma. Skulle icke Dagbladets eller Biets artikel till mitt försvar förtjena en plats i din Tidning; till denna dag är jag okunnig om Författaren till den förstnämnda.

I christelig Kärlek

Geo. Scott.

---

[1] Lakun.

47. *Till P. Wieselgren.*

Stockholm, March 9. 1841.

Min käraste broder!

Inneliggande öfversändas dig på wår gemensamma vän Fru W.'s[1] begäran. Måtte dess kungörande för nykterhetsvännerna i dess Tidning wara många hederwärda damer till wäckelse och warnagel. Bexell har i dag tagit sitt inträde i Presteståndet med många och långa tal om nykterhetsföreningar m.m. Med verkelig skicklighet sammanknippar han Nykterhet med hvad ämne som helst, men — man fruktar ett förlängande af Riksdagen, och jag märkte, att de högwördige H:na ogerna lyssnade till B:s expectorationer. Oh att hans nit må styras visliga!

Nu rustar jag till min långa resa — det bär åt till Nykterhetens hemland — de [Fören]ta[2] Staterna. Den 19:de April har Baird lofvat att träffa mig i Liverpool, der wi skola taga ångbåten till Boston. I början af Sept. månad torde jag, om Gud så vill, återkomma, och då förnya med fördubblat allvar min medverkan med sådana som icke försmå den, till yttermera förargelse för alla hatare af Nykterhet och sann gudsfruktan. Du torde hafva en mängd frågor med afseende å nykterhetssaken i Amerika, dem du önskade besvarade. Låt mig för all del få genast en promem. och jag ej skall underlåta att bemöda mig om svarens anskaffande. —

Vännerna i Helsingland hafva circa 200 B:co samlade att bekosta din resa dit nästa sommar; afslå icke deras begäran. Helsa Brodern Ahnfelt m. fl. hvilka icke frukta att kalla Methodisten Broder. Huru skall det gå med de arma Bränvinister i Skattelöf, hvilka fått endast trenne nykterhetskämpar att wälja på.

Till sista dagen i denna månad är jag qvar här.

Herren med oss — Amen.

Din tillgifne Geo. Scott.

48. *Till P. A. Huldberg.*

Gode vän!

Inneliggande enlig önskan. Det kan törhända gå med dig som det har gått med mig; i mina pojkår war jag rigtig rabulist, afgjord reformatör, men andra tider kommo, jag insåg den låga egennyttan,

[1] Pauline Westdahl, Jönköping. Se nedan till brev n:o 57.

[2] Lakun.

som rådde så omisskänneligen i de flesta liberalas handlingssätt, ja fann att deras liberalism war i allmänhet »frihet att tänka endast som jag tänker». Men år 1837 war mitt kurerande fullbordat, ty under mina många resor, härs och tvers öfver hela England och Scotland samt en del af Irland, fann jag öfverallt med ganska få undantag, att sann Gudsfruktan och uplyst conservatism å den ena sidan, samt liknöjdhet om de religiösa ting och radicalism å den andra woro ständiga följeslagare. Få se hvad min resa till frihetens hemland nu har för werkan — min själ är öppen för sanning men tillswidare är jag afgjord conservatist utan att derföre wara mera servil, än du är såsom tillswidare förfäktare af de motsatta åsigterna. Förlåt mitt slarf — farväl — Herren ware med oss, och bevare oss till ett lyckligt återseende. Amen.

I Christelig vänskap

Geo. Scott.

Mars 15. 41.

49. *Till P. A. Huldberg.*

Mars 24. 41.

Min bäste Huldberg!

Jag fruktar att din wälmenta opartiskhet sträcker sig för långt, ty hvad kan det tjena till att gifva *ny* fart åt smädelser mot det heliga Missionsverket hvilka redan blifvit kolporterade af Allehanda och fullkomligen besvarade af »Biet». Månne icke moraliter den som lånar sig att gifva publicitet åt mot Guds werk rigtade osanningar, ådrager sig en icke ovigtig del af den synd som är dermed förenad. Du will gerna stå väl med de fromme i landet, det vet jag, men De Rons artiklar komma att mera än allt annat rubba det en gång uprättade förtroendet. Inneliggande är egenteligen skrifvit för nästa månads Missions-Tidning, men det kan icke skada att låta den inflyta uti ditt blad, utan någon den ringaste anvisning på De Rons N:r 2. De factiska upgifterna tala för sig sjelfve. Han är en skön undervisare som talar om Sweriges Justitiæ Statsminister såsom Contrasignent till en Kongl. resolution. Låt honom veta att de ifrågavarande stadgar woro contrasignerade af Aug. v. Hartmansdorff, samt att J. O. Wallin war till sin död ledamot af Directionen, samt höll sjelf den första offenteliga Predikan för Sällskapet.

Farväl — den 4de, will Gud, reser jag.[1] Tänk i christlig vänskap på en ringa broder i Herranom

Geo. Scott.

[1] Gäller Scotts skickelsedigra Amerika-färd. Se DII, p. 273.

Det är visst för *saken* fördelagtigast att mitt namn icke utsättes i förening med medsända artikelen, men jag ansvarar för rigtigheten af upgifterna.

Geo. Scott.

[På brevets baksida:]

Wieselgrens genialiska upsats i Nykterhetswännernas Tidning N:o 3 »Hvad will Methodist nu mera säga» — borde in i Fahlu Tidning såsom en verkelig »godbit».

50. *Till P. Wieselgren.*

Dyre Broder!

Tack! mer än tack för all bevisad broderlighet; jag innesluter din anvisning af den anledning, att ingen bland Stockholms bokhandlare velat honorera den, emedlertid har jag af Isberg utagit de 2ne ex. sköna litteratur på min debet, och jag står fast för alltsammans till dess du löser mig medelst en anvisning ifrån Gleerup. Predikan vid PrestSällskapets sammanträde fanns icke. Du kan anstalta om den begärda anvisningens öfverstyrande direct till Isberg.

Böckerna skola inbindas för större snygghet, Bairds ex. will Gud, skall ordentligen öfverlemnas honom, och mitt äfven medfölja på resan, såsom utgörande på en gång, ett kärt minne af en tillgifven vän, medbroder i Christo och medarbetare i allt godt, ett tillfälle till ökad bekantskap med detta mitt andra fäderneslands litterära alster, samt en tjenlig öfning att underhålla min färdighet uti ett, mig allt kärare och wigtigare språk. Tack än en gång för din godhet att bereda mig dessa förmåner.

Men *ett tackar jag dig icke för.* Det berättas mig, ja jag har sett det under din egen hand, att du twiflar på din ankomst till Skara, ja att du anser din närvaro derstädes såsom öfverflödig. Bäste Broder, detta går alldeles icke an — till Skara måste du nödvändigt komma. Bexell känna wi båda, ware detta nog sagt. Rahmn är fremling i landet, och det återstår att utröna huru och till hvad längd *han följer med,* en anförare kan han icke i sjelfva början wara. — Nej du måste nödvändigt komma till Skara, du är bjuden dit vid namn, och utan laga förfall kan du icke uteblifva. I samråd med Kinman och Bexell föreslås den 1sta dagen i Juli för Skara, i stället för den första Onsdagen. På detta sätt kommer du att hafva tillräcklig tid att tillbringa ett par dagar i Stockholm och hinna till Sundsvall den 14de. Säg ingenting emot denna lilla ändring, utan låt allt gå i rätt ordning, ty då har du ingen ursäkt qvar, och till Skara kommer du, att ånyo bearbeta G—ll.

Jag har ondt i hufvud, är trött, warit up halfva natten, med

mina många beredelser & anordningar för resan, men tillräcklig kraft har jag ännu qvar att försäkra dig om min warmaste kärlek.

Herren ware med oss, Amen.

Din tillgifne

Geo. Scott.

Stockholm, Mars 30. 41.

51. *Från Christopher Hughes.*

Stockholm, 3d April 1841.

My dear Sir,

I avail myself, with thanks, of your kind offer to take charge of my despatches, and I send them to you herewith, addressed »to the Honourable Daniel Webster, Sec:y of State Washington», who I am sure, will be very happy to see you *at* Washington & if you will show these lines to Mr. Webster, He will consider *this*, as a letter of recommendation, in your favour, to his kind reception. Sincerely Your Friend

Christopher Hughes
U. S. Chargé d'affaires

Rev:d
Mr. Scott.

P. S.

I recommend you also, when you are at Washington, to call on Mr. Nordin, the Swedish Ch. d'affaires, — and on His Excellency Mr. Bodisco — to both of whom I have mentioned you — in my letters to them; They will *both* be glad to see you — & to talk about Stockholm.

Now may God prosper and protect you on your voyages, and above all I *pray you to keep up your spirits;* a few months pass over rapidly. Mrs Scott & your Children are surrounded by good and kind Friends; we will all take care of Her; and, I promise you, I will go & see her.

Again God bless you! Give my kindest messages to Lord Bloomfield & to your Rev:d Fellow Traveller Mr. Baird; tell him that I am not *sure* if I have *quite* forgiven him for his preferring to see the Emperor — to seeing me — at Petersburg.

Ever & sincerely yours C. Hughes.

Tell my Daughter that I am quite well, on this 3^{d} April; and I bless & thank God.

C. H.

N. B.

If you have time, in London — call at N:o 26 Henrietta St., Covent Garden — & make the acquaintance of one of the best men in the world — and one of the best friends I have in it, Mr. John Miller; give my love to him! He will tell you all about America. I have no doubt Mr. Baird knows Mr. Miller; & if he dont he ought to know him. This letter will introduce you to Mr. Miller; & if you send an occasional letter from U. S. to Mrs. Scott Mr. Miller will send it to me. He always knows *where I am.*.

C. Hughes.

52. *Från J. Kerfstedt.*[1]

Högtärade Broder!

Vår belägenhet är nu mycket bekymrande — mycken sorg, och bestörtning, och saknad och förvirring, och bråk och bestyr. Svärfar[2] dog efter otroliga plågor, efter en flera dagars uthållande och som det syntes skarp anfäktning. Han hvarken åt eller talade på 11 dygn. Att detta härleddes mycket af själsqval tillika sluta vi deraf, att han en gång med mycken vemodighet sade till en af barnen, som begärde läsa för honom ur Bibeln: »hvad hjelper det, då Gud icke bor här», pekande dervid på sitt hjerta. Efter den tiden syntes [han] alltid hafva frid och fröjd. Till slut talade han ej med de omkringstående. Men ögonen voro nästan jemnt vända mot höjden, händerna knäpta, läpparna i rörelse, stundom hördes otydliga ord, så att man förstod att det var bön, och hans min var alltid leende. Snart någon kom honom nära, tryckte han blott handen på densamma och log.

Förlåt, käre Broder, att jag vågar falla besvärlig med nämnda sorg-post. Jag ville minska Svärmors många och stora omkostnader denna tid. Finnes det några närmare vänner till Svärfar, dem vi ej i hast komma i hog, så skickas ett bref och några Billieter utan address. Käre, påteckna dem då. Mera en annan gång. Sorg och mångfaldiga bestyr hindra och förströ. Helsa Frun, Helsa Caroline Rossander, att vi önskade hafva henne ibland oss. O! om hon nu skulle känna huru kall den fordom varma handen är! Och huru insjunket det öga, som så ofta fylldes med tårar, då förmanings-

---

[1] J. Kerfstedt, f. 1810, d. 1887. Prästvigdes 1834 att biträda vice pastor Pehr Brandell i Nora, blev kyrkoherde i Bodum 1851 och i Rödön 1858, erhöll avsked 1877. Se L. Bygdén: Hernösands stifts herdaminne, III, s. 222.

[2] Pehr Brandell. Ibdm.

orden äfven strömmade ned på hennes hjerta, och som strålade af glädje hvarje gång hon ankom till Nora.

Frälsaren hjelpe oss alla efter af idel nåd och förbarmande!

Den ringe Brodren

J. Kerfstedt.

D. 6 Maj 1841.

53. *Till The Christian Advocate and Journal.*[1]

Dear Brethren,

Allow me through your columns to convey to the Christian public of this country the deep sense I entertain of the unfeigned kindness with which I have been received by the disciples of Christ of various denominations, and of the interest with which my simple statements regarding the state and prospects of religion in Sweden, the purely catholic character and the very important objects of the mission under my charge, and the necessity for increased liberality in pursuing that mission, have been listened to. The experience of the past fully assures me that Christians in America, under all the financial difficulties of the present time, would cheerfully and soon contribute the sum (£ 10,000) necessary to relieve the mission premises at Stockholm from a pecuniary embarassment, which greatly hinders the progress of the good work, if an opportunity of doing so be offered to them. Such opportunity is generally considered to consist in a personal application for aid. Now, however willing I might be to do this, and however gratifying I might feel it to enlarge my circle of personal acquaintances with the lovers of Jesus of this land, an extended system of personal calls is utterly inconsistent with my time and health.

Under such circumstances it will at once appear impracticable for a stranger to find out even in this city of New York all those who may be waiting for an opportunity of contributing, of finding them out to make as many personal calls as the case may demand. It has therefore been peculiarly gratifying to receive several kind contributions spontaneously sent by Christian people in aid of the Stockholm church — thus evidencing not only a desire to relieve the difficulty, but an amount of Christian principle which ought generally to operate on all such subjects; for assuredly it is a duty to give aid in any good cause. Christians ought not to delay until the impulse of a personal application is brought to bear upon their

[1] Detta var en metodisttidning i New York, grundad 1826. Se Geo. P. Rowell: American Newspaper Directory, New York 1869. Brevet var infört i tidningen den $^{16}/_{6}$ 1841. Det här publicerade är en avskrift därav.

tardiness; the love of Christ constraining them to help, as far as possible, everything connected with the advancement of his glory, is or ought to be impulse sufficient.

As regards other parts of the United States, I think it proper to notice that my plans embrace the following places: Baltimore, Washington, Philadelphia, Albany, Saratoga, Quebec, Montreal, Boston, from which place I must, please God, leave for England by the beginning of September. It is therefore most desirable that friends from other parts willing to cast their gifts into this treasury, may be induced to transmit to the Bible Society House of New York their much-needed and highly prized donations.

It is respectfully submitted to those ministers of religion or influential members of churches, who have made themselves acquainted with the subject, whether they would not do well to aid the 'single-handed stranger' by taking up contributions in their respective circles and remitting the proceeds with as little delay as possible to New York.

It would be presumptious to talk of the gratification which I shall feel by knowing that the appeal is not made in vain; but He »whose I am and whom I serve» is not indifferent to this matter, and He can and will reward all that is done in His name and for His sake, for He loveth a cheerful giver.

With sincere gratitude and esteem for all the members of Christ's body in this interesting land, I subscribe myself their unworthy friend and brother.

New York, June 12. 1841.

George Scott.

54. *Till The Christian Advocate and Journal.*[1]

Messrs. Editors.

Tendering you my unfeigned acknowledgement for the kindness you have shown in so readily opening the columns of your paper for communications from me regarding the above mission, the insertion of which has in no small measure aided the object of my visit to this country, I beg once more to trouble you ere I take my departure for my field of labor.

In many of the places I have visited, the regret was expressed that the immediate contributions for Stockholm mission were not larger than they proved to be, and an assurance given that addi-

[1] Brevet eller utdraget därav var infört i tidningen den 15/9 1841, under rubriken Swedish Mission. Denna avskrift är därifrån.

tional donations might be expected. Others in New York and elsewhere, with whom I conversed kindly engaged to take the matter into serious consideration and forward their subscriptions to such place as I might point out.

It is for the information of all friends of my mission that I now state my purpose of leaving Boston for England and Sweden on Oct. 1st next. All communications therefore, intended for me must be forwarded to my address at the Mission Rooms, Boston, so early that they may reach that place at the latest by the 30th of Sept.

It is impossible for me adequately to express the gratitude I feel for the liberal support afforded me in my »work and labor of love». The fact that the sums given have, in consequence of prevailing financial depression, been smaller than at any other period they would have been, so far from producing any feeling of disappointment, really proves a great encouragement. For, that anything has been given under the circumstances, to an object so distant and so recently known here, manifests an amount of Christian principle and a depth of affectionate interest which cannot but be comforting to the heart of the missionary.

The best evidence of my gratitude and the most suitable return I can make to my Christian brethren of America, will be afforded by my devoting with increasing zeal the remainder of my days to the great work of reviving the spirit of piety in the orthodox and excellent forms of the Swedish National Church.

»Finally Brethren, pray for me, that the word of the Lord may have free course and be glorified (in Scandinavia) even as it is with you».

I am, dear sirs, yours, affectionately in the Gospel

George Scott.

Providence R.I. Aug. 30. 1841.

55. *Från Joh. Fransén.*[1]

Höglärde Herr Pastor!

Hos en embetsbror kommer jag att göra mig påmint under hjertlig tillönskan af framgång såväl i nykterheten särskildt, som hela evangeli sak och min tillbedjansvärde Försonares lära. Jag hoppas och tror att vi på olika rum sträfva till samma mål, menniskoslägtets

[1] J. Fransén, f. 1790, d. 1864. Kyrkoherde i Laholm 1840. Se C. W. Skarstedt: Göteborgs stifts herdaminne, s. 537 och Sv. Pettersson och A. R. Litzén: Gtbgs stifts herdaminne, s. 544.

förädling. Och hvad som i synnerhet bör bidraga härtill är det uppvexande slägtets sedliga vård. För sådant ändamål ber jag om det ej illa upptages att med någon säker lägenhet måtte mig tillsändas de tabeller och öfrige saker och underrättelser, hvarigenom man kunde försöka grundlägga en småbarnsskola. Får man en lyckligen igång, så vill jag tro att flere skola komma efter af sig sjelfva. Och en kommande tid skall på det högsta välsigna både grundläggarne och dem som främjat denna sak. Bland dem kan jag icke upphöra att tänka på den vördnadsvärde Öfverste af Forsell, som har så många förtjenster för sitt fosterland och det uppvexande slägtet; Herren välsigne honom och alla dem som höra honom till. Han är ganska dyrbar för mitt hjerta.

De omskrifne sakerna för småbarnskolans grundläggning kunde, om ej Pastorn får bättre lägenhet, sändas med ett ångfartyg till Götheborg, adresseradt till *Consistorienotarien B. Grundell.* Hos honom vill jag låta hämta sakerna sedan min Bäste pastor underrättat mig att de äro sände, och får jag vid samma tillfälle veta kostnadsbeloppet så för det ena som det andra. Jag har det hoppet till Gud att Han af sin nåd förlänar mig något godt kunna uträtta. Helsa vänner och bekanta som med oss söka Christi rikes tillvext. Särskildt ber jag helsa brukspatron Oven med dess familj, samt fru Stenberg och döttrar.

Vänskapsfullt

Joh. Fransén.

Laholm d. 31 Aug. 1841.

56. *Från C. Fr. af Wingård.*

Min k. Herr Pastor.

Hjertligen lyckönskar jag till den långa och besvärliga Resans slut, och återkomsten till Maka och Barn. Jag gläder mig ock öfver de vackra gåfvor, som insamlats till flera, våra fromma föremål. Men jag är ledsen öfver den fejd, som nu åter börjat. Wisserligen tror jag icke på Tidningarne, hvilkas ogrund jag varit i bästa tillfälle att erfara. Sjelfva ställningen var ock svår, ty om Herr Pastorns mission icke skulle anses öfverflödig, borde behofvet deraf framställas. Illa om målningen varit starkare, än kärlek och klokhet fordrade. Jag dömer icke, att så skett; icke heller behöfver jag erinra en Engelsman om ett Folks ömtålighet för sin ära. Men ur mitt hjerta vet jag, att jag alldrig gillat dessa allmänna, oinskränkta omdömen öfver ett Folk, en Kyrka, ett Stift, en Församling. Äfven då de äro välmenta, äro de orättvisa. Huru kunna vi se till inre förhållanden, och huru missräknade sig icke redan Elias? Fordra vi

för vårt omdöme om Christendom *en form*, så hafva vi ju orätt att gilla den form som är, men bakom den vi tro intet lif vara. Men det har just varit felet från Kyrkans första tid, att de som velat upplifva Kyrkan, velat gifva den en ny form efter sin egen föreställning. Derföre är jag icke fullt nöjd med Herrnhutarne, Methodisterne o. s. v. I läran är skiljagtigheten icke väsentlig. Att vår Kyrka icke är hvad den bör, känner jag djupt och med bedröfvelse. Warningar och väckelser behöfver den från alla håll; och jag tror den vara dess vän, som säger sanningen. Den Skrift, jag fått, skulle jag således gerna sett spridd i Landet. Men att dess innehåll blifvit meddeladt Främlingar, som deraf icke kunde uppbyggas för egen del, endast till medlidande, dervid har jag såsom Svensk mycken betänklighet för att gifva bifall.

Lika upprigtig är min försäkran om fortfarande välvilja för Herr Pastorns goda bemödanden, att gagna vårt Land.

Med vänskap förblifver

beredvillig tjenare

C. Fr. af Wingård

Upsala d. 8 Dec. 1841.

57. *Från Pauline Westdahl.*[1]

J[önköpin]g, Dec. 30th 1841.

My dear Brother in the Lord.

Nothing indeed would excuse the *voluntary* silence of a friend under circumstances such as the present, & tho' there has been during the last weeks indispensable hinderances for expressing our sympathy, be assured not a day has passed when you was not the subject of christian & faithful friendships conversation or remembrance. But — how could I give up to mention it? Your interesting cause was not alone spoken of in the confidential retirement of a few friends: Inspired words from a most holy place have wittnessed the deep & unfeigned impression that cause has made even on a mind, whose feelings, far from sanguinity, are not easely drawn aside from truth & reason.

The first of those shameful articles, by which the Aftonblad has so evidently explain itself as the ennemy & perverter of a nation, whose Apologist it trys to manifest itself, did only fill our minds

[1] Pauline Westdahl, f. Cronhielm 1810, gift 1835 med C. M. Westdahl (stadskomminister i Jönköping 1834), d. 1887. Se F. U. Wrangel o. Otto Bergström: Svenska adelns ättartaflor, I, s. 208.

— with joy & praise, as it did at once inform us of your happy return & shew you were more than ever found worthy of the blessed lot to bear His »smälek». The same feeling has ever since amongst us been the effect of the persecution & rebuke we heard of, & your own official letter, which we have thankfully received, could indeed add nothing to a conviction allready fixed. Still we read it with much satisfaction & will make the best use of it, but feel rather longing for another more confidential writing.

More than once during your absence I felt a strong inclination of expressing to Mrs. Scott my christian sympathy & at the same time inform myself of your proceedings in a distant country to the adwantage of your »second home», but a still suffering state kept my activity within rather narrow limits: for months an excedingly weak state of health confined myself to bed, wanting deeply the comfort of christian love — yet without to find it but in the breast of a beloved partner, & a dear little family. The deplorable state of shism, tho' for the present calmed as to its outward expression, & want of »brotherly love» is still spreading its gloomy & melancoly influence & there is also no more any rock for the world to hurt itself against: every thing is peace — a peace with a face pale & cold as death, but God alone is the judge as well as the searcher of the children of men.

Mr. Keyser by letter & Mr. Bruzewitz personally gave us time after time satisfacting news, the latter even the hope of seeing you amongst us, telling you were intended to visit Mr. R. at Kalf, when a passage through J—g would not have led out of the way. I need not to say how pleasant such a plan seemed to us, but we soon felt dissapointed, yet praising the Lord that your own dear family & congregation at S—m were sooner comforted by your happy & blessed return. Mr. R. is celebration the holy festival of Christmas with his brother, & we have also been quite alone during these days. Mr. W—hls health is, praised be God, in a good state & he has delivered several most beautiful sermons by which he has shown himself as a zealous combatant against the *Antichrist* of the day.

After a too long silence indeed, a letter from the dear Burts has informed us of there [= their] happy return to England & also contained the interesting new of Ellens marriage with Mr. Henry Kingswich[?] which took place on the 24 August. Mr. L. whose state of health, in consequence of an inflamation on the brain is rather alarming, has postponed his plans of studying & is for the present with his sister in Ireland. Mr. and Mrs. B. seems to dwell alternately at their children.

Before concluding, I have to ask your forgivness for having not yet returned your books, which still more than a year have been in my hands!! During your absence I thought you would allow

me to keep them & when the last steamer left I am ashamed to say I quiet forgot the duty I had prescribed myself of sending off the parcel. Mr. Williams precious work has been to us of an eminent use. Time after time I have translated a choosen narrative for our little missionary meetings & it is remarkable how much greater an interest it seems to have called forth than the common »Missionsbetraktelser». Mr. W. who always leads the service has for several months explained chapters of Esaias, which has spread a plain & most interesting light on the missionary cause from the profetic days till the present. I dare say, you would have felt delighted of his zeal & still more of the »unspeakable gift» from above. A little hymn once recited, whose Author you will know by its simplicity, I take myself the liberty to enclose.

Allow me to add: The *first* opportunity of returning your books, will conscientiously be taken profit of & if there should be some amongst them you are just wanting, only tell me & they shall imideately be send with the *paket-post.*

If my dear husband is not answering Your letter to day as he wishes, but rather doubt of, he will take the first opportunity of doing it, sending to day his brotherly remembrance & love.

To be self remembered of your dear partner & those worthy friends who rejoices with us, praising God for his faithful servant's blessed labour & happy return, will always be highly valuable to one, who remains

in the love of our Saviour

Yours

P. W—hl.

58. *Till Aug. von Hartmansdorff.*[1]

Jan. 14. 1842.

The Honorable

A. v. Hartmansdorff.

Sir,

Yesterday the usual schedule calling a meeting of Directors for the Swedish Temperance Society was left at my house. I certainly know of nothing during my eleven years labours in promotion of the Temperance cause in Sweden which ought to prevent my attending tomorrow to fulfill the duties devolving on me as a Director of the above Society, but no one who has the slightest claim on common courtesy can voluntarily expose himself to a pos-

[1] Detta brevkoncept är bevarat i Scott-samlingen.

sible repetition of what took place last month, and as no explanation of the insulting procedure has yet reached me I cannot of course be present tomorrow.[1] I would have preferred making this communication officially to the Direction, but not knowing whether in the case complained of you acted as President of the Society and on behalf of the Directors, or merely on your own responsibility I do not wish to compromise you, and have only to request that you will cause to be inserted in the minute the reason for my absence from the two meetings of Direction now referred to, that I may before the Society when the proper time comes, be saved the imputation of having neglected a positive and in my estimation very serious duty. A day is coming when even your honest though I venture to say unfounded prejudice will give way before the light of truth, meantime believe me

Most respectfully Yours

G. S.

59. *Från Andreas Norell.*[2]

Vän och Broder!

Näst före sistl. Julhelg skref jag till Studer. A. Wiberg. Men då jag deråt icke erhållit svar, och börjar frukta, det brefvet förkommit, kanske emedan adressen, deri jag titulerade honom »Magister», icke var riktig, tager jag mig friheten, då jag känner att I ären med hvarandra bekanta, sända på dig inneslutna, med vänlig anmodan, att du, vid tjenligt tillfälle, ville tillställa Wiberg detsamma.

Med samma får jag försäkra dig, att mitt dröjsmål med afläggande af en skyldig tacksägelse för den mig tillsända Brochuren, ingalunda härleder sig af ett otacksamt hjerta. Den emottogs och värderas som ett nytt prof af din vänskap och förtroende. Tack Broder! för den tryckta gåfvan. — Hvad dess innehåll beträffar, säger jag derom detsamma, som en Bonde svarade mig i ett husförhör. Jag hade neml. efter dess slut i något strängare ordalag gifvit ungdomen ett särskilt förebråelse för dess lättsinniga och oordentliga uppförande. Märkande, huru en och annan af gubbarna

---

[1] »The insulting procedure» noteras i dagboksanteckningarna för den $^{11}/_{12}$ 1841 på följande sätt: »Went up according to duty, to the meeting of Temperance Directors, and the President Mr. v. Hartmansdorff politely yet actually turned me out. I went quietly after firmly stating how I understood the affair.» DII, p. 282.

[2] Andreas Norell, f. 1801, d. 1853. Komminister i Norrala och Trönö 1838—53. Se J. E. Fant—A. Th. Låstbom: Upsala ärkestifts herdaminne, II, s. 307, och L. Nyström: Upsala ärkestifts herdaminne, IV, s. 316.

mumlade sin förtrytsamhet deröfver att just den byns ungdom skulle framför andra utpekas, vädjade jag till de församlade åhörarne att bestämt svara, om de ansågo den gjorda bestraffningen otillbörlig; då steg en bonde opp och med klar röst svarade: »Nej! jag säger rent ut: den bestraffningen skulle ha varit längesedan». — Hon var således i hans tanke icke öfverflödig. Så menar jag ock, att den skamlösa öfverträdelsen af 2:dra och 3:dje budorden i Guds lag, som till förargelse för andra mera religiösa orter i riket, varit och är så altför allmän i och omkring Stockholm med flera ställen, borde en gång ställas fram i ljuset och komma under skärskådning. Att detta väckte buller, bitterhet och motsägelse, bevisar tydligast, att bestraffningen var af nöden. Hvad Aftonbladets reflexioner häröfver beträffar, så bidraga de, i förening med dess försvar för Strauss, att ohjelpligen förråda dess irreligiösa anda. Man behöfver nu icke mer fråga, hvars andas barn denna Tidning är. I allas ögon, som ha vördnad för Guds ord, har den uppenbart stämplat sig sjelf såsom ett blad i det flygande brefvet som Zacharias (kap. 5, v. 1 f.) såg, efter hvilket alla tjufvar och alla menedare varda fromme dömde.

Äfven KyrkoTidn. finner jag har icke lemnat din lilla skrift utan anmärkningar. Hvad denna Tidning beträffar, som jag ser fortfar att gissla dig, så har densamma onekeligen en ädel syftning i det fallet, att vilja behålla vår Lutherska lära ren och oblandad. Bevekelsegrunden till de flera bittra utfarter der röjas, är en sak, för hvilken dess Redaktör en dag skall aflägga räkenskap. Emedlertid månde du emottaga dessa gisslingar, såsom en helsosam tuktan, som bringar dig till en allt djupare undersökning af den grund, hvarpå din tro är byggd och pröfning af den lära du predikar, äfvensom påskyndar ditt helgelseslopp. En annan tid torde Herren hafva en piska i beredskap för din motståndare, som gifver hans nit en saligare riktning, och hans gudaktighets ombeflitande en fart, som ej tillåter honom stå och uppehålla sig vid dessa molnväggar, som vid kärlekens solvärme upplösa sig, men som nu äro för hans ögon stora berg och förargelseklippor i vägen. — Herren gifve oss allom den anda, som leder oss i *all* sanning!

Lefver man till sommaren, och Gud vill, så träffas vi trol. på något Nykterhetsmöte i Helsingland, då det muntliga samtalet får bättre utveckla hvad pennan icke hinner pränta. Vår gode Gud och Frälsare förläne en saligbringande fortsättning af det nya året! —

I Christelig vänskap

din Bror

Andreas N—ll.

Trönö d. 20 Jan. 1842.

60. *Från A. G. Sefström.*[1]

Älskade Broder! Guds Nåd och Frid!

Sedan jag nedskrifvit många ord till Keyser och således kan, i afseende på tillståndet här samt wåra företag, hänvisa dig till dem, skyndar jag att säga dig några tacksamhetsord dels för ditt mig tillsända försvar, som i allo visar din oskuld för dem som hafva ögon och vilja se, dels för ditt obeskrifligen kärkomna bref. Wille dina motståndare behjerta Justitiæ Statsministerns årsberättelse och sätta den vid sidan af dina anföranden, huru många anledningar ägde de icke då, att lägga bladet på mun och tiga. Broder! du har ej sagt för mycket. Wår hederskläd nad i Svea land bär många vederstyggligare fläckar. Werlden är sig så lik. Då Wallin fick teckna tillståndet här, blef teckningen rätt mörk; men när någon annan fattade penseln, då blef den nog ljusare. Det blir altid när afund och partiskhet ingripa i verket. Wi bedröfvas ock upprigtigt utaf följderne som uppstått af sådant vrångt förhållande. War viss käre Broder! att du med ditt öppna redliga handlingssätt, som omfattar den praktiska utvecklingen af religionen utan afseende på religionsbekännelser, har hos oss dine vänner en öppen famn, och händelsernes strömfåra må föra huru som helst; du må vara oss nära såsom vi önske, eller fjerran, om Gud så skulle tillstädja; så är du wår wän i Christo, såsom af Honom en medlem. Wi gille icke den bitterhet och hat, som under renlärighetens larf framträder och dokumenterar sig endast med gissningar och ovett. Det är vederstyggligt. — Wår tid är upplösningens; så mycket angelägnare att församla! Lidom då och umgällom så som Jesu Christi stridsmän. Först i grafven blir lugnt för dem, icke här. Af brefvet till Keyser ser du, att icke blommor utan taggar, hämtas af våra händer. Wi äro dock glade i hoppet. Törnekransen är bröllopskronan i nådens rike. Amen ske altså! Endast var vår hjelp Herre! i vår stora svaghet, i våra många brister!

Wåra liberala inse, att den som älskar Gud, lyder konungen. Si der förargelseklippan! Derföre skola pietisterne dräpas. Denna ögonskinliga sanning fattar ej Ternström, derföre frossar han nu med vilddjuren, för att en gång sjelf blifva uppäten. Han skulle endast se klart och då vore han räddad. Han bör väl begripa att du och vi älska vår barndoms tro, att ej frångå den; men just derföre älskas inbördes, emedan vi älska Jesus främst, Han, som intager sin platts i ynglingens, mannens eller den stadgade ålderns hjerta, utan att förevita någon rättsinnig.

---

[1] A. G. Sefström, f. 1790, d. 1861. Komminister i Rogsta o. Ilsbo 1822, i Norrbo o. Bjuråker 1831 och i Ljusdal 1850—61. Se Upsala ärkestifts herdaminne, II, s. 318 och IV, s. 264 f.

Hermansson och Delin sitta just nu på min Kammare och helsa hjerteligen. Helsa du ock ifrån mig och de mina till din kära omgifning, till nådesyskonen, ingen enda glömd. Säg dem alla wåra helsningar under någon stilla aftonbönestund. Wi komma tillsammans i bönen och få helsningar ifrån Eder, en annan gång. Så ila de till hwarannan öfver berg och dalar. Sälla möten och mötesplattser! Dit hinna dock icke de rationalistiske besökare och publikaner. Farväl! Jag måste skynda; ty Hermansson står på resande fot och skall taga brefven för att afsändas i afton.

$^{24}/_{1}$ 42.

Din tillgifne

Sefström.

61. *Från J. Palmqvist.*[1]

Till Redaktionen af Tidningen Pietisten!

Får härmed ödmjukeligen anhålla det 10 Exemplar af Pietisten för året öfversändes till mig. Som jag med Missionstidningen erhöll ett Ex. af Pietisten, och igenkände der i förordet något som gjorde mig hågad att sprida Tidningen ibland mina vänner, och jag vill hoppas att jag icke bedrager mig, som nära nog förr skedt, med en annan Tidning, hvilken lofvade mycket godt i början, och det blef äfven mycke, ehuru beklageligt nog jemmerligen blandat, med sådan materia som ingalunda befremjar det goda. Ty då man älskar sanning och frid, söker friden och far honom efter, om möjligt så mycket som till enom står hafver frid med alla menniskor, är det icke litet sårande nödgas se och höra, stridslystna och kloka helgon, obetänksamt nog, göra uppror, och sprida tvedräktens och partiandans frö inom de trognas (ja' ville säga) fridlysta område. Men nog härom. Ehuru obekant för mig, hvilka som äro utgifvare af Pietisten, tycker jag mig vara närmare bekant med dessa männer, (såsom okände dock kände) ty tungomålet röjer. Emedlertid får jag uppriktigt önska lycka och framgång till detta vigtiga företagande, i en sådan förbistrings tid som nu är: på det mycke godt må deraf blifva och förspörjas, när och fjerran!

Örebro och Stora Mellösa den $^{25}/_{1}$ 42.

J. Palmqvist.

P. S. Så fort jag får prenumeranter till de reqvirerade numrerna af Tidningen skall penningar öfversändas.

[1] J. Palmqvist, f. 1805, d. 1894. Klockare och organist i Stora Mellösa 1834—1858. Nykterhetsman, lekmannapredikant, föreståndare för en baptistförsamling i St. Mellösa 1859 och i Stockholm 1871. Se T. Truvé—A. Drake: Det gamla vittnet, Sthm 1902.

62. *Från J. Kerfstedt.*

Min käre Broder!

Välkommen åter! Kärleken har väl lika nära till Amerika, som till Stockholm, med sina böner och önskningar, efter ett personligt umgänge oss emellan icke kan ega rum, dock känns det mera ljuft för mitt hjerta, att veta mig ega Bror i Stockholm. Jag väntar ock, att Herren framdeles så förer oss, att vi äfven här på jorden få se och omfamna hvarandra. Ännu en gång förnyar jag min helsning: välkommen åter! Jag vill näml. att ljudet af dessa orden skola höras ibland de många missljuden: »vik hädan». — Ropet och larmet har jag längesedan hört. Jag har liksom väntat att det skulle sakta innan jag kommer fram med min obetydliga men upricktiga välkomst-helsning. Tack för den lilla Skriften — icke behöfde jag den; men utomdess att det var ändock kärt emottaga den med Brors egenhändiga påskrift, har den äfven varit mig nyttig till meddelande åt många halfva vänner. Nu har jag skickat den till Ullånger. Jag har ej haft något bekymmer om saken — hör huru kall jag är! — väl vetande, att Bror är beredd på och nöjd med verldens dom och lön. Skulle jag få säga min ringa tanke, utan minsta begär, att vilja ställa mig in, eller hyckla, så bekände jag min förvåning öfver, *att skriket kan blifva så stort öfver så litet, och att Bror kunde säga så litet om så mycket.* Ja, käre Bror! Jag lemnar dagens ämne, och börjar med mitt enskilda tankeämne. Sist jag skref skedde det vid Svärfars dödssäng. Det är nu snart ett år sedan — ett år utmärkt af många bedröfvelser och strider — oförgätligt både för tid och evighet. Den afskedshelsning, han mer än en gång framstammade till Bror, måste jag ännu en gång öfversända. Jag hör honom ännu i denna stund uttala den under många tårar. Jag har sörjt honom mycket, gör det stundom ännu, likväl är ej sorgen sinlig, ej egennyttig, ty jag sörjer öfver de arma menniskornas stora förlust, deras störst, som minst känna den. Jag unnar honom hvilan och fröjden, ty jag såg och hörde på närmare afstånd striden och qvalet; jag vet för visso, att han sjelf nu får bekänna: *Det första är förgånget* — ehuru en Thernström förpassat honom till helvetet. Men det är väl, att han lika litet beror af Kyrko-tidnings-domen som Bror af Aftonbladsutslaget.

En annan gång skall jag skrifva mer om hans sista stunder, i fall vi ej få träffas i Juni här, jag väntar att Bror bevistar årsmötet i Hernösand och dervid skänker oss i Häggdånger ett länge väntadt besök.

Bror torde väl önska höra, huru vi här hafva det. För min del har jag det så godt både i andel. och verldsligt, som Herren vill hafva det, och jag undrar mången gång på, huru länge det

skall bära sig, för mitt förderfs skull. — I min församling går det nog lamt till med christendomen, men nykterheten är i flor och kringgriper sig allt mer. Bylund har legat i flera veckor i nervfeber, är nu bättre — så att de i Hernösand haft det tomt. I de församlingar, der Svärfar varit, är eländet redan stort. Satan visar der, att han ånyo sluppit lös.

De redliga synas få, men Herren måtte väl hafva flera, än dem vi kunna räkna. — Nu till en annan sak. Det luktar Methodism af Pietisten — är det ej så? Vare dermed huru som helst, flera med mig omfatta Tidningen med förkärlek — och vi vilja hafva 10 exempl. till Häggdånger och 2 till Ullånger. Får jag besvära Bror med nämnda reqvisition.

10 Exempl., för hvilka härhos följer: 6: 32, adresseras till *Bruks-Inspectoren L. W. Tjerneld, Hernösand, Åvike bruk.* På detta sätt får jag dem lämpligast.

2 exempl., för hvilka sändas: 1: 24, ställas till *Studeranden Simon Brandell, Hernösand, Ullånger.* Dessutom ville jag besvära Bror med att öfversända till Tit. Keyser närlagde: 14: 24 enl. namnlistan. Om det går an, ville jag bedja Bror lemna ett mindre antal N. Test. åt de fattigaste ibland de efter lifsens bröd mest hungrande själarna här på orten. Jag kunde väl nästa sommar låta hemta dem, om min anhållan villfares. Ursäkta efterhängsenheten — dock jag är färdig återtaga detta ord, ty jag blyges ej derför, när det sker för vänners skull. En varm helsning ville både min hustru och jag öfversända till Brors Fru — och denna helsning får icke förkyla sig i Postväskan. Till Rosenius och andra vänner vill jag äfven helsa.

Guds nåd och frid vare med och öfver oss allom!

Förgät ej den

ringaste Brodren

J. Kerfstedt.

Häggdånger d. 27 Jan. 1842.

63. *Från M. C. Rahmn.*[1]

Käre Broder!

Nu är jag i tillfälle och känner mig uppfordrad att lyckönska Dig. Tidningarnas förföljelse har blott varit politisk. Jag har af härvarande rabulisters prat förnummit, att man fruktar Din verksamhet och läseriets utbredande, såsom hinderlige för de nya frihetsidéerna och ledande till servilisme, i rabulistiskt förstånd. När du nu drages inför Konung och Domare, såsom den der ondt gjort, så

[1] M. C. Rahmn, f. 1793, d. 1859. Hovrättsråd i Göta hovrätt. Se G. Elgenstierna: Svensk släktkalender 1913, s. 868.

är det ej tvifvelaktigt att Du har sådant för det Du varit Din himmelske Herre och Konung trogen, och handlat i Hans intresse, samt för det Du gjort Satans rike i denna verlden afbräck. Att för ty skull vara värdig att lida, det är en stor lycka. Du har rätt att hålla Dig till löftet, att Dig skall varda gifvet hvad Du tala skall. Begär blott icke att vinna frikännelse. Bered Dig fasthäldre på att Du förklaras skyldig. En sådan Dom förhindras icke af Herran; men Han finner måhända för godt att bereda mildring i Domens följder, om sådant öfverensstämmer med Hans Gudomliga nådesafsigter.

Af Din Skrift om Sveriges religiösa Tillstånd har jag ännu exemplar qvar. Den har gifvit anledning till bekräftelse af Pauli ord, att den naturliga menniskan förnimmer *intet* af det Guds Ande tillhörer. Sanningen förhålles i orättfärdighet. Den har föranledt disputeringar, hvarunder jag tydligen förnummit, att det ensamt är Gud som kan skingra arfsyndens mörker.

En Stockholmsbo skickade mig häromdagen Mamsell Brämers Skrift mot Strauss och påfordrade mitt yttrande. Jag ansåg mig derföre tvungen att läsa skriften. Mitt omdöme blef att hon ej duger och innehåller satser icke mindre vådliga än dem Strauss uttalat. En Frälsare till hälften, efter Mamsell Brämers framställning, är ingalunda bättre, än en icke Frälsare efter Strauss. Imedlertid är jag viss att den Brämerska villfarelsen finner stor ingång i vårt arma land. Får nu se hvad Ekedahl och Ternström skall säga härom. Deras skrymteri, för att blifva aldeles naket, fordrar blott ett förbiseende åt nämnde håll. —

Du har väl ej på länge haft bref från Brodren Cornelius. Ursäkta honom dock. Han har varit aldeles öfverlupen af folk och utan Adjunct tills nu på detta årtalet. Mångfaldige obehagligheter, måhända ounviklige för den prest, som tillika måste vara landtbrukare, hafva mött honom och förjagat trefnaden under den förflutna tiden. Hans åhörare hafva en yttre hyfsning. Jag fruktar derföre, att de som icke anamma ordet, nära en desto större, fastän dold bitterhet. Efter mina observationer har brännvinsflaskans och dansviolens bannlysning från prestgården framkallat en satanisk förbittring hos modersocknens Drängar och pigor.

Du hälsas hjertligen från mitt kära värdherrskap. Begge makarne hafva varit krasslige. Fru Westdahl sedan i förgår och Westdahl sedan i natt. Det är likväl nu på aftonen bättre med dem.

War god hälsa Häradshöfding Hasselberg och Magister Carlborg från mig.

Wår Herras Jesu Christi frid vare med Dig!

Din Trogne Broder
M. C. Rahmn.

Jönköping den 19 Febr. 1842.

64. *Till P. A. Huldberg.*

Stockholm, Feb. 24. 42.

Min gode vän!

Sången inneslutes. Låt mig få några ex. Sefströms Läseriet samt Finska religions skriften. Ännu uppehåller Gud modet och skänker friden! Honom ware evig ära! Du kunde ganska betydeligt hjelpa saken, om du i anledning af Consistorii sansade utlåtande, då Ekdahl är *med* och hans beskyllningar kommo under pröfning, tog i din Tidning aflidne ÄrkeBiskopens försvar, på den grund, att det war just Ekdahls lögner hemligen meddelade, som upspelte honom, och kommo honom att förhasta sig. Detta kunde ganska v[isst][1] sägas i kraft af det bref till S[efström] uti hvilket E[kdahl] skröt öfver sitt lyckade försök att få »Wallin i harnesk» m. m. Du gjorde mig en stor tjenst 1838, då du skickade mig utdrag ur detta bref och bad mig akta mig för E. Du kunde göra en ännu större nu, om en sådan artikel kom i din Tidning och reproducerades i »Biet». Wallins minne skulle derigenom befrias från den inconseqvensen att hafva 1838 upfördt sig emot mig så helt annorlunda än han gjort de föregående åren, och allmänheten skulle veta, att motståndet mot Methodism har hela tiden utgått egenteligen från samma *person*. Tänk med allvar härpå och Herren lede till det bästa för Hans sak.

I hast vännen i Christo
Geo. Scott.

65. *Från J. Rolin.*[2]

Min hjerteligen älskade Broder!

Haf hjertelig Tacksägelse för Ditt kärkomna Bref af d. 25 nästl. Januarii, hvilket jag bekom d. 30:de ibidem. I Bergsjö Prg:d tillskref jag Dig d. 17:de dennes och besvärade Dig med en Sak rörande Eric Larsson i W. Tanne, Bergsjö S:n och bad Dig derom vara god och svara mig. — Nu, då jag insänder till Svenska Nykterhets Sällsk. Direction Upgift angående Hassela Nykterhets Sällskap, skickar jag Dig med detsamma dessa Rader.

Hoppet att få hit Lidbom att måla på Franshammars Bruks Herrgård har slagit felt. Inspectoren har ej varit ordhållig: jag talade nyligen vid honom. Då sade han att han redan betingat en Målare i Hudiksvall. Och ingen annan förtjenst vet jag af härom-

[1] Lakun vid sigillbrytningen.

[2] J. Rolin, f. 1784, d. 1864. Komminister i Bergsjö och Hassela 1826—64. Se Upsala ärkestifts herdaminne, I, s. 138 och IV, s. 40.

kring. Således få han väl vara qvar i Stockholm så länge, så framt han icke vill begifva sig till Sundsvall där han förr varit antagen till Målare.

Det är förvånande huru långt de förblindade Werldens Barn här i Sverige kunna gå i ondska emot Dig, hvilket jag esomoftast får se i Aftonbladet. Jag undrar på, att de icke skämmas att smäda Dig, såsom de göra, och om Du ledsnade vid att vistas här i lag med de elaka Svenskarne och flyttade tillbaka till England, kunde jag ej förundra mig deröfver. Men, min käre Broder! jag beder Dig: Ledsna dock icke vid oss, utan blif qvar och verka i Guds Namn hvad Du kan. — Om vi se på Saken rätt, så är Du dock lycklig; ty Du får den äran att vandra i Frälsarens fotspår. Det är ett Bevis att Du hörer till Husbondens Jesu Husfolk, då Du, likasom Denne Husbonde, får heta Beelzebub, Högmods-Ande, Falskhets- och Lögne Ande, Jesuit, Belackare, Irrlärare, m. m. — Men äro de många som förfölja och smäda Dig, så har Du ock många på Din Sida, som tycka ganska illa om att man förföljer Dig, som älska Dig och bedja Gud för Dig. Alla sådane, som äro rättskaffens Pietister, få också heta Methodister och få någon Del af Din Förföljelse. Förrut ha de fått heta Herrnhutare. Werldens Barn ombyta Smädenamn om Guds Barn eftersom Tiderna förändra sig och de få höra några nya Benämningar. Läsare, Pietister m. m. få de ock heta, men dessa äro egenteligen inga Smädenamn, utan hederliga och stora Namn, om man förstår dem rätt.

Ja, det skulle visst varit önskeligt att af Din Mun höra det myckna Du har att berätta. Men Gud ske Lof, att Du är vid godt Mod! Detta är tröstande för mig och alla Dina Wänner. Jag hade ock mycket att berätta, som jag ej vågar anförtro Papperet.

Såsom jag redan nämnt i korrthet, har Guds Ande förledna Året varit verksam i min Församling. I Kölsjön och Korpåsen i Skogsbyggden blef i Somras en allvarlig Wäckelse hos Bönder, Hustrur, Drengar (deraf dock några få) och Pigor, och det var högst Glädjande att se och tala med dem. Olof Strömberg har varit Redskapet i Guds Hand till deras Wäckelse och Uplysning, äfven Sefström, och hos desse wäckte är Bränvinet bannlyst. Nu ha vi äfven ifrån Delsbo Sokn en afskedad Båtsman, v. n. Isak Boja, som går här och talar för Folket rätt snällt. — Men för en Del hjelper hvarken Stafven Lust eller Stafven We. De fortfara likafullt en Del med sitt Bränvinsbruk och en Del med sitt fördömda Lönnkrögeri, och ingen Länsman fins här, som kunde beifra Lagbrytarena.

War god och framskaffa till Wederbörande medföljande Bref som innehåller Prenumeration på »Pietisten».

Så ber jag Dig ock lemna Brefvet, som hosgår till Reinh. Lidbom. Min Hustru hälsar Dig rätt hjertligt.

Om 1000:falt Hälsningar till Syster Scott och alla de rättsinnade Wänner, som träffas, får jag ock anhålla, och framlefver med Guds Nåd

Din tillgifne Wän och Broder
J. Rolin.

Hassela d. 24 Febr. 1842.

P. S:m. Du har förmodeligen af Tidningarna sett att Sefström varit till Sundsvall i förl. Januarii och talat öfver Nykterhets Saken, jemte Olof Strömberg, och huru han sedan blifvit försmädad derföre i Tidn. Alfvar och Skämt. Han gjorde likväl nytta där, men det kan Fienden icke tåla och utspyr altså sitt Draka-Etter. — Nu är Olof Strömberg åter i Medelpad med sina Biblar, och har kommit i Gunst hos Prosten Säve, hvilken vi hoppas få på vår Sida, äfven i anseende till Christendomen: Han är det förut såsom Nykterhetsvän.

Nå! Kommer Du till Gefle i Sommar, eller till Hernösand? Jag vet ej om jag kommer på någondera Stället. I Gefle finnas många väckta Wänner.

Det är besynnerligt att Ternström kan vara så fiendtlig. Han borde komma ihog Frälsarens Utsago: Den som icke är med mig, han är emot mig, och den icke församlar med mig, han förskingrar. — Lef väl i Gudi, käre Broder!

Straussiska Willfarelserna äro nu äfven här på Orten gängse.

K. Bror! Haf Godheten att skaffa hosföljande Bref till ägaren, Tit. Retzelius. Förlåt äfven detta Besvär, som jag gör Dig. Kanske kunde Lidbom gå dermed och upsöka Retzelius, i fall Du sjelf ej har Tid.

66. *Från Ferd. Uhde.*[1]

Tammerfors, 24 Feb:y 1842.

My dear friend,

It has been long my intention to write to you, but one thing or other has always prevented it, and though I often remember you yet, I have been of late very forcibly reminded of you by reading

[1] Ferd. Uhde kom från Tyskland till Petersburg 1818, kom till Tammerfors 1836 och var disponent vid Finlayson—Nottbeckska fabriken därstädes 1836—60. Han kom tidigt i förbindelse med Gossner och befordrade på allt sätt evangelii sak. U. flyttade till Berlin 1860. † 1874. Se U. Paunu: Suomen Pakanalähetystoimi I, Hfors 1908, ss. 62, 129—30. Dessa uppgifter ur det finska arbetet har professor Martti Ruuth, Helsingfors, godhetsfullt muntligen delgivit utgivaren. Om Uhde, se även Matth. Akiander: Historiska upplysningar om rel. rörelserna i Finland etc., VII, ss. 89, 205—22.

in the Swedish »Stats Tidning» the ordeal you have had again to go through in Sweden. — I should be wanting in feeling if I were not to express to you my sincere sympathy with your situation, and I can scarcely suppress indignation at the ungrateful conduct of the people of Stockholm towards you. However take comfort dear friend, such has been the experience of all true followers of the Lamb of God. — They dwell amongst wolves (and some of them in sheeps skins) who threaten to make an end of them at once. But it is the Lords power that does not suffer them to be touched, and He will preserve His own to the end, and put all their enemies to shame. Ingratitude is the worlds reward, and if the Swedish nation should never have their eyes opened to see the great benefits you as an individual have to the utmost of your strength in a series of years and in a variety of the most important matters rendered to that benighted country, be of good cheer, it is all well known by Him whom you serve and who ruleth over all nations. — Selflove and pride blinds the eyes of both Clergy and people in these foreign Countries, that they will not come down to a true insight of their sinful infidel state. They are not aware that they are blind, poor and naked, and puffed up in their conceit they despise the pious efforts that are made for their relieve out of such miserable captivity. Do not be shaken in your confidence and do not relax in your endeavours to carry on the work of the Lord, for your reward is sure with Him, who sent you to that place and has hitherto so eminently blessed your exertions. If it was not the case, Satan would not kick up so great a noise, nor be so much alarmed. The present slander and reviling is just the seal of the genuineness of your ministry. Do not therefore be discouraged, but go on with renewed vigor, to be spent if it should be the Lords will, in that sore conflict that has been set up against you. — But I doubt not you will ultimately succeed. It is a very general experience amongst the servants of Christ, that sufferings must go before victory, and the Lord in great wisdom has ordered it so, that the creature may not be elated but ascribe all honor and glory to Him who is mighty in the weak and gives them strength and victory.

I know no more of the case than what was in the »Stats Tidning» about the end of last month, and fully subscribe what you have said about their church. It is a body without life, same as in this Country, and I truly believe that the Lord in His own time will shatter to pieces these lifeless forms to gather out of them a people of His own who will serve Him, for it is precisely as it was in the Prophets time when people cried: here is the temple of the Lord, here is the temple of the Lord! for each party believe their's is the right Church and want everybody to conform to it. Gossner at Berlin has a similar combat to fight with those who call

themselves now Alt Lutheraner and who are so conceited that they do not allow salvation to any one not belonging to their flock. They are a stiffnecked people, who strive after rule to be able to excommunicate all that do not think like them. These principles are spreading very much here in Finland and I regret to say that most of the young ministers in the late revivals are tinged with it. They have such separatistical views that I cannot feel unity with them. A dislike against the temperance cause and prayer meetings is quite a distinguishing feature with them. Reading (Luthers works in particular) and singing psalms they approve of, but woe to him who would propose to pray publicly, they would call him immediately a Pharisee, an hypocrite and withdraw from him. Such has been my experience and I doubt whether they believe me a follower of Christ since of late they quite shun me. Miss Hyden has not fared better, and she has quite given up reasoning with them. Our Minister is a Magister Grönberg who a year ago become serious and is now preaching the gospel with great zeal of which many fruits are apparent. Yet he holds the same sentiments, and if you should hear him express himself about people (of the laity) praying and temperance societies you would really be astonished. Oh! my dear friend, how prone are people to overlook the true principles of Christianity and to hold fast to particulars or externals! —

I regretted very much not to find you at Stockholm when I passed thro' that city last summer. I fully intended on my way home to come to Stockholm, but it became too late in the season and I came over land by way of Petersbg. At Berlin I spent very pleasantly my time with Gossner, who charged me to remember him to you. He sent you a sheet of his »Biene» with a few words written on it, in expectation I was going to see you. It was with great interest he heard of your exertions in Sweden. —

I would fain invite you to come over on a visit to Finland some time, but I cannot promise you much success. The high Clergy are prejudiced against you, and the serious young ministers will not hear any thing about temperance etc. What good could you effect? However if agreeable, I can assure you, Miss Hyden, myself and a few more friends would be very happy to see you at Tammerfors. Therefore let me invite you to us if agreeable.

Last week I received a letter from Mrs Elde expressing her anxiety at not having heard for 3 months from Miss Hyden and her daughter Betty Mahnke. Please to tell her that Miss Hyden has placed her daughter Betty at Kuopio farther into the interior with a friend to learn housekeeping I believe. But no doubt letters will have now arrived that were sent to Mrs Elde. All are well and

Miss Hyden begs particularly to be remembered to you and Mrs Scott in which I beg leave to unite.

The Lord strengthen you to fight the good fight.

Yours very truly

Ferd. Uhde.

67. *Från Elijah Hoole.*[1]

My dear Br.,

We shall contradict the foregoing paragraph from the »Times» immediately — but should also be glad to have from you such remarks as you may think most applicable for publication in the Watchman and in the »Times» also, if they will give them insertion.

We are all well on the whole — and are deeply interested for you and your work. Best remembrances to Mrs. Scott & family and Mr. Edwards.

I am

Yours affec:ly

8. March 1842. Elijah Hoole.

68. *Från J. Palmqvist.*

Älskelige vän! Dyre stridskammerad på lifvets väg, helsas med nåd och frid!!!

En lång tid har jag, ehuru på afstånd hört larmtrumman i Stockholm, och så godt jag kunnat få nåd till och på sätt sig göra låtit, förenat mig med dem som strida för det goda, som icke tagit vilddjurets vedertecken på sig, som flytt från Babels synder och villor, som iklädt sig all Guds harnesk, för att kunna motstå i den onda dagen, som nu tyckes infallit, när och fjerran. En surdeg är kastad i massan, hvaraf allt är kommit i rörelse. Domen är börjad på Guds hus! Den som kan bedja han bedje: Fader vår, — tillkomme Ditt rike, — fräls oss ifrån ondo! En sådan tid som nu har icke varit på långliga tider; djefvulen har, som det heter, stiget ned till eder och hafver en stor vrede, vetande att han icke lång tid hafver. Han rasar genom sina redskaper förtviflat; nu pröfvas på hvad grund man har bygdt. Godt när de sköna versarne i Psalmen N:o 122, 3, 4 och 5 Sv. ps. kan lämpas på enom, man bor då i lugnet midt i stormen. Så väl denna som föregående

[1] Se nedan till brev n:o 76, noten 3.

psalmen äro herrliga, väl passande för vår tid. Jag tror ock, att vår Gud är med oss och bevarar oss, sitt namn till pris! Stormen i Stockholm sprider sig till hela landet; all sann Christendom hånas, med snart sagt en störtsjö af de grofvaste försmädelser. Efter som Jesus är med i det lilla skeppet, har en svår storm uppväxt, men Han som fordom näpste vädret och hafvet, att det blef stilla lugnt, gör det äfven nu i sinom tid. Man kan derföre som det heter: wara tröst och oförfärad och förbida Herren! Ty han vet sin tid, och låter sig nådeligen vårda om oss. Jag ser af Tidningarne, att Herr Pastorn är anklagad och det af en bland Levi Söner; nog oklokt gjort; glömmande Gamaliels goda råd: Apost. Ger. 5: 38, 39. Consistorium tyckes förhållit sig klokare, som ogerna upptagit målet, efter hvad Tidningen Biet berättar, hvilken jag läser. De borde ock påminna sig huru samma Consistorium för nu jemt ett hundrade år sedan slutade prosessen med den vördnadsvärde pelaren i Guds Församling, den käre och älskvärde Tollstadius, hvars like icke kan uppvisas bland Svänska Kyrkans presterskap. De hade handlat visligare, att icke gifva sig i handgemäng med ett sådant utkorat Guds redskap. Men de hafva nit, dock icke visliga. Slutligen måste de dock lemna honom i frid. Jag ser äfven, att icke mindre än 11 stycken af våra skall vittna i denna sak; underligt nog, att icke äfven mitt namn var med på listan så dussinet blifvit fullt. Jag skulle nog hörsammat kallelsen och hade jag bodt i Stockholm hade jag varit sjelfskrifven. Emedlertid önskar jag mina bröder och Systrar nåd till att visligt förhålla sig: i rikt mått begagna sig af Duvo enfalldigheten och ormasnällheten. Tack för Tidningen Pietisten; *Den är ett ord i sinom tid,* fullt motsvarande alla billiga fordringar, en välluktande ros ibland törnen, i Tidningarnas werld, af behofvet påkallad. Du gjorde derföre väl att du kom! kära Pietist: war välsignad när och fjerran der du får herberge.

Af den käre älskvärde Grosshandlaren Keyser fick jag veta dess utgifvare.

Här på orten har äfven uppväxt en stor storm som vist något härleder sig från Stockholmska stormen men nu på en tid ökats förfärligt, derigenom att jag genom Nykterhetssaken gjort uppror (om jag så får kallat) på hela orten. Först genom stiftandet af en Förening förra året, som wäkt mycke uppseende, men i synnerhet genom en upplaga Nykterhetsskrifter af 10,000 Ex. som jag på egen bekostnad låtit trycka, och deraf gratis skickat till alla Församlingar i Länet, samt lemnat till hvarje matlag i Pastoratet, äfvensom på Postcontoret i Örebro, der Skrifter inlagts i alla lösväskor som äro omkring 80 stycken, detta både listiga och djerfva företag som det tyckes, har gjort ett fasligt allarm i lägret. Nu kunna de icke motsäga Skriftens innehåll eftersom den innehåller de store Läkarne C. von Linnés och C. W. Hufvelands tankar om brännvin med något tillägg,

utan måste ehuru ogerna gillat. Men att Nyckterhetssaken skall först uppkomma och drifvas af den så kallade Schefen för läseriet på orten, det anses för alldeles olyckligt! och klagoviser höres från alla kanter, af de så kallade lärde. Försiktighetsmått tages på många ställen, att icke smittan af det Sekteriska hos den farlige mannen må gripa omkring sig. En Öfverste på orten lärer yttrat nödvändigheten af, att uppkalla mig för Landshöfdingen i Örebro der jag skulle göra reda för mitt Sekteriska lefverne.

Wissa prester börja smäda uppenbart från predikstolen; och en af dem har nyligen tillsändt mig Aftonbladet för den 21 sistl. Febr. deri en artickel ur Skara Tidning var införd om Methodismen, troligen för att visa mig, hvilka som äro de falska profeter i deras tanka: neml. de som förbjuda dans och skådespel, hvilken artickel var för jemmerlig; underligt att sådant får fritt spridas. Att jag tillhör Methodismen tages för afgjort ibland de fleste af de lärda här, och att jag äfven samlar penningar till dem, i den lilla sparbössan jag har för Missionsverkets räkning, lärer en Prest bestämt utgifvit för sanning. Och nu har jag något litet omnämnt tillståndet härpå orten, deraf kan synas, att jag ingalunda är lottlös på förföljelse i denna förbistringstid; jag står som det synes, nära nog ensammen skotttafla för onda arja munnar och tungor; bland alla andra ogrundade beskyllningar öfver Eder vän och broder Johannes, (som delaktig är i den himmelska kallelsen, och i bedröfvelsen,) har äfven ett rykte spridits, att Palmqvist är en af de antichrister som skall uppkomma i verldens sista tid, efter han har en ny lära. Men nog härom: jag slutar med versen 4 i psalmen 232. För afundsmän försåt och list du modet ej må fälla, Gud skall din oskuld skydda vist, och den i dagen ställa, de dig med svärdet hota må, det skall ej skada dig, men gå dem sjelfva genom hjertat. Och när Herren räcker ut sin hand, då väga mindre än ett grand, de väldiga på jorden. Gud vare tack och lof! Amen.

Helsa hjertligt och ömt sin kära Fru och öfriga trossyskon hvar och en vid sitt namn med Guds frid! Vore det sommar reste jag till Eder för att hemta frisk luft, under denna qvalmiga tiden. Gud vare vårt allt i allom!

Eder tillgifne vän och medbroder

J. Palmqvist.

Örebro och Stora Mellösa den 9 Mars 1842.

P. S. Jag lägger detta brev inuti ett till min bror Per, på det att det skall säkert framkomma till sin egare och icke förstöras på Postcontoren, ty blotta namnet rörer till ilska och bitterhet. Således kan de blifva förskonade för att se Scotts namn på brefvet.

69. *Från A. G. Sefström.*

Älskade Broder i Herranom!

Din misstanke i anledning af mitt svaromål i Keysers bref vidrör jag ej med ett finger, emedan jag tror att ditt hjerta redan ogillat den. Jag är nu angripen i Aftonbladet för diverse, bland annat Methodism. Derpå är jag i fullt beråd att svara och har ock i dag affärdat första artikeln, för att införas uti Biet; men som jag af bref från EB:n [= ärkebiskopen] ser att vederbörande sökt göra honom afvog, så har jag sänt mitt svaromål till honom för att sedan, om han bifaller det, affärdas till Biets redaktion. Denne artikel angick Forss's permission til Sundsvall, som jag beskylles hafva, mot Chefens vilja gifvit honom. Jag kommer sedan till de andra delarne och skall då öppet fråga Ekdahl om icke det bref, som du begärde och icke kunde få, sic stantibus rebus, då må för allmenheten öppnas, för att gifva sjelfva uppslagsändan till min inblandning i denna sak. Det fortfarande skiljemärket emellan våra trosbekännelser, som vi böra bibehålla i helgd, fastän med deröfver åt hvarandra sträckt trofast hand till gemensam strid mot rationalism och gudlöshet, hafva fienderne jämnt önskat inför opinionen utplånadt, för att desto mera vinna gehör för sina påståenden om värfningsföretag och värfningsvinst. Såsom jag af min erfarenhet är viss att dessa delar icke varit eller äro å bane, så bör ock det minsta sken, den ringaste anledning dertill helt undvikas. Tror du att harhjertat dikterar för mig denna öfvertygelse, så bedrager du dig svårligen. Krigslisten å Ek:s och Tst:s[1] sida är ingen annan och ligger tydligen i dagen, att de erna ådagalägga faran för wår Kyrka af din härvaro, emedan många antaga dina grundsattser, i följd hvaraf de önska drifva dig hädan och kunna lyckas dermed, i samma mån de lyckas stadga öfvertygelsen derom. Intet annat har föranlåtit anfallet mot mig, än att göra sådan öfvertygelse trovärdig. Hvad vore det då annat än att löpa i deras nät, då jag skulle utan tvingande orsak och skäl, utan tillsägelse och tillstånd förråda ett amikalt bref? Det ser du! Genom det anfall jag nu erhållit och om jag ej hindras fullfölja bemötande af detsamma, kan jag få ett faktiskt skäl att inför Sv. allmenheten fråga E. om han tillåter brefvets innehåll promulgeras, hvartill han icke lärer kunna neka. Så sitter Haman i sin egen galga, likasom den därvarande Achitophels råd blifver till intet. Herren må besluta! Hufvudfrågan för dig är väl troligen att besvara, nemligen om du undanrifver vår kyrkobekännelse. Hvad kunna vi svara derpå? Jag har communicerat dina vänner din önskan och om du sänder till dem, t. ex. Lundquist, en uppsatts på förhandlingen i Hudiksvall, så att hans minne i afseende på hufvudsaker underhjelpes, så iakt-

[1] Ekdahl och Ternström.

tager han det formella uti betyget och skaffar sedan underskrifterna af Norellar o. s. v. Jag har rent förglömt samtalets gång. Ett totalintryck har jag qvar, nemligen af Ternst:s anklagelse; ditt svar, som vederlade honom; mitt argumenterande rörande vännernes budskap vid min Sthls resa att I uti striden icke skulle se på Wessley och Luther allenast, utan ock på Christus, att jag ansåg mig förpligtad till innerlig wänskap och hjertligt förtroende så länge jag i dig hade en protestantisk Christendoms broder, icke en Värfvare, o. s. v., sluteligen Wieselgrens och andre Brödernes uttalade önskan om Eder förening som ock derpå inträffade, med tillkännagifvande utaf Tstr. att han fruktade för Edl, i händelse denna förening blef bekant för honom, hvaraf skönjdes att han var dennes redskap m. m. — Sänd nu uppsatsen till Lundquist. Jag har hans ord att han anser för sin pligt utreda och styrka detta allt. Jagad af brådska, ytterst på posttimmen, säger jag blott: Herren med oss! Amen.

Bjuråker d. $^{11}/_{3}$ 42. A. G. Sefström.

Ditt bref var så väl till couvert, som i sig sjelft öppnadt, ingen poststämpel finnes å någondera, det är visst och sant.

70. *Från N. Lindstedt.*[1]

Oppmanna d. 15 Mars 1842.

Älskelige Broder!

För sista kärkomna skrifvelsen tackar jag hjertligen, äfvensom för godhetsfulla öfversändningen af Din lilla skrift om Sverige. Du har säkerligen redan hört så många omdömen, hvarandra helt motsatta, uttalas öfver denna skildring, att något ytterligare ordande derom är öfverflödigt. Endast »nationalfåfängan» kan känna sig sårad af den mörka taflan: skuggningarna deri äro dock ej öfverdrifna, helst om man hämtar typen från en förderfvad hufvudstad, inom hvars murar finnes en massa så rå och vild, att ej nog mycket ondt kan sägas om den. Till denna hop kan man räkna äfven många »välklädda» sprättar, som ösa all sin så kallade bildning och lefnadsvishet ur Aftonbladet. När man ser dess »fanatism» — för att nyttja ett af samma blads favorituttryck — mot olika tänkande vare sig inom religionens eller politikens område, så kan man väl icke höra eller läsa något löjligare än det talet om »tolerance», som

[1] N. Lindstedt, f. 1808, d. 1868, vice pastor i Oppmanna 1842—52. Se S. Cawallin: Lunds stifts herdaminne, V, s. 477 f. och E. Newman: Nordskånska väckelserörelser etc. s. 343.

äfven det bladet vill föra i skölden. O tempora! O mores! Till Svenska mannavettets ära måste dock hvarje sansad intyga, att det är endast afskummet, dräggen af nationen, som kan känna sympathier för Aftonbladets och consorters nidskrifter och scandalösa påhittigheter. Lättsinnigheten och den vilda »fanatismen» slår dessa hjeltar med blindhet, annars skulle historiens fingervisning kunna lära dem, att med sådana vapen mera befrämjas det onda de vilja bekämpa, än förhindras. Ty när man i påfvedömet ville förlöjliga Luther med karrikaturer, så hånskrattade väl den blinda, oförståndiga hopen, men Luthers sak gick emellertid fram sin gilla gång och det så mycket mer, som de bättre tänkande insågo att dylika argumenter ej vittna om annat än en sjuk sak. Svigta ej, min Bror! för dylika anfall. Samma vedermöda har vederfarits trons vittnen i framfarna tider. Wi få icke vänta det bättre. Christus har *nederslagit djefvulens gerningar*. I Honom kunna vi öfvervinna. *Tager profeterna för efterdömelse, till bedröfvelse och tålamod, hvilke talat hafva i Herrans namn.* Jacobs Ep. 5: 10. *Si, vi hålle dem saliga, som lidit hafva.* v. 11. Dig vederfares samma ära som den store *Wesley* m. fl.

Skulle jag hafva något att erindra, så vore det endast i afseende på den ljusa taflan Du framställt. Det redan sagda är sanningsenligt, men till detta hade dock bordt läggas något mera om det christendomslif, som oförnekligen finnes i Sverige, ty till Öfverherdens pris måste man bekänna, att det Svenska Zion har *många redliga Lärare*. Hvarken städerna eller stadspresterna få till bedömmandet häraf tagas till typ. Uti landtförsamlingarna, bland det egentliga folket är christendomstillståndet så olika det, som i städerna förefinnes. Men härom måste man på stället öfvertyga sig. Om du företoge Dig en resa t. ex. åt Skåne, så skulle jag kunna föra Dig vid handen till icke så få redlige Lärare och kraftverkare. Det säger sig sjelf, att hvarest dessa finnas, måste det stå bättre till bland menigheterna, än i allmänhet.

Beklagligt att T. gör ett med dem, som andas trug och mord mot all christendom och bestående ordning. Det hade jag aldrig trott, då jag genomläste *Baum*, att T. kunnat tillåta sig öfversätta en sådan rationalistisk skrift. Men så ser man, huru å den motsatta sidan de falla sjelfve i samma machiavellisme, som de förebrå andra. Sådant väcker indignation och skadar T:s eget rykte hos dem, som, oförvillade af skränet, betrakta saken i sitt rätta ljus.

Säkert tillväxer Dina åhörares antal i samma mån som förföljelsen stiger. I sanning, om anekdoten är grundad, var det ganska bra sagdt till haltaren på ena benet, att det vore bättre han haltade på begge. Sådana ömkansvärda menniskor, hvilka såsom narrar och menniskors apor, skola lefva på den oförståndiga hopens bekostnad, kunna rätt väl behöfva ett skarpt ord till besinning. Man uppför i Frankrike comedier till förlöjligande af Carl XIV Johan. Servum

imitatorum pecus har trott sig på samma sätt kasta skugga på en aktad personlighet — men skuggan följer nog sin rätta man, haltaren på ena benet.

Hvem är den der hedningen *Cawallius,* som från Romarnas exempel hemtar försvar för svordomar och Guds namns missbruk bland christna? I sanning, om han är prest, är det väl den opresterligaste prest man kan höra och se.

Om jag icke tager Din af så många göromål upptagna tid för mycket i anspråk dermed, så ville jag be Dig öfversända följande broschürer:

1). *Finn-Lappska Missionen och von Westens lefverne,* 12 s. b^{co}, (såvida den är utförligare än samma beskrifning, som finnes i *Nordisk Kyrkotidning.*)

2). *Jesu Bergspredikan, förklarad i Sex predikningar af M. F. Roos,* öfvers. 12 s. b^{co}.

3). *Predikan på Christi förklaringsdag af Wingård* — 8 s. b^{co}.

Uti bokhandeln här nere finnas icke dessa skrifter, derföre nödgas jag på detta sätt bjuda till att skaffa dem. Med paketposten torde de kunna öfversändas. War god och låt mig med detsamma få några *Nykterhetsskrifter* till spridning ibland detta folket. Följande synas mig lämpligast: *Dryckenskapens följder* (efter Engelskan), *Tio Guds Bud och Dryckenskapen, Undfly Krogen.* Har Du, som jag förmodar, förråd på andra goda i samma ämne, så fägna mig med dem. — Whitfields porträt har Du väl icke kunnat få under resan? Något nytt godt i literaturen skulle vara mig välkommet. Huru långt har det skridit med öfvers. af *Skandinaviens Kyrkohäfder?* Och huru går det med den historia om Religionstillståndet i Amerika, hvilken *Baird* låfvat utgifva?

Roligt om en gång Du komme att utgifva resultaterna af Din Amerikanska resa; och ännu mera fägnande, om vi en gång i lifvet kunde personligen träffas. Reser Du till nykterhetsmötet i Wexiö i sommar? — Gud signe Dig och gifve Dig mod, kraft och vishet att kunna bära Christi smälek!

Din tillgifne

N. Lindstedt.

Ursäkta att jag icke skickar penningar; men när böckerna komma vill jag skicka valuta både för dem och transporten. Tröttna ej med mina commissioner. Din Lindstedt.

71. *Från M. C. Rahmn.*

Käre Broder!

Emedan jag sjelf icke kunnat få någon tillförlitlig och fullständig reda på oroligheterna här i Småland, har jag gång efter

annan uppskjutit att tacka Dig för sednaste k. brefvet och att svara derpå.

Den begärda kungörelsen bifogas, och så mycket kan jag säga att predikandet allt mer griper omkring sig, samt att jag för min del icke kan tillskrifva detsamma någon inflytelse af Den Helige Ande. De spridda berättelserna tyckas alla bekräfta den grundsanningen att väckelserna icke härflyta eller blifvit framkallade af ordet. Spådomar och förutsägelser skola äfven tillhöra det så kallade predikandet. Detta är en misstänkt omständighet. De bland allmogen som förut hatat och emotstått det sanna läseriet, visa sig nu mycket tillgifne de nya predikanterna och påstå dem vara af Gud sände. Det Guds ord, rent och klart predikadt, icke alls tyckes hafva kunnat uträtta under åratal, det uträttas nu, som det vill synas, på ett ögonblick, af till och med 13 års barn, hvilka i sina framställningar ej hafva annat att säga till undervisning, än varningar och uppmaningar till bortläggande af de gröfsta i ögonen fallande lasterna. Jag bekänner att jag anser alltsamman vara en tillställning af Satan, för att göra Guds rike afbräck och inför menniskorna så förhatadt som möjligt. — Denna följd visar sig redan. Provincial Läkaren Schöldberg — en stor vedersakare af sanningen — har i Memorial till Landshöfdingen begärt inställande af Missionsbönerna i Länet, såsom i hands tanka farliga för, som han säger, smittans utbredande.

Gud vare vår hjelp i dessa farliga tider! Det mulnar allt mer och mer utom oss. Måtte vi blott kunna beståndande blifva i sanningen!

Från Westdahls hälsas Du kärligen genom Din

Tillgifne Broder
M. C. Rahmn

Jönk. d. 16 Mars 1842.

72. *Från M. C. Hydén.*[1]

Goda Pastor Scott.

Guds faders Nåd vile i tiden och Evigheten öfver Wår i Jesu Christo älskade Pastor Scott. Jag fäller många Tårar när jag tänker på den Saliga Tid då jag sist var i Stockholm och fick höra den

[1] Maria Charlotta Hydén, f. 1805, d. 1868. Fadern sjökapten från Lohteå, Österbotten. Hon kom 14-årig till Stockholm och tillbragte sin ungdom där och lärde därvid känna och älska missionssaken. Ferd. Uhde, Tammerfors, kallade henne som lärarinna till en skola vid sin fabrik år 1840. Hon var ivrigt verksam för missionssaken och gjorde ofta resor till Sverige. Se U. Paunu, o. a. a., ss. 126—29. Meddelat av prof. Ruuth. Jfr noten till brevet n:o 66. Brevet är odaterat men torde vara skrivet i Tammerfors i mars eller april 1842.

Dyra Själasörjaren[?] som jag har att tacka för så mycket mycket både i Andeligt och Lekamligt hänseende, och måtte jag inför den Högstes[?] Tron en gång få med renare och heligare tunga i stoftet säga till min Himmelske fader: Se detta Härrans redskap som förde mig ifrån Lagen tunga och till delaktighet i Jesu alena gällande försoning och Guds barnens saliga frihet att gå fram till Tronen, Nåda Tronen för fattiga och af den onda Själafienden och den det så i grund besmittade Hjertas anklagande enda fridstad, dit Blod Hämnaren icke når med sina giftiga skott. Jag får nu af alt det redligaste Hjerta framföra en sann och i grund redlig väns kära Helsning, den ädle Patron Uhdes tusendefaldiga, som beklagar det eländiga Svärge som rasar i sin stora och fasliga blindhet, och säger han ofta: vad månde Svärge vänta för ett öde? Men säger han vidare: aldrig hade di kunnat gifva större bevis på att den goda Pastor Scott var det största redskap i Guds hand, di gifver honom de största bevis och Han har fått lika som en Stiärna på Bröstet.

Bästa Pastor Scott! Glöm ej den goda Patron Uhde med Bref, så får jag höra om den för min Själ altid dyrbara Pastor Scott. Guds välsignelse öfver den älskade Pastor Scott i Tider och Evighet. En ringa och svag som önskar Jesu Nåd.

M. C. Hydén.

73. *Från N. J. Sundelin.*[1]

Herr Pastor Scott!

Mycket angenäma skrifvelsen af den 4 sistl. Februarii har haft fägnaden emottaga och får derföre aflägga skyldigaste tacksägelse. Om den öfversända spåtrumman i Tit:i hand kan bli ett medel, att i någon mån, undanrödja den vidskepelse, hvartill den tjenat, så skall det upprigtigt glädja mig. Emedlertid och såsom ett bevis på nödvändigheten af Missionsarbetet ibland Lapparne må nämnas, att den Lappman, som afyttrat det ifrågavarande trolltyget, nu i stället skaffat sig ett nytt instrument af samma slag, såsom för hans fortfarande bestånd och trefnad oumbärligt.

För den rika insamling till det Lappska Missions werket, som Tit. åstadkommit under sin utländska resa och i allmänhet för de frikostiga bidrag till andra fromma stiftelser i wårt fädernesland, som derunder blifvit samlade, får betyga min största tacksägelse. Det går mig sannerligen till hjertat, att se och höra all den försmädelse, som Tit. måste uppbära för dessa sina christeliga handlingar; men deremot hoppas jag att en mägtig tröst finnes uti det goda samve-

[1] N. J. Sundelin, f. 1808, d. 1877. T. f. pastor i Lycksele 1836 och kyrkoherde därstädes 1840—77. Se L. Bygdén: Hernösands stifts herdaminne, II, s. 137.

tets vittnesbörd och Dens bifall, som ser till hjertat och rätt dömer. Oaktadt alla insinuationer och de försök, som blifvit gjorda, att göra Tit:i alla åtgärder misstänkta och förhatliga i allmänhetens ögon, så har för min del icke kunnat finna annat än det renaste nit och uppsåt, att bereda wårt sanna wäl. Tillgifven den Lutherska Trosbekännelsen och förpligtad, att vidhålla och predika Christendomens lära enligt vår Församlings symbola tycker jag i alla fall, att de äkta Lutheranerna i A[dolf] F[redrik] öfver all höfvan utsträcka sin orthodoxa ifver och jag kan ej förstå huru de, som berömma sig af en »sann andelighet» kunnat skrida till de mått och steg de vidtagit. Någon magt öfver oss i politiskt eller religiöst hänseende lärer Tit. hvarken behöfva eller vilja söka, utan är säkerligen nöjd, om Christus får magt uti och öfver oss.

Får ock på det högsta tacka för de lärorika och uppbyggliga artiklarna i Tidningen Pietisten och hoppas, att äfven hädanefter där skola förekommaa lika läsvärda afhandlingar.

Ifrån mina Svägerskor får framföra en warm tacksamhetshälsning för allt det goda de åtnjutit i Tit:i hus både till kropp och själ. I enahanda tacksamhets förklaring instämmer med sann hög aktning och broderlig vänskap

N. J. Sundelin.

Lycksele den 17 Mars 1842.

74. *Till P. Wieselgren.*

Stockholm den 18 Mars 1842.

Dyre Broder,

(Om du än tillåter detta namn att stå i samband med »Methodist-Presten») Jag nödgas skrifva några rader på den christliga kärlekens wägnar och begär ett svar, icke till mig (ty du synes hafva föresatt dig att icke mera brefwexla med »Scotten», ännu saknar jag underättelse huruvida mitt i December månad afsända bref framkommit) men till en, jag vill hoppas det, förbättrad Drinkare. Du känner Åström, Tullvaktmästaren, du känner äfven hans olyckliga böjelse, och dess förfärliga frukter. Många gånger har hans arma maka sökt tröst och stöd hos mig då jag nödgades beklaga huru litet den redligaste vänskap kan uträtta för Drinkarens hus. Förliden Måndag likväl bevistade han Första filialföreningens fjerde årsmötet, vid hvilket tillfälle jag gaf en kort skilldring af den märkvärdiga rörelsen i Nykterhetsfrågan, som nu pågår i Amerika, börjad April 1840 af 6 *Drinkare,* hvilka *på en Krog* i Baltimore uppsatte och undertecknade en öfverenskommelse att afstå från allt bruk af rusgifvande drycker; dessa blefvo stadiga, antalet ökades, många af de

räddade gingo ut och på grund af egen erfarenhet talade tröst till Drinkare, och inom ett [år] wäxte antalet till *6000* förbättrade drinkare. Tvenne tal anfördes, hållna av Hawkins i Baltimore, och Bishop i Newhawen, till hvilka jag lyssnade med innerlig rörelse, och si Åström badades i tårar hela tiden, samt vid hemkomsten, ja, innan han lemnade helgedomen, uttryckte sin önskan och hopp, att han måtte kunna blifva en Hawkins. Nästa morgonen anmälde han sig skriftligen till inträde uti Föreningen, och — hans beskedliga maka sade: ack hade Åström en kraftig uppmuntran från den af honom så älskade och wördade Wieselgren skulle det med Guds nåd wara ett wälsignade hjelpmedel. I går afton märkte jag hans närvaro i Kyrkan med stor glädje, och jag vet du skall med omgående willfara Makans önskan, fast du icke will lyfta ett finger för min skull. Jag har med mig några få nykterhetsböcker hvilka tillhöra dig, huru skall jag få dem fram?

Skall jag nu nedlägga pennan. — Nej — jag fortsätter om du än blott skrattar åt min enfald. Jag har af Keyser fått veta litet af ditt hjerta, och tackar för den uttryckta wälwiljan för min personlighet, men — är mitt handlingssätt fördömmelsevärdt så är min personlighet förkastlig och det förra kan icke nedsättas utan på den sednares bekostnad. »Men — sqvallrandet i America.» Nå — har Swerige undantagsrättighet i hvad den allmänna beskådningen anbelanger? Baird stod bredvid mig, berättade om Ryssland, Danmark, Preussen, Frankrike, Belgien, Holland, lemnande åt mig att upplysa om Swerige. Hvad war att göra? Försköna på sanningens bekostnad? Tiga på den grund att tillståndet är sådant att man wågade icke tala derom? Eller tala sanna och förnuftiga ord, sådana som anstå en andelig sinnad att tala för andeligt sinnade? Den sistnämnda utwägen waldes, och jag ställde mig med flit utom Historikerns fält, intagande Pietistens, på det de bevis på andelig död som anfördes icke måtte stöta naturliga menniskor, utan fastmera af dem anses såsom berömvärda friheter från pietismens samvetstvång. Att högst litet af det meddelta finnas i den swenska skriften, är naturligt, der samlade jag det wärsta, men när jag t. ex. talte för Bibelsällskapet berättade jag hvad som blifvit gjort i den saken, och så alla de andra brancher på wälgörenhetens träd. Ja Bror Wieselgren hade du warit med »Scotten» och fått utan andras inverkan fatta ditt eget omdöme, så vet jag nog hvad det hade warit. Ty du är icke bland Straussianerna hvilka, stoppande hufvudet i sanden, ropa: »det står wäl till».

Men »inblandningen i wår[a] kyrkliga affairer.» — Jag utfäster mig att utan knot motaga 40 par spö för *hvar och en* proselyt du eller någon annan kan framdraga, som af mig intalats eller genom min tillåtelse öfvergått till Methodismen. Du må blifva storögd, det kan jag icke hjelpa; men sanningen likväl är, att jag icke befattat mig med Kyrkans affairer en hårsmohn mera än jag gjorde den 2.

Nov. 1831, då jag började predika på Swenska språket — ja en gång — en enda gång — öfverskred jag gränsen; det war när jag något agerade för att bereda Ternströms hitflyttande (kanske kom första klafven till detta steg från mig). Derutinnan öfverträdde jag gränsen för min werksamhet och dyrt har jag pliktat derföre. Mitt Swenska predikande fortfar, jag har inga bestämda Collegia pietatis men är gerna med då jag bjudes dit hvarest sådana hållas. Jag motager imitt rum sådana enskilda som söka mig i själsbekymmer och råder dem bäst jag kan, och deltager för öfrigt i hela den werksamhet till folkets förädling som af förenade händer skötas, såvida nemligen det ännu tillåtes mig — men si der — hela den Jesuitiska anläggningen. Jag har gjort inga proselyter — will icke göra proselyter — älskar Kyrkans enhet i Swerige lika ifrigt som trotts någon i landet, och om full frihet att stifta ett Methodist samfund bestående af f. d. Lutheraner, berodde på uplyftandet af mitt finger, will jag icke lyfta det. Kyrkans enhet hotas icke af Methodister utan af politiska rabulister, af förblindade ledare hvilka döma en Herrens wäckelse såsom en smittosam sjukdom som skall bortdrifvas med piller och lavementer, och af hyperorthodoxa, hvilka äro färdiga att missbruka Luthers namn till afguderiet och uppbränna alla som icke nedfalla för belätet. Du har min förklaring, jag begär icke att du tror den, wille du helldre lita på den *Läsareprest*, som öfversätter och utsprider Baums bok, nå väl, tro honom, men förkasta då helt och hållet mina ord, de måste helt och hållet tros, eller helt och hållet förkastas, ty dagtingan, medelwägar emellan sanning och lögn, reservationer och slikt äro mig förhatliga. Ärlighet warar längst, och nu är tiden inne att tala oförställdt, och lika oförställdt intaga sin position. *Min* är densamme jag innehade, då wi möttes först i Jönköping, hvad är nu din?[1] Aftonbladets hat kan lätt förklaras — wi äro årsbarn — samma år 1830 som Aftonbladet föddes, föddes äfven min ringa werksamhet i Swerige, å båda sidor hafwa dessa werksamheter wuxit till och emedan de fortgå i motsatta rigtningar har en collision upkommit, det skall nu afgöras huruwida Aftonbladism eller den pietism som af Engelska Methodister och Swenska Läsare gemensamt befordras skall blifva rådande i landet. Saken är för stor att min usla personlighet skulle hafva något med den att skaffa. HofRättens Ad. Fisk. råder att icke upptaga framkastade obestämda misstankar som religionsmål, så att hela den stora affairen kommer att falla till intet. Ingen önskar ransakning lifligare än jag, ty jag vet hurudan utgången måste blifva. Emedlertid står jag en Scotttafla för alla möjeliga smädelser och hotande upptåger — och bröder i Christo *söderut* hafva icke ett enda trösteord att meddela. Prisad vare Gud. Han öfvergifver mig icke,

[1] Här har Wieselgren i brevet antecknat följande svar: »Att ej i en vrå i Skåne blanda mig i en strid i Sthm, som jag blott kände af tidningarne.»

han sänder icke till kriget på egen sold. Hans frid allt förstånd öfvergår.

Jag behöfver icke säga, detta bref är *förtroligt*. Bror Ahnfelt kan ju se det likväl, om du så will — Farväl.

Geo. Scott.

[Några ord förstörda vid inbindningen.] Fastlagstiden är märkwärdig — Pilatus öfvertygad om oskulden men utan kraft att skydda, folket så uppretadt att om det tillfrågades Barabbas (Breitfeldt) eller Scott, så blef mördaren walt, och om man frågar om S.: hvad hafver han då illa gjort, svaras: Korsfäst — korsfäst. Motståndarne hafva likväl gått för långt med Caricaturen och Jesuiten, barnen wille hafva ett hvarf *för mycket* på korthuset och det hela ramlar — folket waknar till sans någon gång, eller om de dessförinnan förstöra mig så går Herrens werk fram ändå.

75. *Från Sir Thomas Cartwright.*[1]

Monday Ev^ng, 21. [March 1842.]
7 oclock.

My dear Sir,

I have not been able to see M. d'Ihre today but shall do so tomorrow morning without fail. — I should be glad however, to have some conversation with you again before I go to him, and shall be ready any hour after ten tomorrow, or indeed this evening if it should be convenient to you to come to me.

Yours very truly
Thos. Cartwright.

76. *Till Times.*[2]

Till Redacteuren af Times.

Min uppmärksamhet har blifvit fästad vid en artikel i Red:ns Tidning af den 7:de dennes, med öfverskrift »Metodism i Sverige»[3],

[1] Sir Cartwright var engelsk minister i Stockholm åren 1838—1851. Se J. Howard Swinstead: The English Church in Stockholm, Sthm 1913, p. 54.

[2] Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen. Dessa förklaringar önskade Scott först få publicerade i Sverige, »innan de återkomma tryckta i de Engelska bladen», enligt en anteckning å konceptet, daterad den 29/3 1842.

[3] Notisen i Times, 7/3 1842, finnes i avskrift i Scott-samlingen. En av sekreterarna i Wesleyan Missionary Society, Elijah Hoole, sände den i brev av den 8/3 1842 till Scott. Se ovan, brev n:o 67.

Scott har en svensk översättning av notisen i fråga på det ovannämnda kon-

och anseende någon förklaring af nöden att förebygga ett willfarande intryck, är jag öfvertygad att Red:n godhetsfullt låter följande framställning inflyta med det första.

Det är alldeles sannt att jag »gjorde förlidit år ett besök till Norra America». Denna resa företogs på Herr Pastor R. Bairds inrådan, som kraftigt uppmanade dertill, dels att gifva hans landsmän ett tillfälle att bära sin andel af kostnaden för uppbyggandet af en helgedom i Stockholm, hvilken, upprest medelst bidrag af Christna tillhörande olika bekännelser, uti åtskilliga länder, hufvudsakligast England och Amerika, samt användt att utbreda gudaktighet utan denominationalism, står ett monument af äkta Catholicitet ehvad wi betrakta dess uppkomst eller bruk; dels ock att meddela sådan upplysning om de wälgörande religiösa operationer uti, och andeliga behov deraf i Swerige som skulle intressera Amerikanska Christna för bemödanden här att upplifva sann gudaktighet samt föranleda dem att genom deras inrättade Sällskap bidraga till ett ymnigare förråd Biblar, religiösa och Nykterhetsskrifter m. m. Herr Baird yttrade den öfvertygelsen, att min särdeles position här, såsom visserligen en »Methodist Predikant» men arbetande under elfva års tid med Methodist Conferencens innerliga bifall, icke att göra Swenskar till Methodister, utan bättre, lyckligare medlemmar af sin egen Kyrka, skulle uti Staterna recommendera min mission till de orthodoxa denominationernas tillgifna aktning. Och härutinnan bedrog han sig icke.

Det är också sannt att jag höll predikningar derstädes. Ty jag predikade eller höll tal uti 142 Kyrkor tillhörige 8 olika bekännelser. Men det är icke sannt att jag »beskref den Swenska Nationen i de *swartaste* färger», såwida man med detta uttryck förstår ett försvårande och vridande af sanningen, eller att hela Nation inneslötes uti hvad som förnämligast angick hufvudstaden.

Jag kände hela grannlagenheten af min ställning, såsom å ena sidan utsedd att underrätta de Amerikanska Christna om det verkliga religiösa tillståndet i Swerige, och å andra sidan kallad att

---

ceptet, och mening var att såväl denna som den till Times sända vederläggningen skulle publiceras i svenska tidningar. Notisen lyder i Scotts översättning sålunda:

Methodism i Swerige. Stockholm Febr. 18de. Den Engelska Methodist Predikanten Scott gjorde förlidet år ett besök till Norra Amerika, samt uti de predikningar han derstädes höll, beskrev den Swenska Nationen i de swartaste färger. Han har nu återvändt till Stockholm, och är föremålet för oupphörliga anfall å de här utgifna Journalers sida.

Någon tid sedan war han i fara att blifva öfverfallen i sitt eget hus af en upretad folkmängd. Denne man synes nu hafva ådragit sig Regeringens uppmärksamhet. Sådant må åtminstone slutas af en skrifvelse från M. Grubbe, Stats-Råd för det andeliga departementet, till Consistorium i Stockholm, i hvilken det sistnämnda anmodas att inkomma med utlåtande rörande Predikanterna anställda att tjenstgöra uti det Engelska Wesleyanska Capellet i denna hufvudstad.

återvända just till det beskrifna landet, med utsigten att nödgas redogöra för mina beskrifningar. Medan Tit. Baird stod vid min sida och omständeligen uppgav det moraliska och religiösa tillståndet uti Frankrike, Belgien, Holland, Preussen, Dannmark, Norrige, Ryssland m. m. lemnande åt mig att orda om Swerige, så måste jag antingen öfverhölja sanningen med en skenbar glans, wägra all beskrifning, lemnande det intryck att sakerna woro allt för dåliga att tillåta den, eller omtala så mycket af det werkliga tillståndet som syntes nödigt att gifva ett rigtigt begrepp derom. Den sistnämnda utwägen waldes, och att jag skulle undvika all collision med historikern, philosophen eller politikern, inskränkte jag mig till en sådan åsigt af ämnet, som endast pietistiskt sinnade personer kunde taga eller förstå, lemnande dem sedan att sjelfva döma, om, när saken så förhöll sig, något bör göras för Swerige. Derföre gaf jag en rättvis gärd af berömmelse åt den Swenska National Kyrkans orthodoxa läror, och i många afseenden förträffliga anstalter, men yttrade den öfvertygelse att andelig död är beklagligt nog allt för allmän.

Till bevis härpå åberopade jag det allmänt rådande, och af alla allvarsamma Christna tadlade missbruket af de heliga namnen, ett missbruk, som förbjudes af det andra (Eng. tredje) budet; den heliga Sabbathens vanhelgd, icke allenast till en del, af enskilda och associationer, utan allmän genom Theatraliska och andra offentliga nöjens medgifvande på den dagen, ådagaläggande en offentlig missaktning för det tredje (Eng. fjerde) budet, hvilken under det den råder öfver den Europeiska Continenten, anses af alla pietister der och annorstädes såsom ett stort och farligt ondt. Jag slutade till att detta vanhedrande af Guds namn och dag, måste öfva, och verkligen öfvar en skadelig inflytelse på samhällets sedlighet; och till stöd derföre med afseende å Swerige anförde jag några punkter, i synnerhet den allmänna osedligheten könen emellan. Uppgifterna i hufvudstaden omtala 1 oäkta barn född mot 1 ½ äkta, medan en hel klass sådana som födas i concubinage men erkännas af Fadren icke räknas bland de förra.[1] I stället för att förmörka taflans naturliga färg kunde jag endast tillåta mig några få enkla omläggningar utan både färg och fernissa. Att sedan min återkomst till Stockholm jag warit »föremålet för oupphörliga anfall å de här utgivna Journalers sida», är till en del sannt. Anfall de mest hätska och oerhörda slungades åt mig nästan dag ifrån dag af vissa journaler. Sådana Journaler som intaga den ytterliga radikala, eller revolutionära sidan i alla politiska frågor, samt häftigt strida mot orthodoxi och practisk christendom, hafva tvifvelsutan hopadt all sorts smädelse på mig. En emedan jag icke höll politiska predikningar i Amerika och uppmanade Amerikanerna att med sitt »werksamma bistånd» förhjelpa

[1] Uppgiften för 1841 gifver 1460 äkta och 1192 oäkta födelser i Stockholm.

Swenskarna till »ernående» af *deras* fria institutioner; en annan, emedan Methodismen hindrar framgången af hvad »vissa kalla revolution, men hvad andra kalla menskligheten sträfvande till frihet»; en annan, emedan »alla secterister tro blindvis på en Gud i första rummet och en Konung i det andra». Andra Journaler yrkade en laglig undersökning, i synnerhet som de förstnämnda lemnade det påståendet att mina uppgifter uti Amerika icke utgjorde det wärsta draget, utan ifrade mot den skada mitt predikande i Swerige åstadkom såsom det stora onda, och jag fröjdade mig då wederbörande syntes hågade att röra sig i saken.

Huruvida faran från »en upretad folkmängd» war så stor som den nu commenterade artikel uttrycker, kan jag naturligtvis icke säga. Men visserligen skulle det icke warit på något sätt förvånande om sådana artiklar som syntes uti de dagliga tidningar hade föranledt det mest beklagansvärda resultat, och näst Guds synnerliga försyn, måste jag tacka mängden af Stockholms innevånares goda sans och förstånd, att frid så länge bibehöllos. Sanningen är, förrättningarna både Engelska och Swenska fortsattes utan afbrott.

»Att denne man ådragit sig Regeringens uppmärksamhet», är också sannt men icke nytt. Ty jag försökte göra detta redan i Februarii 1838 då Kongl. Sanction begärdes till inköpande af en tomt och uppbyggande af ett bönehus för Engelsk och Swensk gudstjenst. »Regeringens uppmärksamhet» rigtades granneligen på hela saken under flera månader, och i November samma år blef Stockholms Consistorii invändning mot den Swenska gudstjensten åsidosatt af Konungen i Conseiljen. Riksdagens uppmärksamhet drogs åt samma sak i början af 1841, men ingen anledning fanns till Swenska gudstjensternas inställande. Så att till dess det bevisas emot mig det jag har öfverträdt den Kongl. Sanctionens villkor, måste jag förese mig Swenska Regeringens skydd, eller Engelska Regeringens mellankomst mot Journalernas anfall samt allt som torde wäxa derur.

Den skrifvelse som af Ecclesiastic Ministeren sändes Consistorium, långt ifrån att wäcka förskräckelse i mitt bröst, meddelade mig stor tröst, aldenstund en undersökning att komma åt sanningen war hvad som jag länge önskade och yrkade. Consistorii svar war lugnt och en aktningswärd Prestcorporation wärdig, det war i allmänhet att Consistorium icke visste af något i Methodistpredikantens förehafvanden som borde föranleda klagomål å dess sida. En enskild ledamot af detta Consistorium, hans namn behöfver icke wandra utom Swerige, har framställt icke angifvelser utan obestämda misstankar; huruvida den Domstol som fått sig saken remitterad kan på ett så löst document stämma mig, är icke ännu utrönt, men i alla händelser längtar jag för intet högre, än en opartisk undersökning.

Med glädje wille jag här stanna, men jag nödgas tillägga, att den jäsning som af de radicala tidningar tillwägabragtes har gjort

sin werkan, och PalmSöndagen den 20:de Mars 1842, blef en christlig församling i Stockholm bestående af öfver 1200 anständiga tillbedjare störd, och Predikanten (jag sjelf) efter ofta upprepade försök att fortsätta nödgad afbryta förrättningen, och detta af hvad som näppeligen förtjenar benämningen »en upretad folkmängd» utan måste, jag befarar det, anses wara ett förberedt anfall af några få. En sådan rörelse har uppkommit häraf, att jag ansett rätt att till en tid inställa de Swenska gudstjenster, till dess uphofsmännen i detta skamliga uppträde komma inför rättvisan. Jag har äfven anlitat Engelske Ministerns beskydd, hvilken, jag twiflar icke derpå, skall bemöda sig med de Swenska auctoriteterna.

Under alla omständigheterna hade jag visst icke opåkallad vändt mig till den Brittiska Allmänheten genom Red. med detta ämne, ty jag är willig att stillatigande lida hvadhelst min himmelske Fader torde tillstädja, men det är min tydliga, oundgängliga pligt att skicka denna förklaring i följd af artiklen i Red:s blad.

Stockholm d. 22. Mars 1842.

Geo. Scott.
Pastor v. Eng. förs. i Stockholm.

77. *Till Sir Thomas Cartwright.*[1]

His Excellency
Sir Thos. Cartwright,
etc. etc.

Regretting that I should have troubled your Excellency on Monday evening last, when the event proved that the alarming anticipations at first excited were not realised, I feel it my duty in few words to state the cause of my proceeding in this case.

Shortly after seven o'clock a considerable crowd had collected outside my house, which did not greatly alarm us, having been assured by the authorities that protection would be afforded while I voluntarily and temporarily inhibited the Swedish services, but when a violent attack was made on first the door of the house, then on the backgate leading to the yard, and again on the door with the evident purpose of breaking it open, and when it appeared that not a single police Officer was on the spot, while my wife and little ones were in the greatest agitation expecting every moment the rushing into the house of an excited mob, I confess I did feel uneasy, and getting my friend who waited on your Excellency out a

[1] Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen.

back way requested that he would on my behalf claim your protection.

This was the more unavoidable as a person residing in the house, Mr. Malmqvist (clerk of the Chapel Royal (klockare vid Hof-Förs.)) on applying at the District Police office for aid found as he declares: »three men, two of whom expressed their willingness to accompany me, while the third began making objections on the ground of the reports he had heard regarding Mr. Scott's sermons etc., and because it was a thing unheard of that watchmen should be required for a Church or a Priest's house. When I stated that I came on the authority of the Deputy Governor who had desired me to request aid from this office when needed, he demanded my name and address, which he wrote down. On leaving the office with the two first named I met a third just entering the door who also accompanied me.» This statement Malmqvist is ready to confirm on oath if necessary but, is not anxious to appear against the man, although having his own family in the house attacked, he felt as a husband and father on the occasion.

Soon after Eight the mob had dispersed and all has since remained quiet, what may transpire during the holidays especially Easter Monday remains to be seen.

Stockholm March 24. 1842 [Geo. Scott.]

78. *Från L. H. Laurin.*[1]

Högtärade Broder! Nåd och Frid af Gudi våran Fader och Herren Jesu Christi!!!

Nu är det väl ändteligen tid, att jag gör slut på den långa tystnaden, som varit hittils rådande. Då jag Juhltiden fick höra, att Bror kommit från Amerika, var jag sinnad, att skrifva, men jag ville uppskjuta tills jag hann få min redovisning färdig åt Herr Grossh. o. Ridd. Keyser.

Underbara äro Guds vägar. Det nyligen tilländalupna tidehvarf, jag menar de sist framfarna månaderna, hafva för mig varit ganska betydelsefulla. Djefvulen, hvars herravälde grönskar och blomstrar i denna onda verlden, har nu drifvit förföljelsen såvida i

[1] L. H. Laurin, f. i Pyhäjoki 1812, d. 1867. Blev prästvigd 1835, verkade som hjälppräst i Kalajoki 1836—37, i Öfvertorneå 1838—41 och blev slutligen prost i början av 1867. Under sin Kalajoki-tid anslöt han sig till pietiströrelsen och dömdes jämte andra till ½ års suspension år 1842 på grund av olovliga sammankomsters hållande. Se Axel Bergholm: Sukukirja, Suomen aatelittomia sukuja, II, Kuopio 1901, s. 775.

wårt Land, att vi äro från tjensten suspenderade på ½ år. Denna Dom, som utom annat ålade oss nära 600 RD. Rättegångskostnader, är nu satt i verkställighet; i följe hvaraf jag varit från utöfningen af PrestaEmbetet skiljd sedan den 1. Januari detta år. Herrans Nåd är stor; ty behöfva vi ej frukta dem, som dräpa kroppen och kunna icke förgöra själen. Wi måste genom mycken bedröfvelse, genom smälek och till och med gm ära, allt som Gud vill, ingå i Guds Rike; derföre böra vi, just då djefvulens vrede argast brinner, fröjda oss i Gudi och Den han sändt hafver Jesum Christum, ty om vi redeligen strida emot mörkrets magt, om vi äro trogna skaffare i Herrans hus, så kan fiendens vrede intet skada oss. Man tror sig i våra dagar göra Gud en tjenst, om Jesu förtjenst hos en syndare, till en syndares lif och salighet, på allt upptänkligt sätt försmädas och trampas. Emedan denna förtjenst tillintetgör hela verldens bemödande, att på en sjelfvald väg komma till saligheten, är ej eller att förundras, det verldens barn harmas och vredgas. Wi må blott under dessa stormar granneligen vaka och bedja, på det ej den naturliga sömnaktigheten skulle trötta ut oss i vandringen på den till lifvet ledande smala vägen. De menniskor bland verldens barn, som vilja tillegna sig allt förstånd, som tro sig äga nyckeln till allt menskligt vetande och troende (Luc. 11, 52) söka uti de religieusa rörelserna ej annat än djupt gående intriguer emot kyrka och Stat, och derföre sky de också inga medel, lögn, fallskhet, cabal m. m., som i deras ögon och sinne smaka bäst att motarbeta Guds verk till den fallna menniskans upprättelse. Hos oss har det blifvit ej allenast vanligt, utan ock ytterst nödvändigt, att man måste med Aftonbladet i hand sitta och politicera om den stora hierarchi, som Jesuitismen, Methodismen och Pietismen nu arbeta på att upprätta. Nu är visserligen tiden inne, säga de, att motstånd måste göras af de rättroende (om jag uppräknar dem råkar jag på en bitter ironie, ovärdig ämnet) på det det onda lik en surdeg ej må i hast utbreda sitt förstörande element till fridens och lycksalighetens boningar. Så talar djefvulen genom denna tidens wise. Så döma denna verldens menniskor, lik den blinda om färgen. Ej under. Evangelium har alltid varit i verldens tycke en surdeg, en pest derföre, att dess natur och väsende är, att nedslå allt hvad mensklig förtjenst heta kan, då det kommer an på att söka en sådan rättfärdighet, som inför Gud gäller. Detta har verlden aldrig tålt. Oss tillkommer blott att begagna Herrans tuktan till wår dageliga, ja stundeliga uppbyggelse, väl vetande att våra förföljare, ehuru grymma och blodtörstiga de än äro, hafva ett mål, hvaröfver de ej gå. Wår tid är nu att lida, verldens fröjdas och glädjas, men det skall engång bli annorlunda om wi blott äro trofasta intill ändan. Ja Herre Jesus, hjelp wår svaga, usla tro och lär oss i pröfningens eld luttras och renas till Din himmelska salighet!

Jag har nyligen varit rest till Kalajoki, för att träffa mina li-

dande bröder. De skämdes öfver Guds nåd, som aktat dem värdige bära smälekens börda på korsets väg.

Kejserliga Finska Senatens Dom, i hvad våra fordna Åhörare beträffar, har ock gått i verkställighet. De som haft någon ringa egendom, äro tvungna att lemna allt i sticket. De åter som äro fattigare hafva med *fängelse vid vatten och bröd* umgällt sina brottsliga förhållanden. Taflan är mörk. Man hade lust att gråta blod, om det vore möjligt. Ännu hafva Christi fiender band och bojor, och dystra fängelser till hands. Satan lefver än. Men Christus har öfvervunnit verlden och döden, derföre Halleluja, halleluja. Jesus, Segraren, vill frälsa sina barn. Amen. Jag vistas här tills vidare, skrif någongång till

Min Högtärade Brors ringa tjenare

L. H. Laurin.

Förlåt min barnsliga begäran. Skicka mig Brors portrait om tillfälle dertill gifves.

Det berättas att wår ErkeBiskop skall hafva rest till Petersburg. Säkert för att hämta lif eller död åt oss. Ske Guds vilja.

Öfver-Torneå d. 1. April 1842.

79. *Till Dagligt Allehanda.*[1]

Till Red:n af Tidningen Dagligt Allehanda!

Red:n påstår i gårdagens Dagligt Allehanda, att ett tusände finnes i Stockholm hvilka hafva öfvergått från Lutherska Kyrkan till det Wesleyanska Methodist Samfundet. Som föreståndare för detta Samfunds angelägenheter härstädes finner jag mig föranlåten att begära uppgift på *en enda* Swensk Lutheran som i Swerige öfvergått från den Lutherska till den Methodistiska bekännelsen, och till dess denna uppgift meddelas håller jag före att Red:n uttalat och tryckt *en tusändfaldig osanning*. Red:n beskyller mig ganska ofta och häftigt för ett obehörigt inblandande uti Swenska Kyrkans angelägenheter. *En enda gång* har jag öfverträdt den rätta gränsen för utlänningens Christliga werksamhet, och detta war då jag för nära fyra år sedan till svar på en fråga framställd af en Kyrkoherde i Stockholm dristade recommendera en yngre Prestman att till Hufvudstaden inkallas till Adjunct hos Kyrkoherden. Jag gjorde detta i all wälmening, nb. på Kyrkoherdens tillfrågan, men det war illa gjort, ty jag

[1] Detta brevkoncept finnes i Scott-samlingen.

hade intet att skaffa med någon Kyrkoherdes embetsförwaltning. Till dess Red:n bestämdt uppgifver andra tillfällen då jag öfverträdt mitt råmärke, och gjort intrång på det Swenskt Kyrkliga området, så håller jag före, att den nu omtalta händelsen *är den första och enda gången* sådant skett [och] jag inblandat mig i sådana Kyrkliga affairer hvilka icke tillhöra min ställning här såsom tolererad gäst. Tiden torde *nu* wara inne att »öfvergå» ifrån lösa declamationer till envisa facta, »from sounds to things».

Stockholm den 6:e April 1842.

Geo. Scott.

80. *Från P. Wieselgren.*

K. Broder!

Du undrar på min tystnad. Men det är en gammal regel: *in dubiis nihil agendum.* Och *villrådig* har jag varit om hvad som bäst skulle göras och derföre hellre gjort *intet,* än något, som kunnat antingen till intet gagna el. skada. Ty jag har alltmera sett att det blifver dig omöjligt, huru du än sjelf velat, att vara blott *hospes,* då jag således, enligt mitt första ord till dig, skulle vara *hostis.* (»Aut hospes, aut hostis!») Ej har jag bäfvat för pöbelns arghet i Stockholm annat än fruktande, att de skulle öfverfalla dig och fläcka Svenska namnet, men jag har fruktat för söndringen inom vår Kyrka, ej i offentl. affall och öfvergångar, men i sinnena, en storm, hvarunder troslifvets stilla vextlighet skulle afbrytas; ty då den ene varder Apollisk, den andre Cephisk, äro de Christne då ej »köttslige» och icke varder dermed *andligheten* befordrad?

Att ge något råd är föröfrigt på 60 mils afstånd lika svårt som något omdöme. Dock känner jag, att jag i ditt ställe långt för detta tillämpat Matth. 10: 23; samma öfvertygelse mötte jag hos Th[omande]r då jag träffade honom kort före sin uppresa. Till Keyser yttrade jag den långt förrän argheten blef så nationalfläckande, ty jag såg nog hvad som skulle utveckla sig, liksom jag nu ser, att då de väl förjagat dig, de angripa oss öfrige, som också nitälskat för Christi rikes utbredande. Anfallet mot mig såsom Methodist, Jesuit etc, är redan i bokhandlen af en Hr Broomé, som alltsedan första anfallet mot dig, svor att vi andre Methodister skulle offras på din graf. Således ansåg jag att ett offentligt ord i saken blott tjenat till att ge mig anseende att ha anfallit, der jag ändå väntat att hvar dag bli den anfallne. Då deremot allt artat sig till en *förföljelse* af prima sort, då mins jag det tysta lammet, som till slaktning leddes och ej öppnade sin mun. Nu är väl tid, att gå in i kammaren, tills vredan gått öfver. I kyrkans historia se vi, att den har en öfvergång, men att då den är i sitt argaste utbrott intet försvar

hjelper. Allt motstånd eggar då till ursinnighet. Men sedan Ansgarius sett sitt arbete gå, skenbart, under, är dock snart en port öppnad för Sigfrid.

Jag bör nämna, att du sårade mig, säkerligen mot din vilja, i ditt sista bref, med att tala om hyperorthodoxer, som falla ner för Luthersbelätet. Vi tillbedja ej Luther, men det fästningswerk, som våra lagar rest kring Christi Kyrka i vårt land, och som bär hans namn, är också en dyrbar Guds nåds gåfva, som vi måste bevara. Ty är det fästningsverket byggdt på trons grund — och det nekar du ej — så kan Herren välsigna det till ett skyggd mot stormarne, så att trons blommor derinnanför ej så snart kunna härjas. Baird sade, att han afundades oss, den ställningen.

För din godhet mot Åström tackar jag mycket och dristar besvära med innel. Ett arbete jag sände med Th:r har i sednare tider upptagit hvarje ledig stund och vållat mycken försummelse i correspondence.

I min broderliga kärlek till Dig har ingen ändring ingått och ingår ej, om också Du blir missnöjd vare sig med min tystnad eller tal.

Må Herren, som ej sofver om det stundom så synes, snart uppstå och säga ett ord till stormen och vågorne!

Må vi i klentro ej ropa: Herre! Vi förgås, och du sköter der intet om. Ty Herren har *sina* tider och stunder.

Lund & Westerstad d. 6 Apr. 1842

Din Wieselgren.

P. S. Det Engelska tidningsbladet var ju — olja på elden? Jag ville så gerna anse din mission som en *ministers* i *folkets* högre angelägenheter, som till slut alla Christna nationer kunde hålla hos hvarandra; ej en *missionärs* hos hedningar på samma linea, som der sändes till Fegée boerne.

81. *Från M. Lewenhaupt.*[1]

S. H. T.

Det samtal, som Herr Pastor Scott af mig begärt kan äga rum om Herr Pastorn infinner sig hos mig i morgon bittida kl. ¼ 9.

Högaktningsfullt

D. ²¹/₄ 1842. M. Lewenhaupt.

[1] M. Lewenhaupt, f. 1791, d. 1868. T. f. överståthållare i Stockholm 1842, generalmajor 1843. Se G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor, II, s. 675 och F. U. Wrangel o. Otto Bergström: Svenska adelns ättartaflor från år 1857, I, s. 772.

82. *Från J. Beecham.*[1]

W[esleyan] M[issionary] House,

Bishopsgate S., Within, London.

April 15. 1842.

Dear Brother,

Your letters, describing the circumstances in which you are now placed, and requesting prompt interference on our part in your behalf, have engaged the anxious attention and consideration of the Committee, and they have directed that there should be conveyed to you the expression of their deep sympathy, and the assurance of their readiness to afford you all the aid in their power.

The question of difficulty, however, is — What is to be done? Immediately on the receipt of your letters addressed to Lord Blomfield and others, we went down to Woolwich to consult his Lordship on the painful affair. He was ill in bed, but admitted Dr. Bunting to a long audience, in which he strongly advised that no newspaper controversy should be engaged in; and your letter was therefore not sent to the Editor of the Times. His Lordship, moreover, expressed his great concern that you should be placed in such a trying situation, and said that had he been well, he would have waited personally upon the Earl of Aberdeen. He also told us that the Earl of Roden was out of town, but proposed to write to a friend to engage some Peer to speak to Lord Aberdeen on the subject, and said he would write in a day or two to Dr. B. to let us know what had been done. A week, however, has elapsed and nothing further has been heard from his Lordship.

No official application has been made from the Mission House to the Earl of Aberdeen for the reason that we know not how to word it. If our business was merely to secure for you, as a British subject, protection from bodily violence in your own house, or while transacting that ordinary business which you were authorised to engage in by virtue of the peaceful relations subsisting between the two countries, the way would be clear. But we want more than this. We want protection for you while prosecuting your ministry among the Subjects of the Swedish Crown. This is altogether another question; and Lord Aberdeen would probably tell us that with it he cannot interfere; and that it must be referred for decision to the Swedish Authorities as to whether the laws and institutions of the Country allow a foreigner to officiate as a Minister of the gospel among Swedish Subjects. And we cannot but fear that should a

[1] J. Beecham var en av sekreterarna i Wesleyan Missionary Society.

question be put to Lord Aberdeen in the House of Peers, he might make this very distinction, and the report of his speech in the public papers, so far from helping you in Sweden, would only encourage your enemies to a more determined opposition.

There is another point, however, of great importance to which I must refer. We doubt whether the explanations given in your later letters sufficiently account for the outburst of popular violence against you, and the apathy or indifference of the government. The fact that you said something in America, deemed derogating to the national character, seems rather to be a cover to conceal the true reasons of the popular movement; and the influence of the radical press hardly accounts for the non-interference of the Government. The mere presence of a number of police officers in plain clothes, was quite sufficient, as you show, to prevent a riotous outbreak on one occasion; and one is led at this distance to infer that if the Government *chose,* they *could* protect you from interruption.

Your first letter addressed to the Mission House after your return from America seems to afford another clue to the whole affair. You there explicitly state that you were fully expecting an explosion: that when the new agencies which you had been the means of creating should be brought to bear in Sweden, *the strong man armed would make a desperate effort to preserve his house in peace.* Now, as you published in your American book a full account of all the apparatus which was to be brought to bear upon Sweden, and as they undoubtedly know in Sweden all that you published in America, — has not this mainly contributed to bring about your own prediction? The strong man is alarmed, and seeks to destroy you as the author and director of all the new agencies by which he is to be assailed.

Then again in the same letter you inform us that you met with a friend on the road from London to Stockholm with whom you confidentially consulted as to the best means of bringing all your new American means and agencies into operation without awakening *the jealousy of the Swedish Authorities.* Well, but have not the Swedish Authorities become acquainted with your plans, by means of your own book, and other communications, from America? Perhaps the Swedish Ambassador in America has laid the whole of your American proceedings before his government; and may not this best account for the indifference of the Government, — its neglecting to interfere in your behalf? The King, however, well disposed to yourself, may possibly dread the introduction of agents from a *republican* State, lest they should prove *political,* rather than *religious,* Missionaries.

On the whole, with our present information, we are disposed to conclude that your visit to America has led to an entire change in your position in Sweden. It appears to us that it is no longer

a question with the Swedish Government whether an humble, pious, unobtrusive Wesleyan Missionary from England shall be tolerated to preach the gospel to Swedish Subjects; but whether he shall be allowed to proceed any further, now that he has become identified with the plans and measures of America affecting the religious state of Sweden.

The Committee are of opinion that it will be desirable for you before very long to come over to England, that we may converse with you at length, and consider what is best to be done. In the meantime, you are requested to give us the fullest possible information of your circumstances. The reasons which led you to shut up the chapel were doubtless sufficient in your own judgment, but explain them more fully to the committee. Say also whether you could leave with propriety while the question to which you have referred as under inquiry respecting yourself — I mean the allegations preferred against you — are under consideration in the Courts. We wish perfectly to understand your whole case.

In conclusion, I again assure you of our affectionate sympathy with you, and our disposition to interpose on your behalf, when that can be done with hope of success. May the Divine blessing and protection still be vouchsafed to you, and all your troubles be overruled for good.

For colleagues and self I remain yours affectionately:

J. Beecham.

P. S. Please to send copies of any Statements or Documents you may have sent to the British Ambassador, the Swedish Authorities or any other parties. And if you still think we ought to memorialize Lord Aberdeen so send us a draught of a memorial, for we have not materials sufficient to enable us to construct one.

83. *Från F. Rouget de S:t Hermine.*

Herr Pastor!

Herr t. f. ÖfverStåthållaren har anmodat mig bedja Herr Pastorn hafva godheten skrifva hosföljande bref på Svenska språket, eftersom Herr Pastorn ganska väl känner detsamma, ty Herr Öfver-Ståthållaren anser sig icke, då fråga är om hans tjensteåligganden, böra emottaga några skrifvelser på annat än landets språk.

Högaktningsfullt

F. Rouget de S:t Hermine.

Adjutant hos Öfverståthållaren.

d. 18 April 1842.

84. *Till M. Lewenhaupt.*[1]

Stockholm, April 18. 42.

Högwälborne Herr Grefve.

Jag har ansett det wara min skyldighet att inlemna[?] den officiella skrifvelsen, som i dag af mig afsändes till K. ÖfverStåthållare Em.[2] Dertill hafver jag blifvit föranledd icke af något begär att förordsaka ett obehag, eller att visa mig anspråksfull, utan sanna förhållandet är, att jag ej längre kan taga på mitt ansvar att hålla en helgedom stängd, hvarest hundradetals christne önska samlas för undervisning och upbyggelse, och på hvars öpnande de kunna hos mig göra anspråk emedan de hafva betalt bänkhyra ända till nästkommande October månads slut.

Om något skäl finnes att detta ställe skall förblifva tillslutet, eller att jag bör flytta ifrån Stockholm, så hoppas jag att wederbörande skola inse nödwändigheten att officielt tillkännagifva nämnda skäl, och man skall icke finna mig wara länge här till besvär. Om ett sådant svar på min ofvannämnda skrifvelse kan lemnas, som skulle *rättfärdiga* min afresa härifrån till England, så är jag beredd att göra det, vore det än nästa Thorsdag, derest jag får behörigt meddelande af ÖfverStåthållareEmbetets ultimatum åtminstone 24 timmar förut.

Geo. S.

85. *Från J. Beecham.*

W[esleyan] M[issionary] House
London, April 22. 1842.

My Dear Brother,

Since my last of the 15th instant, a paragraph has appeared in the Foreign Quarterly Review, a copy of which we think right to send you by the first opportunity.[3] It strengthens the impression which we had previously received as to the true merits of your case; namely that the real pound of complaint which your persecutors have against you is, not merely that you said something in America in disparagement of the Swedish character, but that you said that something for the purpose of raising means for the purpose of carrying on your operations in Sweden in an extended scale. It appears to

---

[1] Brevet finnes i koncept i Scott-samlingen.

[2] Denna skrivelse är införd ovan, s. 19 f.

[3] Notisen var införd i aprilhäftet 1842. Se The Foreign Quarterly Review, vol. XXIX, pp. 257—258. Avskriften jämte det här publicerade brevet finnes i Scott-samlingen.

be not so much what you said, as the object for which you said it, that has excited the storm of indignation, from which you are suffering.

Wishing you guidance and protection from above,

I remain,

Yours very affectionately

J. Beecham.

86. *Från Gust. Ad. Berger.*[1]

Helsingfors, 25 Apl 1842.

My dear Sir,

I oft longed for your letters which however for such a length of time I have missed, and I know it cannot well be otherwise occupied as you are in your calling and with different avocations. — Since I last had the pleasure of writing to you, you have made a journey to a distant quarter of the Globe and after your return met with trials of no ordinary description as I find from the newspapers whose unceasing virulent attacks have indeed filled me with disgust and vexation, but I still trust their evil intentions will be frustrated and that the good sense of the public will awake and regain the ascendancy over the angry and fiendish passions which misrepresentations and all kinds of machinations have raised against you. May God only grant you His consolation and preserve your strength to withstand and overcome your ennemies! — The account of the late most disgraceful scene in your Chapel during Divine worship, which I have had, grieved me more than words can describe. — This and other proceedings of late prove a degree of demoralization, and that amongst classes which are reckoned to the educated, which shock every rightminded man and to every Swede who loves and is jealous of the Honor of his country is most painful. — I fear there is in store for my poor Country great public sufferings and misfortunes in order to work out a regeneration according to the mercy and wisdom of the Almighty Ruler and Disposer of events.

At such a time as this when you are harassed on all sides I ought not to inconvenience you by the request I am now going to prefer but the object in view, as well as my having no other so proper friend to turn to I am sure will form an excuse. — A public School for girls here is namely in want of a Schoolmistress used to and patient with children and fit to conduct such an establishment upon the Lancastrian method. — One of the Director who likewise is

[1] Gust. Ad. Berger, f. 1792, d. 1867. Grosshandlare och svensk-norsk v. konsul i Helsingfors. Se Svenska ättartal för år 1889, s. 141.

Subscriber to our Infant School requested Miss Berglund some time ago to make enquiries at Stockholm and she having commissioned her Sister, who it seems in her reply has offered herself; but our Miss B., however desirous to get her Sister over here, declines, from motives of delicasy and fears that her Sister might not give satisfaction to the School Directors, recommending her, although she thinks it possible that her Sister would do for this responsible situation, — and she would be glad if you would speak to her and examine whether she ought or not to undertake such an office. — From the enclosed Memorandum you will observe what are the claims upon her and what the emoluments & terms offered. — If your time permits of this Miss Berglund you will soon be able to ascertain her qualifications, which perhaps are already known to you as our Miss B. says she has formerly in Stockholm for some time assisted her in the management of the Infant Schools. If you then would favor me with a few lines about the result of your conversation and whether she agrees to the terms or desires something above the Salary etc. — We could then send over a Contract to be signed by her. — If you [do][1] not consider her suitable perhaps you could propose some other experienced and fit female.

Most happy shall I feel to hear from you, at your convenience, and that you and your family are quite well. — We are, thank God, at present all in health although sickness has repeatedly this winter visited us, myself of course not excepted. At one time Mama, and Caroline and Lloyd were at once confined to their beds. — The latter is now, after having taken his »Student Examen», engaged in our office. — My wife unites with me in sincerest and kindest regards to yourself and Mrs Scott and with true esteem I remain ever, my dear Sir,

Yours very truly
Gust. Ad. Berger.

87. *Från F. O. Nilsson.*[2]

Götheborg d. 27. April 1842.

Älskade Pastor Scott.

Lofvadt ware Herran som alltid låter oss behålla Segeren genom vår Herra Jesum Christum.

H. Pastor Skotts kära skrifvelse jemte kolportörsedelen från H. Cheyser har jag bekomit i Dag. Hr Dahl hadde wäl skrifvit till mig

[1] Lakun.

[2] F. O. Nilsson, f. 1809, d. 1881. Sjöman, lekmannapredikant, banbrytare för den svenska baptismen, emigrerade till Amerika i slutet av 1860-talet. Se J. Byström: En frikyrklig banbrytare[2], Sthm 1911, o. N. J. Nordström: En kulturbild, Sthm 1926.

men jag hadde intet fått brefvet och nu for jag in enkom till Staden för att höra hur det stod till, antingen der war skrifvelse från Stockholm eller ej.

Rum har jag allaredan hyrt mig och båt kan jag ock hastigt bekoma — men nu måste jag tillbaka hem och der på orten som äfven uppåt Älfsborgs län upkräfva penningar för biblar som jag lämnat ut till fattiga på kredit. Dätta, då det besinnas hur långt från Götheborg, komer att uptaga fjorton dagars tid innan jag komer hit tilbaka — ehuru dät äfven kan anses under och för Sällskapets Räckning som denna resa göres; emellertid torde ströskrifter af de slag, som P. S. finner känligast, blifva ett tillräkligt antal hitsända: Svärjarens lön, bland andra, äfven Nyckterhets skrifterna, Den der kan göra gott m. m., Ser icke war och en på sitt eget utan m. m., Drinkaren och tio Guds Bud. Några engelska trackter [= traktater] har jag sielf men önskar få flera, äfven några tyska; — jag will äfven försöka att Redogöra till agentskapet för de Biblarna jag emotog förlidit åhr. Jag har några qvar änu oförsållda. — P. Scott torde wara god och skrifva mig till emillertid. Brefvet kan som detta sista adreseras til Hr Dahl och der qvarstana tills jag komer in.

Förlåt slarvet, jag har mycket Bråttom men kan ändå intet förtiga Något som jag wet fägnar P. Scott mer än Hela värden annars. Det är att Herran fortfarer att wärka sitt wärk omkring på landet warest jag förliden winter wistats; in i skogarna, på torpen och ut i Byarna börja de Döpta Hedningarna att anropa Herran om Den Heliga Andas Döpelse, så att mumlet bland Prästerna, Länsmäner och folket fortfarer. Nyligen uplästes från Prädikstolarna uti Säglora Pastorat att willoandan bör gripas så snart han kommer till församlingarna för att Behandlas efter lag. — (Gifve Gud det läte sig snart göras). Emellertid undrar man intet om Dievulen Ryter då wi Bisinar att alla Lekstugor förliden winter i nämde pastorat afstannat, nära (100) hundrade afsagt sig starka Dryckers Bruk, flere Både äldre och yngre fattat uti Salighetssaken med fult allvar. Mer om detta Då jag får bättre tid.

En kär hällsning från Några Redeliga Sjelar, medsysskon i Christo. Äfven hällsas fru Skott såsom ock De öfriga wänner af Christ,

teknar med wördnad och kärlek
F. O. Nillson.

88. *Från Gust. Th. Keyser.*[1]

Min goda Herr Pastor!

Jag kan icke nog mycket betyga min stora förundran och ledsnad öfver det, af den offenteliga makten sednast afkunnade förbudet

[1] Gust. Th. Keyser, f. 1785, d. 1853. Grosshandlare i Stockholm till 1830. Verkade sedan helt i bibelspridningens, missionens och nykterhetens tjänst. Se Karl A. K:son Leijonhufvud: Ny svensk släktbok, Sthm 1906, s. 40.

för Herr Pastorn att hädanefter icke få såsom hitintills, predika på Svenska för sina åhörare. Något sådan hade man väl i våra tider icke kunnat förvänta och alldraminst på grund af obevista beskyllningar, genom hvilka man förut sökt att uppviggla hela Nationen emot Herr Pastorn och dess Christeliga verksamhet.

För min del hoppas jag att den nu rådande sinnesstämningen icke måtte blifva långvarig, utan bör man väl efterhand komma till sans och eftertanka, då äfvenledes Styrelsen torde finna sitt misstag uti, att hafva handladt i denna anda, hälst det tillika har varit i strid med våra Grundlagar.

Genom den vidsträkta Correspondence uti hvilken jag står med olika personer i hela landet, föranledd af mina befattningar med våra Sällskapers angelägenheter, är jag som oftast i tillfälle inhämta, att hos de fromma och vältänkande i landet, endast en röst låter sig förspörja, och denna utgjuter sig uti ett allmänt och djupt ogillande af de tänkesätt och det hat som genom Tidningspressens ihärdiga bemödanden uppkommit emot Herr Pastorn samt ifölje deraf ock emot den Christeliga verksamheten till det Godas befrämjande här i landet. Om ock en och annan kan hava till någon del låtit missleda sig i sina åsigter, så är det dock omisskänneligt att i allmänhet ibland denna del af den Svenska Publiken, förtroendet till Herr Pastorn mera till- än aftagit och att ingen fördomsfri vän af Guds sak i någon mohn gillar det som nu passeradt, än mindre den utgång saken derigenom erhållit.

Måtte Gud styra allt till det bästa, och äfven låta denna förföljelse lända till Sitt namns förhärligande samt många själars salighet, igenom ett djupare och alfvarligare efterforskande i Sanningens Ord, hvilket allena kan leda oss till Honom som är vägen, sanningen och lifvet!

Jag tillönskar Herr Pastorn en angenäm och lyckelig resa, samt hoppas att vi snart återse Herr Pastorn här, under mera gynnande omständigheter än de närvarande.

Med sann vänskap och tillgifvenhet tecknar

Ödmjukl.

Stockkolm, 28 April 1842. Gust. Th. Keyser

89. *Från Gustava Röhl.*[1]

Reverend! Dear Sir!

Pray — do not forget the mourner in Fahlun! Let me have a part in your prayers — more than ever I want them perhaps now.

[1] Gustava Röhl, f. 1799, skollärarinna i Falun och Kalmar. Kom till Falun 1838 från Sthm, flyttade från F. till Kalmar 1843. Se Förhörs & Com. bok 1837—46, fol. 167, samt Utflyttningsbok 1838—60 i Falu kyrkoarkiv. Jfr Svenska ättartal för år 1896, s. 359.

May the Lord keep my understanding sound — my heart meek — full of love — my soul humble, trusting in His will. Think of my request one evening you sat at the chimney. You in Sweden — I would never have wished to live otherwhere. You not more there — I long to follow you. Could I not in any wise be to a service for the education of your own children. For the English tongue, practising it more — perhaps I should once be quite home in it. — O Sir! — let me have a hope — you will help me from a place, where you should no more have to labour — thither where you — and others of your mind live.

Still once — dear, best good Sir, let not the memory of my mean, sole person go lost among all your other weighty thoughts and places, — in a time you should, as they here tell me, turn for ever your back to Sweden.

Will you and Mrs Scott give me occasion for developping my views upon a possible for me happy living with you — or in a shool in a neighbourhood of you.

O! for peace! — for a right understanding — for a deep true religion! —

May it be permitted unto me to kiss your hand, o my Spiritual Father — and wish upon it all God's best blessings for time and eternity!

Gustava Röhl.

28 april 1842.

Kind love to Mrs Scott. Does *she* know me right — as I her? — Should we not well agree in the Lord! Oh — yes!

90. *Från M. Björnstjerna.*[1]

Stockholm, 29 Aprill 1842.

Dear Sir!

Permit me on your leaving for England to renew in writing my expressions of deep regret on account of the circumstances wich render a yourney to your native Land *unavoidable*. You have suffered much here from a certain class, but be assured dear Sir, that many of the noblest hearts in Sweden feel deeply the wrong done you; and indeed your position can only be understood by knowing and acknowledging the destructive power over the public mind, specialy in the Residence, wich our Radical papers have acquired.

Early last year this power was directed against the foundations

[1] M. Björnstjerna, f. 1779, d. 1847. Greve, general, minister i London 1828—46. Se G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor, I, s. 215, och Bertil Boethius: Svenskt biografiskt lexikon, IV, s. 674 ff.

of our Christian faith, by the advocasy of *Straussian* doctrines, this was however warmly opposed, and it appears likely, that the papers in question would suffer loss thereby, when happily for their destructive plans, an opportunity offered of turning round, and under *pretext* of defending the Lutheran Church, they violently attacked you, as well as all vital and practical Christianity in the Land, well knowing that vital and practical Christianity, is *conservative*, and forms a bulwark against the tide of Revolutionary movement.

I need not say how much I have been disgusted by the incessant and abominable falsehoods these papers have published against you, affording full proof that any means are considered by them fair, which lead to the end they aim at.

I have great pleasure in assuring you of my unaltered regard and friendship.

Yours ever truly

M. Björnstjerna.

The Rev.d G. Scott.

91. *Till Sir Thomas Cartwright.*[1]

His Excellency Sir Thos. Cartwright,

etc. etc.

I beg to inform your Excellency that in consequence of the decision of the Governor Count Lewenhaupt regarding the Swedish Services hitherto conducted by me, it will be necessary for me to visit London that I may receive such instructions there as the circumstances demand.

The English services must therefore be suspended for some weeks, and in consequence of an old Swedish law, that of 1781, having been revived as applicable to the services conducted in the English chapel, I seriously doubt if those services whether English or Swedish can be resumed untill it is ascertained whether I am bound by the law of 1781 or have freedom agreeably to the evident intention of the Royal Resolution of 1838. This of course I shall submit to the proper parties in London.

Meanwhile with grateful acknowledgements for your Ex. kind attentions

[Geo. Scott.]

[1] Konceptet i Scott-samlingen. Odaterat, men skrivet i slutet av april 1842, ty Scotts avresa från Sthm skedde den 30/4 1842. Se DII, p. 315.

92. *Till Sir Thomas Cartwright.*[1]

His Excellency Sir Thos. Cartwright etc.

Lest the accompanying document[2] should in any future proceedings be referred to as a legal instrument, I feel called upon to deposit in your Excellency's office the following declaration regarding it, to be made such use of, as circumstances may prove to be necessary.

I cannot accept that document as genuine: 1st because I was never called upon to the *Governor's office* with reference to it. On the 29th March a verbal message by a police officer was delivered at my house, that the Police Master, Mr. Berg, desired me to call on him at his own dwelling next morning at nine o'clock. Mr. Edwards accompanied me, but was not admitted to the private room where I found Mr. Berg and another gentleman. Certain communications were indeed made here, verbally, but neither Mr. Berg, nor the other, noted down a word of what passed, and it never entered my mind that this was the Governor's Court, nor was this explained to me, neither do I believe that even Swedish law would so consider it. 2nd because it is the invariable custom at a second session in the presence of all the parties to read, correct and confirm the protocol, which in the meantime has been drawn up of the proceedings at the first, and should it even be contended that Mr. Bergs private room was, on the occasion referred to, the Governor's Court, yet this indispensable part of the proceedings has been entirely neglected so far as I am concerned, and I really had no idea, that this visit to Mr. Berg must be considered as the reply of the Governor to my memorial. And 3rd because the whole of the last paragraph containing what purports to be my declaration on the occasion is totally incorrect. I certainly did at Mr. Berg's house intimate that I had no objection to prolong the inhibition as regards the Swedish service a little longer, but must insist on soon having some document which would shew where the responsibility of the measure rested, and I promised not to recommence that Swedish service without *giving previous intimation*. But I never did there or elsewhere express any doubt as to my lawful right to hold Divine Service in Swedish if I found it expedient so to do.

Mr. Berg, on the occasion now referred to, declared that the law of 1781 was in force with reference to my services, the Gover-

---

[1] Konceptet till detta brev finnes i Scott-samlingen. Vad tiden angår, se noten till näst föregående brev.

[2] Dokumentet i fråga är en i konceptet bevarad engelsk översättning av avskriften ur Överståthållareämbetets protokoll $^{30}/_{3}$ 1842. Se ovan s. 18 f.

nor, Count Lewenhaupt, made the same statement on the 12th April verbally to me, and taking this in connexion with the fact that the law in question was referred to by the Attorney General of the High Court in his report on certain change etc. [and was] read from certain pulpits here on Sabbath the 3rd April, I am led to conclude not only that the law is considered *generally* in force, but that it is to be specially applied to the services, held under the direction of the Wesleyan Conference notwithstanding the Royal Resolution of the 16th Nov. 1838, and does in fact belong to the »laws and ordinances of the Kingdom» which I am bound by that Resolution »carefully to observe». Hitherto I have considered the law of 1781 as either generally set aside by the Constitution of 1809, § 16, or as specially removed from the services conducted by me in virtue of His Majesty's Order in Council granted to the Wesleyan Methodists. But it would now appear that in this I have been mistaken, and my whole position here is affected thereby, for not only is it superfluous to issue as has been done, a sentence forbidding me to hold any Divine service in the Chapel in Swedish, or any other religious exercise of whatever description in that language in the City, but I cannot continue my English services without such infringement of the law as would violate the rights granted by the Royal Resolution. The law in question declares: »The adherents of foreign religions shall not to their divine services *admit* others than those who are of their Confession.» And the reason given for continuing the prohibition refusing Lutheran Swedish subjects the privilege of attending the Divine Service of foreign Churches is, »none from curiosity to *see* other's (service) ought to neglect their own: Strictly speaking this law prevents my admitting any persons of any nation who are not actually members of the Methodist Society to the services conducted by me. But as these services are the only ones in Stockholm held in English, they have all along been attended not only by British Authorities, but by the majority of English residents here, and that without any compromise of principle seeing the preacher has never thought of excluding any because they belonged to other denominations than his own, or supposed they must become methodists to profit by his instructions, and the hearers have not allowed the fact of the preacher being a methodist to prevent their attending the only English service in the place, but now it really becomes a question whether »I can admit any others than those who are of my own (i. e. the Methodist) confession». At every English service Swedes are present, and in attending such service they must and do neglect their own, seeing the hours of worship are so nearly the same. The word »see» in the law seems to intimate that the foreign service attended where the law is violated must be conducted in a language unknown to the persons attending, and this in connexion with the *time* of service convinces me that in my

case the law of 1781 bears more directly on the English than the Swedish service.

Now as I am forbidden by English law to hold service with closed doors, I cannot prevent persons coming in to a public service, whose coming would involve me in a breach of this law, and invalidate the Resolution of 1838 while it exposed themselves to the annoyance of being for the sake of the prescribed fine called up to the police chamber, I am necessitated to close the English as well as the Swedish services, till such time as it [is] ascertained whether I have liberty in virtue of the Resolution of 1838, or am bound by the law of 1781, or at least till I receive from my authorities instructions how to proceed. And this measure which I feel to be indispensible I now officially communicate to Your Excellency, that, should Your Ex[cellency] see it to be necessary, it may be communicated to the Foreign Minister here.

[Geo. Scott.]

93. *Från Sv. Wäsström.*[1]

Hudiksvall och Ilsbo d. 12 Maji 1842.

Älskelige Broder i Christo!

Herren! förunne Dig Ståndaktighet, Styrka, Frid och Tålamod m. m.

Enligt här inslutna skrifvelse och pengar, reqvireras 2 Exemplar af Tidningen Pietisten, hela årgången för 1842. Att denna reqvisition sker nog sent, är en följd af tryckande penningbrist, ehuru summan är så liten. — L. Rolander har icke begärt, att jag skulle skrifva efter denna Tidning åt honom; men jag har gjort det ändock och laggt ut pengar för densamma; ty jag tror att han skall gilla densamma, och komma att sprida henne uti sin församling, der hon så innerligt väl behöfs för att upplifva de nästan allesammans derstädes döda innevånare; likasom jag tror, att hon skall vara välkommen för de 2 à 3 Christligt Gudälskande personer derstädes, hvilka jag sällan träffar, för den longa och obeqväma Communicationen oss emellan.

Min innerligt käre Broder! vid hvilken mitt hjerta af dolda anledningar är så ganska mycket fästad: jag hade nu så mycket att skrifva till Dig om, att det vore föremål för ett ämne, som kunde upptaga minst ett 14:ton dagars munteligt samspråk; men min mer än 30-

[1] Sv. Wäsström, f. 1788, d. 1859. Komminister i Idenor 1829, i Rogsta och Ilsbo 1832 och i Järfsö 1844. Se Upsala ärkestifts herdaminne, II, s. 423, och IV, s. 242.

åriga svaga helsa, som blir sämre för hvarje dag, — jemte dagligt ökade jordiska bitterheter, och trägna Embetsgöromål, förorsaka att jag nu mot mit vilja är så fåordig. — Dock, Herren vare prisad! Han har begåfvat mig med andelig frid. O! att jag ock finge upplefva den dagen, då jag finge se min församling mera lifvad, och att jag sluppe längre tala till nästan alla iskalla döfva och dumba. Jag har oftast åhörare från andra församlingar, som glädja mig mera, än mina egna på hvilkas förbättring jag så länge outtrötteligt arbetat, med. undervisning, förmaningar och förböner. Men jag tröstar mig dervid, att Herren i sinom tid kommer med välsignelse.

Jag har inga så kallade verldsliga tidningar, har heller icke råd dertill, helst som inom Ilsbo finnes ingen Ståndsperson, som kan deltaga med mig uti någon sådan. Men likväl här uppe mellan en trång krets af Berg, der jag har min boning, får jag, ibland många besökande, äfven 3 à 4 gånger på året påhelsning af sådana resande, som hafva någorlunda kännedom, om hvad de så kallade verldsliga Tidningarna hafva att förkunna. — Sådana personer hafva berättat mig, till min stora smärta, att dagbladen innehålla en ganska stor bitterhet emot Dig, och förorsaka hos allmänheten en svår jäsning emot Dig. Detta har smärtat mig så mycket mer, som ännu ingen af de många försökare förmått att rubba mig ifrån min fasta öfvertygelse, som är: att Du icke har något egennyttigt, utan ett prisvärdt Nit för Sveriges andeliga bästa och eviga lycksalighet.

Bed Gud innerligt, att han måtte bevara ditt hjerta ifrån bitterhet till Sverige, der Du har fått uppbära så grof smälek, otack och så många oförrätta beskyllningar. Ehuru jag tror att Du derom beder Gud, och ehuru vi äro flera som bedja för Dig, så kan jag ändock icke annat än i kärlek påminna Dig derom; ty jag vet, huru ifrigt själafienden försöker att hos Guds barn uppväcka kärlekslöshet, och till och med bitterhet emot deras ovänner och förföljare. Vinner själafienden deruti sitt spel, så har han ock derigenom vunnit mycken styrka för sitt rikes tillväxt, — och derigenom förmått att bortröfva en anseenlig del af den ädla förnöjelse och det saliga lugn som är förbehållet de Christligt saktmodiga och fridsamma. — Om möjeligt är och det låter sig göra, så fortfar att med kärleksfullt nit och vishet arbeta för Sveriges andeliga välfärd; och var tröstad, lugnad och vederqveckt af åtankan på vår Föregångare, vår Herre och Mästare Jesus Christus, hvilken vi alle böra alfvarligt söka att likna. Oaktat sitt himmelskt rena kärleksfulla arbete för att förvärfva frid och lycksalighet åt menniskoslägtet blev Han ändock ansedd för en sammarit och en som hade djefvulen m. m., men han visade oss kärlek den tid vi voro hans fiender, när han blef bannad, bannade han icke igen, när han led hotade han icke, Han bad för sina bödlar m. m. Muntra Dig med, att innerligt tacka Gud för den stora Nåden att Du i så mycket likartadt lidande med Vår Kärleksfulle Frälsares, är bevärdigad att följa honom så tätt i spåren. Jag tror, att san-

ningens Herre låter Dig erfara sanningen af hvad han sagdt: att hans ok är lustigt och hans börda lätt. Ditt lidande skall komma att lända Dig och många andra till en salig nytta, om Du tåligt fördrager detsamma. Du skall få se, att efter oväder låter Gud Solena skina. Ja! det är ett tecken till ett blifvande andeligt solsken, då Satan likasom förtvifladt måste anstränga sina krafter. — Förblif i vårt land. Bed och arbeta och anförtro Gud det tillkommande. — Jag är af orsaker, som nu icke är tillfälle att beskrifva, en ganska ömtålig Lutheran, men omfamnar Dig ändock innerligt för vår gemensamma Herres och Mästares skull. Käre Vän! förlåt derföre denna måhända onödiga erinran: gör lika som härtills, arbeta icke på någon ändring uti den Lutherska tron; ty derigenom skulle Du komma att bedröfva många af oss, och göra oss kalla i bönen för Dig.

En staplande och ringa broder i Christo, och
i behof af dina och andras förböner.

Sv. Wäsström
Comminister i Rogsta och Ilsbo.

Just nu då jag slutade brefvet, fick jag anledning hos Redaktionen, och icke hos Dig, reqvirera Pietisten, ty det tros, att Du nu icke är i Stockholm, men att Du — Gud vare lof — kommer snart dit.

Tack, tack för ditt kärleksfulla bemödande utrikes för mitt arma Fäderneslands sanna bästa. Gud löne Dig med sin Nåds rika välsignelse. — Men icke allenast jag, utan flera med mig, kunna icke rätt inse motivet till huru Du uti America kunde omnämna så litet af de många många stora laster som äro rådande i Sverige. — T[ernströ]ms Tidning har jag haft blott första året. Då han började utfara emot Dig, förlorade jag kärleken och förtroendet för hans Tidning. — Gud förbarme sig öfver honom och uppväcke honom. Jag kan icke fatta någon god tanke om honom, förr än han offentligt i Tidningar erkänner sin ochristliga grymhet emot Dig.

94. *Till The Committee of the Wesleyan Missionary Society.*[1]

NARRATIVE

of events leading to, or connected with the suspension of the Stockholm Mission.

In presenting a brief account of the circumstances immediately connected with the present unhappy position of the Stockholm Mis-

[1] Denna långa redogörelse finnes i Scott-samlingen. Den är egentligen icke ett brev men kan lämpligen infogas här för det kronologiska sammanhangets skull. Se f. ö. närmast följande brev nedan. Jfr ovan s. 3.

sion, it is the desire of the Missionary to put the Committee in possession of all the facts necessary to a right understanding of the whole case, assured that the Committee will then be guided to such decisions as shall best promote the honour of Him whose we are and whom we serve. The following statement is not to be regarded in the light of a defence. If the Missionary in all his ways has acknowledged God, and has by Him been directed in his steps, no such defence is needed, least of all in the presence of men of God who seek to judge all things in the spirit of love and a sound mind. If on the other hand the Missionary has erred, ignorantly or wilfully, and by his error involved an important Mission in difficulties which may be found to be inextricable, then it is most desireable, that the error be detected, exposed and subjected to the punishment which is meet; this is most desireable for the Missionary's own sake, that conviction may lead him to the fountain opened for sin and uncleanness, and for the sake of God's holy cause, that the discovered error may form a beacon to warn subsequent labourers. With such impressions the Missionary proceeds in the fear of God to tell the truth, the whole truth and nothing but the truth, so far as appears necessary to the elucidation of this painful subject.

In order to concentrate the attention of the Committee on the main question, and yet furnish such collateral information as may throw light upon the present position of affairs in Sweden, the proceedings of the leading public prints will first be noticed, then a few testimonies from impartial persons, after which we may be better prepared to understand the course of events since the return of the Missionary from America, and what is now to be done for the Stockholm Mission.

The opposition of the Swedish Newspapers is no new thing, as regards the proceedings of your Missionary at Stockholm. Long however he was deemed quite beneath the notice of those papers, and the occasional jibe thrown out against vital and practical godliness, was too general in its application to be considered directed against him, though it plainly shewed what manner of Spirit guided those journals, and what might be expected should the work of God revive in the land. During the year 1838 when the question whether the Chapel should be erected with or without any restriction regarding Swedish service, was pending, all the Journals espoused the cause of religious liberty, and warmly opposed the Consistory for seeking such restriction but at the same time, they entered their loud and solemn protest against being considered favourable to Methodism as such or even the proceedings of the Methodist at Stockholm.

It was during the sittings of the Diet of 1840, that the new Chapel was opened. And at that Diet a Motion was made affect-

ing the right of holding divine service in the Swedish language. Nearly all the journals took the opportunity of attacking the Missionary and his operations in the most unmeasured terms, but their attacks failed to influence the Diet, and the Motion met with no support. A violently intolerant Clergyman however, who had previously professed strong attachment to the Missionary, and approbation of his work, promising never to oppose him or threw difficulties in his way, continued, partly in a so called religious paper issued by him, partly in the political journals to put forth the most scurrilous libels against his personal character. But the people generally seemed »to care for none of these things», and somé more earthly and popular topic was necessary to bring on the wished for, and by many long expected persecution.

This was soon furnished. On the 24th Sep[t]. 1841 nearly two months previous to the Missionary's return from the journey to America of which the Committee took full cognizance, to which sanction was given, and a faithful report of the nature and immediate results of which was duly presented, and received without expressed animadversion, an anonymous letter appeared in a paper called Freja, purporting to give a report of what the Missionary had said respecting Sweden, at Brooklyn and containing the most gross mistatements. The fire was now kindled. The Swedes are proud, or more correctly vain of their nation as the birth place of Charles the 12th, Gustavus Wasa & Gustavus Adolphus, the scene of much hospitality, & the seat of an undivided Church; and they could not brook the idea, that such a nation should be represented as in need of religious sympathy, or the aids of Christian benevolence. The nation was now touched in a tender point, and an impression most unfavourable to the Missionary was produced, and deeply fixed ere he could be aware of it, or take any step to palliate the evil. It was declared, that he could not return to a nation he had traduced and great excitement prevailed when it was known he had actually arrived.

The opportunity was now given for the bursting forth of the long expected persecuting spirit, and day after day furnished new proofs of its prevalence. The evident design of the adversaries was to take advantage of this flood tide of popular commotion to sweep away the whole Methodist establishment, and they hoped the government might be intimidated so as to fall in with their wishes. A few extracts from the two leading opposition papers will make this clear. The first to be named, the »Dagligt Allehanda», though not the most powerful has been the most indefatigable in launching forth all kinds of abuse and stirring up the worst passions of men. On the 12th Nov. an exhortation was put forth to all who had anything to communicate tending to unveil this Methodist to furnish the Editor therewith, in consequence a second *anonymous* letter

appeared on the 16th professing to come from New York, but trustworthy informants have declared that it was fabricated at Göteborg. These two anonymous letters constitute all the authority for the allegations presented and got in the outset, the Missionary is stiled, »the apostle of lies», and on the 22nd it is declared: »Now justice must take precedence of mercy, now if ever the government should take up the matter; that government has often acted in an unpopular manner by denying foreigners the privilege of residing here, let the same government now at length do a popular act by sending this man away». The same paper took care three days after, to guard its readers against supposing that the statements made in America constituted the principal ground for wishing the removal of the Missionary, for that removal it was foreseen would only issue in a new opportunity and reason for calumniating Sweden, but »the chief reason (say the Editors) why we urge Scott's removal is the mischief he has done and is doing *here*».

On the following day another lengthy attack appeared in which it is allowed that the statements made in America may have been quite true, but severe charges are brought against Mr. Scott because he did not confine his labours to the 30 English who alone had any claim on his regards; his disinterestedness in labouring among the Swedes is positively denied, and he is urged to withdraw himself from the Country, or induce the Conference to remove him, seeing while he remains he must be the object of unqualified contempt. On the 3rd Dec. a still more virulent attack was issued, in which Scott is associated with Laing, a political writer, whose book on Sweden caused much illfeeling; it is declared that L. received his statements from Scott, and that both acted under the secret sanction of the gov[ernmen]t the intention being to degrade Sweden in the eye of the World, as had been done with Poland, and for a similar purpose. Scott demanded proof of the allegation, that he had furnished Laing with his information knowing as he did, that that information had been derived from the very men who made the charges ag[ains]t him; and the reply was: »Scott's denial of the fact is the best evidence that we are correct». In the same article it is made out in the Editors' own way, that »Wesley was a calculating fanatic, seeking only to erect a spiritual despotism, a most polished politician who always took care to cleave to the party having power, and maintained his hold over the deluded people by declaring that there was no salvation out of Methodism».

On the 24. Jan. 1842 surprise is expressed that only the Liberal press is found undertaking the cause of the Lutheran Church, while the Government and especially the Arch-Bishop are silent and inactive. On the 26. February every lover of freedom is warmly exhorted to use every means to prevent the spreading of a system which leads to spiritual slavery and the degradation of humanity.

Two days following it is asked, »why this gentleness towards Scott?» Because (it is answered) what the Russian power is in material things, such is Methodism in spiritual, an instrument of suppressing what some call »revolution» but what others call the striving of humanity towards freedom and improvement. On the 22nd March, subsequent to the riot, the same paper noticing that the Missionary has suspended the Swedish service till after Easter, says »it is most desireable that by an act of the Government the service may be prohibited *for ever,* Methodism has already done mischief enough». The following day it is declared that nothing can be objected against Scott's public operations and preachings, these are acknowledged to be innocent enough; but it [is] his influence in families, his secret workings which cannot be taken hold of by the law, which are dangerous, and the only method of curing this evil is to send from our shores a man who if allowed to continue will do more mischief than can be calculated». Lest such articles should not accomplish all that was desired, novells brief and racy were written and published by this paper, representing the Missionary and his Christian friends in a light that could not fail to prejudice the minds of a people of whom in general it may truly be said, they spend their time in nothing else but either to tell or to hear some new thing. On the 6th April the government is again urged by an arbitrary act to remove Scott, as there was little hope of the Conference doing so, seeing: »what we consider a reason for removing him, the Conference will consider a reason for continuing him, yea canonizing him; Scott has not replied to our many accusations, therefore they are established». So concludes this paper though when a refutation with the Missionary's name was sent, it was declared »his denial is the strongest proof seeing he is such a notorious liar», and the articles of friends were refused insertion even as paid advertisements. On the 11th it is stated: »Scott denies that he has made any proselytes, how is this *now* so decided; we guess that he has at length received dispensation from the allpowerful Conference to venture a falsehood on this subject; such dispensations are not uncommon in these so called religious societies».

A much more powerful organ however is the »Aftonblad» possessing upwards of 5000 subscribers among a population of less than three Million, and at this moment *confessedly* wielding the political destinies of Sweden. It was the Editor of this paper that published Strauss's »Leben Jesu» and that the blasphemies against our most holy faith almost daily appearing in that paper do not diminish its circulation is only a painful evidence, that this professed people of the Lord »love to have it so». The Editor labours openly to bring about a republican form of Gov[ernmen]t and seeks to undermine and destroy every thing that stands in the way of the change he desires to effect. How this paper has treated the

subject before us will appear by the following brief extracts. On the 16th Nov. he points out the Missionary as one guilty of infamously calumniating the Swedish nation, and belieing the Swedes that he might thereby deceive the Americans. On the 3rd December the pamphlet is briefly noticed as exhibiting great courage and openness, and in a more lengthy review of its contents four days after it is stated that Mr. Scott would not have dared thus to speak, if he had not been assured of Government support; that a dark & deep plan laid to degrade the nation is thus discovered and must be exposed. Because of the animadversions against the profanation of the name and day of God so prevalent in Sweden, which appear in the pamphlet, Scott is called a »shameless hypocrite» covering his real designs under this appearance of sanctity. A picture of Sweden equally dark is drawn by the Editor but resolving all the existing evils into the maladministration of the authorities, and the sins of the aristocracy, and the following remarkable words close the description, as containing the application which Scott ought to have made before American audiences: »Pray to that God you worship in common with the people across the ocean, that he would grant them equality with you in Political liberty, and if they require your active cooperation, by information or support for its attainment, assure them thereof — such words would have been »acceptable words», in this way he would have spoken »words of truth» and if the previous painting had been strong not a word of falsehood would have been found there.»

It is further asserted in the same article: »If Scott sought the good of the people he would not offend the people, but would be necessitated to offend the authorities — but No! he is satisfied with government and expects protection, and why? A government that ceases to act constitutionally, a clergy becoming more & more hierarchical need such agents as shall make the people so concerned about spiritual things that they neglect temporal. This might be all very well, but let our authorities bear in mind that Scott is himself under a foreign power guiding all his motions. But — the government leave him unmolested, while harmless Liflanders, Poles, and visitors from the Country of Wilhelm Tell are denied the hospitalities of our land. On the 13th January there is an account of the extravagant preceedings in Småland, in which it is said that Scott's portrait is plentifully found there and solemnly worshipped, some declaring that the original is really a reappearance of the Redeemer & »these things» (it is added) »in connexion with his proceedings in the Capital shew that it is high time for our authorities to vindicate the rights of common sense against all this growing fanaticism». On the 2nd February, the declaration is: »once for all we have discovered the Wolf in sheep's clothing and he shall not now escape. Scott however is only the wretched tool

of widespreading politico hierarchical plans, and the whole tendency of the Methodist system is now before us. On the 17th this paper was able to announce with evident delight that a famed Mimic and Theater manager was getting up a piece called the Jesuit in which Scott should figure as the principal character, and on its appearance March 12th it is said the success of the piece must be attributed to the general and strong feeling against Jesuitism in any form which prevails.

Noticing the Missionary's advertisement subsequent to the riot the Editor says: »Scott has suspended his services till after Easter, this will give opportunity to the authorities to consult what is best to be done to prevent further scandal. A similar state of things existed in the time of John 3rd in connexion with Laurentius or Klosterlasse; his jesuitical proceedings led to an uproar, and ultimately his removal, the same course now would restore quietness. On the 24th March the law of 1781 is noticed as being still in force, and it is declared that Scott ought not to be protected because he does not belong to any National Church but is only the Agent of a voluntary association nowhere acknowledged as a Church. »It is nothing the law can touch or object to, the Editor adds, it is the spiritual tyranny of the system, the disturbing the peace of families and the like, in a word proceedings which while they are fatally dangerous can only be reached by the power of public opinion.»

The finishing stroke however was given on the 1st April by an article concluding thus: »The Prelates protect Methodism — why? Because the proper definition of Methodism is, a popish reality under the name and semblance of protestantism. The dissemination of this religious madness among the people is the best means of keeping them under an unconstitutional exercise of power. This plan to encourage Methodism has not fully succeeded and it may be well to take care. During the time of John 3rd the famed Klosterlasse had no better success than his reappearance Scott has now. The then reigning branch of the Royal house was rendered so hateful by the favour shewn this man, that the son of John 3rd must needs resign his lawful throne. This was not the design but it was the result of the protection afforded Klosterlasse, and it would appear that the protectors of Scott design a repetition of the fate of Sigismund».

On the 6th it is said: If the question be Scott's removal, it is not effected because he has failed against the rules of the Conference, but because he has been only too faithful to that corporation and merited the thanks and rewards of the Conference. Attempts were frequently made by various parties, to obtain the insertion in these papers of articles in favour of truth and righteousness, but not a line would be admitted, not even as paid advertisements. Another paper the »Swedish Bee» a conservative and Church

Journal did occasionally, rather to expose the vileness of the radical press than from any love to Methodism, insert refutations but the paper has comparatively a limited circulation, and no hearty defence of our position ever appeared there. It would be wrong however not to acknowledge the readiness with which the Bee gave insertion to some articles to which the name of Mr. Owen, or that of the Missionary were attached. On the 8th Dec. we find that paper dwelling on the absurdity of urging in one breath the removal of Scott, and the freedom of Strauss. In reply to many mistatements regarding the immense sums of mony drawn from Sweden by the Methodists an audited account was inserted on the 11th Feb[r]. shewing that all the income fell £ 15 short of the expence of lighting and firing, and on the 22nd Mr. Owen published a noble declaration, stating that he was the man who obtained the commencement in 1826 and resumption in 1830 of the Methodist Mission, and that therefore the wrath displayed against this Mission ought to be directed against him and not against Scott. »An humble instrument in the hands of providence (he says) of introducing into Sweden the Steam Engine, Temperance Societies, and Methodist exertions, he finds after many years' observation and experience no reason to regret either of the movements.» He clearly demonstrates that the Swedish services, are just as much sanctioned by the Royal resolution as the English. (No reply ever appeared to this.)

On the 1st March an excellent and pious article written by a young clergyman appeared in the Bee, shewing that while the Radical papers professedly contend against Methodism, they actually oppose all vital Christianity, and on the 10th the same Author in reply to the Allehanda shews that the doctrines objected to as Methodist ravings are the very doctrines of Martin Luther.

On the 21st March the Bee published an account of an outrage at St. Catherine's Church of an equally distressing character, with that which took place at the Methodist Chapel on the evening of the same day. The young persons who had been confirmed were on their departure from their first communion grossly insulted, and the females especially subjected to the most unbecoming liberties and obscene language by a crowd of young men gathered around the door of the Church. This affair affords another and a most painful interpretation of the riot at the Methodist Chapel, viz. the utter godlessness of the populace. On the 26th of March the same paper in considering the question, »what prospect have we for peace in the Capital?» notices how the occasional disturbances of the last four years have been produced. On the one hand there is a public press appealing only to the passions, and on the other a class of people who in the papers seek only excitement, and nourishment for their prejudices or predelictions; after a season the

carricaturist comes with his in Sweden new and therefore more effective mode of appeal, and the people are then ready to transfer to action what they have read or seen. This [is] specially true as regards the last outrage, first a series of most violent attacks on Scott, then on Methodism generally and finally on the services in the English Church. When by falsehoods, misrepresentations, romances, anecdotes & the like, public indignation was sufficiently aroused, the Carricature appears collecting in one disgraceful dark representation the combined effect of the previous libels; the excitement is increased by the theatrical performance, evidently a part of the plan, as the Aftonblad knew and announced the preparation of the piece three weeks before it came out, and all being ready, Crusenstolpe the originator of such modes of expressing opinion comes forth and gives the signal complaining that the Swedish community, »allowed this hypocritical fanatic to walk among them unpunished, listening to his denunciations against his opponents if not without squeamishness, at least without loud demonstrations of righteous wrath». All was now in order, and a few days after the appearance of this exhortation the outrage took place. Three days afterwards the Bee in proof that no love for Methodism or Scott had dictated the preceding articles declared: »Scott in our opinion cannot as matters now stand, retain his liberty of preaching, or even remain in Sweden, because the general injury to serious and vital Christianity, would be greater than the particular benefit he might accomplish. The course of genuine Lutheranism must be separated from that of Methodism. But he should not be sent away as a concession to the Radical press.»

On the 5th of April Mr. Owen endeavoured in the Bee to answer the question how shall we get Mr. Scott away? remarking that all seemed agreed he must go, though when it was asked »why what evil hath he done?» the only reply was a more loudly vociferated: »away with him». Mr. O. thought S. must be very faultless or a consummate deceiver, that so small a harvest of founded charges against him could be reaped, after the labour of eleven years in sowing what they call seeds of mischief. Mr. O. cites the remark of one in Stockholm as very correct: »Scott appears just as he is, and hence our Stockholm people cannot comprehend him», and as it appeared that neither by concession nor law it was easy to remove Scott, Mr. O. offers an opportunity, and engages to have him taken away at once, if his adversaries can prove that he has uttered a single falsehood, seeing such a charge substantiated before the Conference would result in Scott's removal, and deprive him at the same time of the confidence of the many in Stockholm who only love him the more, the more he is persecuted. Mr. O. declares his own respect for S. increased during the last four months, but that if guilty of $^{1}/_{100}$ part of the charges prefer-

red in the papers against him he is unworthy to be a Methodist preacher. If the required evidence cannot be given, Mr. O. urges upon the radical papers to be honest and acknowledge publicly, what the Editors have in conversation confessed that it is because Methodism is a conservative element in Church and state, they must contend against it. The only answer Mr. O. received from the two leading papers was an assurance that the things they condemned in Scott's conduct, would call forth the praises of the Conference, and Mr. O. again responded stating that the enemies of Scott could not prove against him the slightest dereliction of duty. He shewed that Methodism must be a strange spiritual despotism, and instrument of enslaving men, when in free America the Methodist body is by far the most numerous in the land. And as Scott's money gathering proceedings had often been animadverted on, shewed that so far from taking money out of Sweden he had actually brought in and expended there nearly £ 6000 — while by his cooperation with other good men above £ 8000 more had come in to Sweden. Mr. O. concludes that as nothing tending to Scott's removal can be proved before the Swedish authorities, no moral deliquency testified to the Conference; as Scott cannot voluntarily retire from his post, it is cruel as well as unrighteous to torment him. The most highly conservative paper in the Country is the »Swedish Minerva» and a very cursory notice of its judgement in this matter is not without importance to a right understanding of the whole question. The connection of the radical prints with the riot is clearly made out in an article on the 22nd March, concluding with these words: »Those who have long borne fuel to the fire and fed the flame, may not afterwards when the result becomes alarming turn round and say we had no hand in the fireraising». On the 24th a proof of the influence of the Aftonblad on the public mind is given in the case of Rumstedt, who was in danger of loosing his life by an irritated populace, stirred up in consequence of the false accusations of the murderer Breitfelt inserted in that paper. The other democratic journals were on this occasion highly incensed against their colleague. The case [is] similar as regards Scott, though in this matter all [are] equally criminal. On the 2nd April he says the radical press cannot answer for the peace of the City, without a prohibition against Scott's Swedish preaching or his expulsion from the Country, in other words the taking back what was granted in 1838. A government which would allow itself thus to be dictated to, would at the same time forfeit every claim to respect. Should such a course be taken a question of indemnity must arise, for it is well known how careful the British gov[ernmen]t is, in protecting the property of British subjects all over the world.

That such articles as have now been briefly noticed should lead to great excitement and popular commotion may be easily

understood; but it is not so easy for Britons to comprehend why a government should allow itself to be placed at the mercy of such disturbing elements. Yet it is an afflictive fact, that the Swedish gov[ernmen]t has allowed a power to grow up opposite to the throne, mightier than the throne itself. The object of the Missionary in dwelling so fully on this part of the subject will appear when the following extract from the Minerva, this highly monarchical and conservative paper, is read and pondered. On the 21st April the following language appears there in the form of a letter from Stockholm to Sundsvall: »we now reap the fruits of 1838. Yes, I could almost undertake any day to carry through any measure I please, if I can only first gain over the Allehanda and the Aftonblad for my project. I need only then hire a few labourers and sailors to make a noise an evening or two, and break some windows and then the authorities will agree to all I desire. Alas! what a government! Alas what a police! Last summer during the riot at Count Horn's, the Governor M-m with hat in hand and almost with tears prayed the disturbers of the peace to disperse. I believe many retired commiserating his terrified and supplicating manner. The deputy Governor K-a it is said keeps up a regular telegraphic communication with the office of a certain great paper and arranges all his measures according to the change of the wind there, and the Police Master B-g sends daily his brother to wait upon the Editors and sound them. This may be all very well. But the Aftonblad and Allehanda are too wise to suppress an element which they can with great advantage let loose for the decision of great questions, however much they may seem to disapprove of it; and from this state of things arises the weakness, confusedness, dejectedness, I had almost said oldwomanishness on the part of our authorities and government, which permits every man with some energy to browbeat them and do whatsoever he pleases.«

That no disturbance would have taken place, but for the exciting proceedings of the press may be safely averred, how far the papers referred to had good ground for their accusations may be judged of after properly regarding the testimonies of known individuals on the other side.

Thus one clergyman (Lindstedt) writes the Missionary: »only national vanity can be hurt by the dark picture. The shades are not extravagant. Luther was carricatured but his cause prevailed. Charles the 14th is represented in comedy in France, but when in such a way a shade is sought to be thrown on any one, the attempt must fail and that shade follow closely its original.« Another (Sundelin) [in] his first letter to the Missionary: »notwithstanding all the attempts to make you & your operations hateful in the eyes of the nation, I have not been able to find anything but the purest zeal and desire to promote our best interests. A third (Rolin): »I

could not be surprised if you wearied, and resolved to remove to England out of the way of those wicked Swedes. But my beloved brother, be not weary, remain with us and work the work of God. If we view the matter aright, you are really blessed, you have the honour to walk in the footsteps of Jesus. It is an evidence that you belong to the Master and the household when you are called Beelzebub. But if they be many who revile you, they are also many who love you and pray to God for you.» A fourth clergyman (Sefström) writes: »Brother, you have not said too much, our garments in Sweden are defiled by many a disgraceful blot. We are deeply pained, by the circumstances in which you are placed. Be assured beloved brother, that you with your open honourable conduct, embracing a practical developement of true religion without bigotted regard to circumstantials, possess in us true friends and a ready embrace, the stream of events may lead where it will. You may be near us, as we desire, or distant from us should God so permit, but you are in either case our friend in Christ as a member of his body. Our liberals perceive that they who love God honour the King, this is the rock of offence.» A fifth (Kjerfstedt): »My surprise as regards your statements in America is, that the shouting can be so great about so little, and that you could say so little about so much». A sixth (Norell): »That your pamphlet occasioned noise, bitterness & gainsaying is only the clearest proof that the statements were necessary». A seventh (Westdahl) to the Missionary: »The first of those shameful attacks, by which the Aftonblad has so evidently shewn itself the enemy and perverter of a nation, whose defender it pretends to be, did only fill our minds with joy & praise, as it informed us at once of your happy return & that you were more than ever found worthy of the blessedness of bearing his reproach». And to a mutual friend: »The persecution against Scott and the friends of the word who have been edified by him is a painful sign of the times, but by no means unexpected in my eyes. I called Scott's attention to this while the Chapel was building and feared that his advertisements for aid would then call it forth. The American-journey has only *hastened* the outbreaking which sooner or later must have come.»

An eighth (C. Rahmn): Br. George! I am both ashamed & grieved at the manner in which you are treated by my countrymen; & altho' I might have reason at times, to long for old England, yet, I feel happy not to be there now, only to blush & to be confounded in the presence of the people of God, in that happy country, on account of what is now said & done against you & ag[ains]t the Lord's cause among us. I wait with great anxiety to see the end of the present affliction. No doubt, but the Lord has great & merciful ends in view, and that what now seemeth us grievous, will be overruled for good, & turns out to His glory & our salvation.

But while the struggle is going on, it is painful although the victory is certain. Your bitter antagonists do give the best & fullest evidence that ungodliness is prevalent, at least in the Capital; and that the little you have said of Sweden abroad, is a mere nothing compared with what they do exhibit before all the world. In the meantime while you stand exonerated before all right & soundminded men, I tremble when I anticipate the judgements which will inevitably fall upon poor Sweden, beeause of the injustice, ingratitude & hypocrisy of so many of her sons. There is a wrath to come even in this present life, and little do men think of the consequence of their wicked actions.

I should like to know, how your old friends among the chiefs in state & church act towards you, & how they shew themselves in this respect in the face of your enemies. The fear of men is a besetting sin with many a person who may be & even desires to be sincere. Wor[l]dly policy always weakens the hands in the days of spiritual warfare. We have now got ourselves entangled in the meshes of controversy, and religious party spirit — and I fear the more we labour in this way, the surer will the net close upon us. Wonderful times! While England is pestered with Romanism — Sweden is to run the gauntlet of infidelity. There can be little doubt, but that a conspiracy is lurking somewhere, against our present gov[ernmen]t; & that in order to sap the foundation, the nation must be made irreligious. This is one thing I fear. But the other is this that the causing any kind of disturbance to take place has its ultimate & first moving spring in the same quarter whence the present troubles from which Britain just now is suffering and agitated come. The Mother of harlots is at work; and who can tell but that she is working even in our cold region. — The way is now every where preparing for the Son of perdition.

The Arch-Bishop wrote the Missionay as follows: »That our Church is not what it ought to be I deeply and painfully acknowledge. Warnings and awakenings are needed from all sides, and I believe him to be her friend who tells her the truth. Your pamphlet I would therefore gladly see circulated widely in this country. But that its contents were communicated to churches abroad, who could not be edified thereby and only moved to compassion, this I have great difficulty as a Swede in approving, but with equal sincerety I assure you of my continued regard for your good services in benefitting our land.»

A Layman, brother of the Rev. C. Rahmn late of London, and one of the Judges of the High Court Jönköping writes: »The persecution of the papers is only political. I have heard by the unguarded prate of radicals here, that your operations and the increase of pietism are feared as interposing a hindrance to the spread of the new ideas of freedom, and as leading to what they call ser-

vility. That your pamphlet is so misunderstood only further illustrates words of St. Paul: the natural man receiveth not the things of the Spirit of God, for they are foolishness unto him.»

On leaving, several letters were put into the hands of the Missionary, two of them of consequence and therefore now noticed. The first[1] is from Mr. Keyser, the man who during many years has been the factotum of all religious business operations in Sweden, and is more extensively acquainted with religious characters in the land than any other Swede, and the second[2] from His Excellency Count Björnstjerna, Swedish Ambassador at the British Court, now on a visit to his native land.

There is yet one testimony to which attention ought to be directed. It is worthy notice as proceeding from a man of extensive learning and high literary standing, it is impartial, the author being a stranger to the Missionary as regards all personal intercourse, and not of one mind with him in sentiment, it being generally understood that though a theological professor in the Southern University he more than leans towards rationalism. His testimony in this case does him the more honour on that account.

Professor Reuterdahl in a lengthened article in a literary periodical published last January, has the following remarks: »To some it might appear a bad sign that Scott has not hitherto found many defenders, but he may notwithstanding have friends, who either lack courage to defend him in a question so delicately affecting the national honour, or have no desire to contend with such adversairies as those arrayed against him, or they may be without the needed information. That no friends speak out, is no evidence either that he has no friends or that his cause is a bad one.» After citing from the pamphlet he proceeds: »These sentiments come from a pious and honest disposition, a disposition full of love to Sweden. We cannot conceive that a man who so unweariedly, so seriously and so unostentatiously has laboured without any prospect or design for personal advantage as Mr. S. has done, a man who so constantly has fellowship with holy & divine things can be a 'hypocrite', a designing liar and backbiter. We need not know more of Mr. S. than his pamphlet, to deliver him in our eyes from all intentional falsehood, from all degrading backbiting, from the insidiousness and malice which if they cannot destroy life, would murder honour & character. In this book we see a man with an open and noble bearing, a clear and enlightened glance; we hear there a voice which neither bullies, nor shouts nor trembles. We hear quietness & peace so far as these can be heard, we see piety and righteousness so far

[1] A. [Detta marginaltecken hänför sig till ett liknande å brev från Keyser, 28/4 1842. Se ovan.]

[2] B. [Beteckningen gäller brevet från Björnstjerna, 29/4 1842. Se ovan.]

as they can be seen. But we know more of Scott than this pamphlet. We know his operations during many years in Stockholm; we know something of his sermons, we have the testimony of many persons who have looked deeply into his cards, or more properly been convinced that he has no hidden play. And all this knowledge has not given us the slightest occasion to see in Mr. Scott a liar or deceiver. We believe that Swedish honesty calls us to give this testimony in favour of the stranger Scott, at a time when other Swedes are not ashamed to hurl against this stranger the most dishonouring charges.»

The course of events connected with the Stockholm Mission from the period of the Missionary's return from America may now be briefly adverted to. The Missionary was most happy to meet on his arrival at Götheborg an old and tried friend, of sound judgement, deep piety and good general information. He had greatly aided us in the struggle of 1838 and under all the circumstances, it must be considered providential, that the Missionary had during the journey to Stockholm nearly 5 days uninterrupted intercourse with this excellent man. Opportunity was thus afforded to learn what had passed, and arrange for the future. And on clearly ascertaining the state of feeling in Stockholm the Missionary resolved by the help of God 1st to open the large Chapel for public service *every night* that as much truth as possible might be brought before those who greatly needed it, and 2nd to preach and afterwards publish a discourse containing a concentration of the strongest statements that had been made in America partly that the Swedes might know the worst that had been told, and partly because such a testimony in the Country was a word in season, and the Missionary rather rejoiced that an opportunity of speaking plainly out had been prepared. In connection with this sermon some statements were given which without taking notice of the scurrilous attacks in the papers included a complete refutation of those attacks.

The Missionary resumed his public services on the 14th Nov. and though annoyance was expected nothing took place that day nor during the week. The Missionary however on going out met with such insults that he felt it prudent to keep the house unless when forced by plain duty to go abroad. On the following Sabbath the crowd at the Swedish service was immense, but all was quiet. The Intendant of Police called on the Missionary after the service to intimate that violence was threatened and might be expected, as he straitly charged him not to communicate the information to any in the house, his mind was of course greatly agitated, though he

afterwards conducted family worship in Swedish and found the Psalm in course the 56th most seasonable. For some days subsequent to this many calls were made at the Mission house, reports of violent proceedings having spread far and wide. On the 26th the Missionary was sent for by Sir Thos. Cartwright the British Minister, and warned against going out after nightfall, as there was an intention on the part of not a few to do him an injury, and the following day the Governor General Möllerhjelm sent for the Missionary, requesting that he would avoid as much as possible all irritating expressions in his services, and he would see to it that he had sufficient protection. The promise on both sides was honestly given and faithfully observed. No disturbance of any serious character took place so long as General Möllerhjelm was able to attend to the duties of his office as Governor of Stockholm. One pane of glass was broken on the 28th in the bedroom window of the Mission house, and a leaden bullet was found in the inside, the fracture in the glass intimated that this had been shot, and yet if this had been the case more mischief would surely have been done. On the 5th December the service was painfully interrupted by what at first appeared to be an arranged plan, but probably was only the forgetfulness of all decency shewn by one unfortunate drunkard. The legal investigation which followed this case however, shewed as the Missionary subsequently learned that the inferior court did not consider the Chapel a sacred place in the same sense as the other Churches. On the 11th the Missionary had a further trial, on going up to take his place in the Direction of the Swedish Temperance Society, the President the Hon. Mr. Hartmannsdorff, the same who as Secretary for Ecclesiastical affairs opposed the Royal sanction to the Chapel in 1838, refused to allow his remaining; this arbitrary act was however afterwards discountenanced especially by Baron Berzelius and an attempt to exclude the Missionary's name proved abortive.

Such was the growing ferment towards the close of the year, that the Missionary deemed it only prudent to hold the Watchnight at 7 instead of 10, this step, however wellmeant had nearly brought on what it was designed to prevent, for between 9 & 10 a crowd collected composed of many who from the recollections of former years hoped to enjoy a season of Divine service, and others drawn by mere curiosity; all however went away quietly about midnight, and the most eventful year of the Missonary's life closed in peace.

Nothing beyond the daily abuse in the papers and consequent increasing fermentation took place till the 3rd February 1842, when the Minister for Ecclesiastical affairs addressed the following letter to the Consistory of Stockholm.[1] The reply of the Consistory forms

[1] C. letter appended. [Se ovan s. 8.]

a document of considerable importance in this matter, and is therefore appended.[1] The Consistory at the same time forwarded to the High Court certain charges made by the Rev. J. N. Ekdahl, Rector of Adolph Fredriks Church in 1839, but then at the desire of the ArchBishop dropped, though now resumed by Mr. E.'s urgent request. The charges are of a most frivolous character, and frivolous as they are could not be supported by evidence, they are as follows.[2] And an addition was afterwards made that Scott had on Palm-Sunday 1840 preached on the subject of the Lord's Supper doctrine at variance with the Lutheran creed. On receiving the documents the High Court referred them to their Attorney General, to report as to whether they were such as that Court could take cognizance of. His report is of the following tenor.[3] Mr. Ekdahl has been allowed to reply, and what the result may be it is impossible to determine, although it is probable when the Consistory receives the documents again from the High Court, they will be allowed to remain in quietness, particularly if the much more important question of the Missionary's removal be brought under serious discussion.

On the 25th Febr. one of the many warnings to the Missionary not to venture down to the Chapel, was given him by a kind friend, but conscious that the way of duty is the way of safety, he thought himself most secure when wielding the sword of the spirit. Nothing occurred during service, but shortly afterwards a respectably dressed man came up to the house desiring to see the Missionary and when requested to enter the study he refused, but demanded that he should come out to him in the Lobby. This the Missionary did not deem it prudent to do, and Br. Edwards kindly going to meet the intruder and see him out, was struck a violent blow on the head.

On the 4th of March a man called on the Missionary with the whole edition of an absurd carricature asking if he would purchase it, and thus prevent (rather only delay) its coming out; this of course was declined and this new engine was left to work on the already excited feelings of a giddy and godless population.[4] On the 10th the play of »The Jesuit»[5] appeared at the Minor Theatre. The imitation of Scott was said to be so correct, that the crowded audience were in extasies. This was the most Satanic stroke of all, for »The Jesuit» being guilty of the most fearful immoralities, and crimes, the impression produced by the likeness was that the Missionary was such a guilty one. It was most evident that this per-

[1] D. translation. [Se ovan s. 8 ff.]

[2] E. Translation. [Se ovan s. 5 ff.]

[3] F. Translation. [Se ovan s. 11 ff.]

[4] G. [Avser tydligen den s. k. Scott-tavlan. Se J. M. Erikson: Metodismen i Sverige, s. 9.]

[5] H. [Jesuiten, drame i tre akter etc. Sthm 1842, är här bifogat.]

formance night after night did more than anything else to exasperate the mob, though many of the more respectable inhabitants felt disgusted at the wicked proceeding. Every service was now painful, by the annoyances always occurring, and the evident tendency to riot especially on the Sabbath evenings; the Chapel having often the appearance of a public market rather than a Sanctuary of God, while it was useless to attempt severe reproof as matters would only be rendered worse thereby. And yet there was pleasure with this painfulness, arising from the remarkable divine aid afforded in faithfully proclaiming the truth as it is in Jesus, the increasing attendance of respectable hearers, and the constant assurances that a personal attendance at the Chapel at once removed prejudice, and exposed the unreasonableness of the public papers, while not a few were brought to a saving knowledge of the truth in troublous times, so that there was good reason to expect that ere long the irritation prevailing, would give way before the force of simple truth. The enemy knew this well, and therefore made haste to bring matters to a crisis.

On the 13th March the Missionary was sent for by the Deputy Governor, (General Möllerhjelm being laid aside by affliction) who suggested whether it would not be well to suspend the service that evening. He was told that if commanded the Missionary would at once obey but that it did not appear the wisest course as a much greater crowd of idle and evildisposed persons would in all probably lounge about the place if closed than would be there during Service. The Deputy consented to the truth of this, but appeared greatly agitated and most undecided in his manner; this was in part accounted for, by the fact that the 13th of March being the anniversary of the Revolution of 1809, is looked on by the Authorities as an anxious day, and the Aftonblad having the previous evening called attention to it in a most marked manner, some disturbance was feared to commence which it was thought the unpopular service at the Methodist Chapel would give good occasion. On the whole it was evident to the Missionary that any thing like the energetic protection afforded by General Möllerhjelm was not to be expected from this Deputy.

The 20th March (Palm Sunday) the crowd was very great at the Swedish service, during the singing of the first Hymn, evident indications of a determination to disturb the service appeared, but were more unequivocal during the second hymn, and the Preacher said a few words to promote order before taking his text. The sermon was not far advanced when a loud shout or hurrah was heard from the outside, and followed by all kinds of noises, so that the preacher's voice was drowned; on regaining a hearing he endeavoured to disconnect the disturbers within the walls from those without, and succeeded beyond his expectations; but the determination

was to break off the service, and a large party having got into the gallery commenced stamping with their feet on the wooden steps, at the same time emitting such hideous sounds that it was impossible to proceed, and the preacher therefore broke off, publicly expressing his regret that a quiet religious exercise was in the Capital of a protestant country disturbed by a riot in March 1842. The calmness granted the Missionary on this occasion, was a proof that God was with him. For nearly two hours the streets surrounding the Chapel were crowded by idlers, but no further violence was offered; in fact the rioters marched off in three companies singing joyously after they had effected their purpose. There cannot be a doubt but that the whole matter was arranged, and formed the practical application of the previos declaration of hostility.

Next morning the Missionary made an official report to the Governor's office[1], and after deep and anxious consultation with a few tried friends it was deemed expedient to suspend the services till after Easter. This was not done through fear, but the Missionary as a foreigner could not command protection, and had no confidence in the will or power of the Deputy to extend it, and he felt he was not justified in exposing a number of pious worshippers to a repetition of the outrage of the 20th, while he had no means of securing them from annoyance. The following advertisement was consequently inserted in all the papers: »English Church. In consequence of the lamentable riot, whereby a peaceable & orderly congregation was last Sabbath disturbed in their devotions in the English Church; it has been deemed necessary from respect to the peace of the pious Christians who are in the habit of frequenting this place, and that they may not, during the approaching important festival be exposed to a repetition of such lawless proceedings, to suspend the Swedish services in the said Church till efter Easter. Geo. Scott». The Missionary also waited on His Excellency Sir Thos. Cartwright, to communicate officially, the events of the previous evening. On offering to do this in writing Sir Thos. thought this unnecessary, and kindly engaged to see the Foreign Minister on the subject. Subsequently the Missionary was sent for by the Deputy Governor, who thanked him for suspending the services, and on his noticing that a crowd might be expected that evening as the advertisement could not appear before tomorrow, ample succour was promised; but when about 7 a crowd collected, and many doubtless supposing that though the Chapel was shut, service was going on privately, commenced a regular attack on the house, using violent efforts to break open the door, and rush into the dwelling, it appeared that not a single police officer was on the spot, nay when

[1] Translation I., in the Governors Minute N. [Se ovan s. 18.]

help was applied for at the office a dispute was started whether it was their duty to protect the »Methodist priest's house». The Mission family and others residing on the premises were naturally in great alarm, but could do nothing else than simply cast their care upon Him who cared for them, standing prepared for all He might see good to permit. He was a refuge when promised human aid proved a »broken reed». Nothing further occurred during that week, for several nights a posse of Police constables were concealed in the house, to seize any who might attempt unlawfully to come in, but when all was put in order no disturbers came.

On Sabbath the 27th (Easter) the family of the Missionary was engaged at evening domestic worship which in consequence of the excited state of the populace was conducted without the usual accompaniment of singing, that no occasion for an attack might be given, when all were on their knees at prayer a stone as large as an ordinary sized orange was thrown through the double window with a violence which must have seriously injured any one it should have struck. But by the good providence of God nothing beyond the unavoidable alarm took place. On the 29th Sir Thos. Cartwright forwarded a dispatch to London, the substance of which he read over to the Missionary giving a full account of the establishment and progress of the Mission as well as the disturbances which had taken place and noticing the insufficient protection afforded, and the day following the Missionary was sent for by the Police Master, with whom he had a lengthened conversation, in the course of which he declared that the law of 1781 never having been repealed would be considered as now in force, a law which requires 1st that the Governor shall not *allow* any to attend divine service in a foreign Church, excepting such as belong to that Church; and 2nd that the clergyman shall not *admit* any who do not belong to his charge. The Missionary told the Police Master that if he had kept the first part of the law on Palm Sunday, and not *allowed* improper persons to come in to the Chapel, we should not have had any disturbance, and as he with all the resources of Stockholm could not keep out the unprivileged, the Missionary had of course no power to prevent their coming in. So that such a law could not be observed; it was added that all the Missionary wanted was an official document on which to found a representation to England.

During this conversation the Police Master very significantly said, »You had better *talk* with the Editors of the opposing papers. I know they will allow themselves to be *talked* to.» This mode of doing evil that good might come was at once declined. But the Missionary, deeply pained, that none of the rioters, or rather the originators of the riot had been detected though the whole was well known to be a preconcerted plan, offered on behalf of the Conference a reward of £ 50 for the conviction of the principals; this

however the Police Master would not consent to, and without his sanction nothing could be done.

The ordinary Governor, General Möllerhjelm, being still unable to resume his duties, a Governor pro tem. was appointed on the 8th April. On the 12th the Missionary obtained an interview with him, he seemed quite decided that the Swedish services must be put a stop to, referring again to the law of 1781 and declaring that he could not answer for the peace of the City unless those services were inhibited. He promised a document in a day or two. On the 18th nothing satisfactory having transpired, and four weeks having elapsed from the date of the first Memorial, while the Chapel remained closed longer than had been contemplated, the Missionary forwarded a second Memorial to the Governor's office[1], accompained by a private letter[2], which was written in English but returned with a request that it might be rendered into Swedish. The following day the Missionary was called up by the Police Master who after carefully excluding every one out of the room, communicated verbally the order of the Governor that the service was not to be recommenced until an answer had been received from his court. The Police Master was requested to write this down, as no attention could or would be given to a communication which while it in fact transferred the responsibility of keeping the place closed to the Swedish Authorities could not be produced in evidence. This he declined and as the only method of getting the matter officially recognised a third Memorial was given in.[3] On Thursday the 21st April the Missionary was summoned to attend the Governor's Court that day, and there the transaction occurred of which the Minute, read & confirmed on the 23rd, contains a tolerably fair record.[4] Another Minute[5], got up, it evidently appears, in consequence of the Missionary earnestly demanding that the first Memorial, that of the 21st March, should not remain unanswered, though the Governor declared he knew nothing about it, was obtained the same day, and professes to record what took place at the Police Master's private room in Regent Street, on which occasion Mr. Edwards who accompained Scott, was not admitted, and no intimation was made either by the Police Master or Notary, that this was to be considered the Governor's Court. The Swedish services being now officially prohibited, and an old law declared in force notwithstanding the Royal resolution of 1838 which makes it doubtful whether the English services can be continued, the Missionary's duty appeared

[1] J. Governors Minute M. [Se ovan s. 19 f.]

[2] K. [Se ovan, brevet till M. Lewenhaupt, $^{18}/_{4}$ 1842.]

[3] L. Governors Minute M. [Se ovan s. 20.]

[4] M. [Se ovan s. 20 ff.]

[5] N. [Se ovan s. 18 f.]

plain, to visit London, and lay the whole matter before the Committee that he might receive needed advice or aid. Before leaving a prolongation of the term of appeal from May 6th to July 1st was requested by Memorial to the King[1], and the few lines left by his own desire with Sir Thos. Cartwright, whose kindness the last ten days especially of the Missionary's residence was most marked.[2] Some danger of a disturbance on the embarkation of the Missionary was apprehended, but by prudent arrangements and the Mercy of God he was spared such trial. A strong party of police were in attendance, and the British Minister kindly came down to the Steamer a full hour before the time of starting to afford such protection as he could if needed. The day following the departure of the Missionary the 1st May, being a day of much general dissipation, he is not without anxiety as regards his family necessarily left behind.

An honest and unreserved narrative of the course of events has thus been given, and it will be for the Committee to say what is best to be done under the circumstances. To the mind of the Missionary it appears indispensible that the respectability and proper Christian influence of the Wesleyan Methodist connection needs to be vindicated before the Swedish authorities and people, for at present the too general opinion is that the Methodists are a despicable party of fanatical schismatics who may be maltreated by any body and every body with perfect impunity, only on this ground can we account for many proceedings at once of the press, the community and the Swedish government. This would best be accomplished if the British Government could be induced to interfere for the protection of all that can be brought under the cognizance of that Government. An outrage against a British Subject has been committed as appears by the proceedings of March 20th & 21st and the British Authorities can at least insist that the rioters be brought to justice.

As regards the prohibition of the services by the Governor an appeal may certainly be presented to the Swedish Monarch before the 1st July next, reminding His Majesty of his gracious Resolution of Nov. 16. 1838, but the probable result of this would be the suspending of the whole question, to remain undecided for years, while in the meantime nothing could be done with the Chapel property.

That property is secured by a regular and inviolable trust-deed to the Wesleyan Conference; the services, Swedish and English, for the due performance of which the place was erected, had existed more than 10 years previous to the erection; and have been conducted in the same manner since the building was completed. All

[1] O. [Se ovan s. 23.]

[2] P. [Se ovan brev n:o 91.]

was known to the King before he granted his resolution, and it really does appear, that although the British Government cannot force upon the Swedes services which they do not wish to have, yet that Government *can* say to the Swedish Authorities: You must either restore the services for the performance of which the place was erected, or relieve the Wesleyan Conference of a place no longer of any value to that Conference, while it cannot be employed for the purpose for which it was reared.

The application of the law of 1781 by the Attorney General of the High Court, and the Governor in his Minute of March 30th, gives a new aspect to the whole case, for if that law is to be considered now in force under the terms of the Resolution of 1838, as one of the ordinances to be carefully observed by the Missionary, then it may clearly be shewn, that neither English nor Swedish service can be held without constantly exposing the parties to such a breach of law as would invalidate the grant of 1838.

On all those points, as well as every thing connected with the present circumstances and future prospects of the Stockholm Mission, the Missionary respectfully requests as early as practicable the advice and decisions of the Committee, expressing himself willing to return to that den of lions, or devote his energies any where according to the wish of the Committee.

Geo. Scott.

London, May 16. 1842.

95. *Till Jessie Scott.*[1]

London May 20. 1842.

My own Jessie,

I write these lines sitting at the table of the London District meeting and you must not therefore expect a very orderly or connected letter; but you will gladly receive it as it is, seeing I cannot accomplish it in any other way. Since I wrote last, I have still been rather poorly, and on Saturday applied to Dr. Hunter, who gave me some very powerful medicine. On Sabbath I heard in the morning a most delightful sermon from Mr. P. C. Turner on Rom. 12: 1. Seldom have I heard such powerfully persuasive eloquence, and I wondered not, that this elegant & excellent preacher should have been the instrument of awakening and converting I am told thousands of souls. Olof Petterson knows him well, if I mistake not. In the afternoon I walked upwards of four miles to Romney Terrace Westminster, and preached the Missionary Sermon for Mr.

[1] Detta brev tillhör en mindre samling brev hos Miss Eva P. Scott, London.

W. Bunting who was absent. My text was, »Ye know the grace etc.» and I had good liberty before a full chapel. On Monday morning I went down to Woolwich to see Lord Bloomfield, and was most kindly received. I was perfectly surprised to see his Lordship so hearty and strong. He assured me that he had conversed at full length with Lord Canning at the Foreign Office, and a Memorial from the Wesleyan Committee is expected there. Lord B. promises to do all in his power to aid us in getting what may appear to be just and right. Returning from Woolwich by 1 o'clock I met the Committee of reference and for *four hours* that Committee engaged in a close examination of the whole subject. My written statement took more than two hours to read and you may guess what time it took to prepare, going through all the newspapers and other documents in my possession. I am thankful to say that *no blame* whatever was attached to me either as regards my journey to America or my proceedings during the last fearful winter and spring. Indeed Dr. Bunting spoke only in too flattering terms of the wisdom, patience etc. which had been manifested, acknowledging the goodness and grace of God in it. The Committee seemed quite at a loss to decide what was best to be done, and separated to weigh the matter seriously and meet again. This however appeared tolerably clear that *our* labours in Sweden are at an end, and that whether the government of England take up the question or not, G. Scott & family will have a station elsewhere. 'Tis true even this may be changed should an efficient remonstrance from our Foreign Office bring the Swedish authorities to their proper senses, but at present it appears *most likely* that my Swedish text of March 20, »Arise let us go hence» was prophetic, and equally probable, that I shall not at least for a long time see Sweden again. The Committee appear to think, that our work has advanced to the point, that we must either go forward and make proselytes or retire altogether. I think you may notice this to a few of the friends, indeed all you think right. The fact is, the infidel party will not *have* our labour, the authorities *refuse* our labour, of these things I have evidence. I know that many pious persons are of a different opinion and desire our continued labours, but of this *I have no evidence to present.* Had the pious friends in Stockholm made such a public declaration as was talked about, the whole matter would have received a new character. Be assured my love, that for *your* sake, our childrens sake, my own sake, I shall urge your return as soon as I can. Of course nothing can be said yet, but I should deem it not impossible but you may get to Conference as well as myself. Possibly your best mode of conveyance would be Capt. Sutton's ship the second voyage, but of this more anon. All Monday night I was still very unwell and on Tuesday morning Dr. Hunter proposed the removal of my old tooth, and at once set about it. The work was

no easy one, the old servant was much reduced, and came out in three parts, and each difficult to get hold of, and unwilling to leave but out they all came and it was a good riddance. I have now experienced both and can truly say that losing a wife is rather worse than having a tooth drawn, and *this I know* receiving letters from a dear partner in a foreign and hostile land does good like a medicine. Never did I so deeply feel the truth of »like cold water to a thirsty soul» etc. I could scarcely help dancing about all day and singing while I danced. I never doubted your having written on the 3rd but was delighted to be assured of it by receiving it along with that of the 10th and the very interesting enclosure. Nothing could be more comforting to my mind than Bro. Rahmns noble letter. Mrs. Westdahls is also deeply interesting, I wish you or Mrs. Sundberg would write her a few lines saying how things have been & are and that I shall soon write her from hence. But she is very anxious to have some particulars, you may say if you like that you forwarded her letter without reading it. If Mr. Erskine has advanced a little more than I left in his hands to pay Mrs. Bratt, it shall soon be forwarded along with the larger sum, which must be sent from this before the 18th June. I feel very thankful that you have all been preserved in peace and safety, and I indulge the hope that our darling children are all well. I have not heard from Robert since I left him at Ann's, but »no news is good news», and the fact is I promised to write Ann first, and could not do it till I heard from you. I wish you would ask Brusewitz what he would think of occupying our rooms furnished as they are, next winter, or from the time you would leave if more convenient to him. If the question of property is long of being settled, it would be most desirable to have such a friend residing there, and the rent would be no object on our side, as the benefit of having such a correspondent in the dwelling would be almost rent enough. Do talk with him about this, and let me know. But keep it quiet from Stockholm friends. I feel very grateful to Countess Björnstjerna and all other friends so kind to you. The Lord will reward them. Tuesday night I attended the meeting of the Home Missionary Society where I heard famous speaking, in the forenoon I attended the B. & F. Temperance Meeting and spoke. Lord Teignmouth spoke very kindly of myself and work. The venerable Bishop of Norwich spoke well and warmly. Wednesday morning the London District Meeting commenced, upwards of 80 preachers are present, Dr. Bunting in the chair. Dr. Bunting's luminous, stringent and yet kindly statements on every topic are very instructive and to me most useful, as having for so many years heard so little about Methodism. The preachers are all very kind and many talk of you with great sympathy and yet I have been made very uneasy. Mr. Beecham urging me to go to Guernsey & Jersey on a Mission deputation of

12 days. This I seriously objected to as fatal to the Stockholm case, and as evidently ludicrous in the sight of both friends & foes in Sw[eden] that a day should be diverted from this case for any other purpose when every day is so vastly important. On Wednesday evening I attended the annual meeting of the London District Missionay Society. Mr. Farmer ably presided, and Mr. Thornton, Mr. Lorimer of the Scotch Church, Mr. Barton, Mr. Crofts, Mr. Jobson, Mr. W. Bunting, Mr. Martin etc. delivered excellent speeches. I feel convinced that the piety & prayerfulness of our Missionary secretaries and speakers have been greatly improved, by a sanctifying blessing on the difficulties with which the Mission cause has been encumbered. This forenoon only I have been delivered from Mr. Beecham's solicitations, by Mr. England agreeing to go. At another time I should greatly have enjoyed the journey, especially in such company as that of Barnabas Shaw, but now I could not go. I think you had as well write me direct through the Post unless Countess B. can send to Mr. Tottie direct without putting it in Baron Rehausens bag as I do no get it till 2 P. M. when I might at 10 either at the Mission house, or at Mr. Tottie's. But consult about this, and if there is any reason to fear the Post Office, it is better to have the letter a few hours later than not at all. I know not what to say about Edwards, he is to me as unaccountable as ever, though we live together. He has talked with me about Miss C. by *her expressed desire*, but would not allow that anything on his side beyond *mere friendship* had taken place. With all regard for his friendly disposition he does not improve on my mind and he evidently does not stand high with the secretaries; what will become of him does not clearly appear. Begin, my love, in your next letter to put questions as to what is to be done in case of your having to finish up yourself. By next post something more decisive may be communicated. Tell Mr. Keyser that there will be a Bible Committee, and I shall write him the first post day afterwards. And now love to all *in* & *out* of the house who ought to be remembered by and who remember

Your own

George.

I have been requested by Mr. Wilkinson, a solicitor here, to make an affidavit to the death of Mr. Smith.

96. *Från Lisinka Björnstjerna.*[1]

Stockholm den 24 Mai 1842.

Bästa Pastor Scott!

Jag skrifver några rader som hastigast för att öfversända en avise article, samt nämna ett ytterligare skäl emot Öfverståthållarens resolution, nemligen, att, ehuru man angifvit som orsak (för att Catholska och Reformerta Presterna få predika på Svenska, om de vilja det, då det förbjudes den Methodistiska) att Methodismen ej är en StatsReligion, befinner det sig, att en Konglig förordning är utkommen på sednare tider uti hvilken *judarna* uppmanas att hålla deras Gudstjenst på Svenska. *Judarnas,* är säkerligen ej en StatsReligion!

Jag är mycket ledsen åt missödet med Fru Scotts första bref, som säkert upkommit därigenom att det skickades så sent, att min post var gången, och jag ute; då kammartjenaren lemnade det på Cabinettet, men utan att besörja ett annat convolut till Rehausen eller Tottie.

Jag behöfver ej säga, huru innerligt vi sakna Pastorn, och i synnerhet jag, som så mången gång hämtat tröst och upmuntran af det heliga ordet, som så värdigt och klart tolkades af Pastorn. Äfven min man sade mig i går, att det verkeligen kostade på honom att gå förbi Engelska kyrkan och tänka att den kanske ej mera skulle öpnas.

Guds vägar synas oss ibland outgrundeliga, så förefalla de mig i denna saken, men jag underkastar mig Hans vilja, som är den bästa. Kanske vi få se bättre dagar, jag har alltid hoppats att religionen vore den stötesten emot hvilken rabulismen och tidningarna skulle stranda.

Tänk på mig emedlertid, någon gång, be Gud att Han styrker min tro, och hjelper mig att visa den genom mina gerningar.

En ny välsignelse har Herran skänkt oss, ty min sonhustru har för fjorton dagar sedan fått en rask och söt flicka, som hon säkert skall uppföda för det rätta hemmet, om hon får behålla henne. Min Man och mina Barn, hälsa hjerteligen. Adieu bästa Pastor Scott, emottag ännu min tacksägelse för de upbyggeliga stunder jag tillbringat i Engelska kyrkan, och försäkran om min uprigtiga och oföränderliga vänskap.

Lisinka Björnstjerna.

---

[1] Lisinka Björnstjerna, = Elisabeth Charlotta B., f. von Stedingk 1797, gift 1815 med greve M. B. Se ovan till brev n:o 90.

97. *Från Ebba Christina Kempe.*[1]

Till Pastor Georg Scott.

Älskade och vördnadsvärda lärare!!

Det är med djup och oändelig smärta jag i dag tager pennan för att teckna mitt ömma sista, sorgliga farväl, och just adresera detta sorgliga farväl till den, som jag med förlust af det käraste jag äger skulle vilja återkalla, om det stod i min förmåga. Ej är det första gongen som den oskyldiga får lida för den skyldiga. Nu sannas detta ordspråk, ty jag och många många 100 får här lida vid Eder förlust. Men Gud ske låf, vi äro oskyldiga dock dertill. Måtte Gud förlåta och omvända dem som så hårt och orättvist behandlat Eder. Om böner från uprigtiga hjärtan blifvit hörda som önskatt Eder återkomst så hadde Ni länge sedan varitt här, men varken böner häller tårar har kunnat uträtta denna lyckliga förändring. — Vid foten af själfva Nattvardsbordet bad jag dock så innerligt — Fader, om det är Din vilja så låt oss återfå vår älskade lärare, och låt hans ord ännu en gong vara vårt stöd, vår tröst och upväckelse. Men fadren fant för godt att ej höra sitt barns varma bön. — Känslans varma tårar rinna vid tanken på denna ömma förlust vi gort då vi miste Eder. Men ni kan säga, herr Pastor, — »Gråter icke öfver mig utan öfver edor själva och Edra barn», ja vi gråter icke öfver Eder, utan öfver oss själva och våra barn.

Men på Eder kan lämpas:

Salig den, som tåligt lider
för det rätta oförrätt
och, om än hans hjerta svider,
dock ej bryter handlingssätt,
altid håller sanning kär,
och dess nöjda offer är.
Gud skall siälf hans sak utföra,
Himlen honom skall tillhöra. —

Och åter på ett annatt ställe heter det:

Är mödan tung är striden svår,
dess större lönen blifver,
med hvarge framgong, som du får,
ny kraft dig herren gifver.
För den, till Gud om bistond flyr,
blir segren viss, om också dyr
och ljuf, ju mer den kostadt.

[1] Ebba Christina Kempe, f. af Bjerkén 1791, gift 1819 med en kapten Kempe, d. 1861. Se F. U. Wrangel—Otto Bergström: Sv. adelns ättartaflor, I, s. 91.

Den fasta, djupa öfvertygelsen att vi ännu en gong får återse varandra i ett sält, odödligt rike, är en himmelsk tröst som ingen på jorden kan beröfva mig. — Men — huru kan jag då svara för alla de härliga lärdomar jag genom Guds nåd hört från Eder mun?

Har med någott gagn åt jorden, jag sökt gälda himlens lån,
är vel världen bättre vorden, genom mig i någon mån,
är vid detta lifvets slut — själf jag bättre änn förut;
häller finner du mig Herre, lika syndig, om ej värre.

Ack jag redes att vandra i världen utan Edra råd, Edra förmaningar och Edra varma försäkringar om nåden genom Jesum, som ett barn rädes att vandra i mörkrett. Vi hafva Gudi låf efven prester med både förstånd och vilja att lära det rätt är, men, det fattas de mästa kraft, och det outtröttliga bemödande som altid utmärkte Eder. Eder klanderfria lefnad som siälfva Edra ovänner ej kunde svärta och slutligen den fasta öfvertygelsen, jag ägde om Edert sanna begrepp i Religionssaker. — Förleden vinter satte jag opp en hop frågor som jag trodde mig blott af Eder få *rätt* besvarade; Nu hvilar dessa frågor obesvarade — och kommer troligen at gjöra det till dess en bättre värld förklarar alt. — Om jag skulle uprepa alla dess namn som jag vet med bitter smärta liksom jag saknar Eder skulle många sådanna blad som detta ej räcka till; jag vill blott nämna några få deraf. Mademoiselle Paqvalin i vars sälskap jag så ofta i både regn och oväder vandrade till det kära kapellet för att få höra vår vän Scott har bedt mig framföra hennes varma och uprigtiga tacksägelse för alt det goda hon hört af Eder, och att försäkra herr Pastorn om hennes sorg öfver Eder förlust. I samma önskan instämmer vår beskedliga Anna hoss Silfverstolpens. Hon har nästan ingen tanke som ej i hennes minne återför hennes vördade bortfarna lärare. Major Törnqvist, Friherrinnan Wrangel, M:elle Berg och Fröken Mari Rolén äro alla sanna uprigtiga vänner af Eder; Den sista af dessa nämna har mången sorglig stund för sin saknad, ty osedda måste hennes tårar falla om de ej skola åstadkomma förtret. Stort hadde innan kort det antal blifvit som med förtjusning hörde Eder, om ej den ovärdiga storm som paserade på Palmsöndagen afbrutit dessa vackra andacktsstunder. Med Matthei 18 Capitel, 7 vers må man säga: Ve världen för förargelsen, ty förargelsen måste ju komma, men ve de menniskor genom hvilken förargelsen kommer.

Måndags mårgonen. — I går afton var jag i Storkyrkan att få höra en Bibelförklaring hållen af Magister Carl Wennström. Med glädje igenkände jag i de flesta åhörarena de så kallade *Scottens vänner*. Således är det efven Er man har att tacka för denna så länge dröjda Bibelförklaring, ty utom Edert vackra exempel vore troligen ännu ingen början dermed begynt. Stycket som förklarades var Mathei 3—4 och 5 Capitel, det var vackert men, utan fördom

mot Wennström, och utan smicker för Pastor Scott, måste jag säga att ehuru andan var villig uphant han ännu dock ej sin föregongare. Men han är ännu ung, med Guds hjälp skall han blifva alt bättre och bättre. Dessa andagsstunder hafva vi således Eder att tacka för. Det är det skönaste Testamente en bortgongen lärare kunde gifva sina qvarblifvande vänner. Och vår skönaste Ärestod för Eder blir at vi gerna höra det Gudomliga ordet och i ett *heligt* minne bevara det.

Tid efter annan skall jag gå till vår vän Oven för att af honom få höra några underrättelser från Eder. Ack om då någon gong ett ord — en helsning, underrättade mig om, att Ni med godhet, och välvilja, mottagitt dessa enkla men af ett uprigtigt hjärta tolkade rader, huru lycklig skulle jag då ej blifva. — Jag ämnar mig just nu opp med detta blad till Fru Scott. Måtte Guds hand välsingnelserik hvila öfver Eder älskade Maka och Edra barn. Måtte Gud i mång tusen led välsigna Eder för alt det goda ni velat, och gjort Edra medmenniskor. — Goda Pastor Scott, förlåt slutligen mig, som tagitt mig friheten besvära med detta långa bref, — men det är en värklig glädje för mig att kunna få tala med Eder, ännu en gong, fast skriftligen. — *Ack om det änn en gong blef muntligen!* — Goda Gud, huru lyckliga skulle ej Edra vänner här blifva om ni återkom som deras lärare. Bed Gud emedlertid för oss, vi bedja alla Gud för Eder. — Och förlåt det ovärdiga, det skamlösa hos Edra ovenner — bed efven Gud för dem. —

Vår herres Jesu nåd, Guds kärlek och den heliga andas delaktighet vare nu med och öfver Eder och oss alla altid, Amen.

Vördnadsfult tecknas dessa rader af Eder tacksamma och värkliga vän och tjenarinna —

Ebba Christina Kempe, född af Bjerkén.

Stockholm den 13 juni 1842.

Kungsholmen, Maserska husett, gamla Kungsholmsbrogatan.

98. *Från L. P. Esbjörn.*[1]

Käre Broder!

Tellström, som är här vid Gefle nykterhetsmöte, bjuder mig tillfälle att få några rader till dig. Sådant tillfälle kan jag så mycket

[1] L. P. Esbjörn, f. 1808, d. 1870. Bruksprédikant och skollärare vid Oslättfors 1835 och därjämte skollärare i Hille. Tog avsked från dessa befattningar 1849 och reste till U. S. A. Teol. prof. vid Augustana College i Chicago 1860. Kyrkoherde i Östervåla 1862. Se Upsala ärkestifts herdaminne, IV, ss. 212 och 583 ff.

mindre försaka, som det kanske blir den sista lägenhet jag här i tiden får att med dig communicera mig.

Berättelsen om din afresa var mig oväntad och oangenäm — än mer hvad Tellström nu säger, att du sannolikt ej mer kommer hit. Väl lära oväsendet och fiendskapen varit stora i Stockholm, men mig synes, att du dock ej bordt vika. Det var att gifva fienderna ett öfvertag, som betydligt nedstämde Guds vänners mod, hvilket erfarenheten ock nu klarligen visar. På det nyss slutade Geflemötet vågade sig knappt någon *andelig* sanning fram annorlunda än i mer eller mindre förblomerade ordalag. Endast And. Norells och Sefströms tal utgjorde derifrån undantag. Mötet hvarken började eller slutades med bön eller sång. Verkan deraf blef ock derefter.

Jag tycker, att du bordt qvarstadna i Stockholm, och vid första lägenhet, så snart värsta stormen lagt sig, åter uppträda. Nu får du svårare för att återkomma. Dock jag vet ej, huru du i den delen tänker. Men ett vet jag — att jag och många med mig önska, det du måtte göra det. Käre broder! Öfvergif icke vårt fattiga fädernesland. Här behöfvas så många armar och händer, som möjligt, på Guds åkerverk. Här är en god riktning till Gud i månget hjerta börjad. Skall denna hos mången nu få bortvändas af Satan och hans verktyg? Jag vill ej kittla ditt högmod, men säger dock sanningsenligt, att jag ej vet, hvad här skall blifva af flere anstalter, om du ej återkommer. Om Rosenblad och Keyser dö, hvart går då Sv. missionssaken? Hvad blir af dess »direction»? Den lärer komma att »dirigera» hela verket till sömns. F.R.S. och Filialföreningarne i Stockholm, bibelspridningen etc. — allt mattas och aftynar. Broder! Gud gaf dig en skön arbetsplats i sin vingård. Det stormade — och du geck från din spade. Låt vara, du kunde ej predika tilll en tid; men din blotta härvaro hade dock gjort nytta. Jag beder än en gång: Kom åter. Här kunna väl vänta strider. Men ingen annan än en oförskräckt stridsman kan här något uträtta; intet annat än Guds ord kan nedslå den väldiga tidningsdjefvulen. Vi ha Guds ord qvar — det är sant — men här äro nästan blott svaga armar att föra det svärdet. De jag trodde vara oförskräcktast, stå här tveksamma. Sjelfva Sefström vågade ej under mötet gå på en samling i Gefle, emedan de hade varit förtörnade öfver sådant i Sundsvall. — Vilja dina förmän sätta dig annorstädes, så bed Gud och dem att få återkomma, och kom att som förr predika Jesu evangelium, bättring och tro, utan afseende på utvärtes former. Undvik, som förr, äfven skenet af proselytmakeri, och låt det, likasom Herrnhutarnes missionärer på Grönland, göra dig lika hvem som upphemtar hvad du sår, endast sädens Herre får hvad honom tillhörer.

Kommer du ej mera hit, så hoppas jag du låter genom någon uppgöra dina affärer, och då lärer du ej eller glömma hvad vi hava oafgjordt om Abbot och Hudiksvallsmötets handlingar.

Hända hvad som hända vill, Herren vare alltid med dig, låte

dig verka hans verk, och beskydde dig i alla faror! Vårs Herras Jesu nåd och frid vare alltid med och öfver dig och de dina! Min gumma helsar äfven i kärleken. Kom någon gång ihog oss inför Herran, vår Gud.

Din ringe broder i Christi tro

L. P. Esbjörn.

Gefle, Hille
d. 13 Junii 1842.

99. *Från C. L. Tellström.*[1]

Hille d. 13 Junii 1842.

Gode Pastor!

På ett hviloställe under min hemresa, måste jag skrifva några ord då jag hör att de älskade wännerna för Evangelii skull måste lemna oss. Har nu fienden vunnit — icke så, fastän det ser mörkt ut, ännu är Herren Gud och han skall väl så foga det, att vi ännu en gång få se de kära wänner, som nu måste flykta för Evangelii skull. —

Mötet i Gefle den 9 o. 10 dennes, var så der. Wäl talade Sefström, Lundqvist, Norell och Thomander herrliga ord, men de blefvo som det syntes kallt emottagna; ty om allt landtfolket warit borta så hade kyrkan blifvit tom.

Missions-predikan af Lector Emanuelson vann ej bifall, största delen rörde barnauppfostran. Äfven om Thomander woro tankarna delade den första dagen, då han talade i kyrkan, men den andra dagen på Gymnasii-Salen vann han allas bifall.

Som Collecten första dagen tillföll Lappskolorna ansåg jag mig pligtig att tacka derför och dristade mig att begära det staden skulle underhålla ett barn uti någon af skolorna. Detta togs till protocolls och man tror att begäran villfares. Åtminstone undslapp jag Gefle tidnings onåd då berättelsen om Mötet förekom uti densamma.

I går förvar ett möte i Oslättfors kyrka. Esbjörn såsom hemma på stället talade först, sedan jag och Comm. Nordvaeger. Äfven här syntes de flesta taga Nykterhetssaken ganska kallt. I morgon kommer Sefström hit, sedan han uti Wahlbo och Hedesunda hållit Nykterhetstal, då jag blifver honom följaktig till Hudikswall och fortsätter så resan till Lappmarken.

Biskop Franzén har sammankallat till ett Prestmöte i Piteå, hvarefter han ämnar Inspectera Missions-Skolorna, eller som en del tro, att undersöka huru mycket Methodism der är till finnandes.

Jag vill tro att någon berättar om Wennströms Bibelförklaringar.

[1] C. L. Tellström, f. 1811, d. 1862. Lappmissionär och kateket.

De togo sin början första Söndagen i Juunii. Likna de dem som hållas från Cathedern i Gefle så får der ej höras hvarken bön eller sång emedan det eljest blifver förmycket läsaraktigt. —

Gifver Gud hälsa och krafter, så torde det tillåtas mig att en och annan gång få lemna några underrättelser från Lappska Missionsfältet och beder i sådant hänseende om några ord i händelse att Pastorn icke sjelf kommer att gå till Hednalanden. Gud ware med, både nu och alltid och bevare han sin Sons vittne till evig tid. Amen

Wännen

C. L. Tellström.

100. *Från Maria Gustafva af Rolén.*[1]

Stockh. den 24. Junij 1842.

Aldrabästa Pastor Scott, förlåt mig som fördjupad i bedröfvelse dristar at på detta sätt säga mitt sista farväl til en Person hvilken jag lärde känna endast för at beständigt sakna och begråta! Ack hade jag kunnat tro at det var sista gången jag såg Pastorn aftonen före den sorgliga dagen, o, jag hade då gifvit et annat svar på den milda fråga som ännu ljuder i mina öron: Kanske fr. hade velat talt något vid mig?» (Ack jag som har så mycket på mitt hjerta at hela min lifstid vore otillräcklig för at uttala det, ock som af ingen annan kan besvaras). Ack huru förebrår jag mig icke nu at jag tvenne gånger uppehöll Pastor Scott, utan at vara i stånd at öppna mitt hjerta oaktat det innerliga förtroende jag bär till Pastor Scott, men jag bedyrar at min tunga var likasom bunden, det förekom mig som om jag befunnit mig inför et högre Väsende, ty aldrig har Guds Ord från någon annans läppar gjordt et så djupt intryck på mig, må det derföre förlåtas mig om min vördnad och tacksamhet icke känner några gränser. Men nu viste jag icke en gång at det skulle bli resa af om lördagen, långt mindre at det skulle bli den sista från detta otacksamma land; ty jag tryggade mig så fast vid Pastorns eget löfte at återkomma i slutet af Junij; ack huru räknade jag ej veckorna, ock hvarje lördag tänkte jag: nu återstår blott så ock så många veckor, men hvem kan beskrifva min smärta vid den förkrossande underrättelse som försänkt hela mitt lif i hopplöshet ock jemmer, nu har jag ej mer något stöd att hålla mig vid, jag som är så svag ock så vacklande. Ack ingen, ingen annan lärare talar så som Pastor Scott, till min själ, förgäfves bemödar jag mig at i någon annan kyrka bibehålla den andakt jag

[1] Maria Gustafva af Rolén, f. 1798, d. 1859. Se G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor, III, s. 433.

kände i det älskade Capellet, hvars murar ännu tala så sorgligt till mitt hjerta; med ångest emotser jag en kommande framtid, som endast har saknad ock tårar at bjuda mig. Alt hvad som förr utgjorde min glädje, är nu endast ämnen til min smärta, sjelfva Juni-Solens strålar är i mina ögon endast mörka sorgemoln, all Sommarens skönhet, foglarnas sånger, klockornas ljud, ja sjelfva vindens susning är i mina öron blott klagoljud, alt tyckes liksom instämma i min klagan: Han är borta, Han som ensam hade kunnat lugna din oroliga själ! Han återkommer aldrig mer, Hans milda röst skall aldrig mera nå ditt öra, — ack vore det väl underligt om jag vid begrundandet af denna sönderslitande sanning vore nära at förlora mitt förstånd? —

Aldrabästa Pastor Scott, förlåt at jag klagar, jag gjorde ej så förr, tvertom jag hoppades, jag trodde at försynen hade åt mig i en framtid förvarat bättre och lyckligare dagar, ty min hela lefnad har hittills varit en fortsättning af motgångar, lidanden ock oförrätter, men huru skall jag väl vara till mods nu, då jag trodde mig denna efterlängtade framtid så nära, nu då jag tyckte liksom en ny period hade begynt för mig, ock jag i stället ser mig af Gudlösa människor helt oförmodat nedkastad i tröstlöshetens djup. Ack bästa Pastor Scott, jag hade ingen ovän förr, Gud vet at jag altid varit benägen till öfverseende mot mina medmänniskor, men nu hafva de för mycket ådagalagt sin ondska; nej aldrig mer skall hoppet dåra mig, jag ser nu at jag föddes endast för at gäckas deraf.

Man säger at tiden läker alla sår, men detta är blott en antaget talesätt, ty många följa oss till grafven, isynnerhet då ingen vän finnes, som kan mildra dem; jag har ingen at förtro mig till, för mina närmaste söker jag at sorgfälligt dölja min smärta och saknad, af fruktan at smädelystna tungor skulle finna efterlängtad anledning till förnyade bitterheter mot den älskade bortgångne Pastor Scott, ock den goda Fru Sundberg, som till någon del känner hvad jag lider, näns jag icke längre bedröfva med min jemmer. Hon har nog tillräcklig anledning till sorg för sin egen del, ehuru jag aldrig kan frångå den öfvertygelsen at min saknad måste vara större emedan jag så litet feck begagna mig af Pastors dyrbara lärdomar; ja den smärtande tanken at jag ehuru mot min vilja så mycket försummade dem, gör at jag nästan liknar min sinnesförfattning vid en ur sin dvala för sent upvaknad syndares, då nådatiden redan är tilländalupen; ack at jag vetat trotsat alt, ock det hade jag sannerligen gjordt, om jag kunnat tro at Pastorn så oförtänkt skulle ryckas ifrån oss. — O, at jag finge öka de öfverlyckliga tjenares antal, som få åtfölja den älskvärda familllen! Med hänryckning skulle jag öfvergifva et land där mina sällaste förhoppningar blifvit förvandlade i odrägliga qval. — Så far då väl, ömt vördade ock saknade Pastor Scott! Måtte Gud utsända sina skyddande änglar öfver sin

utvalda Älskling! Måtte Pastor Scotts återstående dagar blifva lugnare än de voro i det otacksamma Sverige! Måtte de Gudlösas samveten upvakna i tid och tvinga dem at utbrista: Denne var ändå en rättfärdig man! ock dermed gifva Pastor Scott redan här en upprättelse som i högre grad väntar Honom i en lyckligare Verld! — O, måtte jag icke genom dessa rader hafva ådragit mig Pastor Scotts misshag, kanske hade jag icke bordt skrifva dem? men öfvermåttet af bedröfvelse har drifvit mig till detta djerfva företag; har jag gjordt orätt, ack så låt mig ändå vinna öfverseende och förlåtelse, ack förlåt, aldrabästa Pastor Scott, beklaga och förlåt mig! Men huru skall jag kunna tro det, huru skall jag blifva förvissad derom? Ack de afundsvärda, som i sin bedröfvelse likväl kunna vänta bref, då jag ej en gång fick nämnas såsom den ringaste af Pastor Scotts vänner men i djup erkänsla af min ovärdighet dertill ej äger någon annan önskan öfrig än at förblifva Pastor Scotts

Sant tillgifna Tjenarinna

Maria Gustafva af Rolén.

P. S. Nu har jag prenumererat på missionstidningen ock Pietisten, men ack hvarför gjorde jag det icke förr, medan Pastor Scott var här? Jag hade nu åtminstone haft några dyrbara rader af Hand at hugna mig med, men jag vet hvarföre, ty vid Gud! jag var mer än en gång i sådant ändamål på vägen till Pastor Scott, men afhölls liksom af en hemlig bäfvan at fullfölja mitt beslut, emedan jag fruktade at besvära med mitt besök, jag fann mig altid så ringa ock ovärdig ock Pastor Scott för Hög.

Goda, Bästa Pastor Scott, jag borde ej afsända detta oordentligt skrifna bref, som jag med blygsel har genomläsit, men till min ursäkt torde jag få nämna at det i största hast medan mamma sofver middag är skrifvit, ock jag ser mig ingen annan stund öfrig för at skriva et annat. Systrarna äro i dag borta, jag ser mig annars beständigt bespejad af deras blickar. Förlåt, förlåt, ock upsänd en suck, blott en enda så är jag nöjd, för mig olyckliga till den Himmel dit mina böner icke förmå inträngа. — —

Gud välsigne Pastor Scott! Farväl, farväl, för all tid —

101. *Från L. Neijber.*[1]

Dyre Vän! Af Fru Scott har jag förnummit, att vi ej hafva hopp att mera se Vännen åter. Djupt beklagar jag förlusten af en christelig sinnad väns frånvaro, och många göra det med mig. Men

[1] L. Neijber, f. 1787, d. 1854. Kammarråd. Se Svenska ättartal för år 1892, s. 305.

att denna frånvaro skall blifva ständig, vill jag ej föreställa mig. Stormen är nu stillad. Tidningarne hafva icke något mer att förtälja om Methodismen eller pastor Scott, och om några år skall minnet af all den oro publicisterna anstiftat vara som en dröm, den man med obehag erindrar sig. Min Vän skall återkomma. Derpå tror jag mig vara viss: ty det goda verket får ej afstanna. Försynen kan ej villja det. —

Också jag har sedan min Väns afresa varit ett föremål för prässens förföljelse. Min Vän vet, att jag hade anmält mig till en ledig Ledamotsplats i FångStyrelsen. Chefen, som är med mig af gammalt bekannt, ville hafva mig in i Verket och understödde mig. Min medsökande hade ett mäktigt parti inom Justitie Departementet, som var mig emot. Man hörde först StatsContoret huruvida jag kunde vid Ledamotskapet förena min innehafvande exspektanslön. Det var ett oformligt steg, hvarigenom man afskar mig rättigheten att besvära mig i laglig ordning öfver StatsContorets beslut. Redan innan utnämningen hade Dagl. Alleh[an]da och Aftonbladet gifvit vinkar åt Regeringen att icke gynna eller begagna en person, som de ansågo vara H. E. Grefve Rosenblads skyddsling. Det tog skruf, som man säger. Vederbörande förskräcktes, men kunde ej förekomma att jag förordnades till beställningen. Hade det nu blott stannadt vid den »fria prässens» angrepp, och alarmerande artiklar skulle det föga hafva oroadt mig, ty dervid var jag van, och delade dess oförskämda anfall med så många andra oskyldiga offer. Men sjelfva StatsTidningen kungjorde d. 31 Maij mitt utnämnande i följande ordalag: »Under d. 14 innevarande månad har Kongl. Maj:t uppå Ordförandens i Styrelsen öfver fängelser och arbetsinrättningar i Riket, GeneralDirektören och Riddaren Livijns underd. hemställan, i Nåder förordnat KammarRådet Ludvig Neijber att vara kameral Ledamot i nämnde Styrelse, emot åtnjutande af årligt arfvode 1,800 Rd.B:ko, med vilkor att hädanefter icke få förena någon annan tjenstbefattning med denna; och kommer Neijber att, under dess tjenstetid såsom Ledamot i FångvårdsStyrelsen emot arfvode, afstå från åtnjutande af den exspektanslön, han, i egenskap af f. d. Ledamot i förra Allmänna MagazinsDirektionen, innehaft.»

På ett så ovanligt sätt hade ännu icke någon af konungen gjord utnämning blifvit i Statens officiela blad promulgerad. Det väckte mycken uppmärksamhet och man fann att Reg. genom en sådan redovisning för motivet till sin handling ville liksom urskulda sig inför den fria prässen, och att, då Regeringen icke kunde komma ifrån mina anspråk, den ville visa att det skedde utan afseende på något gynnande för mig, eller för Grefve R. skull. Så långt har då ändtligen pressen hunnit med vår Regerings förödmjukelse! Som jag af allt detta tydligen insåg att jag från alla kanterna var ett föremål för förföljelse, och under sådana omständigheter omöjligen kunde något uträtta på den plats dit jag blifvit satt, tog jag, efter

att hafva i Bön till Gud hemställt min angelägenhet, det partie, att frånsäga mig befattningen och begärde att få återgå till min exspektanslön. Detta skedde några dagar efter det artikeln stod i Statstidningen. Sedermera har man velat göra hvarjehanda ursäkter och förmå mig att återtaga afskedsansökningen, men det var nu försent och jag vidblef mitt beslut.

För min Vän, som sjelf varit ett offer för vederbörandes svaghet och rådlöshet här i landet, och som noga känner ställningen, väcker det omtalta förhållandet med mig ingen serdeles förundran. Men hvar och en annan måste beklaga att det kunnat komma så långt med en Regering, att den knappast vågar göra en ringa utnämning, som misshagar prässen, utan att säga: pater peccavi! Der prässen hunnit så långt, der är ej stort att vänta för Reg. anseende och makt. Prässen beherrskar Reg. och folk genom mörker och lögn. Hvad frukt skall framtiden väl hemta af detta ondskans utsäde?

Kort efter min Väns afresa, och just som tidningarne som bäst amuserade mig utkom en brochur om »våra egne Jesuiters beteenden», deri Ex. Rosenblad på ett nedrigt sätt anfalles, såsom den största hycklare, skrymtare och sekt-beskyddare här i landet. Skriften har ej blifvit åtalad, och förmodligen har ingen velat oroa den gamla Herren med att underrätta honom om dess gemena innehåll.

Till Fru Scott har jag återlemnat det lånade Engelska kartverket. Angående min skuld till Vännen, torde det förblifva vid vår öfverenskommelse, antingen min Vän vill afdraga afbetalningsbeloppet hos vederbörande i London, eller som kanske vore bäst, låta Keyser emottaga det, eller hvad jag *hälst* önskade tillåta mig, få sända det sjelf, då tredje man icke behöfver veta af hvad som endast enskilt rörer oss. Men det hemställes allt till min Väns eget välbehag.

Att i trogen vänskap vara bibehållen, och att vid tillfälle få emottaga några rader af vännens hugkomst, är en önskan den jag förenar med försäkringen om orubblig tillgifvenhet och upriktig vänskap. Gud välsigne min Vän och låte det alltid gå honom så väl som mitt hjerta önskar!!

oföränderligen en tillgifven ringa vän

Neijber.

Stockholm d. 29 Junii 1842.

26—27480. *G. Westin.*

102. *Från Per Hermansson.*[1]

Hudiksvall d. 1 Julii 1842.

Dyre älskade och Vördade Bröder i Herranom Pastor Geo. Scott!! England.

Nåd och frid af Gud vår Fader förvärfvad g. vår Söte Frälsare Jesus Christus och delaktig gord g. vår Guds Helige Ande, denna Nåd och Frid som öfvergår alt förstånd — tilönskas Bror där och oss här! och alla alla!

När jag teknar dessa rader vilja tårarna rinna när jag ser at inom vårt Fädernesland tåls intet, på många ställen, sann Gudsfruktan; kall och trög och eländig sitter jag nu här och skrifver, emedan jag är i grund fördärfvad, är det något som är godt så är det icke mit utan Herrans, och Gud vare evigt evigt Tack och Lof för al Hans Nåd mot sådan usling som jag är. Huru skall jag, med hela hopen vänner här i Norden få veta huru Dyre Broder lefver i sitt aflägsna fjerran här ifrån? Vi har hela hopen många många fästat kärlek till Bror (intet så, at vi vil fästa oss vid meniskor, utan vid vår öfver alt älskvärde FRÄLSARE) men [när][2] Frälsaren älskas öfver alt, men också klent och litet det blir, så älskar man ock Hans vänner. Kommer aldrig Bror mera åter til Sverige? Ja, [det][2] är intet så godt vara här när man intet får dyrka Gud i frid, men Guds Frid i själen öfverväger långt långt verldens ofrid. Sötaste Dyraste Jesus, var Du oss när och det har Du lofvat oss *vara när oss alla dagar intil werldens ända.* Bästa Broder, gif oss några rader får vi höra huru det står til, rara Broder, vi längtar få höra, huru en sådan kär hjertevän lefver och önskar Broder af innersta hjerta välgång och glädje till själ och kropp med Fru och familj. Lef och må väl i Herranom, hvarest Dyre Broder med sin familj vistas. Vi mår Gudi Lof bra med hälsan och tarflig utkomst till Dato. Min Gudälskande gumma hälsar hjerteligen; hon sörjer öfver uselheten at Bror skulle så förföljas af så kallade Lutheraner 1842, men säger hon: det var så af Gud utsedt at Scott skulle därigenom växa i Tro, Hopp och Tålamod m. m. Min Dotter Christin och hennes man i Söderhamn hälsar kärligt, de må Gudi lof bra; hon och vi alla tackar hjertligt för det kära sammanvaro här. ErkeBiskop Vingård var här förleden Söndag och det var rätt Högtidligt, här var förhör i kyrkan, han talte skönt: »Farer efter det som ofvan til är och icke efter det på

[1] Per Hermansson, kopparslagarmästare i Hudiksvall. Se brev från P. A. Huldberg till P. Wieselgren $^{25}/_{10}$ 1838; jfr en uppgift i förteckningen till F. G. Hedbergs brevsamling, Luth. Evang. förens arkiv, Helsingfors.

[2] Lakun.

jordene är», så började han sit tal och det blef förträfligt. Han hölt äfven här Nyckterhetstal, han är ännu här i Socknarna, han skall til Söderhamn nästa Söndag.

Med al kärlek, vördnad och Högacktning lefver Brors Redlige vän och Staplande medvandrare till Himmelen. Gud hjelp mig därtil och oss alla.

Per Hermansson.

P. S. Sefström hälsar, han har varit hos mig 3:ne nätter. Han önskar Guds Frid öfver Bror och i Brors Själ! Äfven hälsas från Rolin och Wästrom.

P. S. Hälsa hjertligt alla Jesu vänner i England från Nådetiggare i Norden af Sverige, at de hafva oss i Sina förböner, vi träffas vid korset i våra böner, och af blotta Nåd för Jesu görande och lidande lydnad skull får vi, efter mödor, qval och strid, träffas i den sälla himmelen inför Lamsens Thron och där evigt Lofsjunga. Eja vore vi där, Eja vore vi där!!!

I Hasela Socken är nära en allmän väckelse.

D. S.

103. *Till Joh. Henr. Thomander.*

Centenary Hall, Bishopsgate Street, London, July 1. 1842.

Respected and Dear Sir,

I am desired by the Committee of the Wesleyan Missionary Society, and on their behalf, to request the favour of a few lines from you on the following subject.

You are of course aware that the place of Worship in which you kindly preached »the everlasting gospel», and in which divine Service in Swedish has been regularly performed to the edification of many, has by an order from the Governor of Stockholm been closed, and all Swedish Service, by me, prohibited; while at the same time a strong prejudice against my continued labours in Sweden has been created by the diligent circulation of reports and insinuations, as unfounded as they are injurious.

The Committee have taken the whole subject into serious and deliberate consideration and as 1:o their operations in Sweden have ever been of a purely disinterested character, as 2:o they have been carried on at a considerable annual sacrifice of funds, and the labours of a preacher who might be profitably employed elsewhere in promoting Methodism, which he did not and could not do in Sweden; and as 3:o the operations of the preacher however praise-

worthy have, by the influences above noticed not only placed him in very trying circumstances, but brought the pious and zealous Swedes, who in various directions exert themselves for the promotion of godliness, under most unjust suspicions as if they were acting as Methodist Agents, it appears to the Committee that they would not, as a christian body, be justified in urging, by the means they might bring to bear upon the subject, the continuance of their operations in Sweden. And although the appeal permitted by the decision of the Governor has been duly forwarded to His Majesty, the Committee leave it simply to its own merits, without using any influence to induce a decision in favour of the re-opening of the place of worship for Swedish service by an English preacher.

A difficulty however arises, which the Committee have requested me to submit to you in the hope that you may be able to give such information as might lead to a christian and honourable adjustment of the whole matter.

The property, secured to the Wesleyan Conference, has cost in all RD.B^{co} 57,428.15.8. — Subscriptions from Christians belonging to various sections of the Church of Christ in England, Sweden and the United States have been received for that property to amount of RD.B^{co} 25,883.18.6., the remainder having been advanced by the Committee or borrowed on the property. Now, although the Conference could *legally* dispose of the property to the best advantage, and appropriate the proceeds, yet that body is *morally* bound to carry out as far as possible the pious design of those who contributed the above named liberal sum. If therefore any arrangement could be made, by which the property could be secured for religious uses, and would be employed in promoting evangelical piety, the Committee would be disposed to give the parties entering into such arrangement the benefit of the subscriptions, and a property which with every regard to economy in the purchase of the ground and erection of the buildings has cost RD.B^{co} 57,428, a sum including Insurance paid in full for 10 years, might be had, *for christian purposes,* for RD.B^{co} 31,545. The Insurance valuation is 30,000 B^{co} so that no great sum would be required in Cash, as the larger proportion might be borrowed on the property.

The Conference has its ordinary Annual Meeting in London this Month, commencing on the 27th, and it would be very desireable if some tangible proposal could be laid before the Members of the Conference during their sittings.

Knowing the deep concern you feel for the interests of Christianity in the world generally, and particularly in your native land, I feel assured you will not only kindly excuse this liberty, but as speedily as practicable communicate to the Committee such information on this important subject, as could be instantly and practically acted upon.

With many thanks for past kindness, and desiring to be affectionately remembered to Mrs. T. and others who may inquire for me.

I remain, Dear Sir,

Yours respectfully & sincerely

Geo. Scott.

Please address to me, (or if preferred to the Committee of the Wesleyan Missionary Society) Centenary Hall, Bishopsgate St. London. I regret putting you to an expense of postage which cannot be avoided.

104. *Från Lovise Thorén.*[1]

Stockholm den 3 juli 1842.

Nåd och Frid i Christo wårom Herre!

Jag har alt sedan PalmSöndagen 1837 mongengong hafvit ett stort beger att få talt med Herr Pastorn, men den ena gången efter den andra har jag uppskjutit dermed till dess det blef för sent. Då jag nu aldri har någon förhoppning att munteligen få tala med H. P. tager jag mig den friheten att på detta sätt senda min Hjertliga tacksegelse för H. P. outtrötliga nit att kalla och wäcka syndare. Jag will hoppas att den omnemda Söndagen aldri motte gå ur mitt Minne ty jag blef då klemd både till Kropp och Sjel! Herren ware ewinnerliga Prisad, som sende sin Tjenare att hålla uppå både i tid och otid straffa och förmana. 2 Timo 4: 2. Sucka derföre icke och tänk: jag hafver fåfengt arbetat. Esaia 49: 4. Ack huru mången med mig seger icke: mig är wederfaren barmhertighet, 1 Timo 1: 16, så att wi dristeliga måge sega: Herren är wår hjelpare, hvad kan menniskor göra oss. Ebre. 13: 6.

Ack, H. P., huru smärtsamt är det ej att gå förbi den sköna Helgedomen och Se honom stå tom och Portarna så fast tillslutna! Med denna påminnelse tör jag ha oroat H. P., men det är altid en letnad att få yppa sitt hjerta för den som man wet deltager i bekymren. Förtröttas icke, H. P., att bedja för oss, som igenom Guds nåd har blifvit omvenda ifrån mörkret till ljuset, ifrån satans magt till Gud, att wi motte stå fasta intill endan så att vi i härlighetens Rike få råkas, der icke några stormar åtskiljer de på Jesum troende. Ack bed för de otrogna, att de motte komma till ärkänsla af sina synder och fly till Jesu förbarmande nåd!

Dessa rader är i all enfald sammanskrifna, men jag är öfver-

[1] Okänd medlem av kretsen i Engelska kapellet.

tygad derom, att H. P. gleder sig deröfver att Herren har behagat att anwenda H. P. såsom ett medel att föra en stor synderska ifrån det eviga förderfvet.

Hjelp mig, min Jesu, styrk mitt hopp, Holl mig fast wid din lära. Och när fullbordat är mitt lopp, gif mig en evig ära. Min själ uti ditt sköte tag, min kropp också på denna dag oendlig fröjd förära.

Jag får härmed sluta med bön till Gud, att han utaf sin outgrunliga stora nåd motte hvara när och med H. P. nu och altid.

En Svag trones medvandreska

Lovise Thorén.

105. *Från Ebba Christina Kempe.*[1]

Till den altid vördade, altid saknade, aldrig glömda vännen G. Scott.

Ännu återstår för oss några få dagar innan Eder dyra Maka lemnar oss; Efven detta kära minne försvinner ur vår åsyn — Ack, hon skall snart återfinna det dyrbara föremålet för all hennes ömhet, hennes kärlek. Med henne hafva vi vågatt sända några rader tecknade (jag är öfvertygad derom) af hjärtats fulkomliga öfvertygelse. Emottag med godhet denna änkla gärd af de sörjande vännerna

Alltid fast vår vänskap står in i sena ålders qvällen.
Lik den Runan som på hällen, uppå tidens härgning rår.
Låt ej derför glömskan den, med sin mörka slöja hölja,
utan tvärtom minnet följa, som sig tecknar som Er vän

Ebba C. Kempe
född af Bjerkén.

Haf den godheten och underrätta oss om det skulle falla Pastorn mycket besvärligt om några af oss ännu finge skrifva bref till Herr Pastorn. Fröken Marie Rolén som nyss lämnade mig ber efven att samma godhet måtte förunnas henne.

Din födelse och bröllopsdag
jag nordens blommor bröt,
svagt är mitt offer, tängte jag,

[1] Brevet odaterat, men är tydligen skrivet i början av juli 1842.

men dock en krans jag knöt
och fäste kransen kring Din bild
En tröst i smärtans dar
att sedan Du är från oss skild
vi dock Din bild har qvar —
växx blommor hvita, blommor blå
på törnfri stängel opp,
kanske ett annatt år ni får
af honom plockas opp.

106. *Från Anna Sophia Lindgren.*[1]

Till Herr Pastor Georg Scott.

Wördade och ärade Herr Pastor!

O Saknade! O Vördnadsvärde!
Som till oss kom från fjerran Ort,
Och Herrans vägar bland oss lärde,
Och tydde för oss lifsens ord:
Hur skönt vid dagens aftonstunder
Till sång och bön att samlas få,
Och höra tolkas Nådens under
Och söka Skriftens ord förstå;

Förstå för att det väl använda
I kärlek, tro och helgelse,
Och varma böner Herran sända
För Hedningars omvändelse;
Och Evangeli framgång höra,
Bland de i mörko lande bo,
Och sjunga Herran pris och ära,
Att hopen ökas, De som tro.

Men nu då aftonklockan ljuder,
Som tycktes mana kom, ack kom,
Den nu ej mer till Templet bjuder
Hur plötsligt vändes bladet om?
Af Rabulisters djerfva skara,
Hvad trots för Guds och verldslig lag?
Hvad stoj, hvad skri, hur fräckt de svara?
I Herrans Hus, på Herrans dag.

[1] Okänd medlem av kretsen i Engelska kapellet. Brevet odaterat, men tydligen skrivet i början av juli 1842.

Från denna stund hvad var att göra?
Hvem har vid denna Scen ej ryst?
Se'n blef så hemskt der utanföre,
Och innanför så tomt, så tyst.
O list och våld! hvad nedrig liga?
O afund! hvilken synd och skam?
Som vilja Sanningen skall tiga,
Och lögnen orädd stiga fram.

Ack! aldrig måtte ondskans makter
Få längre segra i vårt land,
Och smädelsen i våra Trakter
Än oförsynt ta öfverhand?
Ej dessa usla Tidningspressar
Mer håna den Oskyldige,
Ej tadlet sina pilar hvässa,
Att såra den Obrottslige.

O! Den som Sanningen försvarar,
Har Herren lofvat strida för;
Om än förtrycket länge varar,
Gud derpå lyckligt slut dock gör.
Med trägen bön till Gud i höjden,
Och med förtröstan till Hans nåd,
Jag väntar äga snart den fröjden
Att skåda under i Guds lag;

Att om Hans vishet det tillstäder,
Snart slutna Templet öppnas må;
Att lugn och endrägt återträder
Och vi i frid der samlas få.
Om Conferensen det tillåter,
Ack! Vördnadsvärde Lärare!
Välkommen då, välkommen åter!
Till väntande Åhörare.

Vördsamt och tacksamt af
Anna Sophia Lindgren.

107. *Från Maria Gustafva af Rolén.*

Den 5:te Julij 1842.

Alt är då förbi, de resa, de sälla för at åter förenas med den Ängel som jag förjäfves återkallar med mina tårar; Alt var då blott en dröm, men en dröm som hela min lefnad skall stå lika

liflig för min själ; ja alt är förbi, mitt lugn, mitt hopp, min själsfrid, min helsa, alt, alt är flyktat, endast min saknad ock mina tårar återstå. — Må jag ej qvida: Fader i Himmelen, det var då endast til min olycka som Du begåfvade ditt svaga barn med en känslofull själ! — Snart vet jag icke mer hvart jag skall vända mig för ängslan och oro skull, min ångest tilltager med hvarje ögonblick, jag liksom dör ock lefver up igen endast för at känna hela vidden af min förlust; ack, jag ville så gärna bedja, men huru skall jag kunna det, nu då hela min själ är så uprörd af den sorgliga Catastrof som natt och dag sysselsätter alla mina tankar? — Hvartil gagnar det mig at jag äger alt hvad som behöfves til detta eländiga lifvets uppehälle, då jag måste sakna alt som fordras för det eviga? O, huru gärna ville jag ej försaka alt hvad jag äger ock har at förvänta, ock endast förbehålla mig den sällheten at en annan Maria vid Pastor Scotts fötter få tillbringa min öfriga lifstid, men ack, Han lefver icke mera för oss; jag skall aldrig mera höra Hans milda Änglastämma, och uppfyllas af vällust såsom med en ström! — Olyckliga öde, hvarföre skulle du tillåta ondskan at så få slunga sina mordiska pilar, hafva de ingen qvar för at så gärna genombåra mig ock göra et slut på mit eländiga lif?

Ack huru förskräcks jag icke då jag anställer en jemförelse med min nuvarande sinnesstämning med hvad den var vid detta årets början, huru lycklig fann jag mig icke då! Jag ägde ingen sällare tanka än hoppet at snart åter få höra Pastor Scott, och jag kände mig så förbättrad af hvartenda välsignat ord som utgick från Hans mun, men jag upsteg til höjden af sällhet endast för at göra ett förskräckligare fall; ehuru mycket jag än bemödar mig, så förföljes jag beständigt af en ock samma tanka, ja, under sjelfva nattens stillhet finner min själ icke något lugn.

Sömnen flyr mig, ock den oersättliga förlust som drabbat oss är beständigt för mina ögon; jag kan ej mera hvarken bedja eller hoppas, ty de många grymma anfallen mot Pastor Scotts dyrbara Person (hvilken för hvarje gång blef oss alt mera kär) hafva nästan förjagat den stilla hängifvenhet till försynens skickelser som jag förr ägde. Hvad skulle jag också nu mera bedja, då min enda innerliga Bön: återskänk oss Honom! icke blef hörd? Ack jo, at få nedstiga i grafven, men äfven där skulle mitt arma hjerta icke finna ro, så länge det stormar så här i min själ, ock jag känner at det aldrig skall blifva annorlunda, ty jag hvarken kan eller vill höra Guds Ord från någon annans läppar, det har endast en motsatt verkan på mig, ty jag vet at det är endast Pastor Scott som i alt sitt handlingssätt bevisar sin rena himmelska själ. Jag nödgas efter gammal vana gå i kyrkan, men så ofta det låter sig göra, så sätter jag mig blott utanför ock begråter min grymma förlust. —

Mycket, mycket, återstode ännu för mig at säga, men jag har tyvärr länge nog tröttat Pastor Scott med min klagan ock jag ber

tusen tusen gånger om tillgift derför, jag knäfaller i tankarna ock tigger om misskundsamhet och förlåtelse, ja om det stode i min förmåga, så ville jag gärna rycka hjertat ur mitt bröst för at vid Pastor Scotts fötter låta det till sista droppen förblöda, endast jag dermed kunde försona mitt fel. — Goda, bästa Pastor Scott! säg ej at jag sörjer för mycket, ty aldrig, aldrig kan förlusten af en så dyrbar Skatt för mycket begråtas. Skulle än försynen behaga at sända Pastor Scott til aflägsna länder, derifrån jag aldrig skulle kunna få någon underrättelse om hvad jag äger kärast på jorden, så skall likafult här i det Gudlösa Sodom finnas några som säkerligen aldrig, aldrig kunna utplåna minnet af den dyrbara läraren ur sitt bröst. Bland dessa dristar äfven den ringaste af dem alla,

den olyckliga Maria Gustafva af Rolén, at räkna sig. — Farväl dyrbara Pastor Scott.

108. *Från A. B. Sundberg.*[1]

Stockholm den 5 Juli 1842.

Dyre och Älskade Lärare!

Jag önskade att jag nu kunde utrycka de rörda tacksamhetskänslor jag erfar i min själ, men jag förmår det ej, ty jag blir alltid nästan stum och oförmögen dertill då jag hälst ville och borde tala, men jag vet ock att jag har ett mildt och kärleksrikt öfverseende af mina uppriktiga och bästa vänner, som jag nu, gud vet för huru lång tid, måste sakna här i vanskelighetens land der allt är ovaraktigt och obeständigt. Jag tackar hjerteligen för den dyrbara skrifvelsen hvilken var för mig mycket tröstande och jag har äfven härutinnan rönt kraften af Pastorns förbön, bed flitigt för mig att jag må röna Jesu närhet och hans kärlekskraft uti mitt hjerta, att han är mitt allt i allom. Jag fruktar för mig sjelf, ty jag känner mig nu så trög och kall i kärleken både till gud och menniskor, måtte Herrans Jesu nåd och kärlek upplifva och uppfriska mig i tron, hoppet och kärleken samt gifva mig ett lydaktigt, ödmjukt och undergifvet hjerta uti all hans vilja, som i stillhet förbidar hans hjelp och med tacksamhet emottager all hans skickelse, att jag må kunna vara edra efterföljare såsom I ären Christi, äfven uti edert sagtmod och tålamod, och alla Christeliga dygder. Tack goda, Älskade vän och lärare för hvarje varnings, förmanings, uppmuntrans och tröstens ord som blifvet talat till mig och som genom guds andas nåd så mången

[1] Fru A. B. Sundberg var en av Scotts pålitligaste vänner. Där samlades ofta, enligt dagboksanteckningarna, den trogna kretsen, Fru S. var också den första svensk, som gav ett bidrag till det nya kapellets uppförande — 50 Rd. Bco. Se DII, p. 104.

gång styrkt min tro och upplifvat min själ. Måtte de icke vara utan frukt i vårs Herras Jesu Christi tillkommelse. — Tack för allt arbete och all ospard möda för mitt otacksamma fäderneslands bästa. Tack för all kärlek och välvilja visad genom tålamodet under förföljelsen, lönen bör ej väntas här — men frälsaren säger, att den varder stor i himmelen, och denna nådalön den öfverväger vida allt — men vi kunne det icke nu fatta, ty det är icke ännu uppenbart hvad vi varda skole, men det vete vi, att vi skole varda honom like. O! ett stort och härligt mål, för Herrans trogne tjenare som har i en ringa ting varit trogne, men der blifver satt öfver mycket. — Ja, o, må vi här till guds behag så redeliga vandra, att i vår faders hus en dag vi återse hvarandra m. m., men jag hoppas att vi får den glädjen att återse vår käre pastor här i sitt Embete. Vi vilje emedlertid förbida Herrans hjelp och lämna allt uti hans hand, han skall väl görat; ske dock icke vår vilja utan hans vilja, ty den alena är god och den bästa. Måtte han af sina nådesrikedomar i Christo Jesu gifva oss en liten försmak på den himmelska saligheten till en vederqvickelse uti denna jemmerdahl, der otrons ondska vilja förhindra hans rikes utbredande, men vår tröst är, att han har all magt i himlen och på jorden. —

Goda Pastor Scott, jag beder och hoppas att någon gång få den glädjen att motaga bref från Pastorn, så att jag får veta huru det står till med mina kära och älskeliga vänner, och att jag äfven får skrifva och underätta huru det står till med oss samteliga härvarande. Fröken Rolén och Fru Kempe har begärt att få följande bref och skrifvelse inneslutne. Gud välsigne pastorn med förökad andans nåd och kraft till många själars väckelse och upplysning till trona på Christum. Gif ock mig någon gång ett förmanings- och uppmuntringsord. En kär hälsning från alla vänner. Då dessa rader läses hoppas jag, att Pastorn har fått den glädjen att med hälsan återse alla sina kära. Herren vare med dem på vägenom önskar och beder en svag och ringa Syster i tron

A. B. Sundberg

109. *Från Anna Flodmark.*[1]

Stockholm d. 6 Juli 1842.

Uti Christo älskade Pastor Scott!

Ehuru jag icke mer än en gång haft den förmånen att samtala med Herr Pastorn, tager jag mig dock friheten att på detta sätt förklara min innerligaste tacksamhet för den stora välgerning Gud

[1] Okänd medlem av kretsen kring Scott. Brevet synes av handstilen att döma vara skrivet av A. Wiberg.

igenom Herr Pastorn har bevisat mig. Stadd uti ett svårt själalidande blef jag tillstyrkt att söka Herr Pastorns råd, och tror mig derigenom så väl som af de predikningar jag Söndagligen haft tillfälle att höra omsider hafva blifvit förd ifrån mörkret till Guds förunderliga ljus. Min öfvertygelse är, att hade jag icke fått höra och tala med Herr Pastorn, så hade jag visst ännu vandrat i mörkret. Vare du derföre tackad af allt hjerta, älskade Lärare, som kom hit till oss och under de många åren så troget arbetade för våra arma själars frälsning! Glöm oss icke, ehuru frånvarande, utan lägg de förströdda och sargade fåren uti dina böner på vår Öfverherdes armar. Tänk ock på mina så djupt uti synd och okunnighet om hvad som till deras eviga frid tillhörer sjunkna landsmän på Gottland, och bed Herren, att Han på denna ort måtte uppväcka trogna arbetare uti vingården. Jag vill i min stora svaghet icke upphöra att med brinnande böner anbefalla Herr Pastorn och hans högtälskade familj Honom som förmår göra utöfver allt hvad vi begäre eller tänke.

En ringa vän i Christo

Anna Flodmark.

Huset N:o 6 Stora Badstugatan.

110. *Från Holmberg.*[1]

Hjertligt älskade Herr Pastor!

En halt och fattig krympling, som under många år med stort själagagn varit en flitig Herr Pastorns åhörare, kan icke afhålla sig ifrån att i åtanka af de bedröfliga händelser som vållat Herr Pastorns skiljsmässa ifrån oss tidt och ofta med suckar och tårar ropa till Herren, att stå upp och uträtta sina sak och nederslå alla sina fiender. Men Herren hafver tålamod härtills; vi måste ock hafva tålamod och ställa hämnden till Honom som rätt dömer. Huru olika nu mot förr — nu ingen tillflyktsort der vi fattige och beträngde kunna gemensamt uppbygga oss på vår gemensamma saligheitsgrund — förut rika nådetillfällen, många hjerteliga uppmuntringar! Herren förbarme sig öfver det i ödesmål liggande Svenska Zion och sände oss ännu en Lärare med Pastor Scotts anda och kraft.

En ringa vän och lärjunge

Holmberg,

Skomakare, N:o 6 Öfre Stadsgården.

[1] Okänd åhörare i Engelska kapellet. Även i detta brev är handstilen A. Wibergs. Detta och närmast föregående brev äro skrivna samtidigt.

111. *Från C. O. Rosenius.*

Stockholm den 6 Julii 1842.

Outsägligt dyrbare Wän och Broder Scott!

Mycken nåd, frid och starkhet af Herranom!!

I dag lemnar oss fru Scott, i afton stiger hon om bord; — Jag blir underlig till sinnes, då jag betänker detta, och frågar mig sjelf: är det sanning? Ja, det är nu dertill kommet; men vår tröst är: *Herren kan allting förvandla!*

I går hade Fru Scott loft gå på afton till Fru Stenberg, och en liten Afton-andakt skulle der hållas, och der samlades en sådan hop vänner, att jag har ej sett så stor samling, sedan jag kom igen från Norrland. Det var en rörande stund, i synnerhet vid sjelfva bön, då vi erindrade oss att det var den sista gången (i närvarande förhållande) hon, den sista af det kära Scottska huset, delade med oss, Svenskar, en andakt. Ja Fru S. får berätta mera om ställningar och förhållanden. Jag vill som hastigast, eller rättare, så mycket min upptagna tid nu tillåter, berätta om egna sysselsättningar m. m. Jag skref dig till ett långt bref i förra veckan. Till hvad jag der talade om mig sjelf kan ännu läggas: Jag fortfar att med barnslig öfverlåtenhet åt, och förtröstan på Gud, den himmelske Fadren gå mot en okänd framtid. Jag ser intet, vet intet, vill intet, mer än, att det lefver en Gud, som leder menniskornas öden, helst när de allvarligt uppriktigt vilja stå under Hans ledning och vara den lydig. Hvad jag tyckes se, är, att jag duger ej till Svensk präst, d. ä. präst innom Svenska prästverksamhetens form, kan icke heller komma der — men föröfrigt vill jag, hvart helst jag kallas, gå lydaktigt att tjena. Jag nämnde Svensk Präst. I går läste vi i Aftonbladet om en ung Präst på Öland vid namn Lunell, som nyss blifvit suspenderad på 2:ne månader för några ovarsamma och anstötliga uttryck om »helfvetet» m. m. Å ena sidan var det onekligt att uttrycken voro något grofva och opassande; å andra sidan att han led *förföljelse för rättvisans skull.* Si då suspenderas prästen för obevakade uttryck af en upprörd känsla och ungdomsifver, men de tyste hundar, som lefva i uppenbara laster, dryckenskap, horeri, girighet, svordom, de sitta vid bordet och dömma dessa förra, de äro oklandrade. Då jag nu härjemte ser huru Gud handlar tvärtom, förlåter och benådar med sin kraft och välsignelse de svaga och felande, men fördömer i dome de ogudaktiga — än mera: då jag ser huru Gud såsom Maria sjunger: hath put down the mighty from their seats (låtit deras arbete vara fruktlöst såsom det åtminstone här i Sverige är högst sällan att prästerna förorsaka väckelser) and exalted them of low degree, låtit bönder och qvinnor uträtta mer än många

Biskopar, såsom det i synnerhet i Norrlands norra hälft varit händelsen (ja den stora väckelsen i Hassela är ock föranledd af en Bonde, såsom prästerna sjelfva påstodo), då jag ser huru den högfärd, inbillning och stolthet å ena sidan, den beroende ställning, det tvång och hinder å den andra, som Svenska prästadrägten medför, och som gör dem oskickliga att verka Guds verk, så vill jag vara helt tyst och stilla och säga: Gör med mig och af mig, du Gud, hvad *du* vill! Jag är nöjd och prisar dig. I synnerhet tror jag att högfärden förderfvar våra präster. Jag vet ej eljest hvarföre icke Gud kunde äfven åt dem gifva andans gåfvor i rikare mått; men då jag far genom landet så äro äfven de fromma präster vanligen mera *odugliga* tilll det rätta arbetet på själarna — de äro Kyrkotjenare, och *templets föreståndare*, som skola sköta Guds-tjensten, men Läsarena äro *profeterna*, som predika för både präster och folk Herrans ord till Israel. Det var en präst der norrut, som framkastade denna idée, och ville derpå bygga den tanken, att väl andra kunde vara Guds barn, än läsarena, ty icke voro väl alla fromma just profeter, sade han. — Men nog om detta.

För närvarande ser jag mig redan fullt sysselsatt. Jag har nu 2:ne religiösa Tidningar att redigera, ty Wiberg, som nu reser i Fru Scotts sällskap till salta baden vid Bohus-kusten för att der på några eller någon Månad söka sin hälsas recreerande, för att sedan på hösten kunna fara till Upsala, och blifva präst — hvarom mera af Fru S. — han har nu lagt på mig äfven Missions Tidn., naturligtvis på samråd och öfverenskommelse med Keysser — Och, *om jag kunde* tjena äfven denna Tidn., så vore jag visserl:n mera nöjd med sådant arbete, än med pædagogic, i synnerhet om jag dermed menar vanlig Schol-undervisning. Och på aftnarna har jag nu hvardagligen andaktsstunder. Wännerna hafva rangerat en ordentelig marsch-ruta, efter hvilken jag för hvar afton kallas till ett nytt ställe, d. v. s. det är så många samlingsställen, som dagarna i veckan, så att jag, på icke ens egen utan deras kallelse, är helt upptagen med Bibelförklaring. Nu är det på strödda ställen i Staden, och alltid nya medlemmar, d. ä. det är icke samma åhörare på flera ställen, utan de hålla sig innom sitt district. Detta kommer ock af fruktan för Rabulisterna — neml:n att de samlas på spridda ställen — och i icke så stora hopar. (Ja i går var det kring 50 själar). Nu har jag ock uppmuntrat, så godt jag kunnat, till verksamhet i kojor, sjuk- och fattighus, och utlemnat ströskrifter. Ho vet om icke Herren, äfven genom sådan dold och anspråkslös verksamhet *underhåller den helga elden*, och kanske antänder någon, som ännu ej brinner. Men ack dyre Broder Scott! Allestädes känna vi att du är borta, och det rymliga templet tillslutet, och den praktiske Nykterhets- och Missionsverkaren, och våra Filial-Föreningars sammankomster — allt är det borta. Wi mötas, jag och Keysser, esom oftast och brinna och fräsa som eld i törne, men förmå ej mera. Wi ha talt om att hyra Börs-

Salen, eller Frimurarnas, till att hålla Missions- och Nykterhetstal uti, men *det* kostar — och det är ovisst hur det skulle gå — och hvar tar man talare, som duga till något? Märk hvilken villervalla! Sammalunda äro våra aftonandakter ofta anledning till sorgesårets upprifvande. Äfven finnas de, som slå sig på bitterhet mot Statskyrkan, vilja ej gå i Kyrka, eller i våra Enkhus-Missionsböner (ännu mindre till Ad. Fredrik.) Och jag söker visserligen att rätta det orätt är, men jag kan ej heller så mycket undra. Jag känner sjelf aldeles samma svaghet. Jag ser ock huru de fångna i Babel icke ville då göra sina vaktare till viljes och sjunga för dem Herrans visa i främmande land, utan hängde upp sin harpor på de pil-träd och vide som der när voro m. m.

Men jag orerar för länge. Käre Broder! du har nu sett huru vi hafva det. Fru Scott berättar mera. Dock ihogkommer jag ännu något. Jag har fruktat att Meth. Committeen förhastar sig och skickar Broder Scott för långt, då det torde ej dröja så länge innan det går an återkomma. De måtte väl besinna, att det är ingenting ovanligt att Petrus och Paulus vissa tider äro i band och fängelse, att Luther ett år satt på Warthburg, men detta oaktadt går verket fram. Om de Methodister äro kallade till Sveriges räddare, så böra de *ej helt vika*, om de ock nödgas för någon tid draga sig undan. — Ja man får ock se hvad dom som faller ofvanefter. Besvärsskriften var mycket väl skrifven, sade Keysser och Owen. Jag fick ej höra den.

Men hvad tycks om den blinda bitterhetens dumhet! Den länsman (eller hvad han var) som anfört klagomålen öfver den Präst, Lunell, som jag skref är suspenderad, kallar honom en »*Geo. Scotts planta*». Si K. Broder! dig tillskrifver man all religiositée i landet! ty det *religiösa* i Lunells pred. måste hafva varit Scottskt, ty icke har man just beskyllt dig för grofva, plumpa talesätt, utan tvärtom för en förtjusande finhet. Ja, ack K. Broder! dessa tider skola dock blifva oss märkvärdiga att minnas. Och lefva vi, så måste vi träffas — äfven *om* du aldrig skulle återkomma, (hvilket jag ännu aldrig kan tro) så måste jag se Eder, om I stannen i England, och Gud förlänte mig så mycket tid och pengar. Men jag talar nu som barnen, jag talar i fåvitsko.

Jag hade ej bort glömma att nämna min tacksamhet för allt hvad jag vid ditt bord har njutit nu på denna tid. Jag har nu börjat äta på en Nykterhets-Spis-inrättning vid Regeringsgatan, der det är ganska godt pris — men otrefligt sällskap — så att jag vet ej om jag blir der länge. Till Frukost och qväll har jag hemma mat. Ja, käre Broder! jag kan visst aldrig uttrycka min tacksamhet, men Gud, som är rik m. m. han skall allt vedergälla. Oförgätligast är för mig det innerligt förtroliga och sammanstämmande i både tänkesätt och *verksamhet*, som mellan oss rådde. Du var hvad ännu ingen

Svensk prest för mig varit. — Men jag måste tystna. Gud all nåds Gud öfver dig och din ringe, redlige vän

och Broder i Christo

C. O. Rosenius.

Wännerna hafva sjelfva tecknat sin hälsning i Minnesboken, som nu sändes, en kär bok. Huru kärt det vore att få ett bref af din hand kan och behöfver jag ej nämna. — Farväl, farväl! —

Älskade Broder! just nyss emottog jag af Fru S. ett minne af dig, en Rak-knif, som skall vara mig särdeles kär, då jag kan säga: denna har Broder Scott begagnat — tack! — din Rosenius.

112. *Från O. Stålberg.*[1]

Stockholm d. 6 Julii 1842.

Ömt älskade Broder i Christo!

När jag sistl. vinter bifogade några rader till Bror i Br. Hermanssons bref, trodde jag visst icke att jag skulle lefva intill denna dag; ännu mindre att jag nu skulle vara i Stockholm. Men jag får mer och mer lära inse att Herrans tankar och vägar äro långt annorlunda än mina; att hans äro alltid visa och välgörande, men mina ovisa, skefva och onda. Icke blott jag, utan ock min k. Hustru hafva nu 3 veckor varit i Stockholm, för att efter Läkares tillstyrkan sköta vår svaga helsa. Wi bo hos Mag. Krantz på Stadsgården och dricka brunn i Mosebacke, jag det så kallade Emsvattnet, hvilket saknas i vår landsort, och min Hustru Marienbader Kreutsbrunn. Å min sida har jag erfarit verklig förbättring i mina mag- och bröstplågor af ofvannämnda vatten; men min Hustru har icke ännu rönt någon lindring i sina kräftknölar. Om jag mins rätt, har jag förut nämnt åt Bror, att hon sistl. sommare blef opererad i Söderhamn för nämnde åkommor; men nya kräftknölar hafva sedan i vintras åter infunnit sig.

Flera gånger hafva vi, efter vår hitkomst, haft nöjet träffa Brors goda Fru och flera Christendomsvänner af Brors förra åhörare. De äro långt flera till antalet, än vi kunde föreställa oss, och allesammans ganska hjertliga och hyggliga. Tvänne gånger hafva vi gjort påhelsningar hos Brors Fru och vid samma tillfällen njutit fl. vänners uppbyggliga sällskap derstädes. Men oaktadt den trefnad vi här funnit i deras umgänge, känna vi dock tillikamed dem en djup

[1] O. Stålberg, f. 1796, d. 1849. Komminister i Enånger o. Njutånger 1832—49. Upsala ärkestifts herdaminne, I, s. 357 och IV, s. 133 f.

innerlig saknad af min k. Brors bortovaro. Det sköna Herrans tempel Bror låtit uppföra hafve vi äfven besett och funnit det ganska andaktsbjudande; men dess portar äro nu tillslutna, Brors röst höres icke derinne, ingen visar der de arme vandringsmännen vägen till Zion. Allt är dystert och stilla. Åtskilliga andra kyrkor hafve vi ock besökt, men icke funnit någon egentlig själaledning och föda i någon enda af dem, om jag undantager Brödrasalen, der vi 2:ne gånger haft god uppbyggelse af Pastor Warnkes predikningar. Herren förbarme sig öfver den klena och spridda hjorden, som här vandrar likt värnlösa får utan herde! Måtte Han i sin godhet och vishet vända Brors vägar så, att de löpa till Sverige och isynnerhet till det hjelpbehöfvande Stockholm. Här ibland så många tusende själar behöfvas många ropande röster, många väktare på Zions murar. Måtte Herren af sin stora barmhertighet skänka dem åtminstone en enda, som hopsamlar de väckta och förströdda barnen och håller dem tillsammans under deras enda och gemensamma öfverhufvud. Skulle Han behaga åter bruka Bror till densamma, så hoppas jag att Bror icke motsträfvar hans vilja, ja, jag känner Bror så vida, att jag tror det Bror lemnar alla andra tillbud och återvänder hit, när dören öppnas dertill.

Några dagar sedan hörde jag af en vän, om jag mins rätt var det Lagman Cassel, att Borgerskapet i Stockholm ärnade öfverlemna en underdånig ansökan till Kongl. Maj:t att få Bror hit tillbaka. Sedan första häftigheten saktat sig och sinnena blifvit något sansade, torde många, som förut varit fiender, inse nyttan och behofvet af Brors härvaro. — I går hörde jag åter en annan berättelse af Patron Oven. Han sade mig, att han någon tid sedan varit till Boktryc. Hjerta, då denne förklarade att han ville hafva Bror borrt härifrån, emedan Bror, i anseende till sin välkända verksamhet, vore honom och hans parti ett stort hinder uti den religionsförändring de ville åstadkomma. De ansågo neml. vår gamla Evangel. Lutherska Lära vara för ingen del passande i våra så kallade upplysta tider, utan det fordrades nu en annan religion, som vore mera öfverensstämmande med det högt upplysta och beprisade förnuftet. Det är således icke egentligen Brors person, utan den sanna Christendomen, som är hufvudföremålet för fiendernas ondska och bitterhet. Herren göre af sin stora miskund deras anslag om intet och förträde satan under våra fötter snarligen!

Jag måste nu för min matthet och opasslighet skull sluta dessa rader. I dag ärne vi till Brors Fru, för att taga afsked, emedan hon i morgonbittida ärnar följa ett Ångfartyg härifrån till Götheborg. Med henne har jag fått löfte sända detta bref, såsom ett litet minne af en gammal vän i norden. — Herren inneslute Bror och dess Fru och familj nu och beständigt i sina hulda nådearmar och sitt öppna nådesköte i Christo Jesu! Han låte aldrig några inre eller yttre fiender rycka Eder ur denna trygga fridshamnen. När I, dyre vän-

ner! liggen der borrta med hvarandra inför hans fotapall, så sänden äfven några förböner för oss och vårt fattiga Sverige. Warer välkomna hit åter, om Herren så behagar. Wi våga stundom glädja oss i hoppet derom.

Många hjertliga outsägliga helsningar till Bror och fl. Jesu vänner å Brors vistelseort från min Hustru och mig samt den k. Christendomsbrodren Mag. Claëssons från Hudiksvall, vilken varit vårt ressällskap hit och utgör dagligen vårt sällskap härstädes. Krantzen med sitt husfolk vistas nu under sommartiden på landet. Han är, jemte Ol. Bodin, en verklig broder i Christo och beklagar mycket Brors borrtflyttning härifrån. — Från de älskelige bröderne Sefström och Norell med fl. vänner der norr får jag äfven helsa Bror. Wi voro tillsammans på det stora nykt.mötet i Gefle d. 9 och 10 sistl. Junii. D:r Thomander talade både der och i Upsala ur sin rika fatabur till mångas uppbyggelse.

Genom Guds nåd vill jag alltid förblifva en ringa medbroder i Christo

O. Stålberg.

P. S. War god och ursäkta det besvär, som jag nu kommer med. Som det börjar se mer och mer betänkligt ut med min Hustrus kräftåkommor, så anhåller jag att, ifall Bror skulle lämpligen träffa någon pålitlig Läkare i Ängland, hvilken utan operation skulle med något medel kunna borrttaga kräftknölar, Bror täcktes begära af densamma recept på läkemedlen samt sedan hitsända det till Stockholm, när Bror någon gång skrifver antingen till Br. Rosenius eller Fru Sundberg. War god och med detsamma uppgif hvad receptet kostar. — Farväl! Farväl! Farväl!

113. *Från Samuel Svensson.*[1]

Herr Pastor Scott!

Ändtligen har ondskan och ogudaktigheten kommit så långt, att det synes som skulle de som wandra fiender till Christi kors sjunga segersånger, medan de som tillbedja och frukta den sanne Israels Gud, äro undertryckte, och det i ett land der de wilja anses för så fromma, så helige, så Lutherske, att det har ansetts för nära nog en besynnerlig nåd utaf dem, att andra Religions-, eller rättare sagdt, att andra trosbekännare, hafwa fått wistats ibland dem. Ehuru det nu så beklagligen är, så hoppas wi dock, att *Han som är Davids*

[1] Författaren till detta brev är med säkerhet samma Samuel Svensson, som blev av betydelse för Anders Wibergs religiösa utveckling. Se Anders Wibergs lif och verksamhet,[2] Sthm 1916, s. 17.

rot och slägt, det eviga ordet, Lejonet af Judastam, den rätte fridsfursten, djefvulens och helfwetets förstörare, *ormaförtramparen, wår öfwerherde och Själs Biskop,* hwilken är all magt gifwen i Himmelen och på jorden, skall i sinom tid bespotta dem, och wisa hvad han genom den svagaste af hans bekännare förmår att uträtta. Emedlertid är Herr Pastorn att gratulera, som har warit föremål för en sådan grof förföljelse, smälek och wanära, såsom det alltid har i alla tider warit fallet med dem som hafwa Predikat, icke sig sjelfva utan Christum. Wisserligen äro alla här warande rättsinniga bedröfwade, att det skall hafwa tagit en så bedröflig wändning ibland ett folk som bärer det Christna namnet; men de weta ock att mycket är en seger för Guds kyrka, som anses af hverlden och djefwulen för att wara det som undergräfwer densamma. Wi råkas åter en annan dag, om icke förr, så blir det på den yttersta, och wi skola, för hans skull som har lidit och dött för oss, icke åtskiljas då, utan glädjas och fröjdas inför Guds och Lamsens stol, om wi blott med tålamod löpe den kamp som oss förelagd är, dertill Herren Christus genom sin blods och dödskraft oss nådigast förhjelpe.

Jag slutar mitt ringa och enfalldiga tal för denna gång. Tiden medgifwer icke mer. Fru Scott skall nu på Ångfartyget. Jag hinner icke att renskrifwa detta brev. I brist war jag på papper, afskickar detta så slarfaktigt, hoppas Herr Pastorns wanliga kärlek öfwerser för denna gången. En annan gång skall det, som jag hoppas, blifva ordentligare. Får jag nöjet att någon gång blifwa helsad från Herr Pastorn med någon broderlig helsning i Christo Jesu till bevis, att jag icke är glömd, så skall samma helsning i all ödmjukhet och med sann wärdighet genom Guds nåd betackas och besvaras. Jag hembärer emedlertid allsköns tacksamhet för all mig wisad wälwilja, förtroende, Christelig kärlek och fördragsamhet. Beder ödmjukast om förlåtelse om samma godhet är missbrukad. Den sanne och trofaste guden wälsigna Herr Pastorn med all andelig wälsignelse i de himmelska ting genom Christum, och låte hela Herr Pastorns familj och dess efterkommande bära sådane frukter för evigheten, som äro wår Himmelske Brudgumme täcka och anamlige

önskar

Herr Pastorns svagaste förbunds- och Christendomsbroder

Samuel Svensson.

Stockholm den 6 Juli 1842.

Herr Pastorn inser att detta är bara Consept till brefwet, som war ämnat att renskrifwas. Förlåt denna gång. Jag måste skickat som jag för tillfället har det, annars blef ingen skrifning utaf för denna gång. Sanna och hjertliga hälsningar från Krantz och Fineman.

114. *Från A. Wiberg.*[1]

Trollhätta Slussverk, d. 10 Juli 1842,
kl. 11—12 e. m.

Uti Christo högt älskade Herr Pastor!

Ibland de många som igenom bref hafva velat göra sig hos Herr Pastorn hågkomna tager sig äfven undertecknad friheten att besvära Herr Pastorn med några raders genomläsande. Jag hade den på en gång glädjande och sorgliga förmånen att på min resa ner till saltsjöbaden få åtfölja Fru Scott på hennes flyttningsresa ifrån oss, och har nu, omgifven af mina medpassagerares sorl, velat begagna de sista ögonblicken af min dyra samvistelse med Fru Scott om bord på ångfartyget till att skrifteligen betyga Herr Pastorn min erkänsla och tillgifvenhet. Det är någonting hemskt och dystert, då jag emellan Trollhättans mörka och sammanträngda klippmassor återkallar i minnet den sednare tidens bedröfliga erfarenheter samt tänker mig den snara skiljsmässan med Herr Pastorns älskade familj (morgon f. m. kl. 5). Herrans vägar äro oss alltför förunderliga: ho kan begripa dem!? Och då vi äro indragna på dessa Herrans vägar, hvad hafve vi att göra? Vi kunne icke kasta oss utur dem; vi kunne icke streta emot; vi *måste* följa den ledande handen och *böre* göra det med stilla undergifvenhet. Efteråt skole vi finna, att densamme underlige Ledaren i sinom tid vedergäller med en fridsam rättfärdighetens frukt dem som af hjertat älska Honom och kyssa hans faderliga agoris. Gud gifve Herr Pastorn sin nåd att kunna uti de största vedervärdigheter upptäcka den största någonsin vederfarna nåd, och allt skall vändas i glädje.

Med en blick på de efterlemnade fåren, huru de skingras, förgås af hunger och törst eller af vilddjuren sönderrifvas, hvad sorg i hjertat, och huru förundrar jag mig icke öfver, att Herren sålunda har låtit sitt verk afbrytas mitt uti sin början? Men lemnom äfven dessa uti våra ögon åt förödelsen lemnade får: Herren kan äfven för dem all ting förvandla.

För min ringa del finner jag nu allting så tomt och ödsligt, sedan Herr Pastorn reste ifrån oss. Förut var ändock något föreningsband och någon samdrägt: nu vet man, snart sagdt, icke hvar man är hemma. Gifve Gud, att icke det måtte hända som Tidningarna förklarade för en omöjlighet, att nemligen i och med detsamma vi mista Scott mista vi äfven Christum! Det bör icke så

[1] A. Wiberg, f. 1816, d. 1887. Prästvigdes 1843, tjänstgjorde i Hälsingland, lämnade prästtjänsten 1850, blev snart därpå baptist och ledare för baptismen från 1850-talets mitt. Se Anders Wibergs lif och verksamhet,[2] Sthm 1916.

vara, men att det så till en del verkligen förhåller sig, det kan icke heller nekas. Kallsinnighet å ena sidan — svärmeri å en annan äro bedrövliga bevis derpå. Hjerteligen tack imedlertid, älskade Lärare och Vän! för det myckna goda Du utan att förtröttas af otacksamheten och lönlösheten har gjort oss arma usla får! Tack ock för det goda jag genom och af Herr Pastorn särskildt och så öfverflödande har åtnjutit: måtte jag alltid kunna behålla det uti ett tacksamt hjerta och visa mig detsamma värdig genom ett Evangelio värdigt lefverne. Tänk ock någon gång uti din presterliga förbön på en ringa vän och tjenare

A. Wiberg.

115. *Från F. E. Kleinschmidt.*[1]

To the Rev. Mr. Scott.

Dear Sir,

After I had seen you the first time, I wrote to Germany for a portrait of Peter Böhler, a man, well known, both among the Methodists and among the Moravians; when it arrived, you had already left Sweden. Now I avail myself of the opportunity of your dear partner following you to England, to send it you as a small token of respect and as a sign of fellowship in the Lord. There are many things, my dear Sir, in which we do not agree with each other, but in one thing, I trust, we do agree, in the intention of spending our life in the service of the Lord Jesus, who has redeemed us with his blood, and in the wish of promoting unity of spirit among all children of God. Taking it for granted, that according to the words of scripture, »in many things we offend all» (James 3, 2), I have always endeavoured, through the grace of God, to learn from all denominations both in doctrine and in practice, of your denomination, for instance, not to shun the cross, boldly to stand up for the truth, to work both in season and out of season, most earnestly to strive after holiness etc. If every denomination would avail itself of all the christian graces and of all christian truth, that is to be found among all other denominations, then we might hope, to form a union all over the church of Christ, the basis being the *whole* truth, which is now scattered among the different churches. — No country seems to be so far from such a union, as Sweden, in which you have been labouring; but I am sure, the Moravians in former times and you in the latter time,

[1] F. E. (I.) Kleinschmidt var Brödrasocietetens i Göteborg föreståndare 1841—46. Se Em. Linderholm: Utlåtande rörande Evangeliska Brödraförsamlingen i Göteborg, Gtbg 1927, s. 55, jämte Bilagor till detsamma, s. 38 f.

have done much in breaking down swedish intolerance; what you, through the grace of God, have been doing, will not and cannot be lost; even if the Swedes should succeed, in silencing the Moravians too, it will be too late; the spirit of God, which in our times is preparing a great union of all believers, will not abandon Sweden, and to judge by the sign of the time, we need not be prophets, if we say, that the great event is fast approaching here and every where; it is not unlikely, that you may, by the hand of the Lord, once more be brought to Sweden, to labour under more cheering prospects, than those were, when you left this country. Meanwhile you will pray for Sweden and many Swedes will pray for you. — Should the Lord bless my ministry, which he certainly will do, if I but preach the gospel, then it can not go off without some sort of persecution; recommending myself therefore to your prayers I remain

Yours
in the bond of christian fellowship
F. E. Kleinschmidt.

Gothenburg,
July 13th 1842.

P. S. Excuse my bad english; I am partly forgetting it.

116. *Från Joh. Henr. Thomander.*

Helsingborg och Ramlösa d. 14 Juli 1842.

Älskade Vän! Blott några ord till svar på kärkomna skrifvelsen af d. 1 dennes.

Vid försäljning af MethodistConferencens fasta egendom i Stockholm kan med full laglighet fästas det vilkor att huset skall användas på alla sön- och högtidsdagar till Guds ords predikan samt på söckendagarna antingen till samma ändamål eller ock till sådan undervisnings meddelande hvarmed bibringandet af insigt i Guds ord är förenad, allt detta vid den påföljd att om häremot brytes, huset hemfaller till MethodistConferencen eller dess rätts innehafvare utan skyldighet för denne att återbära erlagd köpeskilling eller på hvad sätt det må vara, ersätta de å egendomen gjorda förbättringar eller ändringar. Det är naturligtvis angeläget att Conferencen utfärdar fullmakt för namngifven person att uppgöra en så beskaffad köpeafhandling. Efter mitt förmenande bör den befullmäktigade i första rummet vända sig till Regeringen, vare sig genom utrikesministern, ecclesiastikministern eller öfverståthållaren, och dervid bestämdt uppgifva köpsumman och öfriga vilkor. Följer på ett gjordt

anbud intet svar inom tid som af säljaren utfästes, så kungöres offentlig auction å fastigheten med samma vilkor och, om så för godt finnes, med uppgift af den summa hvarunder försäljning icke får ske. Möjligen kan då hufvudstadens fattigstyrelse, sällskapet pro fide & christianismo, vexelundervisningssällskapet, bibelsällskapet eller också någon genom subscription särskildt för detta ändamål tillvägabragt förening finnas hogad för handelns afslutande. I synnerhet för den händelse att den sistnämda åtgärden blefve nödig, och då först Regeringens tillåtelse behöfde inhemtas för att få rätt att der anställa en evangelisk missionär utan territorial församling, är det angeläget att dagen för en dylik auction flera månader förut tillkännagifves. Skulle vid auctionstillfället högre anbud göras än som uppgår till Conferencens fastställda minimi-summa, så kunde öfverskottet öfverlemnas till ecclesiastikverket i Lappland eller annat dylikt ändamål och beslutet härom i auctionskungörelsen intagas. Om hvad af Conferencen kan behöfva tillgöras i fall ingen af dessa utvägar lyckas, anser jag något beslut så mycket mindre nu genast af nöden som mycken tid åtgår innan man med visshet vet sig vara på denna punkt.

Här ämnar jag förblifva intill början af Sept. D. 28 Sept. skall jag åter i hufvudstaden deltaga i kyrkolagcomiténs slutliga arbete. Prosten Kallenberg som bor här hos mig, helsar hjertl.

Min varma tillgifvenhet för den evangelisk-lutherska bekännelsen hindrar mig icke, utan uppväcker mig fastheldre att hjertligen tacka och bedja Gud för MethodistConferencens verksamhet. Den ende lärare af detta samfund jag personligen känner, har ökat och icke förminskat mina till Herren ställda förhoppningar om denna verksamhets frukter. Herren vare lofvad äfven för det goda hvartill han låtit Methodisten Geo. Scott vara anledningen!

Min hustru helsar vänligen.

Med uppriktig tillgifvenhet.

Joh. Henr. Thomander.

117. *Från Lisinka Björnstjerna.*

Forssmark den 23 Sept. 1842.

Bästa Pastor Scott!

Jag skyndar att besvara brefvet af den 16 September, samt att tacka därföre. Med största nöje emottog jag underrättelsen om lilla Georges hälso förbättring samt hela familjens stärkande, genom hafs luften och hafs badena.

Men den vidsträckta sphère som öpnat sig för Pastorns verksamhet, oroar mig för dess egen hälsa. För mycken ansträngning

kan lätt alldeles förstöra den, och ehuru sann denna maxim af den utmärkta Lady Rachel Russel är »Live well, & you can never live too long, nor die too soon» — så tror jag ändock, att man ej bör öfver-arbeta sig för att desto längre kunna gagna på den plats där Herran satt oss, för att arbeta i Hans vingård. Glöm ej detta, goda Pastor Scott.

Enligt vår öfverenskommelse skickar jag här en article ur Allahanda, hvilken blifvit uprepad af Aftonbladet, likvist utan särdeles commentarier å dennes sida. Jag undrar när våra dåliga aviser skola uphöra att skymfa Pastorn och den goda sak han försvarar.

Jag tackar för uplysningarna om Herr E. Ingen kan neka att hans upförande har varit tanklöst och lättsinnigt. Miss C. finner detta sjelf, men hon tycker det är synd med honom, och frugtar, att hans frieri till henne varit ett *hufvudskäl* för hans endtledigande ifrån sitt Presterliga kall, och förebrår sig att vara orsaken till hans framtids rubbning.

Jag hoppas han snart skrifver till Pastorn och ursägtar sitt förhållande med honom, ty detta synes mig ganska tadelvärt. Jag har rådt Miss C. att småningom sagta utaf sin correspondence med honom, och jag hoppas hon ej förenar sitt öde med en mans, som jag frugtar ej kan göra henne lycka.

Wi äro ännu vid Forssmark, men ämna lemna det om 10 dagar för att återvända till Stockholm, där jag endast uppehåller mig några timmar, så att jag ser min man och Barn comfortabelt settled där, och begifver mig med Canalångbåten till Westergöthland, till min stackars syster Friherrinnan Platen, som nyligen mistat sin man och som anser som en tröst att få omfamna mig. Jag ämnar ej dröja länge borta, utan vara tillbakas i mitt hem, om Gud det tillåter, i slutet af October.

Nästa vinter blir en vigtig vinter för mig om Herran lemnar oss hälsa och lif, ty min Roger skall beredas till Herrans nattvard. Förena sina böner med mina, bästa Pastor Scott, för att Gud måtte välsigna honom och bistå honom med sin nåd, så att han må så begå denna heliga nattvard att intrycket därutaf blir outplånligt i hans hjerta.

Min Man och Barn, hälsa oändeligen. Framför mina hälsningar till Fru Scott. Öfversättningen om *Tellström,* har jag köpt och medhaft hit, där den läses i bruket med nöje och interesse. *Tellström* är, som Pastorn vet, upfödd här på Forssmarck. Adieu bästa Herr Pastor, tänk någon gång på sin tillgifna och uprigtiga vän

Lisinka Björnstjerna.

Personregister.

I denna förteckning ha icke endast de sidonummer registrerats, vilka upptaga personnamn, utan därjämte ha sidor, där sådana titlar finnas, vilka utan tvekan gälla viss person, uppförts under denna persons namn. Så har t. ex. ordet konungen fått gälla, som om där stått Carl XIV Johan, och ordet ärkebiskopen behandlats, som om där stått C. Fr. af Wingård. Vidare ha i möjligaste mån ofullständiga namn kompletterats och förnamn eller initialer ditsatts.

Abbot, J. 361.
Aberdeen, Lord 317, 318, 319.
Ahnfelt, P. G. 210, 231, 233, 271, 307.
Ahrenander 256, 258.
Akiander, Matth. 292.
Alén, C. J. 241.
Angeldorff, C. O. 28, 210, 212.
Anrep, G. 316, 325, 363.
Ansgarius 316.
Arfve[i]dson, N. 263.
Askelöf, J. Chr. 227, 230.

Bagge 236.
Baird, Henry, M. 250.
Baird, R. 25, 205, 221, 226, 243, 244, 245, 248, 250, 251, 252, 254, 258, 263, 271, 273, 274, 275, 301, 305, 308, 309, 316.
Baring, Thomas 108.
Barton, Mr. 356.
Baum, J. W. 300, 306.
Beckman, J. V. 27, 29, 30.
Beecham, J. 317, 319, 320, 321, 355, 356.
Benzelius, Henrik 222.
Berg, Fröken 359.
Berg, J. P. 18, 20, 327, 341, 350, 351.
Berg, L. O. 242.
Bergenstråhle, K. G. 244.
Berger, Fru 322.
Berger, Caroline och Lloyd 322.
Berger, Gust. Ad. 321, 322.
Bergholm, Axel 312.
Bergius, O. A. 30.
Berglund, Fröken 322.
Bergström, Otto 280, 316, 358.
Bergwall, M. Chr. 45.
Berzelius, Jöns Jakob 251, 263, 346.
Bexell, C. E. 271, 273.
Bexley, Lord 108.
Binney, Th:s 160.
Bishop, Mr. 305.
Björklund 6.
Björnstjerna, Lisinka 355, 356, 357, 389, 390.
Björnstjerna, Magnus 4, 325, 326, 344, 357, 390.
Björnstjerna, Roger 390.
Blackburn, John 161.
Blackwood, Mr. 236.
Blix, C. J. 210.
Blixén, A. 237, 238.
Blomqvist 6.
Bloomfield, Lord 215, 239, 274, 317, 354.
Bodin, Ol. 384.
Bodisco, Mr. 274.
Boethius, Bertil 325.
Boja, Isak 291.
Bollin, L. G. 6.
Bonnet, L. 262, 264.
Brandell, Fru 275.

Brandell, P. 210, 253, 255, 256, 275, 287, 288.
Brandell, Simon 288.
Bratt, Fru 355.
Breitfeldt 307, 340.
Brenton, Joh. 108.
Briscoe, J. J. 108.
Broomé, Gustaf 315.
Bruhn, A. 228, 254.
Brusewitz, C. G. 238, 281, 355.
Brä[e]mer, Fredrika 289.
Bunting, J. 266, 317, 354, 355.
Bunting, W. 354, 356.
Burt, Mr. och Mrs. 281.
Bygdén, L. 275, 303.
Bylund, P. E. 288.
Byström, J. 322.
Böhler, Peter 387.

C., Fröken 356, 390.
Calcutta, Biskopen av 108.
Calthorpe, Lord 108.
Calvin, Johan 34, 95, 245.
Canning, Lord 354.
Carl XIV Johan 21, 70, 226, 236, 250, 251, 300, 310, 318, 341, 352, 353, 370.
Carlander, C. M. 210.
Carlborg, L. E. 289.
Cartwright, Thomas 307, 311, 319, 326, 327, 346, 349, 350, 352.
Cassel, K. G. 383.
Cawallin, S. 299.
Cederschiöld, G. 23.
Chellitoc, Mr. 111.
Chester, Biskopen av 108.
Chichester, Biskopen av 108.
Chichester, Domprosten av 108.
Claësson, K. E. 384.
Clayton, S. 111.
Collins, Mr. 107.
Cooper, Astley 149.
Coss, Mr. 83.
Cox, Mr. 109.
Crampton, Ph. C. 108.
Craster, Jonathan. 161.
Crofts, Mr. 356.
Cromwell, Oliver 95.
Crusenstolpe, M. J. 339.

Dahl, P. 236, 322, 323.
Dalman, W. F. A. 263, 264.
De Geer, Carl 71, 72, 215.
De la Gardie, J. G. 107.
Delin 286.
Drake, Adolf 286.
Drummond, Henr. 108.

Edwards, Mr. 295, 327, 347, 351, 356, 390.
Ekdahl, N. J. 5—8, 10—17, 23, 30, 37, 50, 62—65, 189, 242, 253, 256, 258, 289, 290, 298, 299, 310, 347.
Ekendahl, J. H. 210.
Ekenstam, Carl 249, 250.
Elde, Fru 294.
Elde, Petter Pettersson 28.
Elder, Mr. 236.
Elgenstierna, G. 288.
Elmblad, P. M. 30, 243.
Elmgren-Collin, M. 257.
Emanuelson, P. J. 362.
England, Mr. 356.
Ericson, Fru 6.
Erikson, A. 252.
Erikson, J. M. 347.
Erskine, Fru 355.
Esbjörn, Fru 362.
Esbjörn, L. P. 4, 210, 360, 362.
Estenberg, C. Chr. 222.

Fant, J. E. 283.
Farmer, Mr. 356.
Faxe, Wilhelm 107.
Fineman, C. O. 385.
Fisher, G. B. 108.
Fjellstedt, P. 210.
Fletcher, Mr. 160.
Flodmark, Anna 377, 378.
Forsell, K. G. af 279.
Forss 298.
Fransén, Joh. 278, 279.
Franzén, F. M. 107, 229, 362.

Fraser, Edward 163.
Freeman, Mr. 161.
Fröst, P. A. 258.
Fuchs, Th. Z. 8.

Gill 273.
Gerhardsson, G. 210.
Gibbon, Edward 105.
Gleerup, C. W. K. 273.
Gossner, J. 292, 293, 294.
Grafström, A. A. 210.
Grindrod, E. 266.
Grubbe, Samuel 8, 27, 308, 310, 346.
Grundell, B. 279.
Grönberg 294.
Gumpert, Mr. 228.
Gurney, Jos. John 110.
Gustaf III 90.
Gustaf II Adolf 333.
Gustaf Wasa 117, 153, 333.

H., Fru 49.
Hagberg, C. P. och C. A. 228.
Hallenberg 244.
Hallock, William A. 250.
Harfstrand 6.
Hartmansdorff, Aug. von 230, 234, 235, 236, 244, 248, 249, 263, 272, 282, 283, 346.
Hasselberg 289.
Hauswolff, C. U. 259, 260, 261.
Hawkins, Mr. 305.
Hedberg, F. G. 368.
Hedrén, J. J. 107.
Henley, Lord 108.
Hermansson, Fru 368.
Hermansson, Per 286, 368, 369, 382.
Heurlin, C. I. 21, 70, 234, 235, 236.
Hierta, Lars Johan 239, 259, 335, 336, 337, 383.
Holm 270.
Holmberg 378.
Hoole, Elijah 295, 307.
Horn, K. Fr. 341.
Hufeland, C. W. 296.
Hughes, Christopher 274, 275.
Huldberg, G. A. 210, 368.
Huldberg, P. A. 210, 211, 212, 217, 219, 222, 224, 225, 241, 255, 256, 258, 259, 264, 268, 270, 271, 272, 290, 368.
Hult, O. B. 39.
Hume, David 105.
Hunter, Mr. 353, 354.
Hydén, M. C. 294, 295, 302.
Hyltén-Cavallius, G. O. 301.
Häggman, J. P. 96.

Ignell, N. 210.
Ihre, A. E. 307, 329, 349.
Isberg 273.
Isæus, A. P. 6.
Izatzoe, Jan 162.

Jackson, R. 206.
Jackson, Th. 190, 266.
Janson, Olof 219.
Jansson, Eric 210.
Jobson, Mr. 356.
Johan III 337.
Josefine, Kronprinsessa 250.

Kallenberg, J. B. 389.
Karl XII 333.
Keats, Rich. Goodwin 108.
Kempe 358.
Kempe, Ebba Chr. 358, 360, 372, 377.
Kerfstedt, Jonas 210, 275, 276, 287, 288, 342.
Keyser, Gust. Th. 220, 223, 232, 238, 242, 259, 281, 285, 288, 296, 298, 305, 312, 315, 322, 323, 324, 344, 356, 361, 367, 380, 381.
Kingswich, Henry 281.
Kinman 244, 247, 258, 259, 273.
Kleinschmidt, F. E. 387, 388.
Klemming, G. E. 210.
Krantz 382, 384, 385.
Kristian II 117.
Kullén, Fru 6.
Kuylenstjerna, E. M. 312, 341, 348, 349, 353.

L., Mr. 281.
Laing, Samuel 334.
Landegren, P. H. 244.
Larsson, Eric 290.
Laurentius, Nicolai (Klosterlasse) 337.
Laurin, L. H. 270, 312, 314.
Leijonhufvud, Karl A. K:son 323.
Lessey, T. 266.
Lewenhaupt, M. 19, 22, 39, 40, 51, 53, 316, 319, 320, 326, 327, 328, 351, 352, 357, 369, 370.
Lichtfield och Coventry, Biskopen av 108.
Lidbom, Reinh. 290, 291, 292.
Liljevalch, Carl Fr. 8.
Lilljenwalldh, C. C. 45.
Linderholm, Em. 1, 387.
Lindgren, Anna Sophia 373, 374.
Lindroth 223.
Lindstedt, N. 299, 301, 341.
Linné, Carl von 296.
Linnström, Hj. 249, 260.
Litzén, A. R. 278.
Livijn, Cl. J. 366.
London, Biskopen av 108, 109.
London, Lord-Mayorn av 108.
Lorimer, Mr. 356.
Lorton, Viscount 108.
Ludvig XII 90.
Lundin, Christina 6.
Lundqvist, P. N. 298, 299, 362.
Lunell 379, 381.
Luther, Martin 34, 52, 153, 174, 193, 294, 299, 300, 306, 316, 338, 341, 381.
Låstbom, A. Th. 283.

M'Griger, J:s. 108.
Mahnke, Betty 294.
Malmqvist, J. P. 6, 19, 312.
Marklin, Gabriel 222.
Marsden, G. 266.
Martin, Mr. 356.
Meads, C. 160.
Medhurst, Mr. 162.
Melartin, E. G. 314.
Mellin, G. H. 30, 210.
Miller, John 275.
Morley, G. 266.
Muncktell, Joh. Fr. 213.
Möllerhjelm, Axel 341, 346, 348, 351.
Mörner, Hampus 210.

Neijber, L. 365—367.
Netzell 239.
Newman, E. 299.
Newton, R. 266.
Nilsson, F. O. 4, 322, 323.
Nohrborg, Anders 220.
Nordin, G. af 274, 318.
Nordin, J. G. 210.
Nordström, N. J. 322.
Nordvaeger, J. 362.
Norell, Andreas 283, 284, 299, 342, 361, 362, 384.
Norell, Sv. 210, 299.
Norwich, Biskopen av 355.
Notenius [= W. F. A. Dalman] 263.
Nyman, Per 257.
Nyström 6.
Nyström, L. 283.

Oscar, Kronprins 87, 221, 230, 250, 251.
Owen, Mrs. 234.
Owen, Samuel 20, 21, 22, 35, 43, 50, 61, 215, 221, 222, 230, 232, 234, 239, 244, 250, 279, 338, 339, 340, 360, 381, 383.

Palmqvist, J. 241, 286, 295, 297.
Palmqvist, Per 297.
Paqvalin, Fröken 359.
Paunu, U. 292, 302.
Persson, Eric 242.
Petterson, Fru 242.
Pettersson, Abr. Z. 5, 45, 257.
Pettersson, Olof 27, 353.
Petterson, Sv. 278.
Pfeffer, Carl Henr. 17, 26—30, 62—65, 306, 328, 347, 353.
Philip, Mr. 160, 161.
Platen, Friherrinna 390.

Rahmn 355.
Rahmn, Cornelius 229, 243, 253, 254, 273, 289 342, 343.
Rahmn, M. C. 281, 288, 301, 302.
Read, Mr. 161.
Reece, R. 266.
Rehausen, J. G. von 356, 357.
Retzelius 292.
Retzius, A. A. 249, 251.
Reuterdahl, H. 168, 170, 231, 232, 233, 257, 344.
Richardson, John 108.
Robins, Sandersen 111.
Roden, Earl of 317.
Rohtlieb, Johannes 5, 45, 50, 53.
Rolander, L. 329.
Rolén, Maria G. af 359, 363, 365, 372, 374, 376, 377.
Rolin, Fru 291.
Rolin, J. 210, 290, 292, 341, 369.
Ron, J. de 257—260, 264, 269, 270, 272.
Roos, M. F. 301.
Rosén 6, 26.
Rosenblad, Mattias 203, 234, 241, 361, 366, 367.
Rosenius, C. O. 4, 19, 26, 27, 49, 210, 211, 288, 379, 382, 384.
Rossander, Caroline 275.
Rouget de S:t Hermine, R. 319.
Rowell, Geo. P. 276.
Rumstedt, Sam. 270, 340.
Runsten, J. B. 258.
Russel, Rachel 390.
Ruuth, Martti 292, 302.
Röhl, Gustava 6, 27, 259, 267, 268, 324, 325.

S., Fröknar 49.
Sandberg, A. 249, 257, 258.
Schmidt, A. N. 30.
Sch[k]öldberg, S. E. 302.
Schönström 243.
Scott, Eva P. 353.
Scott, George, d. y. 389.
Scott, Jessie 226, 232, 234, 239, 274, 275, 279, 281, 288, 292, 295, 297, 311, 322, 323, 325, 353, 357, 360, 367, 368, 372, 379—383, 385, 386, 387, 390.
Scott, Margaret 232, 235, 236, 237.
Scott, Robert 355.
Sefström, A. G. 210, 242, 243, 256, 259, 268, 270, 285, 286, 290, 291, 292, 298, 299, 342, 361, 362, 369, 384.
Shaw, Barnabas 356.
Shawundais 162.
Sigfrid 316.
Skarstedt, C. W. 210, 278.
Skog 224.
Smith, Mr. 356.
Sodor och Man, Biskopen av 108.
Southey, Robert 262.
Sparre, F. B. E. 221.
Sprengtporten, J. W. 217.
Stenberg, Fru 279, 379.
Stephens, George 239.
Stephens, J. R. 20, 31, 67, 71, 239.
Sterne, Mr. 262.
Stowell, Mr. 112.
Strauss, D. Fr. 284, 289, 335, 338.
Strömberg, Olof 291, 292.
Stålberg, O. 382, 384.
Sundberg, Fru 6, 335, 364, 376, 377, 384.
Sundelin, N. J. 303, 304, 341.
Sutton, Mr. 355.
Swederus, N. S. 213, 215.
Svensson, Samuel 384, 385.
Swinstead, Howard 307.
Säve 292.

Taylor, Herbert 108.
Taylor, J. 266.
Tegnér, E. M. 11, 45.
Teignmouth, Lord 355.
Tell, Wilhelm 336.
Tellström, C. L. 4, 49, 360–363, 390.
Ternström, J. 30, 189, 210, 243, 253, 255, 256, 258, 261, 269, 284, 285,

287, 289, 292, 298, 299, 300, 306, 331.
Theorell, J. P. 264, 269.
Thierney, Math. J. 108.
Thomander, Fru 371, 389.
Thomander, J. H. 4, 209, 232, 241, 244, 245, 250, 253, 254, 255, 263, 315, 316, 362, 369, 384, 388, 389.
Thomander-Warholm, Ida 209.
Thomæus, J. J. 258.
Thorén, Lovisè 371, 372.
Thornton, Mr. 356.
Tjerneld, L. W. 288.
Toase, Mr. 228.
Tollstadius, Erik 296.
Tottie, Charles 356, 357.
Townley, J. 214, 266.
Treffry, R. 266.
Truvé, T. 286.
Turner, P. C. 353.
Törnqvist 359.

Uhde, Ferd. 292, 295, 302, 303.

Wahlgren, J. 6.
Wallin, J. O. 202, 235, 236, 261, 272, 285, 290.
Wallin, Josef 8, 11, 29, 45.
Warnke, A. 223, 383.
Warren, Samuel 208.
Watson, R. 264.
Webb, John 108.
Webster, Daniel 274.
Wenley, Lord 109.
Wenström, Carl 30, 359, 360, 362.
Wesley, John 34, 51, 95, 96, 214, 264, 265, 266, 270, 299, 300, 334.
Westdahl, C. M. 280, 281, 282, 289, 302, 342.
Westdahl, Pauline 271, 280, 282, 289, 302, 355.
Westen, von 301.
Wetterstedt, Gustaf af 217.
Whitfield, George 95, 265, 301.
Wiberg, Anders 4, 210, 283, 377, 378, 380, 384, 386, 387.
Wieselgren, Fru 257.
Wieselgren, M. 209.
Wieselgren, P. 4, 209, 210, 211, 212, 221, 225, 231, 232, 233, 242, 243, 244, 245, 248, 249, 250, 257, 259, 263, 271, 273, 299, 304, 305, 306, 315, 316, 368.
Wilkinson, Mr. 356.
Williams 282.
Williams, J. 161.
Winchester, Biskopen av 110.
Wingård, C. Fr. af 4, 7, 25, 29, 107, 209, 227, 229, 232, 235, 237, 238, 242, 247, 250, 253, 254, 257, 263, 279, 280, 298, 301, 334, 343, 347, 368.
Winter, O. 11, 27, 45, 53, 54.
Voltaire 105.
Wrangel, Friherrinna 359.
Wrangel, F. U. 280, 316, 358.
Wäsström, Sv. 329, 331, 369.

Ziervogel, E. Fr. 18.
Zwingli, Ulrik 245, 246.

Åström 304, 305, 316.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Sid.

Förord . . . . . III—IV
Inledning . . . . . 1—4
1. Scotts dagböcker 1
2. Scotts rapport inför Missionskommittén i London 1842 3
3. Predikoutkast, predikningar och föredrag 3
4. Brev 4

I. Handlingar till rättegången mot George Scott 1839—42 . . . . . 5—70

1. Kyrkoherde N. J. Ekdahls anmälan av George Scott den 3 dec. 1839 5
2. N. J. Ekdahl till Stockholms Stads Konsistorium den 3 mars 1840 6
3. N. J. Ekdahl till Stockholms Stads Konsistorium den 11 jan. 1842 7
4. Chefen för Ecklesiastikdepartementet till Stockholms Stads Konsistorium den 3 febr. 1842 8
5. Stockholms Stads Konsistorium till Chefen för Ecklesiastikdepartementet den 8 febr. 1842 8
6. Advokatfiskalsämbetets i Svea Hovrätt memorial den 23 mars 1842 till Hovrätten, angående anmälda klagomål mot predikanten uti Wesleyanska kapellet George Scott 11
7. George Scott till Överståthållarämbetet om uppträdet i Engelska kyrkan den 20 mars 1842 18
8. Överståthållarämbetets förbud för George Scott att hålla gudstjänst på svenska den 21 april 1842 19
9. Scotts reservationsvis avgivna besvär den 26 april 1842 över Överståthållarämbetets förbud 23
10. Kyrkoherden Ekdahls påminnelser emot Advokatfiskalsämbetets i Svea Hovrätt memorial angående George Scott, inlämnade den 28 april 1842 23
11. Scotts besvär den 30 juni 1842 över Överståthållarämbetets förbud 30
12. Överståthållarämbetets utlåtande den 1 aug. 1842 angående George Scotts besvär 35
13. Stockholms Stads Konsistorii utlåtande i sept. 1842 angående George Scotts besvär 40

Sid.

14. Kyrkoherde N. J. Ekdahls enskilda yttrande den 20 sept. 1842 angående George Scotts besvär . . . 46
15. Kyrkoherde Johannes Rohtliebs enskilda yttrande den 20 sept. 1842 angående George Scotts besvär . . 50
16. Kyrkoherde O. Winters enskilda yttrande den 20 sept. 1842 angående George Scotts besvär 53
17. George Scotts slutpåminnelser den 28 okt. 1842 . 54
18. Svea Hovrätts utslag i målet mot George Scott den 1 nov. 1842 62
19. Kongl. Maj:ts resolution den 31 jan. 1843 angående förbud mot gudstjänster på svenska språket i Engelska kapellet 66

II. **Tal och predikningar** . . . . . 71—208

1. Predikan (1832) 71
2. Nykterhetstal (1832) 81
3. Nykterhetstal (1832) 87
4. Predikan (1833) 95
5. Nykterhetstal (1834) 106
6. Nykterhetspredikan (1834) 114
7. Predikan (1834) 124
8. Predikan (1835) 133
9. Nykterhetstal (1836) 143
10. Missionstal (1838) 154
11. Nykterhetspredikan (1838) 166
12. Predikan (1840) 178
13. Tal i Stockholms prästsällskap (1840) 189
14. Tal hållet i Amerika (1841) 191

Tillägg.

15. Tal vid ordinationen (1830) 205

III. **Brev från och till George Scott** . . . . . 209—390

1. Från N. S. Swederus 213
2. Till Lord Bloomfield 215
3. » Svenska Litteraturföreningens Tidning 216
4. Från J. W. Sprengtporten 217
5. Till P. A. Huldberg 217
6. » P. A. Huldberg 219
7. » P. Wieselgren 221
8. » Gabriel Marklin 222
9. » P. A. Huldberg 222
10. » P. A. Huldberg 224

Sid.

11. Till P. A. Huldberg 225
12. » P. Wieselgren 225
13. » okänd 227
14. » C. Fr. af Wingård 227
15. » Aug. von Hartmansdorff 230
16. » J. Chr. Askelöf 230
17. » P. G. Ahnfelt 231
18. » Joh. Henr. Thomander 232
19. » M. Rosenblad 234
20. » C. Fr. af Wingård 235
21. » C. Fr. af Wingård 237
22. » G. Stephens 239
23. » Joh. Henr. Thomander 241
24. » P. A. Huldberg 241
25. » C. Fr. af Wingård 242
26. » P. Wieselgren 243
27. » P. Wieselgren 244
28. » P. Wieselgren 245
29. » Aug. von Hartmansdorff 248
30. » P. Wieselgren 248
31. Från Carl Ekenstam 249
32. Till William A. Hallock 250
33. » C Fr. af Wingård 253
34. » C. Fr. af Wingård 254
35. » P. A. Huldberg 255
36. » P. A. Huldberg 256
37. » P. Wieselgren 257
38. » P. A. Huldberg 258
39. » P. A. Huldberg 259
40. » J. de Ron 260
41. » P. Wieselgren 263
42. » P. A. Huldberg 264
43. » J. de Ron 264
44. » P. A. Huldberg 268
45. » J. de Ron 269
46. » P. A. Huldberg 270
47. » P. Wieselgren 271
48. » P. A. Huldberg 271
49. » P. A. Huldberg 272
50. » P. Wieselgren 273
51. Från Christopher Hughes 274
52. » J. Kerfstedt 275
53. Till The Christian Advocate and Journal 276
54. » The Christian Advocate and Journal 277
55. Från Joh. Fransén 278

		Sid.
56.	Från C. Fr. af Wingård	279
57.	» Pauline Westdahl	280
58.	Till Aug. von Hartmansdorff	282
59.	Från Andreas Norell	283
60.	» A. G. Sefström	285
61.	» J. Palmqvist	286
62.	» J. Kerfstedt	287
63.	» M. C. Rahmn	288
64.	Till P. A. Huldberg	290
65.	Från J. Rolin	290
66.	» Ferd. Uhde	292
67.	» Elijah Hoole	295
68.	» J. Palmqvist	295
69.	» A. G. Sefström	298
70.	» N. Lindstedt	299
71.	» M. C. Rahmn	301
72.	» M. C. Hydén	302
73.	» N. J. Sundelin	303
74.	Till P. Wieselgren	304
75.	Från Sir Thomas Cartwright	307
76.	Till Times	307
77.	» Sir Thomas Cartwright	311
78.	Från L. H. Laurin	312
79.	Till Dagligt Allehanda	314
80.	Från P. Wieselgren	315
81.	» M. Lewenhaupt	316
82.	» J. Beecham	317
83.	» F. Rouget de S:t Hermine	319
84.	Till M. Lewenhaupt	320
85.	Från J. Beecham	320
86.	» Gust. Ad. Berger	321
87.	» F. O. Nilsson	322
88.	» Gust. Th. Keyser	323
89.	» Gustava Röhl	324
90.	» M. Björnstjerna	325
91.	Till Sir Thomas Cartwright	326
92.	» Sir Thomas Cartwright	327
93.	Från Sv. Wäsström	329
94.	Till The Committee of the Wesleyan Missionary Society	331
95.	» Jessie Scott	353
96.	Från Lisinka Björnstjerna	357
97.	» Ebba Christina Kempe	358
98.	» L. P. Esbjörn	360
99.	» C. L. Tellström	362
100.	» Maria Gustafva af Rolén	363

Sid.

101. Från L. Neijber 365
102. » Per Hermansson 368
103. Till Joh. Henr. Thomander 369
104. Från Lovise Thorén 371
105. » Ebba Christina Kempe 372
106. » Anna Sophia Lindgren 373
107. » Maria Gustafva af Rolén 374
108. » A. B. Sundberg 376
109. » Anna Flodmark 377
110. » Holmberg 378
111. » C. O. Rosenius 379
112. » O. Stålberg 382
113. » Samuel Svensson 384
114. » A. Wiberg 386
115. » F. E. Kleinschmidt 387
116. » Joh. Henr. Thomander 388
117. » Lisinka Björnstjerna 389

Personregister . . . . . 391—396

Innehållsförteckning . . . . . 397—401

Rättelser.

S. 4, rad 10 nedifrån: *står* Fr. av Wingård, *skall vara* C. Fr. af Wingård.
S. 5, rad 2 » : *står* Petterssson, *skall vara* Pettersson.
S. 7, rad 9 » : *står* ait, *skall vara* att.
S. 12, rad 19 » : *står* konven iklarne, *skall vara* konventiklarne.
S. 29, rad 3 » : *står* bö a, *skall vara* böra.
S. 42, rad 9 » : *står* deFas, *skall vara* deras.
S. 43, rad 18 uppifrån: *står* fråu, *skall vara* från.
S. 48, rad 10 » : *står* ocb, *skall vara* och.
S. 58, rad 17 nedifrån: *står* ute, *skall vara* uti.
S. 72, rad 12 uppifrån: *står* Eeder, *skall vara* Eder.
S. 87, rad 2 nedifrån (noten): *står* aplain, *skall vara* a plain.
S. 110, rad 13—14 nedifrån: *står* till till, *skall vara* till.
S. 122, rad 4 nedifrån: *står* öfwertygelse., *skall vara* öfwertygelse,.
S. 143, rad 12 » : *står* 8. *Nykterhetstal.*, *skall vara* 9. *Nykterhetstal.*
S. 157, rad 2 uppifrån: *står* ofwer, *skall vara* öfwer.
S. 218, rad 10 » : *står* Clöm, *skall vara* Glöm.
S. 239, rad 10 nedifrån: *står* provent, *skall vara* prevent.
S. 292, rad 19 uppifrån: *står* sà, *skall vara* så.
S. 306, rad 8 » : *står* imitt, *skall vara* i mitt.
S. 343, rad 16 nedifrån: *står* Missionay, *skall vara* Missionary.

Westin, G.
George Scott
92
Sco 84w
V.2

92
Sco 84 w
V. 2

I BOKHANDELN

JOHAN HENRIK THOMANDER. Kyrkomannen — Personligheten. Av *Nils Algård.* Illustr. Kr. 9: 50.

DEN MODERNA PINGSTRÖRELSEN. Av *Efraim Briem.* Häft. kr. 6: 75, inb. kr. 8: —.

BISKOP PAULUS GENBERG. Anteckningar till hans levnadshistoria. Av *J. A. Eklund.* Porträtt. Häft. kr. 5: 75, inb. kr. 7: —.

HENRIK SCHARTAU. Till hundraårsminnet. Av *H. Hägglund.* 2:a uppl. Häft. kr. 5: 75, klotb. kr. 7: —.

ETISKA IDEER I SVENSK FRIKYRKLIG VÄCKELSERELIGIOSITET. Av *A. Klefbeck.* Kr. 7: 50.

NORDSKÅNSKA VÄCKELSERÖRELSER UNDER 1800-TALET. Av *Ernst Newman.* Del I. Kr. 6: 75.

FÖRSONINGEN ENLIGT C. O. ROSENIUS OCH P. WALDENSTRÖM. Av *Carl Olsson.* Kr. 5: —.

HERRNHUTISMEN I SYDSVERIGE. Av *Hilding Pleijel.* Illustr. Kr. 6: 75.

SAMUEL ÖDMANN. Av *Henning Wijkmark.* Illustr. Häft. kr. 10: —, halvfr. band kr. 17: —.

SVENSK KYRKOHISTORIA. Av *Henning Wijkmark.* Band I. Del I. Illustr. Häft. kr. 2: —, inb. kr. 2: 75.

SVENSKA KYRKANS
DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

Pris Kr. 5:—

UPPSALA 1928. ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B. 284358